

พระอภิธรรมปิฎก ปฎิฐาน เล่ม ๗ ภาค ๒ - หน้าที่ 1

พระอภิธรรมปิฎก

เล่มที่ ๗

ปฎิฐาน ภาคที่ ๒*

ขอนอบน้อมแด่พระผู้มีพระภาคอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์นั้น

๒. เวทนาติกะ

ปฏิจจวาระ

อนุโลม নয়

เหตุปัจจัย

[๑๐๗๗] ๑. ธรรมที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา อาศัยธรรมที่
สัมปยุตด้วยสุขเวทนาเกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๑ ที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา เกิดขึ้น, ชั้น ๑
อาศัยชั้น ๒ เกิดขึ้น.

ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๑ ที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนาเกิด
ขึ้น, ชั้น ๑ อาศัยชั้น ๒ เกิดขึ้น.

[๑๐๗๘] ๒. ธรรมที่สัมปยุตด้วยทุกขเวทนา อาศัยธรรมที่
สัมปยุตด้วยทุกขเวทนา เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๑ ที่สัมปยุตด้วยทุกขเวทนา เกิดขึ้น, ชั้น ๑
อาศัยชั้น ๒ เกิดขึ้น.

๑ บาลีเล่ม ๔๐

[๑๐๗๕] ๓. **ธรรมที่สัมปยุตด้วยอทุกขมสุขเวทนา อาศัยธรรม
ที่สัมปยุตด้วยอทุกขมสุขเวทนา เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย**

คือ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๑ ที่สัมปยุตด้วยอทุกขมสุขเวทนา เกิดขึ้น,
ชั้น ๑ อาศัยชั้น ๒ เกิดขึ้น.

ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๑ ที่สัมปยุตด้วยอทุกขมสุข-
เวทนา เกิดขึ้น, ชั้น ๑ อาศัยชั้น ๒ เกิดขึ้น.

อาร์มมณปัจจัยเป็นต้น

[๑๐๘๐] **ธรรมที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา อาศัยธรรมที่สัมปยุต
ด้วยสุขเวทนา เกิดขึ้น เพราะอาร์มมณปัจจัย ... เพราะอธิปัตติปัจจัย
(ในอธิปัตติปัจจัย ปฏิสนธิไม่มี)... เพราะอนันตรปัจจัย ... เพราะ
สมนันตรปัจจัย ... เพราะสหชาติปัจจัย ... เพราะอัญญมัญญปัจจัย...
เพราะนิสสยปัจจัย ... เพราะอุปนิสสยปัจจัย... เพราะปุเรชาติปัจจัย**

คือ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๑ ที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา เกิดขึ้น, ชั้น ๑
อาศัยชั้น ๒ เกิดขึ้น. ชั้นทั้งหลายอาศัยทวยัตถุเกิดขึ้น.

[๑๐๘๑] **ธรรมที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา อาศัยธรรมที่สัมปยุต
ด้วยสุขเวทนา เกิดขึ้น เพราะอาเสวนปัจจัย... เพราะกัมมปัจจัย ...
เพราะวิปากปัจจัย**

คือ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๑ ที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา. เกิดขึ้น, ชั้น
๑ อาศัยชั้น ๒ เกิดขึ้น.

ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๑ ที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา เกิด
ขึ้น, ชั้น ๑ อาศัยชั้น ๒ เกิดขึ้น.

[๑๐๘๒] ธรรมที่สัมปยุตด้วยทุกขเวทนา อาศัยธรรมที่
สัมปยุตด้วยทุกขเวทนา เกิดขึ้น เพราะวิปากปัจจัย

คือ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๑ ที่สหระคด้วยทุกขสหคตกายวิญญาณ
เกิดขึ้น, ชั้น ๑ อาศัยชั้น ๒ เกิดขึ้น.

[๑๐๘๓] ธรรมที่สัมปยุตด้วยอทุกขมสุขเวทนา อาศัยธรรม
ที่สัมปยุตด้วยอทุกขมสุขเวทนา เกิดขึ้น เพราะวิปากปัจจัย

คือ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๑ ที่สัมปยุตด้วยอทุกขมสุขเวทนา เกิดขึ้น.
ชั้น ๑ อาศัยชั้น ๒ เกิดขึ้น.

ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๑ ที่สัมปยุตด้วยอทุกขมสุขเวทนา
เกิดขึ้น, ชั้น ๑ อาศัยชั้น ๒ เกิดขึ้น.

[๑๐๘๔] ธรรมที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา อาศัยธรรมที่สัมปยุต
ด้วยสุขเวทนา เกิดขึ้น เพราะอาหารปัจจัย... เพราะอินทริยปัจจัย ...
เพราะฌานปัจจัย... เพราะมัคคปัจจัย ... เพราะสัมปยุตปัจจัย ...
เพราะวิปยุตตปัจจัย

คือ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๑ ที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา เกิดขึ้น, ชั้น ๑
อาศัยชั้น ๒ เกิดขึ้น, ชั้นทั้งหลาย อาศัยหทยวัตถุเกิดขึ้น เพราะวิปยุตต-
ปัจจัย.

ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๑ ที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา เกิด
ขึ้น, ชั้น ๑ อาศัยชั้น ๒ เกิดขึ้น, ชั้นทั้งหลายอาศัยหทยวัตถุเกิดขึ้น
เพราะวิปยุตตปัจจัย.

[๑๐๘๕] ธรรมที่สัมปยุตด้วยทุกขเวทนา อาศัยธรรมที่
สัมปยุตด้วยทุกขเวทนา เกิดขึ้น เพราะวิปยุตตปัจจัย

คือ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๑ ที่สัมปยุตด้วยทุกขเวทนา เกิดขึ้น, ชั้น ๑ อาศัยชั้น ๒ เกิดขึ้น, ชั้นทั้งหลาย อาศัยหทยวัตถุเกิดขึ้น เพราะวิปยุตต-
ปัจจัย.

[๑๐๘๖] **ธรรมที่สัมปยุตด้วยอทุกขมสุขเวทนา อาศัยธรรม
ที่สัมปยุตด้วยอทุกขมสุขเวทนา เกิดขึ้น เพราะวิปยุตตปัจจัย**

คือ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๑ ที่สัมปยุตด้วยอทุกขมสุขเวทนา เกิดขึ้น.
ชั้น ๑ อาศัยชั้น ๒ เกิดขึ้น, ชั้นทั้งหลายอาศัยหทยวัตถุ เกิดขึ้น.

ในปฏิสนธิขณะชั้น ๒ อาศัยชั้น ๑ ที่สัมปยุตด้วยอทุกขมสุขเวทนา
เกิดขึ้น, ชั้น ๑ อาศัยชั้น ๒ เกิดขึ้น. ชั้นทั้งหลายอาศัยหทยวัตถุเกิดขึ้น
เพราะวิปยุตตปัจจัย.

เพราะอตติปัจจัย... เพราะนัตติปัจจัย ... เพราะวิคตปัจจัย ...

เพราะอวิคตปัจจัย.

การนับจำนวนวาระในอนุโลม

สุทธมูลกนัย

[๑๐๘๗] ในเหตุปัจจัย มี ๓ วาระ ในอาร์มมณปัจจัย มี ๓ วาระ
... ในอวิคตปัจจัย มี ๓ วาระ.

เหตุมูลกนัย

เพราะเหตุปัจจัย ในอาร์มมณปัจจัย มี ๓ วาระ ... ในวิปากปัจจัย
มี ๒ วาระ ในอวิคตปัจจัย มี ๓ วาระ.

อาร์มมณ อธิปติมูลกนัย

เพราะอาร์มมณปัจจย... เพราะอธิปติปัจจย ในเหตุปัจจย มี ๓
วาระ ... ในวิปากปัจจย มี ๒ วาระ ในอวิคตปัจจย มี ๓ วาระ.

อาเสวนมูลกนัย

เพราะอาเสวนปัจจย ในเหตุปัจจย มี ๓ วาระ ... ในกัมมปัจจย
มี ๓ วาระ ในอาหารปัจจย มี ๓ วาระ ในอวิคตปัจจย มี ๓ วาระ.

วิปากมูลกนัย

เพราะวิปากปัจจย ในเหตุปัจจย มี ๒ วาระ ... ในอาร์มมณปัจจย
มี ๓ วาระ ในอธิปติปัจจย มี ๒ วาระ ฯลฯ ในปุเรชาติปัจจย มี ๓ วาระ
ในกัมมปัจจย มี ๓ วาระ ในฌานปัจจย มี ๒ วาระ ในมัคคปัจจย มี ๒
วาระ ในอวิคตปัจจย มี ๓ วาระ.

ฌานมูลกนัย

เพราะฌานปัจจย ในเหตุปัจจย มี ๓ วาระ ... ในวิปากปัจจย
มี ๒ วาระ ในอวิคตปัจจย มี ๓ วาระ.

มัคคมูลกนัย

เพราะมัคคปัจจย ในเหตุปัจจย มี ๓ วาระ ... ในวิปากปัจจย มี
๒ วาระ ในอวิคตปัจจย มี ๓ วาระ.

อวิตมุลกนัย

เพราะอวิตปัจจัย ในเหตุปัจจัย มี ๓ วาระ ... ในนัตติปัจจัย มี ๓ วาระ ในวิตปัจจัย มี ๓ วาระ.

การนับปัจจัยในปฏิจวาระแห่งเวทนาติกะ พึงให้พิสดารเหมือนการนับปัจจัย แห่งกุสลติกะ.

ปัจจนีนัย

[๑๐๘๘] ๑. ธรรมที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา อาศัย ธรรมที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา เกิดขึ้น เพราะนเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๑ ซึ่งเป็นเหตุกะ ที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา เกิดขึ้น, ชั้น ๑ อาศัยชั้น ๒ เกิดขึ้น.

[๑๐๘๙] ๒. ธรรมที่สัมปยุตด้วยทุกขเวทนา อาศัยธรรมที่สัมปยุตด้วยทุกขเวทนา เกิดขึ้น เพราะนเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๑ ที่สหระคด้วยทุกขสหคตกายวิญญาณ เกิดขึ้น, ชั้น ๑ อาศัยชั้น ๒ เกิดขึ้น

[๑๐๙๐] ๓. ธรรมที่สัมปยุตด้วยอทุกขมสุขเวทนา อาศัยธรรมที่สัมปยุตด้วยอทุกขมสุขเวทนา เกิดขึ้น เพราะนเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๑ ซึ่งเป็นเหตุกะ ที่สัมปยุตด้วยอทุกขม-สุขเวทนา เกิดขึ้น, ชั้น ๑ อาศัยชั้น ๒ เกิดขึ้น.

ในเหตุกปฏิสนธิขณะ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๑ ที่สัมปยุตด้วยอทุกขม-สุขเวทนา เกิดขึ้น ชั้น ๑ อาศัยชั้น ๒ เกิดขึ้น.

โมหะที่สหระคด้วยวิจิกิจฉา ที่สหระคด้วยอุทธัจจะ อาศัยชั้นทั้งหลาย ที่สหระคด้วยวิจิกิจฉา ที่สหระคด้วยอุทธัจจะ เกิดขึ้น.

[๑๐๕๑] ธรรมที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา อาศัยธรรมที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา เกิดขึ้น เพราะนอริปติปัจจัย

มีปฏิสนธิบริบูรณ์ในนอริปติปัจจัย.

[๑๐๕๒] ๑. ธรรมที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา อาศัยธรรมที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา เกิดขึ้น เพราะนปุเรชาตปัจจัย

คือ ในอรุปรภูมิ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๑ ที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา เกิดขึ้น, ชั้น ๑ อาศัยชั้น ๒ เกิดขึ้น.

ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๑ ที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา เกิดขึ้น, ชั้น ๑ อาศัยชั้น ๒ เกิดขึ้น.

[๑๐๕๓] ๒. ธรรมที่สัมปยุตด้วยอทุกขมสุขเวทนา อาศัยธรรมที่สัมปยุตด้วยอทุกขมสุขเวทนา เกิดขึ้น เพราะนปุเรชาตปัจจัย

คือ ในอรุปรภูมิ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๑ ที่สัมปยุตด้วยอทุกขมสุขเวทนา เกิดขึ้น, ชั้น ๑ อาศัยชั้น ๒ เกิดขึ้น.

ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๑ ที่สัมปยุตด้วยอทุกขมสุขเวทนา เกิดขึ้น, ชั้น ๑ อาศัยชั้น ๒ เกิดขึ้น.

[๑๐๕๔] ธรรมที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา อาศัยธรรมที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา เกิดขึ้น เพราะนปัจฉาชาตปัจจัย... เพราะนอาเสวนปัจจัย...

แม้ปัจฉาชาตปัจจัย แม้อาเสวนปัจจัย มีปฏิสนธิจิต บริบูรณ์.

[๑๐๕๕] ๑. ธรรมที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา อาศัยธรรมที่

สัมปยุตด้วยสุขเวทนา เกิดขึ้น เพราะนกัมมปัจจัย

คือ เจตนาที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา อาศัยชั้นทั้งหลายที่สัมปยุตด้วย
สุขเวทนา เกิดขึ้น.

[๑๐๕๖] ๒. ธรรมที่สัมปยุตด้วยทุกขเวทนา อาศัยธรรมที่

สัมปยุตด้วยทุกขเวทนา เกิดขึ้น เพราะนกัมมปัจจัย

คือ เจตนาที่สัมปยุตด้วยทุกขเวทนา อาศัยชั้นทั้งหลายที่สัมปยุต
ด้วยทุกขเวทนา เกิดขึ้น.

[๑๐๕๗] ๓. ธรรมที่สัมปยุตด้วยอทุกขมสุขเวทนา อาศัยธรรม

ที่สัมปยุตด้วยอทุกขมสุขเวทนา เกิดขึ้น เพราะนกัมมปัจจัย

คือ เจตนาที่สัมปยุตด้วยอทุกขมสุขเวทนา อาศัยชั้นทั้งหลายที่
สัมปยุตด้วยอทุกขมสุขเวทนา เกิดขึ้น.

[๑๐๕๘] ธรรมที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา อาศัยธรรมที่สัมปยุต

ด้วยสุขเวทนา เกิดขึ้น เพราะนวิปากปัจจัย... เพราะนฉานปัจจัย

คือ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๑ ที่สหระคตด้วยสุขสหคตกายวิญญาณ เกิด
ขึ้น, ชั้น ๑ อาศัยชั้น ๒ เกิดขึ้น.

[๑๐๕๙] ๑. ธรรมที่สัมปยุตด้วยทุกขเวทนา อาศัยธรรมที่

สัมปยุตด้วยทุกขเวทนา เกิดขึ้น เพราะนฉานปัจจัย

คือ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๑ ที่สหระคตด้วยทุกขสหคตกายวิญญาณ เกิด
ขึ้น, ชั้น ๑ อาศัยชั้น ๒ เกิดขึ้น.

[๑๑๐๐] ๒. ธรรมที่สัมปยุตด้วยอทุกขมสุขเวทนา อาศัยธรรม

ที่สัมปยุตด้วยอทุกขมสุขเวทนา เกิดขึ้น เพราะนฉานปัจจัย

คือ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๑ ที่สหระตด้วยจักขุวิญญาณ เกิดขึ้น,
ชั้น ๑ อาศัยชั้น ๒ เกิดขึ้น.

[๑๑๐๑] ธรรมที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา อาศัยธรรมที่สัมปยุต
ด้วยสุขเวทนา เกิดขึ้น เพราะนมคคปัจจัย

คือ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๑ ซึ่งเป็นเหตุกะ ที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา
เกิดขึ้น, ชั้น ๑ อาศัยชั้น ๒ เกิดขึ้น.

[๑๑๐๒] ธรรมที่สัมปยุตด้วยทุกขเวทนา อาศัยธรรมที่สัมปยุต
ด้วยทุกขเวทนา เกิดขึ้น เพราะนมคคปัจจัย

คือ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๑ ที่สหระตด้วยทุกขสหคตกายวิญญาณ เกิด
ขึ้น, ชั้น ๑ อาศัยชั้น ๒ เกิดขึ้น.

[๑๑๐๓] ธรรมที่สัมปยุตด้วยอทุกขมสุขเวทนา อาศัยธรรมที่
สัมปยุตด้วยอทุกขมสุขเวทนา เกิดขึ้น เพราะนมคคปัจจัย

คือ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๑ ซึ่งเป็นเหตุกะ ที่สัมปยุตด้วยอทุกขม-
สุขเวทนา เกิดขึ้น, ชั้น ๑ อาศัยชั้น ๒ เกิดขึ้น.

ในเหตุกปฏิสนธิขณะ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๑ ที่สัมปยุตด้วยอทุกขม-
สุขเวทนา เกิดขึ้น, ชั้น ๑ อาศัยชั้น ๒ เกิดขึ้น.

[๑๑๐๔] ธรรมที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา อาศัยธรรมที่สัมปยุต
ด้วยสุขเวทนา เกิดขึ้น เพราะนวิปยุตตปัจจัย

คือ ในอรุภุมิ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๑ ที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา เกิด
ขึ้น, ชั้น ๑ อาศัยชั้น ๒ เกิดขึ้น.

[๑๑๐๕] **ธรรมที่สัมปยุตด้วยอทุกขมสุขเวทนา อาศัยธรรม
ที่สัมปยุตด้วยอทุกขมสุขเวทนา เกิดขึ้น เพราะนวิปยุตตปัจจัย**

คือ ในอรุปรภูมิ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๑ ที่สัมปยุตด้วยอทุกขมสุขเวทนา
เกิดขึ้น ชั้น ๑ อาศัยชั้น ๒ เกิดขึ้น.

การนับจำนวนวาระในปัจจนีเยแห่งปฏิจจวาระ

[๑๑๐๖] ในนเหตุปัจจัย มี ๓ วาระ ... ในนอธิปติปัจจัย มี ๓
วาระ ในนปุเรชาตปัจจัย มี ๒ วาระ ในนปัจจลาชาตปัจจัย มี ๓ วาระ ใน
นอาเสวนปัจจัย มี ๓ วาระ ในนกัมมปัจจัย มี ๓ วาระ ในนวิปากปัจจัย
มี ๓ วาระ ในนฉานปัจจัย มี ๓ วาระ ในนมัคคปัจจัย มี ๓ วาระ ใน
นวิปยุตตปัจจัย มี ๒ วาระ.

[๑๑๐๗] เพราะนเหตุปัจจัย ในนอธิปติปัจจัย มี ๓ วาระ... ใน
นปุเรชาตปัจจัย มี ๑ วาระ ในนปัจจลาชาตปัจจัย มี ๓ วาระ ในนอาเสวน-
ปัจจัย มี ๓ วาระ ในนกัมมปัจจัย มี ๒ วาระ ในนวิปากปัจจัย มี ๒ วาระ
ในนฉานปัจจัย มี ๓ วาระ ในนมัคคปัจจัย มี ๓ วาระ ในนวิปยุตตปัจจัย
มี ๑ วาระ.

[๑๑๐๘] เพราะนเหตุปัจจัย นอธิปติปัจจัย นปุเรชาตปัจจัย ใน
นปัจจลาชาตปัจจัย มี ๑ วาระ... ในนอาเสวนปัจจัย มี ๑ วาระ ในนกัมม-
ปัจจัย มี ๑ วาระ ในนวิปากปัจจัย มี ๑ วาระ ในนมัคคปัจจัยมี ๑ วาระ
ในนวิปยุตตปัจจัย มี ๑ วาระ.

[๑๑๐๕] เพราะเหตุปัจจัย นอริปัตติปัจจัย นปุเรชาตปัจจัย
นปัจฉาชาตปัจจัย นอาเสวนปัจจัย นกัมมปัจจัย นวิปากปัจจัย นมัคค-
ปัจจัย ในนวิปยุตตปัจจัย มี ๑ วาระ.

[๑๑๑๐] เพราะนอริปัตติปัจจัย ในนเหตุปัจจัย มี ๓ วาระ.. ใน
นปุเรชาตปัจจัย มี ๒ วาระ ในนปัจฉาชาตปัจจัย มี ๓ วาระ ในนอาเสวน-
ปัจจัย มี ๓ วาระ ในนกัมมปัจจัย มี ๓ วาระ ในนวิปากปัจจัย มี ๓ วาระ
ในนฉานปัจจัย มี ๓ วาระ ในนมัคคปัจจัย มี ๓ วาระ ในนวิปยุตตปัจจัย
มี ๒ วาระ.

[๑๑๑๑] เพราะนปุเรชาตปัจจัย ในนเหตุปัจจัย มี ๑ วาระ... ใน
นอริปัตติปัจจัย มี ๒ วาระ ในนปัจฉาชาตปัจจัย มี ๒ วาระ ในนอาเสวน-
ปัจจัย มี ๒ วาระ ในนกัมมปัจจัย มี ๒ วาระ ในนวิปากปัจจัย มี ๒ วาระ
ในนมัคคปัจจัย มี ๑ วาระ ในนวิปยุตตปัจจัย มี ๒ วาระ.

[๑๑๑๒] เพราะนปุเรชาตปัจจัย นเหตุปัจจัย ในนอริปัตติปัจจัย
มี ๑ วาระ... ในนปัจฉาชาตปัจจัย มี ๑ วาระ ในนอาเสวนปัจจัย มี ๑
วาระ ในนกัมมปัจจัย มี ๑ วาระ ในนวิปากปัจจัย มี ๑ วาระ ในนมัคค-
ปัจจัย มี ๑ วาระ ในนวิปยุตตปัจจัย มี ๑ วาระ ฯลฯ.

[๑๑๑๓] เพราะนปัจฉาชาตปัจจัย... เพราะนอาเสวนปัจจัย...
เพราะนกัมมปัจจัย ในนเหตุปัจจัย มี ๒ วาระ ...ในนอริปัตติปัจจัย มี ๓
วาระ ในนปุเรชาตปัจจัย มี ๒ วาระ ในนปัจฉาชาตปัจจัย มี ๓ วาระ
ในนอาเสวนปัจจัย มี ๓ วาระ ในนวิปากปัจจัย มี ๓ วาระ ในนมัคคปัจจัย
มี ๒ วาระ ในนวิปยุตตปัจจัย มี ๒ วาระ.

[๑๑๑๔] เพราะนกัมมปัจจัย นเหตุปัจจัย ในนอธิปัตติปัจจัย มี ๒ วาระ... ในนปุเรชาติปัจจัย มี ๑ วาระ ในนปัจฉาชาติปัจจัย มี ๒ วาระ ในนอาเสวนปัจจัย มี ๒ วาระ ในนวิปากปัจจัย มี ๒ วาระ ในนมัคคปัจจัย มี ๒ วาระ ในนวิปยุตตปัจจัย มี ๑ วาระ.

[๑๑๑๕] เพราะนกัมมปัจจัย นเหตุปัจจัย นอธิปัตติปัจจัย นปุเรชาติปัจจัย ในนปัจฉาชาติปัจจัย มี ๑ วาระ... ในนอาเสวนปัจจัย มี ๑ วาระ ในนวิปากปัจจัย มี ๑ วาระ ในนมัคคปัจจัย มี ๑ วาระ ในนวิปยุตตปัจจัย มี ๑ วาระ ฯลฯ.

[๑๑๑๖] เพราะนวิปากปัจจัย ในนเหตุปัจจัย มี ๒ วาระ... ในนอธิปัตติปัจจัย มี ๓ วาระ ในนปุเรชาติปัจจัย มี ๒ วาระ ในนปัจฉาชาติปัจจัย มี ๓ วาระ ในนอาเสวนปัจจัย มี ๓ วาระ ในนกัมมปัจจัย มี ๓ วาระ ในนมัคคปัจจัย มี ๒ วาระ ในนวิปยุตตปัจจัย มี ๒ วาระ. นวิปากปัจจัยนี้ เหมือนกับนกัมมปัจจัย.

[๑๑๑๗] เพราะนถนานปัจจัย ในนเหตุปัจจัย มี ๓ วาระ... ในนอธิปัตติปัจจัย มี ๓ วาระ ในนปัจฉาชาติปัจจัย มี ๓ วาระ ในนอาเสวนปัจจัย มี ๓ วาระ ในนมัคคปัจจัย มี ๓ วาระ.

[๑๑๑๘] เพราะนถนานปัจจัย นเหตุปัจจัย นอธิปัตติปัจจัย นปัจฉาชาติปัจจัย นอาเสวนปัจจัย ในนมัคคปัจจัย มี ๓ วาระ.

[๑๑๑๙] เพราะนมัคคปัจจัย ในนเหตุปัจจัย มี ๓ วาระ... ในนอธิปัตติปัจจัย มี ๓ วาระ ในนปุเรชาติปัจจัย มี ๑ วาระ ในนปัจฉาชาติ-

ปัจจัย มี ๓ วาระ ในนอเสวนปัจจัย มี ๓ วาระ ในนกัมมปัจจัย มี ๒ วาระ
ในนวิปากปัจจัย มี ๒ วาระ ในนฉานปัจจัย มี ๓ วาระ ในนวิปยุตตปัจจัย
มี ๑ วาระ.

[๑๑๒๐] เพราะนมหัคคปัจจัย นเหตุปัจจัย ในนอธิปัตติปัจจัย มี ๓
วาระ... ในนปุเรชาตปัจจัย มี ๑ วาระ ในนปัจฉาชาตปัจจัย มี ๓ วาระ
ในนอเสวนปัจจัย มี ๓ วาระ ในนกัมมปัจจัย มี ๒ วาระ ในนวิปากปัจจัย
มี ๒ วาระ ในนฉานปัจจัย มี ๓ วาระ ในนวิปยุตตปัจจัย มี ๑ วาระ.

[๑๑๒๑] เพราะนมหัคคปัจจัย นเหตุปัจจัย นอธิปัตติปัจจัย นปุเร-
ชาตปัจจัย ในนปัจฉาชาตปัจจัย มี ๑ วาระ... ในนอเสวนปัจจัย มี ๑
วาระ ในนกัมมปัจจัย มี ๑ วาระ ในนวิปากปัจจัย มี ๑ วาระ ในนวิป-
ยุตตปัจจัย มี ๑ วาระ.

[๑๑๒๒] เพราะนวิปยุตตปัจจัย ในนเหตุปัจจัย มี ๑ วาระ... ใน
นอธิปัตติปัจจัย มี ๒ วาระ ในนปุเรชาตปัจจัย มี ๒ วาระ ในนปัจฉาชาต-
ปัจจัย มี ๒ วาระ ในนอเสวนปัจจัย มี ๒ วาระ ในนกัมมปัจจัย มี ๒
วาระ ในนวิปากปัจจัย มี ๒ วาระ ในนมหัคคปัจจัย มี ๑ วาระ.

[๑๑๒๓] เพราะนวิปยุตตปัจจัย นเหตุปัจจัย ในนอธิปัตติปัจจัย
มี ๑ วาระ... ในนปุเรชาตปัจจัย มี ๑ วาระ ในนปัจฉาชาตปัจจัย มี ๑
วาระ ในนอเสวนปัจจัย มี ๑ วาระ ในนกัมมปัจจัย มี ๑ วาระ ในนวิปาก-
ปัจจัย มี ๑ วาระ ในนมหัคคปัจจัย มี ๑ วาระ.

[๑๑๒๔] เพราะนวิปยุตตปัจจัย นเหตุปัจจัย นอธิปัตติปัจจัย
นปุเรชาตปัจจัย นปัจฉาชาตปัจจัย นอาเสวนปัจจัย นกัมมปัจจัย
นวิปากปัจจัย ในนัมคคปัจจัยมี ๑ วาระ.

การนับวาระในปัจจัยนี้ะ จบ

อนุโลมปัจจัยนี้หัย

การนับวาระในอนุโลมปัจจัยนี้ะแห่งปฏิจจวาระ

[๑๑๒๕] เพราะเหตุปัจจัย ในนอธิปัตติปัจจัย มี ๓ วาระ ใน-
นปุเรชาตปัจจัย มี ๒ วาระ ในนปัจฉาชาตปัจจัย มี ๓ วาระ ในนอาเสวน-
ปัจจัย มี ๓ วาระ ในนกัมมปัจจัย มี ๓ วาระ ในนวิปากปัจจัย มี ๓ วาระ
ในนวิปยุตตปัจจัย มี ๒ วาระ.

[๑๑๒๖] เพราะเหตุปัจจัย อารัมมณปัจจัย ในนอธิปัตติปัจจัย มี
๓ วาระ ... ในนปุเรชาตปัจจัย มี ๒ วาระ ในนปัจฉาชาตปัจจัย มี ๓ วาระ
ในนอาเสวนปัจจัย มี ๓ วาระ ในนกัมมปัจจัย มี ๓ วาระ ในนวิปากปัจจัย
มี ๓ วาระ ในนวิปยุตตปัจจัย มี ๒ วาระ. ฟังนับวาระเหมือนกุสลดติกะ.

อนุโลมปัจจัยนี้ะ จบ

ปัจจัยยานุโลมนี้หัย

การนับวาระในปัจจัยยานุโลมนี้ะแห่งปฏิจจวาระ

[๑๑๒๗] เพราะนเหตุปัจจัย ในอารัมมณปัจจัย มี ๓ วาระ
... ในอนันตรปัจจัย มี ๓ วาระ ในสมนันตรปัจจัย มี ๓ วาระ ในสหชาต-
ปัจจัย มี ๓ วาระ ในอัญญมัญญปัจจัย มี ๓ วาระ ในนิสสยปัจจัย มี ๓

วาระ ในอุปนิสสยปัจจย มี ๓ วาระ ในปุเรชาติปัจจย มี ๓ วาระ ใน
อาเสวนปัจจย มี ๒ วาระ ในกัมมปัจจย มี ๓ วาระ ในวิปากปัจจย มี ๓
วาระ ในอาหารปัจจย มี ๓ วาระ ในอินทริยปัจจย มี ๓ วาระ ในฌาน
ปัจจย มี ๒ วาระ ในมัคคปัจจย มี ๑ วาระ ในสัมปยุตตปัจจย มี ๓ วาระ
ในวิปยุตตปัจจย มี ๓ วาระ ในอตฺถิปัจจย มี ๓ วาระ ในนตฺถิปัจจย มี
๓ วาระ ในวิคตปัจจย มี ๓ วาระ ในอวิคตปัจจย มี ๓ วาระ.

[๑๑๒๘] เพราะนเหตุปัจจย นอชปติปัจจย ในอาร์มมณปัจจย มี
๓ วาระ... ในอนันตรปัจจย มี ๓ วาระ ในสมนันตรปัจจย มี ๓ วาระ
ในสหชาติปัจจย มี ๓ วาระ ในอัญญมัญญปัจจย มี ๓ วาระ ในนิสสยปัจจย
มี ๓ วาระ ในอุปนิสสยปัจจย มี ๓ วาระ ในปุเรชาติปัจจย มี ๓ วาระ
ในอาเสวนปัจจย มี ๒ วาระ ในกัมมปัจจย มี ๓ วาระ ในวิปากปัจจย มี
๓ วาระ ในอาหารปัจจย มี ๓ วาระ ในอินทริยปัจจย มี ๓ วาระ ในฌาน
ปัจจย มี ๒ วาระ ในมัคคปัจจย มี ๑ วาระ ในสัมปยุตตปัจจย มี ๓ วาระ
ในวิปยุตตปัจจย มี ๓ วาระ ในอตฺถิปัจจย มี ๓ วาระ ในนตฺถิปัจจย มี
๓ วาระ ในวิคตปัจจย มี ๓ วาระ ในอวิคตปัจจย มี ๓ วาระ.

[๑๑๒๙] เพราะนเหตุปัจจย นอชปติปัจจย นปุเรชาติปัจจย
ในอาร์มมณปัจจย มี ๑ วาระ... ในอนันตรปัจจย มี ๑ วาระ ในสมนันตร-
ปัจจย มี ๑ วาระ ในสหชาติปัจจย มี ๑ วาระ ในอัญญมัญญปัจจย มี ๑
วาระ ในนิสสยปัจจย มี ๑ วาระ ในอุปนิสสยปัจจย มี ๑ วาระ ในอาเสวน-
ปัจจย มี ๑ วาระ ในกัมมปัจจย มี ๑ วาระ ในวิปากปัจจย มี ๑ วาระ
ในอาหารปัจจย มี ๑ วาระ ในอินทริยปัจจย มี ๑ วาระ ในฌานปัจจย มี

๑ วาระ ในมคคปัจจัย มี ๑ วาระ ในสัมปยุตตปัจจัย มี ๑ วาระ ในวิปยุตต-
ปัจจัย มี ๑ วาระ ในอตฺถิปัจจัย มี ๑ วาระ ในนตฺถิปัจจัย มี ๑ วาระ ใน
วิกตปัจจัย มี ๑ วาระ ในอวิกตปัจจัย มี ๑ วาระ.

[๑๑๓๐] เพราะนเหตุปัจจัย นอริปติปัจจัย นปุเรชาติปัจจัย
นปัจฉาชาติปัจจัย นอาเสวนปัจจัย นกัมมปัจจัย ในอาร์มมณปัจจัย มี ๑
วาระ... ในอนันตรปัจจัย มี ๑ วาระ ในสมนันตรปัจจัย มี ๑ วาระ ใน
สหชาติปัจจัย มี ๑ วาระ ในอัญญมัญญปัจจัย มี ๑ วาระ ในนิสสยปัจจัย
มี ๑ วาระ ในอุปนิสสยปัจจัย มี ๑ วาระ ในอาหารปัจจัย มี ๑ วาระ ใน
อินทริยปัจจัย มี ๑ วาระ ในฌานปัจจัย มี ๑ วาระ ในสัมปยุตตปัจจัย
มี ๑ วาระ ในอตฺถิปัจจัย มี ๑ วาระ ในนตฺถิปัจจัย มี ๑ วาระ ในวิกตปัจจัย
มี ๑ วาระ ในอวิกตปัจจัย มี ๑ วาระ.

[๑๑๓๑] เพราะนเหตุปัจจัย นอริปติปัจจัย ฯลฯ นกัมมปัจจัย
นวิปากปัจจัย นมคคปัจจัย นวิปยุตตปัจจัย ในอาร์มมณปัจจัย มี ๑ วาระ...
ในอนันตรปัจจัย มี ๑ วาระ ในสมนันตรปัจจัย มี ๑ วาระ ในสหชาติปัจจัย
มี ๑ วาระ ในอัญญมัญญปัจจัย มี ๑ วาระ ในนิสสยปัจจัย มี ๑ วาระ ใน
อุปนิสสยปัจจัย มี ๑ วาระ ในอาหารปัจจัย มี ๑ วาระ ในอินทริยปัจจัย มี ๑
วาระ ในฌานปัจจัย มี ๑ วาระ ในสัมปยุตตปัจจัย มี ๑ วาระ ในอตฺถิปัจจัย
มี ๑ วาระ ในนตฺถิปัจจัย มี ๑ วาระ ในวิกตปัจจัย มี ๑ วาระ ในอวิกต-
ปัจจัย มี ๑ วาระ.

นเหตุมูลกนัย จบ

[๑๑๓๒] เพราะนอธิปัตตปัจจัย ในเหตุปัจจัย มี ๓ วาระ ฯลฯ
เพราะนปุเรชาติปัจจัย ในเหตุปัจจัย มี ๒ วาระ ฯลฯ เพราะนปัจฉาชาติปัจจัย
นอาเสวนปัจจัย นกัมมปัจจัย ในเหตุปัจจัย มี ๓ วาระ ฯลฯ.

[๑๑๓๓] เพราะนฌานปัจจัย ในอาร์มมณปัจจัย มี ๓ วาระ... ใน
อนันตรปัจจัย มี ๓ วาระ ในสมนันตรปัจจัย มี ๓ วาระ ในสหชาติปัจจัย
มี ๓ วาระ ในอัญญมัญญปัจจัย มี ๓ วาระ ในนิสสยปัจจัย มี ๓ วาระ
ในอุปนิสสยปัจจัย มี ๓ วาระ ในปุเรชาติปัจจัย มี ๓ วาระ ในกัมมปัจจัย
มี ๓ วาระ ในวิปากปัจจัย มี ๓ วาระ ในอาหารปัจจัย มี ๓ วาระ ใน
อินทริยปัจจัย มี ๓ วาระ ในสัมปยุตตปัจจัย มี ๓ วาระ ในวิปยุตตปัจจัย
มี ๓ วาระ ในอตฺถิปัจจัย มี ๓ วาระ ในนตฺถิปัจจัย มี ๓ วาระ ในวิกต-
ปัจจัย มี ๓ วาระ ในอวิกตปัจจัย มี ๓ วาระ.

เพราะนมคฺคปัจจัย ในอาร์มมณปัจจัย มี ๓ วาระ...ในอนันตรปัจจัย
มี ๓ วาระ ในสมนันตรปัจจัย มี ๓ วาระ.

[๑๑๓๔] เพราะนวิปยุตตปัจจัย ในเหตุปัจจัย มี ๒ วาระ ... ใน
อาร์มมณปัจจัย มี ๒ วาระ ในอธิปัตตปัจจัย มี ๒ วาระ ในอนันตรปัจจัย
มี ๒ วาระ ในสมนันตรปัจจัย มี ๒ วาระ ในสหชาติปัจจัย มี ๒ วาระ ใน
อัญญมัญญปัจจัย มี ๒ วาระ ในนิสสยปัจจัย มี ๒ วาระ ในอุปนิสสยปัจจัย
มี ๒ วาระ ในอาเสวนปัจจัย มี ๒ วาระ ในกัมมปัจจัย มี ๒ วาระ ใน
วิปากปัจจัย มี ๒ วาระ ในอาหารปัจจัย มี ๒ วาระ ในอินทริยปัจจัย มี ๒
วาระ ในฌานปัจจัย มี ๒ วาระ ในมคฺคปัจจัย มี ๒ วาระ ในสัมปยุตต-
ปัจจัย มี ๒ วาระ ในอตฺถิปัจจัย มี ๒ วาระ ในนตฺถิปัจจัย มี ๒ วาระ
ในวิกตปัจจัย มี ๒ วาระ ในอวิกตปัจจัย มี ๒ วาระ.

[๑๑๓๕] เพราะนวิปยุตตปัจจัย นเหตุปัจจัย ในอาร์มมณปัจจัย
มี ๑ วาระ ... ในอนันตรปัจจัย มี ๑ วาระ ในสมนันตรปัจจัย มี ๑ วาระ

ในสหชาติปัจฉัย มี ๑ วาระ ในอัญญมัญญปัจฉัย มี ๑ วาระ ในนิสสยปัจฉัย มี ๑ วาระ ในอุปนิสสยปัจฉัย มี ๑ วาระ ในอาเสวนปัจฉัย มี ๑ วาระ ในกัมมปัจฉัย มี ๑ วาระ ในวิปากปัจฉัย มี ๑ วาระ ในอาหารปัจฉัย มี ๑ วาระ ในอินทริยปัจฉัย มี ๑ วาระ ในฌานปัจฉัย มี ๑ วาระ ในมัคคปัจฉัย มี ๑ วาระ ในสัมปยุตตปัจฉัย มี ๑ วาระ ในอัตถิปัจฉัย มี ๑ วาระ ในนัตถิปัจฉัย มี ๑ วาระ ในวิคตปัจฉัย มี ๑ วาระ ในอวิคตปัจฉัย มี ๑ วาระ.

[๑๑๓๖] เพราะนวิปยุตตปัจฉัย นเหตุปัจฉัย นอธิปติปัจฉัย

นปุรชาตปัจฉัย นปัจฉาชาตปัจฉัย นอาเสวนปัจฉัย นกัมมปัจฉัย

นวิปากปัจฉัย นมัคคปัจฉัย ในอาร์มมณปัจฉัย มี ๑ วาระ ... ในอนันตร-
ปัจฉัย มี ๑ วาระ ในสมนันตรปัจฉัย มี ๑ วาระ ในสหชาติปัจฉัย มี ๑ วาระ
ในอัญญมัญญปัจฉัย มี ๑ วาระ ในนิสสยปัจฉัย มี ๑ วาระ ในอุปนิสสยปัจฉัย
มี ๑ วาระ ในอาหารปัจฉัย มี ๑ วาระ ในอินทริยปัจฉัย มี ๑ วาระ ในฌาน-
ปัจฉัย มี ๑ วาระ ในสัมปยุตตปัจฉัย มี ๑ วาระ ในอัตถิปัจฉัย มี ๑ วาระ ใน
นัตถิปัจฉัย มี ๑ วาระ ในวิคตปัจฉัย มี ๑ วาระ ในอวิคตปัจฉัย มี ๑ วาระ.

[๑๑๓๗] เพราะนวิปยุตตปัจฉัย นเหตุปัจฉัย นอธิปติปัจฉัย

นปุรชาตปัจฉัย นปัจฉาชาตปัจฉัย นอาเสวนปัจฉัย นกัมมปัจฉัย นวิ-

ปากปัจฉัย นมัคคปัจฉัย ในอาร์มมณปัจฉัย มี ๑ วาระ... ในอนันตรปัจฉัย
มี ๑ วาระ ในสมนันตรปัจฉัย มี ๑ วาระ ในสหชาติปัจฉัย มี ๑ วาระ ใน
อัญญมัญญปัจฉัย มี ๑ วาระ ในนิสสยปัจฉัย มี ๑ วาระ ในอุปนิสสยปัจฉัย
มี ๑ วาระ ในอาหารปัจฉัย มี ๑ วาระ ในอินทริยปัจฉัย มี ๑ วาระ ในฌาน-
ปัจฉัย มี ๑ วาระ ในสัมปยุตตปัจฉัย มี ๑ วาระ ในอัตถิปัจฉัย มี ๑ วาระ
ในนัตถิปัจฉัย มี ๑ วาระ ในวิคตปัจฉัย มี ๑ วาระ ในอวิคตปัจฉัย มี ๑ วาระ.

ปัจฉินิยานุโลม จบ

ปฏิบัติวาระ จบ

สหชาตวาระ เป็นต้น

[๑๑๓๘] เกิดร่วมกับธรรมที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา ฯลฯ อิง
อาศัยธรรมที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา ฯลฯ อาศัยธรรมที่สัมปยุตด้วย
สุขเวทนา ฯลฯ เจือกับธรรมที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา.

[๑๑๓๙] ธรรมที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา สัมปยุตกับธรรมที่
สัมปยุตด้วยสุขเวทนา เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๒ สัมปยุตกับชั้น ๑ ที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา เกิดขึ้น
ชั้น ๑ สัมปยุตกับชั้น ๒ เกิดขึ้น.

สัมปยุตตวาระ จบ

ปัญหาวาระ

อนุโลมณัย

๑. เหตุปัจจัย

[๑๑๔๐] ๑. ธรรมที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา เป็นปัจจัยแก่ธรรม
ที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา ด้วยอำนาจของเหตุปัจจัย

คือ เหตุที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตัตถ์ทั้งหลาย
ด้วยอำนาจของเหตุปัจจัย.

ในปฏิสนธิขณะ เหตุที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตต-
ัตถ์ทั้งหลาย ด้วยอำนาจของเหตุปัจจัย.

[๑๑๔๑] ๒. ธรรมที่สัมปยุตด้วยทุกขเวทนา เป็นปัจจัยแก่
ธรรมที่สัมปยุตด้วยทุกขเวทนา ด้วยอำนาจของเหตุปัจจัย

คือ เหตุที่สัมปยุตด้วยทุกขเวทนา เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตัตถ์ทั้งหลาย
ด้วยอำนาจของเหตุปัจจัย.

[๑๑๔๒] ๓. ธรรมที่สัมปยุตด้วยอทุกขมสุขเวทนา เป็นปัจจัย
แก่ธรรมที่สัมปยุตด้วยอทุกขมสุขเวทนา ด้วยอำนาจของเหตุปัจจัย

คือ เหตุที่สัมปยุตด้วยอทุกขมสุขเวทนา เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตัตถ์
ทั้งหลาย ด้วยอำนาจของเหตุปัจจัย.

ในปฏิสนธิขณะ เหตุที่สัมปยุตด้วยอทุกขมสุขเวทนา เป็นปัจจัยแก่
สัมปยุตตัตถ์ทั้งหลาย ด้วยอำนาจของเหตุปัจจัย

๒. อารัมมณปัจจัย

[๑๑๔๓] ๑. **ธรรมที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา เป็นปัจจัยแก่ธรรม**

ที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา ด้วยอำนาจของอารัมมณปัจจัย

คือ ๑. บุคคลให้ทาน สมาทานศีล กระทำอุโบสถกรรม ด้วยจิตที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา แล้วพิจารณาด้วยจิตที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา. ออกจากฌานที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา, ออกจากมรรค, ออกจากผลแล้ว, พิจารณาด้วยจิตที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา.

๒. พระอริยบุคคลทั้งหลาย พิจารณากิเลสทั้งหลายที่ละแล้วที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา ด้วยจิตที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา พิจารณากิเลสทั้งหลายที่ทานข่มแล้ว. รู้กิเลสทั้งหลายที่เคยเกิดแล้วในกาลก่อน, พิจารณาเห็นขั้นที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา โดยความเป็นของไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตา ด้วยจิตที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา, ย่อมยินดี ย่อมเพิลิดเพลินยิ่ง เพราะปรารถนาขั้นนั้น รากะ ทิฏฐิ ที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา ย่อมเกิดขึ้น ฯลฯ

๓. เพราะปรารถนาขั้นทั้งหลายที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา ขั้นทั้งหลายที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา ย่อมเกิดขึ้น.

[๑๑๔๔] ๒. **ธรรมที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา เป็นปัจจัยแก่**

ธรรมที่สัมปยุตด้วยทุกขเวทนา ด้วยอำนาจของอารัมมณปัจจัย

คือ ๑. เมื่อบุคคลให้ทาน สมาทานศีล กระทำอุโบสถกรรม ด้วยจิตที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนาแล้ว โทมนัสย่อมเกิดขึ้นแก่บุคคลผู้มีวิปปฏิสาร.

๒. เมื่อฌานที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนาเสื่อมไป โทมนัสย่อมเกิดขึ้นแก่บุคคลผู้มีวิปปฏิสาร.

๓. เพราะปรารถนาขั้นทั้งหลายที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา ขั้นทั้งหลายที่สัมปยุตด้วยทุกขเวทนา ย่อมเกิดขึ้น.

[๑๑๔๕] ๓. **ธรรมที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา เป็นปัจจัยแก่**

ธรรมที่สัมปยุตด้วยอทุกขมสุขเวทนา ด้วยอำนาจของอาร์มมณปัจจัย

คือ ๑. บุคคลให้ทาน สมาทานศีล กระทำอุโบสถกรรม ด้วยจิตที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา แล้วพิจารณาด้วยจิตที่สัมปยุตด้วยอทุกขมสุขเวทนา.

๒. บุคคลออกจากฌานที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา, ออกจากมรรค, ออกจากผลแล้ว, พิจารณาด้วยจิตที่สัมปยุตด้วยอทุกขมสุขเวทนา.

๓. พระอริยบุคคลทั้งหลายพิจารณาภิเลสทั้งหลาย ที่ละแล้ว ที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา ด้วยจิตที่สัมปยุตด้วยอทุกขมสุขเวทนา พิจารณาภิเลสทั้งหลาย ที่ข้ามแล้ว, รู้ภิเลสทั้งหลายที่เคยเกิดแล้วในกาลก่อน. พิจารณาเห็นขั้นทั้งหลายที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา ด้วยอำนาจของความเป็นของไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตา ย่อมยินดี ด้วยจิตที่สัมปยุตด้วยอทุกขมสุขเวทนา.

๔. บุคคลย่อมยินดี ย่อมเพิลิดเพิลินยี่ง เพราะปรารถนขั้นนั้น รากะ ทิฏฐิ วิจิกิจฉา อุทัจจะ ที่สัมปยุตด้วยอทุกขมสุขเวทนา ย่อมเกิดขึ้น.

๕. พระอริยบุคคลทั้งหลาย รู้จิตของบุคคลผู้มีความพร้อมเพรียง ด้วยจิตที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา ด้วยเจโตปริยญาณ.

๖. ขั้นทั้งหลายที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา เป็นปัจจัยแก่เจโตปริยญาณ แก่บุพเพนิวาสานุสสติญาณ แก่ยถากัมมุปกญาณ แก่อนาคตังสญาณ แก่อาวัชชนะ ด้วยอำนาจของอาร์มมณปัจจัย.

๗. เพราะปรารถนขั้นทั้งหลายที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา ขั้นทั้งหลายที่สัมปยุตด้วยอทุกขมสุขเวทนา ย่อมเกิดขึ้น.

[๑๑๔๖] ๔. **ธรรมที่สัมปยุตด้วยทุกขเวทนา เป็นปัจจัยแก่**

ธรรมที่สัมปยุตด้วยทุกขเวทนา ด้วยอำนาจของอาร์มมณปัจจัย

คือ ๑. เพราะปรารถนซึ่งโทสะ โทสะ โมหะ ย่อมเกิดขึ้น. เพราะปรารถนโมหะที่สัมปยุตด้วยทุกขเวทนา โมหะ โทสะ ย่อมเกิดขึ้น. เพราะปรารถนทุกขสหคตกายวิญญาณ โทสะ โมหะ ย่อมเกิดขึ้น.

๒. เพราะปรารภขันธทั้งหลายที่สัมปยุตด้วยทุกขเวทนา ขันธทั้งหลายที่สัมปยุตด้วยทุกขเวทนา ย่อมเกิดขึ้น.

[๑๑๔๗] ๕. **ธรรมที่สัมปยุตด้วยทุกขเวทนา เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา ด้วยอำนาจของอาร์มมณปัจจัย**

คือ ๑. พระอริยบุคคลทั้งหลายพิจารณาภิเลสที่ละแล้ว ที่สัมปยุตด้วยทุกขเวทนา ด้วยจิตที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา พิจารณาภิเลสทั้งหลายที่ข่มแล้ว, รู้ภิเลสทั้งหลายที่เคยเกิดแล้วในกาลก่อน, พิจารณาเห็นขันธทั้งหลายที่สัมปยุตด้วยทุกขเวทนา ด้วยอำนาจของความเป็นของไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตา ด้วยจิตที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา.

๒. เพราะปรารภขันธทั้งหลายที่สัมปยุตด้วยทุกขเวทนา ขันธทั้งหลายที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา ย่อมเกิดขึ้น.

[๑๑๔๘] ๖. **ธรรมที่สัมปยุตด้วยทุกขเวทนา เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่สัมปยุตด้วยยอกุขมสุขเวทนา ด้วยอำนาจของอาร์มมณปัจจัย**

คือ ๑. พระอริยบุคคลทั้งหลาย พิจารณาภิเลสที่ละแล้วที่สัมปยุตด้วยทุกขเวทนา ด้วยจิตที่สัมปยุตด้วยยอกุขมสุขเวทนา พิจารณาภิเลสทั้งหลายที่ข่มแล้ว, รู้ภิเลสทั้งหลายที่เคยเกิดแล้วในกาลก่อน, พิจารณาเห็นขันธทั้งหลายที่สัมปยุตด้วยทุกขเวทนา ด้วยอำนาจของความเป็นของไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตา ด้วยจิตที่สัมปยุตด้วยยอกุขมสุขเวทนา.

๒. รู้จิตของบุคคลผู้มีความพร้อมเพรียงด้วยจิตที่สัมปยุตด้วยทุกขเวทนา ด้วยเจโตปริยญาณ.

๓. ขันธทั้งหลายที่สัมปยุตด้วยทุกขเวทนา เป็นปัจจัยแก่เจโตปริยญาณ แก่ปุพเพนิวาสานุสสติญาณ แก่ยถากัมมุปกณญาณ แก่อนาคตังสญาณ แก่อาวชชนะ ด้วยอำนาจของอาร์มมณปัจจัย.

๔. เพราะปรารภขั้นทั้งหลายที่สัมปยุตด้วยทุกขเวทนา ขั้นทั้งหลายที่สัมปยุตด้วยอทุกขมสุขเวทนา ย่อมเกิดขึ้น.

[๑๑๔๕] ๗. **ธรรมที่สัมปยุตด้วยอทุกขมสุขเวทนา เป็นปัจจัย แก่ธรรมที่สัมปยุตด้วยอทุกขมสุขเวทนา ด้วยอำนาจของอาร์มมณ-ปัจจัย**

คือ ๑. บุคคลให้ทาน สมาทานศีล กระทำอุโบสถกรรม ด้วยจิตที่สัมปยุตด้วยอทุกขมสุขเวทนา แล้วพิจารณาด้วยจิตที่สัมปยุตด้วยอทุกขมสุขเวทนา ออกจากฉานที่สัมปยุตด้วยอทุกขมสุขเวทนา, ออกจากมรรค, ออกจากผล แล้วพิจารณาด้วยจิตที่สัมปยุตด้วยอทุกขมสุขเวทนา.

๒. พระอริยบุคคลทั้งหลาย พิจารณาภิเลสทั้งหลายที่ท่านละได้ แล้วที่สัมปยุตด้วยอทุกขมสุขเวทนา ด้วยจิตที่สัมปยุตด้วยอทุกขมสุขเวทนา, พิจารณาภิเลสทั้งหลายที่ข่มแล้ว. รู้ภิเลสทั้งหลายที่เคยเกิดแล้วในกาลก่อน, พิจารณาเห็นขั้นทั้งหลายที่สัมปยุตด้วยอทุกขมสุขเวทนา โดยความเป็นของไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตา ย่อมยินดีด้วยจิตที่สัมปยุตด้วยอทุกขมสุขเวทนา.

๓. บุคคลย่อมผลิตเพลินยิ่งเพราะปรารภขั้นนั้น รากะ ทิฏฐิวิจิกิจฉา อุทธัจจะ ที่สัมปยุตด้วยอทุกขมสุขเวทนา ย่อมเกิดขึ้น.

๔. พระอริยบุคคลทั้งหลาย รู้จิตของบุคคลผู้มีความพร้อมเพรียงด้วยจิตที่สัมปยุตด้วยอทุกขมสุขเวทนา ด้วยเจโตปริยญาณ.

๕. อากาสนัญญาตนะ เป็นปัจจัยแก่วิญญาณัญญาตนะ ด้วยอำนาจของอาร์มมณปัจจัย ฯลฯ อากัญญาตนะ เป็นปัจจัยแก่เนวสัญญาตนะ ด้วยอำนาจของอาร์มมณปัจจัย.

๖. ชั้นที่สัมปยุตด้วยอทุกขมสุขเวทนา เป็นปัจจัยแก่อิทธิวิญญาณ
แก่เจโตปริยญาณ แก่บุพเพนิวาสานุสสติญาณ แก่ยถากัมมุปคญาณ แก่อนา-
คตังสญาณ แก่อาวชชนะ ด้วยอำนาจของอาร์มมณปัจจัย.

๗. เพราะปรารภชั้นทั้งหลายที่สัมปยุตด้วยอทุกขมสุขเวทนา
ชั้นทั้งหลายที่สัมปยุตด้วยอทุกขมสุขเวทนา ย่อมเกิดขึ้น.

[๑๑๕๐] ๘. **ธรรมที่สัมปยุตด้วยอทุกขมสุขเวทนา เป็นปัจจัย**
แก่ธรรมที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา ด้วยอำนาจของอาร์มมณปัจจัย

คือ ๑. บุคคลให้ทาน สมาทานศีล กระทำอุโบสถกรรม ด้วยจิตที่
สัมปยุตด้วยอทุกขมสุขเวทนา แล้วพิจารณาด้วยจิตที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา
ออกจากฉานที่สัมปยุตด้วยอทุกขมสุขเวทนา ออกจากมรรค ออกจากผลแล้ว
ย่อมพิจารณาด้วยจิตที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา.

๒. พระอริยบุคคลทั้งหลาย. พิจารณาภิเลสทั้งหลายที่ละได้แล้ว
ที่สัมปยุตด้วยอทุกขมสุขเวทนา ด้วยจิตที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา พิจารณาภิเลส
ทั้งหลายที่ข่มแล้ว, รู้กิเลสทั้งหลายที่เคยเกิดแล้วในกาลก่อน, เพราะปรารภ
ชั้นทั้งหลายที่สัมปยุตด้วยอทุกขมสุขเวทนา ย่อมพิจารณาเห็นโดยความเป็น
ของไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตา ด้วยจิตที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา, ย่อมยินดี
ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะปรารภชั้นนั้น รากะ ทิฏฐิ ที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา
ย่อมเกิดขึ้น ฯลฯ

๓. เพราะปรารภชั้นทั้งหลาย ที่สัมปยุตด้วยอทุกขมสุขเวทนา
ชั้นที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา ย่อมเกิดขึ้น.

[๑๑๕๑] ๙. **ธรรมที่สัมปยุตด้วยอทุกขมสุขเวทนา เป็นปัจจัย**
แก่ธรรมที่สัมปยุตด้วยทุกขเวทนา ด้วยอำนาจของอาร์มมณปัจจัย

คือ ๑. บุคคลให้ทาน สมาทานศีล กระทำอุโบสถกรรม ด้วยจิตที่สัมปยุตด้วยอุทกขมสุขเวทนา โทมนัสย่อมเกิดขึ้น แก่บุคคลผู้มีวิปปฏิสาร.

๒. เมื่อฉานที่สัมปยุตด้วยอุทกขมสุขเวทนาเสื่อมไปแล้ว โทมนัสย่อมเกิดขึ้น แก่บุคคลผู้มีวิปปฏิสาร.

๓. เพราะปรารภขั้นทั้งหลายที่สัมปยุตด้วยอุทกขมสุขเวทนา ขั้นทั้งหลายที่สัมปยุตด้วยอุทกขเวทนา ย่อมเกิดขึ้น.

๓. อธิปติปัจจัย

[๑๑๕๒] ๑. ธรรมที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา ด้วยอำนาจของอธิปติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ ที่เป็น อารัมมณชิปติ และ สหชาติชิปติ ที่เป็น อารัมมณชิปติ ได้แก่

๑. บุคคลให้ทาน สมาทานศีล กระทำอุโบสถกรรม ด้วยจิตที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนาแล้ว กระทำกุศลนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ย่อมพิจารณา ด้วยจิตที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา.

๒. ออกจากฉานที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา ออกจากมรรค ออกจากผลแล้ว กระทำฉานเป็นต้นนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ย่อมพิจารณาด้วยจิตที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา.

๓. ย่อมยินดีย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะกระทำขั้นทั้งหลายที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนาให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นด้วยจิตที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา ครั้นกระทำขั้นนั้น ให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว รากะ ทิฏฐิ ที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา ย่อมเกิดขึ้น ฯลฯ

ที่เป็น สหชาติปฏิบัติ ได้แก่ อธิบัติที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา เป็น
ปัจจัยแก่สัมปยุตขั้นนี้ ด้วยอำนาจของอธิปัตติปัจจัย.

[๑๑๕๓] ๒. ธรรมที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา เป็นปัจจัยแก่ธรรม
ที่สัมปยุตด้วยอทุกขมสุขเวทนา ด้วยอำนาจของอธิปัตติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ อารัมมณปฏิบัติ ได้แก่

๑. บุคคลให้ทาน สมาทานศีล กระทำอุโบสถกรรม ด้วยจิตที่
สัมปยุตด้วยสุขเวทนาแล้ว กระทำกุศลนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ย่อม
พิจารณาด้วยจิตที่สัมปยุตด้วยอทุกขมสุขเวทนา.

๒. ออกจากฌานที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา, ออกจากมรรค, ออก
จากผลแล้ว กระทำฌานเป็นต้นนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ย่อม
พิจารณาด้วยจิตที่สัมปยุตด้วยอทุกขมสุขเวทนา.

๓. ย่อมยินดี ย่อมเพติดเพตินยิ่งเพราะกระทำขั้นทั้งหลายที่
สัมปยุตด้วยสุขเวทนา ให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นด้วยจิตที่สัมปยุตด้วย
อทุกขมสุขเวทนา ครั้นกระทำขั้นนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว ราคะ
ทิฎฐิ ที่สัมปยุตด้วยอทุกขมสุขเวทนาย่อมเกิดขึ้น ฯลฯ

[๑๑๕๔] ๓. ธรรมที่สัมปยุตด้วยทุกขเวทนา เป็นปัจจัยแก่
ธรรมที่สัมปยุตด้วยทุกขเวทนา ด้วยอำนาจของอธิปัตติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ สหชาติปฏิบัติ ได้แก่ อธิบัติที่สัมปยุตด้วยทุกข-
เวทนา เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตขั้นนี้ด้วยอำนาจของอธิปัตติปัจจัย.

[๑๑๕๕] ๔. ธรรมที่สัมปยุตด้วยอทุกขมสุขเวทนา เป็นปัจจัย
แก่ธรรมที่สัมปยุตด้วยอทุกขมสุขเวทนา ด้วยอำนาจของอธิปัตติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ ที่เป็น อารัมมณชิปติ และ สหชตชิปติ
ที่เป็น อารัมมณชิปติ ได้แก่

๑. บุคคลให้ทาน สมาทานศีล การทำอุโบสถกรรม ด้วยจิตที่
สัมปยุตด้วยอทุกขมสุขเวทนาแล้ว การทำกุศลนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น
ย่อมพิจารณาด้วยจิตที่สัมปยุตด้วยอทุกขมสุขเวทนา.

๒. ออกจากฌานที่สัมปยุตด้วยอทุกขมสุขเวทนา ออกจากมรรค
ออกจากผล แล้วการทำกุศลนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว ย่อม
พิจารณาด้วยจิตที่สัมปยุตด้วยอทุกขมสุขเวทนา.

๓. ย่อมยินดี ย่อมเพติดเพลินยิ่ง เพราะกระทำขันธ์ทั้งหลายที่
สัมปยุตด้วยอทุกขมสุขเวทนา ให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นด้วยจิตที่สัมปยุต
ด้วยอทุกขมสุขเวทนา ครั้นกระทำขันธ์นั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว
ราคะ ทิฎฐิ ที่สัมปยุตด้วยอทุกขมสุขเวทนา ย่อมเกิดขึ้น ฯลฯ.

ที่เป็น สหชตชิปติ ได้แก่อภิปติที่สัมปยุตด้วยอทุกขมสุขเวทนา
เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตขันธ์ทั้งหลาย ด้วยอำนาจของอภิปติปัจจัย.

[๑๑๕๖] ๕. ธรรมที่สัมปยุตด้วยอทุกขมสุขเวทนา เป็นปัจจัย
แก่ธรรมที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา ด้วยอำนาจของอภิปติปัจจัย
มีอย่างเดียว คือ อารัมมณชิปติ ได้แก่

๑. บุคคลให้ทาน สมาทานศีล กระทำอุโบสถกรรม ด้วยจิตที่
สัมปยุตด้วยอทุกขมสุขเวทนา กระทำกุศลนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น
ย่อมพิจารณาด้วยจิตที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา.

๒. ออกจากฌานที่สัมปยุตด้วยอทุกขมสุขเวทนา, ออกจากมรรค,
ออกจากผลแล้ว กระทำฌานเป็นต้นนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ย่อม
พิจารณาด้วยจิตที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา.

๓. ย่อมยินดี ย่อมเพติดเพตินยิ่ง เพราะกระทำขั้นทั้งหลายที่ สัมปยุตด้วยอุทกขมสุขเวทนาให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ด้วยจิตที่สัมปยุต ด้วยสุขเวทนา ครั้นกระทำขั้นนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว รากะ ทิฏฐิที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนาย่อมเกิดขึ้น ฯลฯ.

๔. อนันตรปัจจัย

[๑๑๕๗] ๑. ธรรมที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา เป็นปัจจัยแก่ธรรม ที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย

คือ ๑. ขั้นทั้งหลายที่เกิดก่อน ๆ ที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา เป็น ปัจจัยแก่ขั้นทั้งหลายที่เกิดหลัง ๆ ที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา ด้วยอำนาจของ อนันตรปัจจัย.

๒. อนุโลมที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา เป็นปัจจัยแก่โคตรภูที่สัมปยุต ด้วยสุขเวทนา ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย.

๓. อนุโลม เป็นปัจจัยแก่โวทาน.

๔. โคตรภู เป็นปัจจัยแก่มรรค.

๕. โวทาน เป็นปัจจัยแก่มรรค.

๖. มรรค เป็นปัจจัยแก่ผล.

๗. ผล เป็นปัจจัยแก่ผล.

๘. อนุโลม เป็นปัจจัยแก่ผลสมาบัติ ที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย.

๙. ขั้นทั้งหลายที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา เป็นปัจจัยแก่ภูฐานะที่ สัมปยุตด้วยสุขเวทนา ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย.

[๑๑๕๘] ๒. **ธรรมที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา เป็นปัจจัยแก่ธรรม
ที่สัมปยุตด้วยอทุกขมสุขเวทนา ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย**

คือ ๑. จุติจิตที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา เป็นปัจจัยแก่อุปบัติจิตที่
สัมปยุตด้วยอทุกขมสุขเวทนา ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย.

๒. ภวังคจิตที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา เป็นปัจจัยแก่อาวัชชนจิต
ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย.

๓. สุขสหคตกายวิญญาณ เป็นปัจจัยแก่วิบากมโนธาตุ ด้วย
อำนาจของอนันตรปัจจัย.

๔. วิบากมโนวิญญาณธาตุ ที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา เป็นปัจจัย
แก่กิริยามโนวิญญาณธาตุ ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย.

๕. ภวังคจิตที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา เป็นปัจจัยแก่ภวังคจิตที่
สัมปยุตด้วยอทุกขมสุขเวทนา ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย.

๖. กุศลและอกุศลจิตที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา เป็นปัจจัยแก่
ภูฏฐานะที่สัมปยุตด้วยอทุกขมสุขเวทนา.

๗. กิริยา เป็นปัจจัยแก่ภูฏฐานะ, ผลเป็นปัจจัยแก่ภูฏฐานะ ด้วย
อำนาจของอนันตรปัจจัย.

[๑๑๕๙] ๓. **ธรรมที่สัมปยุตด้วยทุกขเวทนา เป็นปัจจัยแก่
ธรรมที่สัมปยุตด้วยทุกขเวทนา ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย**

คือ ชั้นทั้งหลายที่เกิดก่อน ๆ ที่สัมปยุตด้วยทุกขเวทนา เป็น
ปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลายที่เกิดหลัง ๆ ที่สัมปยุตด้วยทุกขเวทนา ด้วยอำนาจของ
อนันตรปัจจัย.

[๑๑๖๐] ๔. **ธรรมที่สัมปยุตด้วยทุกขเวทนา เป็นปัจจัยแก่
ธรรมที่สัมปยุตด้วยอทุกขมสุขเวทนา ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย**

คือ ๑. ทุกขสหคตกายวิญญาณ เป็นปัจจัยแก่วิบากมโนธาตุ
ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย.

๒. **ขั้นทั้งหลายที่สัมปยุตด้วยทุกขเวทนา เป็นปัจจัยแก่ภูฐานะ
ที่สัมปยุตด้วยอทุกขมสุขเวทนา ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย.**

[๑๑๖๑] ๕. **ธรรมที่สัมปยุตด้วยอทุกขมสุขเวทนา เป็นปัจจัย
แก่ธรรมที่สัมปยุตด้วยอทุกขมสุขเวทนา ด้วยอำนาจของอนันตร-
ปัจจัย**

คือ ๑. **ขั้นทั้งหลายที่เกิดก่อน ๆ ที่สัมปยุตด้วยอทุกขมสุขเวทนา
เป็นปัจจัยแก่ขั้นทั้งหลายที่เกิดหลัง ๆ ที่สัมปยุตด้วยอทุกขมสุขเวทนา ด้วย
อำนาจของอนันตรปัจจัย.**

๒. **อนุโลมที่สัมปยุตด้วยอทุกขมสุขเวทนา เป็นปัจจัยแก่โคตรภู
ที่สัมปยุตด้วยอทุกขมสุขเวทนา ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย.**

๓. อนุโลมเป็นปัจจัยแก่โวทาน.
๔. โคตรภู เป็นปัจจัยแก่มรรค.
๕. โวทาน เป็นปัจจัยแก่มรรค.
๖. มรรคเป็นปัจจัยแก่ผล.
๗. ผลเป็นปัจจัยแก่ผล.
๘. อนุโลมเป็นปัจจัยแก่ผลสมาบัติ.

๕. เนวส์ัญญานาสัญญาตนะ ของพระอริยบุคคลผู้ออกจากนิโรธ เป็นปัจจัยแก่ผลสมบัติที่สัมปยุตด้วยอทุกขมสุขเวทนา ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย.

๑๐. ชั้นทั้งหลายที่สัมปยุตด้วยอทุกขมสุขเวทนา เป็นปัจจัยแก่ ภูฐานะที่สัมปยุตด้วยอทุกขมสุขเวทนา ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย.

[๑๑๖๒] ๖. ธรรมที่สัมปยุตด้วยอทุกขมสุขเวทนา เป็นปัจจัย แก่ธรรมที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย

คือ ๑. จุติจิตที่สัมปยุตด้วยอทุกขมสุขเวทนา เป็นปัจจัยแก่อุปบัติ- จิตที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย.

๒. อาวัชชนจิต เป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลายที่สัมปยุตด้วยสุข- เวทนา ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย.

๓. วิบากมโนธาตุ เป็นปัจจัยแก่วิบากมโนวิญญาณธาตุ ที่ สัมปยุตด้วยสุขเวทนา ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย.

๔. ภวังคจิตที่สัมปยุตด้วยอทุกขมสุขเวทนา เป็นปัจจัยแก่ภวังค- จิตที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย.

๕. กุศลและอกุศลจิตที่สัมปยุตด้วยอทุกขมสุขเวทนา เป็นปัจจัย แก่ภูฐานะที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา.

๖. กิริยา เป็นปัจจัยแก่ภูฐานะ.

๗. ผล เป็นปัจจัยแก่ภูฐานะ.

๘. เนวส์ัญญานาสัญญาตนะของพระอริยบุคคลผู้ออกจากนิโรธ เป็นปัจจัยแก่ผลสมบัติที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย.

[๑๑๖๓] ๗. **ธรรมที่สัมปยุตด้วยอทุกขมสุขเวทนา เป็นปัจจัย**
แก่ธรรมที่สัมปยุตด้วยทุกขเวทนา ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย
คือ อวิชชานิจิต เป็นปัจจัยแก่ขั้นทั้งหลาย ที่สัมปยุตด้วย
ทุกขเวทนา ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย.

๕. สมันตรปัจจัย

[๑๑๖๔] ๑. **ธรรมที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา เป็นปัจจัยแก่ธรรม**
ที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา ด้วยอำนาจของสมันตรปัจจัย
เหมือนกับอนันตรปัจจัย.

๖. สหชาติปัจจัย

[๑๑๖๕] ๑. **ธรรมที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา เป็นปัจจัยแก่ธรรม**
ที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา ด้วยอำนาจของสหชาติปัจจัย
คือ ขั้น ๑ ที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา เป็นปัจจัยแก่ขั้น ๒ ด้วยอำนาจ
ของสหชาติปัจจัย, ขั้น ๒ เป็นปัจจัยแก่ขั้น ๑ ด้วยอำนาจของสหชาติปัจจัย.

ในปฏิสนธิขณะ ขั้น ๑ ที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา เป็นปัจจัยแก่
ขั้น ๒ ด้วยอำนาจของสหชาติปัจจัย, ขั้น ๒ เป็นปัจจัยแก่ขั้น ๑ ด้วย
อำนาจของสหชาติปัจจัย.

[๑๑๖๖] ๒. **ธรรมที่สัมปยุตด้วยทุกขเวทนา เป็นปัจจัยแก่**
ธรรมที่สัมปยุตด้วยทุกขเวทนา ด้วยอำนาจของสหชาติปัจจัย
คือ ขั้น ๑ ที่สัมปยุตด้วยทุกขเวทนา เป็นปัจจัยแก่ขั้น ๒ ด้วย
อำนาจของสหชาติปัจจัย ขั้น ๒ เป็นปัจจัยแก่ขั้น ๑ ด้วยอำนาจของสหชาติ-
ปัจจัย.

ปฏิสนธิที่สัมปยุตด้วยทุกขเวทนา ย่อมไม่ได้ในวาระนี้.

[๑๑๖๓] ๓. ธรรมที่สัมปยุตด้วยอทุกขมสุขเวทนา เป็นปัจจัย

แก่ธรรมที่สัมปยุตด้วยอทุกขมสุขเวทนา ด้วยอำนาจของสหชาติปัจจัย

คือ ชั้นที่ ๑ ที่สัมปยุตด้วยอทุกขมสุขเวทนา เป็นปัจจัยแก่ชั้นที่ ๒ ด้วยอำนาจของสหชาติปัจจัย, ชั้นที่ ๒ เป็นปัจจัยแก่ชั้นที่ ๑ ด้วยอำนาจของสหชาติปัจจัย.

ในปฏิสนธิขณะ ชั้นที่ ๑ ที่สัมปยุตด้วยอทุกขมสุขเวทนา เป็นปัจจัยแก่ชั้นที่ ๒ ด้วยอำนาจของสหชาติปัจจัย, ชั้นที่ ๒ เป็นปัจจัยแก่ชั้นที่ ๑ ด้วยอำนาจของสหชาติปัจจัย.

๓. อัญญมัญญปัจจัย

[๑๑๖๔] ๑. ธรรมที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา ด้วยอำนาจของอัญญมัญญปัจจัย ฯลฯ.

๔. นิสสยปัจจัย

ธรรมที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา ด้วยอำนาจของนิสสยปัจจัย ฯลฯ.

อัญญมัญญปัจจัยก็ดี นิสสยปัจจัยก็ดี เหมือนกับสหชาติปัจจัย.

๕. อุปนิสสยปัจจัย

[๑๑๖๕] ๑. ธรรมที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ ที่เป็น อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ และ ปกตูปนิสสยะ.

ที่เป็น ปกตูปนิสสยะ ได้แก่

๑. บุคคลอาศัยศรัทธาที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนาแล้ว ย่อมให้ทาน สมาทานศีล การทำอุโบสถกรรม ด้วยจิตที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา, ยังฉานที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนาให้เกิดขึ้น ยังวิปัสสนาให้เกิดขึ้น ยังมรรคให้เกิดขึ้น, ยังสมาบัติให้เกิดขึ้นแล้ว, ก่อมานะ ถือทิฏฐิ.

๒. บุคคลอาศัยศีลที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา อาศัยสุตะ จาคะ ปัญญา รากะ โมหะ มานะ ทิฏฐิ ความปรารถนา อาศัยสุขสหคตกาย-วิญญาณแล้ว ย่อมให้ทานด้วยจิตที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา ฯลฯ ยังสมาบัติให้เกิดขึ้น.

ในธรรมหมวด ๕ ที่มีศรัทธาเป็นต้น ฟังเพิ่มคำว่า ก่อมานะ ถือทิฏฐิ เข้าด้วย ส่วนหมวดที่เหลือไม่ต้องเพิ่ม.

๓. บุคคลถือเอาสิ่งของที่เจ้าของไม่ได้ให้ พุคเทจ พุคส่อเสียด พุคคำหยาบ พุคเพื่อเจ้อ ตัดที่ต่อ ปล้นไม่เหลือ ปล้นในเรือนหลังหนึ่ง ยืนดัก ในทางเปลี่ยว คบถาวรรายของชายอื่น ฆ่าชาวบ้าน ฆ่าชวานิกม ด้วยจิตที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา.

๔. ศรัทธาที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา ศีล สุตะ จาคะ ปัญญา รากะ โมหะ มานะ ทิฏฐิ ความปรารถนา ที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา สุขสหคตกาย-วิญญาณเป็นปัจจัยแก่ศรัทธา ศีล สุตะ จาคะ ปัญญา รากะ โมหะ มานะ ทิฏฐิ ความปรารถนา ที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา, แก่สุขสหคตกายวิญญาณ แก่ขันธทั้งหลาย ที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย.

[๑๑๗๐] ๒. **ธรรมที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา เป็นปัจจัยแก่ธรรม
ที่สัมปยุตด้วยทุกขเวทนา ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย**

มีอย่างเดียว คือ ที่เป็น ปกตูปนิสสยะ ได้แก่

๑. บุคคลอาศัยศรัทธาที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนาแล้ว ยังตนให้เดือด
ร้อน ให้เร่าร้อน เสวยทุกข์อันมีการแสวงหาเป็นมูล.

๒. บุคคลอาศัยศีล สุตะ จาคะ ปัญญา ที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา
แล้ว ยังตนให้เดือดร้อน ให้เร่าร้อน เสวยทุกข์อันมีการแสวงหาเป็นมูล.

๓. บุคคลอาศัยราคะ โมหะ มานะ ทิฏฐิ ความปรารถนาที่
สัมปยุตด้วยสุขเวทนา อาศัยสุขสหคตกายวิญญาณแล้ว ฆ่าสัตว์ ถือเอาสิ่งของ
ที่เจ้าของไม่ได้ให้ ด้วยจิตที่สัมปยุตด้วยทุกขเวทนา พุดเท็จ พุดส่อเสียด พุด
คำหยาบ พุดเพื่อเจ้อ ตัดที่ต่อ ปลิ้นไม่มีส่วนเหลือ ปลิ้นในเรือนหลังหนึ่ง
ขึ้นคักในทางเปลี่ยว คบหาภรรยาของชายอื่น ฆ่าชาวบ้าน ฆ่าชาวนิคม ฆ่า
มารดา ฆ่าบิดา ฆ่าพระอรหันต์ ยังพระโลหิตพระตถาคตให้หื้อ ด้วยจิต
ประทุษร้ายแล้ว ทำลายสงฆ์ให้แตกกัน.

๔. ศรัทธาอันสัมปยุตด้วยสุขเวทนา ศีล สุตะ จาคะ ปัญญา
ราคะ โมหะ มานะ ทิฏฐิ ความปรารถนา ที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา สุขสหคต-
กายวิญญาณ เป็นปัจจัยแก่โทสะ ฯลฯ แก่โมหะ แก่ทุกขสหคตกายวิญญาณ
แก่ขันธทั้งหลายที่สัมปยุตด้วยทุกขเวทนา ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย.

[๑๑๗๑] ๓. **ธรรมที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา เป็นปัจจัยแก่
ธรรมที่สัมปยุตด้วยอทุกขมสุขเวทนา ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย**

มี ๓ อย่างคือ ที่เป็น อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ และ
ปกตูปนิสสยะ

ที่เป็น ปกตูปนิสสยะ ได้แก่

๑. บุคคลอาศัยศรัทธาที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา ให้ทาน สมาทาน ศีล กระทำอุโบสถกรรม ด้วยจิตที่สัมปยุตด้วยอทุกขมสุขเวทนาแล้ว ย่อมยังฉานอันสัมปยุตด้วยอทุกขมสุขเวทนาให้เกิดขึ้น ยังวิปัสสนาให้เกิดขึ้น, ยังมรรคให้เกิดขึ้น, ยังอภิญญาให้เกิดขึ้น, ยังสมาบัติให้เกิดขึ้น, ก่อมานะ, ถือทิกฺขุ.

๒. บุคคลอาศัยศีลที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา อาศัยสุตะ จาคะ ปัญญา รากะ โมหะ มานะ ทิกฺขุ ความปรารถนาที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา อาศัย สุขสหคตกายวิญญาณแล้ว ย่อมให้ทานด้วยจิตที่สัมปยุตด้วยอทุกขมสุขเวทนา ฯลฯ ยังสมาบัติให้เกิดขึ้น, ถือเอาสิ่งของที่เจ้าของไม่ได้ให้ด้วยจิตที่สัมปยุตด้วย อทุกขมสุขเวทนา, พุคเทจ, พุคต่อเสียด, พุคคำหยาบ, พุคเพื่อเจ้อ, ตักที่ต่อ, ปล้นไม่มีส่วนเหลือ, ปล้นในเรือนหลังหนึ่ง, ยืนคอกอยู่ในทางเปลี่ยว, คบหา ภรรยาของชายอื่น, ฆ่าชาวบ้าน, ฆ่าชวานิกม.

๓. ศรัทธาที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา ศีล สุตะ จาคะ ปัญญา รากะ โมหะ มานะ ทิกฺขุ ความปรารถนาที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา สุขสหคตกาย-วิญญาณเป็นปัจจัยแก่ศรัทธาที่สัมปยุตด้วยอทุกขมสุขเวทนา, แก่ศีล, สุตะ, จาคะ, ปัญญา, รากะ, โมหะ, มานะ ทิกฺขุ, ความปรารถนา, แก่สุขสหคต-กายวิญญาณ, แก่ขันธทั้งหลายที่สัมปยุตด้วยอทุกขมสุขเวทนา ด้วยอำนาจของ อุปนิสสยปัจจัย.

[๑๑๗๒] ๔. ธรรมที่สัมปยุตด้วยทุกขเวทนา เป็นปัจจัยแก่
ธรรมที่สัมปยุตด้วยทุกขเวทนา ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ ที่เป็น อนันตรูปนิสสยะ และ ปกตูปนิสสยะ

ที่เป็น ปกตูปนิสสยะ ได้แก่

๑. บุคคลอาศัยโทสะ แล้วยอมฆ่าสัตว์ ถือเอาสิ่งของที่เจ้าของมิได้ให้ ด้วยจิตที่สัมปยุตด้วยทุกขเวทนา ฯลฯ ย่อมทำลายสงฆ์ให้แตกกัน.

๒. บุคคลอาศัยโมหะ ทุกขสหคตกายวิญญาณแล้ว ย่อมฆ่าสัตว์ ย่อมถือเอาสิ่งของที่เจ้าของมิได้ให้ ด้วยจิตที่สัมปยุตด้วยทุกขเวทนา ฯลฯ ทำลายสงฆ์ให้แตกกัน.

๓. โทสะ โมหะ ทุกขสหคตกายวิญญาณ เป็นปัจจัยแก่โทสะ โมหะ ทุกขสหคตกายวิญญาณ แก่นันท์ทั้งหลายที่สัมปยุตด้วยทุกขเวทนา ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย.

[๑๑๗๑] ๕. ธรรมที่สัมปยุตด้วยทุกขเวทนา เป็นปัจจัยแก่
ธรรมที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ ที่เป็น ปกตูปนิสสยะ ได้แก่

๑. บุคคลอาศัยโทสะ แล้วยอมให้ทานด้วยจิตที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา ฯลฯ ยังสมาบดีให้เกิดขึ้น ถือเอาสิ่งของที่เจ้าของมิได้ให้ ด้วยจิตที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา ฯลฯ ฆ่าชาวนิคม.

๒. อาศัยโมหะ อาศัยทุกขสหคตกายวิญญาณ แล้วยอมให้ทาน ด้วยจิตที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา ฯลฯ ฆ่าชาวนิคม.

๓. โทสะ โมหะ ทุกขสหคตกายวิญญาณ เป็นปัจจัยแก่ศรัทธา ที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา ฯลฯ แก่สุขสหคตกายวิญญาณ แก่นันท์ทั้งหลาย ที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย.

[๑๑๗๔] ๖. **ธรรมที่สัมปยุตด้วยทุกขเวทนา เป็นปัจจัยแก่
ธรรมที่สัมปยุตด้วยอทุกขมสุขเวทนา ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย**

มี ๒ อย่าง คือ ที่เป็น อนันตรูปนิสสยะ และ ปกตูปนิสสยะ
ที่เป็น ปกตูปนิสสยะ ได้แก่

๑. บุคคลอาศัยโทสะ แล้วยอมให้ทานด้วยจิตที่สัมปยุตด้วย
อทุกขมสุขเวทนา ฯลฯ ผ่านชาวนิคม.

๒. อาศัยโมหะ ทุกขสหคตกายวิญญาณ แล้วยอมให้ทานด้วย
จิตที่สัมปยุตด้วยอทุกขมสุขเวทนา ฯลฯ ผ่านชาวนิคม.

๓. โทสะ โมหะ ทุกขสหคตกายวิญญาณ เป็นปัจจัยแก่ศรัทธา
ฯลฯ ความปรารถนาที่สัมปยุตด้วยอทุกขมสุขเวทนาแก่ขันธทั้งหลายที่สัมปยุต
ด้วยอทุกขมสุขเวทนา ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย.

[๑๑๗๕] ๗. **ธรรมที่สัมปยุตด้วยอทุกขมสุขเวทนา เป็นปัจจัย
แก่ธรรมที่สัมปยุตด้วยอทุกขมสุขเวทนา ด้วยอำนาจของอุปนิสสย-
ปัจจัย**

มี ๓ อย่างคือ ที่เป็น อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ
และ ปกตูปนิสสยะ

ที่เป็น ปกตูปนิสสยะ ได้แก่

๑. บุคคลอาศัยศรัทธาที่สัมปยุตด้วยอทุกขมสุขเวทนาแล้ว ย่อม
ให้ทาน ฯลฯ ถือทิฎฐิ อาศัยศีล สุตะ จาคะ ปัญญา รากะ โมหะ มานะ
ทิฎฐิ ความปรารถนาที่สัมปยุตด้วยอทุกขมสุขเวทนาแล้ว ย่อมให้ทานด้วย
จิตที่สัมปยุตด้วยอทุกขมสุขเวทนา ฯลฯ ยังสมบัติให้เกิดขึ้น ถือเอาสิ่งของ
ที่เจ้าของไม่ได้ให้ด้วยจิตที่สัมปยุตด้วยอทุกขมสุขเวทนา ฯลฯ ผ่านชาวนิคม.

๒. ศรัทธาที่สัมปยุตด้วยอทุกขมสุขเวทนา ศีล สุตะ จาคะ ปัญญา รากะ โมหะ มานะ ทิฏฐิ ความปรารถนา เป็นปัจจัยแก่ศรัทธาที่สัมปยุตด้วยอทุกขมสุขเวทนา ฯลฯ แก่ความปรารถนา แก่ขันธทั้งหลาย ที่สัมปยุตด้วยอทุกขมสุขเวทนา ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย.

[๑๑๗๖] ๘. ธรรมที่สัมปยุตด้วยอทุกขมสุขเวทนา เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ ที่เป็น อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ และ ปกตูปนิสสยะ

ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่

๑. บุคคลอาศัยศรัทธาที่สัมปยุตด้วยอทุกขมสุขเวทนาแล้ว ให้ทานด้วยจิตที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา ฯลฯ ก่อมานะ ถือทิฏฐิ.

๒. บุคคลอาศัยศีลที่สัมปยุตด้วยอทุกขมสุขเวทนา ฯลฯ อาศัยความปรารถนาแล้ว ให้ทานด้วยจิตที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา ฯลฯ ยังสมบัติให้เกิดขึ้น ถือเอาสิ่งของที่เจ้าของไม่ได้ให้ด้วยจิตที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา ฯลฯ มาชานิกม.

๓. ศรัทธา ฯลฯ ความปรารถนาที่สัมปยุตด้วยอทุกขมสุขเวทนา สุขสหคตกายวิญญาน เป็นปัจจัยแก่ความปรารถนาที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา แก่สุขสหคตกายวิญญาน แก่ขันธทั้งหลายที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย.

[๑๑๗๗] ๙. ธรรมที่สัมปยุตด้วยอทุกขมสุขเวทนา เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่สัมปยุตด้วยทุกขเวทนา ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ ที่เป็น อนันตรูปนิสสยะ และ ปกตูปนิสสยะ
ที่เป็น ปกตูปนิสสยะ ได้แก่

๑. บุคคลอาศัยศรัทธาที่สัมปยุตด้วยอทุกขมสุขเวทนาแล้ว ยังคนให้เดือดร้อน ให้เร่าร้อน เสวยทุกข์ อันมีการแสวงหาเป็นมูล.

๒. บุคคลอาศัยศีลที่สัมปยุตด้วยอทุกขมสุขเวทนา ฯลฯ อาศัยความปรารถนาแล้ว ย่อมฆ่าสัตว์ ถือเอาสิ่งของที่เจ้าของไม่ได้ให้ด้วยจิตที่สัมปยุตด้วยอทุกขเวทนา ฯลฯ ทำลายสงฆ์ให้แตกกัน.

๓. ศรัทธา ฯลฯ ความปรารถนา ที่สัมปยุตด้วยอทุกขมสุขเวทนา เป็นปัจจัยแก่ โทสะ โมหะ อหิงสา ฯลฯ ทักษะ ทักษะ ทักษะ แก่ขันธทั้งหลาย ที่สัมปยุตด้วยอทุกขเวทนา ด้วยอำนาจของอุปนิสัยปัจจัย.

๑๐. อาเสวนปัจจัย*

[๑๑๗๘] ๑. ธรรมที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา เป็นปัจจัยแก่

ธรรมที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา ด้วยอำนาจของอาเสวนปัจจัย

คือ ๑. ขันธทั้งหลายที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนาที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ ขันธทั้งหลายที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนาที่เกิดหลัง ๆ ด้วยอำนาจของอาเสวนปัจจัย.

๒. อนุโลมญาณที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา เป็นปัจจัยแก่โคตรภู.

๓. อนุโลมญาณ เป็นปัจจัยแก่โวทาน.

๔. โคตรภู เป็นปัจจัยแก่มรรค.

๕. โวทาน เป็นปัจจัยแก่มรรค ด้วยอำนาจของอาเสวนปัจจัย.

[๑๑๗๙] ๒. ธรรมที่สัมปยุตด้วยอทุกขเวทนา เป็นปัจจัยแก่

ธรรมที่สัมปยุตด้วยอทุกขเวทนา ด้วยอำนาจของอาเสวนปัจจัย

๑. ปุเรชาติปัจจัยและปัจฉิมชาติปัจจัย แสดงโดยเวทนาตักกะไม่ได้

คือ ชั้นทั้งหลายที่สัมปยุตด้วยทุกขเวทนาที่เกิดก่อน ๆ เป็นปัจจัย
แก่ชั้นทั้งหลายที่สัมปยุตด้วยทุกขเวทนาที่เกิดหลัง ๆ ด้วยอำนาจของอาเสวน-
ปัจจัย.

[๑๑๘๐] ๓. ธรรมที่สัมปยุตด้วยอทุกขมสุขเวทนา เป็นปัจจัย
แก่ธรรมที่สัมปยุตด้วยอทุกขมสุขเวทนา ด้วยอำนาจของอาเสวน-
ปัจจัย.

คือ ๑. ชั้นทั้งหลายที่สัมปยุตด้วยอทุกขมสุขเวทนาที่เกิดก่อน ๆ เป็น
ปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลาย ที่สัมปยุตด้วยอทุกขมสุขเวทนาที่เกิดหลัง ๆ ด้วยอำนาจ
ของอาเสวนปัจจัย.

๒. อนุโลมที่สัมปยุตด้วยอทุกขมสุขเวทนา เป็นปัจจัยแก่โคจรธรรม

๓. อนุโลม เป็นปัจจัยแก่โวทาน.

๔. โคตรภู เป็นปัจจัยแก่มรรค.

๕. โวทาน เป็นปัจจัยแก่มรรค ด้วยอำนาจของอาเสวนปัจจัย.

๑๑. กัมมปัจจัย

[๑๑๘๑] ๑. ธรรมที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา เป็นปัจจัยแก่ธรรม
ที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา ด้วยอำนาจของกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ ที่เป็น สหชชตะ และ นานาขณิกะ

ที่เป็น สหชชตะ ได้แก่ เจตนาที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา เป็นปัจจัย
แก่สัมปยุตชั้น ด้วยอำนาจของกัมมปัจจัย.

ที่เป็น นานาขณิกะ ได้แก่ เจตนาที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา เป็น
ปัจจัยแก่วิบากชั้นทั้งหลาย ที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา ด้วยอำนาจของกัมมปัจจัย.

[๑๑๘๒] ๒. **ธรรมที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา เป็นปัจจัยแก่ธรรม
ที่สัมปยุตด้วยทุกขเวทนา ด้วยอำนาจของกัมมปัจจัย**

มีอย่างเดียว คือ นานาขณิกะ ได้แก่ เจตนาที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา เป็นปัจจัยแก่วิบากชั้นทั้งหลาย ที่สัมปยุตด้วยทุกขเวทนา ด้วยอำนาจของ กัมมปัจจัย.

[๑๑๘๓] ๓. **ธรรมที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา เป็นปัจจัยแก่ธรรม
ที่สัมปยุตด้วยอทุกขมสุขเวทนา ด้วยอำนาจของกัมมปัจจัย**

มีอย่างเดียว คือ นานาขณิกะ ได้แก่ เจตนาที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา เป็นปัจจัยแก่วิบากชั้นทั้งหลาย ที่สัมปยุตด้วยอทุกขมสุขเวทนา ด้วยอำนาจ ของกัมมปัจจัย.

[๑๑๘๔] ๔. **ธรรมที่สัมปยุตด้วยทุกขเวทนา เป็นปัจจัยแก่
ธรรมที่สัมปยุตด้วยทุกขเวทนา ด้วยอำนาจของกัมมปัจจัย**

มี ๒ อย่าง คือ ที่เป็น สหชาตะ และ นานาขณิกะ.

ที่เป็นสหชาตะ ได้แก่ เจตนาที่สัมปยุตด้วยทุกขเวทนา เป็นปัจจัยแก่ สัมปยุตตชั้น ด้วยอำนาจของกัมมปัจจัย.

ที่เป็นนานาขณิกะ ได้แก่ เจตนาที่สัมปยุตด้วยทุกขเวทนา เป็นปัจจัย แก่วิบากชั้นทั้งหลาย ที่สัมปยุตด้วยทุกขเวทนา ด้วยอำนาจของกัมมปัจจัย.

[๑๑๘๕] ๕. **ธรรมที่สัมปยุตด้วยทุกขเวทนา เป็นปัจจัยแก่
ธรรมที่สัมปยุตด้วยอทุกขมสุขเวทนา ด้วยอำนาจของกัมมปัจจัย**

มีอย่างเดียว คือ นานาขณิกะ ได้แก่ เจตนาที่สัมปยุตด้วยทุกข-
เวทนาเป็นปัจจัยแก่วิบากชั้นทั้งหลาย ที่สัมปยุตด้วยอทุกขมสุขเวทนา ด้วย
อำนาจของกัมมปัจจัย.

[๑๑๘๖] ๖. **ธรรมที่สัมปยุตด้วยอทุกขมสุขเวทนา เป็นปัจจัย**
แก่ธรรมที่สัมปยุตด้วยอทุกขมสุขเวทนา ด้วยอำนาจของกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ ที่เป็น สหชาตะ และ นานาขณิกะ

ที่เป็นสหชาตะ ได้แก่ เจตนาที่สัมปยุตด้วยอทุกขมสุขเวทนา เป็น
ปัจจัยแก่สัมปยุตตชั้น ด้วยอำนาจของกัมมปัจจัย.

ที่เป็นนานาขณิกะ ได้แก่เจตนาที่สัมปยุตด้วยอทุกขมสุขเวทนา เป็น
ปัจจัยแก่วิบากชั้นทั้งหลาย ที่สัมปยุตด้วยอทุกขมสุขเวทนา ด้วยอำนาจของ
กัมมปัจจัย.

[๑๑๘๗] ๗. **ธรรมที่สัมปยุตด้วยอทุกขมสุขเวทนา เป็นปัจจัย**
แก่ธรรมที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา ด้วยอำนาจของกัมมปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ นานาขณิกะ ได้แก่ เจตนาที่สัมปยุตด้วยอทุกขม-
สุขเวทนาเป็นปัจจัยแก่วิบากชั้นทั้งหลาย ที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา ด้วยอำนาจ
ของกัมมปัจจัย.

[๑๑๘๘] ๘. **ธรรมที่สัมปยุตด้วยอทุกขมสุขเวทนา เป็นปัจจัย**
แก่ธรรมที่สัมปยุตด้วยทุกขเวทนา ด้วยอำนาจของกัมมปัจจัย

อย่างเดียว คือที่เป็นนานาขณิกะ ได้แก่ เจตนาที่สัมปยุตด้วย
อทุกขมสุขเวทนาเป็นปัจจัยแก่วิบากชั้นทั้งหลาย ที่สัมปยุตด้วยทุกขเวทนา
ด้วยอำนาจของกัมมปัจจัย.

๑๒. วิปากปัจจัย

[๑๑๘๕] ๑. **ธรรมที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา เป็นปัจจัยแก่**

ธรรมที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา ด้วยอำนาจของวิปากปัจจัย

คือ ชั้น ๑ ที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา ซึ่งเป็นวิปาก เป็นปัจจัยแก่
ชั้น ๒ ด้วยอำนาจของวิปากปัจจัย ชั้น ๒ เป็นปัจจัยแก่ชั้น ๑ ด้วยอำนาจ
ของวิปากปัจจัย.

ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๑ ที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา เป็นปัจจัยแก่ชั้น
๒ ด้วยอำนาจของวิปากปัจจัย ชั้น ๒ เป็นปัจจัยแก่ชั้น ๑ ฯลฯ

[๑๑๘๖] ๒. **ธรรมที่สัมปยุตด้วยทุกขเวทนา เป็นปัจจัยแก่**

ธรรมที่สัมปยุตด้วยทุกขเวทนา ด้วยอำนาจของวิปากปัจจัย

คือ ชั้น ๑ ที่สัมปยุตด้วยทุกขเวทนา ซึ่งเป็นวิปาก เป็นปัจจัยแก่
ชั้น ๒ ด้วยอำนาจของวิปากปัจจัย ฯลฯ

๓. **ธรรมที่สัมปยุตด้วยอทุกขมสุขเวทนา เป็นปัจจัยแก่ธรรม
ที่สัมปยุตด้วยอทุกขมสุขเวทนา ด้วยอำนาจของวิปากปัจจัย.**

คือ ชั้น ๑ ที่สัมปยุตด้วยอทุกขมสุขเวทนา ซึ่งเป็นวิปาก เป็นปัจจัย
แก่ชั้น ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

๑๓. อาหารปัจจัย ฯลฯ ๒๑. อวิคตปัจจัย

[๑๑๘๗] ๑. **ธรรมที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา เป็นปัจจัยแก่ธรรม**

ที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา ด้วยอำนาจของอาหารปัจจัย ฯลฯ เป็นปัจจัย

**ด้วยอำนาจของอินทริยปัจจัย เป็นปัจจัยด้วยอำนาจของฌานปัจจัย เป็น
ปัจจัยด้วยอำนาจของมัคคปัจจัย เป็นปัจจัยด้วยอำนาจของสัมปยุตปัจจัย**

เป็นปัจจัยด้วยอำนาจของอตฺถิปัจจย* เป็นปัจจัยด้วยอำนาจของนตฺถิปัจจย
เป็นปัจจัยด้วยอำนาจของวิคตปัจจย เป็นปัจจัยด้วยอำนาจของอวิคตปัจจย.

การนับจำนวนวาระในอนุโลมแห่งปัญหาวาระ

สุทฺถมุลกนัย

[๑๑๕๒] ในเหตุปัจจย มี ๓ วาระ ในอาร์มมณปัจจย มี ๕ วาระ
ในอธิปติปัจจย มี ๕ วาระ ในอนันตรปัจจย มี ๗ วาระ ในสมนันตรปัจจย
มี ๗ วาระ ในสหชาติปัจจย มี ๓ วาระ ในอัญญมัญญปัจจย มี ๓ วาระ
ในนิสสยปัจจย มี ๓ วาระ ในอุปนนิสสยปัจจย มี ๕ วาระ ในอาเสวนปัจจย มี
๓ วาระ ในกัมมปัจจย มี ๘ วาระ ในวิปากปัจจย มี ๓ วาระ ในอาหารปัจจย
มี ๓ วาระ ในอินทริยปัจจย มี ๓ วาระ ในฉานปัจจย มี ๓ วาระ ในมคค-
ปัจจย มี ๓ วาระ ในสัมปยุตปัจจย มี ๓ วาระ ในอตฺถิปัจจย มี ๓ วาระ
ในนตฺถิปัจจย มี ๗ วาระ ในวิคตปัจจย มี ๗ วาระ ในอวิคตปัจจย มี ๓
วาระ.

๑. เหตุมุลกนัย

เหตุสภาคะ

[๑๑๕๓] เพราะเหตุปัจจย ในอธิปติปัจจย มี ๒ วาระ ในสหชาติ-
ปัจจย มี ๓ วาระ ในอัญญมัญญปัจจย มี ๓ วาระ ในนิสสยปัจจย มี ๓ วาระ
ในวิปากปัจจย มี ๒ วาระ ในอินทริยปัจจย มี ๒ วาระ ในมคคปัจจย มี
๒ วาระ ในสัมปยุตปัจจย มี ๓ วาระ ในอตฺถิปัจจย มี ๓ วาระ ในอวิคต-
ปัจจย มี ๓ วาระ.

๑. วิปยุตปัจจย แสดงโดยเวทนาติกะไม่ได้

เหตุมถนา

[๑๑๕๔] **ปัจจัย ๗** คือ เหตุ สหชาตะ อัญญมัญญะ นิสสยะ สัมปยุตตะ อตฺถิ อวิกตปัจจัย มี ๗ วาระ.

ปัจจัย ๘ คือ เหตุ สหชาตะ อัญญมัญญะ นิสสยะ วิปากะ สัมปยุตตะ อตฺถิ อวิกตปัจจัย มี ๒ วาระ.

ปัจจัย ๙ คือ เหตุ สหชาตะ อัญญมัญญะ นิสสยะ อินทริยะ มัคคะ สัมปยุตตะ อตฺถิ อวิกตปัจจัย มี ๒ วาระ.

ปัจจัย ๑๐ คือ เหตุ สหชาตะ อัญญมัญญะ นิสสยะ วิปากะ อินทริยะ มัคคะ สัมปยุตตะ อตฺถิ อวิกตปัจจัย มี ๒ วาระ.

ปัจจัย ๑๐ คือ เหตุ อธิปติ สหชาตะ อัญญมัญญะ นิสสยะ อินทริยะ มัคคะ สัมปยุตตะ อตฺถิ อวิกตปัจจัย มี ๒ วาระ.

ปัจจัย ๑๑ คือ เหตุ อธิปติ สหชาตะ อัญญมัญญะ นิสสยะ วิปากะ อินทริยะ มัคคะ สัมปยุตตะ อตฺถิ อวิกตปัจจัย มี ๒ วาระ.

๒. อารัมมณมูลกนัย

อารัมมณสภาคะ

[๑๑๕๕] เพราะอารัมมณปัจจัย ในอธิปติปัจจัย มี ๔ วาร...
ในอุปนิสสยปัจจัย มี ๔ วาระ.

อารัมมณมถนา

ปัจจัย ๓ คือ อารัมมณะ อธิปติ อุปนิสสยปัจจัย มี ๔ วาระ.

๓. อธิปติมูลกนัย

อธิปติสภาคะ

[๑๑๕๖] เพราะอธิปติปัจจัย ในเหตุปัจจัย มี ๒ วาระ ... ใน อารัมมณปัจจัย มี ๔ วาระ ในสหชาตปัจจัย มี ๓ วาระ ในอัญญมัญญุปัจจัย มี ๓ วาระ ในนิสสยปัจจัย มี ๓ วาระ ในอุปนิสสยปัจจัย มี ๔ วาระ ในวิปากปัจจัย มี ๒ วาระ ในอาหารปัจจัย มี ๓ วาระ ในอินทริยะปัจจัย มี ๓ วาระ ในมัคคปัจจัย มี ๓ วาระ ในสัมปยุตปัจจัย มี ๓ วาระ ในอตฺถิปัจจัย มี ๓ วาระ ในอวิกตปัจจัย มี ๓ วาระ.

อธิปติมถนา

[๑๑๕๗] **ปัจจัย ๓** คือ อธิปติ อารัมมณะ อุปนิสสยปัจจัย มี ๔ วาระ.

ปัจจัย ๗ คือ อธิปติ สหชาตอะ อัญญมัญญุ นิสสยะ สัมปยุตตะ อตฺถิ อวิกตปัจจัย มี ๓ วาระ.

ปัจจัย ๘ คือ อธิปติ สหชาตอะ อัญญนัญญุ นิสสยะ วิปากะ สัมปยุตตะ อตฺถิ อวิกตปัจจัย มี ๒ วาระ.

ปัจจัย ๕ คือ อธิปติ สหชาตอะ อัญญมัญญุ นิสสยะ อาหาระ อินทริยะ สัมปยุตตะ อตฺถิ อวิกตปัจจัย มี ๓ วาระ.

ปัจจัย ๑๐ คือ อธิปติ สหชาตอะ อัญญมัญญุ นิสสยะ วิปากะ อาหาระ อินทริยะ สัมปยุตตะ อตฺถิ อวิกตปัจจัย มี ๒ วาระ.

ปัจจัย ๕ คือ อธิปติ สหชาตอะ อัญญมัญญุ นิสสยะ อินทริยะ มัคคะ สัมปยุตตะ อตฺถิ อวิกตปัจจัย มี ๓ วาระ

ปัจจัย ๑๐ คือ อธิปติ สหชาตะ อัญญมัญญะ นิสสยะ วิปากะ อินทริยะ มัคคะ สัมปยุตตะ อัตถิ อวิกตปัจจัย มี ๒ วาระ.

[๑๑๕๘] **ปัจจัย ๑๐** คือ อธิปติ เหตุ สหชาตะ อัญญมัญญะ นิสสยะ อินทริยะ มัคคะ สัมปยุตตะ อัตถิ อวิกตปัจจัย มี ๒ วาระ.

ปัจจัย ๑๑ คือ อธิปติ เหตุ สหชาตะ อัญญมัญญะ นิสสยะ วิปากะ อินทริยะ มัคคะ สัมปยุตตะ อัตถิ อวิกตปัจจัย มี ๒ วาระ.

๔. อนันตรมูลกนัย ๕. สมนันตรมูลกนัย

อนันตรสภาวะ

[๑๑๕๙] **เพราะอนันตรปัจจัย** ในสมนันตรปัจจัย มี ๗ วาระ...
ในอุปนิสสยปัจจัย มี ๗ วาระ ในอาเสวนปัจจัย มี ๓ วาระ ในกัมมปัจจัย มี ๒ วาระ ในนัตถิปัจจัย มี ๗ วาระ ในวิกตปัจจัย มี ๗ วาระ.

อนันตรมภูนา

[๑๒๐๐] **ปัจจัย ๕** คือ อนันตระ สมนันตระ อุปนิสสยะ นัตถิ วิกตปัจจัย มี ๗ วาระ.

ปัจจัย ๖ คือ อนันตระ สมนันตระ อุปนิสสยะ อาเสวนะ นัตถิ วิกตปัจจัย มี ๓ วาระ.

ปัจจัย ๖ คือ อนันตระ สมนันตระ อุปนิสสยะ กัมมะ นัตถิ วิกตปัจจัย มี ๒ วาระ.

สมนันตรปัจจัย เหมือนกับอนันตรปัจจัย.

๖. สหชาตะ ๗. อัญญมัญญะ ๘. นิสยมูลกนัย

สหชาตสภาคะ เป็นต้น

[๑๒๐๑] เพราะสหชาตปัจจัย ... เพราะอัญญมัญญปัจจัย ... เพราะ นิสยปัจจัย ในเหตุปัจจัย มี ๓ วาระ ... ในอธิปัจจัย มี ๓ วาระ ใน สหชาตปัจจัยมี ๓ วาระ ในอัญญมัญญปัจจัยมี ๓ วาระ ในกัมมปัจจัยมี ๓ วาระ ในวิปากปัจจัยมี ๓ วาระ ในอาหารปัจจัยมี ๓ วาระ ในอินทริยปัจจัยมี ๓ วาระ ในฉานปัจจัยมี ๓ วาระ ในมคคปัจจัยมี ๓ วาระ ในสัมปยุตตปัจจัยมี ๓ วาระ ในอตฺถิปัจจัยมี ๓ วาระ ในอวิกตปัจจัยมี ๓ วาระ.

นิสยขมฺภนา

[๑๒๐๒] **ปัจจัย ๖** คือ นิสยะ สหชาตะ อัญญมัญญะ สมปยุตตะ อตฺถิ อวิกตปัจจัยมี ๓ วาระ.

ปัจจัย ๗ คือ นิสยะ สหชาตะ อัญญมัญญะ วิปากะ สัมปยุตตะ อตฺถิ อวิกตปัจจัย มี ๓ วาระ.

๙. อุปนิสยมูลกนัย

อุปนิสยสภาคะ

[๑๒๐๓] เพราะอุปนิสยปัจจัย ในอาร์มมณปัจจัย มี ๔ วาระ ในอธิปัจจัยมี ๔ วาระ ในอนันตรปัจจัยมี ๗ วาระ ในสมนันตรปัจจัย มี ๗ วาระ ในอาเสวนปัจจัย มี ๓ วาระ ในกัมมปัจจัย มี ๔ วาระ ในนตฺถิปัจจัย มี ๗ วาระ ในวิกตปัจจัย มี ๗ วาระ.

อุปนิสสยขณนา

[๑๒๐๔] ปัจจัย ๓ คือ อุปนิสสยะ อารัมมณะ อธิปติปัจจัย มี ๔ วาระ.

ปัจจัย ๕ คือ อุปนิสสยะ อนันตระ สมันตระ นัตถิ วิคต-
ปัจจัยมี ๗ วาระ.

ปัจจัย ๖ คือ อุปนิสสยะ อนันตระ สมันตระ อาเสวนะ
นัตถิ วิคตปัจจัย มี ๗ วาระ.

ปัจจัย ๒ คือ อุปนิสสยะ กัมมปัจจัย มี ๘ วาระ

ปัจจัย ๖ คือ อุปนิสสยะ อนันตระ สมันตระ กัมมะ นัตถิ
วิคตปัจจัย มี ๗ วาระ.

๑๐. อาเสวนมูลกนัย

อาเสวนสภาคะ

[๑๒๐๕] เพราะอาเสวนปัจจัย ในอนันตรปัจจัย มี ๓ วาระ ใน
สมันตรปัจจัย มี ๓ วาระ ในอุปนิสสยปัจจัย มี ๓ วาระ ในนัตถิปัจจัย มี
๓ วาระ ในวิคตปัจจัย มี ๓ วาระ.

อาเสวนขณนา

ปัจจัย ๖ คือ อาเสวนะ อนันตระ สมันตระ อุปนิสสยะ นัตถิ
วิคตปัจจัย มี ๗ วาระ.

๑๑. กัมมมูลกนัย

กัมมสภาคะ

[๑๒๐๖] เพราะกัมมปัจจัย ในอนันตรปัจจัยมี ๒ วาระในสมนันตรปัจจัย มี ๒ วาระ ในสหชาติปัจจัย มี ๓ วาระ ในอัญญมัญญปัจจัย มี ๓ วาระ ในนิสสยปัจจัย มี ๓ วาระ ในอุปนิสสยปัจจัย มี ๘ วาระ ในวิปากปัจจัย มี ๓ วาระ ในอาหารปัจจัย มี ๓ วาระ ในสัมปยุตตปัจจัย มี ๓ วาระ ในอตฺถิปัจจัย มี ๓ วาระ ในนตฺถิปัจจัย มี ๒ วาระ ในวิกตปัจจัย มี ๒ วาระ ในอวิกตปัจจัย มี ๓ วาระ.

กัมมขณฺหา

[๑๒๐๗] ปัจจัย ๒ คือ กัมมะ อุปนิสสยปัจจัย มี ๘ วาระ.

ปัจจัย ๖ คือ กัมมะ อนันตระ สมนันตระ อุปนิสสยะ นตฺถิ อวิกตปัจจัย มี ๒ วาระ.

ปัจจัย ๘ คือ กัมมะ สหชาตะ อัญญมัญญะ นิสสยะ อาหาระ สัมปยุตตะ อตฺถิ อวิกตปัจจัย มี ๓ วาระ.

ปัจจัย ๕ คือ กัมมะ สหชาตะ อัญญมัญญะ นิสสยะ วิปากะ อาหาระ สัมปยุตตะ อตฺถิ อวิกตปัจจัย มี ๓ วาระ.

๑๒. วิปากมูลกนัย

วิปากสภาคะ

[๑๒๐๘] เพราะวิปากปัจจัย ในเหตุปัจจัย มี ๒ วาระ...ในอธิปัตติปัจจัย มี ๒ วาระ ในสหชาติปัจจัย มี ๓ วาระ ฯลฯ ในอตฺถิปัจจัย มี ๓ วาระ ในวิกตปัจจัย มี ๓ วาระ.

วิปากมถนา

ปัจจัย ๗ คือ วิปากะ สหชาตะ อัญญมัญญะ นิสสยะ สัมปยุตตะ
อตติ อวิกตปัจจัย มี ๓ วาระ.

๑๓. อาหารมูลกนัย

อาหารสภาคะ

[๑๒๐๕] เพราะ**อาหารปัจจัย** ในอธิปัตปัจจัย มี ๓ วาระ ในสหชาต-
ปัจจัย มี ๓ วาระ ในอัญญมัญญปัจจัย มี ๓ วาระ ในนิสสยปัจจัย มี ๓
วาระ ในกัมมปัจจัย มี ๓ วาระ ในวิปากปัจจัย มี ๓ วาระ ในอินทริยปัจจัย
มี ๓ วาระ ในสัมปยุตตปัจจัย มี ๓ วาระ ในอตติปัจจัย มี ๓ วาระ ในอวิกต-
ปัจจัย มี ๓ วาระ.

อาหารมถนา

[๑๒๑๐] **ปัจจัย ๗** คือ อาหาระ สหชาตะ อัญญมัญญะ นิสสยะ
สัมปยุตตะ อตติ อวิกตปัจจัย มี ๓ วาระ.

ปัจจัย ๘ คือ อาหาระ สหชาตะ อัญญมัญญะ นิสสยะ วิปากะ
สัมปยุตตะ อตติ อวิกตปัจจัย มี ๓ วาระ.

ปัจจัย ๘ คือ อาหาระ สหชาตะ อัญญมัญญะ นิสสยะ กัมมะ
สัมปยุตตะ อตติ อวิกตปัจจัย มี ๓ วาระ.

ปัจจัย ๙ คือ อาหาระ สหชาตะ อัญญมัญญะ นิสสยะ กัมมะ
วิปากะ สัมปยุตตะ อตติ อวิกตปัจจัย มี ๓ วาระ.

ปัจจัย ๘ คือ อาหาระ สหชาตะ อัญญมัญญะ นิสสยะ อินทริยะ
สัมปยุตตะ อตติ อวิกตปัจจัย มี ๓ วาระ.

ปัจจัย ๘ คือ อาหาระ สหชาตะ อัญญมัญญะ นิสสยะ วิปากะ
อินทริยะ สัมปยุตตะ อวิกตปัจจัย มี ๓ วาระ.

ปัจจัย ๙ คือ อาหาระ อธิปติ สหชาตะ อัญญมัญญะ นิสสยะ
อินทริยะ สัมปยุตตะ อตติ อวิกตปัจจัย มี ๓ วาระ.

ปัจจัย ๑๐ คือ อาหาระ อธิปติ สหชาตะ อัญญมัญญะ นิสสยะ
วิปากะ อินทริยะ สัมปยุตตะ อตติ อวิกตปัจจัย มี ๒ วาระ.

๑๔. อินทริยมูลกนัย

อินทริยสภาคะ

[๑๒๑๑] เพราะอินทริยปัจจัย ในเหตุปัจจัย มี ๒ วาระ ในอธิปติ-
ปัจจัยมี ๓ วาระ ในสหชาตปัจจัย มี ๓ วาระ ในอัญญมัญญปัจจัย มี ๓ วาระ
ในนิสสยปัจจัย มี ๓ วาระ ในวิปากปัจจัย มี ๓ วาระ ในอาหารปัจจัย มี
๓ วาระ ในฉานปัจจัย มี ๓ วาระ ในมคคปัจจัย มี ๓ วาระ ในสัมปยุตต-
ปัจจัย มี ๓ วาระ ในอตติปัจจัย มี ๓ วาระ ในอวิกตปัจจัย มี ๓ วาระ.

อินทริยขมภูนา

[๑๒๑๒] **ปัจจัย ๗** คือ อินทริยะ สหชาตะ อัญญมัญญะ นิสสยะ
สัมปยุตตะ อตติ อวิกตปัจจัย มี ๓ วาระ.

ปัจจัย ๘ คือ อินทริยะ สหชาตะ อัญญมัญญะ นิสสยะ วิปากะ
สัมปยุตตะ อตติ อวิกตปัจจัย มี ๓ วาระ.

ปัจจัย ๘ คือ อินทริยะ สหชาตะ อัญญมัญญะ นิสสยะ มัคคะ สัมปยุตตะ อตถิ อวิกตปัจจัย มี ๓ วาระ.

ปัจจัย ๕ คือ อินทริยะ สหชาตะ อัญญมัญญะ นิสสยะ วิปาเก มัคคะ สัมปยุตตะ อตถิ อวิกตปัจจัย มี ๒ วาระ.

ปัจจัย ๘ คือ อินทริยะ สหชาตะ อัญญมัญญะ นิสสยะ ฆานะ สัมปยุตตะ อตถิ อวิกตปัจจัย มี ๓ วาระ.

ปัจจัย ๕ อินทริยะ สหชาตะ อัญญมัญญะ นิสสยะ วิปาเก ฆานะ สัมปยุตตะ อตถิ อวิกตปัจจัย มี ๒ วาระ.

ปัจจัย ๕ คือ อินทริยะ สหชาตะ อัญญมัญญะ นิสสยะ ฆานะ มัคคะ สัมปยุตตะ อตถิ อวิกตปัจจัย มี ๓ วาระ.

ปัจจัย ๑๐ คือ อินทริยะ สหชาตะ อัญญมัญญะ นิสสยะ วิปาเก ฆานะ มัคคะ สัมปยุตตะ อตถิ อวิกตปัจจัย มี ๒ วาระ.

ปัจจัย ๘ คือ อินทริยะ สหชาตะ อัญญมัญญะ นิสสยะ อาหาระ สัมปยุตตะ อตถิ อวิกตปัจจัย มี ๓ วาระ.

ปัจจัย ๕ คือ อินทริยะ สหชาตะ อัญญมัญญะ นิสสยะ วิปาเก อาหาระ สัมปยุตตะ อตถิ อวิกตปัจจัย มี ๓ วาระ.

ปัจจัย ๕ คือ อินทริยะ อธิปติ สหชาตะ อัญญมัญญะ นิสสยะ อาหาระ สัมปยุตตะ อตถิ อวิกตปัจจัย มี ๓ วาระ.

ปัจจัย ๑๐ คือ อินทริยะ อธิปติ สหชาตะ อัญญมัญญะ นิสสยะ วิปาเก อาหาระ สัมปยุตตะ อตถิ อวิกตปัจจัย มี ๒ วาระ.

ปัจจัย ๕ คือ อินทริยะ อธิปติ สหชาตะ อัญญมัญญะ นิสสยะ มัคคะ สัมปยุตตะ อตถิ อวิกตปัจจัย มี ๓ วาระ.

ปัจจัย ๑๐ คือ อินทริยะ อธิปติ สหชาตะ อัญญมัญญะ นิสสยะ
วิปากะ มัคคะ สัมปยุตตะ อตฺถิ อวิกตปัจจัย มี ๒ วาระ.

ปัจจัย ๕ คือ อินทริยะ เหตุ สหชาตะ อัญญมัญญะ นิสสยะ
มัคคะ สัมปยุตตะ อตฺถิ อวิกตปัจจัย มี ๒ วาระ.

ปัจจัย ๑๐ คือ อินทริยะ เหตุ สหชาตะ อัญญมัญญะ นิสสยะ
วิปากะ มัคคะ สัมปยุตตะ อตฺถิ อวิกตปัจจัย มี ๒ วาระ.

ปัจจัย ๑๐ คือ อินทริยะ เหตุ อธิปติ สหชาตะ อัญญมัญญะ
นิสสยะ มัคคะ สัมปยุตตะ อตฺถิ อวิกตปัจจัย มี ๒ วาระ.

ปัจจัย ๑๑ คือ อินทริยะ เหตุ อธิปติ สหชาตะ อัญญมัญญะ
นิสสยะ วิปากะ มัคคะ สัมปยุตตะ อตฺถิ อวิกตปัจจัย มี ๒ วาระ.

๑๕. ฌานมูลกนัย

ฌานสภาวะ

[๑๒๑๓] เพราะ**ฌานปัจจัย** ในสหชาตปัจจัย มี ๓ วาระ ใน
อัญญมัญญปัจจัย มี ๓ วาระ ในนิสสยปัจจัย มี ๓ วาระ ในวิปากปัจจัย มี ๒
วาระ ในอินทริยปัจจัย มี ๓ วาระ ในมัคคปัจจัย มี ๓ วาระ ในสัมปยุตต-
ปัจจัย ๓ วาระ ในอตฺถิปัจจัย มี ๓ วาระ ในอวิกตปัจจัย มี ๓ วาระ.

ฌานขณนา

[๑๒๑๔] **ปัจจัย ๗** คือ ฌานะ สหชาตะ อัญญมัญญะ นิสสยะ
สัมปยุตตะ อตฺถิ อวิกตปัจจัย มี ๓ วาระ.

ปัจจัย ๘ คือ ฌานะ สหชาตะ อัญญมัญญะ นิสสยะ วิปากะ
สัมปยุตตะ อตติ อวิกตปัจจัย มี ๒ วาระ.

ปัจจัย ๘ คือ ฌานะ สหชาตะ อัญญมัญญะ นิสสยะ อินทริยะ
สัมปยุตตะ อตติ อวิกตปัจจัย มี ๓ วาระ.

ปัจจัย ๙ คือ ฌานะ สหชาตะ อัญญมัญญะ นิสสยะ วิปากะ
อินทริยะ สัมปยุตตะ อตติ อวิกตปัจจัย มี ๒ วาระ.

ปัจจัย ๘ คือ ฌานะ สหชาตะ อัญญมัญญะ นิสสยะ มัคคะ
สัมปยุตตะ อตติ อวิกตปัจจัย มี ๒ วาระ.

ปัจจัย ๙ คือ ฌานะ สหชาตะ อัญญมัญญะ นิสสยะ วิปากะ
มัคคะ สัมปยุตตะ อตติ อวิกตปัจจัย มี ๒ วาระ.

ปัจจัย ๙ คือ ฌานะ สหชาตะ อัญญมัญญะ นิสสยะ อินทริยะ
มัคคะ สัมปยุตตะ อตติ อวิกตปัจจัย มี ๓ วาระ.

ปัจจัย ๑๐ คือ ฌานะ สหชาตะ อัญญมัญญะ นิสสยะ วิปากะ
อินทริยะ มัคคะ สัมปยุตตะ อตติ อวิกตปัจจัย มี ๒ วาระ.

๑๘. มัคคมูลกนัย

มัคคสภาวะ

[๑๒๑๕] เพราะมัคคะปัจจัย ในเหตุปัจจัย มี ๒ วาระ... ใน
อธิปติปัจจัย มี ๓ วาระ ในสหชาตปัจจัย มี ๓ วาระ ในอัญญมัญญปัจจัย
มี ๓ วาระ ในนิสสยปัจจัย มี ๓ วาระ ในวิปากปัจจัย มี ๒ วาระ ใน
อินทริยปัจจัย มี ๓ วาระ ในฌานปัจจัย มี ๓ วาระ ในสัมปยุตตปัจจัย มี
๓ วาระ ในอตติปัจจัย มี ๓ วาระ ในอวิกตปัจจัย มี ๓ วาระ.

มัคคมนา

[๑๒๑๖] **ปัจจัย ๗** คือ มัคคะ สหชาตะ อัญญมัญญะ นิสสยะ สัมปยุตตะ อตฺถิ อวิกตปัจจัย มี ๗ วาระ.

ปัจจัย ๘ คือ มัคคะ สหชาตะ อัญญมัญญะ นิสสยะ วิปากะ สัมปยุตตะ อตฺถิ อวิกตปัจจัย มี ๒ วาระ.

ปัจจัย ๘ คือ มัคคะ สหชาตะ อัญญมัญญะ นิสสยะ อินทริยะะ สัมปยุตตะ อตฺถิ อวิกตปัจจัย มี ๗ วาระ.

ปัจจัย ๙ คือ มัคคะ สหชาตะ อัญญมัญญะ นิสสยะ วิปากะ อินทริยะะ สัมปยุตตะ อตฺถิ อวิกตปัจจัย มี ๒ วาระ.

ปัจจัย ๘ คือ มัคคะ สหชาตะ อัญญมัญญะ นิสสยะ ฆานะ สัมปยุตตะ อตฺถิ อวิกตปัจจัย มี ๗ วาระ.

ปัจจัย ๙ คือ มัคคะ สหชาตะ อัญญมัญญะ นิสสยะ วิปากะ ฆานะ สัมปยุตตะ อตฺถิ อวิกตปัจจัย มี ๒ วาระ.

ปัจจัย ๙ คือ มัคคะ สหชาตะ อัญญมัญญะ นิสสยะ อินทริยะะ ฆานะ สัมปยุตตะ อตฺถิ อวิกตปัจจัย มี ๗ วาระ

ปัจจัย ๑๐ คือ มัคคะ สหชาตะ อัญญมัญญะ นิสสยะ วิปากะ อินทริยะะ ฆานะ สัมปยุตตะ อตฺถิ อวิกตปัจจัย มี ๒ วาระ.

ปัจจัย ๙ คือ มัคคะ อธิปติ สหชาตะ อัญญมัญญะ นิสสยะ อินทริยะะ สัมปยุตตะ อตฺถิ อวิกตปัจจัย มี ๗ วาระ.

ปัจจัย ๑๐ คือ มัคคะ อธิปติ สหชาตะ อัญญมัญญะ นิสสยะ วิปากะ อินทริยะะ สัมปยุตตะ อตฺถิ อวิกตปัจจัย มี ๒ วาระ.

ปัจจัย ๙ คือ มัคคะ เหตุ สหชาตะ อัญญมัญญะ นิสสยะ อินทริยะะ สัมปยุตตะ อตฺถิ อวิกตปัจจัย มี ๒ วาระ.

ปัจจัย ๑๐ คือ มัคคะ เหตุ สหชาตะ อัญญมัญญะ นิสสยะ วิปากะ อินทริยะ สัมปยุตตะ อตฺถิ อวิกตปัจจัย มี ๒ วาระ.

ปัจจัย ๑๐ คือ มัคคะ เหตุ อธิปติ สหชาตะ อัญญมัญญะ นิสสยะ อินทริยะ สัมปยุตตะ อตฺถิ อวิกตปัจจัย มี ๒ วาระ.

ปัจจัย ๑๑ คือ มัคคะ เหตุ อธิปติ สหชาตะ อัญญมัญญะ นิสสยะ วิปากะ อินทริยะ สัมปยุตตะ อตฺถิ อวิกตปัจจัย มี ๒ วาระ.

๑๕. สัมปยุตตมูลกนัย

สัมปยุตตสภาคะ

[๑๒๐๗] เพราะสัมปยุตตปัจจัย ในเหตุปัจจัย มี ๓ วาระ ใน อธิปติปัจจัย มี ๓ วาระ ในสหชาตปัจจัย มี ๓ วาระ ในอัญญมัญญปัจจัย มี ๓ วาระ ในนิสสยปัจจัย มี ๓ วาระ ในกัมมปัจจัย มี ๓ วาระ ในวิปากปัจจัย มี ๓ วาระ ในอาหารปัจจัย มี ๓ วาระ ในอินทริยปัจจัย มี ๓ วาระ ในฌานปัจจัย มี ๓ วาระ ในมัคคปัจจัย มี ๓ วาระ ในอตฺถิปัจจัย มี ๓ วาระ ในอวิกตปัจจัย มี ๓ วาระ

สัมปยุตตขมภูนา

[๑๒๑๘] ปัจจัย ๖ คือ สัมปยุตตะ สหชาตะ อัญญมัญญะ นิสสยะ อตฺถิ อวิกตปัจจัย มี ๓ วาระ.

ปัจจัย ๗ คือ สัมปยุตตะ สหชาตะ อัญญมัญญะ นิสสยะ วิปากะ อตฺถิ อวิกตปัจจัย มี ๓ วาระ.

๒๐-๒๔ อตฺถิมูลกนัยเป็ต้น

เพราะอตฺถิปัจจย เพราะนตฺถิปัจจย เพราะวิกตปัจจย เพราะ
อวิกตปัจจย ฯลฯ.

อนุโลมแห่งปัญหาวาระ จบ

ปัจจนียนัย

การยกปัจจยในปัจจนียะแห่งปัญหาวาระ

[๑๒๑๕] ธรรมที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา เป็นปัจจยแห่งธรรมที่
สัมปยุตด้วยสุขเวทนา ด้วยอำนาจของอาร์มมณปัจจย...เป็นปัจจย
ด้วยอำนาจของสหชาติปัจจย ฯลฯ เป็นปัจจยด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจย
ฯลฯ เป็นปัจจยด้วยอำนาจของกัมมปัจจย.

[๑๒๒๐] ธรรมที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา เป็นปัจจยแก่ธรรมที่
สัมปยุตด้วยทุกขเวทนา ด้วยอำนาจของอาร์มมณปัจจย ฯลฯ เป็นปัจจย
ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจย ฯลฯ เป็นปัจจยด้วยอำนาจของกัมมปัจจย.

[๑๒๒๑] ธรรมที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา เป็นปัจจยแก่ธรรมที่
สัมปยุตด้วยยทุกขมสุขเวทนา ด้วยอำนาจของอาร์มมณปัจจย ฯลฯ
เป็นปัจจยด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจย ฯลฯ เป็นปัจจยด้วยอำนาจของ
กัมมปัจจย.

[๒๒๒๒] ธรรมที่สัมปยุตด้วยทุกขเวทนา เป็นปัจจยแก่ธรรม
ที่สัมปยุตด้วยทุกขเวทนา ด้วยอำนาจของอาร์มมณปัจจย ฯลฯ เป็น
ปัจจยด้วยอำนาจของสหชาติปัจจย ฯลฯ เป็นปัจจยด้วยอำนาจของอุปนิสสย-
ปัจจย ฯลฯ เป็นปัจจยด้วยอำนาจของกัมมปัจจย.

[๑๒๒๓] ธรรมที่สัมปยุตด้วยทุกขเวทนา เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา ด้วยอำนาจของอาร์มมณปัจจัย ฯลฯ เป็นปัจจัยด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย.

[๑๒๒๔] ธรรมที่สัมปยุตด้วยทุกขเวทนา เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่สัมปยุตด้วยอทุกขมสุขเวทนา ด้วยอำนาจของอาร์มมณปัจจัย ฯลฯ เป็นปัจจัยด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย ฯลฯ เป็นปัจจัยด้วยอำนาจของกัมมปัจจัย.

[๑๒๒๕] ธรรมที่สัมปยุตด้วยอทุกขมสุขเวทนา เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่สัมปยุตด้วยอทุกขมสุขเวทนา ด้วยอำนาจของอาร์มมณปัจจัย ฯลฯ เป็นปัจจัยด้วยอำนาจของสหชาติปัจจัย ฯลฯ เป็นปัจจัยด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย ฯลฯ เป็นปัจจัยด้วยอำนาจของกัมมปัจจัย.

[๑๒๒๖] ธรรมที่สัมปยุตด้วยอทุกขมสุขเวทนา เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา ด้วยอำนาจของอาร์มมณปัจจัย ฯลฯ เป็นปัจจัยด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย ฯลฯ เป็นปัจจัยด้วยอำนาจของกัมมปัจจัย.

[๑๒๒๗] ธรรมที่สัมปยุตด้วยอทุกขมสุขเวทนา เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่สัมปยุตด้วยทุกขเวทนา ด้วยอำนาจของอาร์มมณปัจจัย ฯลฯ เป็นปัจจัยด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย ฯลฯ เป็นปัจจัยด้วยอำนาจของกัมมปัจจัย.

การนับจำนวนวาระในปัจจุบันะแห่งปัญหาวาระ

สุทถมูลกนัย

[๑๒๒๘] ในนเหตุปัจจย มี ๕ วาระ ... ในนอารัมมณปัจจย มี ๕ วาระ ในนอธิปัตติปัจจย มี ๕ วาระ ในนอนันตรปัจจย มี ๕ วาระ ในนสมนันตรปัจจย มี ๕ วาระ ในนสหชาติปัจจย มี ๕ วาระ ในนอัญญมัญญุ-ปัจจย มี ๕ วาระ ในนนิสสยปัจจย มี ๕ วาระ ในนอุปนิสสยปัจจย มี ๕ วาระ ในนปุเรชาติปัจจย มี ๕ วาระ ในนปัจฉาชาติปัจจย มี ๕ วาระ ในนอาเสวนปัจจย มี ๕ วาระ ในนกัมมปัจจย มี ๕ วาระ ในนวิปากปัจจย มี ๕ วาระ ในนอาหารปัจจย มี ๕ วาระ ในนอินทริยปัจจย มี ๕ วาระ ในนฉานปัจจย มี ๕ วาระ ในนมัคคปัจจย มี ๕ วาระ ในนสัมปยุตตปัจจย มี ๕ วาระ ในนวิปยุตตปัจจย มี ๕ วาระ ในนโธตติปัจจย มี ๕ วาระ ในนโนตติปัจจย มี ๕ วาระ ในนโนวิคตปัจจย มี ๕ วาระ ในนโนอวิคตปัจจย มี ๕ วาระ.

นเหตุมูลกนัย

[๑๒๒๙] เพราะนเหตุปัจจย ในนอารัมมณปัจจย มี ๕ วาระ ในนโนอวิคตปัจจย มี ๕ วาระ.

เพราะนเหตุปัจจย นอารัมมณปัจจย ในนอธิปัตติปัจจย มี ๕ วาระ ... ในนอุปนิสสยปัจจย มี ๘ วาระ ฯลฯ ในนโนอวิคตปัจจย มี ๕ วาระ

เพราะนเหตุปัจจย นอารัมมณปัจจย ฯลฯ

เพราะอุปนิสสยปัจจย นปุเรชาติปัจจย นปัจฉาชาติปัจจย
นอาเสวนปัจจย นวิปากปัจจย นอาหารปัจจย ฯลฯ ในโนนอวิกตปัจจยมี
๘ วาระ.

นเหตุมูลกนัย จบ

แม้ในเวทนาติกะ นี้ ผู้มีปัญญาพึงจำแนกมูลกนัยทั้งหมดเหมือนนับ
จำนวนวาระในปัจจุบันะ แห่งกุสลดิกะ

ปัจจนินัย จบ

อนุโลมปัจจนินัย

การนับจำนวนวาระในอนุโลมปัจจนินัยแห่งปัญหาวาระ

เหตุสภาวะ

[๑๒๓๐] เพราะเหตุปัจจย ในนอารัมมณปัจจย มี ๓ วาระ ในนอธิปติ-
ปัจจย มี ๓ วาระ ในนอนันตรปัจจย มี ๓ วาระ ในนสมนันตรปัจจย มี ๓
วาระ ในนอุปนิสสยปัจจย มี ๓ วาระ ในนปุเรชาติปัจจย มี ๓ วาระ ใน
นปัจฉาชาติปัจจย มี ๓ วาระ ในนอาเสวนปัจจย มี ๓ วาระ ในนกัมมปัจจย
มี ๓ วาระ ในนวิปากปัจจย มี ๓ วาระ ในนอาหารปัจจย มี ๓ วาระ
ในนอินทริยปัจจย มี ๓ วาระ ในนฉนปัจจย มี ๓ วาระ ในนมัคคปัจจย
มี ๓ วาระ ในนวิปยุตตปัจจย มี ๓ วาระ ในนโนนัตถิปัจจย มี ๓ วาระ
ในนอวิกตปัจจย มี ๓ วาระ

เหตุมถนา

ปัจจัย ๗ คือเหตุ สหชาตะ อัญญมัญญะ นิสสยะ สัมปยุตตะ อตติ
อวิคตปัจจัย ในนอรัมมณปัจจัย มี ๓ วาระ ฯลฯ ในโนวิคตปัจจัย มี ๓ วาระ
การนับจำนวนวาระในอนุโลมปัจจัยนี้ะ แห่งกุสลตักะ นับโดยวิธี
สาธยายฉันใด แม้เวทนาตักะนี้ ก็พึงนับฉันนั้น.

เพราะกัมมปัจจัย ในนเหตุปัจจัย มี ๘ วาระ ... ในนอรัมมณ-
ปัจจัยมี ๘ วาระ ฯลฯ ในโนอวิคตปัจจัย มี ๘ วาระ
การนับจำนวนวาระในอนุโลมปัจจัยนี้ะ จบ

ปัจจัยยานุโลมณัย

การนับจำนวนวาระในปัจจัยยานุโลมแห่งปัญหาวาระ

นเหตุมูลกณัย

[๑๒๓๑] เพราะเหตุปัจจัย ในอรัมมณปัจจัย มี ๘ วาระ ใน
อธิปติปัจจัย มี ๕ วาระ ในอนันตรปัจจัย มี ๗ วาระ ในสมนันตรปัจจัย มี
๗ วาระ ในสหชาตปัจจัย มี ๓ วาระ ในอัญญมัญญปัจจัย มี ๓ วาระ ใน
นิสสยปัจจัย มี ๓ วาระ ในอุปนิสสยปัจจัย มี ๕ วาระ ในอาเสวนปัจจัย มี
๗ วาระ ในกัมมปัจจัย มี ๘ วาระ ในวิปากปัจจัย มี ๓ วาระ ในอาหารปัจจัย
มี ๓ วาระ ในอินทริยปัจจัย มี ๓ วาระ ในฌานปัจจัย มี ๓ วาระ ในมัคค-
ปัจจัย มี ๓ วาระ ในสัมปยุตตปัจจัย มี ๓ วาระ ในอตติปัจจัย มี ๓ วาระ
ในนัตติปัจจัย มี ๗ วาระ ในวิคตปัจจัย มี ๗ วาระ ในอวิคตปัจจัย มี ๓
วาระ

[๑๒๓๒] เพราะนเหตุปัจจัย นอรัมมณปัจจัย ในอธิปัตปัจจัย มี ๓ วาระ... ในอนันตรปัจจัย มี ๗ วาระ ฯลฯ ในอวิตปัจจัย มี ๓ วาระ.

เพราะนเหตุปัจจัย นอรัมมณปัจจัย นอธิปัตปัจจัย นอนันตรปัจจัย นสมนันตรปัจจัย ในสหชาติปัจจัยมี ๓ วาระ ในอัญญมัญญปัจจัย มี ๓ วาระ ในนิสสยปัจจัย มี ๓ วาระ ในอุปนิสสยปัจจัย มี ๕ วาระ ในกัมมปัจจัย มี ๘ วาระ ในวิปากปัจจัย มี ๓ วาระ ในอตติปัจจัย มี ๓ วาระ ในอวิตปัจจัย มี ๓ วาระ.

[๑๒๓๓] เพราะนเหตุปัจจัย นอรัมมณปัจจัย ฯลฯ นนิสสยปัจจัย ในอุปนิสสยปัจจัย มี ๕ วาระ... ในกัมมปัจจัย มี ๘ วาระ.

เพราะนเหตุปัจจัย นอรัมมณปัจจัย ฯลฯ นอุปนิสสยปัจจัย นปุเรชาติปัจจัย นปัจฉาชาติปัจจัย นอาเสวนปัจจัย นวิปากปัจจัย นอาหารปัจจัย นอินทริยปัจจัย นฌานปัจจัย นมคคปัจจัย นสัมปยุตตปัจจัย นวิปยุตตปัจจัย โนอตติปัจจัย โนนตติปัจจัย โนวิตปัจจัย โนอวิตปัจจัย ในกัมมปัจจัยมี ๘ วาระ

เพราะนเหตุปัจจัย นอรัมมณปัจจัย ฯลฯ นนิสสยปัจจัย นปุเรชาติปัจจัย นปัจฉาชาติปัจจัย นอาเสวนปัจจัย นกัมมปัจจัย ฯลฯ โนวิตปัจจัย ในอุปนิสสยปัจจัยมี ๕ วาระ

นเหตุมูลกนัย จบ

๑. และ ๒. จำนวนปัจจัยที่ยกมาแสดงเท่ากัน ต่างกันแต่ในข้อ ๑. เว้นไม่แสดงกัมมปัจจัย โดยปัจจนียะ แต่นำมาแสดงโดยอนุโลม ส่วนในข้อ ๒. เว้นไม่แสดงอุปนิสยปัจจัยโดยปัจจนียะ แต่นำมาแสดงโดยอนุโลม คือไม่แสดงอุปนิสยปัจจัยและนกัมมปัจจัยพร้อมกัน แต่แยกแสดงทีละปัจจัย ๒. บาลีไทยขาดไป.

[๑๒๓๔] เพราะนอรัมมณปัจจัย ในเหตุปัจจัย มี ๓ วาระ ฯลฯ...
ในกัมมปัจจัย มี ๘ วาระ ในอวิกตปัจจัย มี ๓ วาระ

[๑๒๓๕] เพราะโนอวิกตปัจจัย ในอรัมมณปัจจัย มี ๕ วาระ ...
ในอริปัตติปัจจัย มี ๔ วาระ ในอนันตรปัจจัย มี ๗ วาระ ในสมนันตรปัจจัย
มี ๗ วาระ ในอุปนิสสยปัจจัย มี ๕ วาระ ในอาเสวนปัจจัย มี ๓ วาระ ใน
กัมมปัจจัย มี ๘ วาระ ในนัตติปัจจัย มี ๗ วาระ ในวิกตปัจจัยมี ๗ วาระ.

[๑๒๓๖] เพราะโนอวิกตปัจจัย นเหตุปัจจัย นอรัมมณปัจจัย
ในอนันตรปัจจัย มี ๗ วาระ...ในสมนันตรปัจจัย มี ๗ วาระ ในอุปนิสสย-
ปัจจัย มี ๕ วาระ ในอาเสวนปัจจัย มี ๓ วาระ ในกัมมปัจจัย มี ๘ วาระ
ในนัตติปัจจัย มี ๗ วาระ ในวิกตปัจจัย มี ๗ วาระ.

[๑๒๓๗] เพราะโนอวิกตปัจจัย นเหตุปัจจัย นอรัมมณปัจจัย
นอริปัตติปัจจัย นอนันตรปัจจัย นสมนันตรปัจจัย นสหชาติปัจจัย
นอัณณมัญญปัจจัย นนิสสยปัจจัย นอุปนิสสยปัจจัย นปุเรชาติปัจจัย
นปัจฉาชาติปัจจัย นอาเสวนปัจจัย นวิปากปัจจัย นอาหารปัจจัย
นอิทริยปัจจัย นฌานปัจจัย นมัคคปัจจัย นสัมปยุตตปัจจัย*
มี ๘ วาระ.

เพราะโนอวิกตปัจจัย นเหตุปัจจัย ฯลฯ นนิสสยปัจจัย นปุเร-
ชาติปัจจัย ฯลฯ นกัมมปัจจัย ฯลฯ โนอวิกตปัจจัย ในอุปนิสสยปัจจัย มี
๕ วาระ*

๑. - ๒. ไม่แสดงนอุปนิสสยปัจจัยและนกัมมปัจจัยพร้อมกัน แต่แยกแสดงโดยนัยเดียวกับ
ข้อ (๑๒๓๓). ๒. บาลีไทยขาดไป

การนับจำนวนวาระในปัจฉินิยานุโลม แห่งกุสลติกะ นับโดยวิธี
สาธยายฉันใด เวทนาติกะนี้ ก็พึงนับฉันนั้น.

ปัจฉินิยานุโลม จบ

เวทนาติกะที่ ๒ จบ

อรรถกถาวรรณนาเนื้อความแห่งเวทนาติกปุฏฐาน

ธรรมเหล่านี้คือ เวทนา ๓ รูป นิพพาน ย่อมไม่ได้ใน เวทนาติกะ
เพราะฉะนั้น พระผู้มีพระภาคเจ้าจึงตรัสว่า เอกัง ขนฺธํ ปฏิจฺจ เทว ขนฺธา
เป็นต้น. คำว่า ปฏิสนธิกุขณ สุขาย เวทนาย ตรัสด้วยอำนาจสเหตุก-
ปฏิสนธิ ส่วนทุกขเวทนา ย่อมไม่ได้ในปฏิสนธิกาล. เพราะฉะนั้นพระผู้มี-
พระภาคเจ้าจึงไม่ทรงระบุถึงปฏิสนธิในวาระที่ ๒. คำว่า ปฏิสนธิกุขณ ใน
วาระที่ ๓ ตรัสด้วยอำนาจสเหตุกปฏิสนธิ ก็คำที่เหลือในอธิการนี้ในปัจฉยอื่น
จากนี้ ย่อมเป็นไปตามพระบาลีนั้นแหละ ในที่ซึ่งปวงตรัสว่าระไว้ ๓ วาระ
เพราะเหตุนี้ พระผู้มีพระภาคเจ้าจึงตรัสว่า เหตุยา ตีณิ ฯเปฯ อวิตเต ตีณิ.

ก็ในการเทียบเคียงปัจฉยตรัสว่า วิปากเ เทว ในวิปากปัจฉยมี ๒
วาระ ในเหตุมูลกนัย เพราะทุกขเวทนาฝ่ายวิปากที่เป็นสเหตุกะไม่มี. ในการ
เทียบเคียงกับอธิปัตติปัจฉยเป็นต้น วิปากปัจฉย มีวิสัยนา ๒ วาระเท่านั้น.
เพราะเหตุไร? เพราะอธิปัตติ ฌาน และมัคคปัจฉยไม่มีโดยเป็นวิปากทุกข-
เวทนา. ก็ในการเทียบเคียงปัจฉยเหล่าใด วิปากปัจฉยย่อมได้วาระ ๒ แม้ใน
ปัจฉยเหล่านั้นก็ได้วาระ ๒ เหมือนกัน เพราะเทียบเคียงกับวิปากปัจฉย.

ในนปุรชาตปัจจย ที่เป็น ปัจจนียะ วาระ ๒ มาแล้ว เพราะไม่มีทุกขเวทนา ในอรูปรูป และในปฏิสนธิกาล. แม้ใน วิปยุตตปัจจย ก็มีวาระ ๒ เหมือนกัน เพราะไม่มีทุกขเวทนา ในอรูปรูป. ก็ปัจจยทั้งหลายมีสหชาตปัจจยเป็นต้นที่คลุ่มไปถึงอรูปรูปทั้งหมด ย่อมขาดไปในปัจจนียะวาระนี้. เพราะเหตุไร? เพราะธรรมที่สัมปยุตด้วยเวทนา อาศัยธรรมที่สัมปยุตด้วยเวทนาเกิดขึ้นไม่ได้ โดยเว้น จากสหชาตปัจจยเป็นต้น และเพราะธรรมที่สัมปยุตด้วยเวทนาเกิดได้โดยเว้นปัจจยสหชาตปัจจย.

ก็ในการเทียบเคียงปัจจย คำว่า นปุรชาต เอก์ ในนปุรชาตปัจจยมี ๑ วาระ ตรัสหมายถึง ธรรมในปฏิสนธิในอรูปรูป และธรรมที่สัมปยุตด้วยอเหตุกอกุทกขมสุขเวทนา. สองบทว่า นกมุเม เทว ในนกัมมปัจจยมี ๒ วาระ ตรัสด้วยอำนาจเจตนาที่สัมปยุตด้วยอเหตุกิริยา. จริงอยู่ อเหตุกิริยาเจตนาที่สัมปยุตด้วยเวทนาเหล่านั้น ย่อมเกิดขึ้นเพราะอาศัยธรรมทั้งหลายที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา และอกุทกขมสุขเวทนา. แม้ในคำว่า นเหตุปจฺจยา นกมุปจฺจยา นวิปาก ก็นัยนี้เหมือนกัน. สองบทว่า นวิปยุตเต เอก์ ในนวิปยุตตปัจจยมี ๑ วาระ ตรัสด้วยอำนาจอาวัชชนจิตในอรูปรูป. ในการเทียบเคียงปัจจยทุกแห่ง พึงทราบวิธีนับโดยอุบายนี้.

ปัจจยที่ได้ใน อนุโลมปัจจนียะ เท่านั้น ตั้งอยู่โดยเป็นปัจจนียะ. สหชาตปัจจยเป็นต้น ที่คลุ่มไปถึงอรูปรูปทั้งหมดใน ปัจจนียาอนุโลม ย่อมตั้งอยู่โดยอนุโลมเท่านั้น ไม่ตั้งอยู่โดยความเป็นปัจจนียะ แต่อธิปติของอเหตุกจิตคุปบาทไม่มี เพราะฉะนั้นอธิปติปัจจย จึงไม่ตั้งอยู่โดยความเป็นอนุโลม.

กีนปฏิจวาระเป็นต้น ปัจจายะยอมไม่มีได้เลย ฉะนั้น

จึงขาดไป. อนึ่ง ในอธิการนี้ ปัจจายะเหล่าใดมิได้โดยเป็นอนุโลม ปัจจายะเหล่านั้น ท่านประกอบอธิบายหมุนเวียนไปกับปัจจายะที่ได้โดยเป็นปัจจนียะ. ในปัจจายะเหล่านั้นมีกำหนดวาระ ๓ เท่านั้นคือ ๓-๒-๑ ผู้ศึกษาพึงกำหนดตามความเหมาะสม และพึงทราบปัจจายะเหล่านั้นในที่ทุกสถาน ก็นัยแห่งวรรณานี้ใดตรัสแล้วในปฏิจวาระ นัยแห่งวรรณานี้เองตรัสไว้ในสหชาตวาระเป็นต้นด้วย.

ก็คำว่า **สมฺปยุตฺตกาณํ ขนฺธานํ** ในปัญหาวาระ คือขั้นทั้งหลายที่สัมปยุตด้วยธรรมนั้น หรือด้วยเหตุทั้งหลายเหล่านั้นเอง หรือด้วยสุขเวทนาเป็นต้น. บทว่า **วิปฺปฏิสํวริสฺส** คือมีความเดือดร้อนในกุศลมีทานเป็นต้นอย่างนี้ว่า ทำไมเราถึงทำกรรมนี้ กรรมชั่วเราไม่ทำเสียเลยดีกว่า แต่มีความเดือดร้อนเพราะฉนอันเสื่อมไปอย่างนี้ว่า ฉนของเราเสื่อมแล้ว เราเป็นผู้เสื่อมใหญ่หนอ. สองบทว่า **โมโห อูปฺปชฺชติ** ได้แก่ โมหะที่สัมปยุตด้วยโทสะ. เท่านั้น. คำว่า **โมหํ อารพฺภ** ได้แก่ โมหะที่สัมปยุตด้วยโทสะ เหมือนกัน

คำว่า **ภวังค์ที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา** เป็นปัจจายะแก่ภวังค์ที่สัมปยุตด้วยยอกุศลขมสุขเวทนา ความว่า **ภวังค์ดวงหลัง** กล่าวคือ ตทารัมมณะเป็นปัจจายะแก่ภวังค์ดวงเดิม. บทว่า **วฺภูจฺจานสฺส** คือตทารัมมณะหรือภวังค์. จริงอยู่ จิตทั้งสองนั้นท่านเรียกว่า **วฺภูจฺจานะ** เพราะออกจากกุศลชวณะหรืออกุศลชวณะ. แม้ในคำว่า **กิริยํ วฺภูจฺจานสฺส** นี้ ก็นัยนี้เหมือนกัน. สองบทว่า **ผลํ วฺภูจฺจานสฺส** ได้แก่ ผลจิตเป็นปัจจายะแก่ภวังค์จิต. จริงอยู่ ชื่อว่าการออกจากผลจิตยอมมีด้วยภวังค์จิต แม้ในอาคตสถานว่า **วฺภูจฺจานํ** ข้างหน้าก็นัยนี้เหมือนกัน.

คำว่า **ทุกุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตา ขนฺธา** ได้แก่ อกุศลขันธ
ที่สัมปยุตด้วยโทมนัสเวทนา. คำว่า **อทุกขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตสุต**
ฐฏฺฐานสุต ได้แก่ **อาคันตูกวํสํ** คือ **ตทารัมมณะ** หรือ **มุลกวํสํ** ที่
สัมปยุตด้วยอุเบกขา. ก็ถ้าจิตที่สทรรคด้วยโสมนัสเป็นมูลกวํสํ เหตุที่จะให้
เกิดตทารัมมณะย่อมไม่มี อกุศลวิบากที่เป็นอุเบกขาเวทนา ย่อมเกิดขึ้นใน
อารมณ์อื่นจากอารมณ์ของชวณะ. จริงอยู่ อกุศลวิบากเมื่อนั้น ท่านเรียกว่า
ฐฏฺฐานะ เพราะออกจากชวณะ. นิเทศแห่งสหชาติปัจจัยเป็นต้น มีใจความ
ต้นทั้งนั้น เพราะว่าในอธิการนี้คำที่ไม่สามารถจะรู้ตามนัยที่ข้าพเจ้ากล่าวไว้แล้ว
ในหนหลังไม่มี เพราะฉะนั้นผู้ศึกษาพึงกำหนดให้ดี.

วาระเหล่าใด ๆ ได้แล้วในปัจจัยใด ๆ บัดนี้เพื่อจะย่อแสดงปัจจัยและ
วาระเหล่านั้นทั้งหมดด้วยอำนาจแห่งการนับ พระผู้มีพระภาคเจ้าจึงตรัสว่า
เหตุยา ตีณิ เป็นต้น. วิสัชนา ๓ วาระเหล่านั้นทั้งหมด ในคำว่า **เหตุยา**
ตีณิ ผู้ศึกษาพึงทราบด้วยอำนาจแห่งบทล้วน ๆ ๓ บท. วิสัชนา ๕ วาระใน
อารัมมณปัจจัย มีปัจจัยที่มีมูล ๑ มีมูล ๑ เป็นที่สุด. ใน**อธิปติปัจจัย** มี
วิสัชนา ๕ วาระคือ วิสัชนา ๓ ที่ไม่เจือกันด้วยอำนาจของสหชาติปติปัจจัย
และวิสัชนา ๒ คือ ธรรมที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่สัมปยุต
ด้วยสุขเวทนาด้วยอำนาจของอารัมมณชาติปติปัจจัย ธรรมที่สัมปยุตด้วยอุเบกขา
เวทนา เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่สัมปยุตด้วยอุเบกขาเวทนา ด้วยอำนาจของ
อารัมมณชาติปติปัจจัย. วิสัชนา ๒ เหล่านั้น ผู้ศึกษาไม่ควรนับ แต่ควรนับ
วิสัชนา ๒ เหล่านี้ คือ ธรรมที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนาเป็นปัจจัยแก่ธรรมที่สัมปยุต
ด้วยอุเบกขาเวทนา ธรรมที่สัมปยุตด้วยอุเบกขาเวทนาเป็นปัจจัยแก่ธรรมที่
สัมปยุตด้วยสุขเวทนา รวมเป็นวิสัชนา ๕ วาระ ด้วยประการฉะนี้.

บทว่า สุตต ในอนันตรและสมันตรปัจจัย ได้แก่ วิสัชนา ๗ วาระอย่างนี้คือ สุขเวทนาเป็นปัจจัยแก่กรรม ๒ อย่าง ทุกขเวทนาเป็นปัจจัยแก่กรรม ๒ อย่าง อุเบกขาเวทนาเป็นปัจจัยแก่กรรมได้ทั้ง ๓ อย่าง.

สองบทว่า อุปนิสฺสเย นว ได้แก่ วิสัชนา ๕ วาระอย่างนี้คือ ธรรมที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา เป็นปัจจัยแก่กรรมที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา โดยอุปนิสฺสยปัจจัยทั้ง ๓ อย่าง เป็นปกตูปนิสฺสยปัจจัยอย่างเดียวแก่กรรมที่สัมปยุตด้วยทุกขเวทนา เป็นอุปนิสฺสยปัจจัยทั้ง ๓ อย่าง แก่กรรมที่สัมปยุตด้วยอุเบกขาเวทนา ธรรมที่สัมปยุตด้วยทุกขเวทนา เป็นอนันตรูปนิสฺสยและปกตูปนิสฺสยปัจจัย แก่กรรมที่สัมปยุตด้วยทุกขเวทนา เป็นปกตูปนิสฺสยปัจจัยแก่กรรมที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา เป็นอนันตรูปนิสฺสยและปกตูปนิสฺสยปัจจัยทั้ง ๒ อย่าง แก่กรรมที่สัมปยุตด้วยอุเบกขาเวทนา. ธรรมที่สัมปยุตด้วยอุเบกขาเวทนา เป็นอาร์มมณฺเณปนิสฺสย อนันตรูปนิสฺสย และปกตูปนิสฺสยปัจจัย แก่กรรมที่สัมปยุตด้วยอุเบกขาเวทนาและสุขเวทนา เป็นอนันตรูปนิสฺสยและปกตูปนิสฺสยปัจจัยแก่กรรมที่สัมปยุตด้วยทุกขเวทนา. ก็ในอธิการนี้ เมื่อว่าโดยความต่างกันแห่งปัจจัย ปกตูปนิสฺสยปัจจัยมี ๕ วาระ อนันตรูปนิสฺสยปัจจัยมี ๗ วาระ อาร์มมณฺเณปนิสฺสยปัจจัยมี ๔ วาระ รวมเป็นอุปนิสฺสยปัจจัย ๒๐ ประเภท.

ก็ในอธิการนี้ ปุเรชาติปัจจัยและปัจฉาชาติปัจจัยขาดไป เพราะว่า อรูปธรรมที่เกิดก่อนหรือเกิดทีหลังย่อมไม่เป็นปัจจัยแก่รูปธรรม. สองบทว่า กมฺมุเม อฏฺฐ ได้แก่ วิสัชนา ๘ วาระ อย่างนี้คือ ธรรมที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา เป็น กัมมปัจจัย ทั้ง ๒ อย่าง แก่กรรมที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา เป็นปัจจัยโดยน่านักขณิกกัมมปัจจัยอย่างเดียวแก่กรรมที่สัมปยุตด้วยทุกขเวทนา และแก่

ธรรมที่สัมปยุตด้วยอุเบกขาเวทนา ธรรมที่สัมปยุตด้วยทุกขเวทนาเป็นปัจจัย ด้วยอำนาจของกัมมปัจจัย ๒ อย่าง แก่ธรรมที่สัมปยุตด้วยทุกขเวทนา ที่เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนาไม่มี เป็นปัจจัยแก่อุเบกขาเวทนาโดย นานักขณิกกัมมปัจจัยอย่างเดียว ธรรมที่สัมปยุตด้วยอุเบกขาเวทนาเป็นปัจจัย โดยกัมมปัจจัยทั้ง ๒ อย่าง แก่ธรรมที่สัมปยุตด้วยอุเบกขาเวทนา เป็นนานักขณิกกัมมปัจจัยอย่างเดียว แก่ธรรมที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนาและทุกขเวทนานอกนี้. ก็ในอธิการนี้ ว่าโดยความต่างกันแห่งปัจจัย นานักขณิกกัมมปัจจัยมี ๘ สหชาตกัมมปัจจัยมี ๓ รวมเป็นกัมมปัจจัย ๑๑ ประเภท. ก็ในนิเทศแห่ง กัมมปัจจัย นี้ วิปยุตปัจจัยย่อมาจากไปเหมือนปุระชาตะ และปัจฉาชาตปัจจัยฉะนั้น เพราะว่าอรูปรธรรมทั้งหลายย่อมาไม่เป็นวิปยุตปัจจัยแก่อรูปรธรรมด้วยกัน.

วาระ ๗ ใน **นัตติและวิคตปัจจัย** เหมือนกับในอนันตรปัจจัย และสมนันตรปัจจัย. ในอธิการนี้มีการกำหนดวิธีนับ ๕ อย่าง คือวิสังขนา ๓-๕-๗-๘-๙ ด้วยประการฉะนี้. ในการรวมปัจจัยด้วยอำนาจการกำหนดวิธี นับเหล่านั้น ผู้ศึกษาพึงนำปัจจัยที่เกินและที่ไม่ได้ออกไป ในการรวมกับปัจจัย ที่มีวิธีนับได้น้อยกว่า แล้วทราบวิธีนับต่อไป ในการรวมกับเหตุปัจจัยย่อมา ไม่ได้อารัมมณปัจจัยและสมนันตรปัจจัยเป็นต้น.

สองบทว่า **อธิปติยา เทว** วิสังขนา ๒ วาระที่เหลือเว้นบทที่เกี่ยวข้อง กับทุกขเวทนา. จริงอยู่ ชื่อว่าเหตุที่สัมปยุตด้วยทุกขเวทนาที่เป็นอธิปติมิไม่ได้ เพราะเหตุนี้ท่านจึงนำออกเสีย แม้ในสองวาระที่เหลือก็เช่นนี้เหมือนกัน.

ในคำว่า **เทว** ใน **เหตุมูลกนัย** มีการกำหนดวิธีนับ ๒ วาระเท่า นั้น ด้วยประการฉะนี้. ฎฎนา ๖ พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสไว้ด้วยอำนาจการ

กำหนดวิธีนับเหล่านั้น. บรรดาภฏนา ๖ เหล่านั้น **ภฏนาที่ ๑** ตรีสไว้ ด้วยอำนาจธรรมที่ไม่มีอธิบดีที่ไม่ประกอบด้วยญาณซึ่งเป็นวิปาก.

ภฏนาที่ ๒ ตรีสด้วยอำนาจธรรมเหล่านั้นเองซึ่งเป็นวิปาก.

ภฏนาที่ ๓ และ **ภฏนาที่ ๔** ตรีสด้วยอำนาจธรรมเหล่านั้นอีก แต่ เป็นญาณสัมปยุต.

ภฏนาที่ ๕ ตรีสด้วยอำนาจอโมหะที่เป็นอธิบดีที่เป็นอวิปาก.

ภฏนาที่ ๖ ตรีสด้วยอำนาจอโมหะที่เป็นอธิบดีที่เป็นวิปาก.

อีกอย่างหนึ่ง **ภฏนาที่ ๑** ตรีสด้วยอำนาจเหตุทั้งหมด.

ภฏนาที่ ๒ ตรีสด้วยอำนาจวิปากเหตุทั้งหมด.

ภฏนาที่ ๓ ตรีสด้วยอำนาจอโมหะเหตุทั้งหมด.

ภฏนาที่ ๔ ตรีสด้วยอำนาจอโมหะเหตุที่เป็นวิปากทั้งหมด.

ภฏนาที่ ๕ ตรีสด้วยอำนาจอโมหะที่เป็นอธิบดีทั้งหมด.

ภฏนาที่ ๖ ตรีสด้วยอำนาจอโมหะที่เป็นวิปากมีอธิบดีทั้งหมด.

ในอารัมมณมูลกนัย สองบทว่า **อธิปัตติยา จตุตถาริ** ความว่า ใน อธิปัตติปัจจยมีภฏนา ๔ วาระอย่างนี้คือ สุขเป็นปัจจยแก่สุข แก่อุเบกขา ด้วย อำนาจของอารัมมณาริปัตติปัจจย อุเบกขาเป็นปัจจยแก่อุเบกขา แก่สุข ด้วย อำนาจของอารัมมณาริปัตติปัจจย.

แม้ในอุปนิสสยปัจจย พระผู้มีพระภาคเจ้าก็ตรีสวาระไว้ ๔ วาระ ด้วย อำนาจอารัมมณูปนิสสยปัจจย. ก็ในอุปนิสสยปัจจยมีภฏนา ๑ เท่านั้น. แม้ใน นัยที่มี **อธิปัตติปัจจย** เป็นต้น ภฏนาใดมิได้และไม่ได้ ตามนัยที่กล่าวแล้ว ในหนหลัง ผู้ศึกษากำหนดภฏนานั้นทั้งหมดแล้วพึงทราบจำนวนภฏนาที่เทียบ เคียงกัน.

พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงยกปัจจัยทั้งหลายขึ้น โขยอนุโลมตามนัยที่ตรัสไว้ในกุสลดิเกในปัจจนียนัย แล้วทรงแสดงวาระ ๕ ในปัจจัยทั้งปวงว่า นเหตุยานว เป็นต้น ด้วยอำนาจการนับโดยปัจจนียะ เกี่ยวกับวาระที่ได้ในปัจจัยเหล่านั้น วาระเหล่านั้นผู้ศึกษาพึงยกบาลีขึ้นแสดงโดยนัยว่า บุคคลถวายนทานด้วยจิตที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา ธรรมที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา โดยนเหตุปัจจัย ดังนี้ เป็นต้น ด้วยอำนาจแห่งวิสาขา ๕ วาระ อันมีปัจจัยที่มีมูละ ๑ และมีมูลิ ๑ เป็นที่สุด.

ก็ในการรวมปัจจัยในอธิการนี้ คำว่า นเหตุปัจจุยา ฯเปฯ นอุป-นิสฺสเย อฏฺฐ ผู้ศึกษาพึงทราบวาระด้วยอำนาจนันทกขณิกกัมมปัจจัย จริงอยู่กรรมที่มีกำลังทรมาย่อมไม่เป็นอุปนิสฺสยปัจจัย แต่เป็นปัจจัยโดยนันทกขณิกกัมมปัจจัยอย่างเดียวกันเท่านั้น ก็กฎเกณฑ์เหลือทั้งในอนุโลมปัจจนียะและปัจจนียานุโลมในอธิการนี้ ผู้ศึกษาสามารถนับได้โดยนัยที่ข้าพเจ้ากล่าวไว้แล้วในหนหลัง ด้วยอำนาจแห่งวาระที่ได้แล้วในการประกอบแห่งปัจจัยนั้น ๆ เพราะฉะนั้นจึงไม่อธิบายอย่างพิสดาร แล.

อรรถกถาพรรณานเื่อความแห่งเวทนาติกปิฎฐาน จบแล้ว

๓. วิปากติกะ

ปฏิจวาระ

อนุโลมณัย

เหตุปัจจัย

[๑๒๓๘] ๑. วิปากธรรม อาศัยวิปากธรรมเกิดขึ้น เพราะเหตุ

ปัจจัย

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นวิปากเกิดขึ้น ฯลฯ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๒ เกิดขึ้น.

ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นวิปากเกิดขึ้น ฯลฯ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๒ เกิดขึ้น.

๒. เนววิปากนวิปากัมมธรรม อาศัยวิปากธรรม

เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยวิปากชั้นทั้งหลายเกิดขึ้น.

ในปฏิสนธิขณะ กภูตตารูปอาศัยวิปากชั้นทั้งหลายเกิดขึ้น.

๓. วิปากธรรมและเนววิปากนวิปากัมมธรรม

อาศัยวิปากธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นวิปากเกิดขึ้น
ฯลฯ ชั้น ๒ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๒ เกิดขึ้น.

ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๓ และกัฏฐตารูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นวิปาก
เกิดขึ้น ฯลฯ ชั้น ๒ และกัฏฐตารูป อาศัยชั้น ๒ เกิดขึ้น.

[๑๒๓๕] ๔. วิปากัมมกรรม อาศัยวิปากัมมกรรมเกิดขึ้น

เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นวิปากัมมกรรมเกิดขึ้น ฯลฯ ชั้น ๒
อาศัยชั้น ๒ เกิดขึ้น

๕. เนววิปากนวิปากัมมกรรม อาศัยวิปากัมม-
กรรมเกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นวิปากัมมกรรมเกิดขึ้น.

๖. วิปากัมมกรรมและเนววิปากนวิปากัมมกรรม
อาศัยวิปากัมมกรรมเกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นวิปากัมม-
กรรมเกิดขึ้น ฯลฯ ชั้น ๒ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๒ เกิดขึ้น.

[๑๒๔๐] ๗. เนววิปากนวิปากัมมกรรม อาศัยเนววิปาก-
นวิปากัมมกรรมเกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นเนววิปาก-
นวิปากัมมกรรมเกิดขึ้น ฯลฯ ชั้น ๒ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๒
เกิดขึ้น.

มหาภูตรูป ๓ อาศัยมหาภูตรูป ๑ เกิดขึ้น ฯลฯ มหาภูตรูป ๒ อาศัยมหาภูตรูป ๒ เกิดขึ้น, จิตตสมุฏฐานรูป กุฎัตตารูปที่เป็นอุปาหารูป อาศัยมหาภูตรูปเกิดขึ้น.

๘. วิปากธรรม อาศัยเนววิปากนวิปากัมมธรรม
เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ วิปากขันธ อาศัยหทยวัตถุเกิดขึ้น.

๙. วิปากธรรม และเนววิปากนวิปากัมมธรรม
อาศัยเนววิปากนวิปากัมมธรรมเกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ วิปากขันธอาศัยหทยวัตถุเกิดขึ้น, กุฎัตตารูป อาศัยมหาภูตรูปเกิดขึ้น.

[๑๒๔๑] ๑๐. วิปากธรรม อาศัยวิปากธรรมและเนววิปาก-
นวิปากัมมธรรมเกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ ขันธ ๓ อาศัยขันธ ๑ ที่เป็นวิปากและหทยวัตถุ
เกิดขึ้น ฯลฯ ขันธ ๒ อาศัยขันธ ๒ และหทยวัตถุเกิดขึ้น.

๑๑. เนววิปากนวิปากัมมธรรม อาศัยวิปากธรรม
และเนววิปากนวิปากัมมธรรมเกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยวิปากขันธและมหาภูตรูปเกิดขึ้น. ใน
ปฏิสนธิขณะ กุฎัตตารูป อาศัยวิปากขันธและมหาภูตรูปเกิดขึ้น.

๑๒. วิปากธรรมและเนววิปากนวิปากัมมธรรม
อาศัยวิปากธรรม และเนววิปากนวิปากัมมธรรมเกิดขึ้น เพราะ
เหตุปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นวิบากและหทยวัตถุ
เกิดขึ้น ฯลฯ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๒ และหทยวัตถุเกิดขึ้น กุฎตารูปอาศัย
วิบากชั้น และมหาภูตรูปเกิดขึ้น.

[๑๒๔๒] ๑๓. เนววิปากนวิปากฉัมมธรรม อาศัยวิปากฉัมม-
ธรรมและเนววิปากนวิปากฉัมมธรรมเกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย
คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นที่เป็นวิปากฉัมมธรรมและมหาภูตรูป
เกิดขึ้น.

อาร์มมณปัจจัย

[๑๒๔๓] ๑. วิปากธรรม อาศัยวิปากธรรมเกิดขึ้น เพราะ
อาร์มมณปัจจัย

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นวิบากเกิดขึ้น ฯลฯ ชั้น ๒ อาศัย
ชั้น ๒ เกิดขึ้น.

ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นวิบากเกิดขึ้น ฯลฯ ชั้น
๒ อาศัยชั้น ๒ เกิดขึ้น.

[๑๒๔๔] ๒. วิปากฉัมมธรรม อาศัยวิปากฉัมมธรรมเกิดขึ้น
เพราะอาร์มมณปัจจัย.

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นวิปากฉัมมธรรมเกิดขึ้น ฯลฯ ชั้น ๒
อาศัยชั้น ๒ เกิดขึ้น.

[๑๒๔๕] ๓. เนววิปากนวิปากัมมธรรม อาศัยเนววิปาก-
นวิปากัมมธรรมเกิดขึ้น เพราะอาร์มมณปัจจัย

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นเนววิปากนวิปากัมมธรรม เกิดขึ้น
ฯลฯ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๒ เกิดขึ้น.

๔. วิปากธรรม อาศัยเนววิปากนวิปากัมมธรรม
เกิดขึ้นเพราะอาร์มมณปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ วิปากชั้น อาศัยหทยัตถุเกิดขึ้น.

[๑๒๔๖] ๕. วิปากธรรม อาศัยวิปากธรรมและเนววิปาก-
นวิปากัมมธรรมเกิดขึ้น เพราะอาร์มมณปัจจัย.

คือ ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นวิปากและหทย-
ัตถุเกิดขึ้น ฯลฯ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๒ และหทยัตถุเกิดขึ้น.

อธิปติปัจจัย

[๑๒๔๗] ๑. วิปากธรรม อาศัยวิปากธรรม เกิดขึ้น เพราะ
อธิปติปัจจัย.

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นวิปากเกิดขึ้น ฯลฯ ชั้น ๒ อาศัย
ชั้น ๒ เกิดขึ้น.

๒. เนววิปากนวิปากัมมธรรม อาศัยวิปากธรรม
เกิดขึ้นเพราะอธิปติปัจจัย.

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยวิปากชั้นเกิดขึ้น.

๓. วิปากธรรมและเนววิปากนวิปากัมมธรรม อาศัย

วิปากธรรมเกิดขึ้น เพราะอธิปตัจฉัย.

คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นวิปากเกิดขึ้น
๗๗ ชั้น ๒ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๒ เกิดขึ้น.

ที่อาศัย วิปากัมมธรรม เกิดขึ้น มี ๓* วาระ.

[๑๒๔๘] ๓. เนววิปากนวิปากัมมธรรม อาศัยเนววิปาก-
นวิปากัมมธรรมเกิดขึ้น เพราะอธิปตัจฉัย.

คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นเนววิปาก-
นวิปากัมมธรรมเกิดขึ้น ๗๗ ชั้น ๒ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๒
เกิดขึ้น.

มหาภูตรูป ๓ อาศัยมหาภูตรูป ๑ เกิดขึ้น ๗๗ จิตตสมุฏฐานรูป
กภูตารูปที่เป็นอุปาทารูป อาศัยมหาภูตรูปเกิดขึ้น.

[๑๒๔๙] ๔. เนววิปากนวิปากัมมธรรม อาศัยวิปากธรรม
และเนววิปากนวิปากัมมธรรมเกิดขึ้น เพราะอธิปตัจฉัย.

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยวิปากชั้นและมหาภูตรูปเกิดขึ้น.

[๑๒๕๐] ๕. เนววิปากนวิปากัมมธรรม อาศัยวิปากัมม-
ธรรมและเนววิปากนวิปากัมมธรรมเกิดขึ้น เพราะอธิปตัจฉัย.

๑. คือวาระที่ ๔-๕-๖ (ซึ่งย่อไว้ไม่แสดง) วาระต่อไปจึงเป็นวาระที่ ๗

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นที่เป็นวิปากัมมธรรมและมหาภูตรูป
เกิดขึ้น.

[๑๒๕๑] ๑๐. วิปากธรรม อาศัยวิปากธรรมเกิดขึ้น เพราะ
อนันตรปัจจัย ฯลฯ เพราะสมันตรปัจจัย ฯลฯ เหมือนกับอาร์มณปัจจัย
เพราะสหชาติปัจจัย ฯลฯ สหชาติปัจจัยทั้งหมด เหมือนเหตุปัจจัย
(คือมี ๑๓ วาระ)

[๑๒๕๒] ๑๑. เนววิปากนวิปากัมมธรรม อาศัยเนววิปาก-
นวิปากัมมธรรมเกิดขึ้น เพราะสหชาติปัจจัย.

คือ พาหิรรูป... อาหารสมุฏฐานรูป... อุดุสมุฏฐานรูป ฯลฯ
สำหรับพวกอสังญูสัตว์ ฯลฯ
นี่เป็นข้อแตกต่างกันในสหชาติปัจจัย.

อัญญมัญญปัจจัย

[๑๒๕๓] ๑. วิปากธรรม อาศัยวิปากธรรมเกิดขึ้น เพราะ-
อัญญมัญญปัจจัย.

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นวิปากเกิดขึ้น ฯลฯ ชั้น ๒ อาศัย
ชั้น ๒ เกิดขึ้น.

ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นวิปากเกิดขึ้น ฯลฯ ชั้น
๒ อาศัยชั้น ๒ เกิดขึ้น.

๒. เนววิปากนวิปากัมมธรรม อาศัยวิปากธรรม

เกิดขึ้น เพราะอัญญมัญญปัจจัย.

คือ ในปฏิสนธิขณะ หทยวัตถุ อาศัยวิปากชั้นเกิดขึ้น.

๓. วิปากธรรมและเนววิปากนวิปากัมมธรรม อาศัยวิปากธรรมเกิดขึ้น เพราะอัญญมัญญปัจจัย.

คือ ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๓ และหทยวัตถุ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นวิปากเกิดขึ้น ฯลฯ ชั้น ๒ และหทยวัตถุ อาศัยชั้น ๒ เกิดขึ้น.

[๑๒๕๔] ๔. วิปากัมมธรรม อาศัยวิปากัมมธรรมเกิดขึ้น เพราะอัญญมัญญปัจจัย.

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นวิปากัมมธรรมเกิดขึ้น ฯลฯ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๒ เกิดขึ้น.

[๑๒๕๕] ๕. เนววิปากนวิปากัมมธรรม อาศัยเนววิปากนวิปากัมมธรรมเกิดขึ้น เพราะอัญญมัญญปัจจัย.

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นเนววิปากนวิปากัมมธรรม ฯลฯ มหาภูตรูป ๓ อาศัยมหาภูตรูป ๑ ฯลฯ พาหिरรูป...อาหารสมุฏฐานรูป... อตุสมุฏฐานรูป ฯลฯ
สำหรับพวกอสังขยัตว์ มหาภูตรูป ๓ อาศัยมหาภูตรูป ๑ ฯลฯ

๖. วิปากธรรม อาศัยเนววิปากนวิปากัมมธรรมเกิดขึ้น เพราะอัญญมัญญปัจจัย.

คือ ในปฏิสนธิขณะ วิบากขั้น อาศัยหทยัตถุเกิดขึ้น

[๑๒๕๖] ๗. วิปากกรรม อาศัยวิปากกรรมและเนวิปาก-
นวิปากัมมกรรมเกิดขึ้น เพราะอัญญมัญญปัจจัย.

คือ ในปฏิสนธิขณะ ขั้น ๓ อาศัยขั้น ๑ ที่เป็นวิปากและหทยัตถุ
เกิดขึ้น ฯลฯ ขั้น ๒ อาศัยขั้น ๒ และหทยัตถุเกิดขึ้น.

[๑๒๕๗] วิปากกรรม อาศัยวิปากกรรมเกิดขึ้น เพราะนิสสย-
ปัจจัย ฯลฯ เพราะอุปนิสสยปัจจัย* เพราะปุเรชาติปัจจัย*

อาเสวนปัจจัย

[๑๒๕๘] ๑. วิปากัมมกรรม อาศัยวิปากัมมกรรมเกิดขึ้น
เพราะอาเสวนปัจจัย.

คือ ขั้น ๓ อาศัยขั้น ๑ ที่เป็นวิปากัมมกรรมเกิดขึ้น ฯลฯ ขั้น
๒ อาศัยขั้น ๒ เกิดขึ้น.

[๑๒๕๙] ๒. เนวิปากนวิปากัมมกรรม อาศัยเนวิปาก-
นวิปากัมมกรรมเกิดขึ้น เพราะอาเสวนปัจจัย.

คือ ขั้น ๓ อาศัยขั้น ๑ ที่เป็นเนวิปากนวิปากัมมกรรมเกิดขึ้น
 ฯลฯ ขั้น ๒ อาศัยขั้น ๒ เกิดขึ้น.

๑. มี ๑๓ วาระ ๒. มี ๕ วาระ ๓. มี ๓ วาระ

[๑๒๖๐] วิปากกรรม อาศัยวิปากกรรมเกิดขึ้น เพราะกัมม-
ปัจจัย ฯลฯ

วิปากปัจจัย

วิปากกรรม อาศัยวิปากกรรม เกิดขึ้น เพราะวิปากปัจจัย มี ๓ วาระ

[๑๒๖๑] ๔. เนววิปากนวิปากัมมกรรม อาศัยเนววิปาก
นวิปากัมมกรรมเกิดขึ้น เพราะวิปากปัจจัย.

คือ มหาภูตรูป ๓ อาศัยมหาภูตรูป ๑ เกิดขึ้น ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป
กภูตตารูป ที่เป็นอุปาทารูป อาศัยมหาภูตรูปเกิดขึ้น.

๕. วิปากกรรม อาศัยเนววิปากนวิปากัมมกรรม
เกิดขึ้น เพราะวิปากปัจจัย.

คือ ในปฏิสนธิขณะ วิปากขันธ อาศัยหทยวัตถุเกิดขึ้น

๖. วิปากกรรมและเนววิปากนวิปากัมมกรรม อา-
ศัยเนววิปากนวิปากัมมกรรมเกิดขึ้น เพราะวิปากปัจจัย.

คือ ในปฏิสนธิขณะ วิปากขันธ อาศัยหทยวัตถุเกิดขึ้น, กภูตตารูป
อาศัยมหาภูตรูปเกิดขึ้น.

[๑๒๖๒] ๗. วิปากกรรม อาศัยวิปากกรรมและเนววิปาก-
นวิปากัมมกรรมเกิดขึ้น เพราะวิปากปัจจัย ฯลฯ.

๑. มี ๑๓ วาระ

๘. เเนววิปากนวิปากฉัมมธรรม ฯลฯ เกิดขึ้น เพราะ
วิปากปัจจัย ฯลฯ.

๙. วิปากธรรมและเนววิปากนวิปากฉัมมธรรม ฯลฯ
เกิดขึ้น เพราะวิปากปัจจัย.

อาหารปัจจัยเป็นต้น

[๑๒๖๓] วิปากธรรม อาศัยวิปากธรรมเกิดขึ้น เพราะอาหาร
ปัจจัย ฯลฯ เพราะอินทริยปัจจัย เพราะฌานปัจจัย เพราะมัคคปัจจัย
เพราะสัมปยุตตปัจจัย เพราะวิปยุตตปัจจัย เพราะอตฺถิปัจจัย เพราะ
นตฺถิปัจจัย เพราะวิคตปัจจัย เพราะอวิคตปัจจัย.

การนับจำนวนวาระในอนุโลม

สุทฺถมุลกนัย

[๑๒๖๔] ในเหตุปัจจัย มี ๑๓ วาระ ในอาร์มมณปัจจัย มี ๕ วาระ
ในอริปติปัจจัย มี ๘ วาระ ในอันนตรปัจจัย มี ๕ วาระ ในสมนันตรปัจจัย
มี ๕ วาระ ในสหชาติปัจจัย มี ๑๓ วาระ ในอัญญมัญญปัจจัย มี ๗ วาระ
ในนิสสยปัจจัย มี ๑๓ วาระ ในอุปนิสสยปัจจัย มี ๕ วาระ ในปุเรชาติปัจจัย
มี ๓ วาระ ในอาเสวนปัจจัย มี ๒ วาระ ในกัมมปัจจัย มี ๑๓ วาระ ใน
วิปากปัจจัย มี ๘ วาระ ในอาหารปัจจัย มี ๑๓ วาระ ในอินทริยปัจจัย มี
๑๓ วาระ ในฌานปัจจัย มี ๑๓ วาระ ในมัคคปัจจัย มี ๓ วาระ ใน
สัมปยุตตปัจจัย มี ๕ วาระ ในวิปยุตตปัจจัย มี ๑๓ วาระ ในอตฺถิปัจจัย

มี ๑๓ วาระ ในนัตติปัจจัย มี ๕ วาระ ในวิคตปัจจัย มี ๕ วาระ ในอวิคต-
ปัจจัย มี ๑๓ วาระ.

เหตุมูลกนัย

[๑๒๖๕] เพราะเหตุปัจจัย ในอาร์มมณปัจจัย มี ๕ วาระ ฯลฯ
ในอวิคตปัจจัย มี ๓ วาระ. ฟังนับเหมือนการนับในกุสลตักะ.

อาเสวนมูลกนัย

[๑๒๖๖] เพราะอาเสวนปัจจัย ในเหตุปัจจัย มี ๒ วาระ... ใน
อาร์มมณปัจจัย มี ๒ วาระ ในอริปติปัจจัย มี ๒ วาระ ในอนันตรปัจจัย มี ๒
วาระ ในสมนันตรปัจจัย มี ๒ วาระ ในสหชาติปัจจัย มี ๒ วาระ ใน
อัญญมัญญปัจจัย มี ๒ วาระ ในนิสสยปัจจัย มี ๒ วาระ ในอุปนิสสยปัจจัย
มี ๒ วาระ ในปุเรชาติปัจจัย มี ๒ วาระ ในกัมมปัจจัย มี ๒ วาระ ใน
อาหารปัจจัย มี ๒ วาระ ในอินทริยปัจจัย มี ๒ วาระ ในฌานปัจจัย มี ๒
วาระในมัคคปัจจัย มี ๒ วาระ ในสัมปยุตตปัจจัย มี ๒ วาระ ในวิปยุตตปัจจัย
มี ๒ วาระ ในอตติปัจจัย มี ๒ วาระ ในนัตติปัจจัย มี ๒ วาระ ในวิคต-
ปัจจัย มี ๒ วาระ ในอวิคตปัจจัย มี ๒ วาระ.

วิปากมูลกนัย

[๑๒๖๗] เพราะวิปากปัจจัย ในเหตุปัจจัย มี ๕ วาระ... ในอาร์มมณ-
ปัจจัย มี ๓ วาระ ในอริปติปัจจัย มี ๕ วาระ ในอนันตรปัจจัย มี ๓ วาระ
ในสมนันตรปัจจัย มี ๓ วาระ ในสหชาติปัจจัย มี ๕ วาระ ในอัญญมัญญ-

ปัจจัย มี ๖ วาระ ในนิสสยปัจจัย มี ๕ วาระ ในอุปนิสสยปัจจัย มี ๓ วาระ
ในปุเรชาติปัจจัย มี ๑ วาระ ในกัมมปัจจัย มี ๕ วาระ ในอาหารปัจจัย มี ๕
วาระ ในอินทริยปัจจัย มี ๕ วาระ ในฌานปัจจัย มี ๕ วาระ ในมัคคปัจจัย
มี ๕ วาระ ในสัมปยุตตปัจจัย มี ๓ วาระ ในวิปยุตตปัจจัย มี ๕ วาระ ใน
อตติปัจจัย มี ๕ วาระ ในนัตติปัจจัย มี ๓ วาระ ในวิคตปัจจัย มี ๓ วาระ
ในอวิคตปัจจัย มี ๕ วาระ.

การนับวาระในอนุโลม จบ

ปัจจัยนีนัย

นเหตุปัจจัย

[๑๒๖๘] ๑. วิปากกรรม อาศัยวิปากกรรมเกิดขึ้น เพราะ-
นเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นเหตุวิปากเกิดขึ้น ฯลฯ ชั้น ๒
อาศัย ชั้น ๒ เกิดขึ้น.

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นวิปากเกิดขึ้น,
ชั้น ๑ อาศัยชั้น ๓ เกิดขึ้น, ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๒ เกิดขึ้น.

๒. เนววิปากนวิปากัมมกรรม อาศัยวิปากกรรม
เกิดขึ้น เพราะนเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นที่เป็นเหตุวิปากเกิดขึ้น.
ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ กุฎตารูปอาศัยวิปากชั้นเกิดขึ้น.

๓. วิปากธรรมและเนววิปากนวิปากัมมธรรม

อาศัยวิปากธรรมเกิดขึ้น เพราะนเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอเหตุกวิปาก
เกิดขึ้น ฯลฯ ชั้น ๒ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๒ เกิดขึ้น.

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ ชั้น ๓ และกภูตตารูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็น
วิปากเกิดขึ้น ฯลฯ ชั้น ๒ และกภูตตารูป อาศัยชั้น ๒ เกิดขึ้น.

[๑๒๖๕] ๔. วิปากัมมธรรม อาศัยวิปากัมมธรรม เกิดขึ้น

เพราะนเหตุปัจจัย

คือ โมหะที่สหระคด้วยวิจิกิจญา ที่สหระคด้วยอุทธัจจะ อาศัยชั้น
ที่สหระคด้วยวิจิกิจญา ที่สหระคด้วยอุทธัจจะ เกิดขึ้น.

[๑๒๗๐] ๕. เนววิปากนวิปากัมมธรรม อาศัยเนววิปาก-

นวิปากัมมธรรมเกิดขึ้น เพราะนเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นเนววิปาก
นวิปากัมมธรรม ซึ่งเป็นอเหตุกเกิดขึ้น ฯลฯ ชั้น ๒ และจิตตสมุฏฐานรูป
อาศัยชั้น ๒ เกิดขึ้น.

มหาภูตรูป ๓ อาศัยมหาภูตรูป ๑ เกิดขึ้น ฯลฯ มหาภูตรูป ๒ อาศัย
มหาภูตรูป ๒ เกิดขึ้น.

จิตตสมุฏฐานรูป กภูตตารูป ที่เป็นอุปาทารูป อาศัยมหาภูตรูป
เกิดขึ้น.

พาหิรรูป . . . อาหารสมภูฐานรูป . . . อุตสมภูฐานรูป ฯลฯ.

สำหรับพวกอสังขยัตว์ มหาภูตรูป ๓ อาศัสมหาภูตรูป ๑ เกิดขึ้น ฯลฯ

กฏัตตารูป ที่เป็นอุปาทารูป อาศัสมหาภูตรูปเกิดขึ้น.

๖. วิปากธรรม อาศัเนววิปากนวิปากัมมธรรม

เกิดขึ้น เพราะนเหตุปัจจัย

คือ ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ วิปากขันธ อาศัหทยัตถุเกิดขึ้น.

๗. วิปากธรรม และเนววิปากนวิปากัมมธรรม

อาศัเนววิปากนวิปากัมมธรรมเกิดขึ้น เพราะนเหตุปัจจัย

คือ ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ วิปากขันธ อาศัหทยัตถุเกิดขึ้น,
กฏัตตารูป อาศัสมหาภูตรูปเกิดขึ้น.

[๑๒๓๑] ๘. วิปากธรรม อาศัวิปากธรรมและเนววิปาก-
นวิปากัมมธรรมเกิดขึ้น เพราะนเหตุปัจจัย

คือ ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ ขันธ ๓ อาศัขันธ ๑ ที่เป็นวิปากและ
หทยัตถุเกิดขึ้น ฯลฯ ขันธ ๒ อาศัขันธ ๒ และหทยัตถุเกิดขึ้น.

๙. เนววิปากนวิปากัมมธรรม อาศัวิปากธรรม

และเนววิปากนวิปากัมมธรรมเกิดขึ้น เพราะนเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมภูฐานรูป อาศัขันธที่เป็นอเหตุกวิปาก และมหาภูตรูป
เกิดขึ้น. ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ กฏัตตารูป อาศัวิปากขันธ และมหาภูตรูป
เกิดขึ้น.

๑๐. วิปากธรรม และเนววิปากนวิปากัมมธรรม

อาศัยวิปากธรรม และเนววิปากนวิปากัมมธรรมเกิดขึ้น เพราะ-
นเหตุปัจจัย

คือ ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นวิปากและ
หทยวัตถุเกิดขึ้น, ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๒ และหทยวัตถุ เกิดขึ้น, กุฎตารูป
อาศัยวิปากชั้นและมหาภูตรูปเกิดขึ้น.

นอารัมมณปัจจัย

[๑๒๗๒] ๑. **เนววิปากนวิปากัมมธรรม อาศัยวิปากธรรม**
เกิดขึ้น เพราะนอารัมมณปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยวิปากชั้นเกิดขึ้น.
ในปฏิสนธิขณะ กุฎตารูป อาศัยวิปากชั้นเกิดขึ้น.

[๑๒๗๓] ๒. **เนววิปากนวิปากัมมธรรม อาศัยวิปากัมม-**
ธรรมเกิดขึ้น เพราะนอารัมมณปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นที่เป็นวิปากัมมธรรมเกิดขึ้น.

[๑๒๗๔] ๓. **เนววิปากนวิปากัมมธรรม อาศัยเนววิปาก-**
นวิปากัมมธรรมเกิดขึ้น เพราะนอารัมมณปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขั้นที่เป็นเนววิปากนวิปากัมมธรรม
เกิดขึ้น, มหาภูตรูป ๓ อาศัยมหาภูตรูป ๑ เกิดขึ้น ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป กุฏัต-
ตารูปที่เป็นอุปาทารูป อาศัยมหาภูตรูปเกิดขึ้น, พาหिरูป ... อาหารสมุฏฐานรูป
... อดุสมุฏฐานรูป ฯลฯ

สำหรับพวกอสังขยสัตว์ มหาภูตรูป ๓ อาศัยมหาภูตรูป ๑ เกิดขึ้น
ฯลฯ กุฏัตตารูป ที่เป็นอุปาทารูป อาศัยมหาภูตรูปเกิดขึ้น.

[๑๒๗๕] ๔. เนววิปากนวิปากัมมธรรม อาศัยวิปากธรรม
และเนววิปากนวิปากัมมธรรมเกิดขึ้น เพราะนอารัมมณปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยวิปากขั้นและมหาภูตรูปเกิดขึ้น ..

ในปฏิสนธิขณะ กุฏัตตารูป อาศัยวิปากขั้นและมหาภูตรูปเกิดขึ้น.

[๑๒๗๖] ๕. เนววิปากนวิปากัมมธรรม อาศัยวิปากัมม-
ธรรมและเนววิปากนวิปากัมมธรรมเกิดขึ้น เพราะนอารัมมณปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขั้นที่เป็นวิปากัมมธรรมและมหาภูตรูปเกิดขึ้น

นอธิปัตติปัจจัย

[๑๒๗๗] วิปากธรรม อาศัยวิปากธรรมเกิดขึ้น เพราะ-
นอธิปัตติปัจจัย

ย่อเหมือนสหชาติปัจจัย ที่เป็นอนุโลม.

นอนันตร - นสมันตร - นอัญญมัญญปัจจัย

[๑๒๗๘] เนววิปากนวิปากัมมธรรม อาศัยวิปากธรรมเกิดขึ้น

เพราะนอนันตรปัจจัย เพราะนสมันตรปัจจัย เพราะนอัญญมัญญ-
ปัจจัย.

คือ จิตตสมุฏฐานรูป กฐัตตารูป ที่เป็นอุปาทารูป อาศัยมหาภูตรูป
เกิดขึ้น, พาหिरูป... อาหารสมุฏฐานรูป... อตุสมุฏฐานรูป ฯลฯ.

สำหรับพวกอสังขยัตว์ กฐัตตารูปที่เป็นอุปาทารูป อาศัยมหาภูตรูป
ทั้งหลายเกิดขึ้น.

นี่เป็นความต่างกันสำหรับธรรมที่เกิดขึ้น เพราะนอัญญมัญญปัจจัย
เพราะนอุปนิสสยปัจจัย.

นปุเรชาติปัจจัย

[๑๒๗๙] ๑. วิปากธรรม อาศัยวิปากธรรมเกิดขึ้น เพราะ-
นปุเรชาติปัจจัย

คือ ในอรุณภูมิ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นวิปากเกิดขึ้น ฯลฯ ชั้น
๒ อาศัยชั้น ๒ เกิดขึ้น.

ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ เกิดขึ้น ฯลฯ

๒. เนววิปากนวิปากัมมธรรม อาศัยวิปากธรรม
เกิดขึ้น เพราะนปุเรชาติปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยวิปากชั้นเกิดขึ้น ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

๓. วิปากธรรมและเนววิปากนวิปากัมมธรรม อาศัย
วิปากธรรมเกิดขึ้น เพราะนปุเรชาติปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๓ และกัฏตารูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็น
วิบากเกิดขึ้น ฯลฯ ชั้น ๒ และกัฏตารูป อาศัยชั้น ๒ เกิดขึ้น.

[๑๒๘๐] ๔. วิปากัมมกรรม อาศัยวิปากัมมกรรมเกิดขึ้น
เพราะนปุเรชาติปัจจัย

คือ ในอรุปภูมิ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นวิปากัมมกรรม เกิดขึ้น
 ฯลฯ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๒ เกิดขึ้น.

๕. เนววิปากนวิปากัมมกรรม อาศัยวิปากัมมกรรม
เกิดขึ้น เพราะนปุเรชาติปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นที่เป็นวิปากัมมกรรมเกิดขึ้น.

[๑๒๘๑] ๖. เนววิปากนวิปากัมมกรรม อาศัยเนววิปาก-
นวิปากัมมกรรมเกิดขึ้น เพราะนปุเรชาติปัจจัย

คือ ในอรุปภูมิ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นเนววิปากนวิปากัมม-
กรรมเกิดขึ้น ฯลฯ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๒ เกิดขึ้น, จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น
ที่เป็นเนววิปากนวิปากัมมกรรมเกิดขึ้น.

มหาภูตรูป ๓ อาศัยมหาภูตรูป ๑ เกิดขึ้น ฯลฯ พาหิรรูป ... จิตตสมุฏ-
ฐานรูป ... อุตสมุฏฐานรูป ฯลฯ

สำหรับพวกอสังขยัตถ์ มหาภูตรูป ๓ อาศัยมหาภูตรูป ๑ เกิดขึ้น ฯลฯ.

๗. วิปากัมมกรรม อาศัยเนววิปากนวิปากัมมกรรม
เกิดขึ้น เพราะนปุเรชาติปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ วิบากขั้น อาศัยหทยัตถุเกิดขึ้น.

๘. วิปากกรรมและเนววิปากนวิปากัมมกรรม อาศัย

เนววิปากนวิปากัมมกรรมเกิดขึ้น เพราะนปุเรชาติปัจฉัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ วิบากขั้น อาศัยหทยัตถุเกิดขึ้น กภูตตารูป
อาศัยมหาภูตรูปเกิดขึ้น.

[๑๒๘๒] ๘. วิปากกรรม อาศัยวิปากกรรมและเนววิปาก-
นวิปากัมมกรรมเกิดขึ้น เพราะนปุเรชาติปัจฉัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ ขั้น ๓ อาศัยขั้น ๑ ที่เป็นวิบากและหทยัตถุ
เกิดขึ้น ฯลฯ ขั้น ๒ อาศัยขั้น ๒ และหทยัตถุเกิดขึ้น.

๑๐. เนววิปากนวิปากัมมกรรม อาศัยวิปากกรรมและ
เนววิปากนวิปากัมมกรรมเกิดขึ้น เพราะนปุเรชาติปัจฉัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยวิปากขั้นและมหาภูตรูปเกิดขึ้น.

ในปฏิสนธิขณะ กภูตตารูป อาศัยวิปากขั้นและมหาภูตรูปเกิดขึ้น.

๑๑. วิปากัมมกรรมและเนววิปากนวิปากัมมกรรม
อาศัยวิปากกรรมและเนววิปากนวิปากัมมกรรมเกิดขึ้น เพราะนปุ-
เรชาติปัจฉัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ ขั้น ๓ อาศัยขั้น ๑ ที่เป็นวิบากและหทยัตถุ
เกิดขึ้น ฯลฯ ขั้น ๒ อาศัยขั้น ๒ และหทยัตถุเกิดขึ้น กภูตตารูปอาศัยวิปาก-
ขั้น และมหาภูตรูปเกิดขึ้น.

[๑๒๘๓] ๑๒. เนววิปากนวิปากฉัมมฉรรม อาศัยวิปากฉัมม-
ฉรรมและเนววิปากนวิปากฉัมมฉรรมเกิดขึ้น เพราะนปุเรชาติปัจฉัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยฉันท์ที่เป็นวิปากฉัมมฉรรมและมหาภูตรูป
เกิดขึ้น.

นปัจฉชาติ - นอาเสวนปัจฉัย

วิปากฉรรม อาศัยวิปากฉรรมเกิดขึ้น เพราะนปัจฉชาติปัจฉัย
ฯลฯ เพราะนอาเสวนปัจฉัย.

นกัมมปัจฉัย

๑. วิปากฉัมมฉรรม อาศัยวิปากฉัมมฉรรมเกิดขึ้น

เพราะนกัมมปัจฉัย

คือ เจตนาที่เป็นวิปากฉัมมฉรรม อาศัยฉันท์ที่เป็นวิปากฉัมมฉรรม
เกิดขึ้น.

[๑๒๘๔] ๒. เนววิปากนวิปากฉัมมฉรรม อาศัยเนววิปากนวิ-
ปากฉัมมฉรรมเกิดขึ้น เพราะนกัมมปัจฉัย

คือ เจตนาที่เป็นเนววิปากนวิปากฉัมมฉรรม อาศัยฉันท์ที่เป็นเนว-
วิปากนวิปากฉัมมฉรรมเกิดขึ้น.

พาหิรรูป...อาหารสมุฏฐานรูป...อุตุสมุฏฐานรูป ฯลฯ มหาภูตรูป
๓ อาศัยมหาภูตรูป ๑ เกิดขึ้น ฯลฯ อุปาหารูป อาศัยมหาภูตรูป เกิดขึ้น.

นวิปากปัจจย

[๑๒๘๕] ๑. วิปากฉัมมธรรม อาศัยวิปากฉัมมธรรมเกิดขึ้น

เพราะนวิปากปัจจย

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นวิปากธรรมเกิดขึ้น ฯลฯ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๒ เกิดขึ้น.

๒. เนววิปากนวิปากฉัมมธรรม อาศัยวิปากฉัมม-
ธรรมเกิดขึ้น เพราะนวิปากปัจจย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ที่เป็นวิปากฉัมมธรรมเกิดขึ้น.

๓. วิปากฉัมมธรรมและเนววิปากนวิปากฉัมมธรรม
อาศัยวิปากฉัมมธรรมเกิดขึ้น เพราะนวิปากปัจจย

คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นวิปากฉัมม-
ธรรมเกิดขึ้น, ชั้น ๒ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๒ เกิดขึ้น.

[๑๒๘๖] ๔. เนววิปากนวิปากฉัมมธรรม อาศัยเนววิปาก-
นวิปากฉัมมธรรมเกิดขึ้น เพราะนวิปากปัจจย

คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นเนววิปาก-
นวิปากฉัมมธรรมเกิดขึ้น ฯลฯ ชั้น ๒ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๒
เกิดขึ้น.

มหาภูตรูป ๓ อาศัยมหาภูตรูป ๑ เกิดขึ้น ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูปที่
เป็นอุปาทารูป อาศัยมหาภูตรูปเกิดขึ้น.

พาหิรรูป... อาหารสมุฏฐานรูป... อุตสมุฏฐานรูป ฯลฯ.

สำหรับพวกอสังขยสัตว์ มหาภูตรูป ๓ อาศัยมหาภูตรูป ๑ เกิดขึ้น ฯลฯ
กฏัตตารูป ที่เป็นอุปาทารูป อาศัยมหาภูตรูปเกิดขึ้น.

[๑๒๘๗] ๕. เหนววิปากนวิปากฉัมมฉรรม อาศัยวิปากฉัมม-
ฉรรมและเหนววิปากนวิปากฉัมมฉรรมเกิดขึ้น เพราะนวิปากปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธที่เป็นวิปากฉัมมฉรรมและมหาภูตรูป
เกิดขึ้น.

นอาหารปัจจัย

[๑๒๘๘] เหนววิปากนวิปากฉัมมฉรรม อาศัยเหนววิปากนวิปาก-
ฉัมมฉรรมเกิดขึ้น เพราะนอาหารปัจจัย

คือ พาหิรรูป... อุตสมุฏฐานรูป ฯลฯ.

สำหรับพวกอสังขยสัตว์ มหาภูตรูป ๓ อาศัยมหาภูตรูป ๑ เกิดขึ้น
ฯลฯ กฏัตตารูปที่เป็นอุปาทารูป อาศัยมหาภูตรูป เกิดขึ้น.

นอินทริยปัจจัย

[๑๒๘๙] เหนววิปากนวิปากฉัมมฉรรม อาศัยเหนววิปากนวิปาก-
ฉัมมฉรรมเกิดขึ้น เพราะนอินทริยปัจจัย

คือ พาหิรรูป... อาหารสมุฏฐานรูป... อุตสมุฏฐานรูป ฯลฯ มหา-
ภูตรูป ๓ อาศัยมหาภูตรูป ๑ เกิดขึ้น ฯลฯ.

สำหรับพวกอสังขยสัตว์ รูปชีวิตินทริย อาศัยมหาภูตรูปเกิดขึ้น.

นถนบั้งจ้ย

[๑๒๕๐] ๑. วิกพักรรณ อาศัยวิกพักรรณเกดจัน เพราะ
นถนบั้งจ้ย

คือ จันจ ๓ อาศัยจันจ ๑ ที่สหรคคด้วยปัญจวิญญูณเกดจัน ๑ล๑
จันจ ๒ อาศัยจันจ ๒ เกดจัน.

[๑๒๕๑] ๒. เนววิกนวิกพักรรณ อาศัยเนววิกนวิก-
พักรรณเกดจัน เพราะนถนบั้งจ้ย

คือ พหิริรูป... อหกรสมุฏฐนรูป... อุดสมุฏฐนรูป ๑ล๑.

สำหรับพวกอสนัญสัตัว มหฏฐรูป ๓ อาศัยมหฏฐรูป ๑ เกดจัน ๑ล๑

นมคคบั้งจ้ย

[๑๒๕๒] ๑. วิกพักรรณ อาศัยวิกพักรรณเกดจัน เพราะ-
นมคคบั้งจ้ย

คือ ๑ล๑ อาศัยจันจ ๑ ที่เป็นอเหตุกวิกนวิกเกดจัน มี ๓ วาระ^๑

[๑๒๕๓] ๔. เนววิกนวิกพักรรณ อาศัยเนววิกนวิก-
นวิกพักรรณเกดจัน เพราะนมคคบั้งจ้ย

คือ ๑ล๑ อาศัยจันจ ๑ ที่เป็นเนววิกนวิกพักรรณ ซึ่งเป็น
อเหตุกเกดจัน มี ๓ วาระ^๒.

[๑๒๕๔] ๗. วิกพักรรณ อาศัยวิกพักรรณและเนววิกนวิก-
นวิกพักรรณเกดจัน เพราะนมคคบั้งจ้ย

๑. บาลีแสดงวาระเด็ว อีค ๒ วาระย่อไว้ เพราะฉะนั้น ในข้อ (๑๒๕๓) จึงเป็น ข้อ ๔.

๒. ย่อไว้แน็ยเด็วกับข้อ (๑๒๕๒)

คือ ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ ฯลฯ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นวิบากและ
หทยวัตถุเกิดขึ้น ฯลฯ มี ๓ วาระ.

[๑๒๕๕] ๑. เนววิปากนวิปากัมมธรรม อาศัยวิปากธรรม
เกิดขึ้น เพราะนสัมปยุตตปัจจัย มี ๒ วาระ.

๔. เนววิปากนวิปากัมมธรรม อาศัยวิปากัมม-
ธรรมเกิดขึ้น เพราะนสัมปยุตตปัจจัย มี ๒ วาระ.

๕. อาศัยเนววิปากนวิปากัมมธรรมเกิดขึ้น มี ๑ วาระ.

นวิปยุตตปัจจัย

[๑๒๕๖] ๑. วิปากธรรม อาศัยวิปากธรรมเกิดขึ้น เพราะ
นวิปยุตตปัจจัย

คือ ในอรุणุมิ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นวิบาก เกิดขึ้น, ชั้น
๑ อาศัยชั้น ๓ เกิดขึ้น, ชั้น ๒ อาศัย ชั้น ๒ เกิดขึ้น.

[๑๒๕๗] ๒. วิปากัมมธรรม อาศัยวิปากัมมธรรมเกิดขึ้น
เพราะนวิปยุตตปัจจัย

คือ ในอรุणุมิ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นวิปากัมมธรรม เกิด
ขึ้น ฯลฯ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๒ เกิดขึ้น.

[๑๒๕๘] ๓. เนววิปากนวิปากัมมธรรม อาศัยเนววิปากนวิ-
ปากัมมธรรมเกิดขึ้น เพราะนวิปยุตตปัจจัย

คือ ในอรุณุมิ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นเนววิปากนวิปากัมม-
ธรรมเกิดขึ้น ฯลฯ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๒ เกิดขึ้น.

พาหิรรูป... อาหารสมภูฐานรูป... อตุสมภูฐานรูป ฯลฯ.

สำหรับพวกอสังขยัตว์ มหาภูตรูป ๓ อาศัสมหาภูตรูป ๑ เกิดขึ้น
 ฯลฯ กฐัตตารูป ที่เป็นอุปาทารูป อาศัสมหาภูตรูปเกิดขึ้น.

[๑๒๕๕] เนววิปากนวิปากัมมชรรณ อาศัยวิปากชรรณเกิดขึ้น
 เพราะโนนัตถิปัจจย... เพราะโนวิกตปัจจย...

การนับจำนวนวาระในปัจจนียะ

สุททมูลกนัย

[๑๓๐๐] ในนเหตุปัจจย มี ๑๐ วาระ ในนอารัมมณปัจจย มี ๕ วาระ
 ในนอธิปติปัจจย มี ๑๓ วาระ ในนอนันตรปัจจย มี ๕ วาระ ในนสมนันตร-
 ปัจจย มี ๕ วาระ ในนอัญญมัญญปัจจย มี ๕ วาระ ในนอุปนิสสยปัจจย มี
 ๕ วาระ ในนปุเรชาติปัจจย มี ๑๒ วาระ ในนปัจจชาติปัจจย มี ๑๓ วาระ
 ในนอาเสวนปัจจย มี ๑๓ วาระ ในนกัมมปัจจย มี ๒ วาระ ในนวิปากปัจจย
 มี ๕ วาระ ในนอาหารปัจจย มี ๑ วาระ ในนอินทริยปัจจย มี ๑ วาระ ใน
 นณานปัจจย มี ๒ วาระ ในนมัคคปัจจย มี ๕ วาระ ในนสัมปยุตตปัจจย มี
 ๕ วาระ ในนวิปยุตตปัจจย มี ๓ วาระ ในโนนัตถิปัจจย มี ๕ วาระ ใน
 โนวิกตปัจจย มี ๕ วาระ.

นเหตุมูลกนัย

[๑๓๐๑] เพราะนเหตุปัจจย ในนอารัมมณปัจจย มี ๓ วาระ... ใน
 นอธิปติปัจจย มี ๑๐ วาระ ในนอนันตรปัจจย มี ๓ วาระ ในนสมนันตรปัจจย
 มี ๓ วาระ ในนอัญญมัญญปัจจย มี ๓ วาระ ในนอุปนิสสยปัจจย มี ๓ วาระ

ในนปุเรชาติปัจจย มี ๑๐ วาระ ในนปัจฉาชาติปัจจย มี ๑๐ วาระ ในน-
อาสาเวนปัจจย มี ๑๐ วาระ ในนกัมมปัจจย มี ๒ วาระ ในนวิปากปัจจย มี
๒ วาระ ในนอาหารปัจจย มี ๑ วาระ ในนอินทริยปัจจย มี ๑ วาระ ใน
นฌานปัจจย มี ๒ วาระ ในนมัคคปัจจย มี ๕ วาระ ในนสัมปยุตตปัจจย มี
๓ วาระ ในนวิปยุตตปัจจย มี ๒ วาระ ในนโนนัตถิปัจจย มี ๓ วาระ
ในนโนวิคตปัจจย มี ๓ วาระ.

[๑๓๐๒] เพราะนเหตุปัจจย นอารัมมณปัจจย ในนอธิปัตติปัจจย
มี ๓ วาระ ... ในนอนันตรปัจจย มี ๓ วาระ ในนสมนันตรปัจจย มี ๓ วาระ
ในนโนนัตถิปัจจย มี ๓ วาระ ในนโนวิคตปัจจย มี ๓ วาระ.

นเหตุมูลกนัย จบ

แม้ในวิปากติกะนี้ ฟังนับวาระเหมือนที่นับไว้แล้ว โดยวิธีสาธยายใน
กุสลติกะ.

ปัจจนียนัย จบ

อนุโลมปัจจนียนัย

การนับจำนวนวาระในอนุโลมปัจจนีเย

[๑๓๐๓] เพราะเหตุปัจจย ในนอารัมมณปัจจย มี ๕ วาระ ... ใน-
นอธิปัตติปัจจย มี ๑๓ วาระ ในนอนันตรปัจจย มี ๕ วาระ ในนสมนันตร-
ปัจจย มี ๕ วาระ ในนอัญญนัญญุปัจจย มี ๕ วาระ ในนอุปนิสสยปัจจย มี ๕
วาระ ในนปุเรชาติปัจจย มี ๑๒ วาระ ในนปัจฉาชาติปัจจย มี ๑๓ วาระ

ในนอาเสวนปัจจย มี ๑๓ วาระ ในนกัมมปัจจย มี ๒ วาระ ในนวิปากปัจจย มี ๕ วาระ ในนสัมปยุตตปัจจย มี ๕ วาระ ในนวิปยุตตปัจจย มี ๓ วาระ ในโนนัตติปัจจย มี ๕ วาระ ในโนวิคตปัจจย มี ๕ วาระ.

[๑๓๐๔] เพราะเหตุปัจจย อารัมมณปัจจย ในนอธิปัตติปัจจย มี ๕ วาระ... ในนปุเรชาติปัจจย มี ๕ วาระ ในนปัจจชาติปัจจย มี ๕ วาระ ในนอาเสวนปัจจย มี ๕ วาระ ในนกัมมปัจจย มี ๒ วาระ. ในนวิปากปัจจย มี ๒ วาระ ในนวิปยุตตปัจจย มี ๓ วาระ.

[๑๓๐๕] เพราะเหตุปัจจย อารัมมณปัจจย อธิปัตติปัจจย ในนปุเรชาติปัจจย มี ๓ วาระ... ในนปัจจชาติปัจจย มี ๓ วาระ ในนอาเสวนปัจจย มี ๓ วาระ ในนกัมมปัจจย มี ๒ วาระ ในนวิปากปัจจย มี ๒ วาระ ในนวิปยุตตปัจจย มี ๓ วาระ.

[๑๓๐๖] เพราะเหตุปัจจย อารัมมณปัจจย อธิปัตติปัจจย อนันตรปัจจย ฯลฯ ปุเรชาติปัจจย ในนปัจจชาติปัจจย มี ๓ วาระ... ในนอาเสวนปัจจย มี ๓ วาระ ในนกัมมปัจจย มี ๒ วาระ ในนวิปากปัจจย มี ๒ วาระ ฯลฯ ฟังนับนเหมือนอนุโลมปัจจนียะ ในกุสลตติกะ.

อนุโลมปัจจนียะ จบ

ปัจจนียานุโลมณัย

การนับจำนวนวาระในปัจจนียานุโลม

[๑๓๐๗] เพราะเหตุปัจจย ในอารัมมณปัจจย มี ๕ วาระ... ในอนันตรปัจจย มี ๕ วาระ ในสมนันตรปัจจย มี ๕ วาระ ในสหชาติปัจจย

มี ๑๐ วาระ ในอัญญมัญญปัจจย มี ๗ วาระ ในนิสสยปัจจย มี ๑๐ วาระ
ในอุปนนิสสยปัจจย มี ๕ วาระ ในปุเรชาติปัจจย มี ๓ วาระ ในอาเสวนปัจจย
มี ๒ วาระ ในกัมมปัจจย มี ๑๐ วาระ ในวิปากปัจจย มี ๕ วาระ ในอาหาร-
ปัจจย มี ๑๐ วาระ ในอินทริยปัจจย มี ๑๐ วาระ ในฌานปัจจย มี ๑๐ วาระ
ในมัคคปัจจย มี ๑ วาระ ในสัมปยุตตปัจจย มี ๕ วาระ ในวิปยุตตปัจจย
มี ๑๐ วาระ ในอตติปัจจย มี ๑๐ วาระ ในนัตติปัจจย มี ๕ วาระ ใน
วิคตปัจจย มี ๕ วาระ ในอวิคตปัจจย มี ๑๐ วาระ.

[๑๓๐๘] เพราะนเหตุปัจจย นอรัมมณปัจจย ในสหชาติปัจจย
มี ๓ วาระ... ในอัญญมัญญปัจจย มี ๒ วาระ ในนิสสยปัจจย มี ๓ วาระ
ในกัมมปัจจย มี ๓ วาระ ในวิปากปัจจย มี ๓ วาระ ในอาหารปัจจย มี ๓
วาระ ในอินทริยปัจจย มี ๓ วาระ ในฌานปัจจย มี ๓ วาระ ในวิปยุตต-
ปัจจย มี ๓ วาระ ในอตติปัจจย มี ๓ วาระ ในอวิคตปัจจย มี ๓ วาระ

[๑๓๐๙] เพราะนเหตุปัจจย นอรัมมณปัจจย นอริปติปัจจย
นอนันตรปัจจย นสมันตรปัจจย นอัญญมัญญปัจจย ในสหชาติปัจจย มี
๓ วาระ... ในนิสสยปัจจย มี ๓ วาระ ในกัมมปัจจย มี ๓ วาระ ในวิปากปัจจย
มี ๓ วาระ ในอาหารปัจจย มี ๓ วาระ ในอินทริยปัจจย มี ๓ วาระ ใน
ฌานปัจจย มี ๓ วาระ ในวิปยุตตปัจจย มี ๓ วาระ ในอตติปัจจย มี ๓
วาระ ในอวิคตปัจจย มี ๓ วาระ.

พึงนับเหมือนนเหตุมูลกนัย ในกุสลตักะ.

พึงแจกวิปากตักะให้พิสดาร เหมือนที่แจกปัจจนียานุโลมปุฏฐาน ใน
กุสลตักะ.

ปัจจนียานุโลม จบ

ปฏิจจวาระ จบ

สหชาตวาระ

อนุโลมณัย

[๑๓๑๐] วิปากธรรม เกิดร่วมกับวิปากธรรมเกิดขึ้น เพราะ
เหตุปัจจัย.

คือ ชั้นที่ ๓ เกิดร่วมกับชั้นที่ ๑ ที่เป็นวิปากเกิดขึ้น, ชั้นที่ ๑ เกิดร่วมกับชั้นที่ ๓ เกิดขึ้น, ชั้นที่ ๒ เกิดร่วมกับชั้นที่ ๒ เกิดขึ้น ฯลฯ

ในเหตุปัจจัย มี ๑๓ วาระ... ในอภิปปัจจัย มี ๑๓ วาระ.

ปัจจัยนัย

ในนเหตุปัจจัย มี ๑๐ วาระ ฯลฯ ในโนภิปปัจจัย มี ๕ วาระ.

อนุโลมปัจจัยนัย

เพราะเหตุปัจจัย ในนอารัมมณปัจจัย มี ๕ วาระ... ฯลฯ ใน
นวิปยุตตปัจจัย มี ๓ วาระ

ปัจจัยยานุโลม

เพราะนเหตุปัจจัย ในอารัมมณปัจจัย มี ๕ วาระ... ฯลฯ ในอภิป-
ปัจจัย มี ๑๓ วาระ

สหชาตวาระ จบ

ปัจจัยวาระ

อนุโลมัย

๑. เหตุปัจจัย

[๑๓๑๑] ๑. **วิปากกรรม อาศัยวิปากกรรมเกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย**

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นวิปากเกิดขึ้น, ชั้น ๑ อาศัยชั้น ๓ เกิดขึ้น, ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๒ เกิดขึ้น.

ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

๒. **เนววิปากนวิปากัมมกรรม อาศัยวิปากกรรมเกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย**

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยวิปากชั้นเกิดขึ้น.

ในปฏิสนธิขณะ กุฎตารูปอาศัยวิปากชั้นเกิดขึ้น.

๓. **วิปากกรรมและเนววิปากนวิปากัมมกรรม อาศัยวิปากกรรมเกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย**

คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นวิปาก เกิดขึ้น ฯลฯ ชั้น ๒ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๒ เกิดขึ้น.

ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

[๑๓๑๒] ๔. **วิปากัมมกรรม อาศัยวิปากัมมกรรมเกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย**

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นวิปากัมมธรรมเกิดขึ้น ฯลฯ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๒ เกิดขึ้น.

๕. เนววิปากนวิปากัมมธรรม อาศัยวิปากัมม-
ธรรมเกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นที่เป็นวิปากัมมธรรมเกิดขึ้น.

๖. วิปากัมมธรรมและเนววิปากนวิปากัมมธรรม
อาศัยวิปากัมมธรรมเกิดขึ้น. เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ทั้งเป็นวิปากัมมธรรม
เกิดขึ้น ฯลฯ ชั้น ๒ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๒ เกิดขึ้น.

[๑๓๑๓] ๗. เนววิปากนวิปากัมมธรรม อาศัยเนววิปาก-
นวิปากัมมธรรมเกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นเนววิปาก-
นวิปากัมมธรรมเกิดขึ้น ฯลฯ ชั้น ๒ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๒ เกิด
ขึ้น มหาภูตรูป ๓ อาศัยมหาภูตรูป ๑ เกิดขึ้น ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป กฏัตตารูป
ที่เป็นอุปาทารูป อาศัยมหาภูตรูปเกิดขึ้น ฯลฯ ชั้นทั้งหลาย ที่เป็นเนววิปาก-
นวิปากัมมธรรม อาศัยหทยวัตถุเกิดขึ้น.

๘. วิปากธรรม อาศัยเนววิปากนวิปากัมมธรรม
เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ วิปากชั้น อาศัยหทยวัตถุเกิดขึ้น ในปฏิสนธิขณะ วิปากชั้น
อาศัยหทยวัตถุเกิดขึ้น.

๕. วิปากฉัมมธรรม อาศัยเนววิปากนวิปากฉัมม-

เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้นทั้งหลายที่เป็นวิปากฉัมมธรรม อาศัยหทยวัตถุเกิดขึ้น.

๑๐. วิปากธรรมและเนววิปากนวิปากฉัมมธรรม อาศัย

เนววิปากนวิปากฉัมมธรรมเกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ วิปากชั้น อาศัยหทยวัตถุเกิดขึ้น, จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยมหา-
ภูตรูป เกิดขึ้น. ในปฏิสนธิขณะ วิปากชั้น อาศัยหทยวัตถุเกิดขึ้น กฐัตตารูป
อาศัยมหาภูตรูปเกิดขึ้น.

๑๑. วิปากฉัมมธรรมและเนววิปากนวิปากฉัมมธรรม

อาศัยเนววิปากนวิปากฉัมมธรรมเกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย.

คือ ชั้นที่เป็นวิปากฉัมมธรรม อาศัยหทยวัตถุเกิดขึ้น. จิตตสมุฏฐาน-
รูป อาศัยมหาภูตรูปเกิดขึ้น.

[๑๓๑๔] ๑๒. วิปากธรรม อาศัยวิปากธรรมและเนววิปาก-

นวิปากฉัมมธรรมเกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นวิปากและหทยวัตถุเกิดขึ้น ฯลฯ ชั้น
๒ อาศัยชั้น ๒ และหทยวัตถุเกิดขึ้น. ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑
ที่เป็นวิปากและหทยวัตถุเกิดขึ้น ฯลฯ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๒ เกิดขึ้น.

๑๓. เนววิปากนวิปากฉัมมธรรม อาศัยวิปากธรรม

และเนววิปากนวิปากฉัมมธรรมเกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยวิบากขั้นและมหาภูตรูปเกิดขึ้น.

ในปฏิสนธิขณะ กภูตารูป อาศัยวิบากขั้นและมหาภูตรูปเกิดขึ้น.

๑๔. วิปากธรรมและเนววิปากนวิปากัมมธรรม อาศัย

วิปากธรรมและเนววิปากนวิปากัมมธรรมเกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขั้น ๓ อาศัยขั้น ๑ ที่เป็นวิบากและหทยวัตถุเกิดขึ้น ฯลฯ
ขั้น ๒ อาศัยขั้น ๒ และหทยวัตถุเกิดขึ้น. จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยวิบากขั้น
และมหาภูตรูปเกิดขึ้น.

ในปฏิสนธิขณะ ขั้น ๓ อาศัยขั้น ๑ ที่เป็นวิบากและหทยวัตถุ
เกิดขึ้น ขั้น ๒ อาศัยขั้น ๒ และหทยวัตถุเกิดขึ้น กภูตารูป อาศัยวิบาก
ขั้นและมหาภูตรูปเกิดขึ้น.

[๑๓๑๕] ๑๕. วิปากัมมธรรม อาศัยวิปากัมมธรรมและ
เนววิปากนวิปากัมมธรรมเกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขั้น ๓ อาศัยขั้น ๑ ที่เป็นวิปากัมมธรรมและหทยวัตถุ เกิด
ขึ้น ฯลฯ ขั้น ๒ อาศัยขั้น ๒ เกิดขึ้น.

๑๖. เนววิปากนวิปากัมมธรรม อาศัยวิปากัมม-
ธรรมและเนววิปากนวิปากัมมธรรมเกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขั้นเป็นวิปากัมมธรรมและมหา-
ภูตรูปเกิดขึ้น.

๑๗. วิปากัมมธรรมและเนววิปากนวิปากัมมธรรม
อาศัยวิปากัมมธรรมและเนววิปากนวิปากัมมธรรมเกิดขึ้น เพราะ
เหตุปัจจัย

คือ ขั้น ๓ อาศัยขั้น ๑ ที่เป็นวิปากัมมกรรมและทथวัตถุ เกิด
ขึ้น ฯลฯ ขั้น ๒ อาศัยขั้น ๒ และทथวัตถุเกิดขึ้น จิตตสมุฏฐานรูปอาศัย
ขั้นที่เป็นวิปากัมมกรรมและมหาภูตรูปเกิดขึ้น.

๒. อารัมมณปัจจัย

[๑๓๑๖] ๑. วิปากกรรม อาศัยวิปากกรรมเกิดขึ้น เพราะ
อารัมมณปัจจัย

คือ ขั้น ๓ อาศัยขั้น ๑ ที่เป็นวิปากเกิดขึ้น ฯลฯ ขั้น ๒ อาศัย
ขั้น ๒ เกิดขึ้น. ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

[๑๓๑๗] ๒. วิปากัมมกรรม อาศัยวิปากัมมกรรมเกิดขึ้น
เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ ขั้น ๓ อาศัยขั้น ๑ ที่เป็นวิปากัมมกรรมเกิดขึ้น ฯลฯ
ขั้น ๒ อาศัยขั้น ๒ เกิดขึ้น.

[๑๓๑๘] ๓. เนววิปากนวิปากัมมกรรม อาศัยเนววิปาก-
นวิปากัมมกรรมเกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ ขั้น ๓ อาศัยขั้น ๑ ที่เป็นเนววิปากนวิปากัมมกรรมเกิดขึ้น
 ฯลฯ ขั้น ๒ อาศัยขั้น ๒ เกิดขึ้น, เนววิปากนวิปากัมมกรรม อาศัย
ทथวัตถุเกิดขึ้น.

๔. วิปากธรรม อาศัยเนววิปากนวิปากัมมธรรม

เกิดขึ้น เพราะอาร์म्मณปัจจัย

คือ จักขุวิญญาณ อาศัยจักขายตนะเกิดขึ้น, โสตวิญญาณ อาศัย
โสตายตนะเกิดขึ้น. ฆมานวิญญาณ อาศัยฆมานายตนะเกิดขึ้น, ชิวหาวิญญาณ
อาศัย ชิวหายตนะเกิดขึ้น, กายวิญญาณ อาศัยกายายตนะ เกิดขึ้น, วิปากขันธ
อาศัยหทยวัตถุเกิดขึ้น, ในปฏิสนธิขณะ วิปากขันธ อาศัยหทยวัตถุเกิดขึ้น.

๕. วิปากัมมธรรม อาศัยเนววิปากนวิปากัมมธรรม

เกิดขึ้น เพราะอาร์म्मณปัจจัย

คือ ขันธที่เป็นวิปากัมมธรรม อาศัยหทยวัตถุเกิดขึ้น.

[๑๓๑๕] ๖. วิปากธรรม อาศัยวิปากธรรมและเนววิปาก-

นวิปากัมมธรรมเกิดขึ้น เพราะอาร์म्मณปัจจัย

คือ ขันธ ๓ อาศัยขันธ ๑ ที่สหคตด้วยจักขุวิญญาณและจักขายตนะ
เกิดขึ้น ฯลฯ ขันธ ๒ อาศัยขันธ ๒ และจักขายตนะเกิดขึ้น โสตายตนะ ฯลฯ
ฆมานายตนะ ฯลฯ ชิวหายตนะ ฯลฯ กายายตนะเกิดขึ้น ขันธ ๓ อาศัยขันธ ๑
ที่เป็นวิปากขันธและหทยวัตถุ เกิดขึ้น ฯลฯ ขันธ ๒ อาศัยขันธ ๒ และหทย-
วัตถุเกิดขึ้น. ในปฏิสนธิขณะ ขันธ ๓ อาศัยขันธ ๑ ที่เป็นวิปากและหทยวัตถุ
เกิดขึ้น ฯลฯ ขันธ ๒ อาศัยขันธ ๒ และหทยวัตถุเกิดขึ้น.

[๑๓๒๐] ๗. วิปากัมมธรรม อาศัยวิปากัมมธรรมและ

เนววิปากนวิปากัมมธรรมเกิดขึ้น เพราะอาร์म्मณปัจจัย

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นวิปากัมมกรรมและหทยวัตถุ เกิดขึ้น ฯลฯ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๒ และหทยวัตถุเกิดขึ้น.

อธิปตัจฉัย

[๑๓๒๑] ๑. วิปากกรรม อาศัยวิปากกรรมเกิดขึ้น เพราะ
อธิปตัจฉัย

คือ ฯลฯ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นวิปากเกิดขึ้น มี ๓ วาระ.

อธิปตัจฉัย ในปฏิสนธิขณะ ไม่มี.

อาศัยวิปากัมมกรรมเกิดขึ้น เพราะอธิปตัจฉัย มี ๓ วาระ.

[๑๓๒๒] ๓. เนววิปากนวิปากัมมกรรม อาศัยเนววิปาก-
นวิปากัมมกรรมเกิดขึ้น เพราะอธิปตัจฉัย.

คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นเนววิปาก-
นวิปากัมมกรรม เกิดขึ้น ฯลฯ ชั้น ๒ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๒
เกิดขึ้น.

มหาภูตรูป ๓ อาศัยมหาภูตรูป ๑ เกิดขึ้น ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัย
มหาภูตรูปเกิดขึ้น. ชั้นที่เป็นเนววิปากนวิปากัมมกรรม อาศัยหทยวัตถุเกิดขึ้น.

[๑๓๒๓] ๔. วิปากกรรม อาศัยเนววิปากนวิปากัมมกรรม
เกิดขึ้น เพราะอธิปตัจฉัย

คือ วิปากชั้น อาศัยหทยวัตถุเกิดขึ้น.

๕. วิปากฉัมมธรรม อาศัยเนววิปากนวิปากฉัมม.

ธรรมเกิดขึ้น เพราะอธิปัตติปัจจัย

คือ ขั้นที่เป็นวิปากฉัมมธรรม อาศัยหทยวัตถุเกิดขึ้น.

๑๐. วิปากธรรมและเนววิปากนวิปากฉัมมธรรม

อาศัยเนววิปากนวิปากฉัมมธรรมเกิดขึ้น เพราะอธิปัตติปัจจัย

คือ วิปากขั้น อาศัยหทยวัตถุเกิดขึ้น. จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยมหา-
ภูตรูปเกิดขึ้น.

๑๑. วิปากฉัมมธรรมและเนววิปากนวิปากฉัมมธรรม

อาศัยเนววิปากนวิปากฉัมมธรรมเกิดขึ้น เพราะอธิปัตติปัจจัย

คือ ขั้นที่เป็นวิปากฉัมมธรรม อาศัยหทยวัตถุเกิดขึ้น จิตตสมุฏฐาน-
รูป อาศัยมหาภูตรูปเกิดขึ้น.

[๑๓๒๔] ๑๒. วิปากธรรม อาศัยวิปากธรรมและเนววิปาก-
นวิปากฉัมมธรรมเกิดขึ้น เพราะอธิปัตติปัจจัย

คือ ขั้น ๓ อาศัยขั้น ๑ ที่เป็นวิปากและหทยวัตถุเกิดขึ้น ฯลฯ
ขั้น ๒ อาศัยขั้น ๒ และหทยวัตถุเกิดขึ้น.

๑๓. เนววิปากนวิปากฉัมมธรรม อาศัยวิปากธรรม
และเนววิปากนวิปากฉัมมธรรมเกิดขึ้น เพราะอธิปัตติปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยวิปากขั้นและมหาภูตรูปเกิดขึ้น.

๑๔. วิปากธรรมและเนววิปากนวิปากัมมธรรม

**อาศัยวิปากธรรมและเนววิปากนวิปากัมมธรรมเกิดขึ้น เพราะอธิปัตติ-
ปัจจัย**

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นวิปากและหทยวัตถุเกิดขึ้น ฯลฯ
ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๒ และหทยวัตถุเกิดขึ้น จิตตสมุฏฐานรูปอาศัยวิปากชั้น
และมหาภูตรูปเกิดขึ้น.

[๑๓๒๕] **๑๕. วิปากัมมธรรม อาศัยวิปากัมมธรรมและ
เนววิปากนวิปากัมมธรรมเกิดขึ้น เพราะอธิปัตติปัจจัย**

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นวิปากัมมธรรมและหทยวัตถุเกิด
ขึ้น ฯลฯ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๒ และหทยวัตถุเกิดขึ้น.

**๑๖. เนววิปากนวิปากัมมธรรม อาศัยวิปากัมม-
ธรรมและเนววิปากนวิปากัมมธรรมเกิดขึ้น เพราะอธิปัตติปัจจัย**

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นที่เป็นวิปากัมมธรรมและมหาภูตรูป
เกิดขึ้น.

**๑๗. วิปากัมมธรรมและเนววิปากนวิปากัมมธรรม
อาศัยวิปากัมมธรรมและเนววิปากนวิปากัมมธรรมเกิดขึ้น เพราะ
อธิปัตติปัจจัย**

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นวิปากัมมธรรมและหทยวัตถุเกิดขึ้น
 ฯลฯ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๒ และหทยวัตถุเกิดขึ้น จิตตสมุฏฐานรูปอาศัยชั้น
ที่เป็นวิปากัมมธรรมและมหาภูตรูปเกิดขึ้น.

๔. อนันตรปัจจัย ๕. สมันตรปัจจัย

[๑๓๒๖] วิปากระรรม อาศัยวิปากระรรมเกิดขึ้น เพราะ
อนันตรปัจจัย ฯลฯ เพราะสมันตรปัจจัย ฯลฯ
เหมือนอาร์มมณปัจจัย.

๕. สหชาติปัจจัย ฯลฯ ๗. อัญญมัญญปัจจัย

[๑๓๒๗] ๑. วิปากระรรม อาศัยวิปากระรรมเกิดขึ้น เพราะ
สหชาติปัจจัย... เพราะอัญญมัญญปัจจัย

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นวิปากเกิดขึ้น ฯลฯ ชั้น ๒ อาศัย
ชั้น ๒ เกิดขึ้น.

ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นวิปากเกิดขึ้น ฯลฯ ชั้น
๒ อาศัยชั้น ๒ เกิดขึ้น.

๒. เนววิปากนวิปากัมมรรม อาศัยวิปากระรรม
เกิดขึ้น เพราะอัญญมัญญปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ หทยวัตถุ อาศัยวิปากชั้นเกิดขึ้น.

๓. วิปากระรรมและเนววิปากนวิปากัมมรรม
อาศัยวิปากระรรมเกิดขึ้น เพราะอัญญมัญญปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๓ และหทยวัตถุอาศัยชั้น ๑ ที่เป็นวิปาก
เกิดขึ้น ฯลฯ ชั้น ๒ และหทยวัตถุ อาศัยชั้น ๒ เกิดขึ้น.

[๑๓๒๘] ๔. วิปากัมมรรม อาศัยวิปากัมมรรมเกิดขึ้น
เพราะอัญญมัญญปัจจัย

๑. มี ๑๗ วาระ ๒. มี ๕ วาระ.

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๒ ที่เป็นวิปากัมมธรรมเกิดขึ้น ฯลฯ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๒ เกิดขึ้น.

[๑๓๒๕] ๕. เนววิปากนวิปากัมมธรรม อาศัยเนววิปาก-
นวิปากัมมธรรมเกิดขึ้น เพราะอัญญมัญญปัจจัย

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นเนววิปากนวิปากัมมธรรมเกิดขึ้น
 ฯลฯ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๒ เกิดขึ้น.

มหาภูตรูป ๓ อาศัยมหาภูตรูป ๑ เกิดขึ้น ฯลฯ

พาหิรรูป... อาหารสมุฏฐานรูป... อุดสมุฏฐานรูป ฯลฯ

สำหรับพวกอสังขัตตวิ มหาภูตรูป ๓ อาศัยมหาภูตรูป ๑ เกิดขึ้น
 ฯลฯ มหาภูตรูป ๒ อาศัยมหาภูตรูป ๒ เกิดขึ้น.

ชั้นที่เป็นเนววิปากนวิปากัมมธรรมอาศัยหทยวัตถุเกิดขึ้น.

๖. วิปากธรรม อาศัยเนววิปากนวิปากัมมธรรม
เกิดขึ้น เพราะอัญญมัญญปัจจัย

คือ จักขุวิญญาณ อาศัยจักขายตนะเกิดขึ้น ฯลฯ กายวิญญาณ อาศัย
 กายตนะเกิดขึ้น, วิปากชั้น อาศัยหทยวัตถุเกิดขึ้น.

ในปฏิสนธิขณะ วิปากชั้น อาศัยหทยวัตถุเกิดขึ้น.

๗. วิปากัมมธรรม อาศัยเนววิปากนวิปากัมม-
ธรรมเกิดขึ้น เพราะอัญญมัญญปัจจัย

คือ ชั้นที่เป็นวิปากัมมธรรม อาศัยหทยวัตถุเกิดขึ้น.

[๑๓๓๐] ๘. วิปากธรรม อาศัยวิปากธรรมและเนววิปาก-
นวิปากัมมธรรมเกิดขึ้น เพราะอัญญมัญญปัจจัย

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ มีสหคตด้วยจักขุวิญญาณ และจักขาย-
ตนะเกิดขึ้น ฯลฯ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๒ และจักขายตนะเกิดขึ้น ฯลฯ โสตาย-
ตนะ ฯลฯ ฆานายตนะ ฯลฯ ชิวหายตนะ ฯลฯ กายายตนะเกิดขึ้น ชั้น ๓
อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นวิปากและหทยวัตถุเกิดขึ้น ฯลฯ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๒
และหทยวัตถุเกิดขึ้น.

ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นวิปากและหทยวัตถุเกิด
ขึ้น ฯลฯ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๒ และหทยวัตถุเกิดขึ้น.

[๑๓๓๑] ๙. วิปากัมมธรรม อาศัยวิปากัมมธรรมและเนว-
วิปากนวิปากัมมธรรมเกิดขึ้น เพราะอัญญมัญญปัจจัย

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นวิปากัมมธรรมและหทยวัตถุเกิด
ขึ้น ฯลฯ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๒ และหทยวัตถุเกิดขึ้น.

๘. นิสสยปัจจัย

[๑๓๓๒] วิปากธรรม อาศัยวิปากธรรมเกิดขึ้น เพราะนิสสย-
ปัจจัย

เหมือนสหชาติปัจจัย.

๙. อุปนิสสยปัจจัย ๑๐. ปุเรชาติปัจจัย

... ฯลฯ เพราะอุปนิสสยปัจจัย ฯลฯ เพราะปุเรชาติปัจจัย

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นวิบากเกิดขึ้น ฯลฯ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๒ เกิดขึ้น. ชั้นทั้งหลายอาศัยเหตุเกิดขึ้น เพราะปุระชาตปัจฉัย.

เหมือนอนันตรปัจฉัย ฯลฯ

๑๑. อาเสวนปัจฉัย

[๑๓๓๓] ๑. วิปากฉัมมธรรม อาศัยวิปากฉัมมธรรมเกิดขึ้น
เพราะอาเสวนปัจฉัย

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นวิปากฉัมมธรรมเกิดขึ้น, ชั้น ๑ อาศัยชั้น ๓ เกิดขึ้น. ชั้น ๒ อาศัย ชั้น ๒ เกิดขึ้น.

[๑๓๓๔] ๒. เนววิปากนวิปากฉัมมธรรม อาศัยเนววิปาก-
นวิปากฉัมมธรรมเกิดขึ้น เพราะอาเสวนปัจฉัย.

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นเนววิปากนวิปากฉัมมธรรมเกิดขึ้น
 ฯลฯ ชั้นที่เป็นเนววิปากนวิปากฉัมมธรรม อาศัยเหตุเกิดขึ้น.

๓. วิปากฉัมมธรรม อาศัยเนววิปากนวิปากฉัมม-
ธรรมเกิดขึ้น เพราะอาเสวนปัจฉัย

คือ ชั้นที่เป็นวิปากฉัมมธรรม อาศัยเหตุเกิดขึ้น.

[๑๓๓๕] ๔. วิปากฉัมมธรรม อาศัยวิปากฉัมมธรรมและ
เนววิปากนวิปากฉัมมธรรมเกิดขึ้น เพราะอาเสวนปัจฉัย

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นวิปากัมมกรรมและหทยวัตถุเกิดขึ้น
ชั้น ๑ อาศัยชั้น ๓ และหทยวัตถุเกิดขึ้น. ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๒ และหทย-
วัตถุเกิดขึ้น.

๑๒. กัมมปัจจัย

[๑๓๓๖] วิปากกรรม อาศัยวิปากกรรมเกิดขึ้น เพราะกัมม-
ปัจจัย มี ๓ วาระ

เหมือนสหชาติปัจจัย (คือมี ๑๓ วาระ)

๑๓. วิปากปัจจัย

[๑๓๓๗] ๑. วิปากกรรม อาศัยวิปากกรรมเกิดขึ้น เพราะ
วิปากปัจจัย มี ๓ วาระ

๔. เนววิปากนวิปากัมมกรรม อาศัยเนววิปาก-
นวิปากัมมกรรมเกิดขึ้น เพราะวิปากปัจจัย

คือ มหาภูตรูป ๓ อาศัยมหาภูตรูป ๑ เกิดขึ้น ฯลฯ มหาภูตรูป ๒
อาศัยมหาภูตรูป ๒ เกิดขึ้น.

จิตตสมุฏฐานรูป กภูตตารูป ที่เป็นอุปาทารูป อาศัยมหาภูตรูปเกิดขึ้น.

วิปากและกรรมทั้ง ๒ อาศัย มี ๓ วาระ.

อาศัยวิปากกรรมและเนววิปากัมมกรรมเกิดขึ้น มี ๓ วาระ.

๑๔. อาหารปัจฉัย ถึง ๒๓. อวิคตปัจฉัย

**เพราะอาหารปัจฉัย เพราะอินทริยปัจฉัย เพราะฌานปัจฉัย
เพราะมคคปัจฉัย เพราะสัมปยุตตปัจฉัย เพราะวิปยุตตปัจฉัย เพราะ
อตติปัจฉัย เพราะนัตติปัจฉัย เพราะวิคตปัจฉัย เพราะอวิคตปัจฉัย**

การนับจำนวนวาระในอนุโลม

สุทรมูลกนัย

[๑๓๓๘] ในเหตุปัจฉัย มี ๑๗ วาระ ในอาร์มมณปัจฉัย มี ๗ วาระ
ในอริปติปัจฉัย มี ๑๗ วาระ ในอนันตรปัจฉัย มี ๗ วาระ ในสมนันตรปัจฉัย
มี ๗ วาระ ในสหชาติปัจฉัย มี ๑๗ วาระ ในอัญญมัญญปัจฉัย มี ๕ วาระ
ในนิสสยปัจฉัย มี ๑๗ วาระ ในอุปนิสสยปัจฉัย มี ๗ วาระ ในปุเรชาติปัจฉัย
มี ๗ วาระ ในอาเสวนปัจฉัย มี ๔ วาระ ในกัมมปัจฉัย มี ๑๗ วาระ ใน
วิปากปัจฉัย มี ๕ วาระ ในอาหารปัจฉัย มี ๑๗ วาระ ในอินทริยปัจฉัย มี
๑๗ วาระ ในฌานปัจฉัย มี ๑๗ วาระ ในมคคปัจฉัย มี ๑๗ วาระ ใน
สัมปยุตตปัจฉัย มี ๗ วาระ ในวิปยุตตปัจฉัย มี ๑๗ วาระ ในอตติปัจฉัย
มี ๑๗ วาระ ในนัตติปัจฉัย มี ๗ วาระ ในวิคตปัจฉัยมี ๗ วาระ ในอวิคต-
ปัจฉัย มี ๑๗ วาระ.

เหตุมูลกนัย

[๑๓๓๕] เพราะเหตุปัจฉัย ในอาร์มมณปัจฉัย มี ๗ วาระ... ใน
อริปติปัจฉัย มี ๑๗ วาระ... ฯลฯ... ในอวิคตปัจฉัย มี ๑๗ วาระ.

ในกุสสติกะ นับไว้อย่างไร ฟังนับอย่างนั้น

อนุโลมนัย จบ

๑. ดูการนับจำนวนวาระของปัจฉัยเหล่านี้ จากข้อ ๑๓๓๘.

ปัจจัย

๑. เหตุปัจจัย

[๑๓๔๐] ๑. วิปากธรรม อาศัยวิปากธรรมเกิดขึ้น เพราะ
เหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นวิปาก ซึ่งเป็นเหตุเกิดขึ้น. มี
๓ วาระ.

๔. วิปากมัชฌมธรรม อาศัยวิปากมัชฌมธรรมเกิดขึ้น

เพราะเหตุปัจจัย

คือ โมหะที่สหระคด้วยวิจิกิจฉา ที่สหระคด้วยอุทธัจจะ อาศัยชั้น
ที่สหระคด้วยวิจิกิจฉา ที่สหระคด้วยอุทธัจจะเกิดขึ้น.

๕. เนววิปากนวิปากมัชฌมธรรม อาศัยเนววิปาก

นวิปากมัชฌมธรรมเกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นเนววิปากนวิปากมัชฌมธรรม ซึ่งเป็น
เหตุเกิดขึ้น.

๖. วิปากธรรมอาศัยเนววิปากนวิปากมัชฌมธรรมเกิด

ขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จักขุวิญญาณ อาศัยจักขายตนะเกิดขึ้น ฯลฯ

๗. วิปากมัชฌมธรรม อาศัยเนววิปากนวิปากมัช-

ฌมธรรมเกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ โมหะที่สหระคด้วยวิจิกิจฉา ที่สหระคด้วยอุทธัจจะ อาศัยหทย-
วัตถุเกิดขึ้น

๘. วิปากธรรมและเนววิปากนวิปากัมมธรรม อาศัย

เนววิปากนวิปากัมมธรรมเกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ วิปากขันธ ซึ่งเป็นเหตุกะ อาศัยหทยวัตถุเกิดขึ้น จิตตสมุฏฐาน-
รูป อาศัยมหาภูตรูปเกิดขึ้น. ในเหตุกปฏิสนธิขณะ. ฯลฯ

๘. วิปากธรรม อาศัยวิปากธรรมและเนววิปาก-
นวิปากัมมธรรมเกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย ฯลฯ

๑๐. เนววิปากนวิปากัมมธรรม...เกิดขึ้น ฯลฯ

๑๑. วิปากธรรมและเนววิปากัมมธรรม...เกิดขึ้น

เพราะเหตุปัจจัย

๑๒. วิปากัมมธรรม อาศัยวิปากัมมธรรมและเนว-
วิปากนวิปากัมมธรรมเกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ โมหะที่สหระคด้วยวิจิจณา ที่สหระคด้วยอุทัจจะ อาศัยขันธ
ที่สหระคด้วยวิจิจณา ที่สหระคด้วยอุทัจจะและหทยวัตถุเกิดขึ้น.

๒. นอรัมมณปัจจัย

เนววิปากนวิปากัมมธรรม อาศัยวิปากธรรมเกิดขึ้น เพราะ
นอรัมมณปัจจัย ฯลฯ

พึงแจกให้พิสดาร ทุกบท.

การนับจำนวนวาระในปัจจุบันะ

สุททมูลกนัย

[๑๓๔๑] ในนเหตุปัจจัย มี ๑๒ วาระ ในนอรัมมณปัจจัย มี ๕
วาระ ในนอธิปัตติปัจจัย มี ๑๗ วาระ ในนอนันตรปัจจัย มี ๕ วาระ ใน

นสมนันตรปัจจย มี ๕ วาระ ในนอญญมัญญปัจจย มี ๕ วาระ ในนอุปนิสสย-
ปัจจย มี ๕ วาระ ในนปุเรชาติปัจจย มี ๑๒ วาระ ในนปัจฉาชาติปัจจย มี
๑๗ วาระ ในนอาเสวนปัจจย มี ๑๗ วาระ ในนกัมมปัจจย มี ๔ วาระ ใน
นวิปากปัจจย มี ๕ วาระ ในนอาหารปัจจย มี ๑ วาระ ในนอินทริยปัจจย มี
๑ วาระ ในนฉานปัจจย มี ๔ วาระ ในนมคคปัจจย มี ๕ วาระ ในน-
สัมปยุตตปัจจย มี ๕ วาระ ในวิปยุตตปัจจย มี ๓ วาระ ในโนนัตติปัจจย
มี ๕ วาระ ในโนวิคตปัจจย มี ๕ วาระ.

นเหตุมูลกนัย

[๑๓๔๒] เพราะนเหตุปัจจย ในนอารัมมณปัจจย มี ๓ วาระ... ใน
นอธิปัตติปัจจย มี ๑๒ วาระ ฯลฯ... ในโนวิคตปัจจย มี ๓ วาระ.

พึงนับเหมือนการนับในปัจจนียะ ในกุสลตติกะ.

ปัจจนียนัย จบ

อนุโลมปัจจนียนัย

[๑๓๔๓] เพราะเหตุปัจจย ในนอารัมมณปัจจย มี ๕ วาระ...
ในนอธิปัตติปัจจย มี ๑๗ วาระ ฯลฯ ในโนวิคตปัจจย มี ๕ วาระ.

พึงนับเหมือนการนับในอนุโลมปัจจนียะ ในกุสลตติกะ.

อนุโลมปัจจนียนัย จบ

ปัจจนียานุโลมณัย

[๑๓๔๔] เพราะนเหตุปัจจย ในอาร์มมณปัจจย มี ๗ วาระ...
ในอนันตรปัจจย มี ๗ วาระ ในสมนันตรปัจจย มี ๗ วาระ... ฯลฯ มี
อวิคตปัจจย มี ๑๒ วาระ.

เพราะนเหตุปัจจย นอาร์มมณปัจจย ในสหชาติปัจจย มี ๓ วาระ
ในอัญญมัญญปัจจย มี ๒ วาระ... ในอวิคตปัจจย มี ๓ วาระ
พียงนับเหมือนการนับในปัจจนียานุโลม ในกุสสตติกะ.

ปัจจนียานุโลมณัย จบ

ปัจจยวาระ จบ

นิสยวาระ

อนุโลมัย

เหตุปัจจัย

[๑๓๔๕] วิปากกรรม อาศัยวิปากกรรมเกิดขึ้น เพราะเหตุ-
ปัจจัย

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นวิปากเกิดขึ้น ฯลฯ.

การนับจำนวนวาระในนิสยวาระ

[๑๓๔๖] ในเหตุปัจจัย มี ๑๗ วาระ ฯลฯ

ในนเหตุปัจจัย มี ๒ วาระ... ในโนวิคตปัจจัย มี ๕ วาระ.

เพราะเหตุปัจจัย ในนอารัมมณปัจจัย มี ๕ วาระ... ในนวิปยุตต-
ปัจจัย มี ๓ วาระ.

เพราะนเหตุปัจจัย ในอารัมมณปัจจัย มี ๗ วาระ... ในอวิคต-
ปัจจัย มี ๑๒ วาระ.

นิสยวาระ จบ

สังสัฏฐวาระ

อนุโลมณัย

เหตุปัจจัย

[๑๓๔๗] วิปากกรรม เจือกับวิปากกรรมเกิดขึ้น เพราะเหตุ
ปัจจัย

คือ ชั้น ๓ เจือกับชั้น ๑ ที่เป็นวิปาก ฯลฯ
ทุกบท พึงแจกให้พิสดาร.

การนับจำนวนวาระในอนุโลม

[๑๓๔๘] ในเหตุปัจจัย มี ๓ วาระ ในอาร์มมณปัจจัย มี ๓ วาระ
ในอริปัตติปัจจัย มี ๓ วาระ ในอนันตรปัจจัย มี ๓ วาระ ในสมนันตรปัจจัย
มี ๓ วาระ ในสหชาติปัจจัย มี ๓ วาระ ในอัญญมัญญปัจจัย มี ๓ วาระ ใน
นิสสยปัจจัย มี ๓ วาระ ในอุปนิสสยปัจจัย มี ๓ วาระ ในปุเรชาติปัจจัย
มี ๓ วาระ ในอาเสวนปัจจัย มี ๒ วาระ ในกัมมปัจจัย มี ๓ วาระ ใน
วิปากปัจจัย มี ๑ วาระ ในอาหารปัจจัย มี ๓ วาระ ในอินทริยปัจจัย มี ๓
วาระ ในฉานปัจจัย มี ๓ วาระ ในมคคปัจจัย มี ๓ วาระ ในสัมปยุตตปัจจัย
มี ๓ วาระ ในวิปยุตตปัจจัย มี ๓ วาระ ในอตติปัจจัย มี ๓ วาระ ใน
นัตติปัจจัย มี ๓ วาระ ในวิกตปัจจัย มี ๓ วาระ ในอวิกตปัจจัย มี ๓ วาระ.

พึงนับจำนวนวาระ เหมือนในกุสลตักะ.

อนุโลมณัย จบ

ปัจจนียน์

[๑๓๔๙] วิปากกรรม เจือกัฏวิปากกรรม เกิดขึ้น เพราะ

นเหตุปัจจัญ

คือ ชั้น ๓ เจือกัฏชั้น ๑ ที่เป็นวิปาก ซึ่งเป็นเหตุเกิดชั้น ๆ ล๗
ชั้น ๒ เจือกัฏชั้น ๒ เกิดขึ้น.

พึงแจกทุกบท.

การนับจำนวนวาระในปัจจนียะ

[๑๓๕๐] ในนเหตุปัจจัญมี ๓ วาระ ในนอธิปัตติปัจจัญ มี ๓ วาระ
ในนปุเรชาติปัจจัญ มี ๓ วาระ ในนปัจจชาติปัจจัญ มี ๓ วาระ ในนอาเสวน-
ปัจจัญมี ๓ วาระ ในนกัมมปัจจัญ มี ๒ วาระ ในนวิปากปัจจัญ มี ๒ วาระ
ในนฉานปัจจัญ มี ๑ วาระ ในนมัคคปัจจัญ มี ๒ วาระ ในนวิปยุคคปัจจัญ
มี ๓ วาระ.

พึงนับเหมือนในปัจจนียะ ในกุสลตติกะ

ปัจจนียน์ จบ

อนุโลมปัจจนียน์

[๑๓๕๑] เพราะเหตุปัจจัญ ในนอธิปัตติปัจจัญ มี ๓ วาระ. . . ล๗
ในนวิปยุคคปัจจัญ มี ๓ วาระ.

พึงนับเหมือนในอนุโลมปัจจนียะ ในกุสลตติกะ

อนุโลมปัจจนียน์ จบ

ปัจจนียานุโลม

[๑๓๕๒] เพราะนเหตุปัจจย ในอาร์มมณปัจจย มี ๓ วาระ...ฯลฯ

ในมคคปัจจยมี ๑ วาระ ในอวิคตปัจจย มี ๓ วาระ

พียงนับเหมือนในปัจจนียานุโลม ในกุสลตติกะ

ปัจจนียานุโลมณัย จบ

สังสัฏฐวาระ จบ

สัมปยุตตวาระ

อนุโลมัย

เหตุปัจจัย

[๑๓๕๓] วิปากธรรม ประกอบด้วยวิปากธรรม เกิดขึ้น เพราะ
เหตุปัจจัย

คือ ชั้นที่ ๓ ประกอบด้วยชั้นที่ ๑ ที่เป็นวิปากชั้นที่ ๑ เกิดขึ้น.

การนับจำนวนวาระในสัมปยุตตวาระ

ในเหตุปัจจัยมี ๓ วาระ ฯลฯ.

ในนเหตุปัจจัย มี ๓ วาระ ฯลฯ.

เพราะเหตุปัจจัย ในนอธิปัตติปัจจัย มี ๓ วาระ.

เพราะนเหตุปัจจัย ในอาร์มมณปัจจัย มี ๓ วาระ.

สัมปยุตตวาระ จบ

ปัญหาวาระ

อนุโลมณัย

๑. เหตุปัจจัย

[๑๓๕๔] ๑. **วิปากธรรม เป็นปัจจัยแก่วิปากธรรม ด้วยอำนาจ
ของเหตุปัจจัย**

คือ วิปากเหตุ เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขั้นนี้ ด้วยอำนาจของเหตุปัจจัย.

ในปฏิสนธิขณะ วิปากเหตุ เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขั้นนี้ ด้วยอำนาจ
ของเหตุปัจจัย.

**๒. วิปากธรรม เป็นปัจจัยแก่เนววิปากนวิปากัมม-
ธรรม ด้วยอำนาจของเหตุปัจจัย**

คือ วิปากเหตุ เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูป ด้วยอำนาจของเหตุ
ปัจจัย

ในปฏิสนธิขณะ วิปากเหตุ เป็นปัจจัยแก่กฐัตตารูป ด้วยอำนาจของ
เหตุปัจจัย.

**๓. วิปากธรรม เป็นปัจจัยแก่วิปากธรรมและเนว-
วิปากนวิปากัมมธรรม ด้วยอำนาจของเหตุปัจจัย.**

คือ วิปากเหตุ เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขั้นนี้และจิตตสมุฏฐานรูป ด้วย
อำนาจของเหตุปัจจัย.

ในปฏิสนธิขณะ วิปากเหตุ เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขั้นนี้ และกฐัตตารูป
ด้วยอำนาจของเหตุปัจจัย.

[๑๓๕๕] ๔. **วิปากัฒมมชรรรม เป็นปัจฉัยแก่วิปากัฒมมชรรรม**

ด้วยอำนาจของเหตุปัจฉัย

คือ เหตุที่เป็นวิปากัฒมมชรรรม เป็นปัจฉัยแก่มัปปยุตตขันธ ด้วยอำนาจของเหตุปัจฉัย.

๕. **วิปากัฒมมชรรรม เป็นปัจฉัยแกเนววิปากนวิปาก**

ัฒมมชรรรม ด้วยอำนาจของเหตุปัจฉัย

คือ เหตุที่เป็นวิปากัฒมมชรรรม เป็นปัจฉัยแกจิตตสมุฏฐานรูป ด้วยอำนาจของเหตุปัจฉัย.

๖. **วิปากัฒมมชรรรม เป็นปัจฉัยแก่วิปากัฒมมชรรรม**

และเนววิปากนวิปากัฒมมชรรรม ด้วยอำนาจของเหตุปัจฉัย

คือ เหตุที่เป็นวิปากัฒมมชรรรม เป็นปัจฉัยแก่มัปปยุตตขันธและจิตตสมุฏฐานรูป ด้วยอำนาจของเหตุปัจฉัย.

[๑๓๕๖] ๗. **เนววิปากนวิปากัฒมมชรรรม เป็นปัจฉัยแกเนว-**

วิปากนวิปากัฒมมชรรรม ด้วยอำนาจของเหตุปัจฉัย

คือ เหตุที่เป็นเนววิปากนวิปากัฒมมชรรรม เป็นปัจฉัยแก่มัปปยุตตขันธและจิตตสมุฏฐานรูป ด้วยอำนาจของเหตุปัจฉัย.

๒. อารัมมณปัจฉัย

[๑๓๕๗] ๑. **วิปากชรรรม เป็นปัจฉัยแก่วิปากชรรรม ด้วย**

อำนาจของอารัมมณปัจฉัย

คือ บุคคลพิจารณาเห็นวิบากขั้นนี้ โดยความเป็นของไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตา ย่อมยินดี ย่อมเพติดเพลินยิ่ง เพราะปรารถนาวิบากขั้นนั้น รากะ ทิฏฐิ วิจิกิจฉา อุทธัจจะ โทมนัส ย่อมเกิดขึ้น เมื่อกุศล อกุศล-
ดับแล้ว ตทาร์มมณจิตอันเป็นวิบาก ย่อมเกิดขึ้น.

๒. วิปากธรรม เป็นปัจจัยแก่วิปากธัมมธรรม ด้วย

อำนาจของอาร์มมณปัจจัย

คือ พระเสกขบุคคล พิจารณาผล, พิจารณาเห็นวิบากขั้นนี้ โดยความเป็นของไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตา ย่อมยินดี ย่อมเพติดเพลินยิ่ง เพราะปรารถนาวิบากขั้นนั้น รากะ ฯลฯ โทมนัส ย่อมเกิดขึ้น, ย่อมรู้จักของบุคคลผู้มีความพร้อมเพรียงด้วยวิปากจิต ด้วยเจโตปริยญาณ.

วิบากขั้นนี้ เป็นปัจจัยแก่เจโตปริยญาณ แก่ปุพเพนิวาสานุสสติญาณ แก่ยถากัมมุปกญาณ แก่อนาคตังสญาณ ด้วยอำนาจของอาร์มมณปัจจัย.

๓. วิปากธรรม เป็นปัจจัยแก่เนววิปากนวิปากธัมม-

ธรรม ด้วยอำนาจของอาร์มมณปัจจัย

คือ พระอรหันต์ พิจารณาผล พิจารณาเห็นวิบากขั้นนี้ โดยความเป็นของไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตา, ย่อมรู้จักของบุคคลผู้มีความพร้อมเพรียงด้วยวิปากจิต ด้วยเจโตปริยญาณ.

วิบากขั้นนี้ เป็นปัจจัยแก่เจโตปริยญาณ แก่ปุพเพนิวาสานุสสติญาณ แก่อนาคตังสญาณ แก่อาวชชนะ ด้วยอำนาจของอาร์มมณปัจจัย.

[๑๓๕๘] ๔. วิปากธัมมธรรม เป็นปัจจัยแก่วิปากธัมมธรรม

ด้วยอำนาจของอาร์มมณปัจจัย

คือ บุคคลให้ทาน สมาทานศีล รักษาอุโบสถ แล้วพิจารณากุศลนั้น, พิจารณากุศลที่เคยสั่งสมไว้ในกาลก่อน, ออกจากฉานแล้วพิจารณาฉาน, พระเสกขบุคคลพิจารณาโคตรภู, พิจารณาโวทาน.

พระเสกขบุคคลออกจากมรรคพิจารณามรรค.

พระเสกขบุคคลพิจารณากิเลสที่ละแล้ว, พิจารณากิเลสที่ข่มไว้แล้ว, รู้กิเลสที่เคยเกิดแล้วในกาลก่อน, พิจารณาเห็นขั้นที่เป็นวิปากธัมมธรรม โดยความเป็นของไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตา, ย่อมเพลินเพลินยิ่ง เพราะปรารถนาขั้นนั้น รากะ ฯลฯ โทมนัส ย่อมเกิดขึ้น, ย่อมรู้จิตของบุคคลผู้มีความพร้อมเพรียงด้วยวิปากธัมมธรรม ด้วยเจโตปริยญาณ.

อากาสนัญญาตคนกุศล เป็นปัจจัยแก่วิญญาณัญญาตคนกุศล ด้วยอำนาจของอาร์มมณปัจจัย.

อากัญญาตคนกุศล เป็นปัจจัยแก่เนวสัญญานาสัญญาตคนกุศล ด้วยอำนาจของอาร์มมณปัจจัย.

ขั้นที่เป็นวิปากธัมมธรรม เป็นปัจจัยแก่อธิวิริยญาณ แก่เจโตปริยญาณ แก่บุพเพนิวาสานุสสติญาณ แก่ธากัมมุปกญาณ แก่อนาคตังสญาณ ด้วยอำนาจของอาร์มมณปัจจัย.

๕. วิปากธัมมธรรม เป็นปัจจัยแก่วิปากธรรม ด้วย

อำนาจของอาร์มมณปัจจัย

คือ บุคคลพิจารณาเห็นขั้นที่เป็นวิปากัมมกรรม โดยความเป็นของไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตา ย่อมยินดี ย่อมเพติดเพตินยิ่ง เพราะปรารถนาขั้นนั้น รากะ ฯลฯ โทมน์ส ย่อมเกิดขึ้น เมื่อกุศล อกุศลดับแล้ว ตทาร์มมฉจิต อันเป็นวิปาก ย่อมเกิดขึ้น.

อากาสนัญญาตนกุศล เป็นปัจจัยแก่วิญญาณัญญาตนวิปาก ด้วยอำนาจของอาร์มมฉปัจจัย.

อากัญญาตนกุศล เป็นปัจจัยแก่เนวสัญญานาสัญญาตนวิปาก ด้วยอำนาจของอาร์มมฉปัจจัย.

๖. วิปากัมมกรรม เป็นปัจจัยแก่เนววิปากนวิปาก- ัมมกรรม ด้วยอำนาจของอาร์มมฉปัจจัย

คือ พระอรหันต์ ออกจากมรรค พิจารณามรรค พิจารณากุศลธรรม ที่เคยสั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน พระอรหันต์พิจารณาภิเลสที่ละแล้ว รู้ภิเลสที่ เคยเกิดแล้วในกาลก่อน พิจารณาเห็นขั้นที่เป็นวิปากัมมกรรม โดยความเป็นของไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตา รู้จิตของบุคคลผู้มีความพร้อมเพรียง ด้วยวิปากัมมกรรม ด้วยเจโตปริยญาณ.

อากาสนัญญาตนกุศล เป็นปัจจัยแก่วิญญาณัญญาตนกิริยา ด้วยอำนาจของอาร์มมฉปัจจัย.

อากัญญาตนกุศล เป็นปัจจัยแก่เนวสัญญานาสัญญาตนกิริยา ด้วยอำนาจของอาร์มมฉปัจจัย.

ขั้นที่เป็นวิปากัมมกรรม เป็นปัจจัยแก่เจโตปริยญาณ แก่ปุพเพ-
นิวาसानุสสติญาณ แก่ยถากัมมุปกญาณ แก่อนาคตังสญาณ แก่อาวัชชนะ
ด้วยอำนาจของอาร์มมฉปัจจัย.

[๑๓๕๕] ๗. **เนววิปากนวิปากัสมมธรรม เป็นปัจจัยแก่เนว-
วิปากนวิปากัสมมธรรม ด้วยอำนาจของอาร์มมณปัจจัย**

คือ พระอรหันต์พิจารณานิพพาน นิพพานเป็นปัจจัยแก่อาวัชชนะ
ด้วยอำนาจของอาร์มมณปัจจัย.

พระอรหันต์พิจารณาเห็นจักขุ โสตะ ฆานะ ชิวหา กายะ รูป เสียง
กลิ่น รส โผฏฐัพพะ หทยวัตถุ โดยความเป็นของไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตา
พิจารณาเห็นขั้นที่นี้เป็นเนววิปากนวิปากัสมมธรรม โดยความเป็นของไม่เที่ยง
เป็นทุกข์ เป็นอนัตตา เห็นรูปด้วยทิพยจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพโสตราตุ รู้จิต
ของบุคคลผู้มีความพร้อมเพรียงด้วยเนววิปากนวิปากัสมมธรรม ด้วยเจโต-
ปริยญาณ.

อากาสาัญญาตนกิริยา เป็นปัจจัยแก่วิญญาณัญญาตนกิริยา ด้วย
อำนาจของอาร์มมณปัจจัย.

อากัญญาตนกิริยา เป็นปัจจัยแก่เนวสัจญานาสัจญาตนกิริยา
ด้วยอำนาจของอาร์มมณปัจจัย.

ขั้นที่นี้เป็นเนววิปากนวิปากัสมมธรรม เป็นปัจจัยแก่อิทธิวิชญาณ แก่
เจโตปริยญาณ แก่ปุพเพนิวาสานุสสติญาณ แก่ยถากัมมุปคญาณ แก่อนา-
คตังสญาณ แก่อาวัชชนะ ด้วยอำนาจของอาร์มมณปัจจัย.

๘. **เนววิปากนวิปากัสมมธรรม เป็นปัจจัยแก่วิปาก-
ธรรม ด้วยอำนาจของอาร์มมณปัจจัย**

คือ นิพพานเป็นปัจจัยแก่ผล ด้วยอำนาจของอาร์มมณปัจจัย.

พระเสกขะหรือปุลุชน พิจารณาเห็นจักขุ โดยความเป็นของไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตาเพราะปรารภจักขุนั้น ราคะ ฯลฯ โทมนัส เกิดขึ้น, เมื่อ กุศลและอกุศล ดับไปแล้ว ตทารัมมฉจิตอันเป็นวิบาก ย่อมเกิดขึ้น พระเสกขะ หรือปุลุชน พิจารณาเห็นโสตะ ฉานะ ชิวหา กายะ รูป เสียง กลิ่น รส โสภณูปะ หทยวัตถุ ชั้นที่เป็นเนววิปากนวิปากัมมธรรม โดยความเป็นของไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตา ย่อมยินดี ย่อมเพติดเพลินยัง เพราะ ปรารภโสตะเป็นต้นนั้น ราคะ ฯลฯ โทมนัส ย่อมเกิดขึ้น เมื่อกุศลและอกุศล ดับไปแล้ว ตทารัมมฉจิตอันเป็นวิบาก ย่อมเกิดขึ้น.

รูปายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ ฯลฯ โสภณูปายตนะ เป็น ปัจจัยแก่กายวิญญาณ ด้วยอำนาจของอาร์มมฉปัจจัย.

**ธ. เนววิปากนวิปากัมมธรรม เป็นปัจจัยแก่วิปาก-
ัมมธรรม ด้วยอำนาจของอาร์มมฉปัจจัย.**

คือ พระเสกขะ พิจารณานิพพาน. นิพพานเป็นปัจจัยแก่โคตรภู. แก่ ไวทาน แก่มรรค ด้วยอำนาจของอาร์มมฉปัจจัย.

พระเสกขะ หรือปุลุชน พิจารณาเห็นจักขุ โดยความเป็นของไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตา ย่อมยินดี ย่อมเพติดเพลินยัง เพราะปรารภจักขุนั้น ฯลฯ โทมนัส ย่อมเกิดขึ้น.

พระเสกขะ หรือปุลุชน พิจารณาเห็นโสตะ ฯลฯ ชั้นที่เป็นเนว-
วิปากนวิปากัมมธรรม โดยความเป็นของไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตา ย่อม
ยินดี ย่อมเพติดเพลินยัง ฯลฯ เห็นรูปด้วยทิพยจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพโสทธาตุ
รู้จิตของบุคคลผู้มีความพร้อมเพรียงด้วยเนววิปากนวิปากัมมธรรม ด้วย
เจโตปริยญาณ.

ขั้นที่เป็นเนววิปากนวิปากัมมธรรม เป็นปัจจัยแก่อิทธิวิญญาณ แก่ เจโตปริยญาณ แก่ปุพเพนิวาสานุสสติญาณ แก่อนาคตังสญาณ ด้วยอำนาจของ อารัมมณปัจจัย.

๓. อธิปัตติปัจจัย

[๑๓๖๐] ๑. วิปากธรรม เป็นปัจจัยแก่วิปากธรรม ด้วยอำนาจ ของอธิปัตติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ สหชาตาทิปติ ได้แก่ อธิปัตติธรรมที่เป็นวิปาก เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขั้น ด้วยอำนาจของอธิปัตติปัจจัย.

๒. วิปากธรรม เป็นปัจจัยแก่วิปากัมมธรรม ด้วย อำนาจของอธิปัตติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ อารัมมณาทิปติ ได้แก่ พระเสกขะ กระทำผลให้ เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น แล้วพิจารณา.

ย่อมยินดี ย่อมเพติดเพตินยิ่ง เพราะกระทำวิปากขั้นให้เป็นอารมณ์ อย่างหนักแน่น ครั้นกระทำวิปากขั้นนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว รากะ ทิฏฐิ ย่อมเกิดขึ้น.

๓. วิปากธรรม เป็นปัจจัยแก่เนววิปากนวิปากัมม- ธรรม ด้วยอำนาจของอธิปัตติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ ที่เป็น อารัมมณาทิปติ และ สหชาตาทิปติ ที่เป็น อารัมมณาทิปติ ได้แก่ พระอรหันต์ กระทำผลให้เป็น อารมณ์อย่างหนักแน่น แล้วพิจารณา.

ที่เป็น สหชาติปฏิบัติ ได้แก่ อธิปัตติธรรมที่เป็นวิปาก เป็นปัจจัย
แก่อจิตตสมุฏฐานรูป ด้วยอำนาจของอธิปัตติปัจจัย.

๔. วิปากธรรม เป็นปัจจัยแก่วิปากธรรม และ
เนววิปากนวิปากัมมธรรม ด้วยอำนาจของอธิปัตติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ สหชาติปฏิบัติ ได้แก่ อธิปัตติธรรมที่เป็นวิปาก
เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูป ด้วยอำนาจของอธิปัตติปัจจัย.

[๑๓๖๑] ๕. วิปากัมมธรรม เป็นปัจจัยแก่วิปากัมมธรรม
ด้วยอำนาจของอธิปัตติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ ที่เป็น อารัมมณชาติปฏิบัติ และ สหชาติปฏิบัติ

ที่เป็น อารัมมณชาติปฏิบัติ ได้แก่ บุคคลให้ทาน สมาทานศีล รักษา
อุโบสถแล้ว กระทำกุศลนั้น ให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น แล้วพิจารณา กระทำ
กุศลที่เคยสั่งสมไว้ดีแล้วในกาลก่อน ให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น แล้วพิจารณา-
ณา, ออกจากฌานแล้ว กระทำฌานให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น แล้วพิจารณา.
พระเสกขะกระทำโคตรภูให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น แล้วพิจารณา,
กระทำโวทานให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น แล้วพิจารณา.

พระเสกขะออกจากมรรค กระทำมรรคให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น
แล้ว พิจารณา.

ย่อมยินดี ย่อมเพิลิดเพิลินยิ่ง เพราะกระทำขันธ์ที่เป็นวิปากัมมธรรม
ให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ครั้นกระทำขันธ์นั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนัก-
แน่นแล้ว รากะ ทิฏฐิ ย่อมเกิดขึ้น.

ที่เป็น สหชาตานิบัติ ได้แก่ อธิปัตติกรรมที่เป็นวิปากกรรม เป็น
ปัจจัยแก่สัมปยุตตขั้นที่ ด้วยอำนาจของอธิปัตติปัจจัย.

**๖. วิปากฉัมมกรรม เป็นปัจจัยแก่เนววิปากนวิปาก-
ฉัมมกรรม ด้วยอำนาจของอธิปัตติปัจจัย**

มี ๒ อย่าง คือ ที่เป็น อารัมมณานิบัติ และ สหชาตานิบัติ
ที่เป็น อารัมมณานิบัติ ได้แก่ พระอรหันต์ออกจากมรรค กระทำ
มรรคให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น แล้วพิจารณา.

ที่เป็น สหชาตานิบัติ ได้แก่ อธิปัตติกรรมที่เป็นวิปากฉัมมกรรม
เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูป ด้วยอำนาจของอธิปัตติปัจจัย.

**๗. วิปากฉัมมกรรม เป็นปัจจัยแก่วิปากฉัมมกรรม
และเนววิปากนวิปากฉัมมกรรม ด้วยอำนาจของอธิปัตติปัจจัย**

มีอย่างเดียว คือ ที่เป็น สหชาตานิบัติ ได้แก่ อธิปัตติกรรมที่เป็น
วิปากฉัมมกรรมเป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขั้นที่ และจิตตสมุฏฐานรูป ด้วยอำนาจ
ของอธิปัตติปัจจัย.

[๑๓๖๒] ๘. เนววิปากนวิปากฉัมมกรรม เป็นปัจจัยแก่เนว-
วิปากนวิปากฉัมมกรรม ด้วยอำนาจของอธิปัตติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ ที่เป็น อารัมมณานิบัติ และ สหชาตานิบัติ
ที่เป็น อารัมมณานิบัติ ได้แก่ พระอรหันต์กระทำนิพพานให้เป็น
อารมณ์อย่างหนักแน่น แล้วพิจารณา.

ที่เป็น สหชาติรูปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่เป็นเนววิปากนวิปาก-
ฉัมมธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขั้น และจิตตสมุฏฐานรูป ด้วยอำนาจของ
อธิปติปัจจัย.

๕. เนววิปากนวิปากฉัมมธรรม เป็นปัจจัยแก่วิปาก-
ธรรม ด้วยอำนาจของอธิปติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ ที่เป็น อารัมมณรูปติ ได้แก่ นิพพานเป็นปัจจัย
แก่ผล ด้วยอำนาจของอธิปติปัจจัย.

๑๐. เนววิปากนวิปากฉัมมธรรม เป็นปัจจัยแก่วิปาก-
ฉัมมธรรม ด้วยอำนาจของอธิปติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ ที่เป็น อารัมมณรูปติ ได้แก่ พระเสกขะกระทำ
นิพพานให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น แล้วพิจารณา.

นิพพาน เป็นปัจจัยแก่โคตรภู, แก่วาทาน แก่มรรค ด้วยอำนาจ
ของอธิปติปัจจัย.

บุคคลย่อมยินดี ย่อมเพติดเพตินยิ่ง เพราะกระทำจักขุนี้ให้เป็น
อารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว รากะ ทิฏฐิ ย่อมเกิดขึ้น ฯลฯ โสตะ ฯลฯ
ย่อมยินดี ย่อมเพติดเพตินยิ่ง เพราะกระทำขั้นที่เป็นเนววิปากนวิปากฉัม-
มธรรมให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ครั้นกระทำโสตะเป็นต้นนั้นให้เป็นอารมณ์
อย่างหนักแน่นแล้ว รากะ ทิฏฐิ ย่อมเกิดขึ้น.

๕. อนันตรปัจจัย

[๑๓๖๓] ๑. วิปากธรรม เป็นปัจจัยแก่วิปากธรรม ด้วย
อำนาจของอนันตรปัจจัย

คือ วิวาทชั้นที่เกิดก่อน ๆ เป็นปัจจัยแก่วิวาทชั้นที่เกิดหลัง ๆ ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย.

ปัญญาวิญญาณ เป็นปัจจัยแก่มนธาตุที่เป็นวิวาท ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย.

มนธาตุที่เป็นวิวาท เป็นปัจจัยแก่มนวิญญาณธาตุที่เป็นวิวาท ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย.

**๒. วิวาทกรรม เป็นปัจจัยแก่เนวิปากนวิปากัมม-
กรรม ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย**

คือ ภวังค์ เป็นปัจจัยแก่อาวัชชนจิต ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย.

มนวิญญาณธาตุที่เป็นวิวาท เป็นปัจจัยแก่มนวิญญาณธาตุที่เป็นกิริยา ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย.

[๑๓๖๔] ๓. **วิปากัมมกรรม เป็นปัจจัยแก่วิปากัมมกรรม
ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย**

คือ ชั้นที่เป็นวิปากัมมกรรมที่เกิดก่อน ๆ เป็นปัจจัยแก่ชั้นที่เป็นวิปากัมมกรรมที่เกิดหลัง ๆ ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย.

อนุโลม เป็นปัจจัยแก่โคตรภู.

อนุโลม เป็นปัจจัยแก่โวทาน.

โคตรภู เป็นปัจจัยแก่มรรค.

โวทาน เป็นปัจจัยแก่มรรค ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย.

๔. วิปากัมมธรรม เป็นปัจจัยแก่วิปากธรรม ด้วย

อำนาจของอนันตรปัจจัย

คือ ชั้นที่เป็นวิปากัมมธรรม เป็นปัจจัยแก่ภูฏานะ ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย.

มรรค เป็นปัจจัยแก่ผล.

อนุโลมของพระเสกขะ เป็นปัจจัยแก่ผลสมาบัติ.

เนวส์ัญญานาสัญญาตนกุศลของพระอริยบุคคลผู้ออกจากนิโรธ เป็นปัจจัยแก่ผลสมาบัติ ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย.

[๑๓๖๕] ๕. เนววิปากนวิปากัมมธรรม เป็นปัจจัยแก่เนววิปากนวิปากัมมธรรม ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย

คือ ชั้นที่เป็นเนววิปากนวิปากัมมธรรมที่เกิดก่อน ๆ เป็นปัจจัยแก่ชั้นที่เป็นเนววิปากนวิปากัมมธรรมที่เกิดหลัง ๆ ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย.

๖. เนววิปากนวิปากัมมธรรม เป็นปัจจัยแก่วิปากธรรม ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย

คือ อาวัชชนะ เป็นปัจจัยแก่ปัญจวิญญาณ ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย.

ชั้นที่เป็นเนววิปากนวิปากัมมธรรม เป็นปัจจัยแก่ภูฏานะ ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย.

อนุโลมของพระอรหันต์ เป็นปัจจัยแก่ผลสมบัติ.

เนวสัญญานาสัญญายตนกิริยาของพระอรหันต์ ผู้ออกจากนิโรธ เป็นปัจจัยแก่ผลสมบัติ ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย.

๗. เนววิปากนวิปากฉัมมธรรม เป็นปัจจัยแก่วิปากฉัมมธรรม ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย

คือ อาวัชชนะ เป็นปัจจัยแก่ขั้นที่เป็นวิปากฉัมมธรรม ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย.

๕. สมันตรปัจจัย

[๑๓๖๖] วิปากธรรม เป็นปัจจัยแก่วิปากธรรม ด้วยอำนาจของสมันตรปัจจัย ฯลฯ

เหมือนอนันตรปัจจัย.

๖. สหชาติปัจจัย

๑. วิปากธรรม เป็นปัจจัยแก่วิปากธรรม ด้วยอำนาจของสหชาติปัจจัย

คือ ขั้น ๑ ที่เป็นวิปาก เป็นปัจจัยแก่ขั้น ๓ ด้วยอำนาจของสหชาติปัจจัย ฯลฯ มี ๓ วาระ.

[๑๓๖๗] ๔. วิปากฉัมมธรรม เป็นปัจจัยแก่วิปากฉัมมธรรม ด้วยอำนาจของสหชาติปัจจัย มี ๓ วาระ.

๗. เนววิปากนวิปากัมมธรรม เป็นปัจจัยแก่เนว-

วิปากนวิปากัมมธรรม ด้วยอำนาจของสหชาติปัจจัย

คือ ชั้นที่ ๑ ที่เป็นเนววิปากนวิปากัมมธรรม ฯลฯ

มหาภูตรูป...พาหิรรูป...อาหารสมุฏฐานรูป...อุตุสมุฏฐานรูป ฯลฯ
สำหรับพวกอสังขยัตว์ มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ

**[๑๓๖๘] ๘. เนววิปากวิปากัมมธรรม เป็นปัจจัยแก่วิปาก-
กรรม ด้วยอำนาจของสหชาติปัจจัย**

คือ ในปฏิสนธิขณะ หทยัตถุ เป็นปัจจัยแก่วิปากชั้น ด้วยอำนาจ
ของสหชาติปัจจัย.

**[๑๓๖๙] ๙. วิปากกรรม และเนววิปากนวิปากัมมธรรม เป็น
ปัจจัยแก่วิปาก กรรม ด้วยอำนาจของสหชาติปัจจัย**

คือ ในปฏิสนธิขณะ ชั้นที่ ๑ ที่เป็นวิปากและหทยัตถุ เป็นปัจจัย
แก่ชั้น ด้วยอำนาจของสหชาติปัจจัย ฯลฯ.

**๑๐. วิปากกรรมและเนววิปากนวิปากัมมธรรม เป็น
ปัจจัยแก่เนววิปากนวิปากัมมธรรม ด้วยอำนาจของสหชาติปัจจัย**

คือ ชั้นที่เป็นวิปากและมหาภูตรูป เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูป
ด้วยอำนาจของสหชาติปัจจัย.

[๑๓๓๐] ๑๑. **วิปากัฒมมชรรรม และเนววิปากนวิปากัฒมมชรรรม**
เป็นปัจจยแก้เนววิปากนวิปากัฒมมชรรรม ด้วยอำนาจของสหชาติ-
ปัจจย

คือ **ขันธ**ที่เป็นวิปากัฒมมชรรรมและมหาภูตรูป เป็นปัจจยแก้จิตต-
สมภูฏฐานรูป ด้วยอำนาจของสหชาติปัจจย.

๓. **อัญญมัญญปัจจย**

[๑๓๓๑] ๑. **วิปากชรรรม เป็นปัจจยแก้วิปากชรรรม** ด้วยอำนาจ
ของอัญญมัญญปัจจย

คือ **ขันธ ๑** ที่เป็นวิปาก ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

๒. **วิปากชรรรม เป็นปัจจยแก้เนววิปากนวิปากัฒมม**
ชรรรม ด้วยอำนาจของอัญญมัญญปัจจย

คือ ในปฏิสนธิขณะ **ขันธ**ที่เป็นวิปาก เป็นปัจจยแก้หทยวัตถุ ด้วย
อำนาจของอัญญมัญญปัจจย.

๓. **วิปากชรรรม เป็นปัจจยแก้วิปากชรรรมและเนว-**
วิปากนวิปากัฒมมชรรรม ด้วยอำนาจของอัญญมัญญปัจจย

คือ ในปฏิสนธิขณะ **ขันธ ๑** ที่เป็นวิปาก เป็นปัจจยแก้ขันธ ๓ และ
หทยวัตถุ ด้วยอำนาจของอัญญมัญญปัจจย.

[๑๓๓๒] ๔. **วิปากัฒมมชรรรม เป็นปัจจยแก้วิปากัฒมมชรรรม**
ด้วยอำนาจของอัญญมัญญปัจจย

คือ ชั้น ๑ ที่เป็นวิปากัมมกรรม เป็นปัจจัยแก่ชั้น ๓ ฯลฯ
ชั้น ๒ เป็นปัจจัยแก่ชั้น ๒.

๕. เนววิปากนวิปากัมมกรรม เป็นปัจจัยแก่เนว-
วิปากนวิปากัมมกรรม ด้วยอำนาจของอัญญมัญญปัจจัย

คือ ชั้น ๑ ที่เป็นเนววิปากนวิปากัมมกรรม เป็นปัจจัยแก่ชั้น ๓
ฯลฯ ชั้น ๒ เป็นปัจจัยแก่ชั้น ๒.

๖. เนววิปากนวิปากัมมกรรม เป็นปัจจัยแก่วิปาก
กรรม ด้วยอำนาจของอัญญมัญญปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ หทยัตถุ เป็นปัจจัยแก่วิปากชั้น ด้วยอำนาจ
ของอัญญมัญญปัจจัย.

[๑๓๓๓] ๗. วิปากกรรม และเนววิปากนวิปากัมมกรรม
เป็นปัจจัยแก่วิปากกรรม ด้วยอำนาจของอัญญมัญญปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๑ ที่เป็นวิปาก และหทยัตถุ เป็นปัจจัย
แก่ชั้น ๓ ฯลฯ.

ปัญหาวาระ มี ๗ วาระ.

นิสสยปัจจัย

[๑๓๓๔] ๑. วิปากกรรม เป็นปัจจัยแก่วิปากกรรม ด้วย
อำนาจของนิสสยปัจจัย มี ๓ วาระ.

๔. วิปากฉัมมธรรม เป็นปัจจัยแก่วิปากฉัมมธรรม

มี ๓ วาระ.

๕. เนววิปากนวิปากฉัมมธรรม เป็นปัจจัยแก่เนว-
วิปากนวิปากฉัมมธรรม ฯลฯ

๖. เนววิปากนวิปากฉัมมธรรม เป็นปัจจัยแก่วิปาก-
ธรรม

คือ จักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ ด้วยอำนาจของนิสสย-
ปัจจัย ฯลฯ กายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ, หทยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่
วิปากขันธ.

ในปฏิสนธิขณะ หทยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่วิปากขันธ.

๗. เนววิปากนวิปากฉัมมธรรม เป็นปัจจัยแก่วิปาก
ฉัมมธรรม ด้วยอำนาจของนิสสยปัจจัย

คือ หทยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธที่เป็นวิปากฉัมมธรรม.

[๑๓๗๕] ๑๐. วิปากธรรม และเนววิปากนวิปากฉัมมธรรม
เป็นปัจจัยแก่วิปากธรรม ด้วยอำนาจของนิสสยปัจจัย

คือ ขันธ ๑ ที่สหคตด้วยจักขุวิญญาณ และจักขายตนะ ฯลฯ และ
กายตนะ ฯลฯ

ขันธ ๑ ที่เป็นวิปากและหทยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ ๓ ฯลฯ
ในปฏิสนธิขณะ ขันธ ๑ ที่เป็นวิปาก และหทยวัตถุ ฯลฯ.

๑๑. วิปากธรรม และเนววิปากนวิปากฉัมมธรรม
เป็นปัจจัยแก่เนววิปากนวิปากฉัมมธรรม ด้วยอำนาจของนิสสยปัจจัย

คือ ขั้นที่เป็นวิปาก และมหาภูตรูป ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

**๑๒. วิปากฉัมมธรรม และเนววิปากนวิปากฉัมม-
ธรรม เป็นปัจจัยแก่วิปากฉัมมธรรม ด้วยอำนาจของนิสสยปัจจัย**

คือ ขั้น ๑ ที่เป็นวิปากฉัมมธรรม และหทยวัตถุ ฯลฯ.

**๑๓. วิปากฉัมมธรรม และเนววิปากนวิปากฉัมม-
ธรรม เป็นปัจจัยแก่เนววิปากนวิปากฉัมมธรรม ด้วยอำนาจของ
นิสสยปัจจัย**

คือ ขั้นที่เป็นวิปากฉัมมธรรม และมหาภูตรูป เป็นปัจจัยแก่จิตต-
สมุฏฐานรูป ด้วยอำนาจของนิสสยปัจจัย.

มี ๑๓ วาระ.

๕. อุปนิสสยปัจจัย

[๑๓๓๖] ๑. วิปากธรรม เป็นปัจจัยแก่วิปากธรรม ด้วยอำนาจ
ของอุปนิสสยปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ ที่เป็น อนันตรูปนิสสยะ และ ปกตูปนิสสยะ

ที่เป็น ปกตูปนิสสยะ ได้แก่ กายิกสุข เป็นปัจจัยแก่กายิกสุข แก่
กายิกทุกข์ แก่ผลสมาบัตติ ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย, กายิกทุกข์ เป็น
ปัจจัยแก่กายิกสุข แก่กายิกทุกข์ แก่ผลสมาบัตติ ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย,
ผลสมาบัตติ เป็นปัจจัยแก่กายิกสุข ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย.

**๒. วิปากธรรม เป็นปัจจัยแก่วิปากฉัมมธรรม ด้วย
อำนาจของอุปนิสสยปัจจัย**

มี ๒ อย่าง คือ ที่เป็น อารัมมณูปนิสสยะ และ ปกตูปนิสสยะ
ที่เป็น ปกตูปนิสสยะ ได้แก่บุคคลอาศัยกายิกสุข ให้ทาน สมาทาน-
ศีล ฯลฯ ทำลายสังข์, อาศัยกายิกทุกข์ ให้ทาน สมาทานศีล ฯลฯ ทำลายสังข์
กายิกสุข ฯลฯ กายิกทุกข์ เป็นปัจจัยแก่ศรัทธา ฯลฯ แก่ความปรารถนา ด้วย
อำนาจของอุปนิสสยปัจจัย.

๓. วิปากธรรม เป็นปัจจัยแก่เนวิปากนวิปากัมม
ธรรม ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ ที่เป็น อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ และ
ปกตูปนิสสยะ

ที่เป็น ปกตูปนิสสยะ ได้แก่ พระอรหันต์ อาศัยกายิกสุข ทำ
กิริยาสมบัติที่ยังไม่เกิดให้เกิดขึ้น, เข้าสมบัติที่เกิดขึ้นแล้ว, พิจารณาเห็น
สังขาร โดยความเป็นของไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตา, อาศัยกายิกทุกข์
ทำกิริยาสมบัติที่ยังไม่เกิดให้เกิดขึ้น เข้าสมบัติที่เกิดขึ้นแล้ว.

[๑๓๗๗] ๔. วิปากัมมธรรม เป็นปัจจัยแก่วิปากัมมธรรม
ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ ที่เป็น อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ และ
ปกตูปนิสสยะ

ที่เป็น ปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลอาศัยศรัทธา ให้ทาน ฯลฯ
ถือมานะ ทิฏฐิ, อาศัยศีล สุตะ จาคะ ปัญญา ให้ทาน ฯลฯ ถือมานะ ทิฏฐิ,
อาศัยราคะ โทสะ โมหะ มานะ ทิฏฐิ ความปรารถนา ให้ทาน ฯลฯ ทำ

สมาบัติให้เกิดขึ้น ฆ่าสัตว์ ฯลฯ ทำลายสงฆ์ ฯลฯ ศรัทธา ฯลฯ ความปรารถนาเป็นปัจจัยแก่ ศรัทธา ศีล ฯลฯ แก่ความปรารถนา ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย.

บริกรรมแห่งปฐมฌาน เป็นปัจจัยแก่ปฐมฌาน ฯลฯ บริกรรมแห่งเนวสัญญานาสัญญายตนะ เป็นปัจจัยแก่เนวสัญญานาสัญญายตนะ.

ปฐมฌาน เป็นปัจจัยแก่ทุติยฌาน ฯลฯ อากิญจัญญายตนะ เป็นปัจจัยแก่เนวสัญญานาสัญญายตนะ ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย.

บริกรรมแห่งปฐมมรรค เป็นปัจจัยแก่ปฐมมรรค ฯลฯ บริกรรมแห่งจตุตถมรรค เป็นปัจจัยแก่จตุตถมรรค.

ปฐมมรรค เป็นปัจจัยแก่ทุติยมรรค, ทุติยมรรค เป็นปัจจัยแก่ตติยมรรค, ตติยมรรค เป็นปัจจัยแก่จตุตถมรรค ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย.

พระเสขบุคคลอาศัยมรรค ทำกุศลสมาบัติ ที่ยังไม่เกิดให้เกิดขึ้น ฯลฯ มรรค เป็นปัจจัยแก่อัตถปฏิสัมภิตาของพระเสขบุคคล ฯลฯ แก่ความเป็นผู้ฉลาดในฐานะและอฐานะ ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย.

ปาณาติบาต เป็นปัจจัยแก่ปาณาติบาต ฯลฯ แก่มิจฉาทิฎฐิ ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย ฯลฯ มิจฉาทิฎฐิ เป็นปัจจัยแก่มิจฉาทิฎฐิ ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย, ฯลฯ พยาบาท เป็นปัจจัยแก่พยาบาท ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย, มาตุฆาตกรรม เป็นปัจจัยแก่มาตุฆาตกรรม ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย ฯลฯ แก่นิยตมิจฉาทิฎฐิ ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย, นียตมิจฉาทิฎฐิ เป็นปัจจัยแก่นิยตมิจฉาทิฎฐิ แก่สังฆเภทกรรม ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย ฯลฯ

[๑๓๓๘] ๕. **วิปากฉัมมธรรม เป็นปัจจัยแก่วิปากธรรม ด้วย**

อำนาจของอุปนิสสยปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ ที่เป็น **อนันตรูปนิสสยะ** และ **ปกตูปนิสสยะ**.

ที่เป็น **ปกตูปนิสสยะ** ได้แก่ บุคคลอาศัยศรัทธา ทำคนให้เดือดร้อน ให้เร่าร้อน, เสวยทุกข์ที่มีการแสวงหาเป็นมูล, ฯลฯ อาศัยความปรารถนา ทำตนให้เดือดร้อน ให้เร่าร้อน ฯลฯ ศรัทธา ฯลฯ ความปรารถนา เป็นปัจจัย แก่ กายิกสุข แก่กายิกทุกข์ แก่ผลสมาบัตติ ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย.

กุศลและอกุศลกรรม เป็นปัจจัยแก่กรรมวิบาก ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย.

มรรค เป็นปัจจัยแก่ผลสมาบัตติ ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย.

๖. **วิปากฉัมมธรรม เป็นปัจจัยแก่เนววิปากนวิปาก-**

ฉัมมธรรม ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ ที่เป็น **อาร์มมณูปนิสสยะ** และ **ปกตูปนิสสยะ**.

ที่เป็น **ปกตูปนิสสยะ** ได้แก่ พระอรหันต์อาศัยมรรค ทำกิริยาสมาบัตติ ที่ยังไม่เกิดให้เกิดขึ้น เข้าสมาบัตติที่เกิดขึ้นแล้ว พิจารณาเห็นสังขารโดยความเป็นของไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตา ฯลฯ มรรค เป็นปัจจัยแก่อัลด-ปฏิบัติสัมภิตา แก่ฉัมมปฏิบัติสัมภิตา แก่นิรุตติปฏิบัติสัมภิตา แก่ปฏิภาณปฏิบัติสัมภิตา ของพระอรหันต์ แก่ความเป็นผู้ฉลาดในฐานะและอฐานะ ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย.

[๑๓๓๙] ๗. **เนววิปากนวิปากฉัมมธรรม เป็นปัจจัยแก่เนว-**

วิปากนวิปากฉัมมธรรม ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ ที่เป็น อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ และ ปกตูปนิสสยะ.

ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ พระอรหันต์อาศัยอุตุ ฯลฯ โภชนะ ฯลฯ เสนาสนะ ทำกิริยาสมบัติที่ยังไม่เกิดขึ้นให้เกิดขึ้น เข้าสมบัติที่เกิดขึ้นแล้ว.

๘. เนววิปากนวิปากัมมกรรม เป็นปัจจัยแก่วิปาก-
กรรม ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ ที่เป็น อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ และ ปกตูปนิสสยะ.

ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ อุตุ ฯลฯ โภชนะ ฯลฯ เสนาสนะ เป็น ปัจจัยแก่กายิกสุขุส กายิกทุกข์ ผลสมบัติ ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย

๙. เนววิปากนวิปากัมมกรรม เป็นปัจจัยแก่วิปาก-
ัมมกรรม ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ ที่เป็น อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ และ ปกตูปนิสสยะ.

ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลอาศัยอุตุ ให้ทาน ฯลฯ ทำ ทยสงฆ์, อาศัยโภชนะ ฯลฯ เสนาสนะ ให้ทาน ฯลฯ ทำทยสงฆ์, อุตุ ฯลฯ โภชนะ ฯลฯ เสนาสนะ เป็นปัจจัยแก่ศรัทธา ฯลฯ แก่ความปรารถนา ด้วย ำนาจของอุปนิสสยปัจจัย.

๑๐. ปุเรชาติปัจจัย

[๑๓๘๐] ๑. เนววิปากนวิปากัมมกรรม เป็นปัจจัยแก่เนว-
วิปากนวิปากัมมกรรม ด้วยอำนาจของปุเรชาติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ ที่เป็น อารัมมณปุเรชาติตะ และ ัตถปุเรชาติตะ.

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาตะ ได้แก่ พระอรหันต์เห็นจักขุ ฯลฯ ภาวะ โดยความเป็นของไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตา ฯลฯ เห็นรูป ฯลฯ โสภณปุระชาตะ หทยวัตถุ โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ เห็นรูปด้วยทิพยจักขุ ฯลฯ ฟังเสียงด้วยทิพโสตราตุ ฯลฯ.

ที่เป็น วัตถุปุเรชาตะ ได้แก่ หทยวัตถุเป็นปัจจัยแก่ขันธ ที่เป็น เนววิปากนวิปากสัมมธรรม ด้วยอำนาจของปุเรชาตปัจจัย.

๒. เนววิปากนวิปากสัมมธรรม เป็นปัจจัยแก่วิปาก ธรรม ด้วยอำนาจของปุเรชาตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ ที่เป็น อารัมมณปุเรชาตะ และ วัตถุปุเรชาตะ.

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาตะ ได้แก่ พระเสกขะ หรือปุณฺณ พิจารณา เห็นจักขุโดยความเป็นของไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตา ย่อมยินดี ย่อม เพลิดเพลินยิ่ง เพราะปรารถนจักขุนั้น รากะ ฯลฯ โทมนัสย่อมเกิดขึ้น เมื่อ กุศลและอกุศลดับแล้ว ตทารัมมณจิตอันเป็นวิปาก ย่อมเกิดขึ้น. พิจารณา เห็นโสตะ ฯลฯ หทยวัตถุโดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ ตทารัมมณจิต อันเป็นวิปากย่อมเกิดขึ้น.

รูปายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ ด้วยอำนาจของปุเรชาตปัจจัย ฯลฯ โสภณปุระชาตะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ ด้วยอำนาจของปุเรชาตปัจจัย.

ที่เป็นวัตถุปุเรชาตะ ได้แก่ จักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ ฯลฯ กายายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ, หทยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่วิปาก-
ขันธ ด้วยอำนาจของปุเรชาตปัจจัย.

๓. เนววิปากนวิปากสัมมธรรม เป็นปัจจัยแก่วิปาก- สัมมธรรม ด้วยอำนาจของปุเรชาตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ ที่เป็น อารัมมณปุเรชาตะ และ วัตถุปุเรชาตะ.

ที่เป็น อารัมมณปุเรชาตะ ได้แก่ พระเสกขะ หรือปุณฺณ พิจารณา เห็นจักขุ ฯลฯ เพราะปรารภจักขุนั้น รากะ ฯลฯ โทมนัสย่อมเกิดขึ้น พิจารณาเห็นโสตะ ฯลฯ หทยวัตถุ โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ โทมนัส ฯลฯ เห็นรูปด้วยทิพยจักขุ ฯลฯ ฟังเสียงด้วยทิพโสตราตุ.

ที่เป็นวัตถุปุเรชาตะ ได้แก่ หทยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธที่เป็น วิปากัมมธรรม ด้วยอำนาจของปุเรชาตปัจจัย.

๑๑. ปัจจาทปัจจัย

[๑๓๘๑] ๑. วิปากธรรม เป็นปัจจัยแก่เนววิปากนวิปากัมม-
ธรรม ด้วยอำนาจของปัจจาทปัจจัย

คือ วิปากขันธที่เกิดภายหลัง เป็นปัจจัยแก่กายนี้ที่เกิดก่อน ด้วย
อำนาจของปัจจาทปัจจัย.

[๑๓๘๒] ๒. วิปากัมมธรรม เป็นปัจจัยแก่เนววิปากนวิปาก-
ัมมธรรม ด้วยอำนาจของปัจจาทปัจจัย.

๓. เนววิปากนวิปากัมมธรรม เป็นปัจจัยแก่เนว-
วิปากนวิปากัมมธรรม ด้วยอำนาจของปัจจาทปัจจัย.

๑๒. อาเสวนปัจจัย

[๑๓๘๓] ๑. วิปากัมมธรรม เป็นปัจจัยแก่วิปากัมมธรรม
ด้วยอำนาจของอาเสวนปัจจัย

คือ ชั้นที่เป็นวิปាកธรรมที่เกิดขึ้นก่อน ๆ เป็นปัจจัยแก่ชั้นที่เป็นวิปាកัมมธรรมที่เกิดขึ้นหลัง ๆ ด้วยอำนาจของอาเสวนปัจจัย.

อนุโลม เป็นปัจจัยแก่โคตรภู, อนุโลมเป็นปัจจัยแก่โวทาน, โคตรภู เป็นปัจจัยแก่มรรค, โวทาน เป็นปัจจัยแก่มรรค ด้วยอำนาจของอาเสวนปัจจัย.

[๑๓๘๔] ๒. เนววิปากนวิปាកัมมธรรม เป็นปัจจัยแก่เนววิปากนวิปាកัมมธรรม ด้วยอำนาจของอาเสวนปัจจัย

คือ ที่เกิดก่อน ๆ ๆ ล ๆ เป็นปัจจัย ด้วยอำนาจของอาเสวนปัจจัย.

๑๓. กัมมปัจจัย

[๑๓๘๕] ๑. วิปាកธรรม เป็นปัจจัยแก่วิปាកธรรมด้วยอำนาจของกัมมปัจจัย

คือ วิปាកเจตนาเป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตชั้น ด้วยอำนาจของกัมมปัจจัย ในปฏิสนธิขณะ วิปាកเจตนา ฯลฯ.

๒. วิปាកธรรม เป็นปัจจัยแก่เนววิปากนวิปាកัมมธรรม ด้วยอำนาจของกัมมปัจจัย

คือ วิปាកเจตนา เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูป ด้วยอำนาจของกัมมปัจจัย. ในปฏิสนธิขณะ วิปាកเจตนา เป็นปัจจัยแก่กัฏฐตารูป ด้วยอำนาจของกัมมปัจจัย, เจตนา เป็นปัจจัยแก่หทยวัตถุ ด้วยอำนาจของกัมมปัจจัย.

๓. วิปាកธรรม เป็นปัจจัยแก่วิปាកธรรม และเนววิปากนวิปាកัมมธรรม ด้วยอำนาจของกัมมปัจจัย

คือ วิปากเจตนา เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขั้น และจิตตสมุฏฐานรูป ด้วยอำนาจของกัมมปัจจัย.

ในปฏิสนธิขณะ วิปากเจตนา เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขั้น และ กุฎตารูป ด้วยอำนาจของกัมมปัจจัย.

[๑๓๘๖] ๔. **วิปากฉัมมธรรม เป็นปัจจัยแก่วิปากฉัมมธรรม ด้วยอำนาจของกัมมปัจจัย**

คือ เจตนาที่เป็นวิปากฉัมมธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขั้น ด้วยอำนาจของกัมมปัจจัย.

๕. **วิปากฉัมมธรรม เป็นปัจจัยแก่วิปากธรรม ด้วยอำนาจของกัมมปัจจัย**

มีอย่างเดียว คือ นานาขณิกะ ได้แก่ เจตนาที่เป็นวิปากฉัมมธรรม เป็นปัจจัยแก่วิปากขั้น ด้วยอำนาจของกัมมปัจจัย.

๖. **วิปากกัมมธรรม เป็นปัจจัยแก่เนววิปากนวิปากฉัมมธรรม ด้วยอำนาจของกัมมปัจจัย**

มี ๒ อย่าง คือ ที่เป็น สหชาตะ และ นานาขณิกะ

ที่เป็น สหชาตะ ได้แก่ เจตนาที่เป็นวิปากฉัมมธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูป ด้วยอำนาจของกัมมปัจจัย.

ที่เป็น นานาขณิกะ ได้แก่ เจตนาที่เป็นวิปากฉัมมธรรม เป็นปัจจัยแก่กุฎตารูป ด้วยอำนาจของกัมมปัจจัย.

๗. **วิปากฉัมมธรรม เป็นปัจจัยแก่วิปากธรรมและเนววิปากนวิปากฉัมมธรรม ด้วยอำนาจของกัมมปัจจัย**

มีอย่างเดียว คือ นานาขณิกะ ได้แก่ เจตนาที่เป็นวิปากัมมกรรม เป็นปัจจัยแก่ขั้นที่ เป็นวิปากและกฐัตตารูป ด้วยอำนาจของกัมมปัจจัย.

๘. วิปากัมมกรรม เป็นปัจจัยแก่วิปากัมมกรรม

และเนววิปากนวิปากัมมกรรม ด้วยอำนาจของกัมมปัจจัย

คือ เจตนาที่เป็นวิปากัมมกรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขั้น และ จิตตสมุฏฐานรูป ด้วยอำนาจของกัมมปัจจัย.

[๑๓๘๗] ๘. เนววิปากนวิปากัมมกรรม เป็นปัจจัยแก่เนว-
วิปากนวิปากัมมกรรม ด้วยอำนาจของกัมมปัจจัย

คือ เจตนาที่เป็นเนววิปากนวิปากัมมกรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตต-
ขั้นและจิตตสมุฏฐานรูป ด้วยอำนาจของกัมมปัจจัย.

๑๔. วิปากปัจจัย

[๑๓๘๘] ๑. วิปากกรรม เป็นปัจจัยแก่วิปากกรรม ด้วย
อำนาจของวิปากปัจจัย

คือ ขั้น ๑ ที่เป็นวิปาก เป็นปัจจัยแก่ขั้น ๓ ด้วยอำนาจของวิปาก
ปัจจัย. ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

๒. วิปากกรรม เป็นปัจจัยแก่เนววิปากนวิปากัมม-
กรรม ด้วยอำนาจของวิปากปัจจัย

คือ วิปากขั้น เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูป ด้วยอำนาจของวิปาก-
ปัจจัย.

ในปฏิสนธิขณะ วิปากชั้น เป็นปัจจัยแก่กฐิตารูป ด้วยอำนาจของวิปากปัจจัย, ชั้นทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่หทยวัตถุ ฯลฯ

๓. วิปากธรรม เป็นปัจจัยแก่วิปากธรรม และเนว-
วิปากนวิปากัมมธรรม ด้วยอำนาจของวิปากปัจจัย

คือ ชั้น ๑ ที่เป็นวิปาก เป็นปัจจัยแก่ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๑ ที่เป็นวิปาก เป็นปัจจัยแก่ชั้น ๓ และกฐิตารูป ด้วยอำนาจของวิปากปัจจัย ฯลฯ

๑๕. อาหารปัจจัย

๑. วิปากธรรม เป็นปัจจัยแก่วิปากธรรม ด้วยอำนาจของอาหารปัจจัย

คือ อาหารที่เป็นวิตก เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตชั้น มี ๓ วาระ.

แม้ในปฏิสนธิขณะ พึงแจกให้ได้ ๓ วาระ

๔. วิปากัมมธรรม เป็นปัจจัยแก่วิปากัมมธรรม ด้วยอำนาจของอาหารปัจจัย มี ๓ วาระ.

[๑๓๘๘*] ๗. เนววิปากนวิปากัมมธรรม เป็นปัจจัยแก่เนว-
วิปากนวิปากัมมธรรม ด้วยอำนาจของอาหารปัจจัย

คือ อาหารที่เป็นเนววิปากนวิปากัมมธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตต-
ชั้น และจิตตสมุฏฐานรูป ด้วยอำนาจของอาหารปัจจัย.

กพพิการาหารเป็นปัจจัยแก่กายนี้ ด้วยอำนาจของอาหารปัจจัย.

๑. เลขข้อควรวางไว้หน้า ข้อ ๑. ของอาหารปัจจัย

๑๖. อินทรีย์ปัจจัย

[๑๓๕๐] ๑. วิปากกรรม เป็นปัจจัยแก่วิปากกรรม ด้วยอำนาจของอินทรีย์ปัจจัย มี ๓ วาระ.

ในปฏิสนธิขณะ ก็พึงแจก.

๔. วิปากฉัมมกรรม เป็นปัจจัยแก่วิปากฉัมมกรรม ด้วยอำนาจของอินทรีย์ปัจจัย มี ๓ วาระ.

[๑๓๕๑] ๗. เนววิปากนวิปากฉัมมกรรม เป็นปัจจัยแก่นิววิปากนวิปากฉัมมกรรม ด้วยอำนาจของอินทรีย์ปัจจัย

คือ อินทรีย์ที่เป็นเนววิปากนวิปากฉัมมกรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตต-
ขั้นและจิตตสมุฏฐาน ด้วยอำนาจของอินทรีย์ปัจจัย.

รูปชีวิตินทรีย์เป็นปัจจัยแก่กฤตตารูป ด้วยอำนาจของอินทรีย์ปัจจัย.

๘. เนววิปากนวิปากฉัมมกรรม เป็นปัจจัยแก่วิปาก-
กรรม ด้วยอำนาจของอินทรีย์ปัจจัย

คือ จักขุนทรีย์ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ ด้วยอำนาจของอินทรีย์-
ปัจจัย ฯลฯ กายินทรีย์ ฯลฯ

[๑๓๕๒] ๘. วิปากกรรม และเนววิปากนวิปากฉัมมกรรม เป็น
ปัจจัยแก่วิปากกรรม ด้วยอำนาจของอินทรีย์ปัจจัย

คือ จักขุนทรีย์และจักขุวิญญาณ เป็นปัจจัยแก่ขั้นที่สหคตด้วย
จักขุวิญญาณ ด้วยอำนาจของอินทรีย์ปัจจัย ฯลฯ

กายอินทรีย์และกายวิญญาณ เป็นปัจจัยแก่ขั้นที่สหหคด้วย
กายวิญญาณ ด้วยอำนาจของอินทรีย์ปัจจัย.

๑๗. ฌานปัจจัย

[๑๓๕๓] ๑. วิปากธรรม เป็นปัจจัยแก่ปากธรรม ด้วยอำนาจของฌานปัจจัย มี ๓ วาระ.

๔. วิปากฉัมมธรรม เป็นปัจจัยแก่วิปากฉัมมธรรม ด้วยอำนาจของฌานปัจจัย มี ๓ วาระ.

๖. เนววิปากนวิปากฉัมมธรรม เป็นปัจจัยแก่เนววิปากนวิปากฉัมมธรรม ด้วยอำนาจของฌานปัจจัย

คือ องค์ฌานที่เป็นเนววิปากนวิปากฉัมมธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขั้นและจิตตสมุฏฐานรูป ด้วยอำนาจของฌานปัจจัย.

๑๘. มัคคปัจจัย

[๑๓๕๔] ๑. วิปากธรรม เป็นปัจจัยแก่วิปากธรรม ด้วยอำนาจของมัคคปัจจัย มี ๓ วาระ.

๔. วิปากฉัมมธรรม เป็นปัจจัยแก่วิปากฉัมมธรรม ด้วยอำนาจของมัคคปัจจัย มี ๓ วาระ.

๖. เนววิปากนวิปากฉัมมธรรม เป็นปัจจัยแก่เนววิปากนวิปากฉัมมธรรม ด้วยอำนาจของมัคคปัจจัย

คือ องคัมภรคที่เป็นเนววิปากนวิปากฉัมมฉรรม เป็นปัจฉัยแก้ฉัม-
ปยุตตฉันท์ และจิตตสมุฏฐานรูป ด้วยอำนาจของมคคปัจฉัย.

๑๙. ฉัมปยุตตปัจฉัย

[๑๓๕๕] ๑. วิปากฉรรม เป็นปัจฉัยแก้วิปากฉรรม ด้วยอำ-
นาจของฉัมปยุตตปัจฉัย

คือ ฉันท์ ๑ ที่เป็นวิปาก เป็นปัจฉัยแก้ฉันท์ ๑ ๗๗ ฉันท์ ๒ เป็น
ปัจฉัยแก้ฉันท์ ๒.

ในปฏิสนธิชณะ ๗๗

[๑๓๕๖] ๒. วิปากฉัมมฉรรม เป็นปัจฉัยแก้วิปากฉัมมฉรรม
ด้วยอำนาจของฉัมปยุตตปัจฉัย

๓. เนววิปากนวิปากฉัมมฉรรม เป็นปัจฉัยแก้เนว-
วิปากนวิปากฉัมมฉรรม ด้วยอำนาจของฉัมปยุตตปัจฉัย

คือ ๗๗ ฉันท์ ๒ เป็นปัจฉัยแก้ฉันท์ ๒ ด้วยอำนาจของฉัมปยุตตปัจฉัย.

๒๐. วิปยุตตปัจฉัย

[๑๓๕๗] ๑. วิปากฉรรม เป็นปัจฉัยแก้เนววิปากนวิปากฉัมม-
ฉรรม ด้วยอำนาจของวิปยุตตปัจฉัย

มี ๒ อย่าง คือ ที่เป็น สหชชเต และ ปัจฉชชชเต

ที่เป็น สหชาตะ ได้แก่ วิวาหันธ์ที่เกิดพร้อมกัน เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูป. ในปฏิสนธิขณะ วิวาหันธ์ เป็นปัจจัยแก่กฐัตตารูป.

ที่เป็น ปัจฉาชาตะ ได้แก่ วิวาหันธ์ที่เกิดภายหลังเป็นปัจจัยแก่กายนี้ที่เกิดก่อน ด้วยอำนาจของวิปยุตตปัจจัย.

[๑๓๕๘] ๒. วิวาหันธ์มรรคม เป็นปัจจัยแก่เนววิปากนวิปาก-
มรรคม ด้วยอำนาจของวิปยุตตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ ที่เป็น สหชาตะ และ ปัจฉาชาตะ

ที่เป็น สหชาตะ ได้แก่ วัณห์ที่เป็นวิปากมรรคมที่เกิดพร้อมกัน เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูป ด้วยอำนาจของวิปยุตตปัจจัย.

ที่เป็น ปัจฉาชาตะ ได้แก่ วัณห์ที่เป็นวิปากมรรคมที่เกิดภายหลัง เป็นปัจจัยแก่กายนี้ที่เกิดก่อน ด้วยอำนาจของวิปยุตตปัจจัย.

[๑๓๕๙] ๓. เนววิปากนวิปากมรรคม เป็นปัจจัยแก่เนว-
วิปากนวิปากมรรคม ด้วยอำนาจของวิปยุตตปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ ที่เป็น สหชาตะ ปุเรชาตะ และ ปัจฉาชาตะ

ที่เป็น สหชาตะ ได้แก่ วัณห์ที่เป็นเนววิปากนวิปากมรรคมที่เกิดพร้อมกัน เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูป ด้วยอำนาจของวิปยุตตปัจจัย.

ที่เป็น ปุเรชาตะ ได้แก่ หทยวัตถุที่เกิดก่อนเป็นปัจจัยแก่เนววิปาก-
นวิปากมรรคม ด้วยอำนาจของวิปยุตตปัจจัย.

ที่เป็น ปัจฉาชาตะ ได้แก่ วัณห์ที่เป็นเนววิปากนวิปากมรรคม
ที่เกิดภายหลัง เป็นปัจจัยแก่กายนี้ที่เกิดก่อน ด้วยอำนาจของวิปยุตตปัจจัย.

**๔. เหนววิปากนวิปากัมมธรรม เป็นปัจจัยแก่วิปาก-
กรรม ด้วยอำนาจของวิปยุตตปัจจัย**

มี ๒ อย่าง คือ ที่เป็น สหชาตะ และ ปุเรชาตะ.

ที่เป็น สหชาตะ ได้แก่ ในปฏิสนธิขณะ ททยวัตถุที่เกิดพร้อมกัน
เป็นปัจจัยแก่วิปากันท์ ด้วยอำนาจของวิปยุตตปัจจัย.

ที่เป็น ปุเรชาตะ ได้แก่ จักขยตนะที่เกิดก่อน เป็นปัจจัยแก่
จักขุวิญญาณ ฯลฯ กายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ. ททยวัตถุ เป็นปัจจัย
แก่วิปากันท์ ด้วยอำนาจของวิปยุตตปัจจัย.

**๕. เหนววิปากนวิปากัมมธรรม เป็นปัจจัยแก่วิปาก-
ัมมธรรม ด้วยอำนาจของวิปยุตตปัจจัย**

มีอย่างเดียว คือ ปุเรชาตะ ได้แก่ ททยวัตถุที่เกิดก่อน เป็นปัจจัย
แก่ขันธุ์ที่เป็นวิปากัมมธรรม ด้วยอำนาจของวิปยุตตปัจจัย.

๒๑. อตติปัจจัย

[๑๔๐๐] ๑. วิปากกรรม เป็นปัจจัยแก่วิปากกรรม ด้วยอำนาจ
ของอตติปัจจัย

คือ ขันธุ์ ๑ ที่เป็นวิปาก เป็นปัจจัยแก่ขันธุ์ ๓ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ขันธุ์ ๑ ที่เป็นวิปาก เป็นปัจจัยแก่ ขันธุ์ ๓ ฯลฯ

๒. วิปากกรรม เป็นปัจจัยแก่เหนววิปากนวิปากัมม-
กรรม ด้วยอำนาจของอตติปัจจัย.

มี ๒ อย่าง คือ ที่เป็น สหชาตะ และ ปังณาชาตะ.

ที่เป็น สหชาตะ ได้แก่ วิวาหพันธ์ที่เกิดพร้อมกัน เป็นปัจจัยแก่
จิตตสมุฏฐานรูป ด้วยอำนาจของอตติปัจจัย.

ในปฏิสนธิขณะ วิวาหพันธ์ เป็นปัจจัยแก่กฐิตารูป.

ที่เป็น ปังณาชาตะ ได้แก่ วิวาหพันธ์ที่เกิดภายหลัง เป็นปัจจัยแก่
กายนี้ที่เกิดก่อน ด้วยอำนาจของอตติปัจจัย.

๓. วิวาหกรรม เป็นปัจจัยแก่วิวาหกรรม และ
เนววิปากนวิปากัมมกรรม ด้วยอำนาจของอตติปัจจัย

คือ ชั้น ๑ ที่เป็นวิวาห เป็นปัจจัยแก่ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป
ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ.

[๑๔๐๑] ๔. วิวาหัมมกรรม เป็นปัจจัยแก่วิวาหัมมกรรม
ด้วยอำนาจของอตติปัจจัย

คือ ฯลฯ ชั้น ๒ เป็นปัจจัยแก่ชั้น ๒ ด้วยอำนาจของอตติปัจจัย.

๕. วิวาหัมมกรรม เป็นปัจจัยแก่เนววิปากนวิปาก-
ัมมกรรม ด้วยอำนาจของอตติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ ที่เป็น สหชาตะ และ ปังณาชาตะ

ที่เป็น สหชาตะ ได้แก่ ชั้นที่เป็นวิวาหัมมกรรมที่เกิดพร้อมกัน
เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูป ด้วยอำนาจของอตติปัจจัย.

ที่เป็น ปังณาชาตะ ได้แก่ ชั้นที่เป็นวิวาหัมมกรรมที่เกิด
ภายหลัง เป็นปัจจัยแก่กายนี้ที่เกิดก่อน ด้วยอำนาจของอตติปัจจัย.

๖. วิปากฉัมมธรรม เป็นปัจจัยแก่วิปากฉัมมธรรม

และเนววิปากนวิปากฉัมมธรรม ด้วยอำนาจของอตติปัจจัย

คือ ชั้น ๑ ที่เป็นวิปากฉัมมธรรม เป็นปัจจัยแก่ชั้น ๓ และ
จิตตสมุฏฐานรูป ด้วยอำนาจของอตติปัจจัย ฯลฯ.

[๑๔๐๒] ๗. เนววิปากนวิปากฉัมมธรรม เป็นปัจจัยแก่เนว-
วิปากนวิปากฉัมมธรรม ด้วยอำนาจของอตติปัจจัย.

มี ๕ อย่าง คือ ที่เป็น สหชาตะ ปุเรชาตะ ปิจฉาชาตะ อาหาระ
และ อินทริยะ

ที่เป็น สหชาตะ ได้แก่ ชั้น ๑ ที่เป็นเนววิปากนวิปากฉัมมธรรม
ที่เกิดพร้อมกัน เป็นปัจจัยแก่ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป ด้วยอำนาจของ
อตติปัจจัย, ฯลฯ ชั้น ๒ เป็นปัจจัยแก่ชั้น ๒ และจิตตสมุฏฐานรูป ด้วย
อำนาจของอตติปัจจัย. มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ.

มหาภูตรูป เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูป แก่กฐิตารูป ที่เป็น
อุปาทารูป ด้วยอำนาจของอตติปัจจัย.

พาหिरูป... อาหารสมุฏฐานรูป... อุดสมุฏฐานรูป ฯลฯ.

สำหรับพวกอสังขยัตว์ มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ.

ที่เป็น ปุเรชาตะ ได้แก่ พระอรหันต์ พิจารณาเห็นจักขุ โสตะ
ฯลฯ หทยัตถุ โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ เห็นรูปด้วยทิพยจักขุ
ฟังเสียงด้วยทิพโสตราตุ ฯลฯ หทยัตถุ เป็นปัจจัยแก่ชั้นที่เป็นเนววิปาก-
นวิปากฉัมมธรรม ด้วยอำนาจของอตติปัจจัย.

ที่เป็น **ปัจฉาชาตะ** ได้แก่ **ชั้น**ที่เป็นเนววิปากนวิปากัมมธรรม
ที่เกิดภายหลัง เป็นปัจจัยแก่กายนี้ที่เกิดก่อน ด้วยอำนาจของอดีตปัจจัย.
กพพีการาหาร เป็นปัจจัยแก่กายนี้ ด้วยอำนาจของอดีตปัจจัย.
รูปชีวิตินทรีย์ เป็นปัจจัยแก่กฐัตตารูป ด้วยอำนาจของอดีตปัจจัย.

**๘. เนววิปากนวิปากัมมธรรม เป็นปัจจัยแก่วิปาก-
กรรม ด้วยอำนาจของอดีตปัจจัย**

มี ๒ อย่าง คือ ที่เป็น **สหชาตะ** และ **ปุเรชาตะ**.

ที่เป็น **สหชาตะ** ได้แก่ ในปฏิสนธิขณะ หทยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่
วิปากชั้น ด้วยอำนาจของอดีตปัจจัย.

ที่เป็น **ปุเรชาตะ** ได้แก่ พระเสกขะหรือปุลุชน พิจารณาเห็นจักขุ
โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ ย่อมยินดีเฟลิดเฟลิน. เพราะปรารถนัจฉุนั้น
ราคะ ย่อมเกิดขึ้น ฯลฯ โทมนัสย่อมเกิดขึ้น เมื่อกุศลและอกุศลดับแล้ว
ตทารัมมณจิตอันเป็นวิปากย่อมเกิดขึ้น ฯลฯ ย่อมพิจารณาเห็นโสตะ ฯลฯ
หทยวัตถุ ฯลฯ ตทารัมมณจิตอันเป็นวิปากย่อมเกิดขึ้น.

รูปายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ ด้วยอำนาจของอดีตปัจจัย ฯลฯ
โผฏฐัพพายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ.

จักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ ฯลฯ กายายตนะ เป็นปัจจัยแก่
กายวิญญาณ. หทยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่วิปากชั้น ด้วยอำนาจของอดีตปัจจัย.

**๙. เนววิปากนวิปากัมมธรรม เป็นปัจจัยแก่วิปาก-
ัมมธรรม ด้วยอำนาจของอดีตปัจจัย**

มีอย่างเดียว คือ **ปุเรชาตะ** ได้แก่พระเสกขะหรือปุลุชน พิจารณา
เห็นจักขุ โสตะ ฯลฯ หทยวัตถุ โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ ย่อม
ยินดี ฯลฯ โทมนัสย่อมเกิดขึ้น.

เห็นรูปด้วยทิพยจักขุ ฯลฯ หทยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขั้นที่เป็นวิปาก-
ฉัมมธรรม ด้วยอำนาจของอติปัจจัย.

[๑๔๐๓] ๑๐. วิปากธรรม และเนวิปากนวิปากฉัมมธรรม
เป็นปัจจัย แก่วิปากธรรม ด้วยอำนาจของอติปัจจัย

มี อย่างเดียว คือ ที่เป็น สหชาตะ ร่วมกับ ปุเรชาตะ.

ได้แก่ ขั้น ๑ ที่สหระตด้วยจักขุวิญญาณที่เกิดพร้อมกัน และ
จักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่ขั้น ๓ ฯลฯ ขั้น ๑ ที่สหระตด้วยกายวิญญาณ
 ฯลฯ, ขั้น ๑ ที่เป็นวิปากและหทยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขั้น ๓ ฯลฯ.

ในปฏิสนธิขณะ ขั้น ๑ ที่เป็นวิปาก และหทยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่
ขั้น ๓ ฯลฯ

๑๑. วิปากธรรม และเนวิปากนวิปากฉัมมธรรม
เป็นปัจจัยแก่เนวิปากนวิปากฉัมมธรรม ด้วยอำนาจของอติปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ ที่เป็น สหชาตะ ปังณาชาตะ ร่วมกับ อาหาระ
และรวมกับ อินทริยะ.

ที่เป็น สหชาตะ ได้แก่ วิปากขั้นและมหาภูตรูป เป็นปัจจัยแก่
จิตตสมุฏฐานรูป. ในปฏิสนธิขณะ วิปากขั้นและมหาภูตรูป เป็นปัจจัยแก่
กภูตตารูป.

ที่เป็น ปังณาชาตะ ร่วมกับ อาหาระ ได้แก่ วิปากขั้นที่เกิด
ภายหลัง และกวฬิการอาหาร เป็นปัจจัยแก่กายนะ

ที่เป็น ปังณาชาตะ ร่วมกับ อินทริยะ ได้แก่ วิปากขั้นที่เกิด
ภายหลังและรูปชีวิตินทริย์ เป็นปัจจัยแก่กภูตตารูป.

[๑๔๐๔] ๑๒. วิปากฉัมมธรรม และเนวิปากนวิปากฉัมมธรรม
ธรรม เป็นปัจจัยแก่วิปากฉัมมธรรม ด้วยอำนาจของอติปัจจัย

มี อย่างเดียว คือ ที่เป็น สหชาตะ รวมกับ ปุเรชาตะ.

ได้แก่ ชั้น ๑ ที่เป็นวิปากัมมธรรมที่เกิดพร้อมกันและหทยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ชั้น ๓ ฯลฯ.

๑๓. วิปากัมมธรรม และเนววิปากนวิปากัมมธรรม เป็นปัจจัยแก่เนววิปากนวิปากัมมธรรม ด้วยอำนาจของอตฺถิปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ ที่เป็น สหชาตะ ปัจจชาตะ รวมกับ อาหาระ และรวมกับ อินทริยะ.

ที่เป็น สหชาตะ ได้แก่ ชั้นที่เป็นวิปากัมมธรรมที่เกิดพร้อมกัน และมหาภูตรูปเป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูป.

ที่เป็น ปัจจชาตะ รวมกับ อาหาระ ได้แก่ ชั้นที่เป็นวิปาก-
ัมมธรรมที่เกิดภายหลังและกวฬีการาหาร เป็นปัจจัยแก่กายนี้ที่เกิดก่อน ด้วย
อำนาจของอตฺถิปัจจัย.

ที่เป็น ปัจจชาตะ รวมกับ อินทริยะ ได้แก่ ชั้นที่เป็นวิปาก-
ัมมธรรมที่เกิดมาภายหลังและรูปชีวิตินทริย์เป็นปัจจัยแก่กฐิตารูป.

๒๒. นตฺถิปัจจัย ฯลฯ ๒๔. อวิคตปัจจัย

วิปากัมมธรรม ฯลฯ

นตฺถิปัจจัย วิคตปัจจัย เหมือนอนันตรปัจจัย.

อวิคตปัจจัย เหมือนอตฺถิปัจจัย.

การนับจำนวนวาระในอนุโลม

สุทฺถมุลกนัย

[๑๔๐๕] ในเหตุปัจจัย มี ๗ วาระ. ในอาร์มมณปัจจัย มี ๕ วาระ
ในอริปติปัจจัย มี ๑๐ วาระ ในอนันตรปัจจัย มี ๗ วาระ ในสมนันตรปัจจัย

มี ๗ วาระ ในสหชาติปัจฉัย มี ๑๑ วาระ ในอัญญมัญญปัจฉัย มี ๗ วาระ
ในนิสสยปัจฉัย มี ๑๓ วาระ ในอุปนิสสยปัจฉัย มี ๕ วาระ ในปุเรชาติปัจฉัย
มี ๓ วาระ ในปัจฉาชาติปัจฉัย มี ๓ วาระ ในอาเสวนปัจฉัย มี ๒ วาระ
ในกัมมปัจฉัย มี ๕ วาระ ในวิปากปัจฉัย มี ๓ วาระ ในอาหารปัจฉัย มี
มี ๗ วาระ ในอินทริยปัจฉัย มี ๕ วาระ ในฌานปัจฉัย มี ๗ วาระ ใน
มัคคปัจฉัย มี ๗ วาระ ในสัมปยุตตปัจฉัย มี ๓ วาระ ในวิปยุตตปัจฉัย
มี ๕ วาระ ในอตฺถิปัจฉัย มี ๑๓ วาระ ในนตฺถิปัจฉัย มี ๗ วาระ ในวิคต-
ปัจฉัย มี ๗ วาระ ในอวิคตปัจฉัย มี ๑๓ วาระ.

[๑๔๐๖] เพราะเหตุปัจฉัย ในอธิปัตติปัจฉัย มี ๗ วาระ...ในสหชาติ-
ปัจฉัย มี ๗ วาระ ในอัญญมัญญปัจฉัย มี ๕ วาระ ในนิสสยปัจฉัย มี ๗
วาระ ในวิปากปัจฉัย มี ๓ วาระ ในอินทริยปัจฉัย มี ๗ วาระ ในมัคคปัจฉัย
มี ๗ วาระ ในสัมปยุตตปัจฉัย มี ๓ วาระ ในวิปยุตตปัจฉัย มี ๓ วาระ ใน
อตฺถิปัจฉัย มี ๗ วาระ ในอวิคตปัจฉัย มี ๗ วาระ.

การนับวาระในอนุโลมแห่งปัญหาวาระ ในกุสลคิกะท่านนับไว้อย่างไร
พึงนับอย่างนั้น.

อนุโลมนี้ จบ

ปัจจนียนี้

การยกปัจฉัยในปัจจนียะ

[๑๔๐๗] ๑. วิปากกรรม เป็นปัจฉัยแก่วิปากกรรม ด้วย
อำนาจของอาร์มมณปัจฉัย ฯลฯ เป็นปัจฉัย ด้วยอำนาจของสหชาติ-
ปัจฉัย ฯลฯ เป็นปัจฉัย ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจฉัย.

๒. วิปากธรรม เป็นปัจจัยแก่วิปากัมมธรรม ด้วย
อำนาจของอาร์มมณปัจจัย ฯลฯ เป็นปัจจัย ด้วยอำนาจของอุปนิสสย-ปัจจัย.

๓. วิปากธรรม เป็นปัจจัยแก่เนววิปากนวิปากัมม-
ธรรม ด้วยอำนาจของอาร์มมณปัจจัย ฯลฯ เป็นปัจจัย ด้วยอำนาจของ
สหชาติปัจจัย ฯลฯ เป็นปัจจัย ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย ฯลฯ เป็น
ปัจจัย ด้วยอำนาจของปัจฉาชาติปัจจัย.

๔. วิปากธรรม เป็นปัจจัยแก่วิปากธรรม และเนว-
วิปากนวิปากัมมธรรม ด้วยอำนาจของสหชาติปัจจัย.

[๑๔๐๘] ๕. วิปากัมมธรรม เป็นปัจจัยแก่วิปากัมมธรรม
ด้วยอำนาจของอาร์มมณปัจจัย ฯลฯ เป็นปัจจัย ด้วยอำนาจของสหชาติ-
ปัจจัย ฯลฯ เป็นปัจจัย ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย.

๖. วิปากัมมธรรม เป็นปัจจัยแก่วิปากธรรม ด้วย
อำนาจของอาร์มมณปัจจัย ฯลฯ เป็นปัจจัย ด้วยอำนาจของอุปนิสสย-
ปัจจัย ฯลฯ เป็นปัจจัย ด้วยอำนาจของกัมมปัจจัย.

๗. วิปากัมมธรรม เป็นปัจจัยแก่เนววิปากนวิปาก
ัมมธรรม ด้วยอำนาจของอาร์มมณปัจจัย ฯลฯ เป็นปัจจัย ด้วยอำนาจ
ของสหชาติปัจจัย ฯลฯ เป็นปัจจัย ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย
 ฯลฯ เป็นปัจจัย ด้วยอำนาจของปัจฉาชาติปัจจัย ฯลฯ เป็นปัจจัย ด้วย
อำนาจของกัมมปัจจัย.

๘. วิปากฉัมมธรรม เป็นปัจจัยแก่วิปากธรรมและ
เนววิปากนวิปากฉัมมธรรม ด้วยอำนาจของกัมมปัจจัย.

๙. วิปากฉัมมธรรม เป็นปัจจัยแก่วิปากฉัมมธรรม
และเนววิปากนวิปากฉัมมธรรม ด้วยอำนาจของสหชาติปัจจัย.

[๑๔๐๕] ๑๐. เนววิปากนวิปากฉัมมธรรม เป็นปัจจัยแก่เนว-
วิปากนวิปากฉัมมธรรม ด้วยอำนาจของอาร์ัมมณปัจจัย ฯลฯ เป็นปัจจัย
ด้วยอำนาจของสหชาติปัจจัย ฯลฯ เป็นปัจจัยด้วยอำนาจของอุปนิสสย-
ปัจจัย ฯลฯ เป็นปัจจัย ด้วยอำนาจของปุเรชาติปัจจัย ฯลฯ เป็นปัจจัย
ด้วยอำนาจของปัจฉาชาติปัจจัย ฯลฯ เป็นปัจจัย ด้วยอำนาจของอาหาร
ปัจจัย ฯลฯ เป็นปัจจัย ด้วยอำนาจของอินทริยปัจจัย.

๑๑. เนววิปากนวิปากฉัมมธรรม เป็นปัจจัยแก่วิปาก.
ธรรม ด้วยอำนาจของอาร์ัมมณปัจจัย ฯลฯ เป็นปัจจัย ด้วยอำนาจของ
สหชาติปัจจัย ฯลฯ เป็นปัจจัย ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย ฯลฯ
เป็นปัจจัย ด้วยอำนาจของปุเรชาติปัจจัย.

๑๒. เนววิปากนวิปากฉัมมธรรม เป็นปัจจัยแก่วิปาก-
ฉัมมธรรม ด้วยอำนาจของอาร์ัมมณปัจจัย ฯลฯ เป็นปัจจัย ด้วยอำนาจ
ของอุปนิสสยปัจจัย ฯลฯ เป็นปัจจัย ด้วยอำนาจของปุเรชาติปัจจัย.

[๑๔๑๐] ๑๓. วิปากธรรม และเนววิปากนวิปากฉัมมธรรม
เป็นปัจจัยแก่วิปากธรรม

มี ๑ อย่าง คือที่เป็น สหชาตะ ร่วมกับ ปุเรชาตะ (สหชาตะ+
ปุเรชาตะ)

๑๔. วิปากธรรม และเนววิปากนวิปากัมมธรรม

เป็นปัจจัยแก่เนววิปากนวิปากัมมธรรม

มี ๓ อย่าง คือที่เป็น สหชาตะ ปัจจชาตะ ร่วมกับ อาหาระ และ
ร่วมกับ อินทริยะ (คือปัจจชาตอาหารและปัจจชาตอินทริยะ)

[๑๔๑๑] ๑๕. วิปากัมมธรรม และเนววิปากนวิปากัมม-
ธรรมเป็นปัจจัยแก่วิปากัมมธรรม

มี ๑ อย่าง คือที่เป็น สหชาตะ ร่วมกับ ปุเรชาตะ

๑๖. วิปากัมมธรรม และเนววิปากนวิปากัมมธรรม

เป็นปัจจัยแก่เนววิปากนวิปากัมมธรรม

มี ๓ อย่าง คือที่เป็น สหชาตะ ปัจจชาตะ ร่วมกับ อาหาระ
และร่วมกับอินทริยะ (คือปัจจชาตอาหารและปัจจชาตอินทริยะ)

การนับจำนวนวาระในปัจจุบันะ

สุทฺถมุลกนัย

[๑๔๑๒] ในนเหตุปัจจัย มี ๑๖ วาระ ในนอารัมมณปัจจัย มี ๑๖
วาระ ในนอธิปัจจัยมี ๑๖ วาระ ในนอนันตรปัจจัยมี ๑๖ วาระ ในน-
สมนันตรปัจจัยมี ๑๖ วาระ ในนสหชาตปัจจัย มี ๑๒ วาระ ในนอัญญมัญญ-
ปัจจัยมี ๑๒ วาระ ในนนิสสยปัจจัยมี ๑๒ วาระ ในนอุปนิสสยปัจจัยมี ๑๖

วาระ ในนปุเรชาตปัจจย มี ๑๔ วาระ ในนปัจฉาชาตปัจจย มี ๑๖ วาระ
ในนอาเสวนปัจจย มี ๑๖ วาระ ในนกัมมปัจจย มี ๕ วาระ ในนวิปาก-
ปัจจย มี ๑๘ วาระ ในนอาหารปัจจย มี ๑๖ วาระ ในนอินทริยปัจจย มี ๑๖
วาระ ในนฌานปัจจย มี ๑๖ วาระ ในนมัคคปัจจยมี ๑๖ วาระ ในนสัมปยุตต-
ปัจจย มี ๑๒ วาระ ในนวิปยุตตปัจจย มี ๑๐ วาระ ในนโนอัตถิปัจจย มี ๑๐
วาระ ในนโนนัตถิปัจจย มี ๑๖ วาระ ในนโนวิคตปัจจย มี ๑๖ วาระ ในนโน-
อวิคตปัจจย มี ๑๐ วาระ.

[๑๔๑๓] เพราะนเหตุปัจจย ในนอารัมมณปัจจย มี ๑๖ วาระ...
ในนโนวิคตปัจจย มี ๑๐ วาระ.

พึงนับให้พิศดารเหมือนที่นับปัจจนียะ ในกุสสตติกะ.

ปัจจนียนัย จบ

อนุโลมปัจจนียนัย

การนับจำนวนวาระในปัจจนียะ

[๑๔๑๔] เพราะนเหตุปัจจย ในนอารัมมณปัจจย มี ๗ วาระ ใน
นอธิปัตติปัจจย มี ๗ วาระ ในนอนันตรปัจจย มี ๗ วาระ ในนสมนันตร-
ปัจจย มี ๗ วาระ ในนอัญญมัญญปัจจย มี ๓ วาระ ในนอุปนิสสย-
ปัจจย มี ๗ วาระ ในนปุเรชาตปัจจย มี ๗ วาระ ในนปัจฉาชาตปัจจย มี
๗ วาระ ในนอาเสวนปัจจย มี ๗ วาระ ในนกัมมปัจจย มี ๗ วาระ ในน-
วิปากปัจจย มี ๔ วาระ ในนอาหารปัจจย มี ๗ วาระ ในนอินทริยปัจจย
มี ๗ วาระ ในนฌานปัจจย มี ๗ วาระ ในนมัคคปัจจย มี ๗ วาระ ในน-
สัมปยุตตปัจจย มี ๓ วาระ ในนวิปยุตตปัจจย มี ๓ วาระ ในนโนนัตถิปัจจย
มี ๗ วาระ ในนโนวิคตปัจจย มี ๗ วาระ.

[๑๔๑๕] **ปัจจัย ๕** คือ เหตุปัจจัย สหชาติปัจจัย นิสสยปัจจัย
อัติปัจจัย อวิกตปัจจัย ในอารัมมณปัจจัย มี ๗ วาระ ... ฯลฯ ... ใน
โนวิกตปัจจัย มี ๗ วาระ.

พึงนับให้พิสดารเหมือนที่นับจำนวนวาระในอนุโลมปัจจัยนี้ะ ใน
กุสลตักะ. ผู้มีปัญญาพึงจำแนกวิธีสาธยาย เช่นนี้.

อนุโลมปัจจัยนัย จบ

ปัจจัยยานุโลมนัย

การนับจำนวนวาระในปัจจัยยานุโลม

[๑๔๑๖] เพราะนเหตุปัจจัย ในอารัมมณปัจจัย มี ๕ วาระ ...
ในอธิปัตติปัจจัย มี ๑๐ วาระ ในอนันตรปัจจัย มี ๗ วาระ ในสมนันตรปัจจัย
มี ๗ วาระ ในสหชาติปัจจัย มี ๑๑ วาระ ในอัญญมัญญปัจจัย มี ๗ วาระ
ในนิสสยปัจจัย มี ๑๓ วาระ ในอุปนิสสยปัจจัย มี ๕ วาระ ในปุเรชาติปัจจัย
มี ๓ วาระ ในปัจฉาชาติปัจจัย มี ๓ วาระ ในอาเสวนปัจจัย มี ๒ วาระ
ในกัมมปัจจัย มี ๑๓ วาระ ในวิปากปัจจัย มี ๓ วาระ ในอาหารปัจจัย มี
๗ วาระ ในอินทริยปัจจัย มี ๕ วาระ ในฌานปัจจัย มี ๗ วาระ ในมัคค-
ปัจจัย มี ๗ วาระ ในสัมปยุตตปัจจัย มี ๓ วาระ ในวิปยุตตปัจจัย มี
๕ วาระ ในอัติปัจจัย มี ๑๓ วาระ ในนัตติปัจจัย มี ๗ วาระ ในวิกตปัจจัย
มี ๗ วาระ ในอวิกตปัจจัย มี ๑๓ วาระ.

[๑๔๑๗] เพราะนเหตุปัจจัย นอารัมมณปัจจัย ในอธิปัตติปัจจัย มี
๗ วาระ ฯลฯ ในอวิกตปัจจัย มี ๓ วาระ.

พึงนับให้พิสดารเหมือนการนับจำนวนวาระในอนุโลมปัจจนีเย ใน
กุสสติกะ.

ปัจจนียานุโลม จบ

วิปากติกะที่ ๓ จบ

อรรถกถาพรรณนาเนื้อความแห่งวิปากติกปุฏฐาน

พึงทราบวินิจฉัยใน วิปากติกะ ต่อไป วาระ ๑๓ เหล่าใดที่พระผู้-
มีพระภาคเจ้าตรัสไว้ในเหตุปัจจัยว่า วิปากัง ชมมัม ปฏิจฺจ วิปาโก ชมโม
อุปฺปชฺชติ เหตุปัจจัยา เพื่อจะย่อแสดงวาระเหล่านั้น ด้วยการนับ พระผู้มี-
พระภาคเจ้าจึงตรัสว่า เหตุยา เทรส แม้ในคำว่า อารมฺมณฺเ ปญฺจ เป็น
ต้น ก็นัยนี้เหมือนกัน. ในอธิการนี้มีการกำหนดวิธีนับ ๖ อย่างคือ ๑๓-๕-
๘-๓-๓-๒ ด้วยประการฉะนี้ ในการรวมปัจจัยด้วยอำนาจแห่งวิธีนั้นเหล่านั้น
ผู้ศึกษาพึงทราบวิธีคำนวณโดยนัยที่ข้าพเจ้ากล่าวไว้แล้วในหนหลัง.

จริงอยู่ ในปัจจนีนิย พระผู้มีพระภาคเจ้าเพื่อจะย่อแสดงวาระ ๑๐
ที่ตรัสไว้ใน เหตุปัจจัย ว่า วิปากัง ชมมัม ปฏิจฺจ วิปาโก ชมโม
อุปฺปชฺชติ เหตุปัจจัยา โดยการคำนวณ จึงตรัสว่า น เหตุยา ทส แม้
ในคำว่า น อารมฺมณฺเ ปญฺจ เป็นต้น ก็นัยนี้เหมือนกัน ในอธิการนี้มีการ
กำหนดวิธีนับ ๘ อย่างคือ ๑๐-๕-๑๓-๑๒-๒-๑-๘-๓ ด้วยประการฉะนี้
ในการรวมปัจจัยด้วยอำนาจการกำหนดวิธีนับเหล่านั้น ผู้ศึกษาพึงทราบการ
กำหนดโดยพิสดาร ตามนัยที่ข้าพเจ้ากล่าวไว้ในหนหลัง ส่วนบาลีพระผู้มี-

พระภาคเจ้าทรงย่อไว้ ก็ผู้ศึกษาพึงเทียบเคียงด้วยอำนาจการกำหนดที่มีได้เหล่านี้เอง แล้วทราบอนุโลมปัจจัยนี้ และปัจจัยอนุโลมนี้เกิด.

สหชาตวาระ มีคตัวอย่างเดียวกับ ปัจจัยวาระ นิสสยวาระ สัง-
สัฏฐวาระ และสัมปยุตตวาระ ย่อมกำหนดตามบาลีนั่นเอง.

พึงทราบวินิจฉัยใน ปัญหาวาระ ต่อไป. สองบทว่า กุสลากุสเล
นिरुत्थे ความว่า เมื่อกุศลอันเป็นไปด้วยอำนาจวิปัสสนา และเมื่ออกุศล
อันเป็นไปด้วยอำนาจความกำหนัดเป็นต้นนี้ดับไปแล้ว. คำว่า วิปาโก ตทา-
รम्मณตา อุปุปชชติ ความว่า กามาวจรวิบากย่อมเกิดขึ้นโดยเป็นตทารัมมณะ
ส่วนอาจารย์เหล่านี้กล่าวว่า ในที่สุดแห่งวิปัสสนาขวนะ และ
วิจิกิจฉาสัมปยุตตจิต อุทัจจสัมปยุตตจิตไม่มีตทารัมมณะ อาจารย์
เหล่านั้นพึงถูกคัดค้านด้วยพระบาลีนี้. คำว่า อากาธานญฺจายนกุสล์
วิญญฺณญฺจายตนกิริยสุส อารम्मณปจฺเจยน ปจฺจโย นี้ ท่านกล่าว
ไว้ด้วยอำนาจแห่งบุคคลผู้บรรลุพระอรหัต แล้วเข้าสมาบัติที่ไม่เคยเข้าโดย
ปฏิบัติ. ในวิสัยทั้งปวง ผู้ศึกษาพิจารณาบาลีให้ดีแล้ว พึงทราบเนื้อความ
โดยอุบายนี้.

แม้ในคำว่า เหตุยา สตุต อารम्मणे นว อธิปัตติยา ทส เป็น
ต้น ผู้ศึกษาพึงทราบด้วยอำนาจแห่งสหชาตชาติปัตติปัจจัย อารम्मณาธิปัตติปัจจัย
สหชาตนิสสยปัจจัย ปุเรชาตนิสสยปัจจัย อนันตรูปนิสสยปัจจัย อารम्मณ-
ปนนิสสยปัจจัย ปกตูปนิสสยปัจจัย สหชาตวิปยุตตปัจจัย และปุเรชาตวิป-
ยุตตปัจจัย เพราะฉะนั้นในปัจจัยใด ๆ ได้วิสัยจำนวนเท่าใด โดยประการ
ใด ๆ ผู้ศึกษาพึงกำหนดวิสัยเหล่านั้นทั้งหมดในปัจจัยนั้น ๆ โดยประการ
นั้น ๆ. อนึ่ง วิธีทั้งหมดคือการยกวาระด้วยอำนาจอนุโลมในปัจจัยนี้นี้เป็น

ต้น การนับคือการรวมปัจจัยที่มีวาระอันได้โดยอนุโลมโดยเป็นปัจจัยนิยะ การ
มิได้การมิไม่ได้แห่งปัจจัยซึ่งมีวาระและการนับที่มีไม่ได้ ในเหตุมูลกนัยเป็น
ต้น ล้วน ๆ ในอนุโลมปัจจัยนิยะ และปัจจัยยานุโลม และที่เป็นไปด้วย
อำนาจการรวม (ปัจจัย) ผู้ศึกษาพึงทราบด้วยอำนาจแห่งนัยที่ข้าพเจ้ากล่าวใน
หนหลัง ก็แม้ในติกะและทูกะนอกจากนี้ก็พึงทราบเหมือนในอธิการนี้.

จริงอยู่ ปิฎฐานปรกรณ์ว่าโดยบาลีแล้ว มีปริมาณไม่สิ้นสุด
แม้บุคคลมีอายุยืนยิ่ง ปฏิบัติด้วยคิดว่า จักพรรณนาเนื้อความแห่ง
ปิฎฐานนั้นตามลำดับบท อายุย่อมไม่เพียงพอ ก็เมื่อท่านพรรณนา
ส่วนหนึ่งแห่งปิฎฐานแล้ว แสดงส่วนที่เหลือไปตามนัย (นั้น) ผู้ศึกษาไม่
สามารถทราบเนื้อความได้ก็หาไม่ เพราะฉะนั้นต่อจากนี้ไป ข้าพเจ้าจะไม่กล่าว
คำมีประมาณเท่านี้ก่อน จักกล่าวเฉพาะคำที่จำเป็นต้องกล่าวเท่านั้น เพราะมี
ประการที่พระผู้มีพระภาคเจ้ายังไม่ได้ตรัสในหนหลัง ในติกะและทูกะที่เหลือ
ก็คำที่ข้าพเจ้าไม่ได้กล่าวถึง ผ่านไปเสีย ผู้ศึกษาพึงทราบตามนัยแห่งพระบาลี
แล.

อรรถกถาพรรณนาเนื้อความแห่งวิปากติกปิฎฐาน จบ

๔. อุปาทินนติกะ

ปฏิจวาระ

อนุโลมณัย

๑. เหตุปัจจัย

[๑๔๑๘] ๑. อุปาทินนุปาทานิยธรรม อาศัยอุปาทินนุปาทานิย-
ธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอุปาทินนุปาทานิยธรรม เกิดขึ้น
 ฯลฯ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๒ เกิดขึ้น.

ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๓ และกฏัตตารูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอุปาทิน-
นุปาทานิยธรรม เกิดขึ้น ฯลฯ ชั้น ๒ และกฏัตตารูป อาศัยชั้น ๒ เกิดขึ้น.
ชั้นทั้งหลาย อาศัยหทยวัตถุเกิดขึ้น.

มหาภูตรูป ๓ อาศัยมหาภูตรูป ๑ ที่เป็นอุปาทินนุปาทานิยธรรมเกิด
ขึ้น ฯลฯ มหาภูตรูป ๒ อาศัยมหาภูตรูป ๒ เกิดขึ้น. กฏัตตารูปที่เป็นอุปาทา-
รูป อาศัยมหาภูตรูปเกิดขึ้น.

๒. อนุปาตินนุปาทานิยธรรม อาศัยอุปาทิน-
นุปาทานิยธรรมเกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมภูฏฐานรูป อาศัยชั้นที่เป็นอุปาทินนุปาทานิยธรรมเกิดขึ้น.

๓. อุปาทินนุปาทานิยธรรม และอนุปาตินนุปาทา-
นิยธรรม อาศัยอุปาทินนุปาทานิยธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอนุปาติน-
อนุปาทานิยธรรม เกิดขึ้น ฯลฯ ชั้น ๒ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๒
เกิดขึ้น.

[๑๔๑๕] ๔. อนุปาตินอนุปาทานิยธรรม อาศัยอนุปาติน-
อนุปาทานิยธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอนุปาติน-
อนุปาทานิยธรรม เกิดขึ้น ฯลฯ ชั้น ๒ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๒
เกิดขึ้น.

มหาภูตรูป ๓ อาศัยมหาภูตรูป ๑ ที่เป็นอนุปาตินอนุปาทานิยธรรม เกิด
ขึ้น ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูปที่เป็นอนุปาทารูป อาศัยมหาภูตรูปเกิดขึ้น.

[๑๔๒๐] ๕. อนุปาตินนอนุปาทานิยธรรม อาศัยอนุปาติน-
อนุปาทานิยธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอนุปาตินนอนุปาทานิยธรรม เกิด
ขึ้น ฯลฯ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๒ เกิดขึ้น.

๖. อนุปาตินอนุปาทานิยธรรม อาศัยอนุปาตินนอนุ-
ปาทานิยธรรมเกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นที่เป็นอนุปาตินนอนุปาทานิยธรรม
เกิดขึ้น.

๗. อนุปาตินอนุปาทานิยธรรม และอนุปาตินนอนุ-
ปาทานิยธรรม อาศัยอนุปาตินนอนุปาทานิยธรรม เกิดขึ้น เพราะ
เหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอนุปาทินอนุปา-
ทานิยธรรม เกิดขึ้น ฯลฯ ชั้น ๒ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๒ เกิดขึ้น.

[๑๔๒๑] ๘. อนุปาทินอนุปาทานิยธรรม อาศัยอนุปาทินอนุ-
ปาทานิยธรรม และอนุปาทินอนุปาทานิยธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุ
ปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นที่เป็นอนุปาทินอนุปาทานิยธรรม
และมหาภูตรูป เกิดขึ้น.

[๑๔๒๒] ๙. อนุปาทินอนุปาทานิยธรรม อาศัยอนุปาทินอนุปาทา-
นิยธรรม และอนุปาทินอนุปาทานิยธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นที่เป็นอนุปาทินอนุปาทานิยธรรมและ
มหาภูตรูป เกิดขึ้น.

๒. อาร์มมณปัจจัย

[๑๔๒๓] ๑. อนุปาทินอนุปาทานิยธรรม อาศัยอนุปาทินอนุปาทา-
นิยธรรม เกิดขึ้น เพราะอาร์มมณปัจจัย

คือ ฯลฯ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอนุปาทินอนุปาทานิยธรรม เกิดขึ้น ฯลฯ
ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

๒. อาศัยอนุปาทินอนุปาทานิยธรรม เกิดขึ้น.

๓. อาศัยอนุปาทินอนุปาทานิยธรรม เกิดขึ้น.

เพราะอาร์มมณปัจจัย มี ๓ วาระ.

๓. อธิปติปัจจัย

[๑๔๒๔] ๑. อนุปาทินอนุปาทานิยธรรม อาศัยอนุปาทินอนุปา-
ทานิยธรรม เกิดขึ้น เพราะอธิปติปัจจัย

คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอนุปาทิน-
อนุปาทานิยธรรม เกิดขึ้น.

ฯลฯ อาศัยมหาภูตรูป ๑ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูปที่เป็นอนุปาทารูป อาศัย
มหาภูตรูป เกิดขึ้น.

๒. อาศัยอนุปาทินอนุปาทานิยธรรม มี ๓ วาระ.

๕. อนุปาทินอนุปาทานิยธรรม อาศัยอนุปาทินอนุปาทานิ-
ยธรรม และอนุปาทินอนุปาทานิยธรรม เกิดขึ้น เพราะอธิปติปัจจัย

คือจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นที่เป็นอนุปาทินอนุปาทานิยธรรม
และมหาภูตรูป เกิดขึ้น.

๔. อนันตรปัจจัย ฯลฯ ๖. สหชาติปัจจัย

[๑๔๒๕] ๑. อนุปาทินอนุปาทานิยธรรม อาศัยอนุปาทินอนุปาทา-
นิยธรรม เกิดขึ้น เพราะอนันตรปัจจัย ฯลฯ เพราะสมนันตรปัจจัย
ฯลฯ เพราะสหชาติปัจจัย

คือ ๗๗ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอุปาทินนุปาทานิยธรรม เกิดขึ้น.

ในปฏิสนธิขณะ ๗๗ อาศัยมหาภูตรูป ๑ เกิดขึ้น. กฐิตารูป ที่เป็นอุปาทารูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย เกิดขึ้น.

สำหรับพวกอสังขสัตว์ มหาภูตรูป ๓ อาศัยมหาภูตรูป ๑ เกิดขึ้น ๗๗ กฐิตารูป ที่เป็นอุปาทารูป อาศัยมหาภูตรูป เกิดขึ้น.

อาศัยอุปาทินนุปาทานิยธรรม เกิดขึ้น มี ๓ วาระ.

๔. อุปาทินนุปาทานิยธรรม อาศัยอุปาทินนุปาทานิยธรรม เกิดขึ้น เพราะสหชาติปัจจัย

คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอุปาทินนุปาทานิยธรรม เกิดขึ้น ๗๗ อาศัยมหาภูตรูป ๑ ๗๗ จิตตสมุฏฐานรูป ที่เป็นอุปาทารูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย เกิดขึ้น, พาหिरูป... อาหารสมุฏฐานรูป... อตุสมุฏฐานรูป ๗๗ อาศัยมหาภูตรูป ๑ ๗๗

๕. อาศัยอุปาทินนุปาทานิยธรรมเกิดขึ้น มี ๓ วาระ.

๖. อุปาทินนุปาทานิยธรรม อาศัยอุปาทินนุปาทานิยธรรมและอุปาทินนุปาทานิยธรรม เกิดขึ้น.

๗. อุปาทินนุปาทานิยธรรม อาศัยอุปาทินนุปาทานิยธรรมและอุปาทินนุปาทานิยธรรม เกิดขึ้น.

๘. อัญญมัญญปัจจัย

[๑๔๒๖] ๑. อุปาทินนุปาทานิยธรรม อาศัยอุปาทินนุปาทานิยธรรม เกิดขึ้น เพราะอัญญมัญญปัจจัย

คือ ฯลฯ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอุปาทินนุปาทานิยธรรม เกิดขึ้น ฯลฯ ใน
ปฏิสนธิขณะ. ชั้น ๓ และหทยวัตถุ อาศัยชั้น ที่เป็นอุปาทินนุปาทานิย-
ธรรม เกิดขึ้น ฯลฯ หทยวัตถุ อาศัยชั้นทั้งหลาย เกิดขึ้น ชั้นทั้งหลาย
อาศัยหทยวัตถุ เกิดขึ้น.

อาศัยมหาภูตรูป ๑ ฯลฯ มหาภูตรูป ๒ อาศัยมหาภูตรูป ๒ เกิดขึ้น.

สำหรับอสังขยัตถ์ ฯลฯ อาศัยมหาภูตรูป ๑ ฯลฯ เกิดขึ้น.

๒. อาศัยอุปาทินนุปาทานิยธรรม เกิดขึ้น

คือ พาหिरูป ฯลฯ อาหารสมภูฐานรูป ฯลฯ อุดสมภูฐานรูป ฯลฯ

๓. อาศัยอุปาทินนุปาทานิยธรรม เกิดขึ้น.

๘. นิสสยปัจจย ๙. อุปนิสสยปัจจย

[๑๔๒๗] ฯลฯ อาศัยอุปาทินนุปาทานิยธรรม ฯลฯ เกิดขึ้น
เพราะนิสสยปัจจย. มี ๕ วาระ.

ฯลฯ เพราะอุปนิสสยปัจจย มี ๓ วาระ

๑๐. ปุเรชาติปัจจย

[๑๔๒๘] อุปาทินนุปาทานิยธรรม อาศัยอุปาทินนุปาทานิย-
ธรรม เกิดขึ้น เพราะปุเรชาติปัจจย. มี ๓ วาระ

๑๑. อาเสวนปัจจย

[๑๔๒๙] ๑. อุปาทินนุปาทานิยธรรม อาศัยอุปาทินนุ-
ปาทานิยธรรม เกิดขึ้น เพราะอาเสวนปัจจย

คือ ๗๗ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอนุปาทินอนุปาทานิยธรรม เกิดขึ้น.

๒. อนุปาทินอนุปาทานิยธรรม อาศัยอนุปาทินอนุปาทานิยธรรม เกิดขึ้น เพราะอาเสวนปัจจัย

คือ ๗๗ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอนุปาทินอนุปาทานิยธรรม เกิดขึ้น.

๑๒. กัมมปัจจัย

[๑๔๓๐] อนุปาทินอนุปาทานิยธรรม อาศัยอนุปาทินอนุปาทานิยธรรม เกิดขึ้น เพราะกัมมปัจจัย. มี ๕ วาระ เหมือนเหตุปัจจัย.

๑๓. วิปากปัจจัย

[๑๔๓๑] ๑. อนุปาทินอนุปาทานิยธรรม อาศัยอนุปาทินอนุปาทานิยธรรม เกิดขึ้น เพราะวิปากปัจจัย มี ๓ วาระ.

๔. อนุปาทินอนุปาทานิยธรรม อาศัยอนุปาทินอนุปาทานิยธรรม เกิดขึ้น เพราะวิปากปัจจัย

คือ ๗๗ อาศัยมหาภูตรูป ๑ เกิดขึ้น ๗๗ จิตตสมุฏฐานรูปที่เป็นอุปาหารูป อาศัยมหาภูตรูป เกิดขึ้น.

๕. อนุปาทินอนุปาทานิยธรรม อาศัยอนุปาทินอนุปาทานิยธรรม เกิดขึ้น เพราะวิปากปัจจัย

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอนุปาทินอนุปาทานิยธรรม เกิดขึ้น มี ๕ วาระ.

๑๔. อาหารปัจฉัย ฯลฯ ๒๓. อวิคตปัจฉัย

[๑๔๓๒] อุปาทินุปาทานิยธรรม อาศัยอุปาทินุปาทานิย-
ธรรมเกิดขึ้น เพราะอาหารปัจฉัย ฯลฯ เพราะอินทริยปัจฉัย เพราะ
ฌานปัจฉัย เพราะมัคคปัจฉัย เพราะสัมปยุตปัจฉัย เพราะวิปยุตต-
ปัจฉัย เพราะอตฺถิปัจฉัย เพราะนตฺถิปัจฉัย เพราะวิคตปัจฉัย เพราะ
อวิคตปัจฉัย.

พึงนับให้พิสดารเหมือนปฏิจจวาระ แห่งกุสลติกะ ที่ให้พิสดารแล้ว
โดยวิธีสาธยาย

การนับจำนวนวาระในอนุโลม

สุทฺถมุลกนัย

[๑๔๓๓] ในเหตุปัจฉัย มี ๕ วาระ ในอาร์มมณปัจฉัย มี ๓ วาระ
ในอิปติปัจฉัย มี ๕ วาระ ในอนันตรปัจฉัย มี ๓ วาระ ในสมนันตรปัจฉัย
มี ๓ วาระ ในสหชาตปัจฉัย มี ๕ วาระ ในอัญญมัญญุปัจฉัย มี ๓ วาระ
ในนิสสยปัจฉัย มี ๕ วาระ ในอุปนิสสยปัจฉัย มี ๓ วาระ ในปุเรชาตปัจฉัย
มี ๓ วาระ ในอาเสวนปัจฉัย มี ๒ วาระ ในกัมมปัจฉัย มี ๕ วาระ ใน
วิปากปัจฉัย มี ๕ วาระ ในอาหารปัจฉัย มี ๕ วาระ ในอินทริยปัจฉัย มี ๕
วาระ ในฌานปัจฉัย มี ๕ วาระ ในมัคคปัจฉัย มี ๕ วาระ ในสัมปยุตตปัจฉัย
มี ๓ วาระ ในวิปยุตตปัจฉัย มี ๕ วาระ ในอตฺถิปัจฉัย มี ๕ วาระ ใน
นตฺถิปัจฉัย มี ๓ วาระ ในวิคตปัจฉัย มี ๓ วาระ ในอวิคตปัจฉัย มี ๕
วาระ.

เพราะเหตุปัจฉัย ในอาร์มมณปัจฉัย มี ๓ วาระ ... ในอวิคตปัจฉัย
มี ๕ วาระ.

ฟังนับเหมือนการนับในปฏิจวาระในกุสลตักะ ที่นับไว้แล้วโดยวิธี
สาธยาย.

อนุโลม จบ

ปัจจนีนัย

๑. นเหตุปัจจย

[๑๔๓๔] ๑. อุปาทินนุปาทานิยธรรม อาศัยอุปาทินนุปาทา-
นิยธรรม เกิดขึ้น เพราะนเหตุปัจจย

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอุปาทินนุปาทานิยธรรม ซึ่งเป็น
อเหตุกะ เกิดขึ้น ฯลฯ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๒ เกิดขึ้น.

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ ชั้น ๓ และกัฏฏตารูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็น
อุปาทินนุปาทานิยธรรม เกิดขึ้น ฯลฯ ชั้น ๒ และกัฏฏตารูป อาศัยชั้น ๒
เกิดขึ้น. ททยัตถุ อาศัยชั้นทั้งหลาย เกิดขึ้น. ชั้นทั้งหลาย อาศัยททยัตถุ
เกิดขึ้น.

มหาภูตรูป ๓ อาศัยมหาภูตรูป ๑ เกิดขึ้น ฯลฯ กัฏฏตารูป ที่เป็น
อุปาทารูป อาศัยมหาภูตรูป เกิดขึ้น.

สำหรับพวกอสังขยัตถุ มหาภูตรูป ๓ อาศัยมหาภูตรูป ๑ เกิดขึ้น
ฯลฯ กัฏฏตารูป ที่เป็นอุปาทารูป อาศัยมหาภูตรูป เกิดขึ้น.

๒. อนุอุปาทินนุปาทานิยธรรม อาศัยอุปาทินนุปาทา-
นิยธรรม เกิดขึ้น เพราะนเหตุปัจจย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นที่เป็นอนุปาตินุปาทานิยธรรมซึ่งเป็นเหตุกะ เกิดขึ้น.

๓. อนุปาตินุปาทานิยธรรม และอนุปาตินุปาทานิยธรรม อาศัยอนุปาตินุปาทานิยธรรม เกิดขึ้น เพราะนเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ที่เป็นอนุปาตินุปาทานิยธรรม ซึ่งเป็นเหตุกะ เกิดขึ้น ฯลฯ ชั้น ๒ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๒ เกิดขึ้น.

[๑๔๓๕] ๔. อนุปาตินุปาทานิยธรรม อาศัยอนุปาตินุปาทานิยธรรม เกิดขึ้น เพราะนเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอนุปาตินุปาทานิยธรรม ซึ่งเป็นเหตุกะ เกิดขึ้น ฯลฯ ชั้น ๒ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๒ เกิดขึ้น. ฯลฯ อาศัยมหาภูตรูป ๑ ที่เป็นอนุปาตินุปาทานิยธรรม เกิดขึ้น ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป ที่เป็นอุปาทารูป อาศัยมหาภูตรูป เกิดขึ้น.

พาหिरูป. . .อาหารสมุฏฐานรูป. . .อุตุสมุฏฐานรูป ฯลฯ อาศัยมหาภูตรูป ๑ ฯลฯ อุปาทารูป อาศัยมหาภูตรูป.

โมหะที่สหระคด้วยวิจิกิจฉา ที่สหระคด้วยอุทัจจะ อาศัยชั้นที่สหระคด้วยวิจิกิจฉา ที่สหระคด้วยอุทัจจะ เกิดขึ้น.

[๑๔๓๖] ๕. อนุปาตินุปาทานิยธรรม อาศัยอนุปาตินุปาทานิยธรรมและอนุปาตินุปาทานิยธรรม เกิดขึ้น เพราะนเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นที่เป็นอนุปาตินุปาทานิยธรรม ซึ่งเป็นเหตุกะและมหาภูตรูป เกิดขึ้น.

๒. นอรัมมณปัจจัย

[๑๔๓๗] ๑. อุปาทินนุปาทานิยธรรม อสัยอุปาทินนุปาทานิยธรรม เกิดขึ้น เพราะนอรัมมณปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ กุฎตารูป ที่เป็นอุปาทินนุปาทานิยธรรม เกิดขึ้น. ทพวัตตอัสยัคขันธทั้งหลาย เกิดขึ้น. มหาภูตรูป ๓ อัสยัมมหาภูตรูป ๑ ฯลฯ สำหรับพวกอสังขสัคตัว ฯลฯ อัสยัมมหาภูตรูป ๑ ฯลฯ

๒. อุปาทินนุปาทานิยธรรม อสัยอุปาทินนุปาทานิยธรรม เกิดขึ้น เพราะนอรัมมณปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อสัยัคขันธที่เป็นอุปาทินนุปาทานิยธรรม เกิดขึ้น.

๓. อนุปาทินนุปาทานิยธรรม อสัยอนุปาทินนุปาทานิยธรรม เกิดขึ้น เพราะนอรัมมณปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อสัยัคขันธที่เป็นอนุปาทินนุปาทานิยธรรม เกิดขึ้น ฯลฯ อัสยัมมหาภูตรูป ๑ ฯลฯ พาหิรรูป...อาหารสมุฏฐานรูป...อตุสมุฏฐานรูป ฯลฯ อัสยัมมหาภูตรูป ๑ ฯลฯ

๔. อนุปาทินนุปาทานิยธรรม อสัยอนุปาทินนุปาทานิยธรรม เกิดขึ้น เพราะนอรัมมณปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อสัยัคขันธที่เป็นอนุปาทินนุปาทานิยธรรม เกิดขึ้น.

๕. อนุปาทานิยธรรมอาศัยอนุปาทินอนุปาทานิยธรรม
และอนุปาทินอนุปาทานิยธรรม เกิดขึ้น เพราะนอรัมมณปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขั้นที่เป็นอนุปาทินอนุปาทานิยธรรม
และมหาภูตรูป เกิดขึ้น.

๖. อนุปาทินอนุปาทานิยธรรม อาศัยอนุปาทินอนุปาทา-
นิยธรรม และอนุปาทินอนุปาทานิยธรรม เกิดขึ้น เพราะนอรัมมณ-
ปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขั้นที่เป็นอนุปาทินอนุปาทานิยธรรมและ
มหาภูตรูป เกิดขึ้น.

๓. นอธิปติปัจจัย

[๑๔๓๘] ๑. อนุปาทินอนุปาทานิยธรรม อาศัยอนุปาทินอนุปาทา-
นิยธรรม เกิดขึ้น เพราะนอธิปติปัจจัย

พึงกระทำปติสนธิให้บริบูรณ์. มี ๓ วาระ.

๔. ๗๑ อาศัยธรรมที่เป็นอนุปาทินอนุปาทานิยธรรม
เกิดขึ้น มี ๑ วาระ.

๕. อนุปาทินอนุปาทานิยธรรม อาศัยอนุปาทินอนุ-
ปาทานิยธรรม เกิดขึ้น เพราะนอธิปติปัจจัย

คือ อธิปติธรรมที่เป็นอนุปาทินอนุปาทานิยธรรม อาศัยขั้นที่เป็น
อนุปาทินอนุปาทานิยธรรม เกิดขึ้น.

๖. อนุปาทินอนุปาทานิยธรรม อาศัยอนุปาทินอนุปาทานิยธรรม และอนุปาทินอนุปาทานิยธรรมเกิดขึ้น เพราะนอชปีติปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นที่เป็นอนุปาทินอนุปาทานิยธรรมและมหาภูตรูปเกิดขึ้น.

๔. นอนันตรปัจจัย ๗๗ ๑๐. นอเสวนปัจจัย

[๑๔๓๕] อนุปาทินอนุปาทานิยธรรม อาศัยอนุปาทินอนุปาทานิยธรรม เกิดขึ้น เพราะนอนันตรปัจจัย ๗๗ เพราะนสมนันตรปัจจัย เพราะนอัญญมัญญปัจจัย เพราะนอุปนิสสยปัจจัย เพราะนปุเรชาติปัจจัย เพราะนปัจฉาชาติปัจจัย เพราะนอเสวนปัจจัย

อนุปาทินอนุปาทานิยธรรม อาศัยอนุปาทินอนุปาทานิยธรรม เกิดขึ้น เพราะนอเสวนปัจจัย

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอนุปาทินอนุปาทานิยธรรมซึ่งเป็นวิปาก เกิดขึ้น ๗๗

๑๑. นกัมมปัจจัย

[๑๔๔๐] ๑. อนุปาทินอนุปาทานิยธรรม อาศัยอนุปาทินอนุปาทานิยธรรม เกิดขึ้น เพราะนกัมมปัจจัย

คือ เจตนาที่เป็นอนุปาทินอนุปาทานิยธรรม อาศัยชั้นที่เป็นอนุปาทินอนุปาทานิยธรรม เกิดขึ้น.

พาหิรรูป. . . อาหารสมุฏฐานรูป. . . อุตฺตสมุฏฐานรูป ๗๗ อาศัยมหาภูตรูป ๑ ๗๗

[๑๔๔๑] ๒. อนุปาตินอนุปาทานิยธรรม อาศัยอนุปาตินอนุปาทานิยธรรม เกิดขึ้น เพราะนกัมมปัจจัย

คือ เจตนาที่เป็นอนุปาตินอนุปาทานิยธรรม อาศัยชั้นที่เป็นอนุปาตินอนุปาทานิยธรรม ซึ่งเป็นกุศล เกิดขึ้น.

๑๒. นวิปากปัจจัย

[๑๔๔๒] ๑. อุปาทินนุปาทานิยธรรม อาศัยอุปาทินนุปาทานิยธรรม เกิดขึ้น เพราะนวิปากปัจจัย

คือ สำหรับพวกอสัญญสัตว์ ๙๗ อาศัยมหาภูตรูป ๑ ๙๗ กฤตตารูปที่เป็นอุปาทารูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย.

๒. อนุปาตินนุปาทานิยธรรม อาศัยอุปาทินนุปาทานิยธรรม เกิดขึ้น เพราะนวิปากปัจจัย

มี ๑ วาระ.

๓. อนุปาตินอนุปาทานิยธรรม อาศัยอนุปาตินนุปาทานิยธรรมเกิดขึ้น เพราะนวิปากปัจจัย

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอนุปาตินอนุปาทานิยธรรมซึ่งเป็นกุศล เกิดขึ้น.

มี ๓ วาระ.

๖. อนุปาตินนุปาทานิยธรรม อาศัยอนุปาตินนุปาทานิยธรรม และอนุปาตินอนุปาทานิยธรรม เกิดขึ้น เพราะนวิปากปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นที่เป็นอนุปาทินอนุปาทานิยธรรม
ซึ่งเป็นกุศล และมหาภูตรูป เกิดขึ้น.

๑๓. นอาหารปัจจัย

[๑๔๔๓] ๑. อนุปาทินอนุปาทานิยธรรม อาศัยอนุปาทินอนุปาทา-
นิยธรรม เกิดขึ้น เพราะนอาหารปัจจัย

สำหรับพวกอสังขยัตตว์ ฯลฯ อาศัยมหาภูตรูป ๑ ฯลฯ

๒. อนุปาทินอนุปาทานิยธรรม อาศัยอนุปาทิน-
อนุปาทานิยธรรม เกิดขึ้น เพราะนอารัมมณปัจจัย

พาหिरูป ... อุตตสมุฏฐานรูป ฯลฯ อาศัยมหาภูตรูป ๑ ฯลฯ

๑๔. นอินทริยปัจจัย

[๑๔๔๔] ๑. อนุปาทินอนุปาทานิยธรรม อาศัยอนุปาทินอนุปาทา-
นิยธรรม เกิดขึ้น เพราะนอินทริยปัจจัย

สำหรับพวกอสังขยัตตว์ รูปชีวิตินทริย์ อาศัยมหาภูตรูป เกิดขึ้น.

[๑๔๔๕] ๒. อนุปาทินอนุปาทานิยธรรม อาศัยอนุปาทิน-
อนุปาทานิยธรรม เกิดขึ้น เพราะนอินทริยปัจจัย

พาหिरูป ... อาหารสมุฏฐานรูป ... อุตตสมุฏฐานรูป ฯลฯ อาศัยมหาภูต
รูป ๑ ฯลฯ

๑๕. นณานปัจจย

[๑๔๔๖] ๑. อุปาทินนุปาทานิยธรรม อาศัยอุปาทินนุปาทานิยธรรม เกิดขึ้น เพราะนณานปัจจย

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่สหระคด้วยปัจจยวิญญาณ ฯลฯ

สำหรับพวกอสังขยัตถ์ ฯลฯ อาศัยมหาภูตรูป ๑ ฯลฯ

๒. อนุปาตินนุปาทานิยธรรม อาศัยอนุปาตินนุปาทานิยธรรม เกิดขึ้น เพราะนณานปัจจย

พาหิรรูป. . . อาหารสมภูฐานรูป. . . อุดสมภูฐานรูป ฯลฯ อาศัยมหาภูต. รูป ๑ ฯลฯ

๑๖. นมคคปัจจย

[๑๔๔๗] อุปาทินนุปาทานิยธรรม อาศัยอุปาทินนุปาทานิยธรรม เกิดขึ้น เพราะนมคคปัจจย

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอุปาทินนุปาทานิยธรรม ซึ่งเป็นเหตุกะ เกิดขึ้น ฯลฯ

มี ๕ วาระ.

๑๗. นสัมปยุตตปัจจย

[๑๔๔๘] อุปาทินนุปาทานิยธรรม อาศัยอุปาทินนุปาทานิยธรรม เกิดขึ้น เพราะนสัมปยุตตปัจจย

เหมือนกันบนอาร์มณปัจจย. (คือ มี ๖ วาระ)

๑๘. นวิปยุตตปัจจย

[๑๔๔๕] ๑. อุปาทินนุปาทานิยธรรม อาศัยอุปาทินนุปาทานิยธรรม เกิดขึ้น เพราะนวิปยุตตปัจจย

คือ ในอรุปภูมิ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอุปาทินนุปาทานิยธรรม เกิดขึ้น ฯลฯ

สำหรับพวกอสังขยัตถ์ ฯลฯ อาศัยมหาภูตรูป ๑ ฯลฯ

๒. อนุปาตินนุปาทานิยธรรม อาศัยอนุปาตินนุปาทานิยธรรมเกิดขึ้น เพราะนวิปยุตตปัจจย

คือ ในอรุปภูมิ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอนุปาตินนุปาทานิยธรรม เกิดขึ้น ฯลฯ.

พาหिरูป...อาหารสมภูฐานรูป...อุตุสมภูฐานรูป ฯลฯ อาศัยมหาภูตรูป ๑ ฯลฯ

๓. อนุปาตินนอนุปาทานิยธรรม อาศัยอนุปาตินนอนุปาทานิยธรรม เกิดขึ้น เพราะนวิปยุตตปัจจย

คือ ในอรุปภูมิ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอนุปาตินนอนุปาทานิยธรรม เกิดขึ้น ฯลฯ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๒ เกิดขึ้น.

๑๕. โนนัตถิปัจจย ๒๐. โนวิคตปัจจย

[๑๔๕๐] อุปาทินนุปาทานิยธรรม อาศัยอุปาทินนุปาทานิยธรรม เกิดขึ้น เพราะโนนนัตถิปัจจย ฯลฯ เพราะโนวิคตปัจจย

พืงนับเหมือนปัจจนียะ ในกุสลดิกะ ที่ให้พิสดารไว้แล้ว.

การนับจำนวนวาระในปัจจนียะ

ในนเหตุปัจจยมี ๕ วาระ ในนอรัมมณปัจจย มี ๖ วาระ ในนอธิปติ
ปัจจย มี ๖ วาระ ในนอนันตรปัจจย มี ๖ วาระ ในนสมนันตรปัจจย มี ๖
วาระ ในนอัญญมัญญปัจจย มี ๖ วาระ ในนอุปนิสสยปัจจย มี ๖ วาระ ในน-
ปุเรชาตปัจจย มี ๗ วาระ ในนปัจจลาชาตปัจจย มี ๘ วาระ ในนอาเสวนปัจจย
มี ๘ วาระ ในนกัมมปัจจย มี ๒ วาระ ในนวิปากปัจจย มี ๖ วาระ ในน-
อาหารปัจจย มี ๒ วาระ ในนอินทริยปัจจย มี ๒ วาระ ในนฉานปัจจย มี ๒
วาระ ในนมัคคปัจจย มี ๕ วาระ ในนสัมปยุตตปัจจย มี ๖ วาระ ในน-
วิปยุตตปัจจย มี ๓ วาระ ในนโนนัตถิปัจจย มี ๖ วาระ ในนโนวิกตปัจจย มี ๖
วาระ.

เพราะนเหตุปัจจย ในนอรัมมณปัจจยมี ๘ วาระ ฯลฯ ในนโนวิกต-
ปัจจย มี ๔ วาระ.

พึงนับจำนวนวาระเหมือนในกุสลตติกะ.

ปัจจนียนัย จบ

อนุโลมปัจจนียนัย

[๑๔๕๒] เพราะเหตุปัจจย ในนอรัมมณปัจจย มี ๖ วาระ ฯลฯ
ในนโนวิกตปัจจย มี ๖ วาระ.

พึงนับจำนวนวาระในอนุโลมปัจจนียะ เหมือนในกุสลตติกะ.

อนุโลมปัจจนียนัย จบ

ปัจจนียานุโลมณัย

[๑๔๕๓] เพราะเหตุปัจจัจย์ ในอาร์มณปัจจัจย์ มี ๒ วาระ ฯลฯ
ในอวิตตปัจจัจย์ มี ๕ วาระ.

พึงนับจำนวนวาระในปัจจนียานุโลม เหมือนในกุสสติกะ.

ปัจจนียานุโลม จบ

ปฎิจจวาระ จบ

สหชาติวาระ

[๑๔๕๔] อุปาทินนุปาทานิยธรรม เกิดร่วมกับอุปาทินนุปาทา-
นิยธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัจย์

ปฎิจจวาระก็ดี สหชาติวาระก็ดี เหมือนกัน.

สหชาติวาระ จบ

ปัจจยวาระ

อนุโลมณัย

๑. เหตุปัจจัจย์

[๑๔๕๕] ๑. อุปาทินนุปาทานิยธรรม อาศัยอุปาทินนุปาทา-
นิยธรรม เกิดขึ้นเพราะเหตุปัจจัจย์

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอุปาทินนุปาทานิยธรรม เกิดขึ้น ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ หทยัตถุ อาศัยชั้นทั้งหลาย เกิดขึ้น ฯลฯ ชั้น
ทั้งหลายอาศัยหทยัตถุ เกิดขึ้น.

มหาภูตรูป ๓ อาศัยมหาภูตรูป ๑ เกิดขึ้น ฯลฯ กุฎัตตารูปที่เป็น
อุปาทารูปอาศัยมหาภูตรูป เกิดขึ้น. ชั้นทั้งหลายที่เป็นอุปาทินนุปาทานियธรรม
อาศัยหทยวัตถุเกิดขึ้น.

๒. อนุปาตินนุปาทานियธรรม อาศัยอนุปาตินนุปาทา-
นियธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นที่เป็นอนุปาตินนุปาทานियธรรมเกิด
ขึ้น ชั้นที่เป็นอนุปาตินนุปาทานियธรรม อาศัยหทยวัตถุเกิดขึ้น.

๓. อนุปาตินนอนุปาทานियธรรม อาศัยอนุปาตินนุ-
ปาทานियธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้นที่เป็นอนุปาตินนอนุปาทานियธรรม อาศัยหทยวัตถุเกิดขึ้น.

๔. อุปาทินนุปาทานियธรรม และอนุปาตินนุปาทา-
นियธรรม อาศัยอนุปาตินนุปาทานियธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอนุปาตินนุ-
ปาทานियธรรม เกิดขึ้น.

๕. อนุปาตินนุปาทานियธรรม อาศัยอนุปาตินนุปา-
ทานियธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

มี ๑ วาระ

๖. อนุปาตินนอนุปาทานियธรรม อาศัยอนุปาตินน-
อนุปาทานियธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

มี ๓ วาระ.

**๘. อนุปาตินอนุปาทานิยธรรม อาศัยอนุปาตินอนุปา-
ทานิยธรรม และอนุปาตินอนุปาทานิยธรรมเกิดขึ้นเพราะเหตุปัจจัย**

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอนุปาตินอนุปาทานิยธรรม และ
หทยวัตถุเกิดขึ้น ฯลฯ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๒ และหทยวัตถุเกิดขึ้น.

**๑๐. อนุปาตินอนุปาทานิยธรรม อาศัยอนุปาตินอนุปา-
ทานิยธรรม และอนุปาตินอนุปาทานิยธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุ
ปัจจัย**

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นที่เป็นอนุปาตินอนุปาทานิยธรรม
และมหาภูตรูป เกิดขึ้น.

**๑๑. อนุปาตินอนุปาทานิยธรรม อาศัยอนุปาตินอนุปาทา-
นิยธรรม และอนุปาตินอนุปาทานิยธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย**

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นที่เป็นอนุปาตินอนุปาทานิยธรรม และ
มหาภูตรูป เกิดขึ้น ฯลฯ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอนุปาตินอนุปาทานิยธรรม
และหทยวัตถุเกิดขึ้น ฯลฯ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๒ และหทยวัตถุเกิดขึ้น.

๒. อาร์มมณปัจจัย

**[๑๔๕๖] ๑. อนุปาตินอนุปาทานิยธรรม อาศัยอนุปาตินอนุปาทา-
นิยธรรม เกิดขึ้น เพราะอาร์มมณปัจจัย**

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอนุปาตินอนุปาทานิยธรรม เกิดขึ้น
 ฯลฯ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๒ เกิดขึ้น.

ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอนุปาตินุปาทานิย-
กรรม เกิดขึ้น ฯลฯ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๒ เกิดขึ้น.

ชั้นทั้งหลายอาศัยหทยวัตถุ เกิดขึ้น.

จักขุวิญญาณ อาศัยจักขายตนะ เกิดขึ้น ฯลฯ กายวิญญาณอาศัย
กายตนะเกิดขึ้น.

ชั้นที่เป็นอนุปาตินุปาทานิยกรรม อาศัยหทยวัตถุเกิดขึ้น.

**๒. อนุปาตินุปาทานิยกรรม อาศัยอนุปาตินุปาทา-
นิยกรรม เกิดขึ้น เพราะอาร์มมณปัจจัย**

คือ ชั้นที่เป็นอนุปาตินุปาทานิยกรรม อาศัยหทยวัตถุ เกิดขึ้น.

**๓. อนุปาตินนอนุปาทานิยกรรม อาศัยอนุปาตินุ-
ปาทานิยกรรม เกิดขึ้น เพราะอาร์มมณปัจจัย**

คือ ชั้นที่เป็นอนุปาตินนอนุปาทานิยกรรม อาศัยหทยวัตถุ เกิดขึ้น.

**๔. อนุปาตินุปาทานิยกรรม อาศัยอนุปาตินุปา-
ทานิยกรรม เกิดขึ้น เพราะอาร์มมณปัจจัย**

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอนุปาตินุปาทานิยกรรม เกิดขึ้น
 ฯลฯ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๒ เกิดขึ้น.

**๕. อนุปาตินนอนุปาทานิยกรรม อาศัยอนุปาทนน-
อนุปาทานิยกรรม เกิดขึ้น เพราะอาร์มมณปัจจัย**

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอนุปาตินนอนุปาทานิยกรรม เกิด
ขึ้น ฯลฯ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๒ เกิดขึ้น.

[๑๔๕๗] ๖. อนุปาทินอนุปาทานิยธรรม อาศัยอนุปาทินอนุ-
ปาทานิยธรรม และอนุปาทินอนุปาทานิยธรรม เกิดขึ้น เพราะ
อาร์มมณปัจจัย

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอนุปาทินอนุปาทานิยธรรม และ
หทยวัตถุ เกิดขึ้น ฯลฯ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๒ และหทยวัตถุ เกิดขึ้น.

๗. อนุปาทินอนุปาทานิยธรรม อาศัยอนุปาทินอนุปาทา-
นิยธรรม และอนุปาทินอนุปาทานิยธรรม เกิดขึ้น เพราะอาร์มมณ-
ปัจจัย

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอนุปาทินอนุปาทานิยธรรม และหทย-
วัตถุ เกิดขึ้น ฯลฯ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๒ และหทยวัตถุ เกิดขึ้น.

๓. อธิปัตติปัจจัย

[๑๔๕๘] ๑. อนุปาทินอนุปาทานิยธรรม อาศัยอนุปาทินอนุปาทา-
นิยธรรม เกิดขึ้น เพราะอธิปัตติปัจจัย

คือ ชั้นที่เป็นอนุปาทินอนุปาทานิยธรรม อาศัย หทยวัตถุ เกิดขึ้น.

๒. อนุปาทินอนุปาทานิยธรรม อาศัยอนุปาทินอนุ-
ปาทานิยธรรม เกิดขึ้น เพราะอธิปัตติปัจจัย

คือ ชั้นที่เป็นอนุปาทินอนุปาทานิยธรรม อาศัยหทยวัตถุ เกิดขึ้น.

๓. อนุปาทินอนุปาทานิยธรรม อาศัยอนุปาทินอนุปา-
ทานิยธรรม เกิดขึ้น เพราะอธิปัตติปัจจัย

มี ๑ วาระ.

๔. ฯลฯ อาศัยอนุปาทินอนุปาทานิยธรรม เกิดขึ้น

มี ๓ วาระ.

๑. ฯลฯ อาศัยอนุปาทินอนุปาทานิยธรรม และอนุปา-
ทินอนุปาทานิยธรรม เกิดขึ้น เพราะอธิปัตติปัจจัย

๒. ฯลฯ อาศัยอนุปาทินอนุปาทานิยธรรม และอนุ-
ปาทินอนุปาทานิยธรรม เกิดขึ้น เพราะอธิปัตติปัจจัย

๓. อนุปาทินอนุปาทานิยธรรม อาศัยอนุปาทินอนุปาทา-
นิยธรรมและอนุปาทินอนุปาทานิยธรรม เกิดขึ้น เพราะอธิปัตติปัจจัย

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ที่เป็นอนุปาทินอนุปาทานิยธรรม และหทย-
วัตถุ เกิดขึ้น ฯลฯ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๒ และหทยวัตถุ เกิดขึ้น.

๔. อนันตรปัจจัย

[๑๔๕๕] อนุปาทินอนุปาทานิยธรรม อาศัยอนุปาทินอนุปาทานิย-
ธรรม เกิดขึ้น เพราะอนันตรปัจจัย

ปัจจัย ๒๔ พึงให้พิสดาร.

ฯลฯ เพราะอวิคตปัจจัย.

การนับจำนวนวาระในอนุโลม

[๑๔๖๐] ในเหตุปัจจัย มี ๑๑ วาระ ในอาร์มมณปัจจัย มี ๗ วาระ ใน
อธิปัตติปัจจัย มี ๕ วาระ ในอนันตรปัจจัย มี ๗ วาระ ในสมนันตรปัจจัย มี ๗
วาระ ในสหชาติปัจจัย มี ๑๑ วาระ ในอัญญมัญญปัจจัย มี ๗ วาระ ในนิสสย-

ปัจจัย มี ๑๑ วาระ ในอุปนิสัยปัจจัย มี ๗ วาระ ในปุเรชาติปัจจัย มี ๗ วาระ ในอาเสวนปัจจัย มี ๖ วาระ ในกัมมปัจจัย มี ๑๑ วาระ ในวิปากปัจจัย มี ๑๑ วาระ ในอาหารปัจจัย มี ๑๑ วาระ ในอินทริยปัจจัย มี ๑๑ วาระ ในฌานปัจจัย มี ๑๑ วาระ ในมัคคปัจจัย มี ๑๑ วาระ ในสัมปยุตตปัจจัย มี ๗ วาระ ในวิปยุตตปัจจัย มี ๑๑ วาระ ในอัติปัจจัย มี ๑๑ วาระ ในนัตติปัจจัย มี ๗ วาระ ในวิคตปัจจัย มี ๗ วาระ ในอวิคตปัจจัย มี ๑๑ วาระ.

[๑๔๖๑] เพราะเหตุปัจจัย ในอาร์มมณปัจจัย มี ๗ วาระ ฯลฯ ในอวิคตปัจจัย มี ๑๑ วาระ. ฟังนับจำนวนวาระเหมือนในกุสลติกะ.

อนุโลม จบ

ปัจจัยนัย

๑. นเหตุปัจจัย

[๑๔๖๒] ๑. อุปาทินนุปาทานิยธรรม อาศัยอุปาทินนุปาทานิยธรรม เกิดขึ้น เพราะนเหตุปัจจัย

คือ ฯลฯ อาศัยขั้น ๑ ที่เป็นอุปาทินนุปาทานิยธรรม ซึ่งเป็นเหตุให้เกิดขึ้น.

ในเหตุกปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

สำหรับพวกอสังขยัตว์ ฯลฯ อาศัยมหาภูตรูป ๑ ฯลฯ เกิดขึ้น.

จักขุวิญญาณ อาศัยจักขายตนะ เกิดขึ้น ฯลฯ กายวิญญาณ อาศัยกายายตนะเกิดขึ้น.

ขั้นทั้งหลายที่เป็นอุปาทินนุปาทานิยธรรม ซึ่งเป็นเหตุ อาศัยหทยวัตถุเกิดขึ้น.

๒. อนุปาทินุปาทานิยธรรม อาศัยอนุปาทินุปาทา

นัยธรรม เกิดขึ้น เพราะนเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขั้นที่เป็นอนุปาทินุปาทานิยธรรม ซึ่งเป็นเหตุเกิดเกิดขึ้น, ขั้นที่เป็นอนุปาทินุปาทานิยธรรมซึ่งเป็นเหตุเกิด อาศัย หทยวัตถุ เกิดขึ้น. โมหะที่สหระคด้วยวิจิจจณา ที่สหระคด้วยอุทัจจะ อาศัย หทยวัตถุ เกิดขึ้น.

๓. อนุปาทินุปาทานิยธรรม และอนุปาทินุปาทา-
นัยธรรม อาศัยอนุปาทินุปาทานิยธรรม เกิดขึ้น เพราะนเหตุปัจจัย

คือ ขั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขั้น ๑ ที่เป็นอนุปาทินุปาทา-
นัยธรรม ซึ่งเป็นเหตุเกิด เกิดขึ้น.

๔. อนุปาทินุปาทานิยธรรม อาศัยอนุปาทินุปา-
ทานิยธรรม เกิดขึ้น เพราะนเหตุปัจจัย

คือ ขั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขั้น ๑ ที่เป็นอนุปาทินุ-
ปาทานิยธรรม ซึ่งเป็นเหตุเกิด เกิดขึ้น ฯลฯ

พาหิรูป... อาหารสมุฏฐานรูป... อตุสมุฏฐานรูป ฯลฯ มหาภูตรูป
๑ อาศัยมหาภูตรูป ๓ ฯลฯ อนุปาทารูปอาศัยมหาภูตรูป.

โมหะที่สหระคด้วยวิจิจจณา ที่สหระคด้วยอุทัจจะ อาศัยขั้นที่
สหระคด้วยวิจิจจณา ที่สหระคด้วยอุทัจจะ เกิดขึ้น.

๕. อนุปาทินุปาทานิยธรรม อาศัยอนุปาทิน-
นุปาทานิยธรรม และอนุปาทินุปาทานิยธรรม เกิดขึ้น เพราะ-
นเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมภูฐานรูป อาศัยชั้นที่เป็นอุปาทินนุปาทานิยธรรม ซึ่งเป็นเหตุกะ และมหาภูตรูป เกิดขึ้น, ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอุปาทินนุปาทานิยธรรม ซึ่งเป็นเหตุกะ และหทยวัตถุ เกิดขึ้น ฯลฯ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๒ และหทยวัตถุ เกิดขึ้น.

โมหะที่สหระคด้วยวิจิกิจฉา ที่สหระคด้วยอุทธัจจะ อาศัยชั้นที่สหระคด้วยวิจิกิจฉา ที่สหระคด้วยอุทธัจจะ และหทยวัตถุ เกิดขึ้น.

๒. นอารัมมณปัจจัย ๓. นอธิปติปัจจัย

[๑๔๖๓] ๑. อุปาทินนุปาทานิยธรรม อาศัยอุปาทินนุปาทานิยธรรม เกิดขึ้น เพราะนอธิปติปัจจัย ฯลฯ

คือ ฯลฯ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอุปาทินนุปาทานิยธรรม เกิดขึ้น ฯลฯ

๒. อุปาทินนุปาทานิยธรรม อาศัยอุปาทินนุปาทานิยธรรม เกิดขึ้น เพราะนอธิปติปัจจัย

คือ จิตตสมภูฐานรูป อาศัยชั้นที่เป็นอุปาทินนุปาทานิยธรรม เกิดขึ้น, ชั้นทั้งหลายที่เป็นอุปาทินนุปาทานิยธรรม อาศัยหทยวัตถุ เกิดขึ้น.

๓. อุปาทินนุปาทานิยธรรม อาศัยอุปาทินนุปาทานิยธรรม เกิดขึ้น เพราะนอธิปติปัจจัย

คือ อธิปติธรรมที่เป็นอุปาทินนุปาทานิยธรรม อาศัยหทยวัตถุ เกิดขึ้น.

๔. อุปาทินนุปาทานิยธรรม และอุปาทินนุปาทานิยธรรม อาศัยอุปาทินนุปาทานิยธรรม เกิดขึ้น เพราะนอธิปติปัจจัย

คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอุปาทินุปาทานิยธรรม เกิดขึ้น ฯลฯ

๕. ฯลฯ อาศัยอุปาทินุปาทานิยธรรม เกิดขึ้น มี

๑ วาระ.

๖. อุปาทินนอุปาทานิยธรรม อาศัยอุปาทินนอุปาทานิยธรรม เกิดขึ้น เพราะนอริปติปัจจัย

คือ อริปติธรรมที่เป็นอุปาทินนอุปาทานิยธรรม อาศัยชั้นที่เป็นอุปาทินนอุปาทานิยธรรม เกิดขึ้น.

[๑๔๖๔] ๗. อุปาทินนอุปาทานิยธรรม อาศัยอุปาทินนอุปาทานิยธรรม และอุปาทินนอุปาทานิยธรรม เกิดขึ้น เพราะนอริปติปัจจัย

คือ อริปติธรรมที่เป็นอุปาทินนอุปาทานิยธรรม อาศัยชั้นที่เป็นอุปาทินนอุปาทานิยธรรม และหทยัตถุ เกิดขึ้น.

๘. อุปาทินนอุปาทานิยธรรม อาศัยอุปาทินนอุปาทานิยธรรม และอุปาทินนอุปาทานิยธรรม เกิดขึ้น เพราะนอริปติปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นที่เป็นอุปาทินนอุปาทานิยธรรม และมหาภูตรูป เกิดขึ้น ฯลฯ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอุปาทินนอุปาทานิยธรรม และหทยัตถุเกิดขึ้น ฯลฯ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๒ และหทยัตถุ เกิดขึ้น.

[๑๔๖๕] อุปาทินนอุปาทานิยธรรม อาศัยอุปาทินนอุปาทานิยธรรม เกิดขึ้น เพราะนอริปติปัจจัย... เพราะนสมนัตถุปัจจัย เพราะนอริปติปัจจัย เพราะนอุปนิสยปัจจัย เพราะนปุเรชาติ-

ปัจจัย เพราะนปัจจัยชาติปัจจัย เพราะนอาเสวนปัจจัย*.

๑๑. นกัมมปัจจัย

[๑๔๖๖] ๑. อนุปาทินอนุปาทานิยธรรม อาศัยอนุปาทิน-
ปาทานิยธรรม เกิดขึ้น เพราะนกัมมปัจจัย

คือ เจตนาที่เป็นอนุปาทินอนุปาทานิยธรรม อาศัยททยวัตถุ เกิดขึ้น.

๒. อนุปาทินอนุปาทานิยธรรม อาศัยอนุปาทิน-
อนุปาทานิยธรรม เกิดขึ้น เพราะนกัมมปัจจัย

คือ เจตนาที่เป็นอนุปาทินอนุปาทานิยธรรม ซึ่งเป็นกุศล อาศัย
ททยวัตถุเกิดขึ้น.

๓. อนุปาทินอนุปาทานิยธรรม อาศัยอนุปาทิน-
อนุปาทานิยธรรม เกิดขึ้น เพราะนกัมมปัจจัย

คือ เจตนาที่เป็นอนุปาทินอนุปาทานิยธรรม อาศัยขันธที่เป็นอนุปาทิน-
อนุปาทานิยธรรม เกิดขึ้น. พาหิรรูป...อาหารสมุฏฐานรูป...อุตุสมุฏฐานรูป
๗๑ อาศัยมหาภูตรูป ๑ เกิดขึ้น.

๔. อนุปาทินอนุปาทานิยธรรม อาศัยอนุปาทิน-
อนุปาทานิยธรรม เกิดขึ้น เพราะนกัมมปัจจัย

คือ เจตนาที่เป็นอนุปาทินอนุปาทานิยธรรม อาศัยขันธที่เป็น
อนุปาทินอนุปาทานิยธรรม ซึ่งเป็นกุศล เกิดขึ้น.

๑. คูจำนวนการนับวาระ ในข้อ ๑๔๖๕

๕. อนุปาตินอนุปาทานิยธรรม อาศัยอนุปาติน-
อนุปาทานิยธรรม และอนุปาตินอนุปาทานิยธรรม เกิดขึ้น เพราะ
นกัมมปัจจัย

คือ เจตนาซึ่งเป็นกุศลที่เป็นอนุปาตินอนุปาทานิยธรรม อาศัยขั้น
ที่เป็นอนุปาตินอนุปาทานิยธรรม ซึ่งเป็นกุศลและทथวัตถุเกิดขึ้น.

๖. อนุปาตินอนุปาทานิยธรรม อาศัยอนุปาตินอนุปาทา-
นิยธรรม และอนุปาตินอนุปาทานิยธรรม เกิดขึ้น เพราะนกัมมปัจจัย

คือ เจตนาที่เป็นอนุปาตินอนุปาทานิยธรรม อาศัยขั้นที่เป็นอนุปาติน-
อนุปาทานิยธรรม และทथวัตถุ เกิดขึ้น.

๑๒. นวิปากปัจจัย

[๑๔๖๗] ๑. อนุปาตินอนุปาทานิยธรรม อาศัยอนุปาตินอนุปาทา-
นิยธรรม เกิดขึ้น เพราะนวิปากปัจจัย

สำหรับพวกอสังขยัตถ์ ฯลฯ อาศัยมหาภูตรูป ๑ เกิดขึ้น.

๒. อนุปาตินอนุปาทานิยธรรม อาศัยอนุปาตินอนุปาทา
นิยธรรม เกิดขึ้น เพราะนวิปากปัจจัย

คือ ขั้นที่เป็นอนุปาตินอนุปาทานิยธรรม อาศัยทथวัตถุ เกิดขึ้น.

๓. อนุปาตินอนุปาทานิยธรรม อาศัยอนุปาทานิย-
ธรรม เกิดขึ้น เพราะนวิปากปัจจัย

คือ ขั้นที่เป็นอนุปาตินอนุปาทานิยธรรม ซึ่งเป็นกุศล อาศัย
ทथวัตถุเกิดขึ้น.

๔. ฯลฯ อาศัยอนุปาทินอนุปาทานิยธรรม ฯลฯ เกิดขึ้น

มี ๑ วาระ.

๕. ฯลฯ อาศัยอนุปาทินอนุปาทานิยธรรม ฯลฯ

เกิดขึ้น

มี ๓ วาระ.

๘. อนุปาทินอนุปาทานิยธรรม อาศัยอนุปาทิน-
อนุปาทานิยธรรม และอนุปาทินอนุปาทานิยธรรม เกิดขึ้น เพราะ
นวิปากปัจจัย ฯลฯ

๙. อนุปาทินอนุปาทานิยธรรม อาศัยอนุปาทินอนุปาทา-
นิยธรรม และอนุปาทินอนุปาทานิยธรรม เกิดขึ้น เพราะนวิปาก-
ปัจจัย ฯลฯ

๑๐. อนุปาทินอนุปาทานิยธรรม อาศัยอนุปาทินอนุปาทา-
นิยธรรม และอนุปาทินอนุปาทานิยธรรม เกิดขึ้น เพราะนวิปาก-
ปัจจัย ฯลฯ

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอนุปาทินอนุปาทานิยธรรม และหทย-
วัตถุ เกิดขึ้น ฯลฯ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๒ และหทยวัตถุ เกิดขึ้น.

๑๓. นอาหารปัจจัย ฯลฯ ๒๐. โนวิคตปัจจัย

[๑๔๖๘] อนุปาทินอนุปาทานิยธรรม อาศัยอนุปาทินอนุปาทานิย-
ธรรม เกิดขึ้น เพราะนอาหารปัจจัย...เพราะนอินทริยปัจจัย เพราะ
นฌานปัจจัย เพราะนมัคคปัจจัย เพราะนสัมปยุตตปัจจัย เพราะ
นวิปยุตตปัจจัย เพราะโนนัตถิปัจจัย เพราะโนวิคตปัจจัย.

การนับจำนวนวาระในปัจจุบันียะ

สุทธมุลกนัย

[๑๔๖๕] ในนเหตุปัจฉัย มี ๕ วาระ ในนอารัมมณปัจฉัย มี ๖ วาระ ในนอธิปติปัจฉัย มี ๘ วาระ ในนอนันตรปัจฉัย มี ๖ วาระ ในนสมนันตรปัจฉัย มี ๖ วาระ ในนอัญญมัญญุปัจฉัย มี ๖ วาระ ในนอุปนิสสยปัจฉัย มี ๖ วาระ ในนปุรชาตปัจฉัย มี ๗ วาระ ในนปัจฉาชาตปัจฉัย มี ๑๑ วาระ ในนอาเสวนปัจฉัย มี ๑๑ วาระ ในนกัมมปัจฉัย มี ๖ วาระ ในนวิปากปัจฉัย มี ๑๐ วาระ ในนอาหารปัจฉัย มี ๒ วาระ ในนอินทริยปัจฉัย มี ๒ วาระ ในนณานปัจฉัย มี ๒ วาระ ในนมัคคปัจฉัย มี ๕ วาระ ในนสัมปยุตตปัจฉัย มี ๖ วาระ ในนวิปยุตตปัจฉัย มี ๓ วาระ ในนโนนัตถิปัจฉัย มี ๖ วาระ ในนโนวิคตปัจฉัย มี ๖ วาระ. ฟังนับโดยพิสดาร.

การนับจำนวนวาระในอนุโลมปัจฉัยียะ

เพราะเหตุปัจฉัย ในนอารัมมณปัจฉัย มี ๖ วาระ ฯลฯ ในนโนวิคตปัจฉัย มี ๖ วาระ. ฟังนับโดยพิสดาร.

การนับจำนวนวาระในปัจจุบันียานุโลม

เพราะนเหตุปัจฉัย ในนอารัมมณปัจฉัย มี ๔ วาระ ฯลฯ ในนอวิคตปัจฉัย มี ๕ วาระ.

ปัจฉยวาระ จบ

นิสยวาระ

[๑๔๓๐] อุปาทินนุปาทานิยธรรม อาศัยอุปาทินนุปาทานิย-
ธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอุปาทินนุปาทานิยธรรม เกิดขึ้น
๑ล๑ อาศัยชั้น ๓ ๑ล๑

ปัจจัยวาระกัถิ นิสยวาระกัถิ เหมือนกัน.

นิสยวาระ จบ

สังสัฏฐวาระ

อนุโลมัย

เหตุปัจจัย

[๑๔๗๑] ๑. อุปาทินนุปาทานิยธรรม เจือกับอุปาทินนุปาทานิยธรรม เกิดขึ้นเพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ เจือกับชั้น ๑ ที่เป็นอุปาทินนุปาทานิยธรรม เกิดขึ้น, ชั้น ๑ เจือกับชั้น ๓ เกิดขึ้น ฯลฯ ชั้น ๒ เจือกับชั้น ๒ เกิดขึ้น.

ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๓ เจือกับชั้น ๑ ที่เป็นอุปาทินนุปาทานิยธรรม เกิดขึ้น ฯลฯ ชั้น ๒ เจือกับ ชั้น ๒ เกิดขึ้น.

๒. อนุปาตินนุปาทานิยธรรม เจือกับอนุปาตินนุปาทานิยธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ เจือกับชั้น ๑ ที่เป็นอนุปาตินนุปาทานิยธรรม เกิดขึ้น ฯลฯ ชั้น ๒ เจือกับชั้น ๒ เกิดขึ้น.

๓. อนุปาตินนอนุปาทานิยธรรมเจือกับอนุปาตินนอนุปาทานิยธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ เจือกับชั้น ๑ ที่เป็นอนุปาตินนอนุปาทานิยธรรม เกิดขึ้น ฯลฯ ชั้น ๒ เจือกับชั้น ๒ เกิดขึ้น.

การนับจำนวนวาระในอนุโลม

สุทฺถมุลกนัย

[๑๔๗๒] ในเหตุปัจจยมี ๓ วาระ ฯลฯ ในอธิปัตติปัจจย มี ๒ วาระ ในอาเสวนปัจจย มี ๒ วาระ ในวิปากปัจจย มี ๒ วาระ ฯลฯ ในอวิคตปัจจย มี ๓ วาระ. ในกุสลติกะนับอย่างไร พึงนับอย่างนั้น.

อนุโลม จบ

ปัจจนียนัย

[๑๔๗๓] อุปาทินนุปาทานิยธรรม เจือกับอุปาทินนุปาทานิย-
ธรรม เกิดขึ้น เพราะนเหตุปัจจย

คือ ชั้น ๓ เจือกับชั้น ๑ ที่เป็นอุปาทานิยธรรมซึ่งเป็นเหตุกะ
เกิดขึ้น ฯลฯ ชั้น ๒ เจือกับชั้น ๒ เกิดขึ้น.

ในเหตุกะ ปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

อนุปาตินนุปาทานิยธรรม เจือกับอนุปาตินนุปาทานิยธรรม
เกิดขึ้น เพราะนเหตุปัจจย

คือ ชั้น ๓ เจือกับชั้น ๑ ที่เป็นอนุปาตินนุปาทานิยธรรม ซึ่งเป็น
เหตุกะ เกิดขึ้น ฯลฯ ชั้น ๒ เจือกับชั้น ๒ เกิดขึ้น. โมหะที่สหคตด้วย
วิจิกิจญา ที่สหคตด้วยอุทฺธัจจะ เจือกับชั้นที่สหคตด้วยวิจิกิจญา ที่สหคต
ด้วยอุทฺธัจจะ ฯลฯ

การนับจำนวนวาระในปัจจนียะ

ในนเหตุปัจจย มี ๒ วาระ ในนอธิปติปัจจย มี ๓ วาระ ใน-
นวิปยุตตปัจจย มี ๓ วาระ ฯลฯ

ปัจจนียนัย จบ

อนุโลมปัจจนียนัย

[๑๔๓๔] เพราะเหตุปัจจย ในนอธิปติปัจจย มี ๓ วาระ ฯลฯ
ในนวิปยุตตปัจจย มี ๓ วาระ.

ปัจจนียานุโลมนัย

เพราะนเหตุปัจจย ในนอารัมมณปัจจย มี ๒ วาระ ฯลฯ ... ใน-
นวิคตปัจจย มี ๒ วาระ.

สังสัฎฐวาระ จบ

สัมปยุตตวาระ

[๑๔๓๕] อุปาทินนุปาทานิยธรรม สัมปยุตกับอุปาทินนุปาทานิย-
ธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจย.

ในเหตุปัจจย มี ๓ วาระ... ฯลฯ... ในนวิคตปัจจย มี ๓ วาระ.

สังสัฎฐวาระก็ดี สัมปยุตตวาระก็ดี เหมือนกัน.

สัมปยุตตวาระ จบ

ปัญหาวาระ

อนุโลมัย

๑. เหตุปัจจัย

[๑๔๓๖] ๑. อุปาทินนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทิน-
นุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจของเหตุปัจจัย

คือ เหตุที่เป็นอุปาทินนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขั้น
ด้วยอำนาจของเหตุปัจจัย.

ในปฏิสนธิขณะ เหตุที่เป็นอุปาทินนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่
สัมปยุตตขั้น และกฏัตตารูป ด้วยอำนาจของเหตุปัจจัย.

[๑๔๓๗] ๒. อุปาทินนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปา-
ตินนุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจของเหตุปัจจัย

คือ เหตุที่เป็นอุปาทินนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูป
ด้วยอำนาจของเหตุปัจจัย.

[๑๔๓๘] ๓. อุปาทินนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทินนุ-
ปาทานิยธรรม และอนุปาทินนุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจของเหตุ-
ปัจจัย

คือ เหตุที่เป็นอุปาทินนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขั้น
และจิตตสมุฏฐานรูป ด้วยอำนาจของเหตุปัจจัย.

[๑๔๓๕] ๔. อนุปาทินอนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปา-
ทินอนุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจของเหตุปัจจัย

คือ เหตุที่เป็นอนุปาทินอนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตต-
และจิตตสมุฏฐานรูป ด้วยอำนาจของเหตุปัจจัย.

[๑๔๔๐] ๕. อนุปาทินนอนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุ-
ปาทินนอนุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจของเหตุปัจจัย

คือ เหตุที่เป็นอนุปาทินนอนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตต-
กัณฑ์ ด้วยอำนาจของเหตุปัจจัย.

[๑๔๔๑] ๖. อนุปาทินนอนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุ-
ปาทินอนุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจของเหตุปัจจัย

คือ เหตุที่เป็นอนุปาทินนอนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏ-
ฐานรูป ด้วยอำนาจของเหตุปัจจัย.

[๑๔๔๒] ๗. อนุปาทินนอนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุ-
ปาทินอนุปาทานิยธรรม และอนุปาทินนอนุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจ
ของเหตุปัจจัย

คือ เหตุที่เป็นอนุปาทินนอนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตต-
กัณฑ์ และจิตตสมุฏฐานรูป ด้วยอำนาจของเหตุปัจจัย.

๒. อารัมมณปัจจัย

[๑๔๘๓] ๑. อุปาทินนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทินนุ- ปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจของอารัมมณปัจจัย

คือ พระเสกขะหรือปุถุชน พิจารณาเห็นจักขุโดยความเป็นของไม่
เที่ยง เป็นทุกข์เป็นอนัตตา ย่อมยินดี ย่อมเพติดเพลินยิ่ง เพราะปรารถนจักขุ
นั้น รากะย่อมเกิดขึ้น โทมนัสย่อมเกิดขึ้น เมื่อกุศลและอกุศลดับไปแล้ว
ตทารัมมณจิตอันเป็นวิบาก ย่อมเกิดขึ้น.

พระเสกขะหรือปุถุชน พิจารณาเห็นโสตะ ฆานะ ชิวหา กายะ รูป
เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ ที่เป็นอุปาทินนุปาทานิยธรรม และหทยวัตถุ
และขันธทั้งหลายที่เป็นอุปาทินนุปาทานิยะ โดยความเป็นของไม่เที่ยง เป็น
ทุกข์ เป็นอนัตตา ย่อมยินดี ย่อมเพติดเพลินยิ่ง เพราะปรารถนโสตะเป็นต้น
นั้น รากะย่อมเกิดขึ้น โทมนัสย่อมเกิดขึ้น เมื่อกุศลและอกุศลดับไปแล้ว
ตทารัมมณจิต อันเป็นวิบาก ย่อมเกิดขึ้น.

รูปายตนะที่เป็นอุปาทินนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ
คันธายตนะ ที่เป็นอุปาทินนุปาทานิยธรรม ฯลฯ รสายตนะ ฯลฯ โผฏ-
ฐัพพายตนะเป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ ด้วยอำนาจของอารัมมณปัจจัย.

[๑๔๘๔] ๒. อุปาทินนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาติน- นุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจของอารัมมณปัจจัย

คือ บุคคลพิจารณาเห็นจักขุ โดยความเป็นของไม่เที่ยง เป็นทุกข์
เป็นอนัตตา ย่อมยินดี ย่อมเพติดเพลินยิ่ง เพราะปรารถนจักขุนั้น รากะย่อม
เกิดขึ้น โทมนัสย่อมเกิดขึ้น.

บุคคลพิจารณาเห็นโสตะ ฆานะ ชิวหา กาย รูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ ที่เป็นอุปาทินนุปาทานิยธรรม และหทยวัตถุ และขันธุ์ทั้งหลายที่เป็นอุปาทินนุปาทานิยธรรม โดยความเป็นของไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตา ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะปรารถนาโสตะเป็นต้นนั้น รากะย่อมเกิดขึ้น โทมนัสย่อมเกิดขึ้น.

บุคคลเห็นรูปที่เป็นอุปาทินนุปาทานิยธรรม ด้วยทิพยจักขุ, ฐิติของบุคคลผู้มีความพร้อมเพรียงด้วยจิตที่เป็นอุปาทินนุปาทานิยธรรม ด้วยเจโตปริยญาณ.

ขันธุ์ที่เป็นอุปาทินนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่อิทธิวิธญาณ แก่เจโตปริยญาณ แก่ปุพเพนิวาสานุสสติญาณ แก่อนาคตังสญาณ แก่อาวัจชนะ ด้วยอำนาจของอาร์มมณปัจจัย.

[๑๔๘๕] ๓. อุปาทินนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปา-
ทินนุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจของอาร์มมณปัจจัย

คือ บุคคลให้ทาน สมาทานศีล ทำอุโบสถกรรม แล้วพิจารณากุศลนั้น, พิจารณากุศลที่สังสมดีแล้วในกาลก่อน, ออกจากฌานแล้วพิจารณาฌาน.

พระอรិยะทั้งหลายพิจารณาโคตรภู, พิจารณาโวทาน, พิจารณาภิเลสที่ละแล้ว, พิจารณาภิเลสที่ข่มแล้ว, ฐิกิเลสที่เคยเกิดแล้วในกาลก่อน, พิจารณาเห็นรูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ ที่เป็นอุปาทินนุปาทานิยธรรม และขันธุ์ที่เป็นอุปาทินนุปาทานิยธรรม โดยความเป็นของไม่เที่ยง เป็นทุกข์

เป็นอนัตตา ย่อมยินดี ย่อมเพติดเพลินยิ่ง เพราะปรารภรูปเป็นต้นนั้น
ราคะย่อมเกิดขึ้น โทมนัสย่อมเกิดขึ้น.

เห็นรูปที่เป็นอนุปาทินุปาทานิยธรรม ด้วยทิพยจักขุ, ฟังเสียงด้วย
ทิพโสตธาตุ รู้จิตของบุคคลผู้พร้อมเพรียงด้วยจิตที่เป็นอนุปาทินุปาทานิย-
ธรรม ด้วยเจโตปริยญาณ.

อากาสนัญญาตนะ เป็นปัจจัยแก่วิญญาณัญญาตนะ ด้วยอำนาจของ
อาร์มมณปัจจัย.

อากิญจัญญาตนะ เป็นปัจจัยแก่เนวตัญญานาสัญญาตนะ ด้วยอำนาจ
ของอาร์มมณปัจจัย.

ขั้นที่ที่เป็นอนุปาทินุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่อิทธิวิชญาณ แก่
เจโตปริยญาณ แก่ปุพเพนิวาสานุสสติญาณ แก่ยถากัมมุปคญาณ แก่อนาคตั้งส-
ญาณ แก่อาวชชนะ ด้วยอำนาจของอาร์มมณปัจจัย.

[๑๔๘๖] ๔. อนุปาทินุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาทิน-
นุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจของอาร์มมณปัจจัย

คือ พระเสกขะหรือปุถุชน พิจารณาเห็นรูปที่เป็นอนุปาทินุปาทา-
นิยธรรม... เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ ที่เป็นอนุปาทินุปาทานิยธรรม
และขั้นที่ที่เป็นอนุปาทินุปาทานิยธรรม โดยความเป็นของไม่เที่ยง เป็นทุกข์
เป็นอนัตตา ย่อมยินดี ย่อมเพติดเพลินยิ่ง เพราะปรารภรูปเป็นต้นนั้น
ราคะย่อมเกิดขึ้น โทมนัสย่อมเกิดขึ้น เมื่อกุศลและอกุศลดับไปแล้ว ตทา-
รัมมณจิตอันเป็นวิบากย่อมเกิดขึ้น.

อากาสนัญญาตนกุศล เป็นปัจจัยแก่วิญญาณัญญาตนวิบาก ด้วยอำนาจของอาร์มมณปัจจัย.

อากัญญาตนกุศล เป็นปัจจัยแก่เนวสัณญานาสัณญาตนวิบาก ด้วยอำนาจของอาร์มมณปัจจัย.

รูปายตนะที่เป็นอนุปาทินอนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ ฯลฯ โภกฐัพพายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ ด้วยอำนาจของอาร์มมณปัจจัย.

[๑๔๘๗] ๕. อนุปาทินอนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุ-
ปาทินอนุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจของอาร์มมณปัจจัย

คือ นิพพาน เป็นปัจจัยแก่มรรค แก่ผล ด้วยอำนาจของอาร์มมณ-
ปัจจัย.

[๑๔๘๘] ๖. อนุปาทินอนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่
อนุปาทินอนุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจของอาร์มมณปัจจัย

คือ พระอรียะทั้งหลาย ออกจากมรรค แล้วพิจารณามรรค, พิจารณา
ผล, พิจารณานิพพาน, นิพพานเป็นปัจจัยแก่โคตรภู, แก่วาทาน, แก่
อวัชชนะ ด้วยอำนาจของอาร์มมณปัจจัย.

พระอรียะทั้งหลาย รู้จิตของบุคคลผู้พร้อมด้วยจิตที่เป็นอนุปาทินน-
อนุปาทานิยธรรม ด้วยเจโตปริยญาณ.

ขั้นที่เป็นอนุปาทินอนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่เจโตปริยญาณ
แก่บุพเพนิวาสานุสสติญาณ แก่อนาคตังสญาณ แก่อวัชชนะ ด้วยอำนาจของ
อาร์มมณปัจจัย.

๓. อธิปัตติปัจจัย

[๑๔๘๕] ๑. อุปาทินนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาติน-
นุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจของอธิปัตติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือที่เป็น อารัมมณชิปติ ได้แก่

บุคคลย่อมยินดี ย่อมเพติดเพลินยิ่ง เพราะการทำจักขุให้เป็นอารมณ์
อย่างหนักแน่น ครั้นกระทำจักขุให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว รากะย่อม
เกิดขึ้น ทิฏฐีย่อมเกิดขึ้น. บุคคลย่อมยินดี ย่อมเพติดเพลินยิ่ง เพราะกระทำ
โสตะ ฆานะ ชิวหา กายะ รูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ ทพวัตถุ
ที่เป็นอุปาทินนุปาทานิยธรรม และขันธที่เป็นอุปาทินนุปาทานิยธรรม ให้
เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ครั้นกระทำโสตะเป็นต้นนั้นให้เป็นอารมณ์อย่าง
หนักแน่นแล้ว รากะย่อมเกิดขึ้น ทิฏฐีย่อมเกิดขึ้น.

๒. อุปาทินนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่

อุปาทินนุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจของอธิปัตติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือที่เป็น อารัมมณชิปติ และ สหชาตชิปติ

ที่เป็น อารัมมณชิปติ ได้แก่

บุคคลให้ทาน สมาทานศีล กระทำอุโบสถกรรม แล้วกระทำกุศล
นั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น แล้วพิจารณา.

กระทำกุศลที่สั่งสมไว้ดีแล้วในกาลก่อน ให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น
แล้วพิจารณา.

ออกจากฌาน กระทำฌานให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้วพิจารณา.

พระเสกขะทั้งหลายกระทำโคตรภู ให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว
พิจารณา กระทำโวทานให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้วพิจารณา.

บุคคลย่อมยินดี ย่อมเพติดเพตินยิ่ง เพราะกระทำรูป เสียง กลิ่น รส
โผฏฐัพพะ ที่เป็นอนุปาทินอนุปาทานิยธรรม และขันธที่เป็นอนุปาทินอนุปาทานิย-
ธรรม ให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว ครั้นกระทำรูปเป็นต้นนั้นให้เป็น
อารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว รากะย่อมเกิดขึ้น ทิฏฐิ ย่อมเกิดขึ้น

ที่เป็น สหชาติชิปติ ได้แก่

อชิปติธรรมที่เป็นอนุปาทินอนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ
และจิตสมุฏฐานรูปด้วยอำนาจของอชิปติปัจจัย.

[๑๔๕๐] ๓. อนุปาทินอนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่

อนุปาทินอนุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจของอชิปติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือที่เป็น อารัมมณาชิปติ และ สหชาติชิปติ

ที่เป็น อารัมมณาชิปติ ได้แก่

นิพพาน เป็นปัจจัยแก่มรรค, แก่ผล ด้วยอำนาจของอชิปติปัจจัย.

ที่เป็น สหชาติชิปติ ได้แก่

อชิปติธรรมที่เป็นอนุปาทินอนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตต-
ขันธ ด้วยอำนาจของอชิปติปัจจัย.

[๑๔๕๑] ๔. อนุปาทินอนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่

อนุปาทินอนุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจของอชิปติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือที่เป็น อารัมมณชิปติ และ สหชตชิปติ

ที่เป็น อารัมมณชิปติ ได้แก่

พระอริยะทั้งหลายออกจากมรรค กระทำมรรคให้เป็นอารมณ์อย่าง
หนักแน่น แล้วพิจารณา, กระทำผลให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น แล้ว
พิจารณา, กระทำนิพพานให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น แล้วพิจารณา.

นิพพานเป็นปัจจัยแก่โคตรภู แก่วาทาน ด้วยอำนาจของชิปติปัจจัย.

ที่เป็น สหชตชิปติ ได้แก่

ชิปติธรรมที่เป็นอนุปาทินอนุปาทานิชธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตต-
สมุฏฐานรูป ด้วยอำนาจของชิปติปัจจัย.

[๑๔๕๒] ๕. อนุปาทินอนุปาทานิชธรรม เป็นปัจจัยแก่

อนุปาทินอนุปาทานิชธรรม และอนุปาทินอนุปาทานิชธรรม ด้วย
อำนาจของชิปติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือที่เป็น สหชตชิปติ ได้แก่

ชิปติธรรมที่เป็นอนุปาทินอนุปาทานิชธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตต-
ขันธ และจิตตสมุฏฐานรูป ด้วยอำนาจของชิปติปัจจัย

๔. อนันตรปัจจัย

[๑๔๕๓] ๑. อุปาทินอนุปาทานิชธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทิน-

อนุปาทานิชธรรม ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย

คือ ขันธที่เป็นอุปาทินอนุปาทานิชธรรม ที่เกิดก่อน ๆ เป็นปัจจัยแก่
ขันธที่เป็นอุปาทินอนุปาทานิชธรรม ที่เกิดหลัง ๆ ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย.

ปัญญาญาณเป็นปัจจัยแก่มนธาตุ ที่เป็นวิบาก ด้วยอำนาจของ
อนันตรปัจจัย.

มนธาตุที่เป็นวิบากเป็นปัจจัยแก่มนปัญญาญาณธาตุ ที่เป็นวิบาก ด้วย
อำนาจของอนันตรปัจจัย.

[๑๔๔๔] ๒. อุปาทินนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปา-
ทินนุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย

คือ ภวังคจิต เป็นปัจจัยแก่อาวัชชนจิต. มนปัญญาญาณธาตุที่เป็น
วิบาก เป็นปัจจัยแก่มนปัญญาญาณธาตุที่เป็นกิริยา ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย.

[๑๔๔๕] ๓. อนุปาทินนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปา-
ทินนุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย

คือ ชั้นที่เป็นอนุปาทินนุปาทานิยธรรม ที่เกิดก่อน ๆ เป็นปัจจัยแก่
ชั้นทั้งหลายที่เป็นอนุปาทินนุปาทานิยธรรม ที่เกิดหลัง ๆ ด้วยอำนาจของ
อนันตรปัจจัย.

อนุโลมเป็นปัจจัยแก่โคตรภู.

อนุโลมเป็นปัจจัยแก่โวทาน.

อาวัชชนจิตเป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลายที่เป็นอนุปาทินนุปาทานิยธรรม
ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย.

[๑๔๕๖] ๔. อนุปาทินอนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปา-
ทินอนุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย

คือ อาวัชชนะ เป็นปัจจัยแก่ปัญจวิญญาณ ด้วยอำนาจของอนันตร-
ปัจจัย.

ขั้นที่เป็นอนุปาทินอนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่ภูฐานะ ด้วย
อำนาจของอนันตรปัจจัย.

[๑๔๕๗] ๕. อนุปาทินอนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปา-
ทินอนุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย

คือ โคตรภูเป็นปัจจัยแก่มรรค

โวิทานเป็นปัจจัยแก่มรรค

อนุโลมเป็นปัจจัยแก่ผลสมาบัติ

เนวสัญญานาสัญญายตนะของผู้ออกจากนิโรธ เป็นปัจจัยแก่ผลสมาบัติ
ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย.

[๑๔๕๘] ๖. อนุปาทินอนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่
อนุปาทินอนุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย

คือ ขั้นที่เป็นอนุปาทินอนุปาทานิยธรรม ที่เกิดก่อน ๆ เป็นปัจจัย
แก่ขั้นที่เป็นอนุปาทินอนุปาทานิยธรรม ที่เกิดหลัง ๆ ด้วยอำนาจของ
อนันตรปัจจัย มรรคเป็นปัจจัยแก่ผล ผลเป็นปัจจัยแก่ผล ด้วยอำนาจของ
อนันตรปัจจัย.

[๑๔๕๕] ๗. อรูปาทินนอรูปาทานियธรรม เป็นปัจจัยแก่
อรูปาทินนอรูปาทานियธรรม ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย

คือ ผล เป็นปัจจัยแก่ภูฐานะ ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย.

๕. สมันตรปัจจัย

๑. อรูปาทินนอรูปาทานियธรรม เป็นปัจจัยแก่อรูปาทินนอรูปาทานियธรรม ด้วยอำนาจของสมันตรปัจจัย
เหมือนอนันตรปัจจัย.

๖. สหชาติปัจจัย

[๑๕๐๐] ๑. อรูปาทินนอรูปาทานियธรรม เป็นปัจจัยแก่อรูปาทินนอรูปาทานियธรรม ด้วยอำนาจของสหชาติปัจจัย

คือ ชั้น ๑ ที่เป็นอรูปาทินนอรูปาทานियธรรม เป็นปัจจัยแก่ชั้น ๓
ด้วยอำนาจของสหชาติปัจจัย ฯลฯ ชั้น ๒ เป็นปัจจัยแก่ชั้น ๒.

ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๑ ที่เป็นอรูปาทินนอรูปาทานियธรรม เป็นปัจจัย
แก่ชั้น ๓ และกัมมัตถารูป ด้วยอำนาจของสหชาติปัจจัย ฯลฯ ชั้น ๒ เป็น
ปัจจัยแก่ชั้น ๒ และกัมมัตถารูป.

ชั้นทั้งหลายเป็นปัจจัยแก่หทยวัตถุหทยวัตถุเป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลาย.

มหาภูตรูป ๑ เป็นปัจจัยแก่มหาภูตรูป ๓, มหาภูตรูป ๓ เป็นปัจจัยแก่มหาภูตรูป ๑, มหาภูตรูป ๒ เป็นปัจจัยแก่มหาภูตรูป ๒, มหาภูตรูปทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่กัมมัตถารูป ที่เป็นอุปาทารูป ด้วยอำนาจของสหชาติปัจจัย.

สำหรับพวกอสังขยัตว์ มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ

[๑๕๐๑] ๒. อุปาทินนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจของสหชาติปัจจัย

คือ ชั้นที่เป็นอุปาทินนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูป ด้วยอำนาจของสหชาติปัจจัย.

[๑๕๐๒] ๓. อุปาทินนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาทานิยธรรม และอนุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจของสหชาติปัจจัย

คือ ชั้น ที่เป็นอุปาทินนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป ด้วยอำนาจของสหชาติปัจจัย ฯลฯ ชั้น ๒ เป็นปัจจัยแก่ชั้น ๒ และจิตตสมุฏฐานรูป ด้วยอำนาจของสหชาติปัจจัย.

[๑๕๐๓] ๔. อนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจของสหชาติปัจจัย

คือ ชั้น ๑ ที่เป็นอนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป ด้วยอำนาจของสหชาติปัจจัย ฯลฯ ชั้น ๒ เป็นปัจจัยแก่ชั้น ๒ และจิตตสมุฏฐานรูป ด้วยอำนาจของสหชาติปัจจัย.

มหาภูตรูป ๑ ที่เป็นอนุปาทานิยธรรม ฯลฯ มหาภูตรูปทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูป ฯลฯ

พาหิรรูป...อาหารสมุฏฐานรูป...อตุสมุฏฐานรูป ฯลฯ มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ มหาภูตรูปทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่อนุปาทาหารูป ด้วยอำนาจของสหชาติปัจจัย.

[๑๕๐๔] ๕. อนุปาทินนอนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่

อนุปาทินนอนุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจของสหชาติปัจจัย

คือ ชั้นที่ ๑ ที่เป็นอนุปาทินนอนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่ชั้นที่ ๓ ฯลฯ ชั้นที่ ๒ เป็นปัจจัยแก่ชั้นที่ ๒ ด้วยอำนาจของสหชาติปัจจัย.

[๑๕๐๕] ๖. อนุปาทินนอนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่

อนุปาทินนอนุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจของสหชาติปัจจัย

คือ ชั้นที่เป็นอนุปาทินนอนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูป ด้วยอำนาจของสหชาติปัจจัย.

[๑๕๐๖] ๗. อนุปาทินนอนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่

อนุปาทินนอนุปาทานิยธรรม และอนุปาทินนอนุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจของสหชาติปัจจัย

คือ ชั้นที่ ๑ ที่เป็นอนุปาทินนอนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่ชั้นที่ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป ด้วยอำนาจของสหชาติปัจจัย ฯลฯ ชั้นที่ ๒ เป็นปัจจัยแก่ชั้นที่ ๒ และจิตตสมุฏฐานรูป ด้วยอำนาจของสหชาติปัจจัย.

[๑๕๐๗] ๘. อนุปาทินนอนุปาทานิยธรรม และอนุปาทินนอนุ-

ปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาทินนอนุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจของสหชาติปัจจัย

คือ ชั้นที่เป็นอนุปาทินนอนุปาทานิยธรรม และมหาภูตรูป เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูป ด้วยอำนาจของสหชาติปัจจัย.

[๑๕๐๘] ๕. อุปาทินนุปาทานิยธรรม และอนุปาตินนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาตินนุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจของสหชาติปัจจัย

คือ ชั้นที่เป็นอุปาทินนุปาทานิยธรรม และมหาภูตรูป เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูป ด้วยอำนาจของสหชาติปัจจัย.

๓. อัญญมัญญปัจจัย

[๑๕๐๙] ๑. อุปาทินนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาตินนุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจของอัญญมัญญปัจจัย

คือ ชั้น ๑ ที่เป็นอุปาทินนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่ชั้น ๓ ด้วยอำนาจของอัญญมัญญปัจจัย ฯลฯ ชั้น ๒ เป็นปัจจัยแก่ชั้น ๒.

ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๑ ที่เป็นอุปาทินนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่ชั้น ๓ และหทยวัตถุ ฯลฯ.

ชั้นทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่หทยวัตถุ, หทยวัตถุเป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลาย.

มหาภูตรูป ๑ เป็นปัจจัยแก่มหาภูตรูป ๓ ฯลฯ มหาภูตรูป ๒ เป็นปัจจัยแก่มหาภูตรูป ๒.

สำหรับพวกอสังขยัตถ์ มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ.

[๑๕๑๐] ๒. อนุปาตินนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาตินนุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจของอัญญมัญญปัจจัย

คือ ชั้น ๑ ที่เป็นอนุปาทินอนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่ชั้น ๓
๑๗ ชั้น ๒ เป็นปัจจัยแก่ชั้น ๒ ด้วยอำนาจของอัญญมัญญปัจจัย.

มหาภูตรูป ๑ ๑๗ พหิรรูป...อาหารสมภูฐานรูป...อตุสมภูฐานรูป
๑๗ มหาภูตรูป ๑ ๑๗

[๑๕๑๑] ๓. อนุปาทินอนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุ-
ปาทินอนุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจของอัญญมัญญปัจจัย

คือ ชั้น ๑ ที่เป็นอนุปาทินอนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่ชั้น ๓
๑๗ ชั้น ๒ เป็นปัจจัยแก่ชั้น ๒.

๘. นิสสยปัจจัย

[๑๕๑๒] ๑. อุปาทินอนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทิน-
อนุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจของนิสสยปัจจัย

คือ ชั้น ๑ ที่เป็นอุปาทินอนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่ชั้น ๓
ด้วยอำนาจของนิสสยปัจจัย ๑๗.

ในปฏิสนธิขณะ มหาภูตรูป ๑ ๑๗.

สำหรับออสัญญสัตว์ มหาภูตรูป ๑ ๑๗.

จักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ ๑๗ กายายตนะ เป็นปัจจัย
แก่กายวิญญาณ หทยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ชั้นที่เป็นอุปาทินอนุปาทานิยธรรม
ด้วยอำนาจของนิสสยปัจจัย.

[๑๕๑๓] ๒. อุปาทินอนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาทิน-
อนุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจของนิสสยปัจจัย

คือ ชั้นที่เป็นอุปาทินุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูป ด้วยอำนาจของนิสสยปัจจัย. ททยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ชั้นที่เป็นอนุปาทินุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจของนิสสยปัจจัย.

[๑๕๑๔] ๓. อุปาทินุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาทินนอนุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจของนิสสยปัจจัย

คือ ททยวัตถุเป็นปัจจัยแก่ชั้นที่เป็นอนุปาทินนอนุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจของนิสสยปัจจัย.

[๑๕๑๕] ๔. อุปาทินุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาทินุปาทานิยธรรม และอนุปาทินุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจของนิสสยปัจจัย

คือ ชั้น ๑ ที่เป็นอุปาทินุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป ด้วยอำนาจของนิสสยปัจจัย ฯลฯ ชั้น ๒ เป็นปัจจัยแก่ชั้น ๒ และจิตตสมุฏฐานรูป ด้วยอำนาจของนิสสยปัจจัย.

[๑๕๑๖] ๕. อนุปาทินุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาทินุปาทานิยธรรม มี ๑ วาระ.

อนุปาทินนอนุปาทานิยธรรม มี ๓ วาระ (วาระที่ ๖-๗-๘).

[๑๕๑๗] ๘. อุปาทินนุปาทานิยธรรม และอนุปาตินนุปา-
ทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาตินนุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจ
ของนิสสยปัจจัย

คือ ชั้นที่ ๑ ที่เป็นอนุปาตินนุปาทานิยธรรม และหทยวัตถุ เป็น
ปัจจัยแก่ชั้นที่ ๓ ด้วยอำนาจของนิสสยปัจจัย ฯลฯ ชั้นที่ ๒ และหทยวัตถุ เป็น
ปัจจัยแก่ชั้นที่ ๒ ด้วยอำนาจของนิสสยปัจจัย.

[๑๕๑๘] ๑๐. อนุปาตินนุปาทานิยธรรม และอนุปาตินนุ-
ปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาตินนุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจ
ของนิสสยปัจจัย

คือ ชั้นที่เป็นอนุปาตินนุปาทานิยธรรม และมหาภูตรูป เป็น
ปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูป ด้วยอำนาจของนิสสยปัจจัย.

[๑๕๑๙] ๑๑. อุปาทินนุปาทานิยธรรม และอนุปาตินนุปาทา-
นิยธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาตินนุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจของ
นิสสยปัจจัย

คือ ชั้นที่เป็นอนุปาตินนุปาทานิยธรรม และมหาภูตรูป เป็นปัจจัย
แก่จิตตสมุฏฐานรูป ด้วยอำนาจของนิสสยปัจจัย.

ชั้นที่ ๑ ที่เป็นอนุปาตินนุปาทานิยธรรมและหทยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่
ชั้นที่ ๓ ด้วยอำนาจของนิสสยปัจจัย ฯลฯ ชั้นที่ ๒ และหทยวัตถุ เป็นปัจจัย
แก่ชั้นที่ ๒ ด้วยอำนาจของนิสสยปัจจัย.

๕. อุปนิสสยปัจจัย

[๑๕๒๐] ๑. อุปาทินนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทิน-
นุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือที่เป็น อนันตรูปนิสสยะ และ ปกตูปนิสสยะ
ที่เป็น ปกตูปนิสสยะ ได้แก่

สุขทางกาย เป็นปัจจัยแก่สุขทางกาย แก่ทุกข์ทางกาย ด้วยอำนาจของ
อุปนิสสยปัจจัย.

ทุกข์ทางกาย เป็นปัจจัย แก่สุขทางกาย แก่ทุกข์ทางกาย.

อตุ เป็นปัจจัย แก่สุขทางกาย แก่ทุกข์ทางกาย, โภชนะ เป็นปัจจัย
แก่สุขทางกาย แก่ทุกข์ทางกาย, สุขทางกาย ทุกข์ทางกาย อตุ โภชนะ เป็น
ปัจจัยแก่สุขทางกาย ทุกข์ทางกาย ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย.

[๑๕๒๑] ๒. อุปาทินนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาติน-
นุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือที่เป็น อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ และ
ปกตูปนิสสยะ

ที่เป็น ปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลอาศัยสุขทางกาย ให้ทาน
สมาทานศีล ทำอุโบสถกรรม ยังฉนให้เกิด ยังวิปัสสนาให้เกิด ยังอภิญญา
ให้เกิด ยังสมาบัติให้เกิด ฆ่าสัตว์ ฯลฯ ทำลายสงฆ์.

เข้าไปอาศัยทุกข์ทางกาย อตุ โภชนะ ให้ทาน ฯลฯ ทำลายสงฆ์.

สุขทางกาย ทุกข์ทางกาย อุตฺ โภชนะ เป็นปัจจัยแก่ศรัทธาที่เป็น
อนุปาทินุปาทานิยธรรม แก่ศีล สุตะ จาคะ ปัญญา รากะ โทสะ โมหะ
มานะ ทิฏฐิ ความปรารถนา ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย.

[๑๕๒๒] ๓. อนุปาทินุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปา-
ทินนอนุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย

มีอย่างเดียว คือที่เป็น ปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลอาศัยสุขทาง
กาย ยังมรรคให้เกิด เข้าผลสมาบัติ.

บุคคลอาศัยทุกข์ทางกาย อุตฺ โภชนะ ยังมรรคให้เกิด เข้าผลสมาบัติ.

สุขทางกาย ทุกข์ทางกาย อุตฺ โภชนะ เป็นปัจจัยแก่มรรค แก่ผล-
สมาบัติ ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย.

[๑๕๒๓] ๔. อนุปาทินุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปา-
ทินนอนุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือที่เป็น อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ และ
ปกตูปนิสสยะ

ที่เป็น ปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลอาศัยศรัทธาที่เป็นอนุปาทินนุ-
ปาทานิยธรรม ให้ทาน สมาทานศีล ทำอุโบสถกรรม ยังฉานให้เกิด ยัง
วิปัสสนาให้เกิด ยังอภิิญญาให้เกิด ยังสมาบัติให้เกิด ฆ่าสัตว์ ฯลฯ ทำลาย
สงฆ์ ก่อมานะ ถือทิฏฐิ.

บุคคลอาศัยศีลที่เป็นอนุปาทินุปาทานิยธรรม สุตะ จาคะ ปัญญา
ราคะ โทสะ โมหะ มานะ ทิฏฐิ ความปรารถนา อุตุ โภชนะ เสนาสนะ
แล้วให้ทาน ยังสมาบัติให้เกิด ฆ่าสัตว์ ทำลายสงฆ์ ก่อมานะ ถือทิฏฐิ.

ศรัทธาที่เป็นอนุปาทินุปาทานิยธรรม ศีล สุตะ จาคะ ปัญญา ราคะ
โทสะ โมหะ มานะ ทิฏฐิ ความปรารถนา อุตุ โภชนะ เสนาสนะ เป็น
ปัจจัยแก่ศรัทธาที่เป็นอนุปาทินุปาทานิยธรรม แก่ศีล สุตะ จาคะ ปัญญา
ราคะ โทสะ โมหะ มานะ ทิฏฐิ ความปรารถนา ด้วยอำนาจของอุปนิสสย-
ปัจจัย.

บริกรรมแห่งปฐมฌาน เป็นปัจจัยแก่ปฐมฌาน ฯลฯ บริกรรมแห่ง
เนวตัณญานาสัญญาตนะ เป็นปัจจัยแก่เนวตัณญานาสัญญาตนะ.

ปฐมฌาน เป็นปัจจัยแก่ทุติยฌาน ฯลฯ อากิญจัญญาตนะ เป็น
ปัจจัย แก่เนวตัณญานาสัญญาตนะ.

ปาณาติบาต เป็นปัจจัยแก่ปาณาติบาต ฯลฯ นยตมิจฉาทิฏฐิ เป็น
ปัจจัย แก่นยตมิจฉาทิฏฐิ.

[๑๕๒๔] ๕. อนุปาทินุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาทิน-
นุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือที่เป็น อนันตรูปนิสสยะ และ ปกตูปนิสสยะ
ที่เป็น ปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลอาศัยศรัทธาที่เป็นอนุปาทิน-
นุปาทานิยธรรมแล้ว ยังตนให้เดือดร้อน ให้เร่าร้อน เสวยทุกข์มีการแสวงหา
เป็นมูล.

บุคคลอาศัยศีลที่เป็นอนุปาทินอนุปาทานิยธรรม ฯลฯ เสนาสนะ ยังตนให้เดือดร้อน ให้เร่าร้อน เสวยทุกข์มีการแสวงหาเป็นมูล.

ศรัทธาที่เป็นอนุปาทินอนุปาทานิยธรรม ฯลฯ เสนาสนะ เป็นปัจจัยแก่สุขทางกาย ทุกข์ทางกาย ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย.

กุศลกรรมและอกุศลกรรม เป็นปัจจัยแก่วิบาก ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย.

[๑๕๒๕] ๖. อนุปาทินอนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาทินอนุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือที่เป็น อนันตรูปนิสสยะ และ ปกตูปนิสสยะ
ที่เป็น ปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บริกรรมแห่งปฐมมรรค เป็นปัจจัยแก่ปฐมมรรค ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย

บริกรรมแห่งทุติยมรรค เป็นปัจจัยแก่ทุติยมรรค

บริกรรมแห่งตติยมรรค เป็นปัจจัยแก่ตติยมรรค

บริกรรมแห่งจตุตถมรรค เป็นปัจจัยแก่จตุตถมรรค ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย.

[๑๕๒๖] ๗. อนุปาทินอนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาทินอนุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย

มี ๑ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ และ ปกตูปนิสสยะ

ที่เป็น ปกตูปนิสสยะ "ได้แก่

ปฐมมรรค เป็นปัจจัยแก่ทุติยมรรค ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย.

ทุติยมรรค เป็นปัจจัยแก่ตติยมรรค

ตติยมรรค เป็นปัจจัยแก่จตุตถมรรค.

มรรค เป็นปัจจัยแก่ผลสมาบัติ ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย.

[๑๕๒๗] ๘. อรูปาทินนอรูปาทานियธรรม เป็นปัจจัยแก่

อรูปาทินนอรูปาทานियธรรม ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือที่เป็น อนันตรูปนิสสยะ และ ปกตูปนิสสยะ

ที่เป็น ปกตูปนิสสยะ ได้แก่ ผลสมาบัติ เป็นปัจจัยแก่สุขทางกาย
ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย.

[๑๕๒๘] ๙. อรูปาทินนอรูปาทานियธรรม เป็นปัจจัยแก่

อรูปาทินนอรูปาทานियธรรม ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือที่เป็น อารัมมณูปนิสสยะ และ ปกตูปนิสสยะ

ที่เป็น ปกตูปนิสสยะ ได้แก่

พระอรียะทั้งหลายอาศัยมรรค ยังสมาบัติที่ยังไม่เกิดให้เกิดขึ้น เข้า
สมาบัติที่เกิดแล้ว พิจารณาสังขารโดยความเป็นของไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็น
อนัตตา.

มรรคเป็นปัจจัยแก่อัตตปฏิสัมภิตา ธรรมปฏิสัมภิตา นิรุตติปฏิสัมภิตา
ปฎิภาณปฏิสัมภิตา ความฉลาดในฐานะและอฐานะ ของพระอรียะทั้งหลาย
ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย.

๑๐. ปุเรชาติปัจฉัย

[๑๕๒๕] ๑. อุปาทินนุปาทานิยธรรม เป็นปัจฉัยแก่อุปาทินนุ-
ปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจของปุเรชาติปัจฉัย

มี ๒ อย่าง คือที่เป็น อารัมมณปุเรชาตะ และ วัตถุปุเรชาตะ
ที่เป็น อารัมมณปุเรชาตะ ได้แก่

พระเสกขะหรือปุณฺณพิจารณาเห็นจักขุ โดยความเป็นของไม่เที่ยง
เป็นทุกข์ เป็นอนัตตา. ย่อมยินดี ย่อมเพติดเพตินยัง เพราะปรารภจักขุนั้น
ราคะย่อมเกิดขึ้น ฯลฯ โทมนัสย่อมเกิดขึ้น เมื่อกุศลและอกุศลดับไปแล้ว
ตทารัมมณจิตอันเป็นวิบากย่อมเกิดขึ้น.

พระเสกขะหรือปุณฺณพิจารณา โสตะ ฆานะ ชิวหา กายะที่เป็น
อุปาทินนุปาทานิยธรรม รูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ และหทยวัตถุ
โดยความเป็นของไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตา ย่อมยินดี ย่อมเพติดเพตินยัง
เพราะปรารภโสตะเป็นต้นนั้น ราคะย่อมเกิดขึ้น ฯลฯ โทมนัสย่อมเกิดขึ้น
เมื่อกุศลและอกุศลดับไปแล้ว ตทารัมมณจิตอันเป็นวิบากย่อมเกิดขึ้น

รูปายตนะที่เป็นอุปาทินนุปาทานิยธรรม เป็นปัจฉัยแก่จักขุวิญญาณ,
คันธายตนะ...รสายตนะ...โผฏฐัพพายตนะ ที่เป็นอุปาทินนุปาทานิยธรรม
เป็นปัจฉัยแก่กายวิญญาณ ด้วยอำนาจของปุเรชาติปัจฉัย.

ที่เป็น วัตถุปุเรชาตะ ได้แก่

จักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ ฯลฯ กายายตนะ เป็นปัจจัย
แก่กายวิญญาณ

หทยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธุ์ที่เป็นอุปาทินุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจ
ของปุเรชาติปัจจัย.

[๑๕๓๐] ๒. อุปาทินุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปา-
ทินุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจของปุเรชาติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือที่เป็น อารัมมณปุเรชาติ และ วัตถุปุเรชาติ
ที่เป็น อารัมมณปุเรชาติ ได้แก่

พระเสกขะหรือปุถุชนพิจารณาเห็นจักขุ โดยความเป็นของไม่เที่ยง
เป็นทุกข์ เป็นอนัตตา ย่อมยินดี ย่อมเพติดเพลินยิ่ง เพราะปรารถนัจฉกษุณฺณ
ราคะย่อมเกิดขึ้น โทมนัสย่อมเกิดขึ้น.

พระเสกขะหรือปุถุชน พิจารณาเห็นโสตะ ฯลฯ หทยวัตถุ โดยความ
เป็นของไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตา ย่อมยินดี ย่อมเพติดเพลินยิ่ง
เพราะปรารถนโสตะเป็นต้นนั้น ราคะย่อมเกิดขึ้น ฯลฯ โทมนัสย่อมเกิดขึ้น.

พระเสกขะหรือปุถุชน เห็นรูปที่เป็นอุปาทินุปาทานิยธรรม ด้วย
ทิพยจักขุ.

ที่เป็น วัตถุปุเรชาติ ได้แก่

หทยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธุ์ที่เป็นอนุปาทินุปาทานิยธรรม ด้วย
อำนาจของปุเรชาติปัจจัย

[๑๕๓๑] ๓. อุปาทินุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปา-
ทินนุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจของปุเรชาติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ ที่เป็น วัตถุเรชาตะ ได้แก่
หทยวัตถุเป็นปัจจัยแก่ขันธุ์ที่เป็นอุปาทินนุปาทานิยธรรม ด้วย
อำนาจของปุเรชาติปัจจัย.

[๑๕๓๒] ๔. อุปาทินุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปา-
ทินนุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจของปุเรชาติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ ที่เป็น อารัมมณปุเรชาตะ ได้แก่
บุคคลพิจารณาเห็นรูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ ที่เป็นอุปา-
ทินนุปาทานิยธรรม โดยความเป็นของไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตา ย่อม
ยินดี ย่อมผลิตเพลินยิ่ง เพราะปรารถนารูปเป็นต้น นั้น รากะย่อมเกิด ฯลฯ
โทมนัสย่อมเกิดขึ้น.

เห็นรูปที่เป็นอุปาทินนุปาทานิยธรรม ด้วยทิพยจักขุ, ฟังเสียงด้วย
ทิพโสตราตุ.

[๑๕๓๓] ๕. อุปาทินุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทิน-
นุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจของปุเรชาติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ ที่เป็น อารัมมณปุเรชาตะ ได้แก่
บุคคลพิจารณาเห็นรูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ ที่เป็นอุปา-
ทินนุปาทานิยธรรม โดยความเป็นของไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตา ย่อม

ยินดี ย่อมเปลิดเปลินยิ่ง เพราะปรารภรูปเป็นต้นนั้น รากะย่อมเกิดขึ้น ฯลฯ
โทมนัสย่อมเกิดขึ้น เมื่อกุศลและอกุศลดับไปแล้วตทาร์มมณจิตอันเป็นวิบาก
ย่อมเกิดขึ้น.

รูปายตนะที่เป็นอนุปาทินุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ
ฯลฯ โผฏฐัพพายตนะเป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ ด้วยอำนาจของปุเรชาติปัจจัย.

[๑๕๓๔] ๖. อนุปาทินุปาทานิยธรรม และอนุปาทินุปาทา-
นิยธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาทินุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจของ
ปุเรชาติปัจจัย

มี อย่างเดียว คือที่เป็น อารัมมณปุเรชาตะ รวมกับ วัตถุ
ปุเรชาตะ ได้แก่

รูปายตนะ และจักขายตนะ ที่เป็นอนุปาทินุปาทานิยธรรม เป็น
ปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ ด้วยอำนาจของปุเรชาติปัจจัย ฯลฯ

โผฏฐัพพายตนะ และกายายตนะ ที่เป็นอนุปาทินุปาทานิยธรรม
เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ ด้วยอำนาจของปุเรชาติปัจจัย

รูปายตนะ และหทยวัตถุที่เป็นอนุปาทินุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัย
แก่ขันธที่เป็นอนุปาทินุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจของปุเรชาติปัจจัย ฯลฯ

โผฏฐัพพายตนะ และหทยวัตถุ ที่เป็นอนุปาทินุปาทานิยธรรม เป็น
ปัจจัยแก่ขันธที่เป็นอนุปาทินุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจของปุเรชาติปัจจัย

[๑๕๓๕] ๗. อุปาทินนุปาทานิยธรรม และอนุปาตินนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาตินนุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจของปุรชาติปัจจัย

มีอย่างเดียวกันคือ ที่เป็น อารัมมณปุรชาติะ รวมกับ วัตตปุรชาติะ คือ รูปายตนะ และหทยวัตตที่เป็นอนุปาตินนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่ขั้นที่เป็นอนุปาตินนุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจของปุรชาติปัจจัยฯลฯ โสภฐัพพายตนะ และหทยวัตตที่เป็นอนุปาตินนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่ขั้นที่เป็นอนุปาตินนุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจของปุรชาติปัจจัย.

๑๑. ปัจจชาติปัจจัย

[๑๕๓๖] ๑. อุปาทินนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาตินนุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจของปัจจชาติปัจจัย

คือ ขั้นที่เป็นอนุปาตินนุปาทานิยธรรมที่เกิดภายหลัง เป็นปัจจัยแก่กายนี้ที่เป็นอนุปาตินนุปาทานิยธรรม ที่เกิดก่อน ด้วยอำนาจของปัจจชาติปัจจัย.

[๑๕๓๗] ๒. อุปาทินนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาตินนุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจของปัจจชาติปัจจัย

คือ ขั้นที่เป็นอนุปาตินนุปาทานิยธรรมที่เกิดภายหลัง เป็นปัจจัยแก่กายนี้ที่เป็นอนุปาตินนุปาทานิยธรรม ที่เกิดก่อน ด้วยอำนาจของปัจจชาติปัจจัย.

[๑๕๓๘] ๓. อุปาทินนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทินนุปาทานิยธรรมและอนุปาทินนุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจของปัจฉาชาติปัจจัย

คือ ชั้นที่เป็นอุปาทินนุปาทานิยธรรมที่เกิดภายหลัง เป็นปัจจัยแก่กายนี้ที่เป็นอุปาทินนุปาทานิยธรรม และอนุปาทินนุปาทานิยธรรมที่เกิดก่อน ด้วยอำนาจของปัจฉาชาติปัจจัย.

[๑๕๓๙] ๔. อนุปาทินนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาทินนุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจของปัจฉาชาติปัจจัย

คือ ชั้นที่เป็นอนุปาทินนุปาทานิยธรรมที่เกิดภายหลัง เป็นปัจจัยแก่กายนี้ที่เป็นอนุปาทินนุปาทานิยธรรม ที่เกิดก่อน ด้วยอำนาจของปัจฉาชาติปัจจัย.

[๑๕๔๐] ๕. อุปาทินนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทินนุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจของปัจฉาชาติปัจจัย

คือ ชั้นที่เป็นอุปาทินนุปาทานิยธรรมที่เกิดภายหลัง เป็นปัจจัยแก่กายนี้ที่เป็นอุปาทินนุปาทานิยธรรม ที่เกิดก่อน ด้วยอำนาจของปัจฉาชาติปัจจัย.

[๑๕๔๑] ๖. อนุปาทินนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทินนุปาทานิยธรรม และอนุปาทินนุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจของปัจฉาชาติปัจจัย

คือ **ขันธ**ที่เป็นอนุปาตินอนุปาทานิยธรรมที่เกิดภายหลัง เป็นปัจฉัยแก่
กายนี้ที่เป็นอนุปาตินอนุปาทานิยธรรมและอนุปาตินอนุปาทานิยธรรม ที่เกิดก่อน
ด้วยอำนาจของปัจฉาชาติปัจฉัย.

[๑๕๔๒] ๗. **อนุปาตินอนุปาทานิยธรรม เป็นปัจฉัยแก่
อนุปาตินอนุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจของปัจฉาชาติปัจฉัย**

คือ **ขันธ**ที่เป็นอนุปาตินอนุปาทานิยธรรมที่เกิดภายหลัง เป็นปัจฉัยแก่
กายนี้ ที่เป็นอนุปาตินอนุปาทานิยธรรม ที่เกิดก่อน ด้วยอำนาจของปัจฉาชาติ-
ปัจฉัย.

[๑๕๔๓] ๘. **อนุปาตินอนุปาทานิยธรรม เป็นปัจฉัยแก่
อนุปาตินอนุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจของปัจฉาชาติปัจฉัย**

คือ **ขันธ**ที่เป็นอนุปาตินอนุปาทานิยธรรมที่เกิดภายหลัง เป็นปัจฉัย
แก่กายนี้ที่เป็นอนุปาตินอนุปาทานิยธรรม ที่เกิดก่อน ด้วยอำนาจของปัจฉาชาติ-
ปัจฉัย.

[๑๕๔๔] ๙. **อนุปาตินอนุปาทานิยธรรม เป็นปัจฉัยแก่
อนุปาตินอนุปาทานิยธรรม และอนุปาตินอนุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจ
ของปัจฉาชาติปัจฉัย**

คือ **ขันธ**ที่เป็นอนุปาตินอนุปาทานิยธรรมที่เกิดภายหลัง เป็นปัจฉัย
แก่กายนี้ที่เป็นอนุปาตินอนุปาทานิยธรรม และอนุปาตินอนุปาทานิยธรรมที่เกิด
ก่อนด้วยอำนาจของปัจฉาชาติปัจฉัย.

๑๒. อาเสวนปัจจัย

[๑๕๔๕] ๑. อนุปาทินุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปา-
ทินุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจของอาเสวนปัจจัย

คือ ชั้นที่เป็นอนุปาทินุปาทานิยธรรม ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัย
แก่ชั้นที่เป็นอนุปาทินุปาทานิยธรรมที่เกิดหลังๆ ด้วยอำนาจของอาเสวนปัจจัย,

อนุโลมเป็นปัจจัยแก่โคตรภู

อนุโลมเป็นปัจจัยแก่โวทาน ด้วยอำนาจของอาเสวนปัจจัย.

[๑๕๔๖] ๒. อนุปาทินุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปา-
ทินนุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจของอาเสวนปัจจัย

คือ โคตรภู เป็นปัจจัยแก่มรรค

โวทาน เป็นปัจจัยแก่มรรค ด้วยอำนาจของอาเสวนปัจจัย.

๑๓. กัมมปัจจัย

[๑๕๔๗] ๑. อุปาทินุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทินุ-
ปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจของกัมมปัจจัย

คือ เจตนาที่เป็นอุปาทินุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตชั้น
ด้วยอำนาจของกัมมปัจจัย,

ในปฏิสนธิขณะ เจตนาที่เป็นอุปาทินุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่
สัมปยุตตชั้น และกฏัตตารูป ด้วยอำนาจของกัมมปัจจัย,

เจตนาเป็นปัจจัยแก่หทยวัตถุ ด้วยอำนาจของกัมมปัจจัย.

[๑๕๒๘] ๒. อูปาทินุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่อูปาทินุ-
ปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจของกัมมปัจจัย

คือ เจตนาที่เป็นอูปาทินุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐาน
รูป ด้วยอำนาจของกัมมปัจจัย.

๓. อูปาทินุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่อูปาทินุ-
ปาทานิยธรรม และอูปาทินุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจของกัมม-
ปัจจัย

คือ เจตนาที่เป็นอูปาทินุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขั้น
และจิตตสมุฏฐานรูป ด้วยอำนาจของกัมมปัจจัย.

[๑๕๔๘] ๔. อูปาทินุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่อูปา-
ทินุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจของกัมมปัจจัย

คือ เจตนาที่เป็นอูปาทินุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตต-
ขั้นและจิตตสมุฏฐานรูป ด้วยอำนาจของกัมมปัจจัย.

[๑๕๕๐] ๕. อูปาทินุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่อูปาทินุ-
ปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจของกัมมปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ นานาขณิกะ ได้แก่

เจตนาที่เป็นอูปาทินุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่ขั้นที่เป็นอูปา-
ทินุปาทานิยธรรม ซึ่งเป็นวิบาก และกฏัตตารูป ด้วยอำนาจของกัมมปัจจัย.

[๑๕๕๑] ๖. อนุปาตินอนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุ-
ปาตินอนุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจของกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือที่เป็น สหชาตะ และ นานาขณิกะ

ที่เป็น สหชาตะ ได้แก่ เจตนาที่เป็นอนุปาตินอนุปาทานิยธรรม
เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขั้นที่ ด้วยอำนาจของกัมมปัจจัย.

ที่เป็น นานาขณิกะ ได้แก่ กุศลเจตนาที่เป็นอนุปาตินอนุปาทา-
นิยธรรม เป็นปัจจัยแก่ขั้นที่เป็นอนุปาตินอนุปาทานิยธรรม ซึ่งเป็นวิบาก
ด้วยอำนาจของกัมมปัจจัย.

[๑๕๕๒] ๗. อนุปาตินอนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุ-
ปาตินอนุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจของกัมมปัจจัย.

คือ เจตนาที่เป็นอนุปาตินอนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏ-
ฐานรูป ด้วยอำนาจของกัมมปัจจัย.

[๑๕๕๓] ๘. อนุปาตินอนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุ-
ปาตินอนุปาทานิยธรรม และอนุปาตินอนุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจ
ของกัมมปัจจัย

คือ เจตนาที่เป็นอนุปาตินอนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตต-
ขั้น และจิตตสมุฏฐานรูป ด้วยอำนาจของกัมมปัจจัย.

๑๔. วิปากปัจจัย

[๑๕๕๔] ๑. อุปาทินนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทิน-
นุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจของวิปากปัจจัย

คือ ชั้น ๑ ที่เป็นอุปาทินนุปาทานิยธรรม ซึ่งเป็นวิปาก เป็นปัจจัย
แก่ชั้น ๓ ด้วยอำนาจของวิปากปัจจัย ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๑ ที่เป็นอุปาทินนุปาทานิยธรรม ซึ่งเป็น
วิปาก เป็นปัจจัยแก่ชั้น ๓ และกฐิตารูป ด้วยอำนาจของวิปากปัจจัย ฯลฯ
ชั้น ๒ เป็นปัจจัยแก่ชั้น ๒ และกฐิตารูป ด้วยอำนาจของวิปากปัจจัย.

ชั้นทั้งหลายเป็นปัจจัยแก่หทยวัตถุ ด้วยอำนาจของวิปากปัจจัย.

[๑๕๕๕] ๒. อุปาทินนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาทิน-
นุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจของวิปากปัจจัย

คือ ชั้น ที่เป็นอุปาทินนุปาทานิยธรรม ซึ่งเป็นวิปาก เป็นปัจจัยแก่
จิตตสมุฏฐานรูป ด้วยอำนาจของวิปากปัจจัย.

[๑๕๕๖] ๓. อุปาทินนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทิน-
นุปาทานิยธรรม และอนุปาทินนุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจของ
วิปากปัจจัย

คือ ชั้น ๑ ที่เป็นอุปาทินนุปาทานิยธรรม ซึ่งเป็นวิปาก เป็นปัจจัย
แก่ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป ด้วยอำนาจของวิปากปัจจัย ฯลฯ ชั้น ๒
เป็นปัจจัยแก่ชั้น ๒ และจิตตสมุฏฐานรูป ด้วยอำนาจของวิปากปัจจัย.

[๑๕๕๗] ๔. อนุปาตินนอนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุ-
ปาตินนอนุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจของวิปากปัจจัย

คือ ชั้นที่ ๑ ที่เป็นอนุปาตินนอนุปาทานิยธรรม ซึ่งเป็นวิปากเป็น
ปัจจัยแก่ชั้นที่ ๓ ด้วยอำนาจของวิปากปัจจัย ฯลฯ ชั้นที่ ๒ เป็นปัจจัยแก่ชั้นที่ ๒
ด้วยอำนาจของวิปากปัจจัย.

[๑๕๕๘] ๕. อนุปาตินนอนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุ-
ปาตินนอนุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจของวิปากปัจจัย

คือ ชั้นที่เป็นอนุปาตินนอนุปาทานิยธรรม ซึ่งเป็นวิปาก เป็น
ปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูป ด้วยอำนาจของวิปากปัจจัย.

[๑๕๕๙] ๖. อนุปาตินนอนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุ-
ปาตินนอนุปาทานิยธรรม และอนุปาตินนอนุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจ
ของวิปากปัจจัย.

คือ ชั้นที่ ๑ ที่เป็นอนุปาตินนอนุปาทานิยธรรม ซึ่งเป็นวิปาก เป็น
ปัจจัยแก่ชั้นที่ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป ด้วยอำนาจของวิปากปัจจัย ฯลฯ ชั้นที่
๒ เป็นปัจจัยแก่ชั้นที่ ๒ และจิตตสมุฏฐานรูป ด้วยอำนาจของวิปากปัจจัย.

๑๕. อาหารปัจจัย

[๑๕๖๐] ๑. อนุปาตินนอนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาตินน-
ปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจของอาหารปัจจัย

คือ อาหารที่เป็นอุปาทินุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตต-
ชั้นร์ ด้วยอำนาจของอาหารปัจจัย.

ในปฏิสนธิขณะ อาหารที่เป็นอุปาทินุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่
สัมปยุตตชั้นร์ และกฐัตตารูป ด้วยอำนาจของอาหารปัจจัย.

กวฬีการาหาร ที่เป็นอุปาทินุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่กาย ที่เป็น
อุปาทินุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจของอาหารปัจจัย.

**[๑๕๖๑] ๒. อุปาทินุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาทิน-
นุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจของอาหารปัจจัย**

คือ อาหารที่เป็นอุปาทินุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐาน-
รูป ด้วยอำนาจของอาหารปัจจัย.

กวฬีการาหาร ที่เป็นอุปาทินุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่กาย ที่
เป็นอนุปาทินุปาทานิยธรรมด้วยอำนาจของอาหารปัจจัย.

**[๑๕๖๒] ๓. อุปาทินุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาทิน-
ปาทานิยธรรม และอนุปาทินุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจของอาหาร
ปัจจัย**

คือ อาหารที่เป็นอุปาทินุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตชั้นร์
และจิตตสมุฏฐานรูป ด้วยอำนาจของอาหารปัจจัย.

กวฬีการาหาร ที่เป็นอุปาทินุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่กายที่เป็น
อุปาทินุปาทานิยธรรม และอนุปาทินุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจของอาหาร-
ปัจจัย.

[๑๕๖๓] ๘. **อนุปาทินอนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุ-**
ปาทินอนุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจของอาหารปัจจัย

คือ อาหารที่เป็นอนุปาทินอนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตต-
ชั้นและจิตตสมุฏฐานรูป ด้วยอำนาจของอาหารปัจจัย.

กวีการอาหาร ที่เป็นอนุปาทินอนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่กาย
ที่เป็นอนุปาทินอนุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจของอาหารปัจจัย.

[๑๕๖๔] ๙. **อนุปาทินอนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาทิน-**
อนุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจของอาหารปัจจัย

คือ กวีการอาหาร ที่เป็นอนุปาทินอนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่
กายที่เป็นอนุปาทินอนุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจของอาหารปัจจัย.

[๑๕๖๕] ๑๐. **อนุปาทินอนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาทิน-**
อนุปาทานิยธรรม และอนุปาทินอนุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจของ
อาหารปัจจัย

คือ กวีการอาหาร ที่เป็นอนุปาทินอนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่
กายที่เป็นอนุปาทินอนุปาทานิยธรรม และอนุปาทินอนุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจ
ของอาหารปัจจัย

[๒๕๖๖] ๑๑. **อนุปาทินอนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุ-**
ปาทินอนุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจของอาหารปัจจัย

คือ อาหารที่เป็นอนุปาทินอนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตต-
ชั้นร์ ด้วยอำนาจของอาหารปัจจัย.

[๑๕๖๗] ๘. อนุปาทินอนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุ-
ปาทินอนุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจของอาหารปัจจัย

คือ อาหารที่เป็นอนุปาทินอนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏ-
ฐานรูป ด้วยอำนาจของอาหารปัจจัย.

[๑๕๖๘] ๙. อนุปาทินอนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุ-
ปาทินอนุปาทานิยธรรม และอนุปาทินอนุปาทานิยธรรม ด้วย-
อำนาจของอาหารปัจจัย

คือ อาหารที่เป็นอนุปาทินอนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตต-
ชั้นร์ และจิตตสมุฏฐานรูป ด้วยอำนาจของอาหารปัจจัย.

[๑๕๖๙] ๑๐. อุปาทินอนุปาทานิยธรรม และอนุปาทินอนุปาทา-
นิยธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทินอนุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจของ
อาหารปัจจัย

คือ กวฬิการาหาร ที่เป็นอุปาทินอนุปาทานิยธรรม และอนุปาทินอนุ-
ปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่กายที่เป็นอุปาทินอนุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจของ
อาหารปัจจัย.

[๑๕๓๐] ๑๑. อุปาทินนุปาทานิยธรรม และอนุปาตินนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาตินนุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจของอาหารปัจจัย

คือ กวฬิการาหาร ที่เป็นอุปาทินนุปาทานิยธรรม และอนุปาตินนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่กายที่เป็นอนุปาตินนุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจของอาหารปัจจัย.

[๑๕๓๑] ๑๒. อุปาทินนุปาทานิยธรรม และอนุปาตินนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทินนุปาทานิยธรรม และอนุปาตินนุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจของอาหารปัจจัย

คือ กวฬิการาหาร ที่เป็นอุปาทินนุปาทานิยธรรม และอนุปาตินนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่กายที่เป็นอุปาทินนุปาทานิยธรรม และอนุปาตินนุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจของอาหารปัจจัย.

๑๖. อินทริยปัจจัย

[๑๕๓๒] ๑. อุปาทินนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทินนุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจของอินทริยปัจจัย

คือ อินทริยที่เป็นอุปาทินนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ ด้วยอำนาจของอินทริยปัจจัย.

ในปฏิสนธิขณะ อินทริยที่เป็นอุปาทินนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ และกภูตตารูป ด้วยอำนาจของอินทริยปัจจัย.

จักขุนทรีย์ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ ฯลฯ กายินทรีย์ เป็นปัจจัย
แก่กายวิญญาณ.

รูปชีวิตินทรีย์ เป็นปัจจัยแก่กัฏฐตารูป ด้วยอำนาจของอินทรีย์ปัจจัย.

[๑๕๓๓] ๒. อุปาทินนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาทิน-
นุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจของอินทรีย์ปัจจัย

คือ อินทรีย์ที่เป็นอุปาทินนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐาน-
รูป ด้วยอำนาจของอินทรีย์ปัจจัย.

[๑๕๓๔] ๓. อุปาทินนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาทินนุ-
ปาทานิยธรรม และอนุปาทินนุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจของ
อินทรีย์ปัจจัย

คือ อินทรีย์ที่เป็นอุปาทินนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตต-
ขันธและจิตตสมุฏฐานรูป ด้วยอำนาจของอินทรีย์ปัจจัย.

[๑๕๓๕] ๔. อนุปาทินนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปา-
ทินนุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจของอินทรีย์ปัจจัย

คือ อินทรีย์ที่เป็นอนุปาทินนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่
สัมปยุตตขันธและจิตตสมุฏฐานรูป ด้วยอำนาจของอินทรีย์ปัจจัย.

[๑๕๓๖] ๕. อนุปาทินนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุ-
ปาทินนุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจของอินทรีย์ปัจจัย

คือ อินทรีย์ที่เป็นอนุปาทินอนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขั้นที่ ด้วยอำนาจของอินทรีย์ปัจจัย.

[๑๕๗๗] ๖. อนุปาทินอนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาทินอนุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจของอินทรีย์ปัจจัย

คือ อินทรีย์ที่เป็นอนุปาทินอนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูป ด้วยอำนาจของอินทรีย์ปัจจัย.

[๑๕๗๘] ๗. อนุปาทินอนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาทินอนุปาทานิยธรรม และอนุปาทินอนุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจของอินทรีย์ปัจจัย

คือ อินทรีย์ที่เป็นอนุปาทินอนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขั้นที่ และจิตตสมุฏฐานรูป ด้วยอำนาจของอินทรีย์ปัจจัย.

๑๗. ฌานปัจจัย

[๑๕๗๙] ๑. อุปาทินอนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทินอนุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจของฌานปัจจัย

คือ องค์ฌานที่เป็นอุปาทินอนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขั้นที่ ด้วยอำนาจของฌานปัจจัย.

ในปฏิสนธิขณะ องค์ฌานที่เป็นอุปาทินอนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขั้นที่ และกฏัตตารูป ด้วยอำนาจของฌานปัจจัย.

[๑๕๘๐] ๒. อุปาทินนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาตินนุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจของฌานปัจจัย

คือ องค์ฌานที่เป็นอุปาทินนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่อจิตตสมุฏฐานรูป ด้วยอำนาจของฌานปัจจัย.

[๑๕๘๑] ๓. อุปาทินนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาตินนุปาทานิยธรรม และอนุปาตินนุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจของฌานปัจจัย

คือ องค์ฌานที่เป็นอุปาทินนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขั้นและจิตตสมุฏฐานรูป ด้วยอำนาจของฌานปัจจัย.

[๑๕๘๒] ๔. อนุปาตินนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาตินนุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจของฌานปัจจัย

คือ องค์ฌานที่เป็นอนุปาตินนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขั้น และจิตตสมุฏฐานรูป ด้วยอำนาจของฌานปัจจัย.

[๑๕๘๓] ๕. อนุปาตินนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาตินนุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจของฌานปัจจัย

คือ องค์ฌานที่เป็นอนุปาตินนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขั้น ด้วยอำนาจของฌานปัจจัย.

[๑๕๘๔] ๖. **อนุปาทินอนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุ-**
ปาทินอนุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจของฌานปัจจัย

คือ องค์ฌานที่เป็นอนุปาทินอนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตต-
สมุฏฐานรูป ด้วยอำนาจของฌานปัจจัย.

[๑๕๘๕] ๗. **อนุปาทินอนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุ-**
ปาทินอนุปาทานิยธรรม และอนุปาทินอนุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจ
ของฌานปัจจัย

คือ องค์ฌานที่เป็นอนุปาทินอนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่
สัมปยุตตขั้น และจิตตสมุฏฐานรูป ด้วยอำนาจของฌานปัจจัย.

๑๘. มัคคปัจจัย

[๑๕๘๖] ๑. **อุปาทินอนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปา-**
ทินอนุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจของมัคคปัจจัย

คือ องค์มรรคที่เป็นอุปาทินอนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตต-
ขั้น ด้วยอำนาจของมัคคปัจจัย. ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

[๑๕๘๗] ๒. **อุปาทินอนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาทิน-**
อนุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจของมัคคปัจจัย

คือ องค์มรรคที่เป็นอุปาทินอนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตต-
สมุฏฐานรูป ด้วยอำนาจของมัคคปัจจัย.

[๑๕๘๘] ๓. อุปาทินนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทินนุ-
ปาทานิยธรรม และอนุปาตินุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจของมัคคปัจจัย

คือ องค์มรรคที่เป็นอุปาทินนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตต-
ชั้นร์ และจิตตสมุฏฐานรูป ด้วยอำนาจของมัคคปัจจัย.

[๑๕๘๙] ๔. อนุปาตินนอนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุ-
ปาตินนุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจของมัคคปัจจัย

คือ องค์มรรคที่เป็นอนุปาตินนอนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมป-
ยุตตชั้นร์ และจิตตสมุฏฐานรูป ด้วยอำนาจของมัคคปัจจัย.

[๑๕๙๐] ๕. อนุปาตินนอนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุ-
ปาตินนอนุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจของมัคคปัจจัย

คือ องค์มรรคที่เป็นอนุปาตินนอนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่
สัมปยุตตชั้นร์ ด้วยอำนาจของมัคคปัจจัย.

[๑๕๙๑] ๖. อนุปาตินนอนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุ-
ปาตินนุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจของมัคคปัจจัย

คือ องค์มรรคที่เป็นอนุปาตินนอนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตต-
สมุฏฐานรูป ด้วยอำนาจของมัคคปัจจัย.

[๑๕๕๒] ๗. **อนุปาทินอนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุ-
ปาทินอนุปาทานิยธรรม และอนุปาทินอนุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจ
ของมัคคปัจจัย**

คือ องค์กรกัมมที่ เป็นอนุปาทินอนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่
สัมปยุตตขันธ และจิตตสมุฏฐานรูป ด้วยอำนาจของมัคคปัจจัย.

๑๕. สัมปยุตตปัจจัย

[๑๕๕๓] ๑. **อุปาทินอนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทิน-
ปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจของสัมปยุตตปัจจัย**

คือ ขันธ ๑ ที่เป็นอุปาทินอนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่ขันธ ๓
ด้วยอำนาจของสัมปยุตตปัจจัย ฯลฯ ขันธ ๒ เป็นปัจจัยแก่ขันธ ๒.

ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

[๑๕๕๔] ๒. **อนุปาทินอนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุ-
ปาทินอนุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจของสัมปยุตตปัจจัย**

คือ ขันธ ๑ ที่เป็นอนุปาทินอนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่ขันธ ๓
ด้วยอำนาจของสัมปยุตตปัจจัย ฯลฯ ขันธ ๒ เป็นปัจจัยแก่ขันธ ๒.

[๑๕๕๕] ๓. **อนุปาทินอนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุ-
ปาทินอนุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจของสัมปยุตตปัจจัย**

คือ ขันธ ๑ ที่เป็นอนุปาทินอนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่ขันธ
๓ ด้วยอำนาจของสัมปยุตตปัจจัย ฯลฯ ขันธ ๒ เป็นปัจจัยแก่ขันธ ๒.

๒๐. วิปยุตตปัจจัย

[๑๕๕๖] ๑. อุปาทินนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทินนุ-
ปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจของวิปยุตตปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือที่เป็น สหชาตะ ปุเรชาตะ และ ปัจฉาชาตะ

ที่เป็น สหชาตะ ได้แก่ ในปฏิสนธิขณะ ชั้นที่เป็นอุปาทินนุปา-
ทานิยธรรมที่เกิดพร้อม เป็นปัจจัยแก่กัฏฐตารูป ด้วยอำนาจของวิปยุตตปัจจัย
ชั้นทั้งหลายเป็นปัจจัยแก่หทยวัตถุ ด้วยอำนาจของวิปยุตตปัจจัย.

หทยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลาย ด้วยอำนาจของวิปยุตตปัจจัย.

ที่เป็น ปุเรชาตะ ได้แก่ จักขายณะที่เกิดก่อน เป็นปัจจัยแก่จักขุ-
วิญญาณ ด้วยอำนาจของวิปยุตตปัจจัย ฯลฯ กายายณะที่เกิดก่อน เป็นปัจจัย
แก่กายวิญญาณ ด้วยอำนาจของวิปยุตตปัจจัย.

หทยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ชั้นที่เป็นอุปาทินนุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจ
ของวิปยุตตปัจจัย.

ที่เป็น ปัจฉาชาตะ ได้แก่ ชั้นที่เป็นอุปาทินนุปาทานิยธรรม ที่เกิด
ภายหลัง เป็นปัจจัยแก่กายนี้ที่เป็นอุปาทินนุปาทานิยธรรม ซึ่งเกิดก่อน ด้วย
อำนาจของวิปยุตตปัจจัย.

[๑๕๕๗] ๒. อุปาทินนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาติน-
นุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจของวิปยุตตปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือที่เป็น สหชาตะ ปุเรชาตะ และ ปัจฉาชาตะ

ที่เป็น สหชาตะ ได้แก่ ชั้นที่เป็นอุปาทินนุปาทานิยธรรมที่เกิด
พร้อมเป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูป ด้วยอำนาจของวิปยุตตปัจจัย.

ที่เป็น **ปุรชาตะ** ได้แก่ หทยวัตถุที่เกิดก่อน เป็นปัจจัยแก่ขั้นที่
เป็นอนุปาตินุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจของวิปยุตตปัจจัย.

ที่เป็น **ปัจฉาชาตะ** ได้แก่ ขั้นที่เป็นอนุปาตินุปาทานิยธรรม ที่เกิด
ภายหลัง เป็นปัจจัยแก่กายนี้ที่เป็นอนุปาตินุปาทานิยธรรม ซึ่งเกิดก่อน ด้วย
อำนาจของวิปยุตตปัจจัย.

[๑๕๕๘] ๓. **อนุปาตินุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปา-
ทินนอนุปาทานิยธรรม ด้วยวิปยุตตปัจจัย**

มีอย่างเดียว คือ **ปุรชาตะ** ได้แก่ หทยวัตถุที่เกิดก่อนเป็นปัจจัย
แก่ขั้นที่เป็นอนุปาทินนอนุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจของวิปยุตตปัจจัย.

[๑๕๕๙] ๔. **อนุปาตินุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปา-
ปาทานิยธรรม และอนุปาตินุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจของ
วิปยุตตปัจจัย**

มีอย่างเดียว คือที่เป็น **ปัจฉาชาตะ** ได้แก่ ขั้นที่เป็นอนุปา-
ปาทานิยธรรมที่เกิดภายหลัง เป็นปัจจัยแก่กายนี้ที่เป็นอนุปาตินุปาทานิยธรรม
และอนุปาตินุปาทานิยธรรม ซึ่งเกิดก่อน ด้วยอำนาจของวิปยุตตปัจจัย.

[๑๖๐๐] ๕. **อนุปาตินุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปา-
ทินนุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจของวิปยุตตปัจจัย**

มี ๒ อย่าง คือที่เป็น สหชาตะ และ ปังณาชาตะ

ที่เป็น สหชาตะ ได้แก่ ชั้นที่เป็นอนุปาทินุปาทานิยธรรมที่เกิดพร้อม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูป ด้วยอำนาจของวิปยุตตปัจจัย.

ที่เป็น ปังณาชาตะ ได้แก่ ชั้นที่เป็นอนุปาทินุปาทานิยธรรมที่เกิดภายหลัง เป็นปัจจัยแก่กายนี้ที่เป็นอนุปาทินุปาทานิยธรรม ซึ่งเกิดก่อน ด้วยอำนาจของวิปยุตตปัจจัย.

[๑๖๐๑] ๖. อนุปาทินุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาทินุ-
ปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจของวิปยุตตปัจจัย

มีอย่างเดียว คือที่เป็น ปังณาชาตะ ได้แก่ ชั้นที่เป็นอนุปาทินุ-
ปาทานิยธรรมที่เกิดภายหลัง เป็นปัจจัยแก่กายนี้ที่เป็นอนุปาทินุปาทานิยธรรม
ซึ่งเกิดก่อน ด้วยอำนาจของวิปยุตตปัจจัย.

[๑๖๐๒] ๗. อนุปาทินุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาทินุ-
ปาทานิยธรรม และอนุปาทินุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจของ
วิปยุตตปัจจัย

มีอย่างเดียว คือที่เป็น ปังณาชาตะ ได้แก่ ชั้นที่เป็นอนุปาทินุ-
ปาทานิยธรรมที่เกิดภายหลัง เป็นปัจจัยแก่กายนี้ที่เป็นอนุปาทินุปาทานิยธรรม
และอนุปาทินุปาทานิยธรรม ซึ่งเกิดก่อน ด้วยอำนาจของวิปยุตตปัจจัย.

[๑๖๐๓] ๘. อนุปาทินุอนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปา-
ทินุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจของวิปยุตตปัจจัย

มีอย่างเดียว คือที่เป็น ปัจจชาตตะ ได้แก่ ชั้นที่เป็นอนุปาตินน-
อนุปาทานิยธรรมที่เกิดภายหลัง เป็นปัจจัยแก่กายนี้ที่เป็นอนุปาตินนุปาทานิยธรรม
ซึ่งเกิดก่อน ด้วยอำนาจของวิปยุตตปัจจัย.

[๑๖๐๔] ๙. อนุปาตินนอนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปา-
ตินนุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจของวิปยุตตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือที่เป็น สหชาตตะ และ ปัจจชาตตะ

ที่เป็น สหชาตตะ ได้แก่ ชั้นที่เป็นอนุปาตินนอนุปาทานิยธรรมที่
เกิดพร้อม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูป ด้วยอำนาจของวิปยุตตปัจจัย.

ที่เป็น ปัจจชาตตะ ได้แก่ ชั้นที่เป็นอนุปาตินนอนุปาทานิยธรรม
ที่เกิดภายหลัง เป็นปัจจัยแก่กายนี้ที่เป็นอนุปาตินนุปาทานิยธรรม ซึ่งเกิดก่อน
ด้วยอำนาจของวิปยุตตปัจจัย.

[๑๖๐๕] ๑๐. อนุปาตินนอนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปา-
ตินนุปาทานิยธรรม และอนุปาตินนุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจของ
วิปยุตตปัจจัย

มีอย่างเดียว คือที่เป็น ปัจจชาตตะ ได้แก่ชั้นที่เป็นอนุปาตินน-
อนุปาทานิยธรรมที่เกิดภายหลังเป็นปัจจัยแก่กายนี้ที่เป็นอนุปาตินนุปาทานิยธรรม
และอนุปาตินนุปาทานิยธรรม ซึ่งเกิดก่อน ด้วยอำนาจของวิปยุตตปัจจัย.

๒๑. อตฺติปัจจย

[๑๖๐๖] ๑. อุปาทินนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจยแก่อุปาทินนุ-
ปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจของอตฺติปัจจย

มี ๕ อย่าง คือที่เป็น สหชาตะ ปุเรชาตะ ปัจจชาตะ อาหาระ
และ อินทริยะ

ที่เป็น สหชาตะ ได้แก่ ชั้น ๑ ที่เป็นอุปาทินนุปาทานิยธรรมที่
เกิดก่อน เป็นปัจจยแก่ชั้น ๓ ด้วยอำนาจของอตฺติปัจจย ฯลฯ ชั้น ๒ เป็น
ปัจจยแก่ชั้น ๒ ด้วยอำนาจของอตฺติปัจจย.

ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๑ ที่เป็นอุปาทินนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจยแก่
ชั้น ๓ และกฐัตตารูป ด้วยอำนาจของอตฺติปัจจย ฯลฯ ชั้น ๒ เป็นปัจจยแก่
ชั้น ๒ และกฐัตตารูป ด้วยอำนาจของอตฺติปัจจย. ชั้นทั้งหลายเป็นปัจจย
แก่ทหวัตถุ, ทหวัตถุเป็นปัจจยแก่ชั้นทั้งหลาย,

มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ มหาภูตรูปทั้งหลาย เป็นปัจจยแก่กฐัตตารูป ที่
เป็นอุปาทารูป ด้วยอำนาจของอตฺติปัจจย.

สำหรับพวกอสังขยัตว์ มหาภูตรูป ฯลฯ มหาภูตรูป เป็นปัจจย
แก่กฐัตตารูปที่เป็นอุปาทารูป ด้วยอำนาจของอตฺติปัจจย.

ที่เป็น ปุเรชาตะ ได้แก่ พระเสกขะหรือปุณฺณ พิจารณาเห็นจักขุ
ที่เกิดก่อน โดยความเป็นของไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตา ย่อมยินดี ย่อม
เพติดเพลินยิ่ง เพราะปรารถนากัณฺฐนั้น รากะ โทมนัส ย่อมเกิดขึ้น เมื่อกุศล
และอกุศลดับไปแล้ว ตทารัมมณจิตอันเป็นวิบาก ย่อมเกิดขึ้น.

พระเสกขะหรือปุถุชน พิจารณาเห็นโสตะ ฆานะ จิวหา กายะ รูป เสียง กลิ่น รส โสณัฐพะ ที่เป็นอุปาทินนุปาทานิยธรรม และหทยวัตถุ โดยความเป็นของไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตา ย่อมยินดี ย่อมเพติดเพลิน ยิง เพราะปรารถโสตะเป็นต้นนั้น รากะ ฯลฯ โทมณัส ย่อมเกิดขึ้น เมื่อ กุศลและอกุศลดับไปแล้ว ตทารัมมฉจิตอันเป็นวิบาก ย่อมเกิดขึ้น.

รูปายตนะ ที่เป็นอุปาทินนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ คันธายตนะ ฯลฯ รสายตนะ ฯลฯ โสณัฐพายตนะ ที่เป็นอุปาทินนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ.

จักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ ฯลฯ กายายตนะ เป็นปัจจัย แก่กายวิญญาณ, หทยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธที่เป็นอุปาทินนุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจของอตติปัจจัย.

ที่เป็น ปัจฉาชาตะ ได้แก่ ขันธที่เป็นอุปาทินนุปาทานิยธรรมที่ เกิดภายหลัง เป็นปัจจัยแก่กายนี้ที่เป็นอุปาทินนุปาทานิยธรรมที่เกิดก่อน ด้วย อำนาจของอตติปัจจัย.

กวฬีการหาร ที่เป็นอุปาทินนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่กายที่ เป็นอุปาทินนุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจของอตติปัจจัย.

รูปชีวิตินทรีย์ เป็นปัจจัยแก่กฏัตตารูป ด้วยอำนาจของอตติปัจจัย.

[๑๖๐๓] ๒. อุปาทินนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาติ-
นุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจของอตติปัจจัย

มี๕ อย่าง คือที่เป็น สหชาตะ ปุเรชาตะ ปังณาชาตะ และ อาหาระ
ที่เป็น สหชาตะ ได้แก่ ชั้นที่เป็นอุปาทินุปาทานิยธรรมที่เกิด
พร้อม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูป ด้วยอำนาจของอตติปัจจัย.

ที่เป็น ปุเรชาตะ ได้แก่พระเสกขะหรือปลุชชน พิจารณาเห็นจักขุที่
เกิดก่อน โดยความเป็นของไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตา ย่อมยินดี ย่อม
ผลิตผลิตยิ่ง เพราะปรารภจักขุนั้น รากะ ฯลฯ โทมนัส ย่อมเกิดขึ้น.

พระเสกขะ หรือปลุชชน พิจารณาโสตะ ฆานะ ฯลฯ จิวหา ฯลฯ
กายะ ฯลฯ ที่เป็นอุปาทินุปาทานิยธรรม รูป กลิ่น รส โผฏฐัพพะ ที่เป็น
อุปาทินุปาทานิยธรรม และหทยวัตถุ โดยความเป็นของไม่เที่ยง เป็นทุกข์
เป็นอนัตตา ย่อมยินดี ย่อมผลิตผลิตยิ่ง เพราะปรารภโสตะเป็นต้นนั้น
รากะ ฯลฯ โทมนัส ย่อมเกิดขึ้น.

เห็นรูปที่เป็นอุปาทินุปาทานิยธรรม ด้วยทิพยจักขุ, หทยวัตถุ เป็น
ปัจจัยแก่ชั้นที่เป็นอุปาทินุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจของอตติปัจจัย.

ที่เป็น ปังณาชาตะ ได้แก่ ชั้นที่เป็นอุปาทินุปาทานิยธรรม
ที่เกิดก่อน เป็นปัจจัยแก่กายนี้ที่เป็นอุปาทินุปาทานิยธรรม ซึ่งเกิดก่อน
ด้วยอำนาจของอตติปัจจัย.

กวฬีการอาหาร ที่เป็นอุปาทินุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่กายที่
เป็นอุปาทินุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจของอตติปัจจัย.

[๑๖๐๘] ๓. อุปาทินนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปา-
ทินนุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจของอตฺถิปัจจย

มีอย่างเดียว คือ ปุเรชาตะ ได้แก่ หทยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ชั้น
ที่เป็นอนุปาทินนุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจของอตฺถิปัจจย.

[๑๖๐๙] ๔. อุปาทินนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาทิน-
ปาทานิยธรรม และอนุปาทินนุปาทานิยธรรมด้วยอำนาจของอตฺถิปัจจย

มี ๓ อย่าง คือที่เป็น สหชาตะ ปัจฉาชาตะ และ อาหาระ
ที่เป็น สหชาตะ ได้แก่ ชั้น ๑ ที่เป็นอุปาทินนุปาทานิยธรรม
เป็นปัจจัยแก่ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป ด้วยอำนาจของอตฺถิปัจจย ฯลฯ
ชั้น ๒ เป็นปัจจัยแก่ชั้น ๒ และจิตตสมุฏฐานรูป ด้วยอำนาจของอตฺถิปัจจย.

ที่เป็น ปัจฉาชาตะ ได้แก่ ชั้นที่เป็นอุปาทินนุปาทานิยธรรมที่เกิด
ภายหลัง เป็นปัจจัยแก่กายนี้ที่เป็นอุปาทินนุปาทานิยธรรม และอนุปาทินนุปา-
ทานิยธรรม ซึ่งเกิดก่อน ด้วยอำนาจของอตฺถิปัจจย.

กวฬิการอาหาร ที่เป็นอุปาทินนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่กายที่เป็นอุ-
ปาทินนุปาทานิยธรรม และอนุปาทินนุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจของอตฺถิปัจจย.

[๑๖๑๐] ๕. อนุปาทินนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปา-
ทินนุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจของอตฺถิปัจจย

มี ๔ อย่าง คือที่เป็น สหชาตะ ปุเรชาตะ ปัจฉาชาตะ และ
อาหาระ

ที่เป็น สหชาตะ ได้แก่ ชั้นที่ ๑ ที่เป็นอนุปาทินุปาทานิยธรรม เป็น
ปัจจัยแก่ชั้นที่ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป ด้วยอำนาจของอตฺถิปัจจัย ๗๗ ชั้นที่ ๒
เป็นปัจจัยแก่ชั้นที่ ๒ และจิตตสมุฏฐานรูป ด้วยอำนาจของอตฺถิปัจจัย.

มหาภูตรูป ๑ เป็นปัจจัยแก่มหาภูตรูป ๗ ๗๗ มหาภูตรูป เป็นปัจจัย
แก่จิตตสมุฏฐานรูป ที่เป็นอุปาหารูป ด้วยอำนาจของอตฺถิปัจจัย.

พาหิรรูป...อาหารสมุฏฐานรูป...อุตุสมุฏฐานรูป ๗๗ มหาภูตรูป ๑ ๗๗
ที่เป็น ปุเรชาตะ ได้แก่ บุคคลพิจารณาเห็นรูป เสียง กลิ่น รส
โผฏฐัพพะที่เกิดก่อน ที่เป็นอนุปาทินุปาทานิยธรรม โดยความเป็นของไม่
เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตา ย่อมยินดี ย่อมเพติดเพลินยั้ง เพราะปรารถนารูปล
เป็นต้นนั้น รากะ ๗๗ โทมนัส ย่อมเกิดขึ้น.

เห็นรูปที่เป็นอนุปาทินุปาทานิยธรรมด้วยทิพยจักขุ, ฟังเสียงด้วยทิพ
โสตธาตุ.

ที่เป็น ปัจจชาตะ ได้แก่ ชั้นที่อนุปาทินุปาทานิยธรรมที่เกิด
ภายหลัง เป็นปัจจัยแก่กายนี้ที่เป็นอนุปาทินุปาทานิยธรรม ซึ่งเกิดก่อน ด้วย
อำนาจของอตฺถิปัจจัย.

ที่เป็น อาหาระ ได้แก่ กวฬิการาหาร ที่เป็นอนุปาทินุปาทานิย-
ธรรม เป็นปัจจัยแก่กายที่เป็นอนุปาทินุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจของอตฺถิ
ปัจจัย.

[๑๖๐๑] ๖. อนุปาทินุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาทิน-
นุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจของอตฺถิปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ ที่เป็น **ปุรชาตะ ปังฉาชาตะ** และ **อาหาระ**

ที่เป็น **ปุรชาตะ** ได้แก่ บุคคลพิจารณาเห็นรูป เสียง กลิ่น รส โสภณวัตถุที่เกิดขึ้นก่อน ที่เป็นอนุปาทินุปาทานิยธรรม โดยความเป็นของไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตา ย่อมยินดี ย่อมเพติดเพตินิยง เพราะปรารถนารูป เป็นต้นนั้น รากะ ฯลฯ โทมนัส ย่อมเกิดขึ้น. เมื่อกุศลและอกุศลดับไปแล้ว ตทารัมมฉจิตอันเป็นวิบาก ย่อมเกิดขึ้น.

รูปายตนะที่เป็นอนุปาทินุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ ฯลฯ โสภณวัตถุอายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ ด้วยอำนาจของอตติปัจจัย.

ที่เป็น **ปังฉาชาตะ** ได้แก่ จันทรที่เป็นอนุปาทินุปาทานิยธรรม ที่เกิดภายหลัง เป็นปัจจัยแก่กายนี้ที่เป็นอนุปาทินุปาทานิยธรรม ซึ่งเกิดก่อน ด้วยอำนาจของอตติปัจจัย.

ที่เป็น **อาหาระ** ได้แก่ กวฬิการาหาร ที่เป็นอนุปาทินุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่กายที่เป็นอนุปาทินุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจของอตติปัจจัย.

[๑๖๑๒] ๓. อนุปาทินุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาทินุปาทานิยธรรม และอนุปาทินุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจของอตติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ ที่เป็น **ปังฉาชาตะ** และ **อาหาระ**

ที่เป็น ปัจจาทตะ ได้แก่ ชั้นที่เป็นอนุปาทินอนุปาทานิยธรรมที่
เกิดภายหลัง เป็นปัจจัยแก่กายนี้ที่เป็นอนุปาทินอนุปาทานิยธรรม และอนุปาทิน-
อนุปาทานิยธรรม ซึ่งเกิดก่อน ด้วยอำนาจของอดีตปัจจัย.

ที่เป็น อาหาระ ได้แก่ กวฬีการาหาร ที่เป็นอนุปาทินอนุปาทานิย-
ธรรม เป็นปัจจัยแก่กายนี้ที่เป็นอนุปาทินอนุปาทานิยธรรม และอนุปาทินอนุปาทา-
นิยธรรม ด้วยอำนาจของอดีตปัจจัย.

[๑๖๑๓] ๘. อนุปาทินอนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่
อนุปาทินอนุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจของอดีตปัจจัย

คือ ชั้น ๑ ที่เป็นอนุปาทินอนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่ชั้น
๓ ด้วยอำนาจของอดีตปัจจัย ฯลฯ ชั้น ๒ เป็นปัจจัยแก่ชั้น ๒ ด้วยอำนาจของ
อดีตปัจจัย.

[๑๖๑๔] ๙. อนุปาทินอนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปา-
ทินอนุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจของอดีตปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ ที่เป็น ปัจจาทตะ ได้แก่ชั้นที่เป็นอนุปาทินอนุ-
ปาทานิยธรรม ที่เกิดภายหลังเป็นปัจจัยแก่กายนี้ที่เป็นอนุปาทินอนุปาทานิยธรรม
ซึ่งเกิดก่อน ด้วยอำนาจของอดีตปัจจัย.

[๑๖๑๕] ๑๐. อนุปาทินอนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่
อนุปาทินอนุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจของอดีตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ ที่เป็น สหชาตะ และ ปังณาชาตะ

ที่เป็น สหชาตะ ได้แก่ ชั้นที่เป็นอนุปาทินอนุปาทานิยธรรม ที่เกิดพร้อมเป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูป ด้วยอำนาจของอดีตปัจจัย.

ที่เป็น ปังณาชาตะ ได้แก่ ชั้นที่เป็นอนุปาทินอนุปาทานิยธรรม ที่เกิดภายหลังเป็นปัจจัยแก่กายนี้ที่เป็นอนุปาทินอนุปาทานิยธรรม ซึ่งเกิดก่อน ด้วยอำนาจของอดีตปัจจัย.

[๑๖๑๖] ๑๑. อนุปาทินอนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาทินอนุปาทานิยธรรม และอนุปาทินอนุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจของอดีตปัจจัย

มี อย่างเดียว คือ ที่เป็น สหชาตะ รวมกับ ปังณาชาตะ ได้แก่ ชั้น ๑ ที่เป็นอนุปาทินอนุปาทานิยธรรม ที่เกิดพร้อมเป็นปัจจัยแก่ ชั้น ๓ และแก่กายนี้ที่เป็นอนุปาทินอนุปาทานิยธรรมซึ่งเกิดก่อน ด้วยอำนาจของอดีตปัจจัย ฯลฯ ชั้น ๒ เป็นปัจจัยแก่ชั้น ๒ และแก่กายนี้ที่เป็นอนุปาทินอนุปาทานิยธรรม ซึ่งเกิดก่อน ด้วยอำนาจของอดีตปัจจัย.

[๑๖๑๗] ๑๒. อนุปาทินอนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาทินอนุปาทานิยธรรม และอนุปาทินอนุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจของอดีตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ ที่เป็น สหชาตะ และ สหชาตะ รวมกับ ปังณาชาตะ

ที่เป็น สหชาตะ ได้แก่ ชั้นที่ ๑ ที่เป็นอนุปาตินอนุปาทานิยธรรม
ที่เกิดพร้อมเป็นปัจจัยแก่ชั้นที่ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป ด้วยอำนาจของอตฺถิ
ปัจจัย. ชั้นที่ ๓ เป็นปัจจัยแก่ชั้นที่ ๑ และจิตตสมุฏฐานรูป ด้วยอำนาจของ
อตฺถิปัจจัย, ชั้นที่ ๒ เป็นปัจจัยแก่ชั้นที่ ๒ และจิตตสมุฏฐานรูป ด้วยอำนาจ
ของอตฺถิปัจจัย.

ที่เป็น สหชาตะ รวมกับ ปัจฉาชาตะ ได้แก่ชั้นที่ ๑ ที่เป็นอนุ-
ปาตินอนุปาทานิยธรรมที่เกิดพร้อมเป็นปัจจัยแก่ชั้นที่ ๓ และกายนี้ที่เป็นอนุ-
ปาตินอนุปาทานิยธรรม ซึ่งเกิดก่อนด้วยอำนาจของอตฺถิปัจจัย ชั้นที่ ๓ เป็นปัจจัย
แก่ชั้นที่ ๑ และกายนี้ที่เป็นอนุปาตินอนุปาทานิยธรรม ซึ่งเกิดก่อน ด้วยอำนาจ
ของอตฺถิปัจจัย, ชั้นที่ ๒ เป็นปัจจัยแก่ชั้นที่ ๒ และกายนี้ที่เป็นอนุปาตินอนุปาทา-
นิยธรรม ซึ่งเกิดก่อน ด้วยอำนาจของอตฺถิปัจจัย.

[๑๖๑๘] ๑๓. อนุปาตินอนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่
อนุปาตินอนุปาทานิยธรรม และอนุปาตินอนุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจ
ของอตฺถิปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ ปัจฉาชาตะ ได้แก่ชั้นที่เป็นอนุปาตินอนุปาทา-
นิยธรรมที่เกิดภายหลัง เป็นปัจจัยแก่กายนี้ที่เป็นอนุปาตินอนุปาทานิยธรรม และ
อนุปาตินอนุปาทานิยธรรมนี้ ซึ่งเกิดก่อน ด้วยอำนาจของอตฺถิปัจจัย

[๑๖๑๙] ๑๔. อนุปาตินอนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่
อนุปาตินอนุปาทานิยธรรม อนุปาตินอนุปาทานิยธรรมและอนุปาติน-
อนุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจของอตฺถิ ปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ สหชตะ ร่วมกับ ปังฉาชตะ ได้แก่

ขั้นที่ ๑ ที่เป็นอนุปาทินอนุปาทานิยธรรมที่เกิดพร้อมเป็นปัจฉัยแก่ขั้นที่ ๑ และกายนี้ ที่เป็นอนุปาทินอนุปาทานิยธรรม และอนุปาทินอนุปาทานิยธรรม ซึ่งเกิดก่อน ด้วยอำนาจของอดีตปัจฉัย ขั้นที่ ๑ เป็นปัจฉัยแก่ขั้นที่ ๑ และกายนี้ ที่เป็นอนุปาทินอนุปาทานิยธรรม และอนุปาทินอนุปาทานิยธรรม ซึ่งเกิดก่อน ด้วยอำนาจของอดีตปัจฉัย, ขั้นที่ ๒ เป็นปัจฉัยแก่ขั้นที่ ๒ และกายนี้ ที่เป็นอนุปาทินอนุปาทานิยธรรม และอนุปาทินอนุปาทานิยธรรม ซึ่งเกิดก่อน ด้วยอำนาจของอดีตปัจฉัย.

[๑๖๒๐]๑๕. อนุปาทินอนุปาทานิยธรรม และอนุปาทินอนุปาทานิยธรรม เป็นปัจฉัยแก่อนุปาทินอนุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจของอดีตปัจฉัย

มีอย่างเดียว คือ ปังฉาชตะ ร่วมกับ อินทริยะ ได้แก่

ขั้นที่เป็นอนุปาทินอนุปาทานิยธรรมที่เกิดภายหลัง และรูปชีวิตินทริย์ เป็นปัจฉัยแก่กฐัตตารูป ด้วยอำนาจของอดีตปัจฉัย.

[๑๖๒๐]๑๖. อนุปาทินอนุปาทานิยธรรม และอนุปาทินอนุปาทานิยธรรม เป็นปัจฉัยแก่อนุปาทินอนุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจของอดีตปัจฉัย

มีอย่างเดียว คือ ที่เป็น สหชตะ รวมกับ ปุเรชตะ ได้แก่
ชั้น ๑ ที่เป็นอนุปาทินอนุปาทานิยธรรม ที่เกิดพร้อม และ
หทยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ชั้น ๓ ด้วยอำนาจของอติปัจจัย, ชั้น ๓ และหทย-
วัตถุเป็นปัจจัยแก่ชั้น ๑ ด้วยอำนาจของอติปัจจัย, ชั้น ๒ และหทยวัตถุ
เป็นปัจจัยแก่ชั้น ๒ ด้วยอำนาจของอติปัจจัย.

[๑๖๒๒] ๑๗. อนุปาทินอนุปาทานิยธรรม และอนุปาทินอนุ-
ปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาทินอนุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจของ
อติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ ที่เป็น ปัจฉชตะ รวมกับ อาหาระ ได้แก่
ชั้นที่เป็นอนุปาทินอนุปาทานิยธรรมที่เกิดภายหลัง และกวฬีกา-
ราหาร ที่เป็นอนุปาทินอนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่กายที่เป็นอนุปาทินอนุปา-
ทานิยธรรม ด้วยอำนาจของอติปัจจัย.

[๑๖๒๓] ๑๘. อนุปาทินอนุปาทานิยธรรม และอนุปาทินอนุ-
ปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาทินอนุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจ
ของอติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ ที่เป็น สหชตะ และ ปัจฉชตะ รวมกับ อาหาระ
ที่เป็น สหชตะ ได้แก่ ชั้นที่เป็นอนุปาทินอนุปาทานิยธรรมและ
มหาภูตรูป เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูป ด้วยอำนาจของอติปัจจัย.

ที่เป็น **ปัจฉาชาตะ** รวมกับ **อาหาระ** ได้แก่ **ขันธุ์** ที่เป็นอนุปาตินน-
อนุปาทานิยธรรม ที่เกิดภายหลัง และ **กวฬิการาหาร** ที่เป็นอนุปาตินนุปาทา-
นิยธรรม เป็นปัจจัยแก่กายที่เป็นอนุปาตินนุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจของอตฺถิ
ปัจจัย.

[๑๖๒๔] ๑๙. **อนุปาตินนุปาทานิยธรรม และอนุปาตินนอนุ-**
ปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาตินนุปาทานิยธรรม และอนุปาติน-
นุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจของอตฺถิปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ ที่เป็น **ปัจฉาชาตะ** รวมกับ **อาหาระ** ได้แก่
ขันธุ์ที่เป็นอนุปาตินนอนุปาทานิยธรรม ที่เกิดภายหลัง และ **กวฬิการา-**
หาร ที่เป็นอนุปาตินนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่กายที่เป็นอนุปาตินนุปา-
ทานิยธรรม และอนุปาตินนุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจของอตฺถิปัจจัย.

[๑๖๒๕] ๒๐. **อนุปาตินนุปาทานิยธรรม และอนุปาตินนุปาทา-**
นิยธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาตินนุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจของ
อตฺถิปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ ที่เป็น **ปุเรชาตะ** **ปัจฉาชาตะ** รวมกับ **อาหาระ**
และ **ปัจฉาชาตะ** รวมกับ **อินทริยะ**

ที่เป็น **ปุเรชาตะ** ได้แก่ **รูปายตนะ** ที่เป็นอนุปาตินนุปาทานิย-
ธรรม และ **จักขายตนะ** เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ ด้วยอำนาจของอตฺถิปัจจัย.

ฯลฯ โผฏฐัพพายตนะ ที่เป็นอนุปาตินนุปาทานิยธรรม และกายตนะ เป็น
ปัจจัยแก่กายวิญญาณ ด้วยอำนาจของอตฺถิปัจจย.

รูปายตนะ ที่เป็นอนุปาตินนุปาทานิยธรรม และจักขุวัตถุ เป็นปัจจัย
แก่ขันธที่เป็นอนุปาตินนุปาทานิยธรรม ฯลฯ โผฏฐัพพายตนะ ที่เป็นอนุปาติน-
นุปาทานิยธรรม และกายวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธที่เป็นอนุปาตินนุปาทานิยธรรม
ด้วยอำนาจของอตฺถิปัจจย.

ที่เป็น ปัจจชาตะ รวมกับ อาหาระ ได้แก่ ขันธที่เป็นอนุปาติน-
นุปาทานิยธรรม และกวฬีการาหาร ที่เป็นอนุปาตินนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัย
แก่กายที่เป็นอนุปาตินนุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจของอตฺถิปัจจย, กวฬีการา-
หารที่เป็นอนุปาตินนุปาทานิยธรรม และอนุปาตินนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัย
แก่กาย ที่เป็นอนุปาตินนุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจของอตฺถิปัจจย.

ที่เป็น ปัจจชาตะ รวมกับ อินทริยะ ได้แก่ ขันธที่เป็นอนุ-
ปาตินนุปาทานิยธรรม และรูปชีวิตินทริย์ เป็นปัจจัยแก่กฐัตตารูป ด้วยอำนาจ
ของอตฺถิปัจจย.

[๑๖๒๖] ๒๑. อนุปาตินนุปาทานิยธรรม และอนุปาตินนุปาทา-
นิยธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาตินนุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจของ
อตฺถิปัจจย

มี ๔ อย่าง คือที่เป็น สหชตะ ปุเรชชตะ ปัจจชาตะ และ อาหาระ
ที่เป็น สหชตะ ได้แก่ ขันธที่เป็นอนุปาตินนุปาทานิยธรรมที่เกิด
พร้อม และมหาภูตรูป เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูป ด้วยอำนาจของอตฺถิปัจจย.

ที่เป็น **ปุรชาตะ** ได้แก่ รุกขายณะ ที่เป็นอนุปาตินุปาทานิยธรรม และหทยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธุ์ที่เป็นอนุปาตินุปาทานิยธรรม ฯลฯ โสภณูปายณะ ที่เป็นอนุปาตินุปาทานิยธรรม และหทยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธุ์ ที่เป็นอนุปาตินุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจของอตฺถิปัจจัย.

ที่เป็น **ปัจฉาชาตะ** รวมกับ **อาหาระ** ได้แก่ ขันธุ์ที่เป็นอนุปาตินุปาทานิยธรรมที่เกิดภายหลัง และกวฬิการาหาร ที่เป็นอนุปาตินุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่กายที่เป็นอนุปาตินุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจของอตฺถิปัจจัย.

กวฬิการาหาร ที่เป็นอนุปาตินุปาทานิยธรรม และอนุปาตินุปาทานิยธรรมเป็นปัจจัยแก่กายที่เป็นอนุปาตินุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจของอตฺถิปัจจัย.

[๑๖๒๗] ๒๒. **อนุปาตินุปาทานิยธรรม และอนุปาตินุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาตินุปาทานิยธรรม และอนุปาตินุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจของอตฺถิปัจจัย**

มีอย่างเดียว คือ **อาหาระ** ได้แก่ กวฬิการาหาร ที่เป็นอนุปาตินุปาทานิยธรรม และอนุปาตินุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่กาย ที่เป็นอนุปาตินุปาทานิยธรรม และอนุปาตินุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจของอตฺถิปัจจัย.

[๑๖๒๘] ๒๓. **อนุปาตินุปาทานิยธรรม อนุปาตินุปาทานิยธรรม และอนุปาตินุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาตินุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจของอตฺถิปัจจัย**

มีอย่างเดียว คือ **ปัจฉาชาตะ** รวมกับ **อาหาระ** และ **อินทริยะ** ได้แก่ **ชั้น**ที่เป็นอนุปาทินอนุปาทานิยธรรมที่เกิดภายหลัง และ **กวฬิการอาหาร** ที่เป็นอนุปาทินอนุปาทานิยธรรม และ **รูปชีวิตินทรีย์** เป็นปัจจัยแก่กฐัตตารูป ด้วยอำนาจของอตติปัจจัย.

๒๒. อตติปัจจัย ฯลฯ ๒๔. อวิคตปัจจัย

[๑๖๒๕] **อนุปาทินอนุปาทานิยธรรม** เป็นปัจจัยแก่**อนุปาทินอนุปาทานิยธรรม** ด้วยอำนาจของ**นัตติปัจจัย** ฯลฯ เป็นปัจจัยด้วยอำนาจของ**วิคตปัจจัย** ฯลฯ เป็นปัจจัยด้วยอำนาจของ**อวิคตปัจจัย** ฯลฯ

การนับจำนวนวาระในอนุโลม

สุทธมุลกนัย

[๑๖๓๐] ในเหตุปัจจัย มี ๗ วาระ ในอาร์มมณปัจจัย มี ๖ วาระ ในอิปติปัจจัย มี ๕ วาระ ในอนันตรปัจจัย มี ๗ วาระ ในสมนันตรปัจจัย มี ๗ วาระ ในสหชาตปัจจัย มี ๕ วาระ ในอัญญมัญญปัจจัย มี ๓ วาระ ในนิสสยปัจจัย มี ๑๑ วาระ ในอุปนิสสยปัจจัย มี ๕ วาระ ในปุเรชาตปัจจัย มี ๗ วาระ ในปัจฉาชาตปัจจัย มี ๕ วาระ ในอาเสวนปัจจัย มี ๒ วาระ ในกัมมปัจจัย มี ๘ วาระ ในวิปากปัจจัย มี ๖ วาระ ในอาหารปัจจัย มี ๑๒ วาระ ในอินทริยปัจจัย มี ๗ วาระ ในฌานปัจจัย มี ๗ วาระ ในมัคคปัจจัย มี ๗ วาระ ในสัมปยุตตปัจจัย มี ๓ วาระ ในวิปยุคตปัจจัย มี ๑๐ วาระ ในอตติปัจจัย มี ๒๓ วาระ ในนัตติปัจจัย มี ๗ วาระ ในวิคตปัจจัย มี ๗ วาระ ในอวิคตปัจจัย มี ๒๓ วาระ.

[๑๖๓๑] เพราะเหตุปัจจัย ในอธิปัตติปัจจัย มี ๔ วาระ... ใน สหชาติปัจจัย มี ๗ วาระ ในอัญญมัญญปัจจัย มี ๓ วาระ ในนิสสยปัจจัย มี ๗ วาระ ในวิปากปัจจัย มี ๖ วาระ ในอินทริยปัจจัย มี ๗ วาระ ใน มัคคปัจจัย มี ๗ วาระ ในสัมปยุตตปัจจัย มี ๓ วาระ ในวิปยุตตปัจจัย มี ๔ วาระ ในอตฺถิปัจจัย มี ๗ วาระ ในอวิกตปัจจัย ๗ วาระ.

การนับกุสลติกะ ได้นับแล้วโดยวิธีสาธยาย ฉันทใด พึงนับฉันทนั้น.

การนับวาระในอุปาทินนติกะลึกซึ่งและสุขุมกว่าการนับวาระในกุสลติกะ ผู้มีปัญญาพึงนับโดยทำอย่างนี้.

อนุโลม จบ

ปัจจัยนัย

การยกปัจจัยในปัจจัยนัยะ

[๑๖๓๒] ๑. อุปาทินนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทิน-
นุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจของอาร์มมณปัจจัย ฯลฯ เป็นปัจจัยด้วย
อำนาจของสหชาติปัจจัย ฯลฯ เป็นปัจจัยด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย ฯลฯ
เป็นปัจจัยด้วยอำนาจของปุเรชาติปัจจัย ฯลฯ เป็นปัจจัยด้วยอำนาจของปัจ-
ฉชาติปัจจัย ฯลฯ เป็นปัจจัยด้วยอำนาจของอาหารปัจจัย ฯลฯ เป็นปัจจัย
ด้วยอำนาจของอินทริยปัจจัย.

[๑๖๓๓] ๒. อุปาทินนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาทิน-
นุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจของอาร์มมณปัจจัย ฯลฯ เป็นปัจจัยด้วย

อำนาจของสหชาติปัจจัย ฯลฯ เป็นปัจจัยด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย
ฯลฯ เป็นปัจจัยด้วยอำนาจของปุเรชาติปัจจัย ฯลฯ เป็นปัจจัยด้วยอำนาจของ
ปัจฉาชาติปัจจัย ฯลฯ เป็นปัจจัยด้วยอำนาจของอาหารปัจจัย.

[๑๖๓๔] ๓. อุปาทินนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาติน-
นุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย ฯลฯ เป็นปัจจัยด้วย
อำนาจของปุเรชาติปัจจัย ฯลฯ

[๑๖๓๕] ๔. อุปาทินนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาตินนุ-
ปาทานิยธรรม และอนุปาตินนุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจของ
สหชาติปัจจัย ฯลฯ เป็นปัจจัยด้วยอำนาจของปัจฉาชาติปัจจัย ฯลฯ เป็น
ปัจจัยด้วยอำนาจของอาหารปัจจัย.

[๑๖๓๖] ๕. อนุปาตินนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปา-
ตินนุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจของอาร์มมณปัจจัย ฯลฯ เป็นปัจจัยด้วย
อำนาจของ สหชาติปัจจัย ฯลฯ เป็นปัจจัยด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย
ฯลฯ เป็นปัจจัยด้วยอำนาจของปุเรชาติปัจจัย ฯลฯ เป็นปัจจัยด้วยอำนาจของ
ปัจฉาชาติปัจจัย ฯลฯ เป็นปัจจัยด้วยอำนาจของอาหารปัจจัย.

[๑๖๓๗] ๖. อนุปาตินนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปา-
ตินนุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจของอาร์มมณปัจจัย ฯลฯ เป็นปัจจัย

ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจฉัย ฯลฯ เป็นปัจฉัยด้วยอำนาจของปุรชาติ-
ปัจฉัย ฯลฯ เป็นปัจฉัยด้วยอำนาจของปัจฉาชาติปัจฉัย ฯลฯ เป็นปัจฉัยด้วย
อำนาจของกัมมปัจฉัย ฯลฯ เป็นปัจฉัยด้วยอำนาจของอาหารปัจฉัย.

[๑๖๓๘] ๓. อนุปาทินอนุปาทานิยธรรม เป็นปัจฉัยแก่อนุปา-
ทินอนุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจฉัย.

[๑๖๓๙] ๔. อนุปาทินอนุปาทานิยธรรม เป็นปัจฉัยแก่อนุปาทิน-
อนุปาทานิยธรรม และอนุปาทินอนุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจของ
ปัจฉาชาติปัจฉัย ฯลฯ เป็นปัจฉัยด้วยอำนาจของอาหารปัจฉัย.

[๑๖๔๐] ๕. อนุปาทินอนุปาทานิยธรรม เป็นปัจฉัยแก่อนุ-
ปาทินอนุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจของสหชาติปัจฉัย ฯลฯ เป็น
ปัจฉัยด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจฉัย.

[๑๖๔๑] ๑๐. อนุปาทินอนุปาทานิยธรรม เป็นปัจฉัยแก่
อนุปาทินอนุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจฉัย ฯลฯ เป็น
ปัจฉัยด้วยอำนาจของปัจฉาชาติปัจฉัย.

[๑๖๔๒] ๑๑. อนุปาทินอนุปาทานิยธรรม เป็นปัจฉัยแก่อนุ-
ปาทินอนุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจของอาร์มณปัจฉัย ฯลฯ เป็นปัจฉัย
ด้วยอำนาจของสหชาติปัจฉัย ฯลฯ เป็นปัจฉัยด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจฉัย
ฯลฯ เป็นปัจฉัยด้วยอำนาจของปัจฉาชาติปัจฉัย.

[๑๖๔๓] ๑๒. อนุปาทินอนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่
อุปาทินอนุปาทานิยธรรม และอนุปาทินอนุปาทานิยธรรม

มีอย่างเดียว คือที่เป็น สหชาตะ รวมกับ ปัจฉาชาตะ

[๑๖๔๔] อนุปาทินอนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปา-
ทินอนุปาทานิยธรรม และอนุปาทินอนุปาทานิยธรรม

มีอย่างเดียว คือที่เป็น สหชาตะ รวมกับ ปัจฉาตะ

[๑๖๔๕] อนุปาทินอนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทิน-
อนุปาทานิยธรรม และอนุปาทินอนุปาทานิยธรรม ด้วยอำนาจของปัจฉา-
ชาตปัจจัย

[๑๖๔๖] อนุปาทินอนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทิน-
อนุปาทานิยธรรม อนุปาทินอนุปาทานิยธรรม และอนุปาทินอนุปา-
ทานิยธรรม

มีอย่างเดียว คือที่เป็น สหชาตะ รวมกับ ปัจฉาชาตะ

[๑๖๔๗] อุปาทินอนุปาทานิยธรรม และอนุปาทินอนุปาทา-
นิยธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทินอนุปาทานิยธรรม

มีอย่างเดียว คือที่เป็น ปัจฉาชาตะ รวมกับ อินทริยะ

[๑๖๔๘] อุปาทินอนุปาทานิยธรรม และอนุปาทินอนุปาทา-
นิยธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาทินอนุปาทานิยธรรม

มีอย่างเดียว คือที่เป็น สหชาตะ รวมกับ ปุเรชาตะ

[๑๖๔๙] อนุปาทินุปาทานิยธรรม และอนุปาทินอนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาทินุปาทานิยธรรม

มีอย่างเดียว คือที่เป็น ปัจฉาชาตะ รวมกับ อาหาระ

[๑๖๕๐] อนุปาทินุปาทานิยธรรม และอนุปาทินอนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาทินุปาทานิยธรรม

มี ๒ อย่าง คือที่เป็น สหชาตะ และ ปัจฉาชาตะ รวมกับ อาหาระ

[๑๖๕๑] อนุปาทินุปาทานิยธรรม และอนุปาทินอนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาทินุปาทานิยธรรม และอนุปาทินุปาทานิยธรรม

มีอย่างเดียว คือที่เป็น ปัจฉาชาตะ รวมกับ อาหาระ

[๑๖๕๒] อุปาทินุปาทานิยธรรม และอนุปาทินุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาทินุปาทานิยธรรม

มี ๓ อย่าง คือที่เป็น ปุเรชาตะ ปัจฉาชาตะ รวมกับ อาหาระ และ รวมกับ อินทริยะ

[๑๖๕๓] อุปาทินุปาทานิยธรรม และอนุปาทินุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาทินุปาทานิยธรรม

มี ๓ อย่าง คือ สหชาตะ ปุเรชาตะ และ ปัจฉาชาตะ รวมกับ อาหาระ

[๑๖๕๔] อุปาทินุปาทานิยธรรม และอนุปาทินุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาทินุปาทานิยธรรม และอนุปาทินุปาทานิยธรรม

มีอย่างเดียว คือ อาหาระ

[๑๖๕๕] อุปาทินนุปาทานิยธรรม และอนุปาตินนุปาทานิย-
ธรรม และอนุปาตินนอนุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทินนุปา-
ทานิยธรรม

มี ๑ อย่าง คือ ปัจจชาตะ รวมกับ อาหาระ รวมกับ อินทริยะ
(คือปัจจชาตะ + อาหาระ + อินทริยะ)

การนับจำนวนวาระในปัจจนียะ

สุทธมูลกนัย

[๑๖๕๖] ในนเหตุปัจจัย มี ๒๔ วาระ ในนอารัมมณปัจจัย มี ๒๔ วาระ
ในนอธิปัจจัย มี ๒๔ วาระ ในนอนันตรปัจจัย มี ๒๔ วาระ ในนสมนันตร-
ปัจจัย มี ๒๔ วาระ ในนสหชาติปัจจัย มี ๒๐ วาระ ในนอัญญมัญญปัจจัย มี
๒๐ วาระ ในนนิสสยปัจจัย มี ๒๐ วาระ ในนอุปนิสสยปัจจัย มี ๒๑ วาระ ใน
นปุเรชาติปัจจัย มี ๒๑ วาระ ในนปัจจชาตปัจจัย มี ๑๗ วาระ ในนอาเสวนปัจจัย
มี ๒๔ วาระ ในนกัมมปัจจัย มี ๒๔ วาระ ในนวิปากปัจจัย มี ๒๔ วาระ
ในนอาหารปัจจัย มี ๒๐ วาระ ในนอินทริยปัจจัย มี ๒๒ วาระ ในนฌานปัจจัย
มี ๒๔ วาระ ในนมักกปัจจัย มี ๒๔ วาระ ในนสัมปยุตตปัจจัย มี ๒๐ วาระ
ในนวิปปยุตตปัจจัย มี ๑๔ วาระ ในนโธตติปัจจัย มี ๕ วาระ ในนโนตติปัจจัย
มี ๒๔ วาระ ในนโณวิคตปัจจัย มี ๒๔ วาระ ในนโณวิคตปัจจัย มี ๕ วาระ

[๑๖๕๗] เพราะนเหตุปัจจัยในนอารัมมณปัจจัย มี ๒๔ วาระ ฯลฯ
การนับปัจจนียะในกุสลตักะให้พิสดารแล้ว จันใด พึงให้พิสดารจันนั้น.

ปัจจนียะ จบ

อนุโลมปัจจนีนิย

การนับจำนวนวาระในอนุโลมปัจจนีนิย

[๑๖๕๘] เพราะเหตุปัจจย ในนอรัมมณปัจจย มี ๗ วาระ... ในนอริปติปัจจย มี ๗ วาระ ในนอนันตรปัจจย มี ๗ วาระ ในนสมนันตรปัจจย มี ๗ วาระ ในนอัญญมัญญปัจจย มี ๔ วาระ ในนอุปนิสสยปัจจย มี ๗ วาระ ในนปุเรชาตปัจจย มี ๗ วาระ ในนปัจจชาตปัจจย มี ๗ วาระ ในนอาเสวนปัจจย มี ๗ วาระ ในนกัมมปัจจย มี ๗ วาระ ในนวิปากปัจจย มี ๔ วาระ ในนอาหารปัจจย มี ๗ วาระ ในนอินทริยปัจจย มี ๗ วาระ ในนฉานปัจจย มี ๗ วาระ ในนมัคคปัจจย มี ๗ วาระ ในนสัมปยุตตปัจจย มี ๔ วาระ ในนวิปยุตตปัจจย มี ๓ วาระ ในนโนตถิปัจจย มี ๗ วาระ ในนโนวิกตปัจจย มี ๗ วาระ.

ปัจจย ๕ คือ เหตุ สหชาตะ นิสสยะ อตถิ อวิกตปัจจย ในนอรัมมณปัจจย มี ๗ วาระ... ในนอริปติปัจจย มี ๗ วาระ ในนอนันตรปัจจย มี ๗ วาระ.

การนับวาระในอนุโลมปัจจนีนิย จำแนกไว้แล้วในกุสลติกะฉันใด พึงนับฉันนั้น.

อนุโลมปัจจนีนิย จบ

ปัจจนียานุโลม

การนับจำนวนวาระในปัจจนียานุโลม

[๑๖๕๙] เพราะเหตุปัจจย ในอรัมมณปัจจย มี ๖ วาระ... ในอริปติปัจจย มี ๕ วาระ ในอนันตรปัจจย มี ๗ วาระ ในสมนันตรปัจจย มี ๗ วาระ ในสหชาตปัจจย มี ๕ วาระ ในอัญญมัญญปัจจย มี ๓ วาระ ใน

นิสสยปัจจย มี ๑๑ วาระ ในอุปนิสสยปัจจย มี ๕ วาระ ในปุเรชาติปัจจย มี ๓ วาระ ในปัจฉาชาติปัจจย มี ๕ วาระ ในอาเสวนปัจจย มี ๒ วาระ ในกัมมปัจจย มี ๘ วาระ ในวิปากปัจจย มี ๖ วาระ ในอาหารปัจจย มี ๑๒ วาระ ในอินทริย-ปัจจย มี ๓ วาระ ในฌานปัจจย มี ๓ วาระ ในมัคคปัจจย มี ๓ วาระ ใน สัมปยุตตปัจจย มี ๓ วาระ ในวิปยุตตปัจจย มี ๑๐ วาระ ในอตฺถิปัจจย มี ๒๓ วาระ ในนตฺถิปัจจย มี ๓ วาระ ในวิคตปัจจย มี ๓ วาระ ในอวิคตปัจจย มี ๒๓ วาระ.

๑๓๑

การนับวาระในปัจจนียานุโลม จำแนกไว้แล้วในกุสลติกะ ฉั้นใจ ฟังนับฉั้นนั้น

อุปาทินนติกะ ที่ ๔ จบ

อรรถกถาพรรณนาเนื้อความแห่งอุปาทินนติกปุฏฐาน

ในปัญหาวาระแห่ง อุปาทินนุปาทานียติกะ พระผู้มีพระภาคเจ้า ตรัสหมายถึงปวัตติกาลว่า วัตถุเป็นปัจจยแก่จันท์ทั้งหลายที่เป็นอุปาทินนุปาทานียะ โดยปุเรชาติปัจจยเท่านั้น แต่ในปฏิสนธิกาล วัตถุนั้นหาเป็นปุเรชาติ-ปัจจยไม่. ในคำนี้ว่า กพพีการาหารที่เป็นอุปาทินนุปาทานียะ เป็นปัจจยแก่ กายที่เป็นอุปาทินนุปาทานียะ โดยอาหารปัจจย ดังนี้ความว่า ชื่อว่ากพพี-การาหารี เป็นอุปาทินนุปาทานียะ ได้แก่ โอชาที่อยู่ในภายในแห่งรูปที่มีกรรม เป็นสมุฏฐาน. สอนบทว่า อุปาทินนุปาทานียสุต กายสุต ความว่าเป็น ปัจจยแก่กาย คือรูปที่มีกรรมเป็นสมุฏฐานนั่นเอง โดยอาหารปัจจย.

อาหารเป็นปัจจัย ด้วยอำนาจการเลี้ยงรักษาและค้ำจุนแก่
กัมมชรูป เหมือนรูปชีวิตินทรีย์ ไม่ได้เป็นปัจจัยด้วยอำนาจการยังรูป
ให้เกิดขึ้น.

ส่วนคำใดที่อาจารย์บางพวกกล่าวว่า โอชาในตัวกบเป็นต้นที่ยังเป็นอยู่
เป็นปัจจัยโดยอาหารปัจจัยแก่ตัวงูที่กลืนกบเป็นต้น เข้าไป คำนั้นไม่พึงถือเอา
เพราะว่า โอชาในตัวสัตว์ที่ยังเป็นอยู่ ย่อมไม่สำเร็จความเป็นอาหารปัจจัย
แก่ร่างกายของผู้อื่น. ก็ในคำนี้ว่า อนุปาทินอนุปาทานิสฺส กายิสฺส ย่อม
ได้ความเป็นปัจจัยด้วยอำนาจให้เกิดขึ้น. ในคำนี้ว่า อุปาทินฺนุปาทา-
นินิสฺส จ อนุปาทินฺนุปาทานินิสฺส จ พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสอาหาร
ปัจจัยด้วยอำนาจเป็นธรรมค้ำจุนแก่กายอย่างหนึ่ง ด้วยอำนาจทำให้เกิดแก่กาย
อย่างหนึ่ง หรือด้วยอำนาจเป็นธรรมค้ำจุนเท่านั้น แก่กายที่เป็นอนุปาทินุ-
ปาทานิสฺส และที่เป็นอนุปาทินฺนุปาทานินิสฺส. ก็อาหาร ๒ เมื่อเป็นปัจจัยร่วมกัน
ย่อมเป็นอุปตัมภกัตติคือค้ำจุนเท่านั้น ไม่เป็นชนกัตติคือทำให้เกิด. คำที่
เหลือในอธิการนี้ ผู้ศึกษาพึงตรวจบาติให้ดีแล้วทราบเถิด.

อรรถกถาพรรณนาเนื้อความแห่งอุปาทินนติกปฏฐาน จบ

๕. สังกิลิฏฐติกะ

ปฏิจจวาระ

อนุโลมไนย

เหตุปัจจัย

[๑๖๖๐] ๑. สังกิลิฏฐสังกิเลสิกขธรรม อาศัยสังกิลิฏฐสังกิเล-
สิกขธรรมเกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นสังกิลิฏฐสังกิเลสิกขธรรม เกิดขึ้น
ฯลฯ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๒ เกิดขึ้น.

๒. อสังกิลิฏฐสังกิเลสิกขธรรม อาศัยสังกิลิฏฐสังกิ-
เลสิกขธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นที่เป็นสังกิลิฏฐสังกิเลสิกขธรรมเกิดขึ้น.

๓. สังกิลิฏฐสังกิเลสิกขธรรม และอสังกิลิฏฐสังกิ-
เลสิกขธรรม อาศัยสังกิลิฏฐสังกิเลสิกขธรรมเกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นสังกิลิฏฐสัง-
กิเลสิกขธรรม เกิดขึ้น ฯลฯ ชั้น ๒ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๒ เกิดขึ้น.

[๑๖๖๑] ๔. อสังกิลิฏฐสังกิเลสิกขธรรม อาศัยอสังกิลิฏฐสัง-
กิเลสิกขธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอสังกิลิฏฐ-
สังกิเลสิกขธรรม เกิดขึ้น ฯลฯ ชั้น ๒ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๒ เกิดขึ้น.

ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๓ และกัฏตารูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอสังกิลิฐ-
สังกิลิทธิกรรม เกิดขึ้น ฯลฯ ชั้น ๒ และกัฏตารูป อาศัยชั้น ๒ เกิดขึ้น.
หทยวัตถุอาศัยชั้นทั้งหลายเกิดขึ้น, ชั้นทั้งหลายอาศัยหทยวัตถุ เกิดขึ้น.

มหาภูตรูป ๓ อาศัยมหาภูตรูป ๑ เกิดขึ้น ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป และ
กัฏตารูป ที่เป็นอุปาทารูป อาศัยมหาภูตรูป เกิดขึ้น.

[๑๖๖๒] ๕. อสังกิลิฐอสังกิลิทธิกรรม อาศัยอสังกิลิฐ-
อสังกิลิทธิกรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอสังกิลิฐอสังกิลิทธิกรรม เกิดขึ้น
 ฯลฯ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๒ เกิดขึ้น.

๖. อสังกิลิฐสังกิลิทธิกรรม อาศัยอสังกิลิฐอสัง-
กิลิทธิกรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นที่เป็นอสังกิลิฐอสังกิลิทธิกรรม
เกิดขึ้น.

๗. อสังกิลิฐสังกิลิทธิกรรม และอสังกิลิฐอสัง-
กิลิทธิกรรม อาศัยอสังกิลิฐอสังกิลิทธิกรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุ
ปัจจัย

คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอสังกิลิฐ-
อสังกิลิทธิกรรม เกิดขึ้น ฯลฯ ชั้น ๒ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๒
เกิดขึ้น.

[๑๖๖๓] ๘. อสังกิลิฏฐสังกิลิทธิกรรม อาศัยอสังกิลิฏฐ-
สังกิลิทธิกรรม และอสังกิลิฏฐอสังกิลิทธิกรรม เกิดขึ้น เพราะ
เหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขั้นที่^๑เป็นอสังกิลิฏฐอสังกิลิทธิกรรม
และมหาภูตรูป เกิดขึ้น.

[๑๖๖๔] ๙. อสังกิลิฏฐสังกิลิทธิกรรม อาศัยสังกิลิฏฐสังกิลิ-
สิทธิกรรม และอสังกิลิฏฐสังกิลิทธิกรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขั้นที่^๑เป็นสังกิลิฏฐสังกิลิทธิกรรม และ
มหาภูตรูป ฯลฯ

การนับจำนวนวาระในอนุโลม

สุทธมูลกนัย

[๑๖๖๕] ในเหตุปัจจัย มี ๕ วาระ ในอาร์มมณปัจจัย มี ๓ วาระ
ฯลฯ ในวิปากปัจจัย มี ๕ วาระ ในอวิคตปัจจัย มี ๕ วาระ.

ในกุสลดิเกทานจำแนกไว้อย่างไร พึงจำแนกอย่างนั้น.

ปัจจนียนัย

[๑๖๖๖] สังกิลิฏฐสังกิลิทธิกรรม อาศัยสังกิลิฏฐสังกิลิ-
ทธิกรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ โมหะที่สหระคด้วยวิจิกิจณา ที่สหระคด้วยอุทธีจจะ อาศัยขั้น^๑
ที่สหระคด้วยวิจิกิจณา ที่สหระคด้วยอุทธีจจะ เกิดขึ้น.

[๑๖๖๗] อสังกิลิฏฐสังกิลิสิกขธรรม อาศัยอสังกิลิฏฐสังกิลิ-
สิกขธรรม เกิดขึ้น เพราะนเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอสังกิลิฏฐสัง-
กิลิสิกขธรรม ซึ่งเป็นเหตุกะ เกิดขึ้น ฯลฯ

ในเหตุกปฏิสนธิขณะ ฯลฯ สำหรับพวกอสังกิลิฏฐสังกิลิสิกขธรรม ๑ ฯลฯ
ในกุศลดิเก ท่านจำแนกไว้อย่างไร พึงจำแนกอย่างนั้น.

การนับจำนวนวาระในปัจจุบันะเป็นต้น

ในนเหตุปัจจัย มี ๒ วาระ ในนอารัมมณปัจจัย มี ๕ วาระ ในน-
อธิปัตติปัจจัย มี ๖ วาระ ฯลฯ

เพราะเหตุปัจจัย ในนอารัมมณปัจจัย มี ๕ วาระ ฯลฯ

เพราะนเหตุปัจจัย ในนอารัมมณปัจจัย มี ๒ วาระ ฯลฯ

สหชาตวาระก็ดี ปัจจัยวาระ นิสสยวาระ สังสัฏฐวาระ และสัมปยุตต-
วาระก็ดี พึงให้พิสดาร.

ปัญหาวาระ

อนุโลมัย

๑. เหตุปัจจัย

[๑๖๖๘] ๑. **สังกิลิฏฐสังกิลิทธิกรรม เป็นปัจจัยแก่สังกิลิฏฐ-
สังกิลิทธิกรรม ด้วยอำนาจของเหตุปัจจัย**

คือ เหตุที่เป็นสังกิลิฏฐสังกิลิทธิกรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขั้น
ทั้งหลาย ด้วยอำนาจของเหตุปัจจัย

[๑๖๖๙] ๒. **สังกิลิฏฐสังกิลิทธิกรรม เป็นปัจจัยแก่สังกิลิฏฐ-
สังกิลิทธิกรรม ด้วยอำนาจของเหตุปัจจัย**

คือ เหตุที่เป็นสังกิลิฏฐสังกิลิทธิกรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูป
ด้วยอำนาจของเหตุปัจจัย.

[๑๖๗๐] ๓. **สังกิลิฏฐสังกิลิทธิกรรม เป็นปัจจัยแก่สังกิลิฏฐ-
สังกิลิทธิกรรม และอสังกิลิฏฐสังกิลิทธิกรรม ด้วยอำนาจของเหตุ
ปัจจัย**

คือ เหตุที่เป็นสังกิลิฏฐสังกิลิทธิกรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขั้น
และจิตตสมุฏฐานรูป ด้วยอำนาจของเหตุปัจจัย.

[๑๖๗๑] ๔. **อสังกิลิฏฐสังกิลิทธิกรรม เป็นปัจจัยแก่สัง-
กิลิฏฐสังกิลิทธิกรรม ด้วยอำนาจของเหตุปัจจัย**

คือ เหตุที่เป็นอสังกิลิฏฐสังกิลิทธิกรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขั้น
และจิตตสมุฏฐานรูป ด้วยอำนาจของเหตุปัจจัย.

ในปฏิสนธิขณะ เหตุที่เป็นอสังกิลิฐอสังกิลิทธิกรรม เป็นปัจจัยแก่ สัมปยุตตขั้น และกฏัตตารูป ด้วยอำนาจของเหตุปัจจัย.

[๑๖๗๒] ๕. อสังกิลิฐอสังกิลิทธิกรรม เป็นปัจจัยแก่อสังกิลิฐอสังกิลิทธิกรรม ด้วยอำนาจของเหตุปัจจัย

คือ เหตุที่เป็นอสังกิลิฐอสังกิลิทธิกรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขั้น ด้วยอำนาจของเหตุปัจจัย.

[๑๖๗๓] ๖. อสังกิลิฐอสังกิลิทธิกรรม เป็นปัจจัยแก่อสังกิลิฐอสังกิลิทธิกรรม ด้วยอำนาจของเหตุปัจจัย

คือ เหตุที่เป็นอสังกิลิฐอสังกิลิทธิกรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูป ด้วยอำนาจของเหตุปัจจัย.

[๑๖๗๔] ๗. อสังกิลิฐอสังกิลิทธิกรรม เป็นปัจจัยแก่อสังกิลิฐอสังกิลิทธิกรรม และอสังกิลิฐอสังกิลิทธิกรรม ด้วยอำนาจของเหตุปัจจัย

คือ เหตุที่เป็นอสังกิลิฐอสังกิลิทธิกรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขั้น และจิตตสมุฏฐานรูป ด้วยอำนาจของเหตุปัจจัย.

๒. อารัมมณปัจจัย

[๑๖๗๕] ๑. อสังกิลิฐอสังกิลิทธิกรรม เป็นปัจจัยแก่อสังกิลิฐอสังกิลิทธิกรรม ด้วยอำนาจของอารัมมณปัจจัย

คือ ๑. บุคคลย่อมยินดี ย่อมเปลียดเปลนยิ่งซึ่งราคะ เพราะปรารภราคะ
นั้น ราคะ ทิฏฐิ วิจิกิจจา อุทัจจะ โทมนัส ย่อมเกิดขึ้น. บุคคลย่อมยินดีซึ่งทิฏฐิ
 ฯลฯ เพราะปรารภวิจิกิจจา ฯลฯ อุทัจจะ ฯลฯ โทมนัส ฯลฯ

ในกุสลดิเก ท่านจำแนกไว้อย่างไร พึงจำแนกอย่างนั้น.

[๑๖๗๖] ๒. **สังกิลิฏฐสังกิลิสิกขธรรม เป็นปัจจัยแก่สังกิลิ
กิลิฏฐสังกิลิสิกขธรรม ด้วยอำนาจของอาร์มมณปัจจัย**

คือ ๑. พระอริยะทั้งหลาย พิจารณากิเลสที่ละแล้ว.

๒. พิจารณากิเลสที่ข่มแล้ว.

๓. รู้กิเลสที่เคยเกิดแล้วในกาลก่อน.

๔. พิจารณาเห็นขั้นที่เป็นสังกิลิฏฐสังกิลิสิกขธรรม โดยความ
เป็นของไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตา.

๕. รู้จิตของบุคคลผู้มีความพร้อมเพรียงด้วยจิตที่เป็นสังกิลิฏฐ-
สังกิลิสิกขธรรม ด้วยเจโตปริยญาณ.

๖. พระเสกขะหรือปุถุชน พิจารณาเห็นขั้นที่เป็นสังกิลิฏฐสัง-
กิลิสิกขธรรม โดยความเป็นของไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตา เมื่อกุศลดับ
ไปแล้ว ตทาร์มมณจิตอันเป็นวิบาก ย่อมเกิดขึ้น.

๗. ย่อมยินดี ย่อมเปลียดเปลนยิ่ง ซึ่งขั้นที่เป็นสังกิลิฏฐสังกิลิ-
สิกขธรรม โทมนัส ย่อมเกิดขึ้น เมื่ออกุศลดับไปแล้ว ตทาร์มมณจิตอันเป็นวิบาก
ย่อมเกิดขึ้น.

๘. ขั้นที่เป็นสังกิลิฏฐสังกิลิสิกขธรรม เป็นปัจจัยแก่เจโตปริย-
ญาณ แก่ปุพเพนิวาสานุสสติญาณ แก่ยถากัมมุปกญาณ แก่อนาคตังสญาณ
แก่อาวัชชนะ ด้วยอำนาจของอาร์มมณปัจจัย.

[๑๖๗๗] ๓. อสังกิลิฏฐสังกิลิสิกขธรรม เป็นปัจจัยแก่อสังกิลิฏฐสังกิลิสิกขธรรม ด้วยอำนาจของอาร์มมณปัจจัย

คือ ๑. บุคคลให้ทาน สมาทานศีล ทำอุโบสถกรรม แล้วพิจารณา กุศลนั้น.

๒. บุคคลพิจารณากุศลที่สั่งสมไว้ในกาลก่อน.

๓. บุคคลออกจากฌานแล้วพิจารณาฌาน.

๔. พระอริยบุคคลพิจารณาโคตรภู พิจารณาโวทาน.

๕. พิจารณาเห็นจักขุ โดยความเป็นของไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตา พิจารณา โสตะ ฆานะ ชิวหา กายะ รูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ หทยวัตถุ และขันธที่เป็นอสังกิลิฏฐสังกิลิสิกขธรรม โดยความเป็นของไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตา.

๖. เห็นรูปด้วยทิพยจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพโสตรธาตุ

๗. รู้จิตของบุคคลผู้พร้อมเพรียง ด้วยจิตที่เป็นอสังกิลิฏฐสังกิลิสิกขธรรม ด้วยเจโตปริยญาณ.

๘. อากาสนัญญาตนะ เป็นปัจจัยแก่วิญญาตนะ

๙. อากิญจัญญาตนะ เป็นปัจจัยแก่เนวสัญญานาสัญญาตนะ ด้วยอำนาจของอาร์มมณปัจจัย.

๑๐. รูปลายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ ด้วยอำนาจของอาร์มมณปัจจัย ฯลฯ โผฏฐัพพะตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ ด้วยอำนาจของอาร์มมณปัจจัย.

๑๑. ขันธที่เป็นอสังกิลิฏฐสังกิลิสิกขธรรม เป็นปัจจัยแก่อิทธิวิญาณ แก่เจโตปริยญาณ แก่ปุพเพนิวาสานุสสติญาณ แก่ยถากัมมุปคญาณ แก่อนาคตังสญาณ แก่อาวัชชนะ ด้วยอำนาจของอาร์มมณปัจจัย.

[๑๖๗๘] ๔. อสังกิลิฐฐสังกิลิทธิกรรม เป็นปัจจัยแก่สัง-

กิลิฐฐสังกิลิทธิกรรม ด้วยอำนาจของอาร์มมณปัจจัย

คือ ๑. บุคคลให้ทาน สมาทานศีล ทำอุโบสถกรรมแล้ว ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่งซึ่ง กุศลนั้น เมื่อปรารภกุศลนั้น รากะ ทิฏฐิ โทมณัส ย่อมเกิดขึ้น.

๒. บุคคลย่อมยินดีกุศลที่ได้สั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน.

๓. ออกจากฉาน. ยินดีฉาน ยินดีจักขุ ฯลฯ ยินดีโผฏฐัพพายตนะ ฯลฯ ททยัตถุ ฯลฯ ชั้นที่เป็นอสังกิลิฐฐสังกิลิทธิกรรม เพราะปรารภกุศล เป็นต้นนั้น รากะ โทมณัส ย่อมเกิดขึ้น.

[๑๖๗๙] ๕. อสังกิลิฐฐอสังกิลิทธิกรรม เป็นปัจจัยแก่อสัง-

กิลิฐฐอสังกิลิทธิกรรม ด้วยอำนาจของอาร์มมณปัจจัย

คือ นิพพานเป็นปัจจัยแก่มรรค ผล ด้วยอำนาจของอาร์มมณปัจจัย.

[๑๖๘๐] ๖. อสังกิลิฐฐอสังกิลิทธิกรรม เป็นปัจจัยแก่อสัง

กิลิฐฐสังกิลิทธิกรรม ด้วยอำนาจของอาร์มมณปัจจัย

คือ ๑. พระอริยบุคคลออกจากมรรคแล้ว พิจารณามรรค พิจารณาผล พิจารณานิพพาน.

๒. นิพพานเป็นปัจจัยแก่โคตรภู แก่วาทาน แก่อาวัชชนะ ด้วยอำนาจของอาร์มมณปัจจัย.

๓. พระอริยบุคคลรู้จิตของบุคคลผู้พร้อมเพรียงด้วยจิตที่เป็น อสังกิลิฐฐอสังกิลิทธิกรรม ด้วยเจโตปริยญาณ.

๔. ชั้นที่เป็นอสังกิลิฏฐอสังกิลิสิกกรรม เป็นปัจจัยแก่เจโตปริย-
ญาณ แก่บุพเพนิวาสานุสสติญาณ แก่อนาคตังสญาณ แก่อาวชชนะ ด้วย
อำนาจของอาร์มณปัจจัย.

๓. อธิปัตติปัจจัย

[๑๖๘๑] ๑. สังกิลิฏฐอสังกิลิสิกกรรม เป็นปัจจัยแก่สังกิลิฏฐ-
อสังกิลิสิกกรรม ด้วยอำนาจของอธิปัตติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ ที่เป็น อาร์มณธิปัตติ และ สหชาตธิปัตติ
ที่เป็น อาร์มณธิปัตติ ได้แก่

๑. บุคคลย่อมยินดี ย่อมเพติดเพลินยัง เพราะกระทำราคะให้เป็น
อารมณ์อย่างหนักแน่น ครั้นกระทำราคะนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว
ราคะ ทิฏฐิ ย่อมเกิดขึ้น.

๒. บุคคลย่อมยินดี ย่อมเพติดเพลินยัง เพราะกระทำทิฏฐินั้นให้เป็น
อารมณ์อย่างหนักแน่น ครั้นทำทิฏฐินั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว ราคะ
ทิฏฐิ ย่อมเกิดขึ้น.

ที่เป็น สหชาตธิปัตติ ได้แก่

อธิปัตติกรรมที่เป็นสังกิลิฏฐอสังกิลิสิกกรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขั้น
ด้วยอำนาจของอธิปัตติปัจจัย.

[๑๖๘๒] ๒. สังกิลิฏฐอสังกิลิสิกกรรม เป็นปัจจัยแก่สัง-
กิลิฏฐอสังกิลิสิกกรรม ด้วยอำนาจของอธิปัตติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ ที่เป็น สหชาตธิปัตติ ได้แก่อธิปัตติกรรมที่เป็นสัง-
กิลิฏฐอสังกิลิสิกกรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูป ด้วยอำนาจของอธิปัตติปัจจัย.

[๑๖๘๓] ๓. **สังกิลิฏฐสังกิลิทธิกรรม เป็นปัจจัยแก่สังกิลิฏฐ-
สังกิลิทธิกรรม และอสังกิลิฏฐสังกิลิทธิกรรม ด้วยอำนาจของ
อธิปัตปัจจัย**

มีอย่างเดียว คือ ที่เป็น สหชาติอธิปัต ได้แก่ อธิปัตติกรรมที่เป็น
สังกิลิฏฐสังกิลิทธิกรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขั้น และจิตตสมุฏฐานรูป
ด้วยอำนาจของอธิปัตปัจจัย.

[๑๖๘๔] ๔. **อสังกิลิฏฐสังกิลิทธิกรรม เป็นปัจจัยแก่สัง-
กิลิฏฐสังกิลิทธิกรรม ด้วยอำนาจของอธิปัตปัจจัย**

มี ๒ อย่าง คือ ที่เป็น อารัมมณอธิปัต และ สหชาติอธิปัต
ที่เป็น อารัมมณอธิปัต ได้แก่

๑. บุคคลให้ทาน สมาทานศีล กระทำอุโบสถกรรมแล้ว กระทำกุศล
นั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้วพิจารณา.

๒. กระทำกุศลนั้นสั่งสมไว้ดีแล้วในกาลก่อนให้เป็นอารมณ์อย่างหนัก
แน่น แล้วพิจารณา.

๓. ออกจากฌานแล้ว กระทำฌานให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น
แล้วพิจารณา.

๔. พระเสกขะ กระทำโคตรภูให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น แล้ว
พิจารณา, กระทำโวทานให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น แล้วพิจารณา.

ที่เป็น สหชาติอธิปัต ได้แก่

อธิปัตติกรรมที่เป็นอสังกิลิฏฐสังกิลิทธิกรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตต-
ขั้น และจิตตสมุฏฐานรูป ด้วยอำนาจของอธิปัตปัจจัย.

[๑๖๘๕] ๕. **อสังกิลิฏฐสังกิลิทธิกรรม เป็นปัจจัยแก่สัง-
กิลิฏฐสังกิลิทธิกรรม ด้วยอำนาจของอธิปัตปัจจัย**

มีอย่างเดียว คือ ที่เป็น อารัมมณชิปติ ได้แก่

๑. บุคคลให้ทาน สมาทานศีล กระทำอุโบสถกรรม ย่อมยินดี ย่อมเพติดเพลินยิ่ง เพราะกระทำกุศลนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ครั้นกระทำกุศลนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว รากะ ทิฏฐิ ย่อมเกิดขึ้น.

๒. บุคคลกระทำกุศลที่ตั้งสมไว้แล้วในกาลก่อนให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว ย่อมยินดี ย่อมเพติดเพลินยิ่ง.

๓. บุคคลออกจากฌานแล้ว กระทำฌานให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว ย่อมยินดี ย่อมเพติดเพลินยิ่ง.

๔. บุคคลย่อมยินดี ย่อมเพติดเพลินยิ่ง เพราะกระทำจักขุให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ย่อมยินดี ย่อมเพติดเพลินยิ่ง เพราะกระทำโณภูฏัพพะ ฯลฯ ททยวัตถุและขันธทั้งหลายที่เป็นอสังกิลิฏฐอสังกิลิทธิกรรม ให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ครั้นกระทำกรรมนั้น ให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว รากะ ทิฏฐิ ย่อมเกิดขึ้น.

[๑๖๘๖] ๖. อสังกิลิฏฐอสังกิลิทธิกรรม เป็นปัจจัยแก่อสังกิลิฏฐอสังกิลิทธิกรรม ด้วยอำนาจของอชิปติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ ที่เป็น อารัมมณชิปติ และ สหชาตชิปติ
ที่เป็น อารัมมณชิปติ ได้แก่

นิพพานเป็นปัจจัยแก่มรรค แก่ผล ด้วยอำนาจของอชิปติปัจจัย.

ที่เป็น สหชาตชิปติ ได้แก่

อชิปติกรรมที่เป็นอสังกิลิฏฐอสังกิลิทธิกรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตต-
ขันธ ด้วยอำนาจของอชิปติปัจจัย.

[๑๖๘๗] ๗. อสังกิลิฏฐอสังกิลetikกรรม เป็นปัจจัยแก่อสังกิลิฏฐอสังกิลetikกรรม ด้วยอำนาจของอธิปัตติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ ที่เป็น อารัมมณชาติปัตติ และ สหชาติชาติปัตติ
ที่เป็น อารัมมณชาติปัตติ ได้แก่

๑. พระอริยบุคคลออกจากมรรค กระทำมรรคให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว พิจารณากระทำผลให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว พิจารณากระทำนิพพานให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้วพิจารณา.

๒. นิพพานเป็นปัจจัยแก่โคตรภู แก้วโหวทาน ด้วยอำนาจของอธิปัตติปัจจัย.

ที่เป็น สหชาติชาติปัตติ ได้แก่

อธิปัตติกรรมที่เป็นอสังกิลิฏฐอสังกิลetikกรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูป ด้วยอำนาจของอธิปัตติปัจจัย.

[๑๖๘๘] ๘. อสังกิลิฏฐอสังกิลetikกรรม เป็นปัจจัยแก่อสังกิลิฏฐอสังกิลetikกรรมและอสังกิลิฏฐอสังกิลetikกรรม ด้วยอำนาจของอธิปัตติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ ที่เป็น สหชาติชาติปัตติ ได้แก่

อธิปัตติกรรมที่เป็นอสังกิลิฏฐอสังกิลetikกรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตต-
จันท์และจิตตสมุฏฐานรูป ด้วยอำนาจของอธิปัตติปัจจัย.

๔. อนันตรปัจจัย

[๑๖๘๕] ๑. สังกติภูฏสังกิลิทธิกรรม เป็นปัจจัยแก่สังกติภูฏ-
สังกิลิทธิกรรม ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย

คือ ชั้นที่เป็นสังกติภูฏสังกิลิทธิกรรมที่เกิดก่อน ๆ เป็นปัจจัยแก่
ชั้นที่เป็นสังกติภูฏสังกิลิทธิกรรมที่เกิดหลัง ๆ ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย.

[๑๖๘๖] ๒. สังกติภูฏสังกิลิทธิกรรม เป็นปัจจัยแก่สัง-
กิลิทธิสังกิลิทธิกรรม ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย

คือ ชั้นที่เป็นสังกติภูฏสังกิลิทธิกรรม เป็นปัจจัยแก่ภูฏฐานะ ด้วย
อำนาจของอนันตรปัจจัย.

[๑๖๘๗] ๓. อสังกติภูฏสังกิลิทธิกรรม เป็นปัจจัยแก่สัง-
กิลิทธิสังกิลิทธิกรรม ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย

คือ ชั้นที่เป็นอสังกติภูฏสังกิลิทธิกรรมที่เกิดก่อน ๆ เป็นปัจจัยแก่
ชั้นที่เป็นอสังกติภูฏสังกิลิทธิกรรมที่เกิดหลัง ๆ ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย,
อนุโลมเป็นปัจจัยแก่โคตรภู อนุโลมเป็นปัจจัยแก่โวทาน อาวัชชนะเป็นปัจจัย
แก่ชั้นที่เป็นอสังกติภูฏสังกิลิทธิกรรม ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย.

[๑๖๘๘] ๔. อสังกติภูฏสังกิลิทธิกรรม เป็นปัจจัยแก่สัง-
กิลิทธิสังกิลิทธิกรรม ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย

คือ อวัจชนะ เป็นปัจจัยแก่ขั้นที่เป็นสังกิลิฐฐอสังกิลิฐธรรม ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย.

[๑๖๕๓] ๕. อสังกิลิฐฐอสังกิลิฐธรรม เป็นปัจจัยแก่อสังกิลิฐฐอสังกิลิฐธรรม ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย

คือ โคตรภู เป็นปัจจัยแก่มรรค, โวทาน เป็นปัจจัยแก่มรรค, อนุโลม เป็นปัจจัยแก่ผลสมาบัติ, เนวสัจญานาสัจญายตนะของผู้ออกจากนิโรธ เป็นปัจจัยแก่ผลสมาบัติ ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย

[๑๖๕๔] ๖. อสังกิลิฐฐอสังกิลิฐธรรม เป็นปัจจัยแก่อสังกิลิฐฐอสังกิลิฐธรรม ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย

คือ ขั้นที่เป็นอสังกิลิฐฐอสังกิลิฐธรรมที่เกิดก่อน ๆ เป็นปัจจัยแก่ขั้นที่เป็นอสังกิลิฐฐอสังกิลิฐธรรมที่เกิดหลัง ๆ ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย.

มรรคเป็นปัจจัยแก่ผล ผลเป็นปัจจัยแก่ผล ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย.

[๑๖๕๕] ๗. อสังกิลิฐฐอสังกิลิฐธรรม เป็นปัจจัยแก่อสังกิลิฐฐอสังกิลิฐธรรม ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย

คือ ผลเป็นปัจจัยแก่ภูฐานะ ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย.

๕. สมันตรปัจจัย ฯลฯ ๕. อุปนิสสยปัจจัย

[๑๖๕๖] ๑. **สังกิลิฏฐสังกิลิทธิกรรม เป็นปัจจัยแก่สังกิลิฏฐ-**
สังกิลิทธิกรรม ด้วยอำนาจของสมันตรปัจจัย* ฯลฯ เป็นปัจจัยด้วย
อำนาจของสหชาติปัจจัย* เป็นปัจจัยด้วยอำนาจของอัญญมัญญปัจจัย*
ฯลฯ เป็นปัจจัยด้วยอำนาจของนิสสยปัจจัย* ฯลฯ เป็นปัจจัยด้วยอำนาจ
ของอุปนิสสยปัจจัย*

มี ๓ อย่าง คือที่เป็น **อาร์มมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ และ**
ปกตูปนิสสยะ

ที่เป็น **ปกตูปนิสสยะ** ได้แก่

บุคคลอาศัยราคะ ย่อมฆ่าสัตว์ ฯลฯ ทำลายสงฆ์, อาศัยโทสะ ย่อมฆ่า
สัตว์ ฯลฯ ทำลายสงฆ์, ราคะ ฯลฯ ความปรารถนา เป็นปัจจัยแก่ราคะ ฯลฯ
แก่ความปรารถนาด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย.

ปาณาติบาตเป็นปัจจัยแก่ปาณาติบาต ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย
ฯลฯ นิยตมิจนาทิกุฐิเป็นปัจจัยแก่นิยตมิจนาทิกุฐิด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย.

[๑๖๕๗] ๒. **สังกิลิฏฐสังกิลิทธิกรรม เป็นปัจจัยแก่สัง-**
กิลิฏฐสังกิลิทธิกรรม ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือที่เป็น **อนันตรูปนิสสยะ และ ปกตูปนิสสยะ**

ที่เป็น **ปกตูปนิสสยะ** ได้แก่ บุคคลอาศัยราคะแล้วให้ทาน
สมาทานศีล ทำอุโบสถกรรม ยังฆาน วิปัสสนา อภิญญา สมาบัติ ให้เกิด
อาศัยความปรารถนาแล้วให้ทาน ฯลฯ ยังสมาบัติให้เกิด.

๑. มี ๗ วาระ, ๒. มี ๕ วาระ ๓. มี ๓ วาระ ๔. มี ๑๓ วาระ ๕. มี ๘ วาระ (ดูข้อ ๑๓๔๘
ข้างหน้า)

ราคะ ฯลฯ ความปรารถนา เป็นปัจจัยแก่ศรัทธา แก่ความสุขทางกาย
แก่ทุกข์ทางกาย ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย.

บุคคลฆ่าสัตว์แล้ว ย่อมให้ทานสมาทานศีล ทำอุโบสถกรรม ยังฉาน
วิปัสสนา อภิญญา และสมาบัติให้เกิด เพื่อลบล้างบาปกรรมนั้น ฯลฯ บุคคล
ทำลายสงฆ์แล้ว ย่อมให้ทาน สมาทานศีล ทำอุโบสถกรรม เพื่อต้องการลบล้าง
บาปกรรมนั้น.

อกุศลกรรม เป็นปัจจัยแก่วิบาก ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย.

[๑๖๕๘] ๓. อสังกิลิฏฐสังกิลิทธิกรรม เป็นปัจจัยแก่อสัง-

กิลิฏฐสังกิลิทธิกรรม ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ ที่เป็น ปกตูปนิสสยะ ได้แก่

๑. บุคคลอาศัยราคะแล้ว ยังมรรคให้เกิด เข้าผลสมาบัติ, อาศัยโทสะ
ฯลฯ ความปรารถนา ยังมรรคให้เกิด เข้าผลสมาบัติ.

๒. ราคะ ฯลฯ ความปรารถนา เป็นปัจจัยแก่มรรค แก่ผลสมาบัติ
ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย.

[๑๖๕๙] ๔. อสังกิลิฏฐสังกิลิทธิกรรม เป็นปัจจัยแก่อสัง-

กิลิฏฐสังกิลิทธิกรรม ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย.

มี ๓ อย่าง คือ ที่เป็น อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ และ
ปกตูปนิสสยะ

ที่เป็น ปกตูปนิสสยะ ได้แก่

๑. บุคคลอาศัยศรัทธาแล้วให้ทาน ยังสมาบัติให้เกิด อาศัยศีล สุตะ
จาณะ ปัญญา สุขทางกาย ทุกข์ทางกาย อุดุ โภชนะ เสนาสนะ ย่อมให้
ทาน ฯลฯ ยังสมาบัติให้เกิด.

๒. ศรัทธา ฯลฯ เสนาสนะ เป็นปัจจัยแก่ศรัทธา สุขทางกา ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย.

๓. กุศลกรรม เป็นปัจจัยแก่วิบาก ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย.

๔. บริกรรมแห่งปฐมฌานเป็นปัจจัยแก่ปฐมฌาน ฯลฯ อากิญจัญญายตนะ เป็นปัจจัยแก่เนวสัญญานาสัญญายตนะ

[๑๓๐๐] ๕. อสังกิลิฏฐสังกิลิทธิกรรม เป็นปัจจัยแก่สังกิลิฏฐสังกิลิทธิกรรม ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย.

มี ๓ อย่าง คือ ที่เป็น อรัम्मณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ และ ปกตูปนิสสยะ

ที่เป็น ปกตูปนิสสยะ ได้แก่

๑. บุคคลอาศัยศรัทธาแล้ว ก่อมานะ ถือทิฏฐิ, อาศัยศีล ฯลฯ เสนาสนะ ฆ่าสัตว์ ฯลฯ ทำลายสงฆ์.

๒. ศรัทธา ฯลฯ เสนาสนะ เป็นปัจจัยแก่ราคะ ฯลฯ แก่ความปรารถนาด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย.

[๑๓๐๑] ๖. อสังกิลิฏฐสังกิลิทธิกรรม เป็นปัจจัยแก่สังกิลิฏฐอสังกิลิทธิกรรม ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ ที่เป็น อนันตรูปนิสสยะ และ ปกตูปนิสสยะ.

ที่เป็น ปกตูปนิสสยะ ได้แก่

บริกรรมแห่งปฐมมรรค เป็นปัจจัยแก่ปฐมมรรค ฯลฯ ทุติยมรรค ฯลฯ ตติยมรรค ฯลฯ จตุตถมรรค ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย.

[๑๗๐๒] ๗. อสังกิลิฏฐอสังกิลิสิกขธรรม เป็นปัจจัยแก่อสัง-
กิลิฏฐอสังกิลิสิกขธรรม ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ ที่เป็น อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ และ
ปกตูปนิสสยะ

ที่เป็น ปกตูปนิสสยะ ได้แก่

๑. ปฐมมรรค เป็นปัจจัยแก่ทุติยมรรค
๒. ทุติยมรรค เป็นปัจจัยแก่ตติยมรรค
๓. ตติยมรรค เป็นปัจจัยแก่จตุตถมรรค
๔. มรรค* เป็นปัจจัยแก่ผลสมาบัติ ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย.

[๑๗๐๓] ๘. อสังกิลิฏฐอสังกิลิสิกขธรรม เป็นปัจจัยแก่อสัง-
กิลิฏฐอสังกิลิสิกขธรรม ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ ที่เป็น อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ และ
ปกตูปนิสสยะ

ที่เป็น ปกตูปนิสสยะ ได้แก่

๑. พระอริยบุคคล อาศัยมรรค ยังสมาบัติที่ยังไม่เกิด ให้เกิด เข้า
สมาบัติที่เกิดแล้ว พิจารณาเห็นสังขาร โดยความเป็นของไม่เที่ยง เป็นทุกข์
เป็นอนัตตา.

๒. มรรคเป็นปัจจัยแก่อัตถปฏิสัมภิตา รัชมปฏิสัมภิตา นิรุตติ-
ปฏิสัมภิตา ปฏิภาณปฏิสัมภิตา ความฉลาดในฐานะและอฐานะของพระอริยเจ้า
ทั้งหลาย ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย.

๓. ผลสมาบัติ เป็นปัจจัยแก่สุขทางกาย ด้วยอำนาจของอุปนิสสย-
ปัจจัย.

๑. บาลีเป็น จตุตฺโต มกุโค, คำว่า จตุตฺโต เกินมา ในที่นี้จึงแปลเฉพาะคำว่า มกุโค.

๑๐. ปุเรชาติปัจฉัย

[๑๗๐๔] ๑. อสังกิลิฐฐสังกิลิทธิกรรม เป็นปัจฉัยแก่สัง-
กิลิฐฐสังกิลิทธิกรรม ด้วยอำนาจของปุเรชาติปัจฉัย

มี ๒ อย่าง คือ ที่เป็น อารัมมณปุเรชาติ และ วัตตปุเรชาติ
ที่เป็น อารัมมณปุเรชาติ ได้แก่

๑. บุคคลพิจารณาเห็นจักขุ โดยความเป็นของไม่เที่ยง เป็นทุกข์
เป็นอนัตตา พิจารณาเห็นโสตระ ฆานะ ชิวหา กายะ รูป เสียง กลิ่น รส
โผฏฐัพพะ หทยวัตถุ โดยความเป็นของไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตา.

๒. เห็นรูปด้วยทิพยจักขุ.

๓. ฟังเสียงด้วยทิพโสตธาตุ.

๔. รูปลายตนะเป็นปัจฉัยแก่จักขุวิญญาณ ฯลฯ โผฏฐัพพายตนะ เป็น
ปัจฉัยแก่กายวิญญาณ.

ที่เป็น วัตตปุเรชาติ ได้แก่

๑. จักขายตนะ เป็นปัจฉัยแก่จักขุวิญญาณ ฯลฯ กายายตนะ เป็น
ปัจฉัยแก่กายวิญญาณ ด้วยอำนาจของปุเรชาติปัจฉัย.

๒. หทยวัตถุ เป็นปัจฉัยแก่ขันธที่เป็นอสังกิลิฐฐสังกิลิทธิกรรม
ด้วยอำนาจของปุเรชาติปัจฉัย.

[๑๗๐๕] ๒. อสังกิลิฐฐสังกิลิทธิกรรม เป็นปัจฉัยแก่สัง-
กิลิฐฐสังกิลิทธิกรรม ด้วยอำนาจของปุเรชาติปัจฉัย

มี ๒ อย่าง คือ ที่เป็น อารัมมณปุเรชาตะ และ วัตตปุเรชาตะ
ที่เป็น อารัมมณปุเรชาตะ ได้แก่

บุคคลย่อมยินดี ย่อมเพติดเพตินยั ซึ่งจักขุ เพราะปรารภจักขุนั้น
ราคะ ฯลฯ โทมนัส ย่อมเกิดขึ้น. ย่อมยินดี ย่อมเพติดเพตินยั ซึ่งโศตะ ฯลฯ
โณฏฐัพพะ หทยวัตตุ เพราะปรารภโศตะเป็นต้นนั้น ราคะ ฯลฯ โทมนัส
ย่อมเกิดขึ้น.

ที่เป็น วัตตปุเรชาตะ ได้แก่

หทยวัตตุ เป็นปัจจัยแก่ขันธที่เป็นสังกิลิฐฐสังกิลิทธิกรรม ด้วย
อำนาจของปุเรชาตปัจจัย.

[๑๗๐๖] ๓. อสังกิลิฐฐสังกิลิทธิกรรม เป็นปัจจัยแก่อสัง-
กิลิฐฐสังกิลิทธิกรรม ด้วยอำนาจของปุเรชาตปัจจัย

คือ หทยวัตตุ เป็นปัจจัยแก่ขันธที่เป็นอสังกิลิฐฐสังกิลิทธิกรรม
ด้วยอำนาจของปุเรชาตปัจจัย

๑๑. ปัจฉาชาตปัจจัย

[๑๗๐๗] ๑. สังกิลิฐฐสังกิลิทธิกรรม เป็นปัจจัยแก่อสัง-
กิลิฐฐสังกิลิทธิกรรม ด้วยอำนาจของปัจฉาชาตปัจจัย

คือ ขันธที่เป็นสังกิลิฐฐสังกิลิทธิกรรมที่เกิดภายหลัง เป็นปัจจัย
แก่กายนี้ที่เกิดก่อน ด้วยอำนาจของปัจฉาชาตปัจจัย

[๑๗๐๘] ๒. อสังกิลิฏฐสังกิลิทธิกรรม เป็นปัจจัยแก่อสังกิลิฏฐสังกิลิทธิกรรม ด้วยอำนาจของปัจฉาชาติปัจจัย

คือ ชั้นที่เป็นอสังกิลิฏฐสังกิลิทธิกรรมที่เกิดภายหลัง เป็นปัจจัยแก่กายนี้ที่เกิดก่อน ด้วยอำนาจของปัจฉาชาติปัจจัย.

[๑๗๐๙] ๓. อสังกิลิฏฐอสังกิลิทธิกรรม เป็นปัจจัยแก่อสังกิลิฏฐสังกิลิทธิกรรม ด้วยอำนาจของปัจฉาชาติปัจจัย

คือ ชั้นที่เป็นอสังกิลิฏฐอสังกิลิทธิกรรมที่เกิดภายหลัง เป็นปัจจัยแก่กายนี้ที่เกิดก่อน ด้วยอำนาจของปัจฉาชาติปัจจัย.

๑๒. อาเสวนปัจจัย

[๑๗๑๐] ๑. สังกิลิฏฐสังกิลิทธิกรรม เป็นปัจจัยแก่อสังกิลิฏฐสังกิลิทธิกรรม ด้วยอำนาจของอาเสวนปัจจัย

คือ ชั้นที่เป็นสังกิลิฏฐสังกิลิทธิกรรมที่เกิดก่อน ๆ เป็นปัจจัยแก่ชั้นที่เป็นสังกิลิฏฐสังกิลิทธิกรรมที่เกิดหลังๆ ด้วยอำนาจของอาเสวนปัจจัย.

[๑๗๑๑] ๒. อสังกิลิฏฐสังกิลิทธิกรรม เป็นปัจจัยแก่อสังกิลิฏฐสังกิลิทธิกรรม ด้วยอำนาจของอาเสวนปัจจัย

คือ ชั้นที่เกิดก่อน ๆ ฯลฯ อนุโลมเป็นปัจจัยแก่โคตรภู, อนุโลมเป็นปัจจัยแก่โวทาน ด้วยอำนาจของอาเสวนปัจจัย.

[๑๗๑๒] ๓. อสังกิลิฐฐสังกิลิทธิกรรม เป็นปัจจัยแก่อสังกิลิฐฐสังกิลิทธิกรรม ด้วยอำนาจของอาเสวนปัจจัย

คือ โคตรฏ เป็นปัจจัยแก่มรรค โวทาน เป็นปัจจัยแก่มรรค ด้วยอำนาจของอาเสวนปัจจัย.

๑๓. กัมมปัจจัย

[๑๗๑๓] ๑. สังกิลิฐฐสังกิลิทธิกรรม เป็นปัจจัยแก่อสังกิลิฐฐสังกิลิทธิกรรม ด้วยอำนาจของกัมมปัจจัย

คือ เจตนาที่เป็นสังกิลิฐฐสังกิลิทธิกรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ ด้วยอำนาจของกัมมปัจจัย.

[๑๗๑๔] ๒. สังกิลิฐฐสังกิลิทธิกรรม เป็นปัจจัยแก่อสังกิลิฐฐสังกิลิทธิกรรม ด้วยอำนาจของกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ ที่เป็น สหชาตะ และ นานาขณิกะ

ที่เป็น สหชาตะ ได้แก่

เจตนาที่เป็นสังกิลิฐฐสังกิลิทธิกรรมที่เกิดพร้อม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูป ด้วยอำนาจของกัมมปัจจัย.

ที่เป็น นานาขณิกะ ได้แก่

เจตนาที่เป็นสังกิลิฐฐสังกิลิทธิกรรมเป็นปัจจัยแก่วิบากขันธ และ กภูตตารูป ด้วยอำนาจของกัมมปัจจัย.

[๑๗๑๕] ๓. **สังกิลิฏฐสังกิลิทธิกรรม เป็นปัจจัยแก่สังกิลิฏฐสังกิลิทธิกรรม และอสังกิลิฏฐสังกิลิทธิกรรม ด้วยอำนาจของกัมมปัจจัย**

คือ เจตนาที่เป็นสังกิลิฏฐสังกิลิทธิกรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขั้น และจิตตสมุฏฐานรูป ด้วยอำนาจของกัมมปัจจัย.

[๑๗๑๖] ๔. **อสังกิลิฏฐสังกิลิทธิกรรม เป็นปัจจัยแก่อสังกิลิฏฐสังกิลิทธิกรรม ด้วยอำนาจของกัมมปัจจัย.**

มี ๒ อย่าง คือ ที่เป็น สหชชตะ และ นานาขณิกะ
ที่เป็น สหชชตะ ได้แก่

เจตนาที่เป็นอสังกิลิฏฐสังกิลิทธิกรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขั้น และจิตตสมุฏฐานรูป ด้วยอำนาจของกัมมปัจจัย.

ที่เป็น นานาขณิกะ ได้แก่

เจตนาที่เป็นอสังกิลิฏฐสังกิลิทธิกรรมเป็นปัจจัยแก่วิปากขั้น และ กฏัตตารูป ด้วยอำนาจของกัมมปัจจัย.

[๑๗๑๗] ๕. **อสังกิลิฏฐอสังกิลิทธิกรรม เป็นปัจจัยแก่อสังกิลิฏฐอสังกิลิทธิกรรม ด้วยอำนาจของกัมมปัจจัย**

มี ๒ อย่าง คือ ที่เป็น สหชชตะ และ นานาขณิกะ

ที่เป็น สหชชตะ ได้แก่

เจตนาที่เป็นอสังกิลิฏฐอสังกิลิทธิกรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขั้น
ด้วยอำนาจของกัมมปัจจัย.

ที่เป็น นานาชนิดะ ได้แก่

เจตนาที่เป็นอสังกิลิฏฐอสังกิลิทธิกรรม เป็นปัจจัยแก่ขั้น ที่เป็น
อสังกิลิฏฐอสังกิลิทธิกรรม ซึ่งเป็นวิบาก ด้วยอำนาจของกัมมปัจจัย.

[๑๗๑๘] ๖. อสังกิลิฏฐอสังกิลิทธิกรรม เป็นปัจจัยแก่อสัง-
กิลิฏฐอสังกิลิทธิกรรม ด้วยอำนาจของกัมมปัจจัย

มีอย่างเดียว คือที่เป็น สหชาติะ ได้แก่

เจตนาที่เป็นอสังกิลิฏฐอสังกิลิทธิกรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูป
ด้วยอำนาจของกัมมปัจจัย.

[๑๗๑๙] ๗. อสังกิลิฏฐอสังกิลิทธิกรรม เป็นปัจจัยแก่อสัง-
กิลิฏฐอสังกิลิทธิกรรม และอสังกิลิฏฐอสังกิลิทธิกรรม ด้วยอำนาจ
ของกัมมปัจจัย

มีอย่างเดียว คือที่เป็น สหชาติะ ได้แก่

เจตนาที่เป็นอสังกิลิฏฐอสังกิลิทธิกรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขั้น
และจิตตสมุฏฐานรูป ด้วยอำนาจของกัมมปัจจัย.

๑๘. วิปากปัจจัย

[๑๗๒๐] ๑. อสังกิลิฏฐอสังกิลิทธิกรรม เป็นปัจจัยแก่อสัง-
กิลิฏฐอสังกิลิทธิกรรม ด้วยอำนาจของวิปากปัจจัย

คือ ชั้น ๑ ที่เป็นอสังกิลิฏฐอสังกิลิทธิกรรม ซึ่งเป็นวิปาก เป็นปัจจัย
แก่ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป โดยวิปากปัจจัย ฯลฯ ชั้น ๒ เป็นปัจจัยแก่ชั้น ๒.

ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๑ ที่เป็นอสังกิลิฏฐอสังกิลิทธิกรรม เป็นปัจจัย
แก่ชั้น ๓ และกุกัฏตารูป ด้วยอำนาจของวิปากปัจจัย ฯลฯ ชั้น ๒ เป็นปัจจัย
แก่ชั้น ๒.

ชั้นทั้งหลายเป็นปัจจัยแก่หทยวัตถุ ด้วยอำนาจของวิปากปัจจัย.

[๑๗๒๐] ๒. อสังกิลิฏฐอสังกิลิทธิกรรม เป็นปัจจัยแก่อสัง-
กิลิฏฐอสังกิลิทธิกรรม ด้วยอำนาจของวิปากปัจจัย

คือ ชั้น ๑ ที่เป็นอสังกิลิฏฐอสังกิลิทธิกรรม ซึ่งเป็นวิปาก เป็นปัจจัย
แก่ชั้น ๓ ด้วยอำนาจของวิปากปัจจัย ฯลฯ ชั้น ๒ เป็นปัจจัยแก่ชั้น ๒.

[๑๗๒๒] ๓. อสังกิลิฏฐอสังกิลิทธิกรรม เป็นปัจจัยแก่อสัง-
กิลิฏฐอสังกิลิทธิกรรม ด้วยอำนาจของวิปากปัจจัย

คือ ชั้นที่เป็นอสังกิลิฏฐอสังกิลิทธิกรรม ซึ่งเป็นวิปาก เป็นปัจจัย
แก่จิตตสมุฏฐานรูป ด้วยอำนาจของวิปากปัจจัย.

[๑๗๒๓] ๔. อสังกิลิฏฐอสังกิลิทธิกรรม เป็นปัจจัยแก่อสัง-
กิลิฏฐอสังกิลิทธิกรรม และอสังกิลิฏฐอสังกิลิทธิกรรม ด้วยอำนาจ
ของวิปากปัจจัย

คือ ชั้น ๑ ที่เป็นอสังกิลิฏฐอสังกิลิทธิกรรม เป็นปัจจัยแก่ชั้น ๓
และจิตตสมุฏฐานรูป ด้วยอำนาจของวิปากปัจจัย ฯลฯ ชั้น ๒ ฯลฯ.

๑๕. อาหารปัจจัย

[๑๗๒๔] ๑. สังกิลิฏฐสังกิลิฏฐธรรม เป็นปัจจัยแก่สังกิลิฏฐ-
สังกิลิฏฐธรรม ด้วยอำนาจของอาหารปัจจัย มี ๓ วาระ.

[๑๗๒๕] ๔. อสังกิลิฏฐสังกิลิฏฐธรรม เป็นปัจจัยแก่อสัง-
กิลิฏฐสังกิลิฏฐธรรม ด้วยอำนาจของอาหารปัจจัย

คือ อาหารที่เป็นอสังกิลิฏฐสังกิลิฏฐธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตต-
ชั้นร์และจิตตสมุฏฐานรูป ด้วยอำนาจของอาหารปัจจัย. ในปฏิสนธิขณะฯ ฯลฯ
กาวฬการาหาร เป็นปัจจัยแก่กายนี้ ด้วยอำนาจของอาหารปัจจัย ฯลฯ.

[๑๗๒๖] ๕. อสังกิลิฏฐอสังกิลิฏฐธรรม เป็นปัจจัยแก่อสัง-
กิลิฏฐอสังกิลิฏฐธรรม ด้วยอำนาจของอาหารปัจจัย มี ๓ วาระ.

๑๖. อินทริยปัจจัย

[๑๗๒๗] ๑. สังกิลิฏฐสังกิลิฏฐธรรม เป็นปัจจัยแก่สังกิลิฏฐ-
สังกิลิฏฐธรรม ด้วยอำนาจของอินทริยปัจจัย มี ๓ วาระ.

๔. อสังกิลิฏฐสังกิลิฏฐธรรม เป็นปัจจัยแก่อสัง-
กิลิฏฐสังกิลิฏฐธรรม ด้วยอำนาจของอินทริยปัจจัย

คือ อินทริย์ที่เป็นอสังกิลิฏฐสังกิลิฏฐธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตต-
ชั้นร์ และจิตตสมุฏฐานรูป ด้วยอำนาจของอินทริยปัจจัย.

๑. ฯลฯ ดูข้อ ๑๖๗๑

ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ.

จักขุนทรีย์ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ ฯลฯ กายินทรีย์ เป็น
ปัจจัยแก่กายวิญญาณ ด้วยอำนาจของอินทรีย์ปัจจัย. รูปชีวิตินทรีย์ เป็น
ปัจจัยแก่กัฏฐตารูป ด้วยอำนาจของอินทรีย์ปัจจัย.

๕. อสังกิลิฐฐอสังกิลิสิกขธรรม มี ๓ วาระ.

๑๗. ฌานปัจจัย

๑๘. มัคคปัจจัย

๑๙. สัมปยุตตปัจจัย

[๑๗๒๘] ๑. อสังกิลิฐฐอสังกิลิสิกขธรรม เป็นปัจจัยแก่อสังกิลิฐฐ-
อสังกิลิสิกขธรรม ด้วยอำนาจของฌานปัจจัย ฯลฯ เป็นปัจจัยด้วยอำนาจ
ของมัคคปัจจัย ฯลฯ เป็นปัจจัยด้วยอำนาจของสัมปยุตตปัจจัย.

๒๐. วิปยุตตปัจจัย

[๑๗๒๙] ๑. อสังกิลิฐฐอสังกิลิสิกขธรรม เป็นปัจจัยแก่อสัง-
กิลิฐฐอสังกิลิสิกขธรรม ด้วยอำนาจของวิปยุตตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ ที่เป็น สหชาตะ และ ปัจฉาชาตะ

ที่เป็น สหชาตะ ได้แก่

ขั้นที่ที่เป็นอสังกิลิฐฐอสังกิลิสิกขธรรมที่เกิดพร้อม เป็นปัจจัยแก่จิตต-
สมุฏฐานรูปด้วยอำนาจของวิปยุตตปัจจัย

ที่เป็น ปัจฉาชาตะ ได้แก่

๑. ๒. มี ๗ วาระ, ๓. มี ๓ วาระ

ขั้นที่เป็นสังกิลิฐฐสังกิลิทธิกรรมที่เกิดภายหลัง เป็นปัจจัยแก่กายนี้ที่เกิดก่อน ด้วยอำนาจของวิปยุตตปัจจัย.

[๑๗๓๐] ๒. อสังกิลิฐฐสังกิลิทธิกรรม เป็นปัจจัยแก่อสังกิลิฐฐสังกิลิทธิกรรม ด้วยอำนาจของวิปยุตตปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ ที่เป็น สหชาตะ ปุเรชาตะ และ ปัจฉาชาตะ
ที่เป็น สหชาตะ ได้แก่ ขั้นที่เป็นอสังกิลิฐฐสังกิลิทธิกรรมที่เกิดพร้อม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูป ด้วยอำนาจของวิปยุตตปัจจัย.

ในปฏิสนธิขณะ ขั้นที่เป็นอสังกิลิฐฐสังกิลิทธิกรรม เป็นปัจจัยแก่กฐิตารูป ด้วยอำนาจของวิปยุตตปัจจัย.

ขั้นทั้งหลายเป็นปัจจัยแก่หทยัตถุ, หทยัตถุเป็นปัจจัยแก่ขั้นทั้งหลาย ด้วยอำนาจของวิปยุตตปัจจัย.

ที่เป็น ปุเรชาตะ ได้แก่

จักขายตนะเป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ ฯลฯ กายายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ ด้วยอำนาจของวิปยุตตปัจจัย.

หทยัตถุเป็นปัจจัยแก่ขั้นที่เป็นอสังกิลิฐฐสังกิลิทธิกรรม ด้วยอำนาจของวิปยุตตปัจจัย.

ที่เป็น ปัจฉาชาตะ ได้แก่ ขั้นที่เป็นอสังกิลิฐฐสังกิลิทธิกรรมที่เกิดภายหลัง เป็นปัจจัยแก่กายนี้ที่เกิดก่อน ด้วยอำนาจของวิปยุตตปัจจัย

[๑๗๓๑] ๓. อสังกิลิฐฐสังกิลิทธิกรรม เป็นปัจจัยแก่อสังกิลิฐฐสังกิลิทธิกรรม ด้วยอำนาจของวิปยุตตปัจจัย.

มีอย่างเดียว คือ **ปุเรชาตะ** ได้แก่ หทยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขั้น
ที่เป็นสังกิลิฐุสังกิลิทธิกรรม ด้วยอำนาจของวิปยุตตปัจจัย.

[๑๗๓๒] ๔. **อสังกิลิฐุสังกิลิทธิกรรม เป็นปัจจัยแก่อสัง-**
กิลิฐุอสังกิลิทธิกรรม ด้วยอำนาจของวิปยุตตปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ **ปุเรชาตะ** ได้แก่ หทยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขั้น
ที่เป็นอสังกิลิฐุอสังกิลิทธิกรรม ด้วยอำนาจของวิปยุตตปัจจัย.

[๑๗๓๓] ๕. **อสังกิลิฐุอสังกิลิทธิกรรม เป็นปัจจัยแก่อสัง-**
กิลิฐุสังกิลิทธิกรรม ด้วยอำนาจของวิปยุตตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ ที่เป็น **สหชาตะ** และ **ปัจฉาชาตะ**

ที่เป็น **สหชาตะ** ได้แก่ ขั้นที่เป็นอสังกิลิฐุอสังกิลิทธิกรรมที่เกิด
พร้อม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูป ด้วยอำนาจของวิปยุตตปัจจัย.

ที่เป็น **ปัจฉาชาตะ** ได้แก่ ขั้นที่เป็นอสังกิลิฐุอสังกิลิทธิกรรม
ที่เกิดภายหลัง เป็นปัจจัยแก่กายนี้ ที่เกิดก่อน ด้วยอำนาจของวิปยุตตปัจจัย.

๒๑. อัตติปัจจัย

[๑๗๓๔] ๑. **สังกิลิฐุสังกิลิทธิกรรม เป็นปัจจัยแก่อสังกิลิฐุ-**
สังกิลิทธิกรรม ด้วยอำนาจของอัตติปัจจัย

คือ ขั้น ๑ ที่เป็นสังกิลิฐุสังกิลิทธิกรรม เป็นปัจจัยแก่ขั้น ๓
ด้วยอำนาจของอัตติปัจจัย ฯลฯ

[๑๗๓๕] ๒. **สังกิลิฏฐสังกิลิทธิกรรม เป็นปัจจัยแก่อสังกิลิฏฐ-
สังกิลิทธิกรรม ด้วยอำนาจของอตติปัจจัย**

มี ๒ อย่าง คือ ที่เป็น สหชาตะ และ ปัจฉาชาตะ

ที่เป็น สหชาตะ ได้แก่

ขั้นที่ที่เป็นสังกิลิฏฐสังกิลิทธิกรรมที่เกิดพร้อม เป็นปัจจัยแก่จิตต-
สมุฏฐานรูปด้วยอำนาจของอตติปัจจัย.

ที่เป็น ปัจฉาชาตะ ได้แก่ ขั้นที่ที่เป็นสังกิลิฏฐสังกิลิทธิกรรมที่
เกิดภายหลัง เป็นปัจจัยแก่กายนี้ ที่เกิดก่อน ด้วยอำนาจของอตติปัจจัย.

[๑๗๓๖] ๓. **สังกิลิฏฐสังกิลิทธิกรรม เป็นปัจจัยแก่อสังกิลิฏฐ-
สังกิลิทธิกรรม และอสังกิลิฏฐสังกิลิทธิกรรม ด้วยอำนาจของอตติ-
ปัจจัย**

คือ ขั้น ๑ ที่เป็นสังกิลิฏฐสังกิลิทธิกรรม เป็นปัจจัยแก่ขั้น ๓ และ
จิตตสมุฏฐานรูป ด้วยอำนาจของอตติปัจจัย ขั้น ๒ ฯลฯ

[๑๗๓๗] ๔. **อสังกิลิฏฐสังกิลิทธิกรรม เป็นปัจจัยแก่อสัง-
กิลิฏฐสังกิลิทธิกรรม ด้วยอำนาจของอตติปัจจัย**

มี ๕ อย่าง คือ ที่เป็น สหชาตะ ปุเรชาตะ ปัจฉาชาตะ อาหาระ
และ อินทริยะ

ที่เป็น สหชาตะ ได้แก่

ขั้น ๑ ที่เป็นอสังกิลิฏฐสังกิลิทธิกรรม เป็นปัจจัยแก่ขั้น ๓ และ
จิตตสมุฏฐานรูป ด้วยอำนาจของอตติปัจจัย ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

สำหรับพวกอสังขัตว์ มหาภูตรูป ๑ เป็นปัจจัยแก่มหาภูตรูป ๓ ด้วยอำนาจของอตติปัจจัย ฯลฯ

ที่เป็น ปุรชาตะ ได้แก่

บุคคลพิจารณาเห็นจักขุ โดยความเป็นของไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตา, พิจารณาเห็นโสตะ ฯลฯ กายะ รูป ฯลฯ โสภณูปะ หทยวัตถุ โดยความเป็นของไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตา.

เห็นรูปด้วยทิพยจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพโสตธาตุ.

รูปายตนะเป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ ฯลฯ โสภณูปายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ ด้วยอำนาจของอตติปัจจัย.

จักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ ฯลฯ กายายตนะเป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ.

หทยวัตถุที่เกิดก่อน เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ ที่เป็นอสังกิลิภูฐสังกิลิสิกขธรรม ด้วยอำนาจของอตติปัจจัย.

ที่เป็น ปังชาตะ ได้แก่

ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอสังกิลิภูฐสังกิลิสิกขธรรมที่เกิดภายหลัง เป็นปัจจัยแก่กายนี้ ที่เกิดก่อน ด้วยอำนาจของอตติปัจจัย.

กวฬิการาหาร เป็นปัจจัยแก่กายนี้.

รูปชีวิตินทรีย์ เป็นปัจจัยแก่ภูตตารูป ด้วยอำนาจของอตติปัจจัย.

[๑๗๓๘] ๕. อสังกิลิภูฐสังกิลิสิกขธรรม เป็นปัจจัยแก่สังกิลิภูฐสังกิลิสิกขธรรม ด้วยอำนาจของอตติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ **ปุเรชาตะ** 'ได้แก่

บุคคลย่อมยินดี ย่อมเพติดเพตินยิ่งซึ่งจักขุ เพราะปรารถนัจักขุนั้น
ราคะ ฯลฯ โทมนัส ย่อมเกิดขึ้น ย่อมยินดี ย่อมเพติดเพตินยิ่งซึ่งททวัตถุ
ฯลฯ ททวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธที่เป็นสังกิลิฏฐสังกิลิสิกกรรม ด้วยอำนาจ
ของอัติปัจจัย.

[๑๗๓๕] ๖. **อสังกิลิฏฐสังกิลิสิกกรรม เป็นปัจจัยแก่อสังกิลิ
กิลิฏฐสังกิลิสิกกรรม ด้วยอำนาจของอัติปัจจัย**

มีอย่างเดียว คือ **ปุเรชาตะ** 'ได้แก่ ททวัตถุเป็นปัจจัยแก่ขันธ
ที่เป็นอสังกิลิฏฐสังกิลิสิกกรรม ด้วยอำนาจของอัติปัจจัย.

[๑๗๔๐] ๗. **อสังกิลิฏฐอสังกิลิสิกกรรม เป็นปัจจัยแก่อสังกิลิ
กิลิฏฐอสังกิลิสิกกรรม ด้วยอำนาจของอัติปัจจัย**

คือ ขันธ ๑ ที่เป็นอสังกิลิฏฐอสังกิลิสิกกรรม เป็นปัจจัยแก่ขันธ ๓
ด้วยอำนาจของอัติปัจจัย ฯลฯ.

[๑๗๔๑] ๘. **อสังกิลิฏฐอสังกิลิสิกกรรม เป็นปัจจัยแก่อสังกิลิ
กิลิฏฐสังกิลิสิกกรรม ด้วยอำนาจของอัติปัจจัย**

มี ๒ อย่าง คือ ที่เป็น **สหชาตะ** และ **ปัจฉาชาตะ**

ที่เป็น **สหชาตะ** 'ได้แก่ ขันธที่เป็นอสังกิลิฏฐอสังกิลิสิกกรรม
ที่เกิดพร้อมเป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูป ด้วยอำนาจของอัติปัจจัย

ที่เป็น ปังฆาตตะ ได้แก่ ชั้นที่เป็นอสังกิลิฏฐอสังกิลิสิกขธรรม
ที่เกิดภายหลัง เป็นปัจจัยแก่กายนี้ ที่เกิดก่อน ด้วยอำนาจของอตฺถิปัจจ

[๑๗๔๒] ๙. อสังกิลิฏฐอสังกิลิสิกขธรรม เป็นปัจจัยแก่อสัง-
กิลิฏฐอสังกิลิสิกขธรรม และอสังกิลิฏฐอสังกิลิสิกขธรรม ด้วยอำนาจ
ของอตฺถิปัจจ

คือ ชั้น ๑ ที่เป็นอสังกิลิฏฐอสังกิลิสิกขธรรม เป็นปัจจัยแก่ ชั้น ๓
และจิตตสมุฏฐานรูป ด้วยอำนาจของอตฺถิปัจจ ฯลฯ.

[๑๗๔๓] ๑๐. อสังกิลิฏฐอสังกิลิสิกขธรรม และอสังกิลิฏฐอสัง-
กิลิสิกขธรรม เป็นปัจจัยแก่อสังกิลิฏฐอสังกิลิสิกขธรรม ด้วยอำนาจ
ของอตฺถิปัจจ

มี ๓ อย่างคือ ที่เป็น สหขตตะ, ปังฆาตตะ รวมกับ อาหาระ
และรวมกับ อินทริยะ

ที่เป็น สหขตตะ ได้แก่ ชั้นที่เป็นอสังกิลิฏฐอสังกิลิสิกขธรรมที่เกิด
พร้อมและมหาภูตรูป เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปด้วยอำนาจของอตฺถิปัจจ.

ที่เป็น ปังฆาตตะ รวมกับ อาหาระ ได้แก่ ชั้นที่เป็นอสัง-
กิลิฏฐอสังกิลิสิกขธรรมที่เกิดภายหลังและกวฬิการาหาร เป็นปัจจัยแก่กายนี้ ด้วย
อำนาจของอตฺถิปัจจ.

ที่เป็น ปังฆาตตะ รวมกับ อินทริยะ ได้แก่ ชั้นที่เป็น
อสังกิลิฏฐอสังกิลิสิกขธรรมที่เกิดภายหลังและรูปชีวิตินทริย เป็นปัจจัยแก่
กฏัตตารูป ด้วยอำนาจของอตฺถิปัจจ.

[๑๗๔๔] ๑๑. อสังกิลิฏฐสังกิลิสิกขธรรม และอสังกิลิฏฐอสังกิลิสิกขธรรม เป็นปัจจัยแก่อสังกิลิฏฐอสังกิลิสิกขธรรม ด้วยอำนาจของอตฺถิปัจจย.

มีอย่างเดียว คือ ที่เป็น สหชาตะ รวมกับ ปุเรชาตะ ได้แก่ ชั้นที่ ๑ ที่เป็นอสังกิลิฏฐอสังกิลิสิกขธรรมที่เกิดพร้อมและทพยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ชั้นที่ ๓ ด้วยอำนาจของอตฺถิปัจจย ฯลฯ.

[๑๗๔๕] ๑๒. สังกิลิฏฐสังกิลิสิกขธรรม และอสังกิลิฏฐสังกิลิสิกขธรรม เป็นปัจจัยแก่อสังกิลิฏฐสังกิลิสิกขธรรม ด้วยอำนาจของอตฺถิปัจจย

มีอย่างเดียว คือ ที่เป็น สหชาตะ รวมกับ ปุเรชาตะ ได้แก่ ชั้นที่ ๑ ที่เป็นสังกิลิฏฐสังกิลิสิกขธรรมที่เกิดพร้อมและทพยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ชั้นที่ ๓ ด้วยอำนาจของอตฺถิปัจจย, ชั้นที่ ๒ ฯลฯ

[๑๗๔๖] ๑๓. สังกิลิฏฐสังกิลิสิกขธรรม และอสังกิลิฏฐสังกิลิสิกขธรรม เป็นปัจจัยแก่อสังกิลิฏฐสังกิลิสิกขธรรม ด้วยอำนาจของอตฺถิปัจจย

มี ๓ อย่าง คือ ที่เป็น สหชาตะ, ปังณาชาตะ รวมกับ อาหาระ และรวมกับ อินทริยะ

ที่เป็น สหชาตะ ได้แก่ ชั้นที่เป็นสังกิลิฏฐสังกิลิสิกขธรรมที่เกิดพร้อม และมหาภูตรูป เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูป ด้วยอำนาจของอตฺถิปัจจย.

ที่เป็น ปังฆาตตะ ได้แก่ ชั้นที่เป็นสังกิลิฏฐสังกิลิสิกธรรมที่
เกิดภายหลัง และกวฬีการาหาร เป็นปัจจัยแก่กายนี้ ที่เกิดก่อน ด้วยอำนาจ
ของอตติปัจจัย.

ที่เป็น ปังฆาตตะ ได้แก่ ชั้นที่เป็นสังกิลิฏฐสังกิลิสิกธรรมที่เกิด
ภายหลัง และรูปชีวิตินทรีย์ เป็นปัจจัยแก่กฐัตตารูป ด้วยอำนาจของอตติปัจจัย

๒๒. นัตติปัจจัย

[๑๗๔๗] สังกิลิฏฐสังกิลิสิกธรรม เป็นปัจจัยแก่สังกิลิฏฐ-
สังกิลิสิกธรรม ด้วยอำนาจของนัตติปัจจัย* ฯลฯ เป็นปัจจัยด้วยอำนาจ
ของวิคตปัจจัย* ฯลฯ เป็นปัจจัยด้วยอำนาจของอวิคตปัจจัย*.

สุทธมูลกนัย

[๑๗๔๘] ในเหตุปัจจัย มี ๗ วาระ ในอาร์มมณปัจจัย มี ๖ วาระ
ในอิปติปัจจัย มี ๘ วาระ ในอนันตรปัจจัย มี ๗ วาระ ในสมนันตรปัจจัย
มี ๗ วาระ ในสหชาติปัจจัย มี ๕ วาระ ในอัญญมัญญปัจจัย มี ๓ วาระ
ในนิสสยปัจจัย มี ๑๓ วาระ ในอุปนิสสยปัจจัย มี ๘ วาระ ในปุเรชาติปัจจัย
มี ๓ วาระ ในปังฆาตปัจจัย มี ๓ วาระ ในอาเสวนปัจจัย มี ๓ วาระ
ในกัมมปัจจัย มี ๗ วาระ ในวิปากปัจจัย มี ๔ วาระ ในอาหารปัจจัย
มี ๗ วาระ ในอินทริยปัจจัย มี ๗ วาระ ในฌานปัจจัย มี ๗ วาระ ใน
มัคคปัจจัย มี ๗ วาระ ในสัมปยุตตปัจจัย มี ๓ วาระ ในวิปยุตตปัจจัย มี
๑. ๒. มี ๗ วาระ เหมือนอนันตรปัจจัย ๓. มี ๑๓ วาระ เหมือนอตติปัจจัย

๕ วาระ ในอรรถปัจจย มี ๑๓ วาระ ในนัตถปัจจย มี ๗ วาระ ในวิคตปัจจย มี ๗ วาระ ในอวิคตปัจจย มี ๑๓ วาระ.

เหตุสภาวะ

[๑๗๔๕] เพราะเหตุปัจจย ในอริปัตติปัจจย มี ๔ วาระ ... ใน สหชาตปัจจย มี ๗ วาระ ในอัญญมัญญปัจจย มี ๓ วาระ ในนิสสยปัจจย มี ๗ วาระ ในวิปากปัจจย มี ๔ วาระ ในอินทริยปัจจย มี ๔ วาระ ใน มัคคปัจจย มี ๔ วาระ ในสัมปยุตตปัจจย มี ๓ วาระ ในวิปยุตตปัจจย มี ๓ วาระ ในอรรถปัจจย มี ๗ วาระ ในอวิคตปัจจย มี ๗ วาระ.

เหตุขมภูนา

[๑๗๕๐] ปัจจย ๕ คือ เหตุ สหชาต นิสสยะ อรรถ และอวิคต-ปัจจย มี ๗ วาระ.

ปัจจย ๖ คือ เหตุ สหชาต อัญญมัญญ นิสสยะ อรรถ และอวิคตปัจจย มี ๓ วาระ.

ปัจจย ๗ คือ เหตุ สหชาต อัญญมัญญ นิสสยะ สัมปยุตต อรรถและอวิคตปัจจย มี ๓ วาระ.

ปัจจย ๖ คือ เหตุ สหชาต นิสสยะ วิปยุตต อรรถ และอวิคต-ปัจจย มี ๓ วาระ.

ปัจจย ๖ คือ เหตุ สหชาต นิสสยะ วิปาก อรรถ และอวิคต-ปัจจย มี ๔ วาระ.

ปัจจย ๗ คือ เหตุ สหชาต อัญญมัญญ นิสสยะ วิปาก อรรถ และอวิคตปัจจย มี ๒ วาระ.

ปัจจัย ๘ คือ เหตุ สหชตตะ อัญญมัญญะ นิสสยะ วิปากะ สัมปยุตตะ
อัติติ และอวิกตปัจจัย มี ๒ วาระ.

ปัจจัย ๙ คือ เหตุ สหชตตะ นิสสยะ วิปากะ วิปยุตตะ อัติติ
อวิกตปัจจัย มี ๒ วาระ.

ปัจจัย ๘ คือ เหตุ สหชตตะ อัญญมัญญะ นิสสยะ วิปากะ
วิปยุตตะ อัติติ และอวิกตปัจจัย มี ๑ วาระ.

ในกุสลติกะให้พิสดารแล้วอย่างไร พึงให้พิสดารอย่างนั้น.

อนุโลมนัย จบ

ปัจจัยนัย

กรยกปัจจัยในปัจจัยะแห่งปัญหาวาระ

[๑๗๕๑] สังกิสิฏฐสังกิเลสิกกรรม เป็นปัจจัยแก่สังกิสิฏฐ-
สังกิเลสิกกรรม ด้วยอำนาจของอาร์มมณปัจจัย ฯลฯ เป็นปัจจัยด้วย
อำนาจของสหชตปัจจัย ฯลฯ เป็นปัจจัยด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย.

[๑๗๕๒] สังกิสิฏฐสังกิเลสิกกรรม เป็นปัจจัยแก่อสังกิสิฏฐ-
สังกิเลสิกกรรม ด้วยอำนาจของอาร์มมณปัจจัย ฯลฯ เป็นปัจจัยด้วย
อำนาจของสหชตปัจจัย ฯลฯ เป็นปัจจัยด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย
ฯลฯ เป็นปัจจัยด้วยอำนาจของปัจฉาชาตปัจจัย ฯลฯ เป็นปัจจัยด้วยอำนาจ
ของกัมมปัจจัย.

[๑๗๕๓] สังกิสิฏฐสังกิเลสิกกรรม เป็นปัจจัยแก่อสังกิสิฏฐ-
อสังกิเลสิกกรรม ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย.

[๑๗๕๔] สังกติภูฏสังกิเลติกกรรม เป็นปัจจัยแก่สังกติภูฏ-
สังกิเลติกกรรม และอสังกติภูฏสังกิเลติกกรรม ด้วยอำนาจของ
สหชาติปัจจัย.

[๑๗๕๕] อสังกติภูฏสังกิเลติกกรรม เป็นปัจจัยแก่สังกติภูฏ-
สังกิเลติกกรรม ด้วยอำนาจของอาร์म्मณปัจจัย ฯลฯ เป็นปัจจัยด้วย
อำนาจของสหชาติปัจจัย ฯลฯ เป็นปัจจัยด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย
ฯลฯ เป็นปัจจัยด้วยอำนาจของปุเรชาติปัจจัย ฯลฯ เป็นปัจจัยด้วยอำนาจ
ของปัจฉาชาติปัจจัย ฯลฯ เป็นปัจจัยด้วยอำนาจของกัมมปัจจัย ฯลฯ เป็น
ปัจจัยด้วยอำนาจของอาหารปัจจัย ฯลฯ เป็นปัจจัยด้วยอำนาจของอินทริย-
ปัจจัย.

[๑๗๕๖] อสังกติภูฏสังกิเลติกกรรม เป็นปัจจัยแก่สังกติภูฏ-
สังกิเลติกกรรม ด้วยอำนาจของอาร์म्मณปัจจัย ฯลฯ ด้วยเป็นปัจจัย
อำนาจของอุปนิสสยปัจจัย ฯลฯ เป็นปัจจัยด้วยอำนาจของปุเรชาติปัจจัย.

[๑๗๕๗] อสังกติภูฏสังกิเลติกกรรม เป็นปัจจัยแก่สังกติภูฏ-
อสังกิเลติกกรรม ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย ฯลฯ เป็นปัจจัยด้วย
อำนาจของปุเรชาติปัจจัย.

[๑๗๕๘] อสังกติภูฏอสังกิเลติกกรรม เป็นปัจจัยแก่สัง-
กติภูฏอสังกิเลติกกรรม ด้วยอำนาจของสหชาติปัจจัย ฯลฯ เป็นปัจจัย
ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย.

[๑๗๕๕] อสังกิลิฏฐอสังกิลetikกรรม เป็นปัจจัยแก่อสังกิลิฏฐอสังกิลetikกรรม ด้วยอำนาจของอาร์มณปัจจัย ฯลฯ เป็นปัจจัยด้วยอำนาจของสหชาติปัจจัย ฯลฯ เป็นปัจจัยด้วยอำนาจของอุปนิสยปัจจัย ฯลฯ เป็นปัจจัยด้วยอำนาจของปัจฉาชาติปัจจัย.

[๑๗๖๐] อสังกิลิฏฐอสังกิลetikกรรม เป็นปัจจัยแก่อสังกิลิฏฐอสังกิลetikกรรม และอสังกิลิฏฐอสังกิลetikกรรม ด้วยอำนาจของสหชาติปัจจัย.

[๑๗๖๑] อสังกิลิฏฐอสังกิลetikกรรม และอสังกิลิฏฐอสังกิลetikกรรม เป็นปัจจัยแก่อสังกิลิฏฐอสังกิลetikกรรม

มี ๓ อย่าง คือ ที่เป็น สหชาติะ, ปัจฉาชาติะ รวมกับ อาหาระ และรวมกับ อินทริยะะ

[๑๗๖๒] อสังกิลิฏฐอสังกิลetikกรรม และอสังกิลิฏฐอสังกิลetikกรรม เป็นปัจจัยแก่อสังกิลิฏฐอสังกิลetikกรรม

มีอย่างเดียว คือ ที่เป็น สหชาติะ รวมกับ ปุเรชาติะ

[๑๗๖๓] อสังกิลิฏฐอสังกิลetikกรรม และอสังกิลิฏฐอสังกิลetikกรรม เป็นปัจจัยแก่อสังกิลิฏฐอสังกิลetikกรรม

มีอย่างเดียว คือ ที่เป็น สหชาติะ รวมกับ ปุเรชาติะ

[๑๗๖๔] อสังกิลิฏฐอสังกิลetikกรรม และอสังกิลิฏฐอสังกิลetikกรรม เป็นปัจจัยแก่อสังกิลิฏฐอสังกิลetikกรรม

มี ๓ อย่าง คือ ที่เป็น สหชาตะ, ปังณาชาตะ รวมกับ อาหาระ และรวมกับ อินทริยะ.

การนับจำนวนวาระในปัจจุบันียะ

สุทธมุลกนัย

[๑๗๖๕] ในนเหตุปัจจย มี ๑๔ วาระ ในนอารัมมณปัจจย มี ๑๔ วาระ ในนอธิปัตติปัจจย มี ๑๔ วาระ ในนอนันตรปัจจย มี ๑๔ วาระ ในนสมนันตรปัจจย มี ๑๔ วาระ ในนสหชาตปัจจย มี ๑๐ วาระ ในนอัญญมัญญปัจจย มี ๑๐ วาระ ในนนิสสยปัจจย มี ๑๐ วาระ ในนอุปนิสสยปัจจย มี ๑๓ วาระ ในนปุเรชาตปัจจย มี ๑๒ วาระ ในนปังณาชาตปัจจย มี ๑๔ วาระ ในนอาเสวนปัจจย มี ๑๔ วาระ ในนกัมมปัจจย มี ๑๔ วาระ ในนวิปากปัจจย มี ๑๔ วาระ ในนอาหารปัจจย มี ๑๔ วาระ ในนอินทริยปัจจย มี ๑๔ วาระ ในนฉานปัจจย มี ๑๔ วาระ ในนมัคคปัจจย มี ๑๔ วาระ ในนสัมปยุตตปัจจย มี ๑๐ วาระ ในนวิปยุตตปัจจย มี ๘ วาระ ในนโธตติปัจจย มี ๘ วาระ ในนโนตติปัจจย มี ๑๔ วาระ ในนโนวิกตปัจจย มี ๑๔ วาระ ในนโธวิกตปัจจย มี ๘ วาระ.

เพราะนเหตุปัจจย ในนอารัมมณปัจจย มี ๑๔ วาระ ฯลฯ การนับปัจจยนิยะ ในกุสลตติกะอย่างไร ในสังกิติฎฐตติกะ ก็พึงนับอย่างนั้น.

ปัจจยนิยะ จบ

อนุโลมปัจจยนิยะ

[๑๗๖๖] เพราะเหตุปัจจย ในนอารัมมณปัจจย มี ๗ วาระ... ในนอธิปัตติปัจจย มี ๗ วาระ ในนอนันตรปัจจย มี ๗ วาระ ในนสมนันตรปัจจย มี ๗ วาระ ในนอัญญมัญญปัจจย มี ๓ วาระ ในนอุปนิสสยปัจจย ในนปุเร-

ชาติปัจฉิม ฯลฯ ในปัจฉิมชาติปัจฉิม ในอาเสวนปัจฉิม ในกัมมปัจฉิม
ในวิปากปัจฉิม ในอาหารปัจฉิม ในอินทรีปัจฉิม ในฌานปัจฉิม (แต่
ละปัจฉิม) มี ๗ วาระ ในมคคปัจฉิม มี ๗ วาระ ในสัมปยุตตปัจฉิม มี
๓ วาระ ในวิปยุตตปัจฉิม มี ๓ วาระ ในโนนัตถิปัจฉิม มี ๗ วาระ
ในโนวิคตปัจฉิม มี ๗ วาระ.

เพราะปัจฉิม ๕ คือ เหตุ สหชาตะ นิสสยะ อตถิ อวิคตปัจฉิม
ในอารัมมณปัจฉิม มี ๗ วาระ.

การนับวาระในอนุโลมปัจฉิมยะ ในกุสลดิกะได้จำแนกไว้แล้วอย่างไร
ในติกะนี้ ก็พึงจำแนกอย่างนั้น

อนุโลมปัจฉิมยะ จบ

ปัจฉิมยานุโลม

[๑๗๖๗] เพราะเหตุปัจฉิม ในอารัมมณปัจฉิม มี ๖ วาระ...ใน
อริปัตติปัจฉิม มี ๘ วาระ ในอนันตรปัจฉิม มี ๗ วาระ ในสมนันตรปัจฉิม
มี ๗ วาระ ในสหชาตปัจฉิม มี ๕ วาระ ในอัญญมัญญปัจฉิม มี ๓ วาระ
ในนิสสยปัจฉิม มี ๑๓ วาระ ในอุปนิสสยปัจฉิม มี ๘ วาระ ในปุเรชาตปัจฉิม
มี ๓ วาระในปัจฉิมชาติปัจฉิม มี ๓ วาระ ในอาเสวนปัจฉิม มี ๓ วาระ ใน
กัมมปัจฉิม มี ๗ วาระ ในวิปากปัจฉิม มี ๔ วาระ ในอาหารปัจฉิม อินทรี
ปัจฉิม ฌานปัจฉิม มคคปัจฉิม แต่ละปัจฉิม มี ๗ วาระ ในสัมปยุตตปัจฉิม
มี ๓ วาระ ในวิปยุตตปัจฉิม มี ๕ วาระ ในอตถิปัจฉิม มี ๑๓ วาระ ในนัตถิ
ปัจฉิม มี ๗ วาระ ในวิคตปัจฉิม มี ๗ วาระ ในอวิคตปัจฉิม มี ๑๓ วาระ.

เพราะนเหตุปัจจัย นอาร์มณปัจจัย ในอธิปัตปัจจัย มี ๗ วาระ

๑๓๑.

การนับวาระในปัจจนียานุโลม ในกุสลดิกะ ได้จำแนกไว้แล้วอย่างไร
ในที่นี้ก็พึงจำแนกอย่างนั้น.

ปัจจนียานุโลม จบ

สังกิลิฐฐติกะที่ ๕ จบ

อนุโลมติกปุฏฐาน ตอนต้น จบ

อรรถกถาสังกิลิฐฐติกะ

คำทั้งหมดใน สังกิลิฐฐสังกิลีสติกะ ผู้ศึกษาพึงทราบตามแนว
แห่งนัยที่กล่าวแล้วในกุสลดิกะ.

อรรถกถาสังกิลิฐฐติกะ จบ

๑. จบบาลีเล่ม ๔๐ เพียงติกะที่ ๕

๖. วิตกกตีกะ

ปฏิจวาระ

อนุโลมณัย

๑. เหตุปัจจัย

[๑] ๑. สวิตกกสวิจารธรรม อาศัยสวิตกกสวิจารธรรม เกิด
ขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นสวิตกกสวิจารธรรม เกิดขึ้น, ชั้น
๑ อาศัยชั้น ๓ เกิดขึ้น ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๒ เกิดขึ้น.

ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นสวิตกกสวิจารธรรม เกิด
ขึ้น ฯลฯ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๒ เกิดขึ้น.

๒. วิตกกวารมัตตธรรม อาศัยสวิตกกสวิจารธรรม
เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ วิตก อาศัยชั้นที่เป็นสวิตกกสวิจารธรรม เกิดขึ้น.
ในปฏิสนธิขณะ วิตก อาศัยชั้นที่เป็นสวิตกกสวิจารธรรม เกิดขึ้น.

๓. วิตกกอวิจารณ์ อาศัยสวิตกกสวิจารธรรม เกิด
ขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นที่เป็นสวิตกกสวิจารธรรม เกิดขึ้น.
ในปฏิสนธิขณะ กฤตตารูป อาศัยชั้นที่เป็นสวิตกกสวิจารธรรม
เกิดขึ้น.

๑. บาลีเล่มที่ ๔๑

[๒] ๔. สวิตักกสวิจารธรรม และอวิตักกอวิจารธรรม อาศัย

สวิตักกสวิจารธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นสวิตักกสวิจารธรรม เกิดขึ้น ฯลฯ ชั้น ๒ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๒ เกิดขึ้น.

ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๓ และกภูตตารูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นสวิตักกสวิจารธรรม เกิดขึ้น ฯลฯ ชั้น ๒ และกภูตตารูป อาศัยชั้น ๒ เกิดขึ้น.

๕. อวิตักกวิจารมัตตธรรม และอวิตักกอวิจารธรรม

อาศัยสวิตักกสวิจารธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ วิตก และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ที่เป็นสวิตักกสวิจารธรรม เกิดขึ้น.

ในปฏิสนธิขณะ วิตกและกภูตตารูป อาศัยชั้น ที่เป็นสวิตักกสวิจารธรรมเกิดขึ้น.

๖. สวิตักกสวิจารธรรม และอวิตักกวิจารมัตตธรรม

อาศัยสวิตักกสวิจารธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ และวิตก อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นสวิตักกสวิจารธรรม เกิดขึ้น ฯลฯ ชั้น ๒ และวิตก อาศัยชั้น ๒ เกิดขึ้น.

ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๓ และวิตก อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นสวิตักกสวิจารธรรม เกิดขึ้น ฯลฯ ชั้น ๒ และวิตก อาศัยชั้น ๒ เกิดขึ้น.

[๓] ๗. สวิตักกสวิจารธรรม อวิตักกวิจารมัตตธรรม และอวิตักกอวิจารธรรม อาศัยสวิตักกสวิจารธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ วิตก และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นสวิตกก-
สวิจารธรรม เกิดขึ้น ฯลฯ ชั้น ๒ วิตก และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๒
เกิดขึ้น.

ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๓ วิตก และกภูตตารูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็น
สวิตกกสวิจารธรรม เกิดขึ้น ฯลฯ ชั้น ๒ วิตก และกภูตตารูป อาศัยชั้น
๒ เกิดขึ้น.

**[๔] ๘. อวิตกกถิการมัตตธรรม อาศัยอวิตกกถิการมัตต-
ธรรมเกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย**

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรม เกิดขึ้น ฯลฯ
ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๒ เกิดขึ้น.

ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรม
เกิดขึ้น ฯลฯ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๒ เกิดขึ้น.

**๙. สวิตกกถิการธรรม อาศัยอวิตกกถิการมัตตธรรม
เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย**

คือ ชั้นที่เป็นสวิตกกถิการธรรม อาศัยวิตก เกิดขึ้น.

ในปฏิสนธิขณะ ชั้นที่เป็นสวิตกกถิการธรรม อาศัยวิตก เกิดขึ้น.

**๑๐. อวิตกกถิการธรรม อาศัยอวิตกกถิการมัตตธรรม
เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย**

คือ วิการและจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นที่เป็นอวิตกกถิการมัตต-
ธรรมเกิดขึ้น, จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยวิตก เกิดขึ้น.

ในปฏิสนธิขณะ วิจารและกภูตตารูป อาศัยชั้นที่เป็นอวิตกกถิจาร-
มัตตธรรม เกิดขึ้น.

ในปฏิสนธิขณะ กภูตตารูป อาศัยวิตก เกิดขึ้น.

[๕] ๑๑. สวิตกกถิจารธรรม และอวิตกกถิจารธรรม อาศัย

อวิตกกถิจารมัตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้นที่เป็นสวิตกกถิจารธรรม และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยวิตก
เกิดขึ้น.

ในปฏิสนธิขณะ ชั้นที่เป็นสวิตกกถิจารธรรม และกภูตตารูป อาศัย
วิตก เกิดขึ้น.

๑๒. อวิตกกถิจารมัตตธรรม และอวิตกกถิจารธรรม

อาศัยอวิตกกถิจารมัตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือชั้น ๓ วิจารและจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอวิตกกถิจาร-
มัตตธรรม เกิดขึ้น ฯลฯ ชั้น ๒ วิจารและจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๒
เกิดขึ้น.

ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๓ วิจารและกภูตตารูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็น
อวิตกกถิจารธรรม เกิดขึ้น ฯลฯ ชั้น ๒ วิจาร และกภูตตารูป อาศัยชั้น ๒
เกิดขึ้น.

[๖] ๑๓. อวิตกกถิจารธรรม อาศัยอวิตกกถิจารธรรม

เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอวิตกกถาวิจาร์-
กรรมเกิดขึ้น ฯลฯ ชั้น ๒ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๒ เกิดขึ้น, จิตต-
สมุฏฐานรูป อาศัยวิจาร์ เกิดขึ้น.

ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๓ และกถัตถารูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอวิตกก-
ถาวิจาร์กรรม เกิดขึ้น ฯลฯ ชั้น ๒ และกถัตถารูป อาศัยชั้น ๒ เกิดขึ้น.

ในปฏิสนธิขณะ กถัตถารูป อาศัยวิจาร์ เกิดขึ้น, หทยัตถุ อาศัย
ชั้นทั้งหลายเกิดขึ้น ชั้นทั้งหลาย อาศัยหทยัตถุ เกิดขึ้น หทยัตถุ อาศัย
วิจาร์เกิดขึ้น, วิจาร์อาศัยหทยัตถุ เกิดขึ้น.

มหาภูตรูป ๓ อาศัยมหาภูตรูปเกิด ๑ เกิดขึ้น ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป
และกถัตถารูป ที่เป็นอุปาทารูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย เกิดขึ้น.

**๑๔. สวิตกกถาวิจาร์กรรม อาศัยอวิตกกถาวิจาร์กรรม
เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย**

คือ ในปฏิสนธิขณะ ชั้นที่เป็นสวิตกกถาวิจาร์กรรม อาศัยหทยัตถุ
เกิดขึ้น.

**๑๕. อวิตกกถาวิจาร์มัตตกรรม อาศัยอวิตกกถาวิจาร์กรรม
เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย**

คือ ชั้นที่เป็นอวิตกกถาวิจาร์มัตตกรรม อาศัยวิจาร์ เกิดขึ้น.

ในปฏิสนธิขณะ ชั้นที่เป็นอวิตกกถาวิจาร์มัตตกรรม อาศัยวิจาร์ เกิด
ขึ้น.

ในปฏิสนธิขณะ ชั้นที่เป็นอวิตกกถาวิจาร์มัตตกรรม อาศัยหทยัตถุ
เกิดขึ้น.

ในปฏิสนธิขณะ วิตก อาศัยหทยวัตถุ เกิดขึ้น.

[๗] ๑๖. สวิตักกสวิจารธรรม และอวิตักกสวิจารธรรม อาศัย

อวิตักกสวิจารธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ ชั้นที่เป็นสวิตักกสวิจารธรรม อาศัยหทยวัตถุ เกิดขึ้น, กภูตदारूप อาศัยมหาภูตารूप เกิดขึ้น.

๑๗. อวิตักกวิจารมัตตธรรม และอวิตักกวิจารธรรม

อาศัยอวิตักกวิจารธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้นที่เป็นอวิตักกวิจารมัตตธรรม และจิตตสมุฏฐานารूप อาศัยวิจารเกิดขึ้น.

ในปฏิสนธิขณะ ชั้นที่เป็นอวิตักกวิจารมัตตธรรม และกภูตदारूप อาศัยวิจาร เกิดขึ้น.

ในปฏิสนธิขณะ ชั้นที่เป็นอวิตักกวิจารมัตตธรรม อาศัยหทยวัตถุ เกิดขึ้น, กภูตदारूप อาศัยมหาภูตารूप เกิดขึ้น.

ในปฏิสนธิขณะ วิตก อาศัยหทยวัตถุ เกิดขึ้น กภูตदारूप อาศัยมหาภูตารूपเกิดขึ้น.

ในปฏิสนธิขณะ ชั้นที่เป็นอวิตักกวิจารมัตตธรรม และวิจาร อาศัยหทยวัตถุ เกิดขึ้น.

๑๘. สวิตักกสวิจารธรรม และอวิตักกวิจารมัตตธรรม

อาศัยอวิตักกวิจารธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ ชั้นที่เป็นสวิตักกวิจารธรรม และวิตก อาศัยหทยวัตถุ เกิดขึ้น.

[๘] ๑๘. สวิตักกสัจจธรรม อวิตักกวิจาร์มัตตธรรม และ
อวิตักกอวิจาร์จธรรม อาศัยอวิตักกอวิจาร์จธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุ-
ปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ ชั้นที่^๑เป็นสวิตักกสัจจธรรม และวิตก อาศัย
หทยวัตถุ เกิดขึ้น, กถัตตารูป อาศัยมหาภูตรูป เกิดขึ้น.

[๙] ๒๐. สวิตักกสัจจธรรม อาศัยสวิตักกสัจจธรรม
และอวิตักกอวิจาร์จธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ ชั้น^๓ อาศัยชั้น^๑ ที่เป็นสวิตักกสัจจธรรม
และหทยวัตถุ เกิดขึ้น ฯลฯ ชั้น^๒ อาศัยชั้น^๒ และหทยวัตถุ เกิดขึ้น.

๒๑. อวิตักกวิจาร์มัตตธรรม อาศัยสวิตักกสัจจธรรม
และอวิตักกอวิจาร์จธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ วิตก อาศัยชั้น^๓ที่เป็นสวิตักกสัจจธรรม และ
หทยวัตถุ เกิดขึ้น.

๒๒. อวิตักกอวิจาร์จธรรม อาศัย สวิตักกสัจจธรรม และ
อวิตักกอวิจาร์จธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น^๓ที่เป็นสวิตักกสัจจธรรม และ
มหาภูตรูป เกิดขึ้น.

ในปฏิสนธิขณะ กถัตตารูป อาศัยชั้น^๓ที่เป็นสวิตักกสัจจธรรม และ
มหาภูตรูป เกิดขึ้น.

[๑๐] ๒๓. สวิตักกสวิจารธรรม และอวิตักกสวิจารธรรม

อาศัย วิตักกสวิจารธรรม และอวิตักกสวิจารธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นสวิตักกสวิจารธรรม และหทยวัตถุ เกิดขึ้น ฯลฯ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๒ และหทยวัตถุ เกิดขึ้น. กัญตารูป อาศัยชั้นที่เป็นสวิตักกสวิจารธรรม และมหาภูตรูป เกิดขึ้น.

๒๔. อวิตักกวิจารมัตตธรรม และอวิตักกวิจารธรรม

อาศัยสวิตักกสวิจารธรรม และอวิตักกวิจารธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ วิตก อาศัยชั้นที่เป็นสวิตักกสวิจารธรรม และหทยวัตถุ เกิดขึ้น กัญตารูป อาศัยชั้นเป็นสวิตักกสวิจารธรรม และมหาภูตรูป เกิดขึ้น.

๒๕. สวิตักกสวิจารธรรม และอวิตักกวิจารมัตตธรรม

อาศัยสวิตักกสวิจารธรรม และอวิตักกวิจารธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๓ และวิตก อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นสวิตักกสวิจารธรรม และหทยวัตถุ เกิดขึ้น ฯลฯ ชั้น ๒ และวิตก อาศัยชั้น ๒ และหทยวัตถุ เกิดขึ้น.

[๑๑] ๒๖. สวิตักกวิจารธรรม อวิตักกวิจารมัตตธรรม และ

อวิตักกวิจารธรรม อาศัยสวิตักกสวิจารธรรม และอวิตักกวิจารธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๓ และวิตก อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นสวิตกก-
สวิจารณ์ธรรม และหทยวัตถุ เกิดขึ้น ฯลฯ ชั้น ๒ และวิตก อาศัยชั้น ๒
และหทยวัตถุ เกิดขึ้น กุฎตารูป อาศัยชั้นที่เป็นสวิตกกสวิจารณ์ธรรม และ
มหาภูตรูป เกิดขึ้น.

**[๑๒] ๒๗. สวิตกกสวิจารณ์ธรรม อาศัยอวิตกกวิจารณ์มัตตธรรม
และอวิตกกวิจารณ์ธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย**

คือ ในปฏิสนธิขณะ ชั้นที่เป็นสวิตกกสวิจารณ์ธรรม อาศัยวิตกและ
หทยวัตถุ เกิดขึ้น.

**๒๘. อวิตกกวิจารณ์มัตตธรรม อาศัยอวิตกกวิจารณ์มัตต-
ธรรม และอวิตกกวิจารณ์ธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย**

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอวิตกกวิจารณ์มัตตธรรมและวิจารณ์ เกิด
ขึ้น ฯลฯ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๒ และวิจารณ์ เกิดขึ้น.

ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอวิตกกวิจารณ์มัตตธรรม
และวิจารณ์ เกิดขึ้น ฯลฯ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๒ และวิจารณ์ เกิดขึ้น.

ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอวิตกกวิจารณ์มัตตธรรม
และหทยวัตถุ เกิดขึ้น ฯลฯ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๒ และหทยวัตถุ เกิดขึ้น.

**๒๙. อวิตกกวิจารณ์ธรรม อาศัยอวิตกกวิจารณ์มัตตธรรม
และอวิตกกวิจารณ์ธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย**

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขั้นที่เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรม และ
วิการ เกิดขึ้น, จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขั้นที่เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรม และ
มหาภูตรูป เกิดขึ้น, จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยวิตกและมหาภูตรูป เกิดขึ้น.

ในปฏิสนธิขณะ กุฎตารูป อาศัยขั้นที่เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรม
และวิการ เกิดขึ้น.

ในปฏิสนธิขณะ กุฎตารูป อาศัยขั้นที่เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรม
และมหาภูตรูป เกิดขึ้น.

ในปฏิสนธิขณะ กุฎตารูป อาศัยวิตกและมหาภูตรูป เกิดขึ้น.

ในปฏิสนธิขณะ วิการ อาศัยขั้นที่เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรมและ
หทยวัตถุ เกิดขึ้น.

[๑๓] ๓๐. สวิตกกถิการธรรม และอวิตกกถิการธรรม
อาศัยอวิตกกถิการมัตตธรรม และอวิตกกถิการธรรม เกิดขึ้นเพราะ
เหตุปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ ขั้นที่เป็นสวิตกกถิการธรรม อาศัยวิตก
และหทยวัตถุ เกิดขึ้น, กุฎตารูป อาศัยวิตกและมหาภูตรูป เกิดขึ้น.

๓๑. อวิตกกถิการมัตตธรรม และอวิตกกถิการธรรม
อาศัยอวิตกกถิการมัตตธรรม และอวิตกกถิการธรรม เกิดขึ้น เพราะ
เหตุปัจจัย

คือ ขั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขั้น ๑ ที่เป็นอวิตกกิจารมัตตธรรม และวิจาร เกิดขึ้น ฯลฯ ขั้น ๒ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขั้น ๒ และวิจาร เกิดขึ้น.

ในปฏิสนธิขณะ ขั้น ๓ และกภูตตารูป อาศัยขั้น ๑ ที่เป็นอวิตกกิจารมัตตธรรม และวิจาร เกิดขึ้น ฯลฯ ขั้น ๒ และกภูตตารูป อาศัยขั้น ๒ และวิจาร เกิดขึ้น.

ในปฏิสนธิขณะ ขั้น ๓ และวิจาร อาศัยขั้น ๑ ที่เป็นอวิตกกิจารมัตตธรรม และหทยัตถุ เกิดขึ้น ฯลฯ ขั้น ๒ และวิจาร อาศัยขั้น ๒ และหทยัตถุ เกิดขึ้น.

[๑๔] ๓๒. สวิตกกสวิจารธรรม อาศัยสวิตกกสวิจารธรรม และอวิตกกิจารมัตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขั้น ๓ อาศัยขั้น ๑ ที่เป็นสวิตกกสวิจารธรรม และวิตก เกิดขึ้น. ฯลฯ ขั้น ๒ อาศัยขั้น ๒ และวิตก เกิดขึ้น.

ในปฏิสนธิขณะขั้น ๓ อาศัยขั้น ๑ ที่เป็นสวิตกกสวิจารธรรม และวิตก เกิดขึ้น ฯลฯ ขั้น ๒ อาศัยขั้น ๒ และวิตก เกิดขึ้น.

๓๓. อวิตกกอวิจารธรรม อาศัยสวิตกกสวิจารธรรม และอวิตกกิจารมัตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขั้นที่เป็นสวิตกกสวิจารธรรม และวิตก เกิดขึ้น.

ในปฏิสนธิขณะ กภูตตารูป อาศัยขั้นที่เป็นอวิตกกิจารธรรม และวิตก เกิดขึ้น.

[๑๕] ๓๔. สวิตักกสวิจารธรรม และอวิตักกอวิจารณ์ธรรม
อาศัยสวิตักกสวิจารธรรม และอวิตักกวิจารณ์มัตตธรรม เกิดขึ้น
เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นสวิตักกสวิจาร-
ธรรมและวิตก เกิดขึ้น ฯลฯ ชั้น ๒ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๒ และ
วิตก เกิดขึ้น.

ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๓ และกภูตตารูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นสวิตักก-
สวิจารธรรม และวิตก เกิดขึ้น ฯลฯ ชั้น ๒ และกภูตตารูป อาศัยชั้น ๒
และวิตก เกิดขึ้น.

[๑๖] ๓๕. สวิตักกสวิจารธรรม อาศัย สวิตักกสวิจารธรรม
อวิตักกวิจารณ์มัตตธรรม และอวิตักกอวิจารณ์ธรรม เกิดขึ้น เพราะ
เหตุปัจจัย.

คือ ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นสวิตักกสวิจารธรรม
และหทยวัตถุ เกิดขึ้น ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๒ วิตกและหทยวัตถุ เกิดขึ้น

๓๖. อวิตักกอวิจารณ์ธรรม อาศัยสวิตักกวิจารณ์ธรรม
อวิตักกวิจารณ์มัตตธรรม และอวิตักกอวิจารณ์ธรรม เกิดขึ้น เพราะ
เหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นที่เป็นสวิตักกสวิจารธรรม วิตกและ
มหาภูตรูป เกิดขึ้น.

ในปฏิสนธิขณะ กฐิตารูป อาศัยชั้นที่เป็นสวิตกกถวิจารณ์
วิตก และมหาภูตรูป เกิดขึ้น.

[๑๗] ๓๗. สวิตกกถวิจารณ์ และอวิตกกถวิจารณ์
อาศัยสวิตกกถวิจารณ์ อวิตกกถวิจารณ์ และอวิตกก-
ถวิจารณ์ เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นสวิตกกถวิจารณ์
วิตกและหทยวัตถุ เกิดขึ้น ชั้น ๑ อาศัยชั้น ๓ วิตก และหทยวัตถุ เกิด
ขึ้น, ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๒ วิตก และหทยวัตถุ เกิดขึ้น. กฐิตารูป อาศัย
ชั้นที่เป็นสวิตกกถวิจารณ์ วิตก และมหาภูตรูป เกิดขึ้น.

๒. อารัมมณปัจจัย

[๑๘] ๑. สวิตกกถวิจารณ์ อาศัยสวิตกกถวิจารณ์ เกิด
ขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นสวิตกกถวิจารณ์ เกิดขึ้น ฯลฯ
ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๒ เกิดขึ้น.

ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

๒. อวิตกกถวิจารณ์ อาศัย สวิตกกถวิจารณ์
เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ วิตก อาศัยชั้นที่เป็นสวิตกกถวิจารณ์ เกิดขึ้น.
ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

[๑๘] ๓. สวิตกกถาธรรม และอวิตกกถาธรรม

อาศัยสวิตกกถาธรรม เกิดขึ้น เพราะอาร์มมณปัจจัย

คือ ชั้น ๓ และวิตก อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นสวิตกกถาธรรม เกิดขึ้น ฯลฯ ชั้น ๒ และวิตก อาศัยชั้น ๒ เกิดขึ้น.

ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

[๒๐] ๔. อวิตกกถาธรรม อาศัยอวิตกกถาธรรม

ธรรม เกิดขึ้น เพราะอาร์มมณปัจจัย

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอวิตกกถาธรรม เกิดขึ้น ฯลฯ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๒ เกิดขึ้น.

ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

๕. สวิตกกถาธรรม อาศัย อวิตกกถาธรรม

เกิดขึ้น เพราะอาร์มมณปัจจัย

คือ ชั้นที่เป็นสวิตกกถาธรรม อาศัยวิตก เกิดขึ้น.

ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

๖. อวิตกกถาธรรม อาศัยอวิตกกถาธรรม

เกิดขึ้น เพราะอาร์มมณปัจจัย

คือ วจาร อาศัยชั้นที่เป็นอวิตกกถาธรรม เกิดขึ้น.

ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

[๒๑] ๗. อวิตกกถาธรรม และอวิตกกถาธรรม

อาศัยอวิตกกถาธรรม เกิดขึ้น เพราะอาร์มมณปัจจัย

คือ ชั้น ๓ และวิการ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรม
เกิดขึ้น ฯลฯ ชั้น ๒ และวิการ อาศัยชั้น ๒ เกิดขึ้น.

ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

[๒๒] ๘. อวิตกกถิการธรรม อาศัย อวิตกกถิการธรรม
เกิดขึ้น เพราะอาร์มมณปัจจัย

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอวิตกกถิการธรรม เกิดขึ้น ฯลฯ
ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๒ เกิดขึ้น.

ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอวิตกกถิการธรรม
เกิดขึ้น ฯลฯ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๒ เกิดขึ้น.

ในปฏิสนธิขณะ ชั้นทั้งหลายอาศัยหทยวัตถุ เกิดขึ้น, วิการ อาศัย
หทยวัตถุ เกิดขึ้น.

๙. สวิตกกถิการธรรม อาศัยอวิตกกถิการธรรม
เกิดขึ้น เพราะอาร์มมณปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ ชั้นที่เป็นสวิตกกถิการธรรม อาศัยหทยวัตถุ
เกิดขึ้น.

๑๐. อวิตกกถิการมัตตธรรม อาศัยอวิตกกถิการธรรม
เกิดขึ้น เพราะอาร์มมณปัจจัย

คือ ชั้นที่เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรม อาศัยวิการ เกิดขึ้น.

ในปฏิสนธิขณะ ชั้นที่เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรม อาศัยวิการเกิดขึ้น.

ในปฏิสนธิขณะ ชั้นที่เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรม อาศัยหทยวัตถุ
เกิดขึ้น.

ในปฏิสนธิขณะ วิตก อาศัยหทยวัตถุ เกิดขึ้น.

[๒๓] ๑๑. อวิตกกถิการมัตตธรรม และอวิตกกถิการธรรม
อาศัยอวิตกกถิการธรรม เกิดขึ้น เพราะอาร์มมณปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ ชั้นที่เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรม และวิการ
อาศัยหทยวัตถุ เกิดขึ้น.

๑๒. สวิตกกถิการธรรม และอวิตกกถิการมัตตธรรม
อาศัยอวิตกกถิการธรรม เกิดขึ้น เพราะอาร์มมณปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ ชั้นที่เป็นสวิตกกถิการธรรม และวิตก อาศัย
หทยวัตถุ เกิดขึ้น.

[๒๔] ๑๓. สวิตกกถิการธรรม อาศัยสวิตกกถิการธรรม
และอวิตกกถิการธรรม เกิดขึ้น เพราะอาร์มมณปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นสวิตกกถิการธรรม
และหทยวัตถุ เกิดขึ้น ฯลฯ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๒ และหทยวัตถุเกิดขึ้น.

๑๔. อวิตกกถิการมัตตธรรม อาศัยสวิตกกถิการธรรม
และอวิตกกถิการธรรม เกิดขึ้น เพราะอาร์มมณปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ วิตก อาศัยชั้นที่เป็นสวิตกกถิการธรรม และ
หทยวัตถุ เกิดขึ้น.

**[๒๕] ๑๕. สวิตักกสวิจารธรรม และอวิตักกวิจาร์มัตตธรรม
อาศัย สวิตักกสวิจารธรรม และอวิตักกสวิจารธรรม เกิดขึ้น เพราะ
อาร์มมณปัจจัย**

คือ ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๓ และวิตก อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นสวิตักก-
สวิจารธรรม และหทยวัตถุ เกิดขึ้น ฯลฯ ชั้น ๒ และวิตก อาศัยชั้น ๒
และหทยวัตถุ เกิดขึ้น.

**[๒๖] ๑๖. สวิตักกสวิจารธรรม อาศัยอวิตักกวิจาร์มัตตธรรม
และอวิตักกสวิจารธรรม เกิดขึ้น เพราะอาร์มมณปัจจัย**

คือ ในปฏิสนธิขณะ ชั้นที่เป็นสวิตักกสวิจารธรรม อาศัยวิตก และ
หทยวัตถุ เกิดขึ้น.

**๑๗. อวิตักกวิจาร์มัตตธรรม อาศัยอวิตักกวิจาร์มัตต-
ธรรม และ อวิตักกสวิจารธรรม เกิดขึ้น เพราะอาร์มมณปัจจัย**

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอวิตักกวิจาร์มัตตธรรม และวิจาร์
เกิดขึ้น ฯลฯ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๒ และวิจาร์ เกิดขึ้น.

ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอวิตักกวิจาร์มัตตธรรม
และวิจาร์ เกิดขึ้น ฯลฯ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๒ และวิจาร์ เกิดขึ้น.

ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอวิตักกวิจาร์มัตตธรรม
และหทยวัตถุ เกิดขึ้น ฯลฯ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๒ และหทยวัตถุ เกิดขึ้น.

**๑๘ อวิตักกวิจาร์ธรรม อาศัยอวิตักกวิจาร์มัตตธรรม
และอวิตักกสวิจารธรรม เกิดขึ้น เพราะอาร์มมณปัจจัย**

คือ ในปฏิสนธิขณะ วิจารณ์ อาศัยขั้นที่เป็นอวิตกกวิจารณ์มัคคธรรม และหทยวัตถุ เกิดขึ้น.

[๒๓] ๑๕. อวิตกกวิจารณ์มัคคธรรม และอวิตกวิจารณ์ธรรม อาศัยอวิตกกวิจารณ์มัคคธรรม และอวิตกวิจารณ์ธรรม เกิดขึ้น เพราะอาร์มมณปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ ขั้น ๓ และวิจารณ์ อาศัยขั้น ๑ ที่เป็นอวิตกก-วิจารณ์มัคคธรรม และหทยวัตถุ เกิดขึ้น ฯลฯ ขั้น ๒ และวิจารณ์ อาศัยขั้น ๒ และหทยวัตถุ เกิดขึ้น.

[๒๔] ๒๐. สวิตกกวิจารณ์ธรรม อาศัยสวิตกกวิจารณ์ธรรม และอวิตกกวิจารณ์มัคคธรรม เกิดขึ้น เพราะอาร์มมณปัจจัย

คือ ขั้น ๓ อาศัยขั้น ๑ ที่เป็นสวิตกกวิจารณ์ธรรม และวิตก เกิดขึ้น ฯลฯ ขั้น ๒ อาศัยขั้น ๒ และวิตก เกิดขึ้น.

ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

๒๑. สวิตกกวิจารณ์ธรรม อาศัยสวิตกกวิจารณ์ธรรม อวิตกกวิจารณ์มัคคธรรม และอวิตกวิจารณ์ธรรม เกิดขึ้น เพราะ อาร์มมณปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ ขั้น ๓ อาศัยขั้น ๑ ที่เป็นสวิตกกวิจารณ์ธรรม วิตก และหทยวัตถุ เกิดขึ้น ฯลฯ ขั้น ๒ อาศัยขั้น ๒ วิตกและหทยวัตถุ เกิดขึ้น.

ปัจจัย ๒ จำแนกแล้ว โดยวิธีสาธยาย ปัจจัย ๒๐ ที่เหลือ ฟังจำแนก
โดยวิธีนั้น.

วิปยุตตปัจจัย

[๒๕] ๑. สวิตักกสัจจธรรม อาศัยสวิตักกสัจจธรรม

เกิดขึ้น เพราะวิปยุตตปัจจัย

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นสวิตักกสัจจธรรม เกิดขึ้น ฯลฯ
ชั้นทั้งหลาย อาศัยหทยวัตถุ เกิดขึ้น.

ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นสวิตักกสัจจธรรมเกิด
ขึ้น ฯลฯ ชั้นทั้งหลาย อาศัยหทยวัตถุ เกิดขึ้น เพราะวิปยุตตปัจจัย.

๒. อวิตักกวิจาร์มัตตธรรม อาศัย สวิตักกสัจจธรรม

เกิดขึ้น เพราะวิปยุตตปัจจัย

คือ วิตก อาศัยชั้นที่เป็นสวิตักกสัจจธรรม เกิดขึ้น, ชั้นทั้ง
หลาย อาศัยหทยวัตถุ เกิดขึ้น เพราะวิปยุตตปัจจัย.

ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ.

๓. อวิตักกอวิจาร์จธรรม อาศัยสวิตักกสัจจธรรม

เกิดขึ้น เพราะวิปยุตตปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นที่เป็นสวิตักกสัจจธรรม เกิดขึ้น,
หทยวัตถุ อาศัยชั้นทั้งหลาย เกิดขึ้น เพราะวิปยุตตปัจจัย.

ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ.

[๓๐] ๔. สวิตกกสวิจารธรรม และอวิตกกอวิจารธรรม

อาศัยสวิตกกสวิจารธรรม เกิดขึ้น เพราะวิปยุตตปัจจัย

คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นสวิตกกสวิจารธรรม เกิดขึ้น ฯลฯ ชั้นทั้งหลาย อาศัยทथยัตถุ เกิดขึ้น เพราะวิปยุตตปัจจัย, จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลาย เกิดขึ้น เพราะวิปยุตตปัจจัย.

ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ.

๕. สวิตกกสวิจารธรรม และอวิตกกอวิจารมัตตธรรม

อาศัยสวิตกกสวิจารธรรม เกิดขึ้น เพราะวิปยุตตปัจจัย

คือ วิตกและจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นที่เป็นสวิตกกสวิจารธรรม เกิดขึ้น วิตก อาศัยทथยัตถุ เกิดขึ้น เพราะวิปยุตตปัจจัย, จิตตสมุฏฐานรูปอาศัยชั้นทั้งหลาย เกิดขึ้น เพราะวิปยุตตปัจจัย.

ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ.

๖. สวิตกกสวิจารธรรม และอวิตกกอวิจารมัตตธรรม

อาศัยสวิตกกสวิจารธรรม เกิดขึ้น เพราะวิปยุตตปัจจัย

คือ ชั้น ๓ และวิตก อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นสวิตกกสวิจารธรรม เกิดขึ้น ฯลฯ ชั้น ๒ และวิตก อาศัยชั้น ๒ เกิดขึ้น, ชั้นทั้งหลาย อาศัยทथยัตถุ เกิดขึ้น เพราะวิปยุตตปัจจัย.

ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ.

[๓๑] ๗. สวิตักกสวิจารธรรม อวิตักกจิวารมัตตธรรม และ
อวิตักกอจิวารธรรม อาศัยสวิตักกสวิจารธรรม เกิดขึ้น เพราะ
วิปยุตตปัจจัย

คือ ชั้น ๓ วิตก และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นสวิตักก-
สวิจารธรรม เกิดขึ้น, ฯลฯ ชั้น ๒ วิตก และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๒
เกิดขึ้น, ชั้นทั้งหลาย และวิตก อาศัยหทยวัตถุ เกิดขึ้น เพราะวิปยุตต-
ปัจจัย, จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลาย เกิดขึ้น เพราะวิปยุตตปัจจัย.

ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ.

[๓๒] ๘. อวิตักกจิวารมัตตธรรม อาศัยอวิตักกจิวารมัตต-
ธรรม เกิดขึ้น ฯลฯ

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอวิตักกจิวารมัตตธรรม เกิดขึ้น
ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๒ ฯลฯ ชั้นทั้งหลาย อาศัยหทยวัตถุ เกิดขึ้น เพราะ
วิปยุตตปัจจัย.

ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ.

๙. สวิตักกสวิจารธรรม อาศัยอวิตักกจิวารมัตตธรรม
เกิดขึ้น เพราะวิปยุตตปัจจัย

คือ ชั้นที่เป็นสวิตักกสวิจารธรรม อาศัยวิตก เกิดขึ้น ชั้นทั้งหลาย
อาศัยหทยวัตถุ เกิดขึ้น เพราะวิปยุตตปัจจัย.

ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ.

๑๐. อวิตกกถาวิจยธรรม อาศยอวิตกกถาวิจยธรรม

เกิดขึ้น เพราะวิปยุตตปัจจย

คือ วิจย และจิตตสมุฏฐานรูป อาศยชั้นที่เป็นอวิตกกถาวิจยธรรม เกิดขึ้น, วิจย อาศยหทยวัตถุ เกิดขึ้น เพราะวิปยุตตปัจจย, จิตตสมุฏฐานรูป อาศยชั้นทั้งหลาย เกิดขึ้น เพราะวิปยุตตปัจจย, จิตตสมุฏฐานรูป อาศยวิตก เกิดขึ้น, จิตตสมุฏฐานรูป อาศยวิตก เกิดขึ้น, วิตก เกิดขึ้น เพราะวิปยุตตปัจจย.

ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

[๓๓] ๑๑. สวิตกกถาวิจยธรรม และอวิตกกถาวิจยธรรม

อาศยอวิตกกถาวิจยธรรม เกิดขึ้น เพราะวิปยุตตปัจจย

คือ ชั้นที่เป็นสวิตกกถาวิจยธรรม และจิตตสมุฏฐานรูป อาศยวิตก เกิดขึ้น, ชั้นทั้งหลาย อาศยหทยวัตถุ เกิดขึ้น เพราะวิปยุตตปัจจย, จิตตสมุฏฐานรูป อาศยวิตก เกิดขึ้น เพราะวิปยุตตปัจจย.

ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

๑๒. อวิตกกถาวิจยธรรม และอวิตกกถาวิจยธรรม

อาศยอวิตกกถาวิจยธรรม เกิดขึ้น เพราะวิปยุตตปัจจย

คือ ชั้น ๓ วิจย และจิตตสมุฏฐานรูป อาศยชั้น ๑ ที่เป็นอวิตกกถาวิจยธรรม เกิดขึ้น ฯลฯ ชั้น ๒ วิจย และจิตตสมุฏฐานรูป อาศยชั้น ๒ เกิดขึ้น. ชั้นทั้งหลาย และวิจย อาศยหทยวัตถุ เกิดขึ้น จิตตสมุฏฐานรูป อาศยชั้นทั้งหลาย เกิดขึ้น เพราะวิปยุตตปัจจย.

ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

[๓๔] ๑๓. อวิตกกอวิจารณ์ อาศัยอวิตกกอวิจารณ์

เกิดขึ้น เพราะวิปยุตตปัจจัย

คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอวิตกกอวิจารณ์ เกิดขึ้น ฯลฯ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๒ ฯลฯ ชั้นทั้งหลาย อาศัยหทยวัตถุ เกิดขึ้น เพราะวิปยุตตปัจจัย จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลาย เกิดขึ้น เพราะวิปยุตตปัจจัย, จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยวิจารณ์ เกิดขึ้น จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยวิจารณ์ เกิดขึ้น เพราะวิปยุตตปัจจัย.

ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ กภูตตารูป อาศัยวิจารณ์ เกิดขึ้น, กภูตตารูป อาศัยวิจารณ์ เกิดขึ้น เพราะวิปยุตตปัจจัย.

หทยวัตถุ อาศัยชั้นทั้งหลาย เกิดขึ้น ชั้นทั้งหลาย อาศัยหทยวัตถุ เกิดขึ้น, ชั้นทั้งหลายอาศัยหทยวัตถุ เกิดขึ้น เพราะวิปยุตตปัจจัย, หทยวัตถุ อาศัยชั้นทั้งหลาย เกิดขึ้น เพราะวิปยุตตปัจจัย.

หทยวัตถุ อาศัยวิจารณ์ เกิดขึ้น, วิจารณ์ อาศัยหทยวัตถุ เกิดขึ้น, วิจารณ์อาศัยหทยวัตถุ เกิดขึ้น เพราะวิปยุตตปัจจัย, หทยวัตถุ อาศัยวิจารณ์ เกิดขึ้น เพราะวิปยุตตปัจจัย.

มหาภูตรูป ๓ อาศัยมหาภูตรูป ๑ เกิดขึ้น ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป กภูตตารูป ที่เป็นอุปาทารูป อาศัยมหาภูตรูป เกิดขึ้น, จิตตสมุฏฐานรูป กภูตตารูป ที่เป็นอุปาทารูป อาศัยชั้นทั้งหลาย เกิดขึ้น เพราะวิปยุตตปัจจัย.

๑๔. สวิตกกสวิวิจารณ์ อาศัยอวิตกกอวิจารณ์

เกิดขึ้น เพราะวิปยุตตปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ ชั้นที่เป็นสวิตกกสวิวิจารณ์ อาศัยหทยวัตถุ เกิดขึ้น ชั้นทั้งหลาย อาศัยหทยวัตถุ เกิดขึ้น เพราะวิปยุตตปัจจัย.

๑๕. อวิตกกถิการมัตตธรรม อาศัยอวิตกกถิการธรรม

เกิดขึ้น เพราะวิปยุตตปัจจัย

คือ ชั้นที่เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรม อาศัยอถิการ เกิดขึ้น, ชั้นทั้งหลาย อาศัยหทยวัตถุ เกิดขึ้น. เพราะวิปยุตตปัจจัย.

ในปฏิสนธิขณะ ชั้นที่เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรม อาศัยอถิการ เกิดขึ้น, ชั้นทั้งหลาย อาศัยหทยวัตถุ เกิดขึ้น เพราะวิปยุตตปัจจัย.

ในปฏิสนธิขณะ ชั้นที่เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรม อาศัยหทยวัตถุ เกิดขึ้น ชั้นทั้งหลาย อาศัยหทยวัตถุ เกิดขึ้น เพราะวิปยุตตปัจจัย

ในปฏิสนธิขณะ วิตก อาศัยหทยวัตถุ เกิดขึ้น, วิตก อาศัยหทยวัตถุ เกิดขึ้น เพราะวิปยุตตปัจจัย.

[๑๕] ๑๖. สวิตกกถิการธรรม และอวิตกกถิการธรรม

อาศัยอวิตกกถิการธรรม เกิดขึ้น เพราะวิปยุตตปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ ชั้นที่เป็นสวิตกกถิการธรรม อาศัยหทยวัตถุ เกิดขึ้น, กถิตตารูป อาศัยมหาภูตรูป เกิดขึ้น ชั้นทั้งหลาย อาศัยหทยวัตถุ เกิดขึ้น เพราะวิปยุตตปัจจัย, กถิตตารูป อาศัยชั้นทั้งหลาย เกิดขึ้น เพราะวิปยุตตปัจจัย.

๑๗. อวิตกกถิการมัตตธรรม และอวิตกกถิการธรรม

อาศัยอวิตกกถิการธรรม เกิดขึ้น เพราะวิปยุตตปัจจัย

คือ ชั้นที่เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรม และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยอถิการ เกิดขึ้น, ชั้นทั้งหลาย อาศัยหทยวัตถุ เกิดขึ้น เพราะวิปยุตตปัจจัย จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยอถิการ เกิดขึ้น เพราะวิปยุตตปัจจัย.

ในปฏิสนธิขณะ ชั้นที่เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรม และกถิตตารูป อาศัยอถิการ เกิดขึ้น, ชั้นทั้งหลาย อาศัยหทยวัตถุ เกิดขึ้น เพราะวิปยุตตปัจจัย, กถิตตารูป อาศัยอถิการ เกิดขึ้น เพราะวิปยุตตปัจจัย.

ในปฏิสนธิขณะ ชั้นที่เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรม อาศัยหทยวัตถุ เกิดขึ้น กภูตตารูป อาศัยมหาภูตรูป เกิดขึ้น ชั้นทั้งหลาย อาศัยหทยวัตถุ เกิดขึ้น, เพราะวิปยุตตปัจจย, กภูตตารูป อาศัยชั้นทั้งหลาย เกิดขึ้น เพราะวิปยุตตปัจจย.

ในปฏิสนธิขณะ วิตก อาศัยหทยวัตถุ เกิดขึ้น, กภูตตารูป อาศัยมหาภูตรูป เกิดขึ้น, วิตก อาศัยหทยวัตถุ เกิดขึ้น เพราะวิปยุตตปัจจย. กภูตตารูป อาศัยชั้นทั้งหลาย เกิดขึ้น เพราะวิปยุตตปัจจย.

ในปฏิสนธิขณะ ชั้นที่เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรม และวิการ อาศัยหทยวัตถุ เกิดขึ้น, ชั้นทั้งหลาย อาศัยหทยวัตถุ เกิดขึ้น เพราะวิปยุตตปัจจย.

๑๘. สวิตกกถิการธรรม และอวิตกกถิการมัตตธรรม

อาศัยอวิตกกถิการธรรม เกิดขึ้น เพราะวิปยุตตปัจจย

คือ ในปฏิสนธิขณะ ชั้นที่เป็นสวิตกกถิการธรรม และวิตก อาศัยหทยวัตถุ เกิดขึ้น, ชั้นที่เป็นสวิตกกถิการธรรม อาศัยหทยวัตถุ เกิดขึ้น เพราะวิปยุตตปัจจย.

[๑๖] ๑๙. สวิตกกถิการธรรม อวิตกกถิการมัตตธรรม และอวิตกกถิการธรรม อาศัยอวิตกกถิการธรรม เกิดขึ้น เพราะวิปยุตตปัจจย

คือ ในปฏิสนธิขณะ ชั้นที่เป็นสวิตกกถิการธรรม และวิตก อาศัยหทยวัตถุ เกิดขึ้น, กภูตตารูป อาศัยมหาภูตรูป เกิดขึ้น, ชั้นทั้งหลาย

และวิตก อาศัยหทยวัตถุ เกิดขึ้น เพราะวิปยุตตปัจจัย กฐัตตารูป อาศัย
ขั้นทั้งหลายเกิดขึ้น เพราะวิปยุตตปัจจัย.

[๓๗] ๒๐. สวิตักกสัจจธรรม อาศัยสวิตักกสัจจธรรม
และอวิตักกสัจจธรรม เกิดขึ้น เพราะวิปยุตตปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ ขั้น ๓ อาศัยขั้น ๑ ที่เป็นสวิตักกสัจจธรรม
และหทยวัตถุ เกิดขึ้น ฯลฯ ขั้นทั้งหลาย อาศัยหทยวัตถุ เกิดขึ้น เพราะ
วิปยุตตปัจจัย.

๒๑. อวิตักกสัจจธรรม อาศัยสวิตักกสัจจธรรม
และอวิตักกสัจจธรรม เกิดขึ้น เพราะวิปยุตตปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ วิตก อาศัยขั้นที่เป็นสวิตักกสัจจธรรม และ
หทยวัตถุ เกิดขึ้น วิตก อาศัยหทยวัตถุ เกิดขึ้น เพราะวิปยุตตปัจจัย.

๒๒. อวิตักกสัจจธรรม อาศัยสวิตักกสัจจธรรม
และอวิตักกสัจจธรรม เกิดขึ้น เพราะวิปยุตตปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขั้นที่เป็นสวิตักกสัจจธรรม และ
มหาภูตรูป เกิดขึ้น, จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขั้นทั้งหลาย เกิดขึ้น เพราะ
วิปยุตตปัจจัย. ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ.

[๓๘] ๒๓. สวิตักกสัจจธรรม และอวิตักกสัจจธรรม
อาศัยสวิตักกสัจจธรรม และอวิตักกสัจจธรรม เกิดขึ้น เพราะ
วิปยุตตปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๑ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นสวิตกกถาวิจารธรรม และหทยวัตถุ เกิดขึ้น ฯลฯ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๒ และหทยวัตถุ เกิดขึ้น, กฐิตารูป อาศัยชั้นที่เป็นสวิตกกถาวิจารธรรม และมหาภูตรูป เกิดขึ้น เพราะ วิปยุตตปัจจัย ชั้นทั้งหลาย อาศัยหทยวัตถุ เกิดขึ้น เพราะวิปยุตตปัจจัย กฐิตารูป อาศัยชั้นทั้งหลาย เกิดขึ้น เพราะวิปยุตตปัจจัย.

๒๔. อวิตกกถาวิจารมัตตธรรม และอวิตกกถาวิจารธรรม
อาศัยสวิตกกถาวิจารธรรม และอวิตกกถาวิจารธรรม เกิดขึ้น เพราะ
วิปยุตตปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ วิตก อาศัยชั้นที่เป็นสวิตกกถาวิจารธรรม และหทยวัตถุ เกิดขึ้น กฐิตารูป อาศัยชั้นที่เป็นสวิตกกถาวิจารธรรม และมหาภูตรูป เกิดขึ้น, วิตก อาศัยหทยวัตถุ เกิดขึ้น กฐิตารูป อาศัยชั้นทั้งหลาย เกิดขึ้น เพราะวิปยุตตปัจจัย.

๒๕. สวิตกกถาวิจารธรรม และอวิตกกถาวิจารมัตตธรรม
อาศัยสวิตกกถาวิจารธรรม และอวิตกกถาวิจารธรรม เกิดขึ้น เพราะ
วิปยุตตปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๑ และวิตก อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นสวิตกกถาวิจารธรรม และหทยวัตถุ เกิดขึ้น ฯลฯ ชั้น ๒ และวิตก อาศัยชั้น ๒ และหทยวัตถุ เกิดขึ้น, ชั้นทั้งหลาย และวิตก อาศัยหทยวัตถุ เกิดขึ้น เพราะวิปยุตตปัจจัย.

[๓๕] ๒๖. สวิตักกสวิจารธรรม อวิตักกวิจารมัตตธรรม และ
อวิตักกอวิจารธรรม อาศัยสวิตักกสวิจารธรรม และอวิตักกอวิจาร-
ธรรม เกิดขึ้น เพราะวิปยุตตปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๑ และวิตก อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นสวิตักก-
สวิจารธรรม และหทยวัตถุ เกิดขึ้น ฯลฯ ชั้น ๒ และวิตก อาศัยชั้น ๒
และหทยวัตถุ เกิดขึ้น, กุฏิตตารูป อาศัยชั้นทั้งหลาย ที่เป็นสวิตักกสวิจาร-
ธรรม และมหาภูตรูป เกิดขึ้น, ชั้นทั้งหลายและวิตก อาศัยหทยวัตถุ
เกิดขึ้น เพราะวิปยุตตปัจจัย. กุฏิตตารูป อาศัยชั้นทั้งหลาย เกิดขึ้น เพราะ
วิปยุตตปัจจัย.

[๔๐] ๒๗. สวิตักกสวิจารธรรม อาศัยอวิตักกวิจารมัตตธรรม
และอวิตักกอวิจารธรรม เกิดขึ้น เพราะวิปยุตตปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ ชั้นที่เป็นสวิตักกสวิจารธรรม อาศัยวิตก และ
หทยวัตถุ เกิดขึ้น ชั้นทั้งหลาย อาศัยหทยวัตถุ เกิดขึ้น เพราะวิปยุตต-
ปัจจัย.

๒๘. อวิตักกวิจารมัตตธรรม อาศัยอวิตักกวิจารมัตต-
ธรรม และอวิตักกอวิจารธรรม เกิดขึ้น ฯลฯ

คือ ชั้น ๑ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอวิตักกวิจารมัตตธรรม และวิจาร
เกิดขึ้น ฯลฯ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๒ ฯลฯ ชั้นทั้งหลายอาศัยหทยวัตถุ เกิดขึ้น
เพราะวิปยุตตปัจจัย.

ในปฏิสนธิขณะ ชั้นที่ ๓ อาศัยชั้นที่ ๑ ที่เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรม และวิการ เกิดขึ้น ฯลฯ ชั้นที่ ๒ อาศัยชั้นที่ ๒ ฯลฯ ชั้นทั้งหลายอาศัยหทยวัตถุเกิดขึ้น เพราะวิปยุตตปัจจัย.

ในปฏิสนธิขณะ ชั้นที่ ๓ อาศัยชั้นที่ ๑ ที่เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรม และหทยวัตถุ เกิดขึ้น ฯลฯ ชั้นที่ ๒ อาศัยชั้นที่ ๒ และหทยวัตถุ. ชั้นทั้งหลายอาศัยหทยวัตถุ เกิดขึ้น เพราะวิปยุตตปัจจัย.

๒๘. อวิตกกถิการธรรม อาศัยอวิตกกถิการมัตตธรรม

และอวิตกกถิการธรรม เกิดขึ้น ฯลฯ

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นที่เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรม และวิการเกิดขึ้น เพราะวิปยุตตปัจจัย จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายและวิการ เกิดขึ้น เพราะวิปยุตตปัจจัย จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นที่เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรม และมหาภูตรูปเกิดขึ้น, จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายเกิดขึ้น เพราะวิปยุตตปัจจัย, จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยวิตกและมหาภูตรูป เกิดขึ้น, จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยวิตก เกิดขึ้น เพราะวิปยุตตปัจจัย.

ในปฏิสนธิขณะ กภูตตารูป อาศัยชั้นทั้งหลาย ที่เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรม และวิการ เกิดขึ้น, กภูตตารูป อาศัยชั้นทั้งหลาย และวิการ เกิดขึ้น เพราะวิปยุตตปัจจัย.

ในปฏิสนธิขณะ กภูตตารูป อาศัยชั้นที่เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรม และมหาภูตรูป เกิดขึ้น กภูตตารูป อาศัยชั้นทั้งหลาย เกิดขึ้น.

ในปฏิสนธิขณะ กภูตตารูป อาศัยวิตก และมหาภูตรูป เกิดขึ้น, กภูตตารูป อาศัยวิตก เกิดขึ้น เพราะวิปยุตตปัจจัย.

ในปฏิสนธิขณะ วิหาร อาศัยขั้นที่เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรม และ
หทยวัตถุ เกิดขึ้น, วิหาร อาศัยหทยวัตถุ เกิดขึ้น เพราะวิปยุตตปัจจัย.

[๔๑] ๓๐. สวิตกกถิการธรรม และอวิตกกถิการธรรม
อาศัย อวิตกกถิการมัตตธรรม และอวิตกกถิการธรรม เกิดขึ้น
เพราะวิปยุตตปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ ขั้นที่เป็นสวิตกกถิการธรรม อาศัยวิตก และ
หทยวัตถุ เกิดขึ้น. กฐิตตารูป อาศัยวิตก และมหาภูตรูป เกิดขึ้น, ขั้น
ทั้งหลาย อาศัยหทยวัตถุ เกิดขึ้น กฐิตตารูป อาศัยวิตก เกิดขึ้น เพราะ
วิปยุตตปัจจัย.

๓๑. อวิตกกถิการมัตตธรรม และอวิตกกถิการธรรม
อาศัยอวิตกกถิการมัตตธรรม และอวิตกกถิการธรรมเกิดขึ้น เพราะ
วิปยุตตปัจจัย ฯลฯ

คือ ขั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขั้น ที่เป็นอวิตกกถิการ-
มัตตธรรม และวิหาร เกิดขึ้น ฯลฯ ขั้นทั้งหลาย อาศัยหทยวัตถุ เกิดขึ้น
เพราะวิปยุตตปัจจัย, จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขั้นทั้งหลาย และวิหาร เกิดขึ้น
เพราะวิปยุตตปัจจัย.

ในปฏิสนธิขณะ ขั้น ๓ และกฐิตตารูป อาศัยขั้น ๑ ที่เป็นอวิตกก-
ถิการมัตตธรรม และวิหาร เกิดขึ้น ฯลฯ ขั้นทั้งหลาย อาศัยหทยวัตถุ เกิด
ขึ้น เพราะวิปยุตตปัจจัย กฐิตตารูป อาศัยขั้นทั้งหลาย และวิหาร
เกิดขึ้น เพราะวิปยุตตปัจจัย.

ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรม และหทยวัตถุ เกิดขึ้น, ฯลฯ ชั้น ๒ และ ฯลฯ กฐัตตารูป อาศัยชั้นที่เป็น อวิตกกถิการมัตตธรรม และมหาภูตรูป เกิดขึ้น, ชั้นทั้งหลายอาศัย หทยวัตถุ เกิดขึ้น เพราะวิปยุตตปัจจัย, กฐัตตารูป อาศัยชั้นทั้งหลาย เกิดขึ้น เพราะ วิปยุตตปัจจัย.

ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๓ และวิการ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอวิตกกถิการ- มัตตธรรมและ หทยวัตถุ เกิดขึ้น ฯลฯ ชั้น ๒ และวิการอาศัยชั้น ๒ ฯลฯ หทยวัตถุ เกิดขึ้น เพราะวิปยุตตปัจจัย.

[๔๒] ๓๒. สวิตกกถิการธรรม อาศัยสวิตกกถิการธรรม และอวิตกกถิการมัตตธรรม เกิดขึ้น ฯลฯ

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นสวิตกกถิการธรรม และวิตก เกิดขึ้น ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๒ และวิตก เกิดขึ้น ชั้นทั้งหลายอาศัยหทยวัตถุ เกิดขึ้น เพราะวิปยุตตปัจจัย.

ในปฏิสนธิขณะ ชั้นทั้งหลาย อาศัยหทยวัตถุ เกิดขึ้น เพราะวิปยุตต- ปัจจัย.

๓๓. อวิตกกถิการธรรม อาศัยสวิตกกถิการธรรม และอวิตกกถิการมัตตธรรม เกิดขึ้น ฯลฯ

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ที่เป็นสวิตกกถิการธรรม และวิตก เกิดขึ้น, จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายและวิตกเกิดขึ้น เพราะวิปยุตต- ปัจจัย.

ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ กฐัตตารูป อาศัยชั้นทั้งหลายและวิตกเกิดขึ้น เพราะวิปยุตตปัจจัย.

[๔๓] ๓๔. สวิตักกสวิจารธรรม และอวิตักกสวิจารธรรม

อาศัยสวิตักกสวิจารธรรม และอวิตักกสวิจารมัตตธรรม เกิดขึ้น ฯลฯ

คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นสวิตักกสวิจารธรรม และวิตกเกิดขึ้น ฯลฯ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๒ ฯลฯ ชั้นทั้งหลาย อาศัยหทยวัตถุเกิดขึ้น เพราะวิปยุตตปัจจัย, จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลาย และวิตก เกิดขึ้น เพราะวิปยุตตปัจจัย.

ในปฏิสนธิขณะ ชั้นทั้งหลาย อาศัยหทยวัตถุ เกิดขึ้น เพราะวิปยุตตปัจจัย กกัฏตารูป อาศัยชั้นทั้งหลายและวิตก เกิดขึ้น เพราะวิปยุตตปัจจัย.

[๔๔] ๓๕. สวิตักกสวิจารธรรม อาศัยสวิตักกสวิจารธรรม

อวิตักกสวิจารมัตตธรรม และอวิตักกสวิจารธรรม เกิดขึ้น ฯลฯ

คือ ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ที่เป็นสวิตักกสวิจารธรรม วิตก และหทยวัตถุ เกิดขึ้น ฯลฯ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๒ ฯลฯ ชั้นทั้งหลาย อาศัยหทยวัตถุ เกิดขึ้น เพราะวิปยุตตปัจจัย.

๓๖. อวิตักกสวิจารธรรม อาศัยอวิตักกสวิจารธรรม

อวิตักกสวิจารมัตตธรรม และอวิตักกสวิจารธรรม เกิดขึ้น ฯลฯ

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นที่เป็นอวิตักกสวิจารธรรม วิตก และมหาภูตรูป เกิดขึ้น, จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลาย และวิตก เกิดขึ้น เพราะวิปยุตตปัจจัย.

ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ กกัฏตารูป อาศัยชั้นทั้งหลายและวิตก เกิดขึ้น เพราะวิปยุตตปัจจัย.

[๔๕] ๓๗. สวิตกกสวิจารณ์ และอวิตกกวิจารณ์

อาศัยสวิตกกวิจารณ์ อวิตกกวิจารณ์มัตตธรรม และอวิตกก-
วิจารณ์ เกิดขึ้น เพราะวิปยุตตปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นสวิตกกวิจารณ์
วิตก และหทยวัตถุ เกิดขึ้น ฯลฯ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๒ ฯลฯ กุฎตารูป
อาศัยชั้นที่เป็นสวิตกกวิจารณ์ วิตก และมหาภูตรูป เกิดขึ้น, ชั้น
ทั้งหลายอาศัยหทยวัตถุเกิดขึ้น เพราะวิปยุตตปัจจัย, กุฎตารูป อาศัยชั้น
ทั้งหลายและวิตกเกิดขึ้น เพราะวิปยุตตปัจจัย.

[๔๖] สวิตกกวิจารณ์ อาศัยสวิตกกวิจารณ์ เกิดขึ้น

เพราะอตฺถิปัจจัย ฯลฯ เพราะนตฺถิปัจจัย ฯลฯ เพราะวิตปัจจัย ฯลฯ
เพราะอวิตปัจจัย

การนับจำนวนวาระในอนุโลมแห่งปฏิจวาระ

สุทฺถมุลกนัย

[๔๗] ในเหตุปัจจัย มี ๓๗ วาระ ในอาร์มมณปัจจัย มี ๒๑ วาระ
ในอริปติปัจจัย มี ๒๓ วาระ ในอนันตรปัจจัย มี ๒๑ วาระ ในสมนันตร-
ปัจจัย มี ๒ วาระ ในสหชาติปัจจัย มี ๓๗ วาระ ในอัญญมัญญปัจจัย มี
๒๘ วาระ ในนิสสยปัจจัย มี ๓๗ วาระ ในอุปนิสสยปัจจัย มี ๒๑ วาระ ใน
ปุเรชาติปัจจัย มี ๑๑ วาระ ในอาเสวนปัจจัย มี ๑๑ วาระ ในกัมมปัจจัย
มี ๓๗ วาระ ในวิปากปัจจัย มี ๓๗ วาระ ในอาหารปัจจัย ในอินทริยปัจจัย
ในฌานปัจจัย ในมคฺคปัจจัย แต่ละปัจจัย มี ๓๗ วาระ ในสัมปยุตตปัจจัย มี

๒๐ วาระ ในวิปยุตตปัจจย มี ๓๗ วาระ ในอตฺถิปัจจย มี ๓๗ วาระ ใน
นตฺถิปัจจย มี ๒๑ วาระ ในวิคตปัจจย มี ๒๑ วาระ ในอวิคตปัจจย มี ๓๗
วาระ.

เพราะเหตุปัจจย ในอาร์มมณปัจจย มี ๒๑ วาระ ฯลฯ
ในกุสลติกะท่านนับไว้อย่างไร ในติกะนี้ ฟังนับอย่างนั้น.

อนุโลมนัย จบ

ปัจจนียานัย

๑. เหตุปัจจย

[๔๘] ๑. สวิตักกสวิจารธรรม อาศัย วิตักกสวิจารธรรม เกิด

ขึ้น เพราะนเหตุปัจจย

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นสวิตักกสวิจารธรรม ซึ่งเป็นเหตุกะ
เกิดขึ้น ฯลฯ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๒ เกิดขึ้น.

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

โมหะ ที่สหระคด้วยวิจิกจณา ที่สหระคด้วยอุทฺธจจะ อาศัยชั้นที่
สหระคด้วยวิจิกจณา ที่สหระคด้วยอุทฺธจจะ เกิดขึ้น.

๒. อวิตักกวิจารมัตตธรรม อาศัยสวิตักกสวิจารธรรม

เกิดขึ้น เพราะนเหตุปัจจย

คือ วิตก อาศัยชั้นที่เป็นสวิตักกสวิจารธรรม ซึ่งเป็นเหตุกะ เกิด
ขึ้น

ข้อความต่อจากนี้ขาดไป ข้อความเต็มเป็น ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่
เป็นสวิตักกสวิจารธรรม ซึ่งเป็นเหตุกะ เกิดขึ้น, ชั้น ๑ อาศัยชั้น ๓ เกิดขึ้น, ชั้น ๒
อาศัยชั้น ๒ เกิดขึ้น. (ดูข้อความเต็มทำนองนี้จากข้อ ๖๒)

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

๓. อวิตกกถาวิจารณ์ อาศัยสวิตกกถาวิจารณ์ เกิด

ขึ้น เพราะนเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขั้นที่เป็นสวิตกกถาวิจารณ์ ซึ่งเป็น
อเหตุกะ เกิดขึ้น.

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

[๔๕] ๔. สวิตกกถาวิจารณ์ และอวิตกกถาวิจารณ์ อาศัย

สวิตกกถาวิจารณ์ เกิดขึ้น เพราะนเหตุปัจจัย

คือ ขั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขั้น ที่เป็นสวิตกกถาวิจารณ์
ซึ่งเป็นอเหตุกะ เกิดขึ้น ฯลฯ ขั้น ๒ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัย
ขั้น ๒ เกิดขึ้น.

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

๕. อวิตกกถาวิจารณ์ และอวิตกกถาวิจารณ์

อาศัยสวิตกกถาวิจารณ์ เกิดขึ้น เพราะนเหตุปัจจัย

คือ วิตก และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขั้นที่เป็นสวิตกกถาวิจารณ์
ซึ่งเป็นอเหตุกะ เกิดขึ้น.

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

๖. สวิตกกถาวิจารณ์ และอวิตกกถาวิจารณ์

อาศัยสวิตกกถาวิจารณ์ เกิดขึ้น เพราะนเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ และวิตก อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นสวิตกกถาวิจยธรรม ซึ่ง
เป็นเหตุเกิด ขึ้น ฯลฯ ชั้น ๒ และวิตก อาศัยชั้น ๒ เกิดขึ้น.

ในเหตุกปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

[๕๐] ๗. สวิตกกถาวิจยธรรม อวิตกกถาวิจยธรรม และ
อวิตกกถาวิจยธรรม อาศัยสวิตกกถาวิจยธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุ-
ปัจจัย

คือ ชั้น ๓ วิตก และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นสวิตก-
กถาวิจยธรรม ซึ่งเป็นเหตุเกิด ขึ้น ฯลฯ

ในเหตุกปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

[๕๑] ๘. สวิตกกถาวิจยธรรม อาศัยอวิตกกถาวิจยธรรม
เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้นที่เป็นสวิตกกถาวิจยธรรม อาศัยวิตก ซึ่งเป็นเหตุเกิด
ขึ้น.

ในเหตุกปฏิสนธิขณะ ชั้นที่เป็นสวิตกกถาวิจยธรรม อาศัยวิตก
เกิดขึ้น.

โมหะที่สหระคด้วยวิจยกิจจา ที่สหระคด้วยอุทัจจะ อาศัยวิตก ที่
สหระคด้วยวิจยกิจจา ที่สหระคด้วยอุทัจจะ เกิดขึ้น.

๕. อวิตกกถาวิจยธรรม อาศัยอวิตกกถาวิจยธรรม
เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยวิตก ซึ่งเป็นเหตุกะ เกิดขึ้น.

ในเหตุกปฏิสนธิขณะ กกัฏตารูป อาศัยวิตก เกิดขึ้น.

[๕๒] ๑๐. สวิตักกสวิจารธรรม และอวิตักกสวิจารธรรม

อาศัยอวิตักกสวิจารมัตตธรรม เกิดขึ้น เพราะนเหตุปัจจัย

คือ ขั้นที่เป็นสวิตักกสวิจารธรรม และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยวิตก ซึ่งเป็นเหตุกะ เกิดขึ้น.

ในเหตุกปฏิสนธิขณะ ขั้นที่เป็นสวิตักกสวิจารธรรม และกกัฏตารูป อาศัยวิตก เกิดขึ้น.

[๕๓] ๑๑. อวิตักกสวิจารธรรม อาศัยอวิตักกสวิจารธรรม

เกิดขึ้น เพราะนเหตุปัจจัย

คือ ขั้น ๓ อาศัยขั้น ๑ ที่เป็นอวิตักกสวิจารธรรม ซึ่งเป็นเหตุกะ เกิดขึ้น ขั้น ๑ อาศัยขั้น ๓ เกิดขึ้น, ขั้น ๒ อาศัยขั้น ๒ เกิดขึ้น.

มหาภูตรูป ๓ อาศัยมหาภูตรูป ๑ เกิดขึ้น ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป กกัฏตารูป ที่เป็นอุปาทารูป อาศัยมหาภูตรูป เกิดขึ้น พหารูป...อาหารสมุฏฐานรูป...อตุสมุฏฐานรูป ฯลฯ

สำหรับพวกอสังขยสัตว์ มหาภูตรูป ๓ อาศัยมหาภูตรูป ๑ ฯลฯ กกัฏตารูปที่เป็นอุปาทารูป อาศัยมหาภูตรูป เกิดขึ้น.

๑๒. สวิตักกสวิจารธรรม อาศัยอวิตักกสวิจารธรรม เกิดขึ้น เพราะนเหตุปัจจัย

คือ ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ ชั้นที่เป็นสวิตักกสัจจธรรม อาศัย
หทยวัตถุ เกิดขึ้น.

๑๓. อวิตักกวิจาร์มัตตธรรม อาศัยอวิตักกวิจาร์ธรรม
เกิดขึ้น เพราะนเหตุปัจจัย

คือ ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ วิตก อาศัยหทยวัตถุ เกิดขึ้น.

[๕๔] ๑๔. สวิตักกสัจจธรรม และอวิตักกวิจาร์ธรรม
อาศัยอวิตักกวิจาร์ธรรม เกิดขึ้น เพราะนเหตุปัจจัย

คือ ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ ชั้นที่เป็นสวิตักกสัจจธรรม อาศัย
หทยวัตถุ เกิดขึ้น, กัญตคารูป อาศัยมหาภูตรูป เกิดขึ้น.

[๕๕] ๑๕. อวิตักกวิจาร์มัตตธรรม และอวิตักกวิจาร์วิจาร์ธรรม
อาศัยอวิตักกวิจาร์ธรรม เกิดขึ้น เพราะนเหตุปัจจัย

คือ ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ วิตก อาศัย หทยวัตถุ เกิดขึ้น, กัญตคารูป
อาศัยมหาภูตรูป เกิดขึ้น.

๑๖. สวิตักกสัจจธรรม และอวิตักกวิจาร์มัตตธรรม
อาศัยอวิตักกวิจาร์ธรรม เกิดขึ้น เพราะนเหตุปัจจัย

คือ ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ ชั้นที่เป็นสวิตักกสัจจธรรม และวิตก
อาศัยมหาภูตรูป เกิดขึ้น.

[๕๖] ๑๗. สวิตกกสวิจารณ์ อวิตกกอวิจารณ์มัตตธรรม
และอวิตกกอวิจารณ์ อาศัยอวิตกกอวิจารณ์ เกิดขึ้น เพราะ
นเหตุปัจจัย

คือ ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ ชั้นที่เป็นสวิตกกสวิจารณ์ และวิตก
อาศัยหทยวัตถุ เกิดขึ้น. กฐัตตารูป อาศัยมหาภูตรูป เกิดขึ้น.

[๕๗] ๑๘. สวิตกกสวิจารณ์ อาศัยสวิตกกสวิจารณ์
และอวิตกกอวิจารณ์ เกิดขึ้น เพราะนเหตุปัจจัย

คือ ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นสวิตกก-
สวิจารณ์ และหทยวัตถุ เกิดขึ้น ฯลฯ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๒ และหทยวัตถุ
เกิดขึ้น.

๑๙. อวิตกกอวิจารณ์มัตตธรรม อาศัยสวิตกกสวิจารณ์
และอวิตกกอวิจารณ์ เกิดขึ้น เพราะนเหตุปัจจัย

คือ ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ วิตก อาศัยชั้นที่เป็นสวิตกกสวิจารณ์
และหทยวัตถุ เกิดขึ้น.

๒๐. อวิตกกอวิจารณ์ อาศัยสวิตกกสวิจารณ์
และอวิตกกอวิจารณ์ เกิดขึ้น เพราะนเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นที่เป็นสวิตกกสวิจารณ์ ซึ่งเป็น
อเหตุกะ และมหาภูตรูป เกิดขึ้น.

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ กฐัตตารูป อาศัยชั้นที่เป็นสวิตกกสวิจารณ์
และมหาภูตรูป เกิดขึ้น.

[๕๘] ๒๑. สวิตักกสวิจารธรรม และอวิตักกอวิจารธรรม

อาศัยสวิตักกสวิจารธรรม และอวิตักกอวิจารธรรม เกิดขึ้น เพราะ

นเหตุปัจจัย

คือ ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นสวิตักก-
สวิจารธรรม และหทยวัตถุ เกิดขึ้น ฯลฯ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๒ และหทยวัตถุ
เกิดขึ้น, กุฏิตารูป อาศัยชั้นที่เป็นสวิตักกสวิจารธรรม และมหาภูตรูป เกิด
ขึ้น.

๒๒. อวิตักกวิจารมัตตธรรม และอวิตักกอวิจารธรรม

อาศัยสวิตักกสวิจารธรรม และอวิตักกวิจารธรรม เกิดขึ้น เพราะ

นเหตุปัจจัย

คือ ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ วิตก อาศัยชั้นที่เป็นสวิตักกสวิจารธรรม
และหทยวัตถุ เกิดขึ้น ฯลฯ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๒ และหทยวัตถุ เกิดขึ้น.

๒๓. สวิตักกสวิจารธรรม และอวิตักกวิจารมัตตธรรม

อาศัยสวิตักกวิจารธรรม และอวิตักกอวิจารธรรม เกิดขึ้น เพราะ

นเหตุปัจจัย

คือ ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ ชั้น ๓ และวิตก อาศัยชั้น ๑ ที่เป็น
สวิตักกสวิจารธรรม และหทยวัตถุ เกิดขึ้น ฯลฯ ชั้น ๒ และ วิตก อาศัยชั้น
๒ และหทยวัตถุ เกิดขึ้น.

[๕๙] ๒๔. สวิตักกสวิจารธรรม อวิตักกวิจารมัตตธรรม และ

อวิตักกอวิจารธรรม อาศัยสวิตักกสวิจารธรรม และอวิตักกอวิจาร-

ธรรม เกิดขึ้น เพราะนเหตุปัจจัย

คือ ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ ชั้น ๓ และวิตก อาศัยชั้น ๑ ที่เป็น สวิตักกสัจจารธรรม และหทยวัตถุ เกิดขึ้น, ฯลฯ ชั้น ๒ และวิตก อาศัย ชั้น ๒ และหทยวัตถุ เกิดขึ้น, กภูตตารูป อาศัยชั้นที่เป็นสวิตักกสัจจาร- ธรรม และมหาภูตรูป เกิดขึ้น.

[๖๐] ๒๕. สวิตักกสัจจารธรรม อาศัยอวิตักกวิจาร์มัตตธรรม และอวิตักกอวิจาร์ธรรม เกิดขึ้น เพราะนเหตุปัจจัย

คือ ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ ชั้นที่เป็นสวิตักกสัจจารธรรม อาศัย วิตก และหทยวัตถุ เกิดขึ้น.

๒๖. อวิตักกอวิจาร์ธรรม อาศัยอวิตักกวิจาร์มัตตธรรม และอวิตักกอวิจาร์ธรรม เกิดขึ้น เพราะนเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยวิตก ซึ่งเป็นอเหตุกะ และมหาภูตรูป เกิดขึ้น, ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ กภูตตารูป อาศัยวิตก และมหาภูตรูป เกิดขึ้น.

[๖๑] ๒๗. สวิตักกสัจจารธรรม และอวิตักกอวิจาร์ธรรม อาศัย อวิตักกวิจาร์มัตตธรรม และอวิตักกอวิจาร์ธรรม เกิดขึ้น เพราะ นเหตุปัจจัย

คือ ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ ชั้นที่เป็นสวิตักกสัจจารธรรม อาศัย วิตก และหทยวัตถุ เกิดขึ้น, กภูตตารูป อาศัยวิตก และมหาภูตรูป เกิดขึ้น.

[๖๒] ๒๘. สวิตักกสวิจารธรรม อาศัย สวิตักกสวิจารธรรม
และอวิตักกสวิจารมัตตธรรม เกิดขึ้น เพราะนเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นสวิตักกสวิจารธรรม ซึ่งเป็นเหตุกะ
และ วิตก เกิดขึ้น ฯลฯ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๒ และวิตก เกิดขึ้น.

ในเหตุกปฏิสนธิขณะ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นสวิตักกสวิจาร-
ธรรม และวิตก เกิดขึ้น ฯลฯ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๒ และวิตก เกิดขึ้น.

โมหะที่สหระคด้วยวิจิกิจฉา ที่สหระคด้วยอุทธัจจะ อาศัยชั้นที่
สหระคด้วยวิจิกิจฉา ที่สหระคด้วยอุทธัจจะ และวิตก เกิดขึ้น.

๒๙. อวิตักกอวิจารธรรม อาศัยสวิตักกสวิจารธรรม
และอวิตักกอวิจารมัตตธรรม เกิดขึ้น เพราะนเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นที่เป็นสวิตักกสวิจารธรรม ซึ่งเป็น
เหตุกะและวิตก เกิดขึ้น.

ในเหตุกปฏิสนธิขณะ ฯลฯ.

[๖๓] ๓๐. สวิตักกสวิจารธรรม และอวิตักกอวิจารธรรม
อาศัยสวิตักกสวิจารธรรม และอวิตักกอวิจารมัตตธรรม เกิดขึ้น เพราะ
นเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นสวิตักก-
สวิจารธรรมซึ่งเป็นเหตุกะ และวิตก เกิดขึ้น, ฯลฯ ชั้น ๒ และจิตตสมุฏฐาน-
รูป อาศัยชั้น ๒ และวิตก เกิดขึ้น.

ในเหตุกปฏิสนธิขณะ ฯลฯ.

[๖๔] ๓๑. สวิตักกสวิจารธรรม อาศัยสวิตักกสวิจารธรรม
อวิตักกวิจารมัตตธรรม และอวิตักกอวิจารธรรม เกิดขึ้น เพราะ
นเหตุปัจจัย

คือ ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ ชั้น ๓ อาศัย ชั้น ๑ ที่เป็นสวิตักก-
สวิจารธรรม วิตก และหทยวัตถุ เกิดขึ้น ฯลฯ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๒ วิตก
และ หทยวัตถุ เกิดขึ้น.

๓๒. อวิตักกอวิจารธรรม อาศัยสวิตักกสวิจารธรรม
อวิตักกวิจารมัตตธรรม และอวิตักกอวิจารธรรมเกิดขึ้น เพราะนเหตุ
ปัจจัย

คือ จิตตสมภูฐานรูป อาศัยชั้นที่เป็นสวิตักกสวิจารธรรม ซึ่งเป็น
อเหตุกะ วิตก และมหาภูตรูป เกิดขึ้น.

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

[๖๕] ๓๓. สวิตักกสวิจารธรรม และอวิตักกอวิจารธรรม
อาศัยสวิตักกสวิจารธรรม อวิตักกวิจารมัตตธรรมและอวิตักกอวิจาร-
ธรรม เกิดขึ้น เพราะนเหตุปัจจัย

คือ ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นสวิตักก-
สวิจารธรรม วิตก และหทยวัตถุ เกิดขึ้น ฯลฯ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๒ วิตก
และหทยวัตถุ เกิดขึ้น, กุฏัตตารูป อาศัยชั้นที่เป็นสวิตักกสวิจารธรรม วิตก
และมหาภูตรูป เกิดขึ้น.

๒. นอรัมมณปัจจัย

[๖๖] ๑. อวิตกกถาจารธรรม อาศัยสวิตกกถาจารธรรม

เกิดขึ้น เพราะนอรัมมณปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขั้นที่เป็นสวิตกกถาจารธรรม เกิดขึ้น.

ในปฏิสนธิขณะ กุฎตารูป อาศัยขั้นที่เป็นสวิตกกถาจารธรรม
เกิดขึ้น.

[๖๗] ๒. อวิตกกถาจารธรรม อาศัยอวิตกกถาจารมัตตธรรม

เกิดขึ้น เพราะนอรัมมณปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขั้นที่เป็นอวิตกกถาจารมัตตธรรม เกิด
ขึ้น, จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยวิตก เกิดขึ้น.

ในปฏิสนธิขณะ กุฎตารูป อาศัยขั้นที่เป็นอวิตกกถาจารมัตตธรรม
เกิดขึ้น.

ในปฏิสนธิขณะ กุฎตารูป อาศัยวิตก เกิดขึ้น.

[๖๘] ๓. อวิตกกถาจารธรรม อาศัยอวิตกกถาจารธรรม

เกิดขึ้น เพราะนอรัมมณปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขั้นที่เป็นอวิตกกถาจารธรรม เกิดขึ้น
จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยวิจาร เกิดขึ้น.

ในปฏิสนธิขณะ กุฎตารูป อาศัยขั้นที่เป็นอวิตกกถาจารธรรม
เกิดขึ้น กุฎตารูป อาศัยวิจาร เกิดขึ้น, หทยัตถุ อาศัยขั้นทั้งหลาย
เกิดขึ้น, หทยัตถุ อาศัยวิจาร เกิดขึ้น.

มหาภูตรูป ๓ อาศัยมหาภูตรูป ๑ เกิดขึ้น ฯลฯ.

พาหิรรูป...อาหารสมภูฐานรูป...อตุสมภูฐานรูป ฯลฯ

สำหรับพวกอสังขยัตว์ (มหาภูตรูป ๓) อาศัยมหาภูตรูป ๑ ฯลฯ

[๖๘] ๔. **อวิตกกถวิจาร์ธรรม อาศัยสวิตกกถวิจาร์ธรรม และ**

อวิตกกถวิจาร์ธรรม เกิดขึ้น เพราะนอรัมมณปัจจัย

คือ จิตตสมภูฐานรูป อาศัยขั้นที่เป็นสวิตกกถวิจาร์ธรรม และมหาภูตรูป เกิดขึ้น.

ในปฏิสนธิขณะ กภูตตารูป อาศัยขั้นที่เป็นสวิตกกถวิจาร์ธรรม และมหาภูตรูป เกิดขึ้น.

[๗๐] ๕. **อวิตกกถวิจาร์ธรรม อาศัยอวิตกกถวิจาร์มัตตธรรม**

และ อวิตกกถวิจาร์ธรรม เกิดขึ้น เพราะนอรัมมณปัจจัย

คือ จิตตสมภูฐานรูป อาศัยขั้นที่เป็นอวิตกกถวิจาร์มัตตธรรม และวิจาร์เกิดขึ้น, จิตตสมภูฐานรูป อาศัยขั้นที่เป็นอวิตกกถวิจาร์ธรรม และมหาภูตรูปเกิดขึ้น, จิตตสมภูฐานรูป อาศัยวิตก และมหาภูตรูป เกิดขึ้น.

ในปฏิสนธิขณะ กภูตตารูป อาศัยขั้นที่เป็นอวิตกกถวิจาร์มัตตธรรม และวิจาร์ ฯลฯ.

[๗๑] ๖. **อวิตกกถวิจาร์ธรรม อาศัยสวิตกกถวิจาร์ธรรม และ**

อวิตกกถวิจาร์มัตตธรรม เกิดขึ้น เพราะนอรัมมณปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขั้นที่เป็นสวิตกกถวิจาร์ธรรม และวิตก
เกิดขึ้น.

ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ.

[๗๒] ๗. อวิตกกถวิจาร์ธรรม อาศัยสวิตกกถวิจาร์ธรรม
อวิตกกถวิจาร์มัตตธรรม และอวิตกกถวิจาร์ธรรม เกิดขึ้น เพราะ
นอรัมมณปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขั้นที่เป็นสวิตกกถวิจาร์ธรรม วิตก
และมหาภูตรูป เกิดขึ้น.

ในปฏิสนธิขณะ กฐัตตารูป ฯลฯ.

๓. นอธิปติปัจจัย

[๗๓] ๑. สวิตกกถวิจาร์ธรรม อาศัยสวิตกกถวิจาร์ธรรม
เกิดขึ้น เพราะนอธิปติปัจจัย ฯลฯ มี๗ วาระ.

[๗๔] ๘. อวิตกกถวิจาร์มัตตธรรม อาศัยอวิตกกถวิจาร์มัตต
ธรรม เกิดขึ้น เพราะนอธิปติปัจจัย

คือ อธิปติธรรมที่เป็นอวิตกกถวิจาร์มัตตธรรม อาศัยขั้นที่เป็น
อวิตกกถวิจาร์มัตตธรรม เกิดขึ้น, ขั้น ๓ อาศัยขั้น ๑ ที่เป็นอวิตกกถวิจาร์-
มัตตธรรม ซึ่งเป็นวิบาก เกิดขึ้น ฯลฯ.

ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ.

๘. สวิตักกสวิจารธรรม อาศัยอวิตักกวิจารณ์ัตตธรรม

เกิดขึ้น เพราะนอริปติปัจจัย

คือ ชั้นที่เป็นสวิตักกสวิจารธรรม อาศัยวิตก เกิดขึ้น
ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ.

๑๐. อวิตักกวิจารณ์ัตตธรรม อาศัยอวิตักกวิจารณ์ัตตธรรม

เกิดขึ้น เพราะนอริปติปัจจัย

คือ วิจารณ์ัตตธรรม และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นที่เป็นอวิตักกวิจารณ์ัตต-
ธรรม ซึ่งเป็นวิบาก เกิดขึ้น.

๑๑. สวิตักกสวิจารธรรม และอวิตักกวิจารณ์ัตตธรรม

อาศัยอวิตักกวิจารณ์ัตตธรรม เกิดขึ้น เพราะนอริปติปัจจัย

คือ ชั้นที่เป็นสวิตักกสวิจารธรรม และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยวิตก
เกิดขึ้น.

๑๒. อวิตักกวิจารณ์ัตตธรรม และอวิตักกวิจารณ์ัตตธรรม

อาศัยอวิตักกวิจารณ์ัตตธรรม เกิดขึ้น เพราะนอริปติปัจจัย

คือ ชั้น ๓ วิจารณ์ัตตธรรม และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็น
อวิตักกวิจารณ์ัตตธรรม ซึ่งเป็นวิบาก เกิดขึ้น.

[๗๕] ๑๓. อวิตักกวิจารณ์ัตตธรรม อาศัยอวิตักกวิจารณ์ัตตธรรม

เกิดขึ้น เพราะนอริปติปัจจัย

คือ อธิปติธรรมที่เป็นอวิตักกวิจารณ์ัตตธรรม อาศัยชั้นที่เป็นอวิตักก-
วิจารณ์ัตตธรรม เกิดขึ้น, ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอวิตักกวิจารณ์ัตตธรรม ซึ่ง
เป็นวิบาก เกิดขึ้น ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

๑๔. สวิตักกสวิจารธรรม อาศัยอวิตักกสวิจารธรรม

เกิดขึ้น เพราะนอชิปติปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ ชั้นที่เป็นสวิตักกสวิจารธรรม อาศัยหทยัตถุ
เกิดขึ้น.

๑๕. อวิตักกวิจารมัตตธรรม อาศัยอวิตักกวิจารธรรม

เกิดขึ้น เพราะนอชิปติปัจจัย

คือ อชิปติธรรมที่เป็นอวิตักกวิจารมัตตธรรม อาศัยวิจาร เกิดขึ้น
ชั้นที่เป็นอวิตักกวิจารมัตตธรรม อาศัยวิจาร ซึ่งเป็นวิบาก เกิดขึ้น.
อาศัยอวิตักกวิจารธรรม มี ๗ วาระ.

[๗๖] ๑๖. สวิตักกสวิจารธรรม อาศัยสวิตักกสวิจารธรรม
และอวิตักกวิจารธรรม ฯลฯ มี ๗ วาระ.

๑๗. สวิตักกสวิจารธรรม อาศัยอวิตักกวิจารมัตตธรรม
และอวิตักกวิจารธรรม เกิดขึ้น ฯลฯ

๑๘. อวิตักกวิจารมัตตธรรม อาศัย ฯลฯ เกิดขึ้น
เพราะนอชิปติปัจจัย

คือ อชิปติธรรมที่เป็นอวิตักกวิจารมัตตธรรม อาศัยชั้นที่เป็น
อวิตักกวิจารมัตตธรรม และวิจาร เกิดขึ้น, ฯลฯ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอวิตักก-
วิจารมัตตธรรม ซึ่งเป็นวิบาก และวิจาร ฯลฯ

๔. นอนันตรปัจจัย ฯลฯ ๗. นอุปนิสสยปัจจัย

[๗๗] อวิตกกถาวิจยธรรม อาศยสวิตกกถาวิจยธรรม เกิดขึ้น เพราะนอนันตรปัจจัย เพราะนสมนันตรปัจจัย เพราะนอัญญมัญญปัจจัย เพราะนอุปนิสสยปัจจัย ฯลฯ เหมือนกับนอารัมมณปัจจัย.

๘. นปุเรชาติปัจจัย

[๗๘] ๑. สวิตกกถาวิจยธรรม อาศยสวิตกกถาวิจยธรรม เกิดขึ้น เพราะนปุเรชาติปัจจัย มี ๗ วาระ.

[๗๙] ๘. อวิตกกถาวิจยธรรม อาศยอวิตกกถาวิจยธรรม เกิดขึ้น เพราะนปุเรชาติปัจจัย

คือ ในอรุณภูมิ ฯลฯ อาศยขันธ ๑ ที่เป็นอวิตกกถาวิจยธรรม ฯลฯ

๙. สวิตกกถาวิจยธรรม อาศยอวิตกกถาวิจยธรรม เกิดขึ้น เพราะนปุเรชาติปัจจัย

คือ ในอรุณภูมิ ขันธที่เป็นสวิตกกถาวิจยธรรม อาศยวิตก เกิดขึ้น ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ.

๑๐. อวิตกกถาวิจยธรรม อาศยอวิตกกถาวิจยธรรม เกิดขึ้น เพราะนปุเรชาติปัจจัย

คือ ในอรุณภูมิ วิจย อาศยขันธที่เป็นอวิตกกถาวิจยธรรม เกิดขึ้น. จิตตสมุฏฐานรูป อาศยขันธที่เป็นอวิตกกถาวิจยธรรม เกิดขึ้น. จิตตสมุฏฐานรูป อาศยวิตก เกิดขึ้น.

ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

๑๑. สวิตักกสัจจธรรม และอวิตักกอิจจธรรม

อาศัยอวิตักกอิจจธรรมเกิดขึ้น เพราะนปุเรชาติปัจจย

คือ ในปฏิสนธิขณะ ชั้นที่เป็นสวิตักกสัจจธรรม และกฐัตตารูป อาศัยวิตก เกิดขึ้น.

๑๒. อวิตักกอิจจธรรม และอวิตักกอิจจธรรม

อาศัยอวิตักกอิจจธรรมเกิดขึ้น เพราะนปุเรชาติปัจจย

คือ ในอรุปภูมิ ชั้น ๓ และอิจจ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอวิตักกอิจจ- ธรรม เกิดขึ้น ฯลฯ. ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

[๘๐] **๑๓. อวิตักกอิจจธรรม อาศัยอวิตักกอิจจธรรม
เกิดขึ้น เพราะนปุเรชาติปัจจย**

คือ ในอรุปภูมิ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอวิตักกอิจจธรรม ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นที่เป็นอวิตักกอิจจธรรม เกิดขึ้น, จิตต- สมุฏฐานรูป อาศัยอิจจ เกิดขึ้น ฯลฯ. ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

**๑๔. สวิตักกสัจจธรรม อาศัยอวิตักกอิจจธรรม
เกิดขึ้น เพราะนปุเรชาติปัจจย**

คือ ในปฏิสนธิขณะ ชั้นที่เป็นสวิตักกสัจจธรรม อาศัยอวิตักก- ธรรม เกิดขึ้น.

**๑๕. อวิตักกอิจจธรรม อาศัยอวิตักกอิจจธรรม
เกิดขึ้น เพราะนปุเรชาติปัจจย**

คือ ในอรุणภูมิ ชั้นที่เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรม อาศัยวิจารณ์ เกิดขึ้น, ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

[๘๑] ๑๖. อาศัยสวิตกกถิการธรรม และอวิตกกถิการ-
ธรรม ฯลฯ มี ๗ วาระ (วาระที่ ๑๖-๒๒)

๒๓. อวิตกกถิการมัตตธรรม อาศัยอวิตกกถิการมัตต-
ธรรม และอวิตกกถิการธรรม เกิดขึ้น เพราะนปุเรชาติปัจจัย

คือ ในอรุณภูมิ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรม
และวิจารณ์ เกิดขึ้น ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

๒๔. อวิตกกถิการมัตตธรรม และอวิตกกถิการธรรม
อาศัยอวิตกกถิการมัตตธรรม และอวิตกกถิการธรรม เกิดขึ้น ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ในที่มีนปุเรชาติปัจจัยเป็นมูล ที่เป็นสุทธกอรุณภูมิ
กระทำอย่างไร อรุณภูมิทั้งหลาย ฟังกระทำอย่างนั้น.

๕. ปัจฉิมชาติปัจจัย ๑๐. นอเสวนปัจจัย

[๘๒] อวิตกกถิการมัตตธรรม อาศัยอวิตกกถิการมัตตธรรม
เกิดขึ้น เพราะนอเสวนปัจจัย

คือ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรม ซึ่งเป็นวิปาก ฯลฯ

[๘๓] อวิตกกถิการธรรม อาศัยอวิตกกถิการธรรม เกิด
ขึ้น เพราะนอเสวนปัจจัย

คือ ฯลฯ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอวิตกกถิการธรรม ซึ่งเป็นวิปาก ฯลฯ

๑๑. นกัมมปัจจัย

[๘๔] ๑. สวิตักกสัจจธรรม อาศัยสวิตักกสัจจธรรมเกิดขึ้น เพราะนกัมมปัจจัย

คือ เจตนาที่เป็นสวิตักกสัจจธรรม อาศัยขั้นที่เป็นสวิตักกสัจจธรรม เกิดขึ้น.

[๘๕] ๒. อวิตักกวิจาร์มัตตธรรม อาศัยอวิตักกวิจาร์มัตตธรรม เกิดขึ้น เพราะนกัมมปัจจัย

คือ เจตนาที่เป็นอวิตักกวิจาร์มัตตธรรม อาศัยขั้นที่เป็นอวิตักกวิจาร์มัตตธรรม เกิดขึ้น.

๓. สวิตักกสัจจธรรม อาศัย อวิตักกวิจาร์มัตตธรรม เกิดขึ้น เพราะนกัมมปัจจัย

คือ เจตนาที่เป็นสวิตักกสัจจธรรม อาศัยวิตก เกิดขึ้น.

[๘๖] ๔. อวิตักกอวิจาร์จธรรม อาศัย อวิตักกอวิจาร์จธรรม เกิดขึ้น เพราะนกัมมปัจจัย

คือ เจตนาที่เป็นอวิตักกอวิจาร์จธรรม อาศัยขั้นที่เป็นอวิตักกอวิจาร์จธรรม เกิดขึ้น. พหิรรูป... อาหารสมุฏฐานรูป... อุดุสมุฏฐาน ฯลฯ อาศัยมหาภูตรูป ๑ ฯลฯ

๕. อวิตกกถิการมัตตชธรรม อาศัยอวิตกกถิการชธรรม

เกิดขึ้น เพราะนกัมมปัจจัย

คือ เจตนาที่เป็นอวิตกกถิการมัตตชธรรม อาศัยอถิการ เกิดขึ้น.

[๘๗] ๖. อวิตกกถิการมัตตชธรรม อาศัยอวิตกกถิการมัตตชธรรมและอวิตกกถิการชธรรม เกิดขึ้น เพราะนกัมมปัจจัย

คือ เจตนาที่เป็นอวิตกกถิการมัตตชธรรม อาศัยชัณฐ์ที่เป็นอวิตกกถิการมัตตชธรรม และอถิการ เกิดขึ้น.

[๘๘] ๗. สวิตกกถิการชธรรม อาศัยสวิตกกถิการชธรรมและอวิตกกถิการมัตตชธรรม เกิดขึ้น เพราะนกัมมปัจจัย

คือ เจตนาที่เป็นสวิตกกถิการชธรรม อาศัยชัณฐ์ที่เป็นสวิตกกถิการชธรรม และอถิการ เกิดขึ้น.

๑๒. นวิปากปัจจัย ๗๗ ๑๗. นสัมปยุตตปัจจัย

[๘๙] ๑. สวิตกกถิการชธรรม อาศัยสวิตกกถิการชธรรมเกิดขึ้น เพราะนวิปากปัจจัย ๗๗ เพราะนอาหารปัจจัย ๗๗

คือ พาหิรรูป...อาหารสมภูฐานรูป...อุตุสมภูฐานรูป ๗๗

เพราะนอินทริยปัจจัย ๗๗

คือ พาหิรรูป...อาหารสมภูฐานรูป...อุตุสมภูฐานรูป. ๗๗

สำหรับพวกอสังขยัตว์ รูปชีวิตินทรีย์ อาศัยมหาภูตรูป เกิดขึ้น ฯลฯ

เพราะนภานปัจจัย ฯลฯ

คือ ฯลฯ อาศัยชั้น ๑ ที่สทรรคด้วยปัญจวิญญาณ ฯลฯ พาหิรรูป...

อาหารสมภูฐานรูป... อุตสมภูฐานรูป ฯลฯ

สำหรับพวกอสังขยัตว์ ฯลฯ

(ในหมวด นอาเสวนปัจจัย เป็นมูล พึงทำให้เหมือนกับ นปุเรชาติ-
ปัจจัย โดยประกอบอวิตกกิจารมัตตธรรมเข้ากับวิบาก อีกประการหนึ่ง พึง
แสดงวิบาก โดยประกอบอวิตกกิจารมัตตธรรม กับอวิตกกิจารมัตตธรรม)

เพราะนัคคปัจจัย เพราะนสัมปยุตตปัจจัย ฯลฯ.

๑๘. นวิปยุตตปัจจัย

[๕๐] ๑. ฯลฯ เพราะนวิปยุตตปัจจัย ฯลฯ

คือ ในอรุปภูมิ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นสวิตกกิจารมัตตธรรม
เกิดขึ้น ฯลฯ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๒ เกิดขึ้น.

๒. อวิตกกิจารมัตตธรรม อาศัยสวิตกกิจารมัตตธรรม

เกิดขึ้น เพราะนวิปยุตตปัจจัย

คือ ในอรุปภูมิ วิตก อาศัยชั้นที่เป็นสวิตกกิจารมัตตธรรม เกิดขึ้น.

๓. สวิตกกิจารมัตตธรรม และอวิตกกิจารมัตตธรรม

อาศัยสวิตกกิจารมัตตธรรม เกิดขึ้น เพราะนวิปยุตตปัจจัย

คือ ในอรุปภูมิ ชั้น ๓ และวิตก อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นสวิตกก-
กิจารมัตตธรรม เกิดขึ้น ฯลฯ ชั้น ๒ และวิตก อาศัยชั้น ๒ เกิดขึ้น.

[๕๑] ๔. **อวิตกกถิการมัตตธรรม** **อาศัยอวิตกกถิการมัตต-**
ธรรม เกิดขึ้น เพราะนวิปยุตตปัจจัย

คือ ในอรุปฏิมิ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรม
เกิดขึ้น ฯลฯ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๒ เกิดขึ้น.

๕. **สวิตกกถิการธรรม** **อาศัยอวิตกกถิการมัตตธรรม**
เกิดขึ้น เพราะนวิปยุตตปัจจัย

คือ ในอรุปฏิมิ ชั้นที่เป็นสวิตกกถิการธรรม อาศัยวิตก เกิดขึ้น.

๖. **อวิตกกถิการธรรม** **อาศัยอวิตกกถิการมัตตธรรม**
เกิดขึ้น เพราะนวิปยุตตปัจจัย

คือ ในอรุปฏิมิ วิจารณ์ อาศัยชั้นที่เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรม
เกิดขึ้น.

๗. **อวิตกกถิการมัตตธรรม** **และอวิตกกถิการธรรม**
อาศัยอวิตกกถิการมัตตธรรม เกิดขึ้น เพราะนวิปยุตตปัจจัย

คือ ในอรุปฏิมิ ชั้น ๓ และวิจารณ์ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอวิตกก-
ถิการมัตตธรรม เกิดขึ้น ฯลฯ ชั้น ๒ และวิจารณ์ อาศัยชั้น ๒ เกิดขึ้น.

[๕๒] ๘. **อวิตกกถิการธรรม** **อาศัยอวิตกกถิการธรรม**
เกิดขึ้น เพราะนวิปยุตตปัจจัย

คือ ในอรุปฏิมิ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอวิตกกถิการธรรม
เกิดขึ้น ฯลฯ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๒ เกิดขึ้น.

พาหิรูป. . .อาหารสมุฏฐานรูป. . .อุตุสมุฏฐานรูป ฯลฯ.

สำหรับพวกอสังขยัตว์ ฯลฯ อาศัยมหาภูตรูป ๑ ฯลฯ.

๕. อวิตกกถิการมัตตธรรม อาศัยอวิตกกถิการธรรม

เกิดขึ้น เพราะนวิปยุตตปัจจัย

คือ ในอรุပ္ภุมิ ชั้นที่ เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรม อาศัยวิการ
เกิดขึ้น.

[๕๓] ๑๐. อวิตกกถิการมัตตธรรม อาศัยอวิตกกถิการมัตต-
ธรรมและอวิตกกถิการธรรม เกิดขึ้น เพราะนวิปยุตตปัจจัย

คือ ในอรุပ္ภุมิ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรม
และวิการ เกิดขึ้น ฯลฯ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๒ และวิการ เกิดขึ้น.

[๕๔] ๑๑. สวิตกกถิการธรรม อาศัยสวิตกกถิการธรรม
และอวิตกกถิการมัตตธรรม เกิดขึ้น เพราะนวิปยุตตปัจจัย

คือ ในอรุပ္ภุมิ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นสวิตกกถิการธรรม
และวิตก เกิดขึ้น ฯลฯ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๒ และวิตก เกิดขึ้น.

๑๕. โนนัตถิปัจจัย ๒๐. โนวิคตปัจจัย

[๕๕] อวิตกกถิการธรรม อาศัยสวิตกกถิการธรรม เกิด
ขึ้น เพราะโนนนัตถิปัจจัย เพราะโนวิคตปัจจัย.

การนับจำนวนวาระในปัจจุบันะ

[๕๖] ในนเหตุปัจจัย มี ๓๓ วาระ ในนอารัมมณปัจจัย มี ๗ วาระ
ในนอธิปติปัจจัย มี ๓๓ วาระ ในนอนันตรปัจจัย มี ๗ วาระ ในนสมนันตร-

ปัจจย มี ๗ วาระ ในนอัญญมัญญปัจจย มี ๗ วาระ ในนอุปนิสสยปัจจย มี ๗ วาระ ในนปุเรชาตปัจจย มี ๓๗ วาระ ในนปัจจชาตปัจจย มี ๓๗ วาระ ในนอาเสวนปัจจย มี ๓๗ วาระ ในนกัมมปัจจย มี ๗ วาระ ในนวิปากปัจจย มี ๒๐ วาระ ในนอาหารปัจจย มี ๑ วาระ ในนอินทริยปัจจย มี ๑ วาระ ในนฌานปัจจย มี ๑ วาระ ในนมักคปัจจย มี ๓๗ วาระ ในนสัมปยุตต-ปัจจย มี ๗ วาระ ในนวิปยุตตปัจจย มี ๑๑ วาระ ในนโนนัตติปัจจย มี ๗ วาระ ในนวิกตปัจจย มี ๗ วาระ.

พึงนับจำนวนวาระเหมือนอย่างการนับในปัจจนียนัย ในกุสลตติกะ

ปัจจนียนัย จบ

อนุโลมปัจจนียนัย

[๕๗] เพราะเหตุปัจจย ในนอารัมมณปัจจย มี ๗ วาระ ฯลฯ.

พึงนับเหมือนอย่างการนับในอนุโลมปัจจนียนัย ในกุสลตติกะ.

ปัจจนียานุโลมณัย

[๕๘] เพราะเหตุปัจจย ในนอารัมมณปัจจย มี ๑๔ ฯลฯ.

พึงนับเหมือนอย่างการนับในปัจจนียานุโลมณัย ในกุสลตติกะ.

ปฎิจจวาระ จบ

แม้สหชาตวาระ ก็พึงแจกเช่นเดียวกับปฎิจจวาระ.

ปัจจัยวาระ

อนุโลมน์ย

เหตุปัจจัย

[๕๕] สวิตักกสวิจารธรรม อาศัยสวิตักกสวิจารธรรม เกิดขึ้น

เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นสวิตักกสวิจารธรรม เกิดขึ้น ฯลฯ
ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๒ เกิดขึ้น ฯลฯ มี ๗ วาระ.

ฯลฯ อาศัยอวิตักกวิจาร์มัตตธรรม เกิดขึ้น มี ๕ วาระเหมือน
กับปฏิจวาระ.

[๑๐๐] อวิตักกอวิจาร์ธรรม อาศัย อวิตักกอวิจาร์ธรรม เกิดขึ้น

เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอวิตักกอวิจาร์-
ธรรม เกิดขึ้น ฯลฯ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๒ เกิดขึ้น, จิตตสมุฏฐานรูปอาศัย
วิจาร์เกิดขึ้น.

ในปฏิสนธิขณะ ชั้นที่เป็นอวิตักกอวิจาร์ธรรม อาศัยหทยวัตถุ เกิด
ขึ้น. วิจาร์ อาศัยหทยวัตถุ เกิดขึ้น.

สวิตักกสวิจารธรรม อาศัยอวิตักกอวิจาร์ธรรม เกิดขึ้น ฯลฯ

คือ ชั้นที่เป็นสวิตักกสวิจารธรรม อาศัยหทยวัตถุ เกิดขึ้น.

ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

อวิตักกวิจาร์มัตตธรรม อาศัยอวิตักกอวิจาร์ธรรม ฯลฯ

คือ ขั้นที่เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรม อาศัยวการ เกิดขึ้น, ขั้นที่เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรม อาศัยหทยวัตถุ เกิดขึ้น, วิตก อาศัยหทยวัตถุ เกิดขึ้น.

ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ.

[๑๐๑] สวิตกกถิการธรรม และอวิตกกถิการธรรม อาศัย

อวิกกถิการธรรม เกิดขึ้น ฯลฯ

คือ ขั้นที่เป็นสวิตกกถิการธรรม อาศัยหทยวัตถุ เกิดขึ้น. จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยมหาภูตรูป เกิดขึ้น.

ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ.

อวิตกกถิการมัตตธรรม และอวิตกกถิการธรรม อาศัยอวิตกกถิการธรรม เกิดขึ้น ฯลฯ

คือ ขั้นที่เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรม และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยวการเกิดขึ้น, ขั้นที่เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรม อาศัยหทยวัตถุ เกิดขึ้น, จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยมหาภูตรูป เกิดขึ้น, วิตก อาศัยหทยวัตถุ เกิดขึ้น, จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยมหาภูตรูป เกิดขึ้น.

ขั้นที่เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรม และวการ อาศัยหทยวัตถุ เกิดขึ้น.

ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ.

สวิตกกถิการธรรม และอวิตกกถิการมัตตธรรม อาศัยอวิตกกถิการธรรม เกิดขึ้น ฯลฯ

คือ ขั้นที่เป็นสวิตกกถิการธรรม และวิตก อาศัยหทยวัตถุ เกิดขึ้น.

ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ.

**สวิตกกถวิจาร์ธรรม อวิตกกถวิจาร์มัตตธรรม และอวิตกก-
อวิจาร์ธรรม อาศัยอวิตกกถวิจาร์ธรรม เกิดขึ้น ฯลฯ**

คือ ชั้นที่เป็นสวิตกกถวิจาร์ธรรม และวิตก อาศัยหทยวัตถุ เกิดขึ้น.

จิตตสมภูฐานรูปอาศัยมหาภูตรูปเกิดขึ้น. ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ.

[๑๐๒] **สวิตกกถวิจาร์ธรรม อาศัยสวิตกกถวิจาร์ธรรม และ
อวิตกกถวิจาร์ธรรม เกิดขึ้น ฯลฯ**

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นสวิตกกถวิจาร์ธรรม และหทยวัตถุ
เกิดขึ้น ฯลฯ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๒ และหทยวัตถุ เกิดขึ้น.

ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ.

**อวิตกกถวิจาร์มัตตธรรม ฯลฯ อาศัยสวิตกกถวิจาร์ธรรม และ
อวิตกกถวิจาร์ธรรม เกิดขึ้น**

คือ ในปฏิสนธิขณะ อันเป็นไปแล้วในอุทาหรณ์ต้น ฟังกระทำให้
ได้ ๗ วาระ.

[๑๐๓] **สวิตกกถวิจาร์ธรรม อาศัยอวิตกกถวิจาร์มัตตธรรม
และอวิตกกถวิจาร์ธรรม เกิดขึ้น ฯลฯ**

คือ ชั้นที่เป็นสวิตกกถวิจาร์ธรรม อาศัยวิตก และหทยวัตถุ เกิดขึ้น.
ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ.

**อวิตกกถวิจาร์มัตตธรรม ฯลฯ อาศัย อวิตกกถวิจาร์มัตตธรรม
และอวิตกกถวิจาร์ธรรม เกิดขึ้น**

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอวิตกกถวิจาร์มัตตธรรม และวิจาร์
เกิดขึ้น ฯลฯ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอวิตกกถวิจาร์มัตตธรรม และหทยวัตถุ
เกิดขึ้น.

ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรม และวิการ เกิดขึ้น ฯลฯ.

ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรม และหทยวัตถุ เกิดขึ้น ฯลฯ.

อวิตกกถิการธรรม อาศัยอวิตกกถิการมัตตธรรม และอวิตกกถิการธรรม เกิดขึ้น ฯลฯ

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นที่เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรม และวิการ เกิดขึ้น. จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นที่เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรม และมหาภูตรูป เกิดขึ้น, จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยวิตก และมหาภูตรูป เกิดขึ้น, วิการอาศัยชั้นที่เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรม และหทยวัตถุ เกิดขึ้น.

ในปฏิสนธิขณะ มี ๔ วาระเหมือนอย่างนี้.

[๑๐๔] สวิตกกถิการธรรม และอวิตกกถิการธรรม อาศัยอวิตกกถิการมัตตธรรม และอวิตกกถิการธรรม เกิดขึ้น ฯลฯ

คือ ชั้นที่เป็นสวิตกกถิการธรรม อาศัยวิตก และหทยวัตถุ เกิดขึ้น, จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยวิตก และมหาภูตรูป เกิดขึ้น.

ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

อวิตกกถิการมัตตธรรม และอวิตกกถิการธรรม อาศัยอวิตกกถิการมัตตธรรม และอวิตกกถิการธรรม เกิดขึ้น ฯลฯ

คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรม และวิการ เกิดขึ้น ฯลฯ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอวิตกกถิการ-

พระอภิธรรมปิฎก ปุฏฐาน เล่ม ๗ ภาค ๒ - หน้า 390

มัตตธรรมและหทยวัตถุ เกิดขึ้น ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขั้นที่เป็น
อวิตกกถิการธรรมและมหาภูตรูป เกิดขึ้น, ขั้น ๓ และวิการ อาศัยขั้น
๑ ที่เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรม และหทยวัตถุ เกิดขึ้น ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ขั้น ๓ ฯลฯ

ในกลุ่มแห่งปัจจัยทั้งสองที่เหลือ พึงแจกอดีตและปฏิสนธิให้พิสดาร.

เหตุปัจจัย จบ

ผู้เข้าใจเหตุปัจจัย พึงแจกปัจจัยวาระให้พิสดาร.

พืงนับจำนวนวาระเหมือนอย่างการนับจำนวนวาระในปฏิจวาระ.

ในอธิปัตติปัจจัย มี ๓๗ วาระ ในปุเรชาติปัจจัย และในอาเสวนปัจจัย
มี ๒๑ วาระ.

นี่เป็นความแปลกกัน ในปัจจัยวาระนี้.

ปัจจัยนัย

[๑๐๕] ในปัจจัยนัยะ ในนเหตุปัจจัย มี ๓๓ วาระ, โมะหะทั้ง ๗
ในฐานะทั้ง ๗ พืงยกขึ้นแสดงเฉพาะในบทที่เป็นมูล.

ในนอารัมมณปัจจัย มี ๗ วาระ พืงยกจิตตสมุฏฐานรูป ขึ้นแสดง.

วาระทั้ง ๗ มีสวิตกกถิการธรรม เป็นมูล พืงแจกกับอธิปัตติปัจจัย.

[๑๐๖] **อวิตกกถิการมัตตธรรม อาศัยอวิตกกถิการมัตตธรรม**

เกิดขึ้น เพราะนอธิปติปัจจัย

คือ อธิปติธรรมที่เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรม อาศัยชั้นที่เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรม เกิดขึ้น, ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรม ซึ่งเป็นวิบาก เกิดขึ้น ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

ฯลฯ อาศัยอวิตกกถิการมัตตธรรม ฯลฯ

พึงกระทำทั้ง ๕ วาระ เหมือนอย่างในปฏิจวาระ.

[๑๐๗] **อวิตกกถิการธรรม อาศัยอวิตกกถิการธรรม เกิด**

ขึ้น เพราะนอธิปติปัจจัย

คือ อธิปติธรรม ที่เป็นอวิตกกถิการธรรม อาศัยชั้นที่เป็นอวิตกกถิการธรรม เกิดขึ้น, ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอวิตกกถิการธรรม ซึ่งเป็นวิบากเกิดขึ้น ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยอวิตกกถิการธรรม ซึ่งเป็นวิบาก เกิดขึ้น.

ในปฏิสนธิขณะ อธิปติธรรมที่เป็นอวิตกกถิการธรรม อาศัยหทยวัตถุ เกิดขึ้น, ชั้นที่เป็นอวิตกกถิการธรรม ซึ่งเป็นวิบาก และอวิตกกถิการ อาศัยหทยวัตถุ เกิดขึ้น ฯลฯ

สวิตกกถิการธรรม อาศัยอวิตกกถิการธรรม ฯลฯ

คือ ชั้น ที่เป็นสวิตกกถิการธรรม อาศัยหทยวัตถุ เกิดขึ้น.

ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

อวิตกกถิการมัตตธรรม อาศัยอวิตกกถิการธรรม ฯลฯ

อธิปติธรรม ที่เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรม อาศัยถิการ เกิดขึ้น,
อธิปติธรรม ที่เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรม อาศัยหทยวัตถุ เกิดขึ้น จันท์ที่
เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรม อาศัยถิการ ซึ่งเป็นวิปาก เกิดขึ้น, จันท์ที่เป็น
อวิตกกถิการมัตตธรรม ซึ่งเป็นวิปาก อาศัยหทยวัตถุ เกิดขึ้น.

ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

**สวัตกกถิการธรรม และอวิตกกถิการธรรม อาศัยอวิตกก-
ถิการธรรม ฯลฯ**

คือ จันท์ที่เป็นสวัตกกถิการธรรม อาศัยหทยวัตถุ เกิดขึ้น, จิตต-
สมุฏฐานรูป อาศัยมหาภูตรูป เกิดขึ้น.

ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

**อวิตกกถิการมัตตธรรม และอวิตกกถิการธรรม อาศัย
อวิตกกถิการธรรม เกิดขึ้น ฯลฯ**

คือ จันท์ที่เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรม และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัย
ถิการ ซึ่งเป็นวิปาก เกิดขึ้น, จันท์ที่เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรมซึ่งเป็นวิปาก
และถิการ อาศัยหทยวัตถุ เกิดขึ้น, จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยมหาภูตรูป เกิด
ขึ้น, วิตก อาศัยหทยวัตถุ เกิดขึ้น, จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยมหาภูตรูป
เกิดขึ้น, จันท์ที่เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรม ซึ่งเป็นวิปาก และถิการ อาศัย
หทยวัตถุ เกิดขึ้น.

ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

สวิตกกถาธรรม และอวิตกกถาธรรม อาศัย

อวิตกกถาธรรม ฯลฯ

คือ ขั้นที่เป็นสวิตกกถาธรรม และวิตก อาศัยหทยวัตถุ เกิดขึ้น.

ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

กลุ่มแห่งปัจจัยที่ ๑ นี้ พึงแจกให้สมบูรณ์เป็น ๗ วาระ.

[๑๐๘] สวิตกกถาธรรม อาศัยอวิตกกถาธรรม

และอวิตกกถาธรรม เกิดขึ้น ฯลฯ

คือ ขั้นที่เป็นสวิตกกถาธรรม อาศัยวิตก และหทยวัตถุ เกิดขึ้น, ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

**อวิตกกถาธรรม อาศัยอวิตกกถาธรรม และ
อวิตกกถาธรรม เกิดขึ้น ฯลฯ**

อธิปตฺธิธรรมที่เป็นอวิตกกถาธรรม อาศัยขั้นที่เป็นอวิตกกถาธรรม และวิการ เกิดขึ้น, อธิปตฺธิธรรมที่เป็นอวิตกกถาธรรม อาศัยขั้นที่เป็นอวิตกกถาธรรม และหทยวัตถุ เกิดขึ้น, ขั้น ๓ อาศัยขั้น ๑ ที่เป็นอวิตกกถาธรรม ซึ่งเป็นวิบาก และวิการ เกิดขึ้น ฯลฯ ขั้น ๓ อาศัยขั้น ๑ ที่เป็นอวิตกกถาธรรม ซึ่งเป็นวิบาก และหทยวัตถุ เกิดขึ้น.

ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

พึงแจกปัญหาวาระทั้ง ๕.

อวิตกกถาธรรม ย่อมมาถึงในทีใด พึงแจกวิบากในที่นั้น

ในนอชติปัจจย เป็นมูล ฟังแจกวาระ ๓๗ วาระ.

นอชติปัจจยเป็นต้น

ในนอชติปัจจยก็ดี ในนสมนชติปัจจยก็ดี ในนอชติปัจจยก็ดี ในนอชติปัจจยก็ดี ในนอชติปัจจยก็ดี มี ๗ วาระ ฟังได้เฉพาะรูปเท่านั้น.

ในนปุเรชาตปัจจย มี ๓๗ วาระ เช่นเดียวกับปัจจนียะในปฏิจจวาระ.

ในนปัจจจชาตปัจจย มี ๓๗ วาระ แม้ในนอาเสวนปัจจยก็เช่นเดียวกัน.

แม้วิตกกถิจารมัตตธรรม ย่อมมาในที่ใด ฟังแจกวิบากในที่นั้น.

นกัมมปัจจย

[๑๐๕] สวิตกกถิจารมัตตธรรม อาศัยสวิตกกถิจารมัตตธรรม เกิด

ขึ้น เพราะนกัมมปัจจย

คือ เจตนาที่เป็นสวิตกกถิจารมัตตธรรม อาศัยชั้นที่เป็นสวิตกกถิจารมัตตธรรม เกิดขึ้น.

๑๗๗ อาศัยวิตกกถิจารมัตตธรรม ๑๗๗

คือ เจตนาที่เป็นวิตกกถิจารมัตตธรรมอาศัย ๑๗๗

คือ เจตนาที่เป็นสวิตกกถิจารมัตตธรรมอาศัย ๑๗๗

อาศัยวิตกกถิจารมัตตธรรม ๑๗๗

คือ เจตนาที่เป็นวิตกกถิจารมัตตธรรม ๑๗๗ ฟังแจกให้บริบูรณ์.

สวิตกกถิจารมัตตธรรม ๑๗๗

คือ เจตนาที่เป็นสวิตกกถิจารมัตตธรรม อาศัยหทยวัตถุ เกิดขึ้น ๑๗๗

วิตกกถิจารมัตตธรรม ๑๗๗

คือ เจตนาที่เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรม อาศัยวิการ เกิดขึ้น, เจตนาที่เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรม อาศัยหทยวัตถุ เกิดขึ้น.

[๑๑๐] สวิตกกถิการธรรม อาศัยสวิตกกถิการธรรม และอวิตกกถิการธรรม เกิดขึ้น ฯลฯ

คือ เจตนาที่เป็นสวิตกกถิการธรรม อาศัยขั้นที่ที่เป็นสวิตกกถิการธรรม และหทยวัตถุ ที่เกิดขึ้น.

สวิตกกถิการธรรม อาศัยอวิตกกถิการมัตตธรรม และอวิตกกถิการธรรม ฯลฯ

คือ เจตนาที่เป็นสวิตกกถิการธรรม อาศัยวิตก และหทยวัตถุ เกิดขึ้น.

อวิตกกถิการมัตตธรรม อาศัยอวิตกกถิการมัตตธรรม และอวิตกกถิการธรรม ฯลฯ

คือ เจตนาที่เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรม อาศัยขั้นที่ที่เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรม และวิการ เกิดขึ้น, เจตนาที่เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรม อาศัยขั้นที่ที่เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรม และหทยวัตถุ เกิดขึ้น.

สวิตกกถิการธรรม อาศัยสวิตกกถิการธรรม และอวิตกกถิการมัตตธรรม ฯลฯ

คือ เจตนาที่เป็นสวิตกกถิการธรรม อาศัยขั้นที่ที่เป็นสวิตกกถิการธรรม เกิดขึ้น.

[๑๑๑] สวิตกกถิการธรรม อาศัยสวิตกกถิการธรรม อวิตกกถิการมัตตธรรม และอวิตกกถิการธรรม เกิดขึ้น เพราะนกัมมปัจจัย

คือ เจตนาที่เป็นสวิตกกสวิจารธรรม อาศัยขั้นที่เป็นสวิตกกสวิจาร-
ธรรม วิตก และหทยวัตถุ เกิดขึ้น.

[๑๑๒] ในนวิปากปัจจย พึงแจกปัญหาวาระ ๓๗ วาระ.

เพราะนอาหารปัจจย นอินทริยปัจจย นฌานปัจจย นมัคคปัจจย นสัม-
ปยุตตปัจจย นวิปยุตตปัจจย โนนกัตติปัจจย โนวิคตปัจจย พึงแจกให้พิสดาร.

การนับจำนวนวาระในปัจจนียะเป็นต้นในปัจจยวาระ

[๑๑๓] ในนเหตุปัจจย มี ๓๓ วาระ ในนอารัมมณปัจจย มี ๗ วาระ
ในนอธิปติปัจจย มี ๓๗ วาระ.

ในนอนันตรปัจจย ในนสมนันตรปัจจย ในนอัญญมัญญปัจจย ใน
นอุปนิสสยปัจจย แต่ละปัจจย มี ๗ วาระ.

ในนปุเรชาตปัจจย ในนปัจจชาตปัจจย ในนอาเสวนปัจจย มี ๓๗
วาระ ในนกัมมปัจจย มี ๑๑ วาระ ในนวิปากปัจจย มี ๓๗ วาระ ในนอาหาร
ปัจจย มี ๑ วาระ ในนอินทริยปัจจย มี ๑ วาระ ในนฌานปัจจย มี ๑ วาระ
ในนมัคคปัจจย มี ๓๓ วาระ ในนสัมปยุตตปัจจย มี ๗ วาระ ในนวิปยุตต-
ปัจจย มี ๑๑ วาระ ในนโนนัตติปัจจย มี ๗ วาระ ในนโนวิคตปัจจย มี ๗ วาระ.

เพราะเหตุปัจจย ในนอารัมมณปัจจย มี ๗ วาระ ฯลฯ ในนโนวิคตปัจจย
มี ๗ วาระ.

แม้นิสสยวาระ ก็ไม่ต่างกัน (แสดงเหมือนปัจจยวาระ)

ปัจจยวาระ จบ

สังสัจจวาระ

อนุโลมณัย

[๑๑๔] ๑. สวิตักกสวิจารธรรม เจือกับสวิตักกสวิจารธรรม
เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ เจือกับชั้น ๑ ที่เป็นสวิตักกสวิจารธรรม เกิดขึ้น ฯลฯ
ชั้น ๒ เจือกับชั้น ๒.

ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ.

๒. อวิตักกวิจารมัตตธรรม เจือกับสวิตักกสวิจารธรรม ฯลฯ

คือ วิตก เจือกับชั้นที่เป็นสวิตักกสวิจารธรรม.

ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ.

๓. สวิตักกสวิจารธรรม และอวิตักกวิจารมัตตธรรม เจือกับ
สวิตักกสวิจารธรรม ฯลฯ

คือ ชั้น ๓ และวิตกเจือกับชั้น ๑ ที่เป็นสวิตักกสวิจารธรรม ฯลฯ
ชั้น ๒ เจือกับชั้น ๒.

ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ.

[๑๑๕] ๔. อวิตักกวิจารมัตตธรรม เจือกับอวิตักกวิจารมัตต-
ธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ เจือกับชั้น ๑ ที่เป็นอวิตักกวิจารมัตตธรรม ฯลฯ
ชั้น ๒ เจือกับชั้น ๒.

ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ.

๕. สวิตกกถาธรรม เจือกับอวิตกกถาธรรม ๗๑

คือ ชั้นที่เป็นสวิตกกถาธรรม เจือกับวิตก เกิดขึ้น

ในปฏิสนธิขณะ ๗๑

๖. อวิตกกถาธรรม เจือกับอวิตกกถาธรรม ๗๑

คือ วิจารณ์ เจือกับชั้นที่เป็นอวิตกกถาธรรม

ในปฏิสนธิขณะ วิจารณ์ เจือกับชั้นที่เป็นอวิตกกถาธรรม ๗๑

**๗. อวิตกกถาธรรม และอวิตกกถาธรรม เจือกับ
อวิตกกถาธรรม ๗๑**

คือ ชั้น ๓ และวิจารณ์ เจือกับชั้น ๑ ที่เป็นอวิตกกถาธรรม
เกิดขึ้น ๗๑ ชั้น ๒ เจือกับชั้น ๒

ในปฏิสนธิขณะ ๗๑

๘. อวิตกกถาธรรม เจือกับอวิตกกถาธรรม เกิดขึ้น

เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ เจือกับชั้น ๑ ที่เป็นอวิตกกถาธรรม เกิดขึ้น ๗๑
ชั้น ๒ เจือกับชั้น ๒ เกิดขึ้น ในปฏิสนธิขณะ ๗๑

๙. อวิตกกถาธรรม เจือกับอวิตกกถาธรรม ๗๑

คือ ชั้นที่เป็นอวิตกกถาธรรม เจือกับวิจารณ์

ในปฏิสนธิขณะ ชั้นทั้งหลาย เจือกับวิจารณ์

**๑๐. อวิตกกถาธรรม เจือกับอวิตกกถาธรรม
และอวิตกกถาธรรม ๗๑**

คือ ชั้น ๓ เจือกับชั้น ๑ ที่เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรม เกิดขึ้น
๗๗ ชั้น ๒.

ในปฏิสนธิขณะ ๗๗.

๑๑. สวิตกกถิการธรรม เจือกับสวิตกกถิการธรรม และ
อวิตกกถิการมัตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ เจือกับชั้น ๑ ที่เป็นสวิตกกถิการธรรม และวิตก ๗๗
ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๒ และวิตก เกิดขึ้น.

ในปฏิสนธิขณะ ๗๗.

ผู้ที่เข้าใจเหตุปัจจัย พึงแจกปัจจัยทั้งปวงให้พิศดาร.

การนับจำนวนวาระในอนุโลมในสังสัฎฐวาระ

[๑๑๖] ในเหตุปัจจัย มี ๑๑ วาระ ในอารัมมณปัจจัย ในอธิปัตติปัจจัย
ในอนันตรปัจจัย ในสมนันตรปัจจัย ในสหชาติปัจจัย ในอัญญมัญญปัจจัย ใน
นิสสยปัจจัย ในอุปนิสสยปัจจัย ในปุเรชาติปัจจัย ในอาเสวนปัจจัย ในกัมม-
ปัจจัย ในวิปากปัจจัย ในอาหารปัจจัย ในอินทริยปัจจัย ในฉานปัจจัย ใน
มัคคปัจจัย ในสัมปยุตตปัจจัย ในวิปยุตตปัจจัย ในอักษิปัจจัย ในนัตถิปัจจัย
ในอวิตกปัจจัย ในทุกปัจจัย (ที่กล่าวมานี้) แต่ละปัจจัย มี ๑๑ วาระ.

อนุโลมนัย จบ

ปัจจนีนิย

ผู้มีปัญญา ฟังแจกปัจจนีนิย.

การนับจำนวนวาระในปัจจนีนิยในสังสัฏฐวาระ

[๑๑๗] ในนเหตุปัจจย มี ๖ วาระ ในนอธิปัตติปัจจย มี ๑๑ วาระ
ในนปุเรชาติปัจจย มี ๑๑ วาระ ในนปัจจชาติปัจจย มี ๑๑ วาระ ในนอา-
เสวนปัจจย มี ๑๑ วาระ ในนกัมมปัจจย มี ๗ วาระ ในนวิปากปัจจย มี
๑๑ วาระ ในนฉานปัจจย มี ๑ วาระ ในนมัคคปัจจย มี ๖ วาระ ใน
นวิปยุตตปัจจย มี ๑๑ วาระ.

ปัจจนีนิย จบ

วาระแม่ทั้งสอง นอกนี้ (อนุโลมปัจจนีนิย และปัจจนียานุโลม) ก็
ฟังแจกให้พิสดาร.

แม่สัมปยุตตวาระ ก็ฟังแจกให้พิสดาร.

สังสัฏฐวาระ จบ

ปัญหาวาระ

อนุโลมณัย

๑. เหตุปัจจัย

[๑๑๘] ๑. สวิตักกสวิจารธรรม เป็นปัจจัยแก่สวิตักกสวิจาร-
ธรรม ด้วยอำนาจของเหตุปัจจัย

คือ เหตุที่เป็นสวิตักกสวิจารธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขั้นนี้ ด้วย
อำนาจของเหตุปัจจัย.

ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ.

[๑๑๙] ๒. สวิตักกสวิจารธรรม เป็นปัจจัยแก่วิตักกวิจาร-
มัคคธรรม ด้วยอำนาจของเหตุปัจจัย

คือ เหตุที่เป็นสวิตักกสวิจารธรรม เป็นปัจจัยแก่วิตก ด้วยอำนาจ
ของเหตุปัจจัย.

ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ.

[๑๒๐] ๓. สวิตักกสวิจารธรรม เป็นปัจจัยแก่วิตักกอวิจาร-
ธรรม ด้วยอำนาจของเหตุปัจจัย

คือ เหตุที่เป็นสวิตักกสวิจารธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูป
ด้วยอำนาจของเหตุปัจจัย.

ในปฏิสนธิขณะ เหตุที่เป็นสวิตักกสวิจารธรรม เป็นปัจจัยแก่กฐิตตา-
รูป ด้วยอำนาจของเหตุปัจจัย.

**[๑๒๑] ๔. สวิตักกสวิจารธรรม เป็นปัจจัยแก่สวิตักกสวิจาร-
ธรรม และอวิตักกสวิจารธรรม ด้วยอำนาจของเหตุปัจจัย**

คือ เหตุที่เป็นสวิตักกสวิจารธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตต-
จิตตสมุฏฐานรูป ด้วยอำนาจของเหตุปัจจัย.

ในปฏิสนธิขณะ เหตุที่เป็นสวิตักกสวิจารธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตต-
ชั้น และกภูตตารูป ด้วยอำนาจของเหตุปัจจัย.

**[๑๒๒] ๕. สวิตักกสวิจารธรรม เป็นปัจจัยแก่อวิตักกสวิจาร-
มัตตธรรม และอวิตักกสวิจารธรรม ด้วยอำนาจของเหตุปัจจัย**

คือ เหตุที่เป็นสวิตักกสวิจารธรรม เป็นปัจจัยแก่วิตก และจิตตสมุฏ-
ฐานรูป ด้วยอำนาจของเหตุปัจจัย.

ในปฏิสนธิขณะ เหตุที่เป็นสวิตักกสวิจารธรรม เป็นปัจจัยแก่วิตก
และกภูตตารูป ด้วยอำนาจของเหตุปัจจัย.

**[๑๒๓] ๖. สวิตักกสวิจารธรรม เป็นปัจจัยแก่สวิตักกสวิจาร-
ธรรม และอวิตักกสวิจารมัตตธรรม ด้วยอำนาจของเหตุปัจจัย**

คือ เหตุที่เป็นสวิตักกสวิจารธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตต-
ชั้นและวิตก ด้วยอำนาจของเหตุปัจจัย.

ในปฏิสนธิขณะ เหตุที่เป็นสวิตักกสวิจารธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตต-
ชั้น และวิตก ด้วยอำนาจของเหตุปัจจัย

[๑๒๔] ๗. **สวิตักกสวิจารธรรม เป็นปัจจัยแก่สวิตักกสวิจาร-
ธรรม อวิตักกสวิจารมัตตธรรมและอวิตักกอวิจารธรรม ด้วยอำนาจ
ของเหตุปัจจัย**

คือ เหตุที่เป็นสวิตักกสวิจารธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตชั้น วิตก
และจิตตสมุฏฐานรูป ด้วยอำนาจของเหตุปัจจัย.

ในปฏิสนธิขณะ เหตุที่เป็นสวิตักกสวิจารธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตต-
ชั้น วิตก และกัมมัตถารูป ด้วยอำนาจของเหตุปัจจัย.

[๑๒๕] ๘. **อวิตักกวิจารมัตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อวิตักก-
วิจารมัตตธรรม ด้วยอำนาจของเหตุปัจจัย**

คือ เหตุที่เป็นอวิตักกวิจารมัตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตชั้น
ด้วยอำนาจของเหตุปัจจัย.

ในปฏิสนธิขณะ เหตุที่เป็นอวิตักกวิจารมัตตธรรม เป็นปัจจัยแก่
สัมปยุตตชั้น ด้วยอำนาจของเหตุปัจจัย.

[๑๒๖] ๙. **อวิตักกวิจารมัตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อวิตักกอวิ-
จารธรรม ด้วยอำนาจของเหตุปัจจัย**

คือ เหตุที่เป็นอวิตักกวิจารมัตตธรรม เป็นปัจจัยแก่วิจาร และจิตต-
สมุฏฐานรูป ด้วยอำนาจของเหตุปัจจัย.

ในปฏิสนธิขณะ เหตุที่เป็นอวิตักกวิจารมัตตธรรม เป็นปัจจัยแก่วิจาร
และกัมมัตถารูป ด้วยอำนาจของเหตุปัจจัย.

[๑๒๗] ๑๐. **อวิตกกถิการมัตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อวิตก-
กถิการมัตตธรรม และอวิตกกถิการธรรม ด้วยอำนาจของเหตุปัจจัย**
คือ เหตุที่เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขั้น
กถิการและจิตตสมุฏฐานรูป ด้วยอำนาจของเหตุปัจจัย.

ในปฏิสนธิขณะ เหตุที่เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรม เป็นปัจจัยแก่
สัมปยุตตขั้น กถิการ และกถัตตารูป ด้วยอำนาจของเหตุปัจจัย.

[๑๒๘] ๑๑. **อวิตกกถิการธรรม เป็นปัจจัยแก่อวิตกกถิการ-
ธรรม ด้วยอำนาจของเหตุปัจจัย**

คือ เหตุที่เป็นอวิตกกถิการธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขั้น และ
จิตตสมุฏฐานรูป ด้วยอำนาจของเหตุปัจจัย.

ในปฏิสนธิขณะ เหตุที่เป็นอวิตกกถิการธรรม เป็นปัจจัยแก่สัม-
ปยุตตขั้น และกถัตตารูป ด้วยอำนาจของเหตุปัจจัย.

๒. อารัมมณปัจจัย

[๑๒๙] ๑. **สวิตกกถิการธรรม เป็นปัจจัยแก่อวิตกกถิการ-
ธรรม ด้วยอำนาจของอารัมมณปัจจัย**

คือ บุคคลให้ทาน สมาทานศีล กระทำอุโบสถกรรม ครั้นกระทำแล้ว
ย่อมพิจารณากุศลกรรมนั้น บุคคลพิจารณากุศลกรรมที่ตนสั่งสมไว้ในกาลก่อน.

บุคคลออกจากฌานที่เป็นสวิตกกถิการธรรมออกจากมรรค ฯลฯ ออก
จากผล แล้วพิจารณาผล.

พระอริยะทั้งหลาย พิจารณากิเลสที่ละแล้ว, พิจารณากิเลสที่ข่มแล้ว, รู้กิเลสที่เคยเกิดแล้วในกาลก่อน พิจารณาเห็นขั้นที่เป็นสวิตกกสวิจารธรรม โดยความเป็นของไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตา ย่อมยินดี ย่อมเพิลิดเพลินยิ่ง เพราะปรารภขั้นนั้น ราคะ ฯลฯ โทมนัสย่อมเกิดขึ้น เพราะปรารภขั้นที่เป็น สวิตกกสวิจารธรรม ขั้นที่เป็นสวิตกกสวิจารธรรม ย่อมเกิดขึ้น.

[๑๓๐] ๒. สวิตกกสวิจารธรรม เป็นปัจจัยแก่วิตกกวิจาร์-
มัตตธรรม ด้วยอำนาจของอาร์มมณปัจจัย

คือ บุคคลให้ทาน สมาทานศีล กระทำอุโบสถกรรม แล้วพิจารณา กุศลกรรมนั้น เพราะปรารภกุศลกรรมนั้น วิตก ย่อมเกิดขึ้น, พิจารณากุศล กรรมที่ตน ได้สั่งสมไว้ในกาลก่อน ฯลฯ.

บุคคลออกจากฌานที่เป็นสวิตกกสวิจารธรรม ฯลฯ ออกจากมรรค ฯลฯ ออกจากผล แล้วพิจารณาผล เพราะปรารภกุศลนั้น วิตก ย่อมเกิดขึ้น

พระอริยะทั้งหลาย พิจารณากิเลสที่ละแล้ว พิจารณากิเลสที่ข่มแล้ว, รู้กิเลสที่เคยเกิดแล้วในก่อน, พิจารณาเห็นขั้นที่เป็นสวิตกกสวิจารธรรม โดยความเป็นของไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตา ย่อมยินดี ย่อมเพิลิดเพลินยิ่ง เพราะปรารภขั้นนั้น วิตก ย่อมเกิดขึ้น, เพราะปรารภขั้นที่เป็นสวิตกกสวิจารธรรม วิตก ย่อมเกิดขึ้น.

[๑๓๑] ๓. สวิตกกสวิจารธรรม เป็นปัจจัยแก่วิตกกวิจาร์-
กรรม ด้วยอำนาจของอาร์มมณปัจจัย

คือ บุคคลย่อมรู้จัก ของบุคคลผู้มีความพร้อมเพรียงด้วยจิตที่เป็น สวิตักกสัจจารธรรม ด้วยเจโตปริยญาณ.

ขั้นที่เป็นสวิตักกสัจจารธรรม เป็นปัจจัยแก่เจโตปริยญาณ แก่ปุพ-
เพนิวาसानุสสติญาณ แก่ยถากัมมุปคญาณ แก่อนาคตังสญาณ ด้วยอำนาจ
ของอาร์มมณปัจจัย.

เพราะปรารภขั้นที่เป็นสวิตักกสัจจารธรรม ขั้นที่เป็นอวิตักกอิจาร-
ธรรม ย่อมเกิดขึ้น.

[๑๓๒] ๔. สวิตักกสัจจารธรรม เป็นปัจจัยแก่สวิตักกสัจจาร-
ธรรม และอวิตักกอิจารมัตตธรรม ด้วยอำนาจของอาร์มมณปัจจัย

คือ บุคคลให้ทาน สมาทานศีล กระทำอุโบสถกรรม แล้วพิจารณา
กุศลกรรมนั้น เพราะปรารภกุศลกรรมนั้น ขั้นที่เป็นสวิตักกสัจจารธรรม และ
วิตก ย่อมเกิดขึ้น, พิจารณากุศลกรรมที่ตนสั่งสมไว้ในก่อน, ออกจากฉานที่
เป็นสวิตักกสัจจารธรรม ฯลฯ ออกจากมรรค ฯลฯ ออกจากผล แล้วพิจารณาผล,
เพราะปรารภกุศลนั้น ขั้นที่เป็นสวิตักกสัจจารธรรม และวิตก ย่อมเกิดขึ้น.

พระอริยะทั้งหลาย พิจารณาภิเลสที่ละแล้ว. พิจารณาภิเลสที่ข่ม
แล้ว, รู้กิเลสที่เคยเกิดแล้วในกาลก่อน, พิจารณาเห็นขั้นที่เป็นสวิตักกสัจจาร-
ธรรม โดยความเป็นของไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตา, ย่อมยินดี ย่อม
เพติดเพลินยิ่ง เพราะปรารภขั้นนั้น ขั้นที่เป็นสวิตักกสัจจารธรรม ย่อม
เกิดขึ้น.

เพราะปรารภขั้นที่เป็นสวิตกกสวิจารณ์ ขั้นที่เป็นสวิตกกสวิจารณ์ และวิตก ย่อมเกิดขึ้น.

[๑๓๓] ๕. **อวิตกกวิจารณ์มัตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อวิตกกวิจารณ์มัตตธรรม ด้วยอำนาจของอาร์มมณปัจจัย**

คือ บุคคลออกจากฉาน ที่เป็นอวิตกกวิจารณ์มัตตธรรม ฯลฯ ออกจากมรรค ฯลฯ ออกจากผล พิจารณาผล เพราะปรารภฉานเป็นต้นนั้น วิตก ย่อมเกิดขึ้น.

พิจารณาเห็นขั้นที่เป็นอวิตกกวิจารณ์มัตตธรรม และวิตก โดยความเป็นของไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตา ย่อมยินดี ย่อมเพิลิดเพิลินยี่ เพราะปรารภขั้นนั้น วิตก ย่อมเกิดขึ้น.

เพราะปรารภขั้นที่เป็นอวิตกกวิจารณ์มัตตธรรม และวิตก วิตกย่อมเกิดขึ้น.

[๑๓๔] ๖. **อวิตกกวิจารณ์มัตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อวิตกกสวิจารณ์มัตตธรรม ด้วยอำนาจของอาร์มมณปัจจัย**

คือ บุคคลออกจากฉาน ที่เป็นอวิตกกวิจารณ์มัตตธรรม ฯลฯ ออกจากมรรค ฯลฯ ออกจากผล พิจารณาผล, เพราะปรารภฉานเป็นต้นนั้น ขั้นที่เป็นสวิตกกสวิจารณ์มัตตธรรม ย่อมเกิดขึ้น, พิจารณาเห็นขั้นที่เป็นอวิตกกวิจารณ์มัตตธรรม และวิตก โดยความเป็นของไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตา ย่อมยินดี ย่อมเพิลิดเพิลินยี่ เพราะปรารภขั้นนั้น ราคะ ฯลฯ โทมนัส ย่อมเกิดขึ้น.

เพราะปรารภขั้นที่เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรม และวิตก ขั้นที่เป็น สวิตกกถิการธรรม ย่อมเกิดขึ้น ฯลฯ.

[๑๓๕] ๗. อวิตกกถิการมัตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อวิตก-
อถิการธรรม ด้วยอำนาจของอารัมมณปัจจัย

คือ บุคคลรู้จิตของบุคคลผู้มีความพร้อมเพรียงด้วยจิตที่ไม่มีวิตก มี เพียงถิการ ด้วยเจโตปริยญาณ.

ขั้นที่เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรม เป็นปัจจัยแก่เจโตปริยญาณ แก่ ปุพเพนิวาสานุสสติญาณ แก่ยถากัมมุปกญาณ แก่อนาคตังสญาณ ด้วยอำนาจ ของอารัมมณปัจจัย.

เพราะปรารภขั้นที่เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรม และวิตก ขั้น ที่เป็นอวิตกกถิการธรรม ย่อมเกิดขึ้น

[๑๓๖] ๘. อวิตกกถิการมัตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อวิตก-
สถิการธรรม และอวิตกกถิการมัตตธรรม ด้วยอำนาจของอารัมมณ-
ปัจจัย

คือ บุคคลออกจากฌาน ที่เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรม ฯลฯ ออก จากมรรค ฯลฯ ออกจากผล แล้วพิจารณาผล เพราะปรารภฌานเป็นต้นนั้น ขั้นที่เป็นสวิตกกถิการธรรม และวิตก ย่อมเกิดขึ้น.

บุคคลพิจารณาเห็นขั้นที่เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรม และวิตก โดยความเป็นของไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตา ย่อมยินดี ย่อมเพิลิเพลิน ยิง เพราะปรารภขั้นนั้น ขั้นที่เป็นสวิตกกถิการธรรม และวิตก ย่อม เกิดขึ้น.

เพราะปรารภขั้นที่เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรม และวิตก ขั้นที่เป็น สวิตกกถิการธรรม และวิตก ย่อมเกิดขึ้น.

[๑๓๗] ๕. อวิตกกถิการธรรม เป็นปัจจัยแก่อวิตกกถิการ-
ธรรม ด้วยอำนาจของอาร์มมณปัจจัย

คือ นิพพาน เป็นปัจจัยแก่มรรค แก่ผล ที่เป็นอวิตกกถิการธรรม และวิการ ด้วยอำนาจของอาร์มมณปัจจัย.

บุคคลเห็นรูปด้วยทิพยจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพโสตราตุ รูจิตของบุคคล ผู้มีความพร้อมเพรียงด้วยจิต ที่เป็นอวิตกกถิการธรรม ด้วยเจโตปริยญาณ.

อากาสนัญญาตนะ เป็นปัจจัยแก่วิญญาณัญญาตนะ ด้วยอำนาจของ อาร์มมณปัจจัย.

อากัญญาตนะ เป็นปัจจัยแก่เนวสัญญานาสัญญาตนะ ด้วย อำนาจของอาร์มมณปัจจัย.

รูปายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ ฯลฯ

โณภูฏัพพายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ ด้วยอำนาจของอาร์มมณ-
ปัจจัย

ขั้นที่เป็นอวิตกกถาวิจารณ์ เป็นปัจจัยแก่อิทธิวิธาน แก่เจโต-
ปริยญาณ แก่บุพเพนิวาสานุสสติญาณ แก่ยถากัมมุปคญาณ แก่อนาคตังสญาณ
ด้วยอำนาจของอาร์มมณปัจจัย.

เพราะปรารภขั้นที่เป็นอวิตกกถาวิจารณ์ และวิจารณ์ ขั้นที่เป็น
อวิตกกถาวิจารณ์ ย่อมเกิดขึ้น.

[๑๓๘] ๑๐. อวิตกกถาวิจารณ์ เป็นปัจจัยแก่สวิตกกถาวิจารณ์
ด้วยอำนาจของอาร์มมณปัจจัย

คือ พระอริยะทั้งหลายออกจากฌาน ที่เป็นอวิตกกถาวิจารณ์ ฯลฯ
ออกจากมรรค ฯลฯ ออกจากผล พิจารณาผล, เพราะปรารภฌานเป็นต้นนั้น
ขั้นที่เป็นสวิตกกถาวิจารณ์ ย่อมเกิดขึ้น.

พระอริยะทั้งหลาย ย่อมพิจารณานิพพาน. นิพพานเป็นปัจจัยแก่
โคตรภู แก่วาทาน แก่มรรคที่เป็นสวิตกกถาวิจารณ์ แก่ผล แก่อาวัจชนะ
ด้วยอำนาจของอาร์มมณปัจจัย.

บุคคลพิจารณาเห็นซึ่งจักขุ โดยความเป็นของไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็น
อนัตตา ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยัง เพราะปรารภจักขุนั้น รากะ ฯลฯ
โหมนัส ย่อมเกิดขึ้น.

บุคคลพิจารณาเห็นซึ่งโสตะ ฆานะ ชิวหา กายะ รูป เสียง กลิ่น
รส โผฏฐัพพะ หทยวัตถุ ขั้นที่เป็นอวิตกกถาวิจารณ์ และวิจารณ์ โดย
ความเป็นของไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตา, ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยัง
เพราะปรารภโสตะเป็นต้นนั้น รากะ ฯลฯ โหมนัส ย่อมเกิดขึ้น.

เพราะปรารภขั้นที่เป็นอวิตกกถาวิจารณ์ และวิจารณ์ ขั้นที่เป็น สวิตกกถาวิจารณ์ ย่อมเกิดขึ้น.

[๑๓๕] ๑๑. อวิตกกถาวิจารณ์ เป็นปัจจัยแก่อวิตกกถา-
มัตตธรรม ด้วยอำนาจของอาร์มมณปัจจัย

คือ พระอริยะทั้งหลายออกจากฌาน ที่เป็นอวิตกกถาวิจารณ์ ฯลฯ
ออกจากมรรค ฯลฯ ออกจากผล พิจารณาผล, เพราะปรารภฌานเป็นต้นนั้น
วิตก ย่อมเกิดขึ้น.

พระอริยะทั้งหลาย พิจารณานิพพาน, นิพพานเป็นปัจจัย แก่ผลที่
เป็นอวิตกกถาวิจารณ์มัตตธรรม และวิตก ด้วยอำนาจของอาร์มมณปัจจัย.

บุคคลพิจารณาเห็นซึ่งจักขุ ฯลฯ หทยวัตถุ ฯลฯ ขั้นที่เป็นอวิตกก-
ถาวิจารณ์ และวิจารณ์ โดยความเป็นของไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตา
ย่อมยินดี ย่อมเพติดเพลินยิ่ง เพราะปรารภจักขุเป็นต้นนั้น วิตก ย่อมเกิดขึ้น.

เพราะปรารภขั้นที่เป็นอวิตกกถาวิจารณ์ และวิจารณ์วิตกย่อมเกิดขึ้น.

[๑๔๐] ๑๒. อวิตกกถาวิจารณ์ เป็นปัจจัยแก่อวิตกกถา-
มัตตธรรม และอวิตกกถาวิจารณ์ ด้วยอำนาจของอาร์มมณปัจจัย

คือ นิพพาน เป็นปัจจัยแก่มรรค แก่ผล ที่เป็นอวิตกกถาวิจารณ์มัต-
ตธรรมและวิจารณ์ ด้วยอำนาจของอาร์มมณปัจจัย.

[๑๔๑] ๑๓. อวิตกกถาวิจารณ์ เป็นปัจจัยแก่อวิตกกถาวิจารณ์-
มัตตธรรม และอวิตกกถาวิจารณ์ ด้วยอำนาจของอาร์มมณปัจจัย

คือ พระอริยะทั้งหลาย ออกจากฌาน ที่เป็นอวิตกกถาวิจยธรรม
 ฯลฯ ออกจากมรรค ฯลฯ ออกจากผล ย่อมพิจารณาผล เพราะปรารภฌานเป็น
 ดันนั้น ชั้นที่เป็นสวัตักกวิจยธรรม และวิตก ย่อมเกิดขึ้น.

พระอริยะทั้งหลาย พิจารณานิพพาน. นิพพาน เป็นปัจจัยแก่โคตรภู
 แก่โฆทาน และวิตก ฯลฯ แก่มรรคที่เป็นสวัตักกวิจยธรรม และวิตก แก่ผล
 ที่เป็นสวัตักกวิจยธรรม และวิตก แก่อำนาจชนะ และวิตก ด้วยอำนาจของ
 อารัมมณปัจจัย.

บุคคลพิจารณาเห็นซึ่งจักขุ โดยความเป็นของไม่เที่ยง เป็นทุกข์
 เป็นอนัตตา เพราะปรารภจักขุนั้น ชั้นที่เป็นสวัตักกวิจยธรรม และวิตก
 ย่อมเกิดขึ้น.

บุคคลพิจารณาเห็นซึ่งโสตะ ฯลฯ โสภณูปะ หทยวัตถุ ฯลฯ ชั้นที่
 เป็นอวิตกกถาวิจยธรรม และวิจย โดยความเป็นของไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็น
 อนัตตา เพราะปรารภโสตะเป็นดันนั้น ชั้นที่เป็นสวัตักกวิจยธรรม และ
 วิตก ย่อมเกิดขึ้น.

[๑๔๒] ๑๔. อวิตกกถาวิจยธรรม และอวิตกกถาวิจยธรรม
 เป็นปัจจัยแก่สวัตักกวิจยธรรม ด้วยอำนาจของอารัมมณปัจจัย

คือ เพราะปรารภชั้นที่เป็นอวิตกกถาวิจยธรรม และวิจย ชั้น
 ที่เป็นสวัตักกวิจยธรรม ย่อมเกิดขึ้น.

[๑๔๓] ๑๕. อวิตกกถาวิจยธรรม และอวิตกกถาวิจยธรรม
 เป็นปัจจัยแก่อวิตกกถาวิจยธรรม ด้วยอำนาจของอารัมมณปัจจัย

คือ เพราะปรารภขั้นที่เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรม และวิการ วิตก
ย่อมเกิดขึ้น.

[๑๔๔] ๑๖. อวิตกกถิการมัตตธรรม และอวิตกกถิการธรรม
เป็นปัจจัยแก่อวิตกกถิการธรรม ด้วยอำนาจของอารัมมณปัจจัย

คือ ขั้นที่เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรม และวิการ เป็นปัจจัยแก่เจโต-
ปริยญาณ แก่ปุพเพนิวาสานุสสติญาณ แก่ยถากัมมุปกญาณ แก่อนาคตังสญาณ
ด้วยอำนาจของอารัมมณปัจจัย.

เพราะปรารภขั้นที่เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรม และวิการ ขั้นที่เป็น
อวิตกกถิการธรรม ย่อมเกิดขึ้น.

[๑๔๕] ๑๗. อวิตกกถิการมัตตธรรม และอวิตกกถิการธรรม
เป็นปัจจัยแก่สวิตกกถิการธรรม และอวิตกกถิการมัตตธรรม ด้วย
อำนาจของอารัมมณปัจจัย

คือ เพราะปรารภขั้นที่เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรม และวิการ ขั้น
ที่เป็นสวิตกกถิการธรรม และวิตก ย่อมเกิดขึ้น.

[๑๔๖] ๑๘. สวิตกกถิการธรรม และอวิตกกถิการมัตตธรรม
เป็นปัจจัยแก่สวิตกกถิการธรรม ด้วยอำนาจของอารัมมณปัจจัย

คือ เพราะปรารภขั้นที่เป็นสวิตกกถิการธรรม และวิตก ขั้น
ที่เป็นสวิตกกถิการธรรม ย่อมเกิดขึ้น.

[๑๔๗] ๑๕. สวิตักกสวิจารธรรม และอวิตักกจิวารมัตตธรรม
เป็นปัจจัยแก่อวิตักกจิวารมัตตธรรม ด้วยอำนาจของอาร์มมณปัจจัย

คือ เพราะปรารภขั้นที่เป็นสวิตักกสวิจารธรรม และวิตก วิตก
ย่อมเกิดขึ้น.

[๑๔๘] ๒๐. สวิตักกสวิจารธรรม และอวิตักกจิวารมัตตธรรม
เป็นปัจจัยแก่อวิตักกจิวารธรรม ด้วยอำนาจของอาร์มมณปัจจัย

คือ ขั้นที่เป็นสวิตักกสวิจารธรรม และวิตก เป็นปัจจัยแก่เจโต-
ปริยญาณ แก่ปุพเพนิวาสานุสสติญาณ แก่ยถากัมมุปกญาณ แก่อนาคตังสญาณ
ด้วยอำนาจของอาร์มมณปัจจัย.

เพราะปรารภขั้นที่เป็นสวิตักกสวิจารธรรม และวิตก ขั้นที่เป็น
อวิตักกจิวารธรรม ย่อมเกิดขึ้น.

[๑๔๙] ๒๑. สวิตักกสวิจารธรรม และอวิตักกจิวารมัตตธรรม
เป็นปัจจัยแก่อวิตักกสวิจารธรรม และอวิตักกจิวารมัตตธรรม ด้วย
อำนาจของอาร์มมณปัจจัย

คือ เพราะปรารภขั้นที่เป็นสวิตักกสวิจารธรรม และวิตก ขั้นที่
เป็นสวิตักกสวิจารธรรม และวิตก ย่อมเกิดขึ้น.

๓. อธิปัตติปัจจัย

[๑๕๐] ๑. สวิตักกสวิจารธรรม เป็นปัจจัยแก่อวิตักกสวิจาร-
ธรรม ด้วยอำนาจของอธิปัตติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือที่เป็น อารัมมณชิปติ และ สหชาตชิปติ

ที่เป็น อารัมมณชิปติ ได้แก่

บุคคลให้ทาน สมาทานศีล กระทำอุโบสถกรรมแล้ว กระทำกุศลกรรม
นั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น แล้วพิจารณา. กระทำกุศลกรรมที่ตนสั่งสม
ดีแล้วในกาลก่อนให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น แล้วย่อมนพิจารณา.

ออกจากฌาน ที่เป็นสวิตักกสวิจารธรรม ฯลฯ ออกจากมรรค ฯลฯ
ออกจากผลแล้ว กระทำผลนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น แล้วพิจารณา.

บุคคล ย่อมยินดี ย่อมเพิลิดเพิลินยิ่ง เพราะกระทำขั้นที่เป็นสวิตักก-
สวิจารธรรมให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ครั้นกระทำขั้นนั้นให้เป็นอารมณ์
อย่างหนักแน่นแล้ว รากะ ทิฏฐิ ย่อมเกิดขึ้น.

ที่เป็น สหชาตชิปติ ได้แก่

อชิปติธรรมที่เป็นสวิตักกสวิจารธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขั้น
ด้วยอำนาจของอชิปติปัจจัย.

[๑๕๑] ๒. สวิตักกสวิจารธรรม เป็นปัจจัยแก่อวิตักกวิจาร์-
มัตตธรรม ด้วยอำนาจของอชิปติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือที่เป็น อารัมมณชิปติ และ สหชาตชิปติ

ที่เป็น อารัมมณชิปติ ได้แก่

บุคคลให้ทาน สมาทานศีล การทำอุโบสถกรรมแล้ว การทำกุศลกรรม
นั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น แล้วพิจารณา ครั้นกระทำกุศลกรรมนั้นให้
เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว วิตก ย่อมเกิดขึ้น.

บุคคลกระทำกุศลกรรมที่ตนสั่งสมไว้ดีแล้วในกาลก่อน ให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้วพิจารณา ออกจากฌานที่เป็นสวิตักกสวิจารธรรม ฯลฯ ออกจากมรรค ฯลฯ ออกจากผลแล้ว กระทำผลนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้วพิจารณา ครั้นกระทำฌานเป็นต้นนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว วิตก ย่อมเกิดขึ้น.

บุคคล ย่อมยินดี ย่อมเพติดเพตินยิ่ง เพราะกระทำขั้นที่เป็นสวิตักกสวิจารธรรมให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ครั้นกระทำขั้นนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว วิตก ย่อมเกิดขึ้น.

ที่เป็น สหชาตาริบัติ ได้แก่

อธิปติธรรมที่เป็นสวิตักกสวิจารธรรม เป็นปัจจัยแก่วิตก ด้วยอำนาจของอธิปติปัจจัย.

[๑๕๒] ๓. สวิตักกสวิจารธรรม เป็นปัจจัยแก่วิตักกสวิจารธรรม ด้วยอำนาจของอธิปติปัจจัย

อย่างเดียว คือ สหชาตาริบัติ ได้แก่

อธิปติธรรมที่เป็นสวิตักกสวิจารธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูป ด้วยอำนาจของอธิปติปัจจัย

[๑๕๓] ๔. สวิตักกสวิจารธรรม เป็นปัจจัยแก่สวิตักกสวิจารธรรม และวิตักกสวิจารธรรม ด้วยอำนาจของอธิปติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ สหชาตาริบัติ ได้แก่

อธิปติธรรมที่เป็นสวิตักกสวิจารธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขั้น
และจิตตสมุฏฐานรูป ด้วยอำนาจของอธิปติปัจจัย.

[๑๕๔] ๕. วิตักกสวิจารธรรม เป็นปัจจัยแก่วิตักกวิจ
มัตตธรรม และวิตักกวิจจารธรรม ด้วยอำนาจของอธิปติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ สหชาตอธิปติ ได้แก่

อธิปติธรรมที่เป็นสวิตักกสวิจารธรรม เป็นปัจจัยแก่วิตก และจิตต-
สมุฏฐานรูป ด้วยอำนาจของอธิปติปัจจัย.

[๑๕๕] ๖. สวิตักกสวิจารธรรม เป็นปัจจัยแก่สวิตักกสวิจ
จรธรรม และวิตักกวิจจารมัตตธรรม ด้วยอำนาจของอธิปติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือที่เป็นอรัम्मณอธิปติ และ สหชาตอธิปติ
ที่เป็น อรัम्मณอธิปติ ได้แก่

บุคคลให้ทาน สมาทานศีล การทำอุโบสถกรรมแล้ว กระทำกุศลกรรม
นั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น แล้วพิจารณา ครั้นกระทำกุศลกรรมนั้นให้
เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว ขั้นที่เป็นสวิตักกสวิจารธรรม และวิตก
ย่อมเกิดขึ้น.

บุคคลกระทำกุศลกรรมที่ตนสั่งสมไว้ดีแล้วในกาลก่อน ให้เป็นอารมณ์
อย่างหนักแน่น แล้วพิจารณา.

บุคคลออกจากฉานที่เป็นสวิตกกสิการธรรม ฯลฯ ออกจากมรรค
 ฯลฯ ออกจากผล กระทำผลให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น แล้วพิจารณา ครั้น
กระทำฉานเป็นต้นนั้น ให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว ขั้นที่เป็นสวิตก-
กสิการธรรม และวิตก ย่อมเกิดขึ้น.

บุคคลย่อมยินดี ย่อมเพติดเพลินยิ่ง เพราะการทำขั้นที่เป็นสวิตก-
กสิการธรรมให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ครั้นกระทำขั้นนั้นให้เป็นอารมณ์
อย่างหนักแน่นแล้ว ขั้นที่เป็นสวิตกกสิการธรรม และวิตก ย่อมเกิดขึ้น.

ที่เป็น สหชาตธิปติ ได้แก่

อธิปติธรรมที่เป็นสวิตกกสิการธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขั้น
และวิตก ด้วยอำนาจของอธิปติปัจจัย.

[๑๕๖] ๗. สวิตกกสิการธรรม เป็นปัจจัยและสวิตกกสิการ-
ธรรม อวิตกกสิการมัตตธรรม และอวิตกกสิการธรรม ด้วยอำนาจ
ของอธิปติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ สหชาตธิปติ ได้แก่

อธิปติธรรมที่เป็นสวิตกกสิการธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขั้น
วิตก และจิตตสมุฏฐานรูป ด้วยอำนาจของอธิปติปัจจัย.

[๑๕๗] ๘. อวิตกกสิการมัตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อวิตก-
กสิการมัตตธรรม ด้วยอำนาจของอธิปติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ ที่เป็น**อรัम्मณชิปติ** และ **สหชาตชิปติ**

ที่เป็น **อรัम्मณชิปติ** ได้แก่

บุคคลออกจากฌานที่เป็นอวิตกกิจารมัตตธรรม ฯลฯ ออกจากมรรค ฯลฯ ออกจากผล กระทำผลให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น แล้วพิจารณา ครั้นการทำฌานเป็นต้นนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว วิตก ย่อมเกิดขึ้น.

บุคคลย่อมยินดี ย่อมเพิลิดเพลินยิ่ง เพราะกระทำขั้นที่เป็นสวิตกก- สวิจารณ์ธรรม และวิตกให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ครั้นกระทำขั้นและวิตกนั้น ให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว วิตก ย่อมเกิดขึ้น.

ที่เป็น **สหชาตชิปติ** ได้แก่

อชิปติธรรมที่เป็นอวิตกกิจารมัตตธรรมเป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขั้น ด้วยอำนาจของอชิปติปัจจัย.

[๑๕๘] ๕. อวิตกกิจารมัตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สวิตกกส-
วิจารณ์ธรรม ด้วยอำนาจของอชิปติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ **อรัम्मณชิปติ** ได้แก่

บุคคลออกจากฌานที่เป็นอวิตกกิจารมัตตธรรม ฯลฯ ออกจากมรรค ฯลฯ ออกจากผล กระทำผลให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น แล้วพิจารณา ครั้นกระทำฌานเป็นต้นนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว ขั้นที่เป็นสวิตกก- สวิจารณ์ธรรม ย่อมเกิดขึ้น.

บุคคลย่อมยินดี ย่อมเพติดเพตินยิ่ง เพราะกระทำขั้นที่เป็นอวิตกก-
วิจารณ์ัตตธรรม และวิตก ให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ครั้นกระทำขั้น
และวิตกนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว รากะ ทิฏฐิ ย่อมเกิดขึ้น.

[๑๕๕] ๑๐. อวิตกกวิจารณ์ัตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อวิตกก-
วิจารณ์ัตตธรรม ด้วยอำนาจของอธิปติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ สหชาติอธิปติ ได้แก่

อธิปติธรรมที่เป็นอวิตกกวิจารณ์ัตตธรรม เป็นปัจจัยแก่วิจาร และ
จิตตสมุฏฐานรูป ด้วยอำนาจของอธิปติปัจจัย.

[๑๖๐] ๑๑. อวิตกกวิจารณ์ัตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อวิตกก-
วิจารณ์ัตตธรรม และอวิตกกวิจารณ์ัตตธรรม ด้วยอำนาจของอธิปติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ สหชาติอธิปติ ได้แก่

อธิปติธรรมที่เป็นอวิตกกวิจารณ์ัตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขั้น
วิจารณ์ัตตธรรม และจิตตสมุฏฐานรูป ด้วยอำนาจของอธิปติปัจจัย.

[๑๖๑] ๑๒. อวิตกกวิจารณ์ัตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สวิตกก-
สวิจารณ์ัตตธรรม และอวิตกกวิจารณ์ัตตธรรม ด้วยอำนาจของอธิปติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ อารัมมณชาติปติ ได้แก่

บุคคลออกจากฉานที่เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรม ฯลฯ ออกจากมรรค ฯลฯ ออกจากผล กระทำผลให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้วพิจารณา ครั้นกระทำฉานเป็นต้นนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว ชั้นที่เป็นสวิตกกถิการธรรม และวิตก ย่อมเกิดขึ้น.

บุคคลย่อมยินดี ย่อมเพติดเพลินยัง เพราะกระทำขั้นที่เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรม และวิตก ให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ครั้นกระทำขั้นและวิตกนั้น ให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว ชั้นที่เป็นสวิตกกถิการธรรม และวิตก ย่อมเกิดขึ้น.

[๑๖๒] ๑๓. อวิตกกถิการธรรม เป็นปัจจัยแก่อวิตกกถิการธรรม ด้วยอำนาจของอธิปติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ ที่เป็น อารัมมณชิปติ และ สหชาติชิปติ
ที่เป็น อารัมมณชิปติ ได้แก่

นิพพาน เป็นปัจจัยแก่มรรค แก่ผล ที่เป็นอวิตกกถิการธรรม และ
วิการ ด้วยอำนาจของอธิปติปัจจัย.

ที่เป็น สหชาติชิปติ ได้แก่

อชิปติธรรมที่เป็นอวิตกกถิการธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขั้น
และจิตตสมุฏฐานรูป ด้วยอำนาจของอธิปติปัจจัย.

[๑๖๓] ๑๔. อวิตกกถิการธรรม เป็นปัจจัยแก่สวิตกกถิการธรรม ด้วยอำนาจของอธิปติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ อารัมมณชิปติ ได้แก่

พระอริยะทั้งหลายออกจากฌานที่เป็นอวิตกกถาวิจารธรรม ฯลฯ ออกจากมรรค ฯลฯ ออกจากผล กระทำผลให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น แล้วพิจารณา ครั้นการทำฌานเป็นต้นนั้น ให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว ขั้นที่เป็นสวิตกกถาวิจารธรรม ย่อมเกิดขึ้น.

พระอริยะทั้งหลาย การทำนิพพานให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้วพิจารณา.

นิพพาน เป็นปัจจัยแก่โคตรภู แก่วาทาน แก่มรรค แก่ผล ที่เป็นสวิตกกถาวิจารธรรม ด้วยอำนาจของชิปติปัจจัย.

บุคคลย่อมยินดี ย่อมเปลิดเปลินยิ่ง เพราะกระทำซึ่งจักขุให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ครั้นกระทำจักขุนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว รากะ ทิฏฐิ ย่อมเกิดขึ้น.

บุคคลย่อมยินดี ย่อมเปลิดเปลินยิ่ง เพราะการทำซึ่งโสตะ ฆานะ ชิวหา กายะ รูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ หทยวัตถุ ขั้นที่เป็นอวิตกกถาวิจารธรรม และวิจาร์ ให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ครั้นกระทำโสตะเป็นต้นนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว รากะ ทิฏฐิ ย่อมเกิดขึ้น.

[๑๖๔] ๑๕. อวิตกกถาวิจารธรรม เป็นปัจจัยแก่อวิตกกถาวิจารมัตตธรรม ด้วยอำนาจของชิปติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ อารัมมณชิปติ ได้แก่

พระอริยะทั้งหลายออกจากฌานที่เป็นอวิตกกถาวิจรรรรม ฯลฯ ออกจากมรรค ฯลฯ ออกจากผล กระทำผลให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น แล้วพิจารณา ครั้นกระทำฌานเป็นต้นนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว วิตกย่อมเกิดขึ้น.

พระอริยะทั้งหลาย พิจารณานิพพาน กระทำนิพพานให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น แล้วพิจารณา.

นิพพาน เป็นปัจจัยแก่มรรค แก่ผล ที่เป็นอวิตกกถาวิจรรรรมัตตธรรม และวิตก ด้วยอำนาจของอธิปัตติปัจจัย.

บุคคลย่อมยินดี ย่อมเพิลิดเพิลินยั้ง เพราะกระทำซึ่งจักขุ ฯลฯ หทยวัตถุ ซึ่งที่เป็นอวิตกกถาวิจรรรรมและวิจาร์ ให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ครั้นกระทำโสตะเป็นต้น นั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว วิตก ย่อมเกิดขึ้น

[๑๖๕] ๑๖. อวิตกกถาวิจรรรรม เป็นปัจจัยแก่อวิตกกถาวิจรรรรมัตตธรรม และอวิตกกถาวิจรรรรม ด้วยอำนาจของอธิปัตติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ อารัมมณาธิปัตติ ได้แก่

นิพพาน เป็นปัจจัยแก่มรรค แก่ผล ที่เป็นอวิตกกถาวิจรรรรมัตตธรรม และวิจาร์ ด้วยอำนาจของอธิปัตติปัจจัย.

[๑๖๖] ๑๗. อวิตกกถาวิจรรรรม เป็นปัจจัยแก่อวิตกกถาวิจรรรรมัตตธรรม และอวิตกกถาวิจรรรรมัตตธรรม ด้วยอำนาจของอธิปัตติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ **อาร์มมณชิปติ** ได้แก่

พระอริยะทั้งหลาย ออกจากฌานที่เป็นอวิตกกถาวิจาร์ธรรม ฯลฯ ออกจากมรรค ฯลฯ ออกจากผล กระทำผลให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น แล้วพิจารณา ครั้นกระทำฌานเป็นต้นนั้น ให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว ขั้นที่เป็นสวิตกกถาวิจาร์ธรรมและวิตก ย่อมเกิดขึ้น,

พระอริยะทั้งหลาย พิจารณานิพพาน การทำให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น แล้วพิจารณา.

นิพพาน เป็นปัจจัยแก่โคตรภู แก่วาทาน และแก่วิตก แก่มรรคที่เป็นสวิตกกถาวิจาร์ธรรม และแก่วิตก แก่ผลที่เป็นสวิตกกถาวิจาร์ธรรม และแก่วิตก ด้วยอำนาจของอชิปติปัจจัย.

บุคคลย่อมยินดี ย่อมเพติดเพลินยัง เพราะกระทำซึ่งจักขุให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ฯลฯ.

บุคคลย่อมยินดี ย่อมเพติดเพลินยัง เพราะกระทำซึ่งหทยวัตถุ ฯลฯ ขั้นที่เป็นอวิตกกถาวิจาร์ธรรม และวิจาร์ ให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว ครั้นกระทำโสตะเป็นต้นนั้น ให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว ขั้นที่เป็นสวิตกกถาวิจาร์ธรรม และวิตก ย่อมเกิดขึ้น.

[๑๖๗] ๑๘. **อวิตกกถาวิจาร์มัตตธรรม อวิตกกถาวิจาร์ธรรม เป็นปัจจัยแก่สวิตกกถาวิจาร์ธรรม ด้วยอำนาจของอชิปติปัจจัย**

มีอย่างเดียว คือ **อาร์มมณชิปติ** ได้แก่

ขั้นที่เป็นสวิตกกสวจารธรรม ย่อมเกิดขึ้น เพราะกระทำขั้นที่เป็น
อวิตกกวจารมัตตธรรมและวจาร ให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น.

[๑๖๘] ๑๘. อวิตกกวจารมัตตธรรม และอวิตกกอวจารธรรม
เป็นปัจจัยแก่อวิตกกวจารมัตตธรรม ด้วยอำนาจของอธิปัตติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ อารัมมณชิปติ ได้แก่
วิตก เกิดขึ้น เพราะการทำขั้นที่เป็นอวิตกกวจารมัตตธรรม และ
วจาร ให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น.

[๑๖๙] ๒๐. อวิตกกวจารมัตตธรรม และอวิตกกอวจารธรรม
เป็นปัจจัยแก่สวิตกกวจารธรรม และอวิตกกอวจารธรรม ด้วย
อำนาจของอธิปัตติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ อารัมมณชิปติ ได้แก่
ขั้นที่เป็นสวิตกกสวจารธรรม และวิตก ย่อมเกิดขึ้น เพราะกระทำ
ขั้นที่เป็นอวิตกกวจารมัตตธรรม และวจาร ให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น.

[๑๗๐] ๒๑. สวิตกกสวจารธรรม และอวิตกกวจารมัตตธรรม
เป็นปัจจัยแก่สวิตกกสวจารธรรม ด้วยอำนาจของอธิปัตติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ อารัมมณชิปติ ได้แก่
ขั้นที่เป็นสวิตกกสวจารธรรม ย่อมเกิดขึ้น เพราะกระทำขั้นที่เป็น
สวิตกกสวจารธรรม และวิตก ให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น.

[๑๗๑] ๒๒. สวิตักกสวิจารธรรม และอวิตักกสวิจารมัตตธรรม
เป็นปัจจัยแก่อวิตักกสวิจารมัตตธรรม ด้วยอำนาจของอธิปัตติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ อารัมมณาธิปัตติ ได้แก่

วิตก เกิดขึ้น เพราะกระทำขั้นที่เป็นสวิตักกสวิจารธรรม และวิตก
ให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น.

[๑๗๒] ๒๓. สวิตักกสวิจารธรรม และอวิตักกสวิจารมัตต-
ธรรม เป็นปัจจัยแก่สวิตักกสวิจารธรรม และอวิตักกสวิจารมัตตธรรม
ด้วยอำนาจของอธิปัตติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ อารัมมณาธิปัตติ ได้แก่

ขั้นที่เป็นสวิตักกสวิจารธรรม และวิตก เกิดขึ้น เพราะกระทำขั้น
ที่เป็นสวิตักกสวิจารธรรม และวิตกให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น.

๔. อนันตรปัจจัย

[๑๗๓] ๑. สวิตักกสวิจารธรรม เป็นปัจจัยแก่สวิตักกสวิจาร-
ธรรม ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย

คือ ขั้นที่เป็นสวิตักกสวิจารธรรมที่เกิดก่อน ๆ เป็นปัจจัยแก่ขั้นที่
เป็นสวิตักกสวิจารธรรมที่เกิดหลัง ๆ ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย.

อนุโลม เป็นปัจจัยแก่โคตรภู.

อนุโลม เป็นปัจจัยแก่โวทาน.

โคตรภู เป็นปัจจัยแก่มรรค ที่เป็นสวิตักกสวิจารธรรม.

โวทาน เป็นปัจจัยแก่มรรค ที่เป็นสวิตักกสวิจารธรรม.

มรรคที่เป็นสวิตักกสัจจารธรรม เป็นปัจจัยแก่ผลที่เป็นสวิตักกส-
ัจจารธรรม.

ผลที่เป็นสวิตักกสัจจารธรรม เป็นปัจจัยแก่ผลที่เป็นสวิตักกสัจจาร-
ธรรม

อนุโลม เป็นปัจจัยแก่ผลสมบัติที่เป็นสวิตักกสัจจารธรรม ด้วยอำนาจ
ของอนันตรปัจจัย.

[๑๗๔] ๒. สวิตักกสัจจารธรรม เป็นปัจจัยแก่วิตักกวิจาร์
มัตตธรรม ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย

คือ ชั้นที่เป็นสวิตักกสัจจารธรรม ที่เกิดก่อน ๆ เป็นปัจจัยแก่วิตก
ที่เกิดหลัง ๆ ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย.

จุดิจิต ที่เป็นสวิตักกสัจจารธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปปีตติจิตที่เป็นอวิ-
ตักกวิจาร์มัตตธรรม.

ชั้นที่เป็นสวิตักกสัจจารธรรม เป็นปัจจัยแก่ภูฐานะที่เป็นอวิตักก-
วิจาร์มัตตธรรม และวิตก.

บริกรรมแห่งฌาน ที่เป็นอวิตักกวิจาร์มัตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ฌาน
ที่เป็นอวิตักกวิจาร์มัตตธรรม.

โคตรภูเป็นปัจจัยแก่มรรค ที่เป็นอวิตักกวิจาร์มัตตธรรม.

โฆทาน เป็นปัจจัยแก่มรรค ที่เป็นอวิตักกวิจาร์มัตตธรรม.

อนุโลม เป็นปัจจัยแก่ผลสมบัติ ที่เป็นอวิตักกวิจาร์มัตตธรรม ด้วย
อำนาจของอนันตรปัจจัย.

**[๑๗๕] ๓. สวิตักกสวิจารธรรม เป็นปัจจัยแก่วิตักกสวิจาร-
ธรรม ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย**

คือ อาวัชชนะ เป็นปัจจัยแก่ปัญจวิญญาณ ด้วยอำนาจของอนันตร-
ปัจจัย

จตุจित ที่เป็นสวิตักกสวิจารธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปปัตติจิตที่เป็น
วิตักกสวิจารธรรม และวิจาร ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย.

ขั้นที่เป็นสวิตักกสวิจารธรรม เป็นปัจจัยแก่ภูฐานะที่เป็นวิตักก-
สวิจารธรรม และวิจาร.

บริกรรมแห่งหุติยฆาน เป็นปัจจัยแก่วิจารในหุติฆาน ด้วยอำนาจของ
อนันตรปัจจัย.

บริกรรมแห่งตติยฆาน ฯลฯ บริกรรมแห่งจตุตถฆาน ฯลฯ บริกรรม
แห่งอากาสนัญญาตนะ ฯลฯ บริกรรมแห่งวิญญาณัญญาตนะ ฯลฯ บริกรรม-
แห่งอาภิญญัญญาตนะ ฯลฯ บริกรรมแห่งเนวสัญญานาสัญญาตนะ ฯลฯ
บริกรรมแห่งทิพยจักขุ ฯลฯ บริกรรมแห่งทิพโสตราตุ ฯลฯ บริกรรมแห่ง
อิทธิวิญญาณ ฯลฯ บริกรรมแห่งเจโตปริยญาณ ฯลฯ บริกรรมแห่งปุพเพ-
นิวาसानุสสติ แห่งยถากัมมุปกญาณ แห่งอนาคตังสญาณ ฯลฯ

โคตรภู เป็นปัจจัยแก่มรรค ที่เป็นวิตักกสวิจารธรรม และวิจาร
ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย.

โวทาน เป็นปัจจัยแก่มรรค ที่เป็นวิตักกสวิจารธรรม และวิจาร
ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย.

อนุโลม เป็นปัจจัยแก่ผลสมบัติ ที่เป็นอวิตกกถาวิจารณ์ และ
วิจารณ์ ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย.

[๑๗๖] ๘. สวิตกกถาวิจารณ์ เป็นปัจจัยแก่อวิตกกถา-
มัตตธรรม และอวิตกกถาวิจารณ์ ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย

คือ จุติจิต ที่เป็นสวิตกกถาวิจารณ์ เป็นปัจจัยแก่อุปปัตติจิต ที่
เป็นอวิตกกถาวิจารณ์มัตตธรรม และวิจารณ์ ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย.

ขั้นที่เป็นสวิตกกถาวิจารณ์ เป็นปัจจัยแก่ภูฐานะ ที่เป็นอวิตกก-
ถาวิจารณ์มัตตธรรม และวิจารณ์ ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย.

บริกรรมแห่งฌานที่เป็นอวิตกกถาวิจารณ์มัตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ฌานที่
เป็นอวิตกกถาวิจารณ์มัตตธรรม และวิจารณ์ ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย.

โคตรภู เป็นปัจจัยแก่มรรค ที่เป็นอวิตกกถาวิจารณ์มัตตธรรม และวิจารณ์.

โวทาน เป็นปัจจัยแก่มรรค ที่เป็นอวิตกกถาวิจารณ์มัตตธรรม และวิจารณ์.

อนุโลม เป็นปัจจัยแก่ผลสมบัติ ที่เป็นอวิตกกถาวิจารณ์มัตตธรรม และ
วิจารณ์ ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย.

[๑๗๗] ๙. สวิตกกถาวิจารณ์ เป็นปัจจัยและสวิตกกถาวิจารณ์-
มัตตธรรม และอวิตกกถาวิจารณ์มัตตธรรม ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย

คือ ขั้นที่เป็นสวิตกกถาวิจารณ์ที่เกิดก่อน ๆ เป็นปัจจัยแก่ขั้นที่
เป็นสวิตกกถาวิจารณ์ ที่เกิดหลัง ๆ และวิตก ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย.

อนุโลม เป็นปัจจัยแก่โคตรภู และวิตก.

อนุโลม เป็นปัจจัยแก่โวทาน และวิตก.

โคตรภู เป็นปัจจัยแก่มรรคที่เป็นสวิตักกสัจจารธรรม และวิตก.

โวทาน เป็นปัจจัยแก่มรรคที่เป็นสวิตักกสัจจารธรรม และวิตก.

มรรคที่เป็นสวิตักกสัจจารธรรม เป็นปัจจัยแก่ผลที่เป็นสวิตักกสัจจาร-
ธรรม และวิตก.

ผลที่เป็นสวิตักกสัจจารธรรม เป็นปัจจัยแก่ผลที่เป็นสวิตักกสัจจาร-
ธรรม และวิตก.

อนุโลม เป็นปัจจัยแก่ผลสมابัตติที่เป็นสวิตักกสัจจารธรรม และวิตก
ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย.

[๑๗๘] ๖. **อวิตักกจิวารมัตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อวิตักก-
จิวารมัตตธรรม ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย**

คือ วิตกที่เกิดก่อน ๆ เป็นปัจจัยแก่วิตกที่เกิดหลัง ๆ ด้วยอำนาจของ
อนันตรปัจจัย.

ขั้นที่เป็นอวิตักกจิวารมัตตธรรมที่เกิดก่อน ๆ เป็นปัจจัยแก่ขั้นที่
เป็นอวิตักกจิวารมัตตธรรมที่เกิดหลัง ๆ ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย

มรรคที่เป็นอวิตักกจิวารมัตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ผลที่เป็นอวิตักก-
จิวารมัตตธรรม.

ผลที่เป็นอวิตักกจิวารมัตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ผลที่เป็นอวิตักกจิวาร-
มัตตธรรม ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย.

[๑๗๕] ๗. อวิตกกถิการมัตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สวิตกกถิการธรรม ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย

คือ วิตกที่เกิดก่อน ๆ เป็นปัจจัยแก่ขั้นที่เป็นสวิตกกถิการธรรม ที่เกิดหลัง ๆ ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย.

จุดิจิต ที่เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปปัตติจิต ที่เป็นสวิตกกถิการธรรม ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย.

ภวังค์ที่เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อาวัชชนะ ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย.

ขั้นที่เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ภูฐานะที่เป็นสวิตกกถิการธรรม ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย.

[๑๗๖] ๘. อวิตกกถิการมัตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อวิตกกถิการธรรม ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย

คือ ขั้นที่เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรมที่เกิดก่อน ๆ เป็นปัจจัยแก่กถิการ ที่เกิดหลัง ๆ ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย.

จุดิจิต ที่เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรม และวิตก เป็นปัจจัยแก่อุปปัตติจิต ที่เป็นอวิตกกถิการธรรม และกถิการ ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย.

ขั้นที่เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรม และวิตก เป็นปัจจัยแก่ภูฐานะ ที่เป็นอวิตกกถิการธรรม และกถิการ ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย.

**[๑๘๑] ๘. วิตกกถิการมัตตธรรม เป็นปัจจัยแก่วิตกกถิการ-
มัตตธรรม และวิตกกถิการธรรม ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย**

ชั้นที่เป็นวิตกกถิการมัตตธรรมที่เกิดก่อน ๆ เป็นปัจจัยแก่ชั้นที่เป็น
วิตกกถิการมัตตธรรม ที่เกิดหลัง ๆ ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย.

มรรคที่เป็นวิตกกถิการมัตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ผลที่เป็นวิตกก-
ถิการมัตตธรรม และวิการ ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย.

ผลที่เป็นวิตกกถิการมัตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ผลที่เป็นวิตกกถิการ-
มัตตธรรม และวิการ ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย.

**[๑๘๒] ๑๐. วิตกกถิการมัตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สวิตกก-
ถิการธรรม และวิตกกถิการมัตตธรรม ด้วยอำนาจของอนันตร-
ปัจจัย**

คือ วิตกที่เกิดก่อน ๆ เป็นปัจจัยแก่ชั้นที่เป็นสวิตกกถิการธรรมที่
เกิดหลัง ๆ และวิตก ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย.

จตุตถิต ที่เป็นวิตกกถิการมัตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปปัตตจิตที่เป็น
สวิตกกถิการธรรม และวิตก ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย.

ภวังคจิต ที่เป็นวิตกกถิการมัตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อาวัชชนะ และ
วิตก ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย.

ชั้นที่เป็นวิตกกถิการมัตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ภูฐานะที่เป็นสวิตกก-
ถิการธรรม และวิตก ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย.

[๑๘๓] ๑๑. **อวิตกกถาวิจารณ์ธรรม เป็นปัจจัยแก่อวิตกกถาวิจารณ์ธรรม ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย**

คือ วิจารณ์ที่เกิดก่อน ๆ เป็นปัจจัยแก่วิจารณ์ที่เกิดหลัง ๆ ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย ฯลฯ

ขั้นที่เป็นอวิตกกถาวิจารณ์ธรรมที่เกิดก่อน ๆ เป็นปัจจัยแก่ขั้นที่เป็นอวิตกกถาวิจารณ์ธรรมที่เกิดหลัง ๆ ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย.

มรรคที่เป็นอวิตกกถาวิจารณ์ธรรม เป็นปัจจัยแก่ผลที่เป็นอวิตกกถาวิจารณ์ธรรม.

ผลที่เป็นอวิตกกถาวิจารณ์ธรรม เป็นปัจจัยแก่ผลที่เป็นอวิตกกถาวิจารณ์ธรรม ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย.

เนวสัญญานาสัญญายตนะ แห่งพระอรหังผู้ออกจากนิโรธ เป็นปัจจัยแก่ผลสมาบัติที่เป็นอวิตกกถาวิจารณ์ธรรม และวิจารณ์ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย.

[๑๘๔] ๑๒. **อวิตกกถาวิจารณ์ธรรม เป็นปัจจัยแก่สวิตกกถาวิจารณ์ธรรม ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย**

คือ จุติจิต ที่เป็นอวิตกกถาวิจารณ์ธรรม และวิจารณ์ เป็นปัจจัยแก่อุปปัตตจิต ที่เป็นสวิตกกถาวิจารณ์ธรรม ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย.

ภวังคจิต ที่เป็นอวิตกกถาวิจารณ์ธรรม และวิจารณ์ เป็นปัจจัยแก่อาวชชนะ ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย.

ขั้นที่เป็นอวิตกกถาวิจารณ์ และวิจารณ์ เป็นปัจจัยแก่ภูฐานะที่เป็นสวิตกกถาวิจารณ์ ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย.

เนวสัญญานาสัญญายตนะ ของพระอริยะผู้ออกจากนิโรธ เป็นปัจจัยแก่ผลสมาบัติ ที่เป็นสวิตกกถาวิจารณ์ ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย.

[๑๘๕] ๑๓. อวิตกกถาวิจารณ์ เป็นปัจจัยแก่อวิตกกถาวิจารณ์
มัตตธรรม ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย

คือ วิจารณ์ที่เกิดก่อน ๆ เป็นปัจจัยแก่ขั้นที่เป็นอวิตกกถาวิจารณ์มัตตธรรมที่เกิดหลัง ๆ ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย.

จตุตถิที่ เป็นอวิตกกถาวิจารณ์ และวิจารณ์ เป็นปัจจัยแก่อุปปัตตจตุตถิที่ เป็นอวิตกกถาวิจารณ์มัตตธรรม และวิตก ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย.

ขั้นที่เป็นอวิตกกถาวิจารณ์ และวิจารณ์ เป็นปัจจัยแก่ภูฐานะที่เป็นอวิตกกถาวิจารณ์มัตตธรรม และวิตก ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย.

เนวสัญญานาสัญญายตนะ แห่งพระอริยะผู้ออกจากนิโรธ เป็นปัจจัยแก่ผลสมาบัติ ที่เป็นอวิตกกถาวิจารณ์มัตตธรรม และวิตก ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย.

[๑๘๖] ๑๔. อวิตกกถาวิจารณ์ เป็นปัจจัยแก่อวิตกกถาวิจารณ์มัตตธรรม และอวิตกกถาวิจารณ์ ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย

คือ จตุตถิที่ เป็นอวิตกกถาวิจารณ์ เป็นปัจจัยแก่อุปปัตตจตุตถิที่เป็นอวิตกกถาวิจารณ์มัตตธรรม และวิจารณ์ ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย.

ขั้นที่เป็นอวิตกกถาธรรม เป็นปัจจัยแก่ภูฐานะ ที่เป็นสวิตกกถาธรรม และวิจาเร ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย.

เนวสัจญานาสัจญายตนะ ของพระอริยะผู้ออกจากนิโรธ เป็นปัจจัยแก่ผลสมาบัติ ที่เป็นอวิตกกถาธรรม และวิจาเร ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย.

[๑๘๖] ๑๕. อวิตกกถาธรรม เป็นปัจจัยแก่สวิตกกถาธรรม และอวิตกกถาธรรม ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย

คือ จุติจิต ที่เป็นอวิตกกถาธรรม และวิจาเร เป็นปัจจัยแก่อุปปีตติจิต ที่เป็นสวิตกกถาธรรม และวิจาเร ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย

ภวังคจิต ที่เป็นอวิตกกถาธรรม และวิจาเร เป็นปัจจัยแก่อาวัชชนะ และวิตก ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย.

ขั้นที่เป็นอวิตกกถาธรรม และวิจาเร เป็นปัจจัยแก่ภูฐานะ ที่เป็นสวิตกกถาธรรม และวิตก ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย.

เนวสัจญานาสัจญายตนะ ของพระอริยะผู้ออกจากนิโรธ เป็นปัจจัยแก่ผลสมาบัติ ที่เป็นสวิตกกถาธรรม และวิตก ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย.

[๑๘๗] ๑๖. อวิตกกถาธรรม และอวิตกกถาธรรม เป็นปัจจัยแก่สวิตกกถาธรรม ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย

คือ จุติจิต ที่เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรม และวิการ เป็นปัจจัยแก่
อุปปัตตจิต ที่เป็นสวิตกกถิการธรรม ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย.

ภวังคจิต ที่เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรม และวิการ เป็นปัจจัยแก่
อาวัชชนะ ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย.

ขั้นที่เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรม และวิการ เป็นปัจจัยแก่ภูฐานะ
ที่เป็นสวิตกกถิการธรรม ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย.

[๑๘๕] ๑๗. อวิตกกถิการมัตตธรรม และอวิตกกถิการธรรม
เป็นปัจจัยแก่อวิตกกถิการมัตตธรรม ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย

คือ ขั้นที่เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรมที่เกิดก่อน ๆ และวิการ เป็น
ปัจจัยแก่ขั้น ที่เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรมที่เกิดหลัง ๆ ด้วยอำนาจของ
อนันตรปัจจัย.

มรรคที่เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรม และวิการ เป็นปัจจัยแก่ผลที่เป็น
อวิตกกถิการมัตตธรรม ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย.

ผลที่เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรม และวิการ เป็นปัจจัยแก่ผลที่เป็น
อวิตกกถิการมัตตธรรม ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย.

[๑๘๐] ๑๘. อวิตกกถิการมัตตธรรม และอวิตกกถิการธรรม
เป็นปัจจัยแก่อวิตกกถิการธรรม ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย

คือ **ขั้น**ที่เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรมที่เกิดก่อน ๆ และวិการ เป็น
ปัจจัยแก่วิการที่เกิดหลัง ๆ ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย.

จุดิจิต ที่เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรม และวិการ เป็นปัจจัยแก
อุปปัตติจิตที่เป็นอวิตกกถิการธรรม ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย.

ขั้น ที่เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรม และวิการ เป็นปัจจัยแก่ภูฐานะ
ที่เป็นอวิตกกถิการธรรม ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย.

[๑๕๑] ๑๕. อวิตกกถิการมัตตธรรม และอวิตกกถิการธรรม
เป็นปัจจัยแก่อวิตกกถิการมัตตธรรม และอวิตกกถิการธรรม ด้วย
อำนาจของอนันตรปัจจัย

คือ **ขั้น**ที่เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรมที่เกิดก่อน ๆ และวิการ เป็น
ปัจจัยแก่**ขั้น**ที่เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรมที่เกิดหลัง ๆ และวิการ ด้วยอำนาจ
ของอนันตรปัจจัย.

มรรคที่เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรม และวิการ เป็นปัจจัยแก่ผลที่เป็น
อวิตกกถิการมัตตธรรม และวิการ ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย.

ผลที่เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรม และวิการ เป็นปัจจัยแก่ผลที่เป็น
อวิตกกถิการมัตตธรรม และวิการ ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย.

[๑๕๒] ๒๐. อวิตกกถิการมัตตธรรม และอวิตกกถิการธรรม
เป็นปัจจัยแก่สวิตกกถิการธรรม และอวิตกกถิการมัตตธรรม ด้วย
อำนาจของอนันตรปัจจัย

คือ จุติจิต ที่เป็นอวิตกกิจารมัตตธรรม และวิจาร เป็นปัจจัยแก่
อุปปัตตจิต ที่เป็นสวิตกกิจารธรรม และวิตก ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย.

ภวังคจิต ที่เป็นอวิตกกิจารมัตตธรรม และวิจาร เป็นปัจจัยแก่
อาวัชชนะ และวิตก ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย.

ขั้นที่เป็นอวิตกกิจารมัตตธรรม และวิจาร เป็นปัจจัยแก่ภูฐานะ ที่
เป็นสวิตกกิจารธรรม และวิตก ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย.

[๑๕๓] ๒๑. สวิตกกิจารธรรม และอวิตกกิจารมัตตธรรม
เป็นปัจจัยแก่สวิตกกิจารธรรม ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย

คือ ขั้นที่เป็นสวิตกกิจารธรรมที่เกิดก่อนๆ และวิตก เป็นปัจจัย
แก่ขั้นที่เป็นสวิตกกิจารธรรมที่เกิดหลัง ๆ ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย.

อนุโลมและวิตก เป็นปัจจัยแก่โคตรภู.

อนุโลมและวิตก เป็นปัจจัยแก่โวทาน.

โคตรภูและวิตก เป็นปัจจัยแก่มรรคที่เป็นสวิตกกิจารธรรม.

โวทานและวิตก เป็นปัจจัยแก่มรรคที่เป็นสวิตกกิจารธรรม ฯลฯ.

มรรคที่เป็นสวิตกกิจารธรรม และวิตก เป็นปัจจัยแก่ผลที่เป็น
สวิตกกิจารธรรม.

ผลที่เป็นสวิตกกิจารธรรม และวิตก เป็นปัจจัยแก่ผลที่เป็นสวิตก-
วิจารธรรม.

อนุโลมและวิตก เป็นปัจจัยแก่ผลสมาบัติที่เป็นสวิตกกิจารธรรม
ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย.

[๑๔๔] ๒๒. สวิตักกสวิจารธรรม และอวิตักกจิวารมัตตธรรม
เป็นปัจจัยแก่อวิตักกจิวารมัตตธรรม ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย

คือ ชั้นที่เป็นสวิตักกสวิจารธรรมที่เกิดก่อน ๆ และวิตก เป็นปัจจัย
แก่วิตกที่เกิดหลัง ๆ ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย.

จุดิจิต ที่เป็นสวิตักกสวิจารธรรม และวิตก เป็นปัจจัยแก่อุปัตติจิตที่
เป็นอวิตักกจิวารมัตตธรรม ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย

ชั้นที่เป็นสวิตักกสวิจารธรรม และวิตก เป็นปัจจัยแก่วุฏฐานะ ที่
เป็นอวิตักกจิวารมัตตธรรม ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย.

บริกรรมแห่งฉาน ที่เป็นอวิตักกจิวารมัตตธรรม และวิตก เป็น
ปัจจัยแก่ฉานที่เป็นอวิตักกจิวารมัตตธรรม ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย

โคตรภูและวิตก เป็นปัจจัยแก่มรรคที่เป็นอวิตักกจิวารมัตตธรรม.

โวทานและวิตก เป็นปัจจัยแก่มรรคที่เป็นอวิตักกจิวารมัตตธรรม

อนุโลมและวิตก เป็นปัจจัยแก่ผลสมาบัตติที่เป็นอวิตักกจิวารมัตตธรรม
ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย.

[๑๔๕] ๒๓. สวิตักกสวิจารธรรม และอวิตักกจิวารมัตตธรรม
เป็นปัจจัยแก่อวิตักกจิวารธรรม ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย

คือ อาวัชชนะและวิตก เป็นปัจจัยแก่ปัญจวิญญาณ ด้วยอำนาจของ
อนันตรปัจจัย.

จุดิจิต ที่เป็นสวัตักกสวิจารธรรม และวิตก เป็นปัจจัยแก่อุปปัตติจิต
ที่เป็นอวัตักกอวิจารณ์ธรรม และวิจารณ์ ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย.

ขั้นที่เป็นสวัตักกสวิจารธรรม และวิตก เป็นปัจจัยแก่ภูฐานะที่
เป็นอวัตักกอวิจารณ์ธรรม และวิจารณ์ ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย.

บริกรรมแห่งหุตติยฆานและวิตก เป็นปัจจัยแก่หุตติยฆานและวิจารณ์ ด้วย
อำนาจของอนันตรปัจจัย.

บริกรรมแห่งตติยฆานและวิตก ฯลฯ.

บริกรรมแห่งจตุตถฆานและวิตก ฯลฯ.

บริกรรมแห่งอากาสนัญญาตนะและวิตก ฯลฯ.

บริกรรมแห่งวิญญาณัญญาตนะและวิตก ฯลฯ.

บริกรรมแห่งอากิญจัญญาตนะและวิตก ฯลฯ.

บริกรรมแห่งเนวสัญญานาสัญญาตนะและวิตก ฯลฯ.

บริกรรมแห่งทิพยจักขุและวิตก ฯลฯ.

บริกรรมแห่งทิพโสทธาตุและวิตก ฯลฯ.

บริกรรมแห่งอิทธิวิธญาณและวิตก ฯลฯ.

บริกรรมแห่งเจโตปริยญาณและวิตก ฯลฯ.

บริกรรมแห่งบุพเพนิวาสานุสสติญาณ ฯลฯ แห่งยถากัมมูปคญาณ ฯลฯ
แห่งอนาคตังสญาณ และวิตก ฯลฯ.

โคตรภูและวิตก เป็นปัจจัยแก่มรรค ที่เป็นอวัตักกอวิจารณ์ธรรม และ
วิจารณ์.

โวทานและวิตก เป็นปัจจัยแก่มรรคที่เป็นอวิตกกถาวิจารณ์และ
วิจารณ์.

อนุโลม และวิตก เป็นปัจจัยแก่ผลสมาบัติ ที่เป็นอวิตกกถาวิจารณ์
และวิจารณ์ ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย.

[๑๕๖] ๒๔. สวิตกกถาวิจารณ์ และอวิตกกถาวิจารณ์
เป็นปัจจัยแก่อวิตกกถาวิจารณ์ และอวิตกกถาวิจารณ์ ด้วย
อำนาจของอนันตรปัจจัย

จุดิจิต ที่เป็นสวิตกกถาวิจารณ์ และวิตก เป็นปัจจัยแก่อุปปีตติจิต
ที่เป็นอวิตกกถาวิจารณ์ และวิจารณ์ ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย.

ขั้นที่เป็นสวิตกกถาวิจารณ์และวิตก เป็นปัจจัยแก่ภูฐานะที่เป็น
อวิตกกถาวิจารณ์ และวิจารณ์ ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย.

บริกรรมแห่งฌาน ที่เป็นอวิตกกถาวิจารณ์ และวิตก เป็นปัจจัย
แก่ฌานที่เป็นอวิตกกถาวิจารณ์ และวิจารณ์ ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย.

โคตรภูและวิตก เป็นปัจจัยแก่มรรคที่เป็นอวิตกกถาวิจารณ์
และวิจารณ์ ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย.

โวทานและวิตก เป็นปัจจัยแก่มรรคที่เป็นอวิตกกถาวิจารณ์
และวิจารณ์.

อนุโลมและวิตก เป็นปัจจัยแก่ผลสมาบัติ ที่เป็นอวิตกกถาวิจารณ์
และวิจารณ์ ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย.

[๑๕๗] ๒๕. สวิตักกสวิจารธรรม และอวิตักกสวิจารมัตตธรรม
เป็นปัจจัยแก่สวิตักกสวิจารธรรม และอวิตักกสวิจารมัตตธรรม
ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย

คือขั้นที่เป็นสวิตักกสวิจารธรรมที่เกิดก่อน ๆ และวิตก เป็นปัจจัยแก่
ขั้นที่เป็นสวิตักกสวิจารธรรมที่เกิดหลัง ๆ และวิตก ด้วยอำนาจของอนันตร-
ปัจจัย.

อนุโลมและวิตก เป็นปัจจัยแก่โคตรภู และวิตก.

อนุโลมและวิตก เป็นปัจจัยแก่โวทาน และวิตก.

โคตรภูและวิตก เป็นปัจจัยแก่มรรคที่เป็นสวิตักกสวิจารธรรมและวิตก.

โวทานและวิตก เป็นปัจจัยแก่มรรคที่เป็นสวิตักกสวิจารธรรมและวิตก
ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย.

มรรคที่เป็นสวิตักกสวิจารธรรม และวิตก เป็นปัจจัยแก่ผลที่เป็น
สวิตักกสวิจารธรรม และวิตก.

ผลที่เป็นสวิตักกสวิจารธรรม และวิตก เป็นปัจจัยแก่ผลที่เป็นสวิตักก-
สวิจารธรรม และวิตก.

อนุโลมและวิตก เป็นปัจจัยแก่ผลสมบัติที่เป็นสวิตักกสวิจารธรรม
และวิตก ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย.

๕. สมณันตรปัจจัย

[๑๕๘] ๑. สวิตักกสวิจารธรรม เป็นปัจจัยแก่สวิตักกสวิจาร-
ธรรม ด้วยอำนาจของสมณันตรปัจจัย

อนันตรปัจจัยก็ดี สมณันตรปัจจัยก็ดี เหมือนกัน.

๖. สหชาติปัจจัย

[๑๕๕] ๑. สวิตักกสวิจารธรรม เป็นปัจจัยแก่สวิตักกสวิจาร-
ธรรม ด้วยอำนาจของสหชาติปัจจัย

คือ ชั้นที่ ๑ ที่เป็นสวิตักกสวิจารธรรม เป็นปัจจัยแก่ชั้นที่ ๓ ด้วย
อำนาจของสหชาติปัจจัย. ชั้นที่ ๓ เป็นปัจจัยแก่ชั้นที่ ๑ ด้วยอำนาจของสหชาติ-
ปัจจัย, ชั้นที่ ๒ เป็นปัจจัยแก่ชั้นที่ ๒ ด้วยอำนาจของสหชาติปัจจัย.

ในปฏิสนธิขณะ ชั้นที่ ๑ ที่เป็นสวิตักกสวิจารธรรม เป็นปัจจัยแก่ชั้นที่
๓ ฯลฯ ชั้นที่ ๒ เป็นปัจจัยแก่ชั้นที่ ๒.

[๒๐๐] ๒. สวิตักกสวิจารธรรม เป็นปัจจัยแก่วิตักกวิจาร-
มัตตธรรม ด้วยอำนาจของสหชาติปัจจัย

คือ ชั้นที่ ๑ ที่เป็นสวิตักกสวิจารธรรม เป็นปัจจัยแก่วิตก ด้วยอำนาจ
ของสหชาติปัจจัย.

ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ.

[๒๐๑] ๓. สวิตักกสวิจารธรรม เป็นปัจจัยแก่วิตกกอวิจาร-
ธรรม ด้วยอำนาจของสหชาติปัจจัย

คือ ชั้นที่ ๑ ที่เป็นสวิตักกสวิจารธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูป
ด้วยอำนาจของสหชาติปัจจัย.

ในปฏิสนธิขณะ ชั้นที่เป็นสวิตักกสวิจารธรรม เป็นปัจจัยแก่กฐิตา-
รูป ด้วยอำนาจของสหชาติปัจจัย.

[๒๐๒] ๔. สวิตักกสวิจารธรรม เป็นปัจจัยแก่สวิตักกสวิจาร-
ธรรม และอวิตักกสวิจารธรรม ด้วยอำนาจของสหชาติปัจจัย

คือ ชั้น ๑ ที่เป็นสวิตักกสวิจารธรรม เป็นปัจจัยแก่ชั้น ๓ และ
จิตตสมุฏฐานรูป ด้วยอำนาจของสหชาติปัจจัย ฯลฯ ชั้น ๒ เป็นปัจจัยแก่ชั้น
๒ และ จิตตสมุฏฐานรูป ด้วยอำนาจของสหชาติปัจจัย.

ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

[๒๐๓] ๕. สวิตักกสวิจารธรรม เป็นปัจจัยแก่อวิตักกสวิจาร-
มัตตธรรม และอวิตักกสวิจารธรรม ด้วยอำนาจของสหชาติปัจจัย

คือ ชั้นที่เป็นสวิตักกสวิจารธรรม เป็นปัจจัยแก่วิตกและจิตตสมุฏ-
ฐานรูป ด้วยอำนาจของสหชาติปัจจัย.

ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

[๒๐๔] ๖. สวิตักกสวิจารธรรม เป็นปัจจัยแก่สวิตักกสวิจาร-
ธรรม และอวิตักกสวิจารมัตตธรรม ด้วยอำนาจของสหชาติปัจจัย

คือ ชั้น ๑ ที่เป็นสวิตักกสวิจารธรรม เป็นปัจจัยแก่ชั้น ๓ และ
วิตก ด้วยอำนาจของสหชาติปัจจัย ฯลฯ ชั้น ๒ เป็นปัจจัยแก่ชั้น ๒ และ
วิตก ด้วยอำนาจของสหชาติปัจจัย.

ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ.

[๒๐๕] ๗. สวิตักกสวิจารธรรม เป็นปัจจัยแก่สวิตักกสวิจาร-
ธรรม อวิตักกวิจาร์มัตตธรรม และอวิตักกอวิจาร์ธรรม ด้วยอำนาจ
ของสหชาติปัจจัย

คือ ชั้น ๑ ที่เป็นสวิตักกสวิจารธรรม เป็นปัจจัยแก่ชั้น ๓ วิตก
และจิตตสมุฏฐานรูป ด้วยอำนาจของสหชาติปัจจัย ฯลฯ ชั้น ๒ เป็นปัจจัย
แก่ชั้น ๒ วิตก และจิตตสมุฏฐานรูป

ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ.

[๒๐๖] ๘. อวิตักกสวิจาร์มัตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สวิตักกสวิจาร-
มัตตธรรม ด้วยอำนาจของสหชาติปัจจัย

คือ ชั้น ๑ ที่เป็นอวิตักกวิจาร์มัตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ชั้น ๓ ด้วย
อำนาจของสหชาติปัจจัย ฯลฯ ชั้น ๒ เป็นปัจจัยแก่ชั้น ๒.

ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ.

[๒๐๗] ๙. อวิตักกวิจาร์มัตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สวิตักกสวิ-
จาร์ธรรม ด้วยอำนาจของสหชาติปัจจัย

คือ วิตก เป็นปัจจัยแก่ชั้นที่เป็นสวิตักกสวิจารธรรม ด้วยอำนาจ
ของสหชาติปัจจัย.

ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ.

[๒๐๘] ๑๐. **อวิตกกถิการมัตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อวิตกกถิ-
การธรรม ด้วยอำนาจของสหชาติปัจจัย**

คือ ขั้นที่เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรม เป็นปัจจัยแก่วิจาร และจิตต-
สมุฏฐานรูป ด้วยอำนาจของสหชาติปัจจัย.

วิตก เป็นปัจจัยแกจิตตสมุฏฐานรูป ด้วยอำนาจของสหชาติปัจจัย.

ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ.

[๒๐๙] ๑๑. **อวิตกกถิการมัตตธรรม เป็นปัจจัยแก่วิตกก-
ถิการธรรม และอวิตกกถิการธรรม ด้วยอำนาจของสหชาติปัจจัย**

คือ วิตก เป็นปัจจัยแก่ขั้นที่เป็นอวิตกกถิการธรรม และจิตต-
สมุฏฐานรูป ด้วยอำนาจของสหชาติปัจจัย.

ในปฏิสนธิขณะ วิตก ฯลฯ.

[๒๑๐] ๑๒. **อวิตกกถิการมัตตธรรม เป็นปัจจัยแก่วิตกก-
ถิการมัตตธรรม และอวิตกกถิการธรรม ด้วยอำนาจของสหชาติ-
ปัจจัย**

คือ ขั้น ๑ ที่เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ขั้น ๓,
วิการ และจิตตสมุฏฐานรูป ด้วยอำนาจของสหชาติปัจจัย ฯลฯ ขั้น ๒ เป็น
ปัจจัยแก่ขั้น ๒ วิการและจิตตสมุฏฐานรูป ด้วยอำนาจของสหชาติปัจจัย.

ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ.

[๒๑๑] ๑๓. อวิตกกถาวิจารณ์ธรรม เป็นปัจจัยแก่อวิตกกถาวิจารณ์ธรรม ด้วยอำนาจของสหชาติปัจจัย

คือ ชั้น ๑ ที่เป็นอวิตกกถาวิจารณ์ธรรม เป็นปัจจัยแก่ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป ด้วยอำนาจของสหชาติปัจจัย ฯลฯ ชั้น ๒ เป็นปัจจัยแก่ชั้น ๒ และจิตตสมุฏฐานรูป ด้วยอำนาจของสหชาติปัจจัย.

วิจารณ์ เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูป.

ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๑ ที่เป็นอวิตกกถาวิจารณ์ธรรม เป็นปัจจัยแก่ชั้น ๓ และกถัตถารูป ฯลฯ ชั้น ๒ เป็นปัจจัยแก่ชั้น ๒ และกถัตถารูป, วิจารณ์ เป็นปัจจัยแก่กถัตถารูป.

ชั้นทั้งหลายเป็นปัจจัยแก่ทथวัตถุ, ทथวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลาย.

วิจารณ์ เป็นปัจจัยแก่ทथวัตถุ, ทथวัตถุ เป็นปัจจัยแก่วิจารณ์.

มหาภูตรูป ๑ เป็นปัจจัยแก่มหาภูตรูป ๓ ฯลฯ.

มหาภูตรูป เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูป และกถัตถารูป ที่เป็นอุปาทารูป.

พาหิรรูป...อาหารสมุฏฐานรูป...อุตุสมุฏฐานรูป ฯลฯ.

สำหรับพวกอสังขยัตถุ มหาภูตรูป ฯลฯ มหาภูตรูป เป็นปัจจัยแก่กถัตถารูป ที่เป็นอุปาทารูป ด้วยอำนาจของสหชาติปัจจัย.

[๒๑๒] ๑๔. อวิตกกถาวิจารณ์ธรรม เป็นปัจจัยแก่สวิตกกถาวิจารณ์ธรรม ด้วยอำนาจของสหชาติปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ หทยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธุ์ที่เป็นสวิตกก-
สวิจารณ์ธรรม ด้วยอำนาจของสหชาติปัจจัย.

**[๒๑๓] ๑๕. อวิตกกวิจารณ์ธรรม เป็นปัจจัยแก่อวิตกกวิจารณ์-
มัตตธรรม ด้วยอำนาจของสหชาติปัจจัย**

คือ วิจารณ์เป็นปัจจัยแก่ขันธุ์ที่เป็นอวิตกกวิจารณ์มัตตธรรม ด้วยอำนาจ
ของสหชาติปัจจัย

ในปฏิสนธิขณะ วิจารณ์เป็นปัจจัยแก่ขันธุ์ ที่เป็นอวิตกกวิจารณ์มัตตธรรม
ด้วยอำนาจของสหชาติปัจจัย.

ในปฏิสนธิขณะ หทยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธุ์ที่เป็นอวิตกกวิจารณ์-
มัตตธรรม ด้วยอำนาจของสหชาติปัจจัย.

ในปฏิสนธิขณะ หทยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่วิตก ด้วยอำนาจของสหชาติ-
ปัจจัย.

**[๒๑๔] ๑๖. อวิตกกวิจารณ์ธรรม เป็นปัจจัยแก่อวิตกกวิจารณ์-
มัตตธรรม และอวิตกกวิจารณ์ธรรม ด้วยอำนาจของสหชาติปัจจัย**

คือ วิจารณ์ เป็นปัจจัยแก่ขันธุ์ที่เป็นอวิตกกวิจารณ์มัตตธรรม และ
จิตตสมุฏฐานรูป ด้วยอำนาจของสหชาติปัจจัย.

ในปฏิสนธิขณะ วิจารณ์ เป็นปัจจัยแก่ขันธุ์ ที่เป็นอวิตกกวิจารณ์มัตต-
ธรรม และกภูตตารูป.

ในปฏิสนธิขณะ หทยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขั้นที่เป็นอวิตกกถิการมัตต-
ธรรม และวิการ ด้วยอำนาจของสหชาติปัจจัย.

[๒๑๕] ๑๗. อวิตกกถิการธรรม เป็นปัจจัยแก่สวิตกกถิการ-
ธรรมและอวิตกกถิการมัตตธรรม ด้วยอำนาจของสหชาติปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ หทยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขั้น ที่เป็นสวิตกก-
ถิการธรรม และวิตก ด้วยอำนาจของสหชาติปัจจัย.

[๒๑๖] ๑๘. สวิตกกถิการธรรม และอวิตกกถิการธรรม
เป็นปัจจัยแก่สวิตกกถิการธรรม ด้วยอำนาจของสหชาติปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ ขั้น ๑ ที่เป็นสวิตกกถิการธรรม และหทย-
วัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขั้น ๓ ด้วยอำนาจของสหชาติปัจจัย ฯลฯ ขั้น ๒ และ
หทยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขั้น ๒ ด้วยอำนาจของสหชาติปัจจัย.

[๒๑๗] ๑๙. สวิตกกถิการธรรม และอวิตกกถิการธรรม
เป็นปัจจัยแก่อวิตกกถิการมัตตธรรม ด้วยอำนาจของสหชาติปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ ขั้นทั้งหลายที่เป็นสวิตกกถิการธรรม และ
หทยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่วิตก ด้วยอำนาจของสหชาติปัจจัย.

[๒๑๘] ๒๐. สวิตกกถิการธรรม และอวิตกกถิการธรรม
เป็นปัจจัยแก่อวิตกกถิการธรรม ด้วยอำนาจของสหชาติปัจจัย

คือ ชั้นที่เป็นสวิตักกสวิจารธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย เป็น
ปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย ด้วยอำนาจของสหชาติปัจจัย.

ในปฏิสนธิขณะ ชั้นที่เป็นสวิตักกสวิจารธรรม และมหาภูตรูป
ทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่กฏัตตารูปทั้งหลาย.

[๒๑๕] ๒๑. สวิตักกสวิจารธรรม และอวิตักกสวิจารธรรม
เป็นปัจจัยแก่สวิตักกสวิจารธรรม และอวิตักกสวิจารมัตตธรรม ด้วย
อำนาจของสหชาติปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๑ ที่เป็นสวิตักกสวิจารธรรม และหทย-
วัตถุ เป็นปัจจัยแก่ชั้น ๓ และวิตก ฯลฯ ชั้น ๒ และหทยวัตถุ เป็นปัจจัย
แก่ชั้น ๒ และวิตก ด้วยอำนาจของสหชาติปัจจัย.

[๒๒๐] ๒๒. อวิตักกสวิจารมัตตธรรม และอวิตักกสวิจารธรรม
เป็นปัจจัยแก่สวิตักกสวิจารธรรม ด้วยอำนาจของสหชาติปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ วิตก และหทยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลาย
ที่เป็นสวิตักกสวิจารธรรม ด้วยอำนาจของสหชาติปัจจัย.

[๒๒๑] ๒๓. อวิตักกสวิจารมัตตธรรม และอวิตักกสวิจารธรรม
เป็นปัจจัยแก่อวิตักกสวิจารมัตตธรรม ด้วยอำนาจของสหชาติปัจจัย

คือ ชั้น ๑ ที่เป็นอวิตักกสวิจารมัตตธรรม และวิจาร เป็นปัจจัยแก่ชั้น
๓ ฯลฯ ชั้น ๒ และวิจาร เป็นปัจจัยแก่ชั้น ๒ ด้วยอำนาจของสหชาติปัจจัย.

ในปฏิสนธิขณะ ชั้นที่ ๑ ที่เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรม และวิการเป็น
ปัจจัยแก่ชั้นที่ ๓ ฯลฯ ชั้นที่ ๒ และวิการเป็นปัจจัยแก่ชั้นที่ ๒.

ในปฏิสนธิขณะ ชั้นที่ ๑ ที่เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรมและททยวัตถุ
เป็นปัจจัยแก่ชั้นที่ ๓ ด้วยอำนาจของสหชาติปัจจัย.

[๒๒๒] ๒๔. อวิตกกถิการมัตตธรรม และอวิตกกถิการธรรม

เป็นปัจจัยแก่อวิตกกถิการธรรม ด้วยอำนาจของสหชาติปัจจัย

คือ ชั้นทั้งหลายที่เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรม และวิการ เป็นปัจจัย
แก่อจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย ด้วยอำนาจของสหชาติปัจจัย.

ชั้นที่เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย เป็นปัจจัย
แก่อจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย, วิตกและมหาภูตรูปทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่อจิตต-
สมุฏฐานรูปทั้งหลาย.

ในปฏิสนธิขณะ ชั้นทั้งหลายที่เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรม และวิการ
เป็นปัจจัยแก่อภูตารูปทั้งหลาย.

ในปฏิสนธิขณะ ชั้นที่เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรม และมหาภูตรูป
ทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่อภูตารูปทั้งหลาย.

ในปฏิสนธิขณะ วิตก และมหาภูตรูปทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่อภูตารูป
ทั้งหลาย.

ในปฏิสนธิขณะ ชั้นทั้งหลายที่เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรม และ
ททยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่วิการ ด้วยอำนาจของสหชาติปัจจัย.

[๒๒๓] ๒๕. **อวิตกกถิการมัตตธรรม และอวิตกกถิการธรรม**
เป็นปัจจัยแก่อวิตกกถิการมัตตธรรม และอวิตกกถิการธรรม ด้วย
อำนาจของสหชาติปัจจัย

คือ ชั้น ๑ ที่เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรม และวิการ เป็นปัจจัยแก่
ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย ด้วยอำนาจของสหชาติปัจจัย.

ชั้น ๓ และวิการ เป็นปัจจัยแก่ชั้น ๑ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย
ด้วยอำนาจของสหชาติปัจจัย.

ชั้น ๒ และวิการ เป็นปัจจัยแก่ชั้น ๒ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย
ด้วยอำนาจของสหชาติปัจจัย.

ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๑ ที่เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรม และวิการ
เป็นปัจจัยแก่ชั้น ๓ และกฏัตตารูปทั้งหลาย ด้วยอำนาจของสหชาติปัจจัย
 ฯลฯ ชั้น ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๑ ที่เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรม และหทยวัตถุ
เป็นปัจจัยแก่ชั้น ๓ และวิการ ด้วยอำนาจของสหชาติปัจจัย ฯลฯ ชั้น ๒
และหทยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ชั้น ๒ และวิการ ด้วยอำนาจของสหชาติปัจจัย.

[๒๒๔] ๒๖. **สวิตกกถิการธรรม และอวิตกกถิการมัตต-**
ธรรมเป็นปัจจัยแก่อวิตกกถิการธรรม ด้วยอำนาจของสหชาติปัจจัย

คือ ชั้น ๑ ที่เป็นสวิตกกถิการธรรม และวิตก เป็นปัจจัยแก่ชั้น
๓ ด้วยอำนาจของสหชาติปัจจัย ฯลฯ ชั้น ๒ และวิตก เป็นปัจจัยแก่ชั้น ๒
ด้วยอำนาจของสหชาติปัจจัย.

ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

[๒๒๕] ๒๗. สวิตกกถาจารธรรม และอวิตกกถาจารมัตต-
ธรรมเป็นปัจจัยแก่อวิตกกถาจารธรรม ด้วยอำนาจของสหชาติปัจจัย

คือ ชั้นทั้งหลายที่เป็นสวิตกกถาจารธรรม และวิตก เป็นปัจจัย
แก่อจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย ด้วยอำนาจของสหชาติปัจจัย.

ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

[๒๒๖] ๒๘. สวิตกกถาจารธรรม และอวิตกกถาจารมัตตธรรม
เป็นปัจจัยแก่อวิตกกถาจารธรรม และอวิตกกถาจารธรรม ด้วย
อำนาจของสหชาติปัจจัย

คือ ชั้น ๑ ที่เป็นสวิตกกถาจารธรรม และวิตก เป็นปัจจัยแก่ชั้น
๓ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย ด้วยอำนาจของสหชาติปัจจัย ฯลฯ ชั้น ๒
และวิตก เป็นปัจจัยแก่ชั้น ๒ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย ด้วยอำนาจของ
สหชาติปัจจัย.

ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

[๒๒๗] ๒๙. สวิตกกถาจารธรรม อวิตกกถาจารมัตตธรรม
และอวิตกกถาจารธรรม เป็นปัจจัยแก่อวิตกกถาจารธรรม ด้วย
อำนาจของสหชาติปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๑ ที่เป็นสวิตกกถาจารธรรม วิตก และ
หทยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ชั้น ๓ ด้วยอำนาจของสหชาติปัจจัย ฯลฯ ชั้น ๒
วิตก และหทยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ชั้น ๒ ด้วยอำนาจของสหชาติปัจจัย.

[๒๒๘] ๓๐. สวิตักกสวิจารธรรม และอวิตักกวิจารมัตตธรรม
และอวิตักกอวิจารณ์ธรรม เป็นปัจจัยแก่อวิตักกอวิจารณ์ธรรม ด้วย
อำนาจของสหชาติปัจจัย

คือ ชั้นทั้งหลายที่เป็นสวิตักกสวิจารธรรม วิตก และมหาภูตรูป
ทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย ด้วยอำนาจของสหชาติปัจจัย.

ในปฏิสนธิขณะ. ชั้นทั้งหลายที่เป็นสวิตักกสวิจารธรรม วิตก และ
มหาภูตรูปทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่กัฏฐตารูปทั้งหลาย ด้วยอำนาจของสหชาติ
ปัจจัย.

๓. อัญญมัญญปัจจัย

[๒๒๙] ๑. สวิตักกสวิจารธรรม เป็นปัจจัยแก่อวิตักกสวิจาร-
ธรรม ด้วยอำนาจของอัญญมัญญปัจจัย

คือ ชั้น ๑ ที่เป็นสวิตักกสวิจารธรรม เป็นปัจจัยแก่ชั้น ๓ ด้วย
อำนาจของอัญญมัญญปัจจัย ฯลฯ.

ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๑ ที่เป็นสวิตักกสวิจารธรรม เป็นปัจจัยแก่
ชั้น ๓ ด้วยอำนาจของอัญญมัญญปัจจัย ฯลฯ ชั้น ๒ เป็นปัจจัยแก่ชั้น ๒
ด้วยอำนาจของอัญญมัญญปัจจัย.

[๒๓๐] ๒. สวิตักกสวิจารธรรม เป็นปัจจัยแก่อวิตักกวิจาร-
มัตตธรรม ด้วยอำนาจของอัญญมัญญปัจจัย

คือ ชั้นทั้งหลายที่เป็นสวิตกกถาวิจารณ์ เป็นปัจจัยแก่วิตก ด้วยอำนาจของอัญญมัญญปัจจัย.

ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

[๒๓๑] ๓. สวิตกกถาวิจารณ์ เป็นปัจจัยแก่วิตกกถาวิจารณ์ ด้วยอำนาจของอัญญมัญญปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ ชั้นทั้งหลายที่เป็นสวิตกกถาวิจารณ์ เป็นปัจจัยแก่ทथวัตถุ ด้วยอำนาจของอัญญมัญญปัจจัย.

[๒๓๒] ๔. สวิตกกถาวิจารณ์ เป็นปัจจัยแก่สวิตกกถาวิจารณ์ และวิตกกถาวิจารณ์ ด้วยอำนาจของอัญญมัญญปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๑ ที่เป็นสวิตกกถาวิจารณ์ เป็นปัจจัยแก่ชั้น ๓ และทथวัตถุ ด้วยอำนาจของอัญญมัญญปัจจัย ฯลฯ ชั้น ๒ เป็นปัจจัยแก่ชั้น ๒ และทथวัตถุ ด้วยอำนาจของอัญญมัญญปัจจัย.

[๒๓๓] ๕. สวิตกกถาวิจารณ์ เป็นปัจจัยแก่วิตกกถาวิจารณ์ และวิตกกถาวิจารณ์ ด้วยอำนาจของอัญญมัญญปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ ชั้นทั้งหลายที่เป็นสวิตกกถาวิจารณ์ เป็นปัจจัยแก่วิตก และทथวัตถุ ด้วยอำนาจของอัญญมัญญปัจจัย.

[๒๓๔] ๖. สวิตักกสวิจารธรรม เป็นปัจจัยแก่สวิตักกสวิจาร-
ธรรม และอวิตักกวิจารมัตตธรรม ด้วยอำนาจของอัญญมัญญปัจจัย

คือ ชั้น ๑ ที่เป็นสวิตักกสวิจารธรรม เป็นปัจจัยแก่ชั้น ๓ และ
วิตก ด้วยอำนาจของอัญญมัญญปัจจัย ฯลฯ ชั้น ๒ เป็นปัจจัยแก่ชั้น ๒ และ
วิตก ด้วยอำนาจของอัญญมัญญปัจจัย.

ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

[๒๓๕] ๗. สวิตักกสวิจารธรรม เป็นปัจจัยแก่สวิตักกสวิจาร-
ธรรม อวิตักกวิจารมัตตธรรม และอวิตักกวิจารธรรม ด้วยอำนาจ
ของอัญญมัญญปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๑ ที่เป็นสวิตักกสวิจารธรรม เป็นปัจจัย
แก่ชั้น ๓ วิตก และหทยวัตถุ ด้วยอำนาจของอัญญมัญญปัจจัย ฯลฯ
ชั้น ๒ เป็นปัจจัยแก่ชั้น ๒ วิตก และหทยวัตถุ ด้วยอำนาจของอัญญมัญญ
ปัจจัย.

[๒๓๖] ๘. อวิตักกวิจารมัตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อวิตักก-
วิจารมัตตธรรม ด้วยอำนาจของอัญญมัญญปัจจัย

คือ ชั้น ๑ ที่เป็นอวิตักกวิจารมัตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ชั้น ๓
ด้วยอำนาจของอัญญมัญญปัจจัย ฯลฯ ชั้น ๒ เป็นปัจจัยแก่ชั้น ๒ ด้วยอำนาจ
ของอัญญมัญญปัจจัย.

ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

[๒๓๗] ๘. **อวิตกกถิการมัตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สวิตก-
ถิการธรรม ด้วยอำนาจของอัญญมัญญปัจจัย**

คือ วิตก เป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลายที่เป็นสวิตกกถิการธรรม ด้วย
อำนาจของอัญญมัญญปัจจัย.

ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

[๒๓๘] ๑๐. **อวิตกกถิการมัตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อวิตก-
ถิการธรรม ด้วยอำนาจของอัญญมัญญปัจจัย**

คือ ชั้นทั้งหลายที่เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ถิการ
ด้วยอำนาจของอัญญมัญญปัจจัย.

ในปฏิสนธิขณะ ชั้นทั้งหลายที่เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรม เป็น
ปัจจัย แก่ถิการ และททวัตถุ ด้วยอำนาจของอัญญมัญญปัจจัย.

ในปฏิสนธิขณะ วิตก เป็นปัจจัยแก่ททวัตถุ ด้วยอำนาจของอัญญ-
มัญญปัจจัย.

[๒๓๙] ๑๑. **อวิตกกถิการมัตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สวิตก-
ถิการธรรม และอวิตกกถิการธรรม ด้วยอำนาจของอัญญมัญญ-
ปัจจัย**

คือ ในปฏิสนธิขณะ วิตก เป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลายที่เป็นสวิตก-
ถิการธรรม และททวัตถุ ด้วยอำนาจของอัญญมัญญปัจจัย.

[๒๔๐] ๑๒. **อวิตกกถิการมัตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อวิตก-
กถิการมัตตธรรม และอวิตกกถิการธรรม ด้วยอำนาจของอัญญมัญญ-
ปัจจัย**

คือ ชั้น ๑ ที่เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ชั้น ๓ และ
กถิการ ด้วยอำนาจของอัญญมัญญปัจจัย ฯลฯ ชั้น ๒ เป็นปัจจัยแก่ชั้น ๒
และกถิการ ด้วยอำนาจของอัญญมัญญปัจจัย.

ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๑ ที่เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรม เป็นปัจจัยแก่
ชั้น ๓ กถิการ และหทยวัตถุ ด้วยอำนาจของอัญญมัญญปัจจัย ฯลฯ ชั้น ๒
เป็นปัจจัยแก่ชั้น ๒ กถิการ และหทยวัตถุ ด้วยอำนาจของอัญญมัญญปัจจัย.

[๒๔๑] ๑๓. **อวิตกกถิการธรรม เป็นปัจจัยแก่อวิตก-
กถิการธรรม ด้วยอำนาจของอัญญมัญญปัจจัย**

คือ ชั้น ๑ ที่เป็นอวิตกกถิการธรรม เป็นปัจจัยแก่ชั้น ๓ ด้วย
อำนาจของอัญญมัญญปัจจัย ฯลฯ ชั้น ๒ เป็นปัจจัยแก่ชั้น ๒ ด้วยอำนาจของ
อัญญมัญญปัจจัย.

ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๑ ที่เป็นอวิตกกถิการธรรม เป็นปัจจัยแก่
ชั้น ๓ และหทยวัตถุ ด้วยอำนาจของอัญญมัญญปัจจัย ฯลฯ ชั้น ๒ เป็น
ปัจจัยแก่ชั้น ๒ และหทยวัตถุ ด้วยอำนาจของอัญญมัญญปัจจัย.

ชั้นทั้งหลายเป็นปัจจัยแก่หทยวัตถุ, หทยวัตถุเป็นปัจจัยแก่ชั้น
ทั้งหลาย.

วิจาร์เป็นปัจจัยแก่หทยวัตถุ, หทยวัตถุเป็นปัจจัยแก่วิจาร์

มหาภูตรูป ๑ เป็นปัจจัยแก่มหาภูตรูป ๓ ฯลฯ

พาหิรรูป...อาหารสมภูฐานรูป...อุตุสมภูฐานรูป ฯลฯ

ส่วนพวกอสังขยสัต์ว์ทั้งหลาย มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ

[๒๔๒] ๑๔. อวิตักกวิจาร์ธรรม เป็นปัจจัยแก่สวิตักกวิจาร์-

ธรรม ด้วยอำนาจของอัญญมัญญปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ หทยวัตถุเป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสวิตักก-
วิจาร์ธรรม ด้วยอำนาจของอัญญมัญญปัจจัย.

[๒๔๓] ๑๕. อวิตักกวิจาร์ธรรม เป็นปัจจัยแก่วิตักกวิจาร์-

มัตตธรรม ด้วยอำนาจของอัญญมัญญปัจจัย

คือ วิจาร์ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอวิตักกวิจาร์มัตตธรรม
ด้วยอำนาจของอัญญมัญญปัจจัย.

ในปฏิสนธิขณะ วิจาร์ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอวิตักกวิจาร์-
มัตตธรรม ด้วยอำนาจของอัญญมัญญปัจจัย.

ในปฏิสนธิขณะ หทยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอวิตักก-
วิจาร์มัตตธรรม ด้วยอำนาจของอัญญมัญญปัจจัย.

ในปฏิสนธิขณะ หทยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่วิตัก ด้วยอำนาจของอัญญ-
มัญญปัจจัย.

[๒๔๔] ๑๖. **อวิตกกถาวิจารณ์ เป็นปัจจัยแก่อวิตกกถาวิจารณ์มัตตธรรม และอวิตกกถาวิจารณ์ ด้วยอำนาจของอัญญมัญญปัจจัย**

คือ ในปฏิสนธิขณะ วิจารณ์ เป็นปัจจัยแก่ขั้นทั้งหลายที่เป็นอวิตกกถาวิจารณ์มัตตธรรม และทथวัตถุ ด้วยอำนาจของอัญญมัญญปัจจัย.

ในปฏิสนธิขณะ ทथวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขั้นทั้งหลายที่เป็นอวิตกกถาวิจารณ์มัตตธรรม และวิจารณ์ ด้วยอำนาจของอัญญมัญญปัจจัย.

[๒๔๕] ๑๗. **อวิตกกถาวิจารณ์ เป็นปัจจัย แก่สวิตกกถาวิจารณ์มัตตธรรม และอวิตกกถาวิจารณ์มัตตธรรม ด้วยอำนาจของอัญญมัญญปัจจัย**

คือ ในปฏิสนธิขณะ ทथวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขั้นทั้งหลายที่เป็นสวิตกกถาวิจารณ์มัตตธรรม และวิตก ด้วยอำนาจของอัญญมัญญปัจจัย.

[๒๔๖] ๑๘. **สวิตกกถาวิจารณ์ และอวิตกกถาวิจารณ์ เป็นปัจจัยแก่อวิตกกถาวิจารณ์มัตตธรรม ด้วยอำนาจของอัญญมัญญปัจจัย**

คือ ในปฏิสนธิขณะ ขั้น ๑ ที่เป็นสวิตกกถาวิจารณ์มัตตธรรม และทथวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขั้น ๓ ฯลฯ ขั้น ๒ และทथวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขั้น ๒ ด้วยอำนาจของอัญญมัญญปัจจัย.

[๒๔๗] ๑๙. **สวิตกกถาวิจารณ์ และอวิตกกถาวิจารณ์ เป็นปัจจัยแก่อวิตกกถาวิจารณ์มัตตธรรม ด้วยอำนาจของอัญญมัญญปัจจัย**

คือ ในปฏิสนธิขณะ ขั้นทั้งหลายที่เป็นสวิตกกถาวิจารณ์มัตตธรรม และทथวัตถุ เป็นปัจจัยแก่วิตก ด้วยอำนาจของอัญญมัญญปัจจัย.

[๒๔๘] ๒๐. สวิตักกสวิจารธรรม และอวิตักกสวิจารธรรม
เป็นปัจจัยแก่สวิตักกสวิจารธรรม และอวิตักกสวิจารมัตตธรรม ด้วย
อำนาจของอัญญมัญญปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๑ ที่เป็นสวิตักกสวิจารธรรม และหทย-
วัตถุ เป็นปัจจัยแก่ชั้น ๓ และวิตก ด้วยอำนาจของอัญญมัญญปัจจัย ฯลฯ
ชั้น ๒ และหทยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ชั้น ๒ และวิตก ด้วยอำนาจของอัญญ-
มัญญปัจจัย.

[๒๔๙] ๒๑. อวิตักกสวิจารมัตตธรรม และอวิตักกสวิจารธรรม
เป็นปัจจัยและสวิตักกสวิจารธรรม ด้วยอำนาจของอัญญมัญญปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ วิตก และหทยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลาย
ที่เป็นสวิตักกสวิจารธรรม ด้วยอำนาจของอัญญมัญญปัจจัย.

[๒๕๐] ๒๒. อวิตักกสวิจารมัตตธรรม และอวิตักกสวิจารธรรม
เป็นปัจจัยแก่อวิตักกสวิจารมัตตธรรม ด้วยอำนาจของอัญญมัญญปัจจัย

คือ ชั้น ๑ ที่เป็นอวิตักกสวิจารมัตตธรรม และวิจาร เป็นปัจจัยแก่
ชั้น ๓ ด้วยอำนาจของอัญญมัญญปัจจัย ฯลฯ ชั้น ๒ และวิจาร เป็นปัจจัย
แก่ชั้น ๒ ด้วยอำนาจของอัญญมัญญปัจจัย.

ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๑ ที่เป็นอวิตักกสวิจารมัตตธรรม, วิจาร และ
หทยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ชั้น ๓ ฯลฯ ชั้น ๒, วิจาร และหทยวัตถุ เป็น
ปัจจัยแก่ชั้น ๒ ด้วยอำนาจของอัญญมัญญปัจจัย.

[๒๕๑] ๒๓. **อวิตกกถิการมัตตชธรรม และอวิตกกถิการชธรรม**
เป็นปัจฉัยแก่อวิตกกถิการชธรรม ด้วยอำนาจของอัญญมัญญปัจฉัย

คือ ในปฏิสนธิชณะ ชัณฑ์ทั้งหลายที่เป็นอวิตกกถิการมัตตชธรรม และ
วิการ เป็นปัจฉัยแก่หทยวัตถุ ด้วยอำนาจของอัญญมัญญปัจฉัย.

ในปฏิสนธิชณะ ชัณฑ์ทั้งหลายที่เป็นอวิตกกถิการมัตตชธรรม และหทย-
วัตถุ เป็นปัจฉัยแก่วิการ ด้วยอำนาจของอัญญมัญญปัจฉัย.

[๒๕๒] ๒๔. **อวิตกกถิการมัตตชธรรม และอวิตกกถิการชธรรม**
เป็นปัจฉัยแก่อวิตกกถิการมัตตชธรรม และอวิตกกถิการชธรรม ด้วย
อำนาจของอัญญมัญญปัจฉัย

คือ ในปฏิสนธิชณะ ชัณฑ์ ๑ ที่เป็นอวิตกกถิการมัตตชธรรม และ
วิการ เป็นปัจฉัยแก่ชัณฑ์ ๓ และหทยวัตถุ ด้วยอำนาจของอัญญมัญญปัจฉัย ฯลฯ
ชัณฑ์ ๒ และวิการ เป็นปัจฉัยแก่ชัณฑ์ ๒ และหทยวัตถุ ด้วยอำนาจของอัญญ-
มัญญปัจฉัย.

ในปฏิสนธิชณะ ชัณฑ์ ๑ ที่เป็นอวิตกกถิการมัตตชธรรม และหทยวัตถุ
เป็นปัจฉัยแก่ชัณฑ์ ๓ และวิการ ด้วยอำนาจของอัญญมัญญปัจฉัย ฯลฯ ชัณฑ์ ๒
และหทยวัตถุ เป็นปัจฉัยแก่ชัณฑ์ ๒ และวิการ ด้วยอำนาจของอัญญมัญญปัจฉัย.

[๒๕๓] ๒๕. **สวิตกกถิการชธรรม และอวิตกกถิการมัตตชธรรม**
เป็นปัจฉัยแก่สวิตกกถิการชธรรม ด้วยอำนาจของอัญญมัญญปัจฉัย

คือ ชั้น ๑ ที่เป็นสวิตกกถาธรรม และวิตก เป็นปัจจัยแก่
ชั้น ๓ ด้วยอำนาจของอัญญมัญญปัจจัย ฯลฯ ชั้น ๒ และวิตก เป็นปัจจัยแก่
ชั้น ๒ ด้วยอำนาจของอัญญมัญญปัจจัย.

[๒๕๘] ๒๖. สวิตกกถาธรรม และอวิตกกถาธรรม
เป็นปัจจัยแก่อวิตกกถาธรรม ด้วยอำนาจของอัญญมัญญปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ ชั้นทั้งหลายที่เป็นสวิตกกถาธรรม และ
วิตก เป็นปัจจัยแก่หทยวัตถุ ด้วยอำนาจของอัญญมัญญปัจจัย.

[๒๕๕] ๒๗. สวิตกกถาธรรม และอวิตกกถาธรรม
เป็นปัจจัยแก่อวิตกกถาธรรม และอวิตกกถาธรรม ด้วย
อำนาจของอัญญมัญญปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๑ ที่เป็นสวิตกกถาธรรม และวิตก
เป็นปัจจัยแก่ชั้น ๓ แลหทยวัตถุ ด้วยอำนาจของอัญญมัญญปัจจัย ฯลฯ ชั้น
๒ และวิตกเป็นปัจจัยแก่ชั้น ๒ แลหทยวัตถุ ด้วยอำนาจของอัญญมัญญปัจจัย.

[๒๕๖] ๒๘. สวิตกกถาธรรม อวิตกกถาธรรม
และอวิตกกถาธรรม เป็นปัจจัยแก่อวิตกกถาธรรม ด้วย
อำนาจของอัญญมัญญปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๑ ที่เป็นสวิตกกถวิจาร์กรรม, วิตก และ
หทยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ชั้น ๓ ด้วยอำนาจของอัญญมัญญปัจจัย ฯลฯ ชั้น ๒
วิตก และหทยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ชั้น ๒ ด้วยอำนาจของอัญญมัญญปัจจัย.

๘. นิสสยปัจจัย

[๒๕๗] ๑. สวิตกกถวิจาร์กรรม เป็นปัจจัยแก่สวิตกกถวิจาร์-
กรรม ด้วยอำนาจของนิสสยปัจจัย

คือ ชั้น ๑ ที่เป็นสวิตกกถวิจาร์กรรม เป็นปัจจัยแก่ชั้น ๓ ฯลฯ
มี ๗ วาระ.

๘. อวิตกกถวิจาร์มัตตกรรม เป็นปัจจัยแก่อวิตกกถวิจาร์มัตต-
กรรม ด้วยอำนาจของนิสสยปัจจัย ฯลฯ มี ๕ วาระ.

[๒๕๘] ๑๓. อวิตกกถวิจาร์กรรม เป็นปัจจัยแก่อวิตกกถวิจาร์-
กรรม ด้วยอำนาจของนิสสยปัจจัย

คือ ชั้น ๑ ที่เป็นอวิตกกถวิจาร์กรรม เป็นปัจจัยแก่ชั้น ๓ และ
จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย ด้วยอำนาจของนิสสยปัจจัย ฯลฯ.

วิจาร์ เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย ด้วยอำนาจของนิสสย-
ปัจจัย.

ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๑ ที่เป็นอวิตกกถาภิหารธรรมเป็นปัจฉัยแก่ชั้น ๑ และกฏัตตารูปทั้งหลาย ด้วยอำนาจของนิสสยปัจฉัย ฯลฯ ชั้น ๒ เป็นปัจฉัย แก่ชั้น ๒ ฯลฯ.

ส่วนพวกอสังญสัคค์ทั้งหลาย มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ.

จักขายตนะ เป็นปัจฉัยแก่จักขุวิญญาณ ฯลฯ กายายตนะ เป็นปัจฉัย แก่กายวิญญาณ. หทยวัตถุ เป็นปัจฉัยแก่ชั้นทั้งหลายที่เป็นอวิตกกถาภิหารธรรม และวิจาร ด้วยอำนาจของนิสสยปัจฉัย.

[๒๕๘] ๑๔. อวิตกกถาภิหารธรรม เป็นปัจฉัยแก่สวิตกกถาภิหารธรรม ด้วยอำนาจของนิสสยปัจฉัย

คือ หทยวัตถุ เป็นปัจฉัยแก่ชั้นทั้งหลายที่เป็นสวิตกกถาภิหารธรรม ด้วยอำนาจของนิสสยปัจฉัย.

ในปฏิสนธิขณะ หทยวัตถุ ฯลฯ.

[๒๖๐] ๑๕. อวิตกกถาภิหารธรรม เป็นปัจฉัยแก่อวิตกกถาภิหารมัตตธรรม ด้วยอำนาจของนิสสยปัจฉัย

คือ วิจาร เป็นปัจฉัยแก่ชั้นทั้งหลายที่เป็นอวิตกกถาภิหารมัตตธรรม ด้วยอำนาจของนิสสยปัจฉัย.

หทยวัตถุ เป็นปัจฉัยแก่ชั้นทั้งหลายที่เป็นอวิตกกถาภิหารมัตตธรรม และวิตก ด้วยอำนาจของนิสสยปัจฉัย.

ในปฏิสนธิขณะ วิจาร ฯลฯ.

[๒๖๑] ๑๖. **อวิตกกถาวิจารณ์ธรรม เป็นปัจจัยแก่อวิตกกถาวิจารณ์ธรรม และอวิตกกถาวิจารณ์ธรรม ด้วยอำนาจของนิสสยปัจจัย**

คือ วิจารณ์ เป็นปัจจัยแก่ขั้นที่เป็นอวิตกกถาวิจารณ์ธรรม และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย หทยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขั้นทั้งหลายที่เป็นอวิตกกถาวิจารณ์ธรรม และวิจารณ์ ด้วยอำนาจของนิสสยปัจจัย.

ในปฏิสนธิขณะ วิจารณ์ ฯลฯ.

[๒๖๒] ๑๗. **อวิตกกถาวิจารณ์ธรรม เป็นปัจจัยแก่สวิตกกถาวิจารณ์ธรรม และอวิตกกถาวิจารณ์ธรรม ด้วยอำนาจของนิสสยปัจจัย**

คือ หทยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขั้นทั้งหลายที่เป็นสวิตกกถาวิจารณ์ธรรม และวิตก ด้วยอำนาจของนิสสยปัจจัย.

ในปฏิสนธิขณะ หทยวัตถุ ฯลฯ.

[๒๖๓] ๑๘. **สวิตกกถาวิจารณ์ธรรม และอวิตกกถาวิจารณ์ธรรม เป็นปัจจัยแก่สวิตกกถาวิจารณ์ธรรม ด้วยอำนาจของนิสสยปัจจัย**

คือ ขั้น ๑ ที่เป็นสวิตกกถาวิจารณ์ธรรม และหทยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขั้น ๓ ด้วยอำนาจของนิสสยปัจจัย ฯลฯ ปวัตติกก็ดี ปฏิสนธิกก็ดี พิงแสดง

[๒๖๔] ๑๙. **สวิตกกถาวิจารณ์ธรรม และอวิตกกถาวิจารณ์ธรรม เป็นปัจจัยแก่อวิตกกถาวิจารณ์ธรรม ด้วยอำนาจของนิสสยปัจจัย**

คือ ชั้นทั้งหลายที่เป็นสวิตักกสวิจารธรรม และหทยวัตถุ เป็น
ปัจจัยแก่วิตก.

ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ.

[๒๖๕] ๒๐. สวิตักกสวิจารธรรม และอวิตักกสวิจารธรรม
เป็นปัจจัยแก่อวิตักกสวิจารธรรม ด้วยอำนาจของนิสสยปัจจัย

คือ ชั้นที่เป็นสวิตักกสวิจารธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย เป็น
ปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย ด้วยอำนาจของนิสสยปัจจัย.

ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ.

[๒๖๖] ๒๑. สวิตักกสวิจารธรรม และอวิตักกสวิจารธรรม
เป็นปัจจัยแก่สวิตักกสวิจารธรรม และอวิตักกสวิจารมัตตธรรม ด้วย
อำนาจของนิสสยปัจจัย

คือ ชั้น ๑ ที่เป็นสวิตักกสวิจารธรรม และหทยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่
ชั้น ๑ และวิตก ด้วยอำนาจของนิสสยปัจจัย ฯลฯ.

ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ.

[๒๖๗] ๒๒. อวิตักกสวิจารมัตตธรรม และอวิตักกสวิจาร-
ธรรม เป็นปัจจัยแก่สวิตักกสวิจารธรรม ด้วยอำนาจของนิสสยปัจจัย

คือ วิตก และหทยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขั้นทั้งหลายที่เป็นสวิตกกส-
จารธรรม.

[๒๖๘] ๒๓. อวิตกกถิการมัตตธรรม และอวิตกกถิการธรรม
เป็นปัจจัยแก่อวิตกกถิการมัตตธรรม ด้วยอำนาจของนิสสยปัจจัย

คือ ขั้น ๑ ที่เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรม และถิการ เป็นปัจจัยแก่
ขั้น ๓ ฯลฯ ขั้น ๑ ที่เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรม และหทยวัตถุ เป็นปัจจัย
แก่ขั้น ๓ ฯลฯ.

ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

[๒๖๙] ๒๔. อวิตกกถิการมัตตธรรม และอวิตกกถิการธรรม
เป็นปัจจัยแก่อวิตกกถิการธรรม ด้วยอำนาจของนิสสยปัจจัย

คือ ขั้นทั้งหลายที่เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรม และถิการ เป็นปัจจัย
แก่อจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย ด้วยอำนาจของนิสสยปัจจัย.

ขั้นที่เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรม และมหากูตรูปทั้งหลาย เป็นปัจจัย
แก่อจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย.

วิตก และมหากูตรูปทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่อจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย.

ขั้นทั้งหลายทั้งเป็นอวิตกกถิการมัตตธรรม และหทยวัตถุ เป็นปัจจัย
แก่อถิการ ด้วยอำนาจของนิสสยปัจจัย.

ปฏิสนธิกะทั้งหลาย มี ๔ นัย ฯลฯ.

[๒๓๐] ๒๕. อวิตกกถิการมัตตธรรม และอวิตกกถิการธรรม
เป็นปัจจัยแก่อวิตกกถิการมัตตธรรม และอวิตกกถิการธรรม ด้วย
อำนาจของนิสสยปัจจัย

คือ ชั้นที่ ๑ ที่เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรม และวิการ เป็นปัจจัยแก่
ชั้นที่ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย ด้วยอำนาจของนิสสยปัจจัย ฯลฯ ชั้น
๒ และวิการ เป็นปัจจัยแก่ชั้นที่ ๒ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย ด้วยอำนาจ
ของนิสสยปัจจัย.

ชั้นที่ ๑ ที่เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรม และหทยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่
ชั้นที่ ๓ และวิการ ฯลฯ ชั้นที่ ๒ และหทยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ชั้นที่ ๒ และวิการ
ด้วยอำนาจของนิสสยปัจจัย.

ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ.

[๒๓๑] ๒๖. สวิตกกถิการธรรม และอวิตกกถิการมัตตธรรม
เป็นปัจจัยแก่สวิตกกถิการธรรม ฯลฯ.

๒๗. ฯลฯ เป็นปัจจัยแก่อวิตกกถิการธรรม ฯลฯ

๒๘. ฯลฯ เป็นปัจจัยแก่สวิตกกถิการธรรม และอวิ-
ตกกถิการธรรม ฯลฯ มี ๓ วาระ.

[๒๓๒] ๒๙. สวิตกกถิการธรรม อวิตกกถิการมัตตธรรม
และอวิตกกถิการธรรม เป็นปัจจัยแก่สวิตกกถิการธรรม ฯลฯ.

๓๐. ฯลฯ เป็นปัจจัยแก่วิตกวิจารณ์ธรรม ด้วยอำนาจ

ของนิสสยปัจจัย

วาระทั้ง ๒ พึงให้พิจารณ.

๘. อุปนิสสยปัจจัย

[๒๗๓] ๑. สวิตักกวิจารณ์ธรรม เป็นปัจจัยแก่สวิตักกวิจารณ์
ธรรม ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือที่เป็น อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ
และ ปกตูปนิสสยะ

ที่เป็น ปกตูปนิสสยะ ได้แก่

บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาที่เป็นสวิตักกวิจารณ์ธรรมแล้ว ให้ทาน สมา-
ทานศีล กระทำอุโบสถกรรม ยังฉานที่เป็นสวิตักกวิจารณ์ธรรม ให้เกิดขึ้น
ยังวิปัสสนาให้เกิดขึ้น ยังมรรค ฯลฯ ยังสมาบัติให้เกิดขึ้น ย่อมก่อนานะ ถือ
ทิฎฐิ

บุคคลเข้าไปอาศัยศีลที่เป็นสวิตักกวิจารณ์ธรรม ฯลฯ สุตะ จาคะ ปัญญา
ราคะ โทสะ โมหะ มานะ ทิฎฐิ ฯลฯ ความปรารถนาแล้ว ให้ทาน สมาทาน
ศีล กระทำอุโบสถกรรม ยังฉาน ที่เป็นสวิตักกวิจารณ์ธรรม ให้เกิดขึ้น ยัง
วิปัสสนาให้เกิดขึ้น ยังมรรค ฯลฯ ยังสมาบัติ ฯลฯ ฆ่าสัตว์ ฯลฯ ทำลายสงฆ์.

ศรัทธาที่เป็นสวิตักกวิจารณ์ธรรม ฯลฯ ศีล สุตะ จาคะ ปัญญา ราคะ
โทสะ โมหะ มานะ ทิฎฐิ ฯลฯ ความปรารถนา เป็นปัจจัยแก่ศรัทธาที่เป็น
สวิตักกวิจารณ์ธรรม แก่ศีล สุตะ จาคะ ปัญญา ราคะ โทสะ โมหะ
มานะ ทิฎฐิ ความปรารถนา ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย.

[๒๓๔] ๒. สวิตักกสวิจารธรรม เป็นปัจจัยแก่อวิตักกวิจารณ์ัตตธรรม ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือที่เป็น อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ และ ปกตูปนิสสยะ

ที่เป็น ปกตูปนิสสยะ ได้แก่

บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาที่เป็นสวิตักกสวิจารธรรมแล้ว ยังฉานที่เป็นอวิตักกวิจารณ์ัตตธรรมให้เกิดขึ้น ยังมรรค ฯลฯ ยังสมาบัติ ฯลฯ อาศัยศีลที่เป็นสวิตักกสวิจารธรรม ฯลฯ.

บุคคลเข้าไปอาศัยความปรารถนาแล้ว ยังฉานที่เป็นอวิตักกวิจารณ์ัตตธรรมให้เกิดขึ้น ยังมรรค ฯลฯ ยังสมาบัติ ฯลฯ.

ศรัทธาที่เป็นสวิตักกสวิจารธรรม ฯลฯ ความปรารถนา เป็นปัจจัยแก่ศรัทธาที่เป็นอวิตักกวิจารณ์ัตตธรรม แก่ศีล สุตะ จาคะ ปัญญา และวิตก ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย.

[๒๓๕] ๓. สวิตักกสวิจารธรรม เป็นปัจจัยแก่อวิตักกวิจารณ์ัตตธรรม ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือที่เป็น อนันตรูปนิสสยะ และ ปกตูปนิสสยะ

ที่เป็น ปกตูปนิสสยะ ได้แก่

บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาที่เป็นสวิตักกสวิจารธรรมแล้ว ยังฉานที่เป็นอวิตักกวิจารณ์ัตตธรรมให้เกิดขึ้น ยังมรรค ฯลฯ ยังอภิปัญญา ฯลฯ ยังสมาบัติให้เกิดขึ้น.

บุคคลเข้าไปอาศัยศีลที่เป็นสวัตักกสวิจารธรรม ฯลฯ ความปรารถนา
แล้ว ยังฉานที่เป็นอวัตักกสวิจารธรรมให้เกิดขึ้น ยังมรรค ฯลฯ ยังอภิญญา
 ฯลฯ ยังสมาบัติให้เกิดขึ้น.

ศรัทธาที่เป็นสวัตักกสวิจารธรรม ฯลฯ ความปรารถนา เป็นปัจจัยแก่
ศรัทธาที่เป็นอวัตักกสวิจารธรรม แก่ศีล สุตะ จาคะ ปัญญา และวิจาร แก่
สุขทางกาย แก่ทุกข์ทางกาย ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย.

[๒๓๖] ๔. สวัตักกสวิจารธรรม เป็นปัจจัยแก่อวัตักกสวิจาร-
มัตตธรรม และอวัตักกสวิจารธรรม ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือที่เป็น อนันตรูปนิสสยะ และ ปกตูปนิสสยะ
ที่เป็น ปกตูปนิสสยะ ได้แก่

ศรัทธาที่เป็นสวัตักกสวิจารธรรม ฯลฯ ความปรารถนา เป็นปัจจัยแก่
ศรัทธาที่เป็นอวัตักกสวิจารมัตตธรรม แก่ศีล สุตะ จาคะ ปัญญา และวิจาร
ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย.

[๒๓๗] ๕. สวัตักกสวิจารธรรม เป็นปัจจัยแก่สวัตักกสวิจาร-
ธรรม และอวัตักกสวิจารมัตตธรรม ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือที่เป็น อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ และ
ปกตูปนิสสยะ

ที่เป็น ปกตูปนิสสยะ ได้แก่

ศรัทธาที่เป็นสวิตักกสวิจารธรรม ฯลฯ ความปรารถนา เป็นปัจจัยแก่
ศรัทธาที่เป็นสวิตักกสวิจารธรรม ฯลฯ แก่ความปรารถนา และวิตก ด้วย
อำนาจของอุปนิสสยปัจจัย.

[๒๓๘] ๖. อวิตักกวิจาร์มัตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อวิตักก-
วิจาร์มัตตธรรม ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือที่เป็น อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ และ
ปกตูปนิสสยะ

ที่เป็น ปกตูปนิสสยะ ได้แก่

บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาที่เป็นอวิตักกวิจาร์มัตตธรรมแล้ว ยังฉานที่
เป็นอวิตักกวิจาร์มัตตธรรมให้เกิดขึ้น ยังมรรค ฯลฯ ยังสมาบัติให้เกิดขึ้น.

บุคคลเข้าไปอาศัยศีลที่เป็นอวิตักกวิจาร์มัตตธรรม ฯลฯ สุตะ จาคะ
ปัญญา ฯลฯ วิตกแล้ว ยังฉานที่เป็นอวิตักกวิจาร์มัตตธรรมให้เกิดขึ้น ยังมรรค
ฯลฯ ยังสมาบัติให้เกิดขึ้น.

ศรัทธาที่เป็นอวิตักกวิจาร์มัตตธรรม ฯลฯ ศีล สุตะ จาคะ ปัญญา
และวิตก เป็นปัจจัยแก่ศรัทธาที่เป็นอวิตักกวิจาร์มัตตธรรม แก่ศีล สุตะ จาคะ
ปัญญา และวิตก ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย.

[๒๓๙] ๗. อวิตักกวิจาร์มัตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สวิตักกสวิ-
จาร์ธรรม ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือที่เป็น อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ และ
ปกตูปนิสสยะ

ที่เป็น ปกตูปนิสสยะ ได้แก่

บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาที่เป็นอวิตกกิจารมัตตธรรมแล้ว ให้ทาน
สมาทานศีล กระทำอุโบสถกรรม ยังฌานที่เป็นสวิตกกสวจารธรรมให้เกิดขึ้น
ยังวิปัสสนา ฯลฯ ยังมรรค ฯลฯ ยังสมาบัติให้เกิดขึ้น ก่อมานะ ถือทิฏฐิ.

บุคคลเข้าไปอาศัยศีลที่เป็นอวิตกกิจารมัตตธรรม ฯลฯ สุตะ จาคะ
ปัญญา ฯลฯ วิตกแล้ว ให้ทาน สมาทานศีล กระทำอุโบสถกรรม ยังฌานที่
เป็นสวิตกกสวจารธรรมให้เกิดขึ้น ยังวิปัสสนาให้เกิดขึ้น ยังมรรคให้เกิดขึ้น
ยังสมาบัติให้เกิดขึ้น ฆ่าสัตว์ ฯลฯ ทำลายสงฆ์.

ศรัทธาที่เป็นอวิตกกิจารมัตตธรรม ฯลฯ ศีล สุตะ จาคะ ปัญญา ฯลฯ
และวิตก เป็นปัจจัยแก่ศรัทธาที่เป็นสวิตกกสวจารธรรม แก่ความปรารถนา
ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย.

[๒๘๐] ๘. สวิตกกิจารมัตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อวิตกกอวิ-
จารธรรม ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือที่เป็น อนันตรูปนิสสยะ และ ปกตูปนิสสยะ

ที่เป็น ปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาที่เป็น
อวิตกกิจารมัตตธรรมแล้ว ยังฌานที่เป็นอวิตกกอิจารธรรมให้เกิดขึ้น ยัง
มรรค ฯลฯ ยังอภิปัญญา ฯลฯ ยังสมาบัติให้เกิดขึ้น.

บุคคลเข้าไปอาศัยศีลที่เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรม ฯลฯ สุตะ จาคะ ปัญญา ฯลฯ วิตกแล้ว ยังฉานที่เป็นอวิตกกถิการธรรมให้เกิดขึ้น ยังมรรค ฯลฯ ยังอภิญญา ฯลฯ ยังสมาบัติให้เกิดขึ้น.

ศรัทธาที่เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรม ฯลฯ ศีล สุตะ จาคะ ปัญญา ฯลฯ และวิตก เป็นปัจจัยแก่ศรัทธาที่เป็นอวิตกกถิการธรรม แก่ศีล สุตะ จาคะ ปัญญา และวิการ แก่สุขทางกาย แก่ทุกข์ทางกาย ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย.

[๒๘๑] ๘. อวิตกกถิการมัตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อวิตกกถิการ-
มัตตธรรม และอวิตกกถิการธรรม ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือที่เป็น อนันตรูปนิสสยะ และ ปกตูปนิสสยะ
ที่เป็น ปกตูปนิสสยะ ได้แก่

ศรัทธาที่เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรม ฯลฯ ศีล สุตะ จาคะ ปัญญา ฯลฯ และวิตก เป็นปัจจัยแก่ศรัทธาที่เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรม แก่ศีล สุตะ จาคะ ปัญญา และวิการ ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย.

[๒๘๒] ๑๐. อวิตกกถิการมัตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สวิตกก-
ถิการธรรม และอวิตกกถิการมัตตธรรม ด้วยอำนาจของอุปนิสสย-
ปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือที่เป็น อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ และ
ปกตูปนิสสยะ

ที่เป็น ปกตูปนิสสยะ ได้แก่

ศรัทธาที่เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรม ฯลฯ สีล สุตะ จาคะ ปัญญา ฯลฯ
และวิตก เป็นปัจจัยแก่ศรัทธาที่เป็นสวิตกกถิการธรรม แก่ความปรารถนา
และวิตก ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย.

[๒๘๓] ๑๑. อวิตกกถิการธรรม เป็นปัจจัยแก่อวิตกกถิการ-
ธรรม ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือที่เป็น อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรปนิสสยะ และ
ปกตูปนิสสยะ

ที่เป็น ปกตูปนิสสยะ ได้แก่

บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาที่เป็นอวิตกกถิการธรรมแล้ว ยังฉานที่เป็น
อวิตกกถิการธรรมให้เกิดขึ้น ยังมรรค ฯลฯ ยังอภิญญา ฯลฯ ยังสมาบัติให้
เกิดขึ้น

บุคคลเข้าไปอาศัยศีลที่เป็นอวิตกกถิการธรรม ฯลฯ สุตะ จาคะ ปัญญา
วิการ สุขทางกาย ทุกข์ทางกาย อุตฺ โภชนะ ฯลฯ เสนาสนะแล้ว ยังฉานที่เป็น
อวิตกกถิการธรรมให้เกิดขึ้น ยังมรรค ฯลฯ ยังอภิญญา ฯลฯ ยังสมาบัติ
ให้เกิดขึ้น.

ศรัทธาที่เป็นอวิตกกถิการธรรม ฯลฯ สีล สุตะ จาคะ ปัญญา วิการ
สุขทางกาย ทุกข์ทางกาย อุตฺ โภชนะ ฯลฯ เสนาสนะ เป็นปัจจัยแก่ศรัทธาที่
เป็นอวิตกกถิการธรรม แก่ศีล สุตะ จาคะ ปัญญา วิการ แก่สุขทางกาย
แก่ทุกข์ทางกาย ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย.

[๒๘๔] ๑๒. **อวิตกกถาวิจารณ์** เป็นปัจจัยแก่สวิตกกถา-
วิจารณ์ ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือที่เป็น อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ และ
ปกตูปนิสสยะ

ที่เป็น ปกตูปนิสสยะ ได้แก่

บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาที่เป็นอวิตกกถาวิจารณ์แล้ว ให้ทาน สมา-
ทานศีล กระทำอุโบสถกรรม ยังฉานที่เป็นสวิตกกถาวิจารณ์ให้เกิดขึ้น ยังวิปัสสนา
ฯลฯ ยังมรรค ฯลฯ ยังสมาบัติให้เกิดขึ้น ก่อมานะ ถือทิฏฐิ.

บุคคลเข้าไปอาศัยศีลที่เป็นอวิตกกถาวิจารณ์ ฯลฯ สุตตะ จาคะ
ปัญญา วิจาร สุธทางกาย ทุกข์ทางกาย อุตฺ โภชนะ ฯลฯ เสนาสนะแล้ว
ให้ทาน สมาทานศีล กระทำอุโบสถกรรม ยังฉานที่เป็นสวิตกกถาวิจารณ์
ให้เกิดขึ้น ยังวิปัสสนา ฯลฯ ยังมรรค ฯลฯ ยังสมาบัติให้เกิดขึ้น มาสัตว์ ฯลฯ
ทำลายสงฆ์.

ศรัทธาที่เป็นอวิตกกถาวิจารณ์ ฯลฯ เสนาสนะ เป็นปัจจัยแก่ศรัทธา
ที่เป็นสวิตกกถาวิจารณ์ แก่ศีล ฯลฯ แก่ความปรารถนา ด้วยอำนาจของ
อุปนิสสยปัจจัย.

[๒๘๕] ๑๓. **อวิตกกถาวิจารณ์** เป็นปัจจัยแก่อวิตกกถา-
มัตตธรรม ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือที่เป็น อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ และ
ปกตูปนิสสยะ

ที่เป็น ปกตูปนิสสยะ ได้แก่

บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาที่เป็นอวิตกกถาภิหารธรรมแล้ว ยังฉานที่เป็นอวิตกกถาภิหารมัตตธรรมให้เกิดขึ้น ยังวิปัสสนา ฯลฯ ยังมรรค ฯลฯ ยังสมาบัติให้เกิดขึ้น.

บุคคลเข้าไปอาศัย ศีลที่เป็นอวิตกกถาภิหารธรรม ฯลฯ เสนาสนะแล้ว ยังฉานที่เป็นอวิตกกถาภิหารมัตตธรรมให้เกิดขึ้น ยังวิปัสสนา ฯลฯ ยังมรรค ฯลฯ ยังสมาบัติให้เกิดขึ้น.

ศรัทธาที่เป็นอวิตกกถาภิหารธรรม ฯลฯ เสนาสนะ เป็นปัจจัยแก่ศรัทธาที่เป็นอวิตกกถาภิหารมัตตธรรม แก่ศีล สุตะ จาคะ ปัญญา และวิตก ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย.

[๒๘๖] ๑๔. อวิตกกถาภิหารธรรม เป็นปัจจัยแก่อวิตกกถาภิหารมัตตธรรม และอวิตกกถาภิหารธรรม ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือที่เป็น อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ และ ปกตูปนิสสยะ

ที่เป็น ปกตูปนิสสยะ ได้แก่

ศรัทธาที่เป็นอวิตกกถาภิหารธรรม ฯลฯ เสนาสนะ เป็นปัจจัยแก่ศรัทธาที่เป็นอวิตกกถาภิหารมัตตธรรม แก่ศีล สุตะ จาคะ ปัญญา และวิจาร ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย.

[๒๘๗] ๑๕. **อวิตกกถิวิจารณ์ธรรม เป็นปัจจัยแก่สวิตกกถิวิจารณ์ธรรม และอวิตกกถิวิจารณ์ธรรม ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย**

มี ๓ อย่าง คือที่เป็น อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ และ ปกตูปนิสสยะ

ที่เป็น ปกตูปนิสสยะ ได้แก่

ศรัทธาที่เป็นอวิตกกถิวิจารณ์ธรรม ฯลฯ เสนาสนะ เป็นปัจจัยแก่ศรัทธา ที่เป็นสวิตกกถิวิจารณ์ธรรม แก่ศีล แก่ความปรารถนา และวิตก ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย.

[๒๘๘] ๑๖. **อวิตกกถิวิจารณ์ธรรม และอวิตกกถิวิจารณ์ธรรม เป็นปัจจัย แก่สวิตกกถิวิจารณ์ธรรม ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย**

มี ๓ อย่าง คือที่เป็น อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ และ ปกตูปนิสสยะ

ที่เป็น ปกตูปนิสสยะ ได้แก่

ศรัทธาที่เป็นอวิตกกถิวิจารณ์ธรรม ฯลฯ ศีล สุตะ จาคะ ปัญญา ฯลฯ และวิจารณ์ เป็นปัจจัยแก่ศรัทธาที่เป็นสวิตกกถิวิจารณ์ธรรม ฯลฯ แก่ปัญญา ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย.

[๒๘๙] ๑๗. **อวิตกกถิวิจารณ์ธรรม และอวิตกกถิวิจารณ์ธรรม เป็นปัจจัยแก่อวิตกกถิวิจารณ์ธรรม ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย**

มี ๑ อย่าง คือที่เป็น อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ และ
ปกตูปนิสสยะ

ที่เป็น ปกตูปนิสสยะ ได้แก่

ศรัทธาที่เป็นอวิตกกิจารมัตตธรรม ฯลฯ คีล สุตะ จาคะ ปัญญา
ฯลฯ และวิจาร เป็นปัจจัยแก่ศรัทธาที่เป็นอวิตกกิจารมัตตธรรม แก่คีล สุตะ
จาคะ ปัญญา และวิตก ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย.

[๒๕๐] ๑๘. อวิตกกิจารมัตตธรรม และอวิตกกอิจารธรรม
เป็นปัจจัยแก่อวิตกกอิจารธรรม ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย.

มี ๒ อย่าง คือที่เป็น อนันตรูปนิสสยะ และ ปกตูปนิสสยะ

ที่เป็น ปกตูปนิสสยะ ได้แก่

ศรัทธาที่เป็นอวิตกกิจารมัตตธรรม ฯลฯ คีล สุตะ จาคะ ปัญญา
และวิจาร เป็นปัจจัยแก่ศรัทธาที่เป็นอวิตกกอิจารธรรม แก่คีล สุตะ จาคะ
ปัญญา และวิจาร แก่สุขทางกาย แก่ทุกข์ทางกาย ด้วยอำนาจของอุปนิสสย-
ปัจจัย.

[๒๕๑] ๑๙. อวิตกกิจารมัตตธรรม และอวิตกกอิจารธรรม
เป็นปัจจัยแก่อวิตกกอิจารมัตตธรรม และอวิตกกอิจารธรรม ด้วย
อำนาจของอุปนิสสยปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือที่เป็น อนันตรูปนิสสยะ และ ปกตูปนิสสยะ

ที่เป็น ปกตูปนิสสยะ ได้แก่

ศรัทธาที่เป็นอวิตกกิจารมัตตธรรม ฯลฯ คีล สุตะ จาคะ ปัญญา และวิจาร เป็นปัจจัยแก่ศรัทธาที่เป็นอวิตกกิจารมัตตธรรม แก่คีล สุตะ จาคะ ปัญญา และวิจาร ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย.

[๒๕๒] ๒๐. อวิตกกิจารมัตตธรรม และอวิตกกิจารธรรม เป็นปัจจัยแก่สวิตกกิจารธรรม และอวิตกกิจารมัตตธรรม ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือที่เป็น อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ และ ปกตูปนิสสยะ

ที่เป็น ปกตูปนิสสยะ ได้แก่

ศรัทธาที่เป็นอวิตกกิจารมัตตธรรม ฯลฯ คีล สุตะ จาคะ ปัญญา และวิจาร เป็นปัจจัยแก่ศรัทธาที่เป็นสวิตกกิจารธรรม แก่คีล สุตะ จาคะ ปัญญา รากะ โทสะ โมหะ มานะ ทิฏฐิ แก่ความปรารถนา และวิตก ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย.

[๒๕๓] ๒๑. สวิตกกิจารธรรม และอวิตกกิจารมัตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สวิตกกิจารธรรม ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือที่เป็น อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ และ ปกตูปนิสสยะ

ที่เป็น ปกตูปนิสสยะ ได้แก่

ศรัทธาที่เป็นสวิตักกสวิจารธรรม ฯลฯ คีล สุตะ จาคะ ปัญญา
ราคะ โทสะ โมหะ มานะ ทิฏฐิ ความปรารถนา และวิตก เป็นปัจจัยแก่
ศรัทธาที่เป็นสวิตักกสวิจารธรรม แก่คีล ฯลฯ แก่ความปรารถนา ด้วยอำนาจ
ของอุปนิสสยปัจจัย.

[๒๔๔] ๒๒. สวิตักกสวิจารธรรม และอวิตักกวิจาร์มัตตธรรม
เป็นปัจจัยแก่อวิตักกวิจาร์มัตตธรรม ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือที่เป็น อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ และ
ปกตูปนิสสยะ

ที่เป็น ปกตูปนิสสยะ ได้แก่

ศรัทธาที่เป็นสวิตักกสวิจารธรรม ฯลฯ คีล ฯลฯ ความปรารถนา
และวิตก เป็นปัจจัยแก่ศรัทธาที่เป็นอวิตักกวิจาร์มัตตธรรม แก่คีล สุตะ
จาคะ ปัญญา และวิตก ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย.

[๒๔๕] ๒๓. สวิตักกวิจาร์ธรรม และอวิตักกวิจาร์มัตตธรรม
เป็นปัจจัยแก่อวิตักกวิจาร์ธรรม ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือที่เป็น อนันตรูปนิสสยะ และ ปกตูปนิสสยะ

ที่เป็น ปกตูปนิสสยะ ได้แก่

ศรัทธาที่เป็นสวิตักกสวิจารธรรม ฯลฯ คีล สุตะ จาคะ ปัญญา ฯลฯ
ความปรารถนา และวิตก เป็นปัจจัยแก่ศรัทธาที่เป็นอวิตักกวิจาร์ธรรม แก่
คีล สุตะ จาคะ ปัญญา และวิจาร์ แก่สุขทางกาย แก่ทุกข์ทางกาย ด้วยอำนาจ
ของอุปนิสสยปัจจัย.

[๒๕๖] ๒๔. สวิตักกสวิจารธรรม และอวิตักกวิจารมัตต-
ธรรม เป็นปัจจัยแก่อวิตักกวิจารมัตตธรรม และอวิตักกวิจารธรรม
ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือที่เป็น อนันตรูปนิสสยะ และ ปกตูปนิสสยะ
ที่เป็น ปกตูปนิสสยะ ได้แก่

ศรัทธาที่เป็นสวิตักกสวิจารธรรม ฯลฯ คีล สุตะ จาคะ ปัญญา ฯลฯ
ความปรารถนา และวิตก เป็นปัจจัยแก่ศรัทธาที่เป็นอวิตักกวิจารมัตตธรรม
แก่คีล สุตะ จาคะ ปัญญา และวิจาร ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย.

[๒๕๗] ๒๕. สวิตักกสวิจารธรรม และอวิตักกวิจารมัตต-
ธรรม เป็นปัจจัยแก่สวิตักกสวิจารธรรม และอวิตักกวิจารมัตตธรรม
ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือที่เป็น อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ และ
ปกตูปนิสสยะ

ที่เป็น ปกตูปนิสสยะ ได้แก่

ศรัทธาที่เป็นสวิตักกสวิจารธรรม ฯลฯ คีล สุตะ จาคะ ปัญญา รากะ
โทสะ โมหะ มานะ ทิฏฐิ ความปรารถนา และวิตก เป็นปัจจัยแก่ศรัทธา
ที่เป็นสวิตักกสวิจารธรรม ฯลฯ แก่ความปรารถนา และวิตก ด้วยอำนาจของ
อุปนิสสยปัจจัย.

๑๐. ปุเรชาติปัจฉัย

[๒๕๘] ๑. อวิตกกถาวิจารณ์ เป็นปัจฉัยแก่อวิตกกถาวิจารณ์ ด้วยอำนาจของปุเรชาติปัจฉัย

มี ๒ อย่าง คือที่เป็น อารัมมณปุเรชาติ และ วัตถุปุเรชาติ ที่เป็น อารัมมณปุเรชาติ ได้แก่

บุคคลเห็นรูปด้วยทิพยจักขุ, ฟังเสียงด้วยทิพโสตราตุ.

รูปายตนะ เป็นปัจฉัยแก่อวิตกกถาวิจารณ์ ฯลฯ โสภณูปายตนะ เป็นปัจฉัยแก่อวิตกกถาวิจารณ์ ด้วยอำนาจของปุเรชาติปัจฉัย.

ที่เป็น วัตถุปุเรชาติ ได้แก่

จักขายตนะ เป็นปัจฉัยแก่อวิตกกถาวิจารณ์ ฯลฯ กายายตนะ เป็นปัจฉัยแก่อวิตกกถาวิจารณ์. หทยวัตถุ เป็นปัจฉัยแก่อวิตกกถาวิจารณ์ทั้งหลายที่เป็นอวิตกกถาวิจารณ์ และวิจารณ์ ด้วยอำนาจของปุเรชาติปัจฉัย.

[๒๕๙] ๒. อวิตกกถาวิจารณ์ เป็นปัจฉัย แก่อวิตกกถาวิจารณ์ ด้วยอำนาจของปุเรชาติปัจฉัย

มี ๒ อย่าง คือที่เป็น อารัมมณปุเรชาติ และ วัตถุปุเรชาติ ที่เป็น อารัมมณปุเรชาติ ได้แก่

บุคคลพิจารณาเห็นจักขุ โดยความเป็นของไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตา ฯลฯ

พิจารณาเห็นโฏฐัพพะ ฯลฯ บุคคลพิจารณาเห็นหทยวัตถุ โดยความเป็นของไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตาแล้ว ย่อมยินดี ย่อมเพเลียดยิ่ง เพราะปรารถนากฎเป็นต้นนั้น รากะ ย่อมเกิดขึ้น โทมนัส ย่อมเกิดขึ้น.

ที่เป็น วัตถุปุเรชาตะ ได้แก่

หทยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขั้นทั้งหลายที่เป็นสวิตกกถวิการธรรม ด้วยอำนาจของปุเรชาตปัจจัย.

[๓๐๐] ๓. อวิตกกถวิการธรรม เป็นปัจจัยแก่อวิตกกถวิการมัตตธรรม ด้วยอำนาจของปุเรชาตปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือที่เป็น อารัมมณปุเรชาตะ และ วัตถุปุเรชาตะ

ที่เป็น อารัมมณปุเรชาตะ ได้แก่

บุคคลพิจารณาเห็นจักขุ โดยความเป็นของไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตาแล้ว ย่อมยินดี ย่อมเพเลียดเพเลียดยิ่ง เพราะปรารถนากฎนั้น วิตก ย่อมเกิดขึ้น ฯลฯ

บุคคลพิจารณาเห็นหทยวัตถุ โดยความเป็นของไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตาแล้ว ย่อมยินดี ย่อมเพเลียดเพเลียดยิ่ง เพราะปรารถนากฎนั้น วิตก ย่อมเกิดขึ้น.

ที่เป็น วัตถุปุเรชาตะ ได้แก่

หทยวัตถุเป็นปัจจัยแก่ขั้นทั้งหลายที่เป็นอวิตกกถวิการมัตตธรรม และ วิตก ด้วยอำนาจของปุเรชาตปัจจัย

[๓๐๑] ๔. **อวิตกกถิการธรรม เป็นปัจจัยแก่อวิตกกถิการ-
มัตตธรรม และอวิตกกถิการธรรม ด้วยอำนาจของปุเรชาตปัจจัย**

มีอย่างเดียว คือ วัตถุ ปุเรชาตะ ได้แก่

หทยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขั้นทั้งหลายที่เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรม และ
ถิการ ด้วยอำนาจของปุเรชาตปัจจัย.

[๓๐๒] ๕. **อวิตกกถิการธรรม เป็นปัจจัยแก่อวิตกกถิการ-
ธรรม และ อวิตกกถิการมัตตธรรม ด้วยอำนาจของปุเรชาตปัจจัย**

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาตะ และ วัตถุปุเรชาตะ

ที่เป็น อารัมมณปุเรชาตะ ได้แก่

บุคคลพิจารณาเห็นจักขุ โดยความเป็นของไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็น
อนัตตาแล้ว ย่อมยินดี ย่อมเพติดเพตินยัง เพราะปรารภจักขุนั้น ขั้นทั้งหลาย
ที่เป็นอวิตกกถิการธรรม และวิตก ย่อมเกิดขึ้น.

โสตะ ฯลฯ ฆานะ ชิวหา กาย รูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ ฯลฯ
บุคคลพิจารณาเห็นหทยวัตถุ โดยความเป็นของไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัต-
ตาแล้ว ย่อมยินดี ย่อมเพติดเพตินยัง เพราะปรารภโสตะเป็นต้นนั้น ขั้น
ทั้งหลายที่เป็นอวิตกกถิการธรรม และวิตก ย่อมเกิดขึ้น.

ที่เป็น วัตถุปุเรชาตะ ได้แก่

หทยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขั้นทั้งหลายที่เป็นอวิตกกถิการธรรม และ
วิตก ด้วยอำนาจของปุเรชาตปัจจัย.

๑๑. ปังจชาติปัจจย

[๓๐๓] ๑. สวิตักกสวิจารธรรม เป็นปัจจยแก่อวิตักกสวิจาร-
ธรรม ด้วยอำนาจของปังจชาติปัจจย

คือ ชั้นทั้งหลายที่เป็นสวิตักกสวิจารธรรมที่เกิดภายหลัง เป็นปัจจย
แก่อนี้ที่เกิดก่อน ด้วยอำนาจของปังจชาติปัจจย.

[๓๐๔] ๒. อวิตักกสวิจารมัตตธรรม เป็นปัจจยแก่อวิตักกสวิจาร-
ธรรม ด้วยอำนาจของปังจชาติปัจจย

คือ ชั้นทั้งหลายที่เป็นอวิตักกสวิจารมัตตธรรมที่เกิดภายหลัง และ
วิตก เป็นปัจจยแก่อนี้ที่เกิดก่อน ด้วยอำนาจของปังจชาติปัจจย.

[๓๐๕] ๓. อวิตักกสวิจารธรรม เป็นปัจจยแก่อวิตักกสวิจาร-
ธรรม ด้วยอำนาจของปังจชาติปัจจย

คือ ชั้นทั้งหลายที่เป็นอวิตักกสวิจารธรรมที่เกิดภายหลัง และวิจาร์
เป็นปัจจยแก่อนี้ที่เกิดก่อน ด้วยอำนาจของปังจชาติปัจจย.

[๓๐๖] ๔. อวิตักกสวิจารมัตตธรรม และอวิตักกสวิจารธรรม
เป็นปัจจยแก่อวิตักกสวิจารธรรม ด้วยอำนาจของปังจชาติปัจจย

คือ ชั้นทั้งหลายที่เป็นอวิตักกสวิจารมัตตธรรมที่เกิดภายหลัง และ
วิจาร์ เป็นปัจจยแก่อนี้ที่เกิดก่อน ด้วยอำนาจของปังจชาติปัจจย

[๓๐๓] ๕. สวิตักกสวิจารธรรม และอวิตักกวิจารมัตตธรรม
เป็นปัจจัยแก่อวิตักกสวิจารธรรม ด้วยอำนาจของปัจฉาชาติปัจจัย

คือ ชั้นทั้งหลายที่เป็นสวิตักกสวิจารธรรมที่เกิดภายหลัง และวิตก
เป็นปัจจัยแก่กายนี้ที่เกิดก่อน ด้วยอำนาจของปัจฉาชาติปัจจัย.

๑๒. อาเสวนปัจจัย

[๓๐๔] ๑. สวิตักกสวิจารธรรม เป็นปัจจัยแก่อวิตักกสวิจาร-
ธรรม ด้วยอำนาจของอาเสวนปัจจัย

คือ ชั้นทั้งหลายที่เป็นสวิตักกสวิจารธรรมที่เกิดก่อน ๆ เป็นปัจจัยแก่
ชั้นทั้งหลาย ที่เป็นสวิตักกสวิจารธรรมที่เกิดหลัง ๆ ด้วยอำนาจของอาเสวน-
ปัจจัย.

อนุโลม เป็นปัจจัยแก่โคตรภู.

อนุโลม เป็นปัจจัยแก่โวทาน.

โคตรภู เป็นปัจจัยแก่มรรคที่เป็นสวิตักกสวิจารธรรม.

โวทาน เป็นปัจจัยแก่มรรคที่เป็นสวิตักกสวิจารธรรม ด้วยอำนาจของ
อาเสวนปัจจัย.

[๓๐๕] ๒. สวิตักกสวิจารธรรม เป็นปัจจัยแก่อวิตักกวิจาร-
มัตตธรรม ด้วยอำนาจของอาเสวนปัจจัย

คือ ชั้นทั้งหลายที่เป็นสวิตักกสวิจารธรรมที่เกิดก่อน ๆ เป็นปัจจัย
แก่วิตกที่เกิดหลัง ๆ ด้วยอำนาจของอาเสวนปัจจัย.

บริกรรมแห่งฌานที่เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ฌานที่เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรม ด้วยอำนาจของอาเสวนปัจจัย.

โคตรภู เป็นปัจจัยแก่มรรคที่เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรม ด้วยอำนาจของอาเสวนปัจจัย.

โวทาน เป็นปัจจัยแก่มรรคที่เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรม ด้วยอำนาจของอาเสวนปัจจัย.

[๓๑๐] ๓. สวิตกกถิการธรรม เป็นปัจจัยแก่อวิตกกถิการ-
ธรรม ด้วยอำนาจของอาเสวนปัจจัย

คือ บริกรรมแห่งทุกขนิมิต เป็นปัจจัยแก่วิจารในทุกขนิมิต ด้วยอำนาจของอาเสวนปัจจัย.

บริกรรมแห่งตตนิมิต เป็นปัจจัยแก่ตตนิมิต.

บริกรรมแห่งจตุตถนิมิต เป็นปัจจัยแก่จตุตถนิมิต.

บริกรรมแห่งอากาศานัญญาตนะ เป็นปัจจัยแก่อากาศานัญญาตนะ.

บริกรรมแห่งวิญญาณัญญาตนะ เป็นปัจจัยแก่วิญญาณัญญาตนะ.

บริกรรมแห่งอากิญจัญญาตนะ เป็นปัจจัยแก่อากิญจัญญาตนะ.

บริกรรมแห่งเนวสัณญานาสัณญาตนะ เป็นปัจจัยแก่เนวสัณญานาสัณญาตนะ.

บริกรรมแห่งทิพยจักขุ เป็นปัจจัยแก่ทิพยจักขุ.

บริกรรมแห่งทิพโสตราตุ เป็นปัจจัยแก่ทิพโสตราตุ

บริกรรมแห่งอิทธิวิญญาณ ฯลฯ บริกรรมแห่งเจโตปริยญาณ ฯลฯ.

บริกรรมแห่งบุพเพนิวาสานุสสติญาณ เป็นปัจจัยแก่บุพเพนิวาสานุส-
สติญาณ ฯลฯ บริกรรมแห่งยถากัมมุปคญาณ ฯลฯ.

บริกรรมแห่งอนาคตตั้งสัญญา ฯลฯ.

โคตรภู เป็นปัจจัยแก่มรรคที่เป็นอวิตกกถาวิจารณ์ธรรม และวิจารณ์.

โวทาน เป็นปัจจัยแก่มรรคที่เป็นอวิตกกถาวิจารณ์ธรรม และวิจารณ์
ด้วยอำนาจของอาเสวนปัจจัย.

[๓๑๑] ๔. สวิตกกถาวิจารณ์ธรรม เป็นปัจจัยแก่อวิตกกถาวิจารณ์-
มัตตธรรม และอวิตกกถาวิจารณ์ธรรม ด้วยอำนาจของอาเสวนปัจจัย

คือ บริกรรมแห่งฌานที่เป็นอวิตกกถาวิจารณ์มัตตธรรม เป็นปัจจัยแก่
ฌานที่เป็นอวิตกกถาวิจารณ์มัตตธรรม และวิจารณ์ ด้วยอำนาจของอาเสวนปัจจัย.

โคตรภู เป็นปัจจัยแก่มรรคที่เป็นอวิตกกถาวิจารณ์มัตตธรรม และวิจารณ์
ด้วยอำนาจของอาเสวนปัจจัย.

[๓๑๒] ๕. สวิตกกถาวิจารณ์ธรรม เป็นปัจจัยแก่อวิตกกถาวิจารณ์-
มัตตธรรม และอวิตกกถาวิจารณ์มัตตธรรม ด้วยอำนาจของอาเสวนปัจจัย

คือ ชั้นทั้งหลายที่เป็นสวิตกกถาวิจารณ์ธรรมที่เกิดก่อน ๆ เป็นปัจจัย
แก่ชั้นทั้งหลาย ที่เป็นสวิตกกถาวิจารณ์ธรรมที่เกิดหลัง ๆ และวิตก ด้วยอำนาจ
ของอาเสวนปัจจัย.

อนุโลม เป็นปัจจัยแก่โคตรภู และวิตก.

อนุโลม เป็นปัจจัยแก่โวทาน และวิตก.

โคตรภู เป็นปัจจัยแก่มรรคที่เป็นสวิตักกสัจจธรรม และวิตก.

โวทาน เป็นปัจจัยแก่มรรคที่เป็นสวิตักกสัจจธรรม และวิตก
ด้วยอำนาจของอาเสวนปัจจัย.

[๓๑๓] ๖. อวิตักกจิรามัตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อวิตักกจิรา-
มัตตธรรม ด้วยอำนาจของอาเสวนปัจจัย

คือ วิตกที่เกิดก่อน ๆ เป็นปัจจัยแก่วิตกที่เกิดหลัง ๆ ด้วยอำนาจของ
อาเสวนปัจจัย.

ขั้นทั้งหลายที่เป็นอวิตักกจิรามัตตธรรมที่เกิดก่อน ๆ เป็นปัจจัย
แก่ขั้นทั้งหลายที่เป็นอวิตักกจิรามัตตธรรมที่เกิดหลัง ๆ ด้วยอำนาจของ
อาเสวนปัจจัย.

[๓๑๔] ๗. อวิตักกจิรามัตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สวิตักก-
สัจจธรรม ด้วยอำนาจของอาเสวนปัจจัย

คือ วิตกที่เกิดก่อน ๆ เป็นปัจจัยแก่ขั้นทั้งหลายที่เป็นสวิตักกสัจจ-
ธรรมที่เกิดหลัง ๆ ด้วยอำนาจของอาเสวนปัจจัย.

[๓๑๕] ๘. อวิตักกจิรามัตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อวิตักก-
อจิราธรรม ด้วยอำนาจของอาเสวนปัจจัย

คือ ขั้นทั้งหลายที่เป็นอวิตักกจิรามัตตธรรมที่เกิดก่อน ๆ เป็นปัจจัย
แก่อจิราธรรมที่เกิดหลัง ๆ ด้วยอำนาจของอาเสวนปัจจัย.

[๓๑๖] ๘. **อวิตกกถิการมัตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อวิตกกถิการ-
มัตตธรรม และอวิตกกถิการธรรม ด้วยอำนาจของอาเสวนปัจจัย**

คือ ชั้นทั้งหลายที่เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรมที่เกิดก่อนๆเป็นปัจจัย
แก่ชั้นทั้งหลายที่เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรมที่เกิดหลังๆและถิการ ด้วยอำนาจ
ของอาเสวนปัจจัย.

[๓๑๗] ๑๐. **อวิตกกถิการมัตตธรรม เป็นปัจจัยแก่วิตกกถิ-
การธรรม และอวิตกกถิการมัตตธรรม ด้วยอำนาจของอาเสวนปัจจัย**

คือ วิตกที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลายที่เป็นอวิตกกถิการ-
ธรรมที่เกิดหลังๆ และวิตก ด้วยอำนาจของอาเสวนปัจจัย.

[๓๑๘] ๑๑. **อวิตกกถิการธรรม เป็นปัจจัยแก่อวิตกกถิ-
การธรรม ด้วยอำนาจของอาเสวนปัจจัย**

คือ ถิการที่เกิดก่อนๆเป็นปัจจัยแก่วิตกที่เกิดหลังๆด้วยอำนาจของ
อาเสวนปัจจัย.

ชั้นทั้งหลายที่เป็นอวิตกกถิการธรรมที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ชั้น
ทั้งหลายที่เป็นอวิตกกถิการธรรมที่เกิดหลัง ด้วยอำนาจของอาเสวนปัจจัย

[๓๑๙] ๑๒. **อวิตกกถิการธรรม เป็นปัจจัยแก่อวิตกกถิการ-
มัตตธรรม ด้วยอำนาจของอาเสวนปัจจัย**

คือ วิจารณ์ที่เกิดก่อน ๆ เป็นปัจจัยแก่ขั้นทั้งหลายที่เป็นอวิตกกวิจารณ์-
มัตตธรรมที่เกิดหลัง ๆ ด้วยอำนาจของอาเสวนปัจจัย.

[๓๒๐] ๓. อวิตกกวิจารณ์ธรรม เป็นปัจจัยแก่อวิตกกวิจารณ์-
มัตตธรรม และอวิตกกวิจารณ์ธรรม ด้วยอำนาจของอาเสวนปัจจัย

คือ วิจารณ์ที่เกิดก่อน ๆ เป็นปัจจัยขั้นทั้งหลายที่เป็นอวิตกกวิจารณ์-
มัตตธรรมที่เกิดหลัง ๆ และวิจารณ์ ด้วยอำนาจของอาเสวนปัจจัย.

[๓๒๑] ๔. อวิตกกวิจารณ์มัตตธรรม และอวิตกกวิจารณ์ธรรม
เป็นปัจจัยแก่อวิตกกวิจารณ์มัตตธรรม ด้วยอำนาจของอาเสวนปัจจัย

คือ ขั้นทั้งหลายเป็นอวิตกกวิจารณ์มัตตธรรมที่เกิดก่อน ๆ และวิจารณ์
เป็นปัจจัยแก่ขั้นทั้งหลายที่เป็นอวิตกกวิจารณ์มัตตธรรมที่เกิดหลัง ๆ ด้วยอำนาจ
ของอาเสวนปัจจัย.

[๓๒๒] ๕. อวิตกกวิจารณ์มัตตธรรม และอวิตกกวิจารณ์ธรรม
เป็นปัจจัยแก่อวิตกกวิจารณ์ธรรม ด้วยอำนาจของอาเสวนปัจจัย

คือ ขั้นทั้งหลายที่เป็นอวิตกกวิจารณ์มัตตธรรมที่เกิดก่อน ๆ และวิจารณ์
เป็นปัจจัยแก่วิจารณ์ที่เกิดหลัง ๆ ด้วยอำนาจของอาเสวนปัจจัย.

[๓๒๓] ๖. อวิตกกวิจารณ์มัตตธรรม และอวิตกกวิจารณ์ธรรม
เป็นปัจจัยแก่อวิตกกวิจารณ์มัตตธรรม และอวิตกกวิจารณ์ธรรม ด้วย
อำนาจของอาเสวนปัจจัย

คือ ชั้นทั้งหลายที่เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรมที่เกิดก่อน ๆ และวิจารณ์
เป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลายที่เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรมที่เกิดหลัง ๆ และวิจารณ์
ด้วยอำนาจของอาเสวนปัจจัย.

**[๓๒๔] ๑๗. สวิตกกถิการธรรม และอวิตกกถิการมัตต-
ธรรมเป็นปัจจัยแก่สวิตกกถิการธรรม ด้วยอำนาจของอาเสวนปัจจัย**

คือ ชั้นทั้งหลายที่เป็นสวิตกกถิการธรรมที่เกิดก่อน ๆ และวิตก
เป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลายที่เป็นสวิตกกถิการธรรมที่เกิดหลัง ๆ ด้วยอำนาจ
ของอาเสวนปัจจัย

อนุโลม และวิตก เป็นปัจจัยแก่โคตรภู.

อนุโลม และวิตก เป็นปัจจัยแก่โวทาน.

โคตรภู และวิตก เป็นปัจจัยแก่มรรคที่เป็นสวิตกกถิการธรรม.

โวทาน และวิตก เป็นปัจจัยแก่มรรคที่เป็นสวิตกกถิการธรรม ด้วย
อำนาจของอาเสวนปัจจัย.

**[๓๒๕] ๑๘. สวิตกกถิการธรรม และอวิตกกถิการมัตต-
ธรรม เป็นปัจจัยแก่อวิตกกถิการมัตตธรรม ด้วยอำนาจของอาเสวน-
ปัจจัย**

คือ ชั้นทั้งหลายที่เป็นสวิตกกถิการธรรมที่เกิดก่อน ๆ และวิตกเป็น
ปัจจัยแก่วิตกที่เกิดหลัง ๆ ด้วยอำนาจของอาเสวนปัจจัย,

บริกรรมแห่งฌานที่เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรม และวิตก เป็นปัจจัย
แก่ฌานที่เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรม ด้วยอำนาจของอาเสวนปัจจัย.

โคตรภู และวิตก เป็นปัจจัยแก่มรรคที่เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรม.

โวทาน และวิตก เป็นปัจจัยแก่มรรคที่เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรม
ด้วยอำนาจของอาเสวนปัจจัย.

[๓๒๖] ๑๕. สวิตกกถิการธรรม และอวิตกกถิการมัตตธรรม

เป็นปัจจัยแก่อวิตกกถิการธรรม ด้วยอำนาจของอาเสวนปัจจัย

คือ บริกรรมแห่งทุกขฌาน และวิตก เป็นปัจจัยแก่วิจารในทุกขฌาน
ด้วยอำนาจของอาเสวนปัจจัย.

บริกรรมแห่งเนวสัญญานาสัญญายตนะ และวิตก ฯลฯ บริกรรมแห่ง
ทิพยจักขุ และวิตก ฯลฯ บริกรรมแห่งอนาคตังสญาณ และวิตก เป็นปัจจัย
แก่อนาคตังสญาณ ด้วยอำนาจของอาเสวนปัจจัย.

โคตรภู และวิตก เป็นปัจจัยแก่มรรคที่เป็นอวิตกกถิการธรรม และ
วิจาร ด้วยอำนาจของอาเสวนปัจจัย.

โวทาน และวิตก เป็นปัจจัยแก่มรรค ที่เป็นอวิตกกถิการธรรม
และวิจาร ด้วยอำนาจของอาเสวนปัจจัย.

[๓๒๗] ๒๐. สวิตกกถิการธรรม และอวิตกกถิการมัตตธรรม

เป็นปัจจัยแก่อวิตกกถิการมัตตธรรม และอวิตกกถิการธรรม ด้วย
อำนาจของอาเสวนปัจจัย

คือ บริกรรมแห่งฌานที่เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรม และวิตก เป็น
ปัจจัยแก่ฌานที่เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรม และวิการ.

โคตรภู และวิตก เป็นปัจจัยแก่มรรคที่เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรม
และวิการ.

โวทาน และวิตก เป็นปัจจัยแก่มรรคที่เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรม
และวิการ ด้วยอำนาจของอาเสวนปัจจัย.

[๓๒๘] ๒๑. สวิตกกถิการธรรม และอวิตกกถิการมัตตธรรม
เป็นปัจจัยแก่สวิตกกถิการธรรม และอวิตกกถิการมัตตธรรม ด้วย
อำนาจของอาเสวนปัจจัย

คือ ชั้นทั้งหลายที่เป็นสวิตกกถิการธรรมที่เกิดก่อน ๆ และวิตก
เป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลายที่เป็นสวิตกกถิการธรรมที่เกิดหลัง ๆ และวิตก ด้วย
อำนาจของอาเสวนปัจจัย.

อนุโลม และวิตก เป็นปัจจัยแก่โคตรภู และวิตก.

อนุโลม และวิตก เป็นปัจจัยแก่โวทาน และวิตก.

โคตรภู และวิตก เป็นปัจจัยแก่มรรคที่เป็นสวิตกกถิการธรรม และ
วิตก.

โวทาน และวิตก เป็นปัจจัยแก่มรรคที่เป็นสวิตกกถิการธรรม และ
วิตก ด้วยอำนาจของอาเสวนปัจจัย.

๑๓. กัมมปัจจัย

[๓๒๕] ๑. สวิตักกสวิจารธรรม เป็นปัจจัยแก่สวิตักกสวิจาร-
ธรรม ด้วยอำนาจของกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือที่เป็น สหชาตะ และ นานาขณิกะ
ที่เป็น สหชาตะ ได้แก่

เจตนาที่เป็นสวิตักกสวิจารธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย
ด้วยอำนาจของกัมมปัจจัย.

ในปฏิสนธิขณะ เจตนาที่เป็นสวิตักกสวิจารธรรม เป็นปัจจัยแก่
สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย ด้วยอำนาจของกัมมปัจจัย.

ที่เป็น นานาขณิกะ ได้แก่

เจตนาที่เป็นสวิตักกสวิจารธรรม เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็น
สวิตักกสวิจารธรรม ซึ่งเป็นวิบาก ด้วยอำนาจของกัมมปัจจัย.

[๓๓๐] ๒. สวิตักกสวิจารธรรม เป็นปัจจัยแก่วิตักกวิจาร-
มัตตธรรม ด้วยอำนาจของกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือที่เป็น สหชาตะ และ นานาขณิกะ
ที่เป็น สหชาตะ ได้แก่

เจตนาที่เป็นสวิตักกสวิจารธรรม เป็นปัจจัยแก่วิตก ด้วยอำนาจของ
กัมมปัจจัย

ในปฏิสนธิขณะ เจตนาที่เป็นสวิตักกสวิจารธรรม เป็นปัจจัยแก่วิตก
ด้วยอำนาจของกัมมปัจจัย.

ที่เป็น นานาขณิกะ ได้แก่

เจตนาที่เป็นสวิตกกสวิจารณ์ธรรม เป็นปัจจัยแก่วิตก ซึ่งเป็นวิบาก
ด้วยอำนาจของกัมมปัจจัย.

[๓๓๑] ๓. สวิตกกสวิจารณ์ธรรม เป็นปัจจัยแก่วิตกกวิจารณ์-
ธรรม ด้วยอำนาจของกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือที่เป็น สหชาตะ และ นานาขณิกะ

ที่เป็น สหชาตะ ได้แก่

เจตนาที่เป็นสวิตกกสวิจารณ์ธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้ง-
หลาย ด้วยอำนาจของกัมมปัจจัย.

ในปฏิสนธิขณะ เจตนาที่เป็นสวิตกกสวิจารณ์ธรรม เป็นปัจจัยแก่
กภูตตารูปทั้งหลาย ด้วยอำนาจของกัมมปัจจัย.

ที่เป็น นานาขณิกะ ได้แก่

เจตนาที่เป็นสวิตกกสวิจารณ์ธรรม เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็น
อวิตกกวิจารณ์ธรรม ซึ่งเป็นวิบาก และกภูตตารูปทั้งหลาย ด้วยอำนาจของ
กัมมปัจจัย.

[๓๓๒] ๔. สวิตกกสวิจารณ์ธรรม เป็นปัจจัยแก่สวิตกกวิจารณ์-
ธรรม และอวิตกกวิจารณ์ธรรม ด้วยอำนาจของกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือที่เป็น สหชาตะ และ นานาขณิกะ

ที่เป็น สหชาตะ ได้แก่

เจตนาที่เป็นสวิตักกสัจจารธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขั้น และ
จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย ด้วยอำนาจของกัมมปัจจัย.

ในปฏิสนธิขณะ เจตนาที่เป็นสวิตักกสัจจารธรรม เป็นปัจจัยแก่
สัมปยุตตขั้น และกฐัตตารูปทั้งหลาย ด้วยอำนาจของกัมมปัจจัย.

ที่เป็น นานาขณิกะ ได้แก่

เจตนาที่เป็นสวิตักกสัจจารธรรม เป็นปัจจัยแก่ขั้นทั้งหลายที่เป็น
สวิตักกสัจจารธรรม ซึ่งเป็นวิบาก และกฐัตตารูปทั้งหลาย ด้วยอำนาจของ
กัมมปัจจัย.

[๓๓๓] ๕. สวิตักกสัจจารธรรม เป็นปัจจัยแก่วิตักกวิจาร์-
มัตตธรรม และวิตักกอวิจาร์ธรรม ด้วยอำนาจของกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือที่เป็น สหชาตะ และ นานาขณิกะ

ที่เป็น สหชาตะ ได้แก่

เจตนาที่เป็นสวิตักกสัจจารธรรม เป็นปัจจัยแก่วิตก และจิตตสมุฏฐาน-
รูปทั้งหลาย ด้วยอำนาจของกัมมปัจจัย.

ในปฏิสนธิขณะ เจตนาที่เป็นสวิตักกสัจจารธรรม เป็นปัจจัยแก่วิตก
และกฐัตตารูปทั้งหลาย ด้วยอำนาจของกัมมปัจจัย

ที่เป็น นานาขณิกะ ได้แก่

เจตนาที่เป็นสวิตักกสัจจารธรรม เป็นปัจจัยแก่วิตก ซึ่งเป็นวิบาก
และกฐัตตารูปทั้งหลาย ด้วยอำนาจของกัมมปัจจัย.

[๓๓๔] ๖. สวิตักกสวิจารธรรม เป็นปัจจัยแก่สวิตักกสวิจาร-
ธรรม และอวิตักกวิจารมัตตธรรม ด้วยอำนาจของกัมมปัจจัย
มี ๒ อย่าง คือที่เป็น สหชาตะ และ นานาขณิกะ
ที่เป็น สหชาตะ ได้แก่
เจตนาที่เป็นสวิตักกสวิจารธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธทั้งหลาย
และวิตก ด้วยอำนาจของกัมมปัจจัย.

ในปฏิสนธิขณะ เจตนาที่เป็นสวิตักกสวิจารธรรม เป็นปัจจัยแก่
สัมปยุตตขันธทั้งหลาย และวิตก ด้วยอำนาจของกัมมปัจจัย.

ที่เป็น นานาขณิกะ ได้แก่
เจตนาที่เป็นสวิตักกสวิจารธรรม เป็นปัจจัยแก่ขันธทั้งหลายที่เป็น
สวิตักกสวิจารธรรม ซึ่งเป็นวิบาก และวิตก ด้วยอำนาจของกัมมปัจจัย.

[๓๓๕] ๗. สวิตักกสวิจารธรรม เป็นปัจจัยแก่สวิตักกสวิจาร-
ธรรม และอวิตักกวิจารมัตตธรรม และอวิตักกอวิจารธรรม ด้วย
อำนาจของกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือที่เป็น สหชาตะ และ นานาขณิกะ
ที่เป็น สหชาตะ ได้แก่
เจตนาที่เป็นสวิตักกสวิตักกสวิจารธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ
ทั้งหลาย, วิตก และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย ด้วยอำนาจของกัมมปัจจัย.

ในปฏิสนธิขณะ เจตนาที่เป็นสวิตักกสวิจารธรรม เป็นปัจจัยแก่ สัมปยุตตขั้นทั้งหลาย, วิตก และกฏัตตารูปทั้งหลาย ด้วยอำนาจของกัมมปัจจัย.

ที่เป็น นานาขณิกะ ได้แก่

เจตนาที่เป็นสวิตักกสวิจารธรรม เป็นปัจจัยแก่ขั้นทั้งหลาย ที่เป็น สวิตักกสวิจารธรรม ซึ่งเป็นวิบาก, วิตก และกฏัตตารูปทั้งหลาย ด้วยอำนาจของกัมมปัจจัย.

[๓๓๖] ๘. อวิตักกวิจารมัตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อวิตักกวิจารมัตตธรรม ด้วยอำนาจของกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือที่เป็น สหชาตะ และ นานาขณิกะ

ที่เป็น สหชาตะ ได้แก่

เจตนาที่เป็นอวิตักกวิจารมัตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขั้นทั้งหลาย ด้วยอำนาจของกัมมปัจจัย.

ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

ที่เป็น นานาขณิกะ ได้แก่

เจตนาที่เป็นอวิตักกวิจารมัตตธรรม ซึ่งเป็นวิบาก เป็นปัจจัยแก่ขั้นทั้งหลาย ที่เป็นอวิตักกวิจารมัตตธรรม ซึ่งเป็นวิบาก ด้วยอำนาจของกัมมปัจจัย.

[๓๓๗] ๙. อวิตักกวิจารมัตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อวิตักกวิจารธรรม ด้วยอำนาจของกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือที่เป็น สหชตะ และ นานาขณิกะ

ที่เป็น สหชตะ ได้แก่

เจตนาที่เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรม เป็นปัจจัยแก่วิการ และจิตต-
สมุฏฐานรูปทั้งหลาย ด้วยอำนาจของกัมมปัจจัย.

ในปฏิสนธิขณะ เจตนาที่เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรม เป็นปัจจัยแก่
วิการ ซึ่งเป็นวิบาก และกฏัตตารูปทั้งหลาย ด้วยอำนาจของกัมมปัจจัย.

ที่เป็น นานาขณิกะ ได้แก่

เจตนาที่เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรม เป็นปัจจัยแก่วิการ ซึ่งเป็นวิบาก
และกฏัตตารูปทั้งหลาย ด้วยอำนาจของกัมมปัจจัย

[๓๓๘] ๑๐. อวิตกกถิการมัตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อวิตก-
วิการมัตตธรรม และอวิตกกถิการมัตตธรรม ด้วยอำนาจของกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือที่เป็น สหชตะ และ นานาขณิกะ

ที่เป็น สหชตะ ได้แก่

เจตนาที่เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์
ทั้งหลาย, วิการ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย ด้วยอำนาจของกัมมปัจจัย.

ในปฏิสนธิขณะ เจตนาที่เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรม เป็นปัจจัยแก่
สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย วิการ และกฏัตตารูปทั้งหลาย ด้วยอำนาจของกัมม-
ปัจจัย.

ที่เป็น นานาขณิกะ ได้แก่

เจตนาที่เป็นอวิตกกถิการมัตตรธรรม เป็นปัจจัยแก่ขั้นทั้งหลายที่เป็น
อวิตกกถิการมัตตรธรรม ซึ่งเป็นวิปาก วิจารณ์ และกฏัตตารูปทั้งหลาย ด้วย
อำนาจของกัมมปัจจัย

[๓๓๕] ๑๑. อวิตกกถิการธรรม เป็นปัจจัยแก่อวิตกกถิการ-
ธรรม ด้วยอำนาจของกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือที่เป็น สหชาตะ และ นานาขณิกะ
ที่เป็น สหชาตะ ได้แก่

เจตนาที่เป็นอวิตกกถิการธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขั้น และ
จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย ด้วยอำนาจของกัมมปัจจัย.

ในปฏิสนธิขณะ เจตนาที่เป็นอวิตกกถิการธรรม เป็นปัจจัยแก่
สัมปยุตตขั้น และกฏัตตารูปทั้งหลาย ด้วยอำนาจของกัมมปัจจัย.

ที่เป็น นานาขณิกะ ได้แก่

เจตนาที่เป็นอวิตกกถิการธรรม เป็นปัจจัยแก่ขั้นทั้งหลาย ที่เป็น
อวิตกกถิการธรรม ซึ่งเป็นวิปาก และกฏัตตารูปทั้งหลาย ด้วยอำนาจของ
กัมมปัจจัย.

๑๔. วิปากปัจจัย

[๓๔๐] ๑. สวิตกกถิการธรรม เป็นปัจจัย แก่สวิตกกถิการ-
ธรรม ด้วยอำนาจของวิปากปัจจัย

คือ ชั้น ๑ ที่เป็นสวิตกกถาธรรม ซึ่งเป็นวิปาก เป็นปัจจัยแก่ ชั้น ๓ ฯลฯ ด้วยอำนาจของวิปากปัจจัย.

ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๑ ที่เป็นสวิตกกถาธรรม เป็นปัจจัยแก่ ชั้น ๓ ฯลฯ ด้วยอำนาจของวิปากปัจจัย.

[๓๔๑] ๒. สวิตกกถาธรรม เป็นปัจจัยแก่วิตกกถา-
มัตตธรรม ด้วยอำนาจของวิปากปัจจัย

คือ ชั้นทั้งหลายที่เป็นสวิตกกถาธรรม ซึ่งเป็นวิปาก เป็นปัจจัย
แก่วิตก ด้วยอำนาจของวิปากปัจจัย.

ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ.

สวิตกกถาธรรมมูละ มี ๗ วาระ บริบูรณ์.

[๓๔๒] ๘. วิตกกถาธรรม เป็นปัจจัยแก่วิตก-
วิจารณ์มัตตธรรม ด้วยอำนาจของวิปากปัจจัย

คือ ชั้น ๑ ที่เป็นวิตกกถาธรรม ซึ่งเป็นวิปาก เป็นปัจจัย
แก่ชั้น ๓ ด้วยอำนาจของวิปากปัจจัย ฯลฯ ชั้น ๒ ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ ชั้น
๑ ที่เป็นวิตกกถาธรรม ซึ่งเป็นวิปาก ฯลฯ.

วิตกกถาธรรมมูละ พึงกระทำหัวข้อปัจจัย ๒ พึงกำหนดคำว่า
วิปาก

๑. วาระที่ ๓-๗ ย่อไว้ เพราะฉะนั้นข้อ (๓๔๒) จึงเป็น วาระที่ ๘.

๒. วาระที่ ๘-๑๒ ย่อไว้ข้อ (๓๔๓) จึงเป็น วาระที่ ๑๓.

[๓๔๓] ๑๓. อวิตกกถาวิจารณ์ธรรม เป็นปัจจัยแก่อวิตกกถาวิจารณ์ธรรม ด้วยอำนาจของวิปากปัจจัย

คือ ชั้น ๑ ที่เป็นอวิตกกถาวิจารณ์ธรรม ซึ่งเป็นวิปาก เป็นปัจจัยแก่ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย ด้วยอำนาจของวิปากปัจจัย ฯลฯ ชั้น ๒ ฯลฯ

วิจารณ์ซึ่งเป็นวิปาก เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย ด้วยอำนาจของวิปากปัจจัย.

ในปฏิสนธิขณะ ชั้นทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่หทยวัตถุ ด้วยอำนาจของวิปากปัจจัย วิจารณ์ เป็นปัจจัยแก่หทยวัตถุ ด้วยอำนาจของวิปากปัจจัย.

[๓๔๔] ๑๔. อวิตกกถาวิจารณ์ธรรม เป็นปัจจัยแก่อวิตกกถาวิจารณ์ธรรม ด้วยอำนาจของวิปากปัจจัย

คือ วิจารณ์ ซึ่งเป็นวิปาก เป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลายที่เป็นอวิตกกถาวิจารณ์ธรรม ด้วยอำนาจของวิปากปัจจัย.

ในปฏิสนธิขณะ วิจารณ์ ซึ่งเป็นวิปาก เป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลายที่เป็นอวิตกกถาวิจารณ์ธรรม ด้วยอำนาจของวิปากปัจจัย.

[๓๔๕] ๑๕. อวิตกกถาวิจารณ์ธรรม เป็นปัจจัยแก่อวิตกกถาวิจารณ์ธรรม และอวิตกกถาวิจารณ์ธรรม ด้วยอำนาจของวิปากปัจจัย

คือ วิจารณ์ ซึ่งเป็นวิปาก เป็นปัจจัยแก่ชั้นที่เป็นอวิตกกถาวิจารณ์ธรรม และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย ด้วยอำนาจของวิปากปัจจัย.

ในปฏิสนธิขณะ วิหาร ซึ่งเป็นวิปาก เป็นปัจจัยแก่ขั้นที่เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรม และกฏัตารูป ด้วยอำนาจของวิปากปัจจัย.

[๓๔๖] ๑๖. อวิตกกถิการมัตตธรรม และอวิตกกถิการธรรม เป็นปัจจัยแก่อวิตกกถิการมัตตธรรม ด้วยอำนาจของวิปากปัจจัย

คือ ขั้น ๑ ที่เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรม ซึ่งเป็นวิปาก และวิหาร เป็นปัจจัยแก่ขั้น ๓ ด้วยอำนาจของวิปากปัจจัย ฯลฯ ขั้น ๒ ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ.

[๓๔๗] ๑๗. อวิตกกถิการมัตตธรรม และอวิตกกถิการธรรม เป็นปัจจัยแก่อวิตกกถิการธรรม ด้วยอำนาจของวิปากปัจจัย

คือ ขั้นทั้งหลายที่เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรม ซึ่งเป็นวิปาก และวิหาร เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูป ด้วยอำนาจของวิปากปัจจัย.

ในปฏิสนธิขณะ ขั้นทั้งหลายที่เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรม และวิหาร เป็นปัจจัยแก่กฏัตารูปทั้งหลาย ด้วยอำนาจของวิปากปัจจัย.

[๓๔๘] ๑๘. อวิตกกถิการมัตตธรรม และอวิตกกถิการธรรม เป็นปัจจัยแก่อวิตกกถิการมัตตธรรม และอวิตกกถิการธรรม ด้วยอำนาจของวิปากปัจจัย

คือ ชั้นที่ ๑ ที่เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรม ซึ่งเป็นวิปาก และวิการ เป็นปัจจัยแก่ชั้นที่ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป ด้วยอำนาจของวิปากปัจจัย ฯลฯ.

ในปฏิสนธิขณะ ชั้นที่ ๑ ที่เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรม ซึ่งเป็นวิปาก และวิการ เป็นปัจจัยแก่ชั้นที่ ๓ และกภูตตารูป ด้วยอำนาจของวิปากปัจจัย

[๓๔๕] ๑๕. สวิตกกถิการธรรม และอวิตกกถิการมัตตธรรม

เป็นปัจจัยแก่สวิตกกถิการธรรม ด้วยอำนาจของวิปากปัจจัย

คือ ชั้นที่ ๑ ที่เป็นสวิตกกถิการธรรม ซึ่งเป็นวิปาก และวิตก เป็นปัจจัยแก่ชั้นที่ ๓ ด้วยอำนาจของวิปากปัจจัย ฯลฯ ชั้นที่ ๒ ฯลฯ.

ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ.

[๓๕๐] ๒๐. สวิตกกถิการธรรม และอวิตกกถิการมัตตธรรม

เป็นปัจจัยแก่อวิตกกถิการธรรม ด้วยอำนาจของวิปากปัจจัย

คือ ชั้นทั้งหลายที่เป็นสวิตกกถิการธรรม ซึ่งเป็นวิปาก และวิตก เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย ด้วยอำนาจของวิปากปัจจัย.

ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ.

[๓๕๑] ๒๑. สวิตกกถิการธรรม และอวิตกกถิการมัตตธรรม

เป็นปัจจัยแก่สวิตกกถิการธรรม และอวิตกกถิการธรรม ด้วยอำนาจของวิปากปัจจัย

คือ ชั้นที่ ๑ ที่เป็นสวิตกกถิการธรรม ซึ่งเป็นวิปาก และวิตก เป็นปัจจัยแก่ชั้นที่ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย ด้วยอำนาจของวิปากปัจจัย ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ.

๑๕. อาหารปัจจัย

[๓๕๒] ๑. สวิตักกสวิจารธรรม เป็นปัจจัยแก่สวิตักกสวิจาร-
ธรรม ด้วยอำนาจของอาหารปัจจัย

คืออาหารทั้งหลายที่เป็นสวิตักกสวิจารธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตต-
ชั้นทั้งหลาย ด้วยอำนาจของอาหารปัจจัย.

ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ.

[๓๕๓] ๒. สวิตักกสวิจารธรรม เป็นปัจจัยแก่วิตักกวิจาร์-
มัตตธรรม ด้วยอำนาจของอาหารปัจจัย.

คือ อาหารทั้งหลายที่เป็นสวิตักกสวิจารธรรม เป็นปัจจัยแก่วิตก ด้วย
อำนาจของอาหารปัจจัย.

ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ.

สวิตักกสวิจาร์มุลกะ พึงแจกเป็น ๗ วาระ ด้วยเหตุนี้.

[๓๕๔] ๓. อวิตักกวิจาร์มัตตธรรม เป็นปัจจัยแก่วิตักก-
วิจาร์มัตตธรรม ด้วยอำนาจของอาหารปัจจัย

คือ อาหารทั้งหลายที่เป็นอวิตักกวิจาร์มัตตธรรม เป็นปัจจัยแก่
สัมปยุตตชั้นทั้งหลาย ด้วยอำนาจของอาหารปัจจัย.

ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ.

[๓๕๕] ๔. **อวิตกกถิการมัตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อวิตกก-
อถิการธรรม ด้วยอำนาจของอาหารปัจจัย**

คือ อาหารทั้งหลายที่เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อถิการ
และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย ด้วยอำนาจของอาหารปัจจัย.

ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ.

[๓๕๖] ๕. **อวิตกกถิการมัตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อวิตกก-
ถิการมัตตธรรม และอวิตกกถิการธรรม ด้วยอำนาจของอาหาร-
ปัจจัย**

คือ อาหารทั้งหลายที่เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรม เป็นปัจจัยแก่
สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย ถิการ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย ด้วยอำนาจของ
อาหารปัจจัย.

ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ.

[๓๕๗] ๖. **อวิตกกถิการธรรม เป็นปัจจัยแก่อวิตกกถิ-
การธรรม ด้วยอำนาจของอาหารปัจจัย**

คือ อาหารทั้งหลายที่เป็นอวิตกกถิการธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตต-
ขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย ด้วยอำนาจของอาหารปัจจัย

ในปฏิสนธิขณะ กวฬิการาหาร เป็นปัจจัยแก่กายนี้ ด้วยอำนาจของ
อาหารปัจจัย.

๑๖. อินทริยปัจจัย

[๓๕๘] ๑. สวิตักกสวิจารธรรม เป็นปัจจัยแก่สวิตักกสวิจาร-
ธรรม ด้วยอำนาจของอินทริยปัจจัย

คือ อินทริยทั้งหลายที่เป็นสวิตักกสวิจารธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตต-
ชั้นทั้งหลาย ด้วยอำนาจของอินทริยปัจจัย.

ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ.

[๓๕๙] ๒. สวิตักกสวิจารธรรม เป็นปัจจัยแก่อวิตักกวิจาร์
มัตตธรรม ด้วยอำนาจของอินทริยปัจจัย

คือ อินทริยทั้งหลายที่เป็นสวิตักกสวิจารธรรม เป็นปัจจัยแก่วิตก
ด้วยอำนาจของอินทริยปัจจัย.

ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ.

สวิตักกสวิจารมุลกะ พึงแจกเป็น ๗ วาระ (วาระที่๑-๗) ด้วยเหตุนี้.

[๓๖๐] ๘. อวิตักกวิจาร์มัตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อวิตักกวิจาร์-
มัตตธรรม ด้วยอำนาจของอินทริยปัจจัย

คือ อินทริยทั้งหลายที่เป็นอวิตักกวิจาร์มัตตธรรม เป็นปัจจัยแก่
สัมปยุตตชั้นทั้งหลาย ด้วยอำนาจของอินทริยปัจจัย.

ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ.

๑. ข้อ ๓-๗ ย่อไว้ เพราะฉะนั้นข้อ (๓๖๐) จึงเป็นข้อ ๘.

[๓๖๑] ๘. **อวิตกกถิการมัตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อวิตกก-
อวิจารณ์ธรรม ด้วยอำนาจของอินทริยปัจจัย**

คือ อินทริยทั้งหลายที่เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรม เป็นปัจจัยแก่วิจาร
และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย ด้วยอำนาจของอินทริยปัจจัย.

ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

[๓๖๒] ๑๐. **อวิตกกถิการมัตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อวิตกก-
วิจารณ์มัตตธรรม และอวิตกกถิการมัตตธรรม ด้วยอำนาจของอินทริยปัจจัย**

คือ อินทริยทั้งหลายที่เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรม เป็นปัจจัยแก่
สัมปยุตตขันธทั้งหลาย วิจาร และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย ด้วยอำนาจ
ของอินทริยปัจจัย.

ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

[๓๖๓] ๑๑. **อวิตกกถิการมัตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อวิตกกถิการ-
มัตตธรรม ด้วยอำนาจของอินทริยปัจจัย**

คือ อินทริยทั้งหลายที่เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตต-
ขันธ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย ด้วยอำนาจของอินทริยปัจจัย.

ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ จักขุนทริย เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ ฯลฯ
กายินทริย เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ ด้วยอำนาจของอินทริยปัจจัย.

รูปชีวิตินทริย เป็นปัจจัยแก่กภูตตารูปทั้งหลาย ด้วยอำนาจของ
อินทริยปัจจัย.

๑๗. ฌานปัจจัย

[๓๖๔] ๑. สวิตักกสัจจารธรรม เป็นปัจจัยแก่สวิตักกสัจจาร-
ธรรม ด้วยอำนาจของฌานปัจจัย

คือ องค์ฌานทั้งหลายที่เป็นสวิตักกสัจจารธรรม เป็นปัจจัยแก่
สัมปยุตตขั้นทั้งหลาย ด้วยอำนาจของฌานปัจจัย.

ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

สวิตักกสัจจามูลกะ พึงแจกเป็น ๗ วาระ โดยเหตุนี้.

[๓๖๕] ๘. อวิตักกวิจาร์มัตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อวิตักก-
วิจาร์มัตตธรรม ด้วยอำนาจของฌานปัจจัย

คือ องค์ฌานทั้งหลายที่เป็นอวิตักกวิจาร์มัตตธรรม เป็นปัจจัยแก่
สัมปยุตตขั้นทั้งหลาย ด้วยอำนาจของฌานปัจจัย.

ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

อวิตักกวิจาร์มัตตมูลกะ พึงแจกเป็น ๕ วาระ โดยเหตุนี้.

[๓๖๖] ๑๓. อวิตักกอวิจาร์ธรรม เป็นปัจจัยแก่อวิตักกอวิจาร์-
ธรรม ด้วยอำนาจของฌานปัจจัย

คือ องค์ฌานทั้งหลายที่เป็นอวิตักกอวิจาร์ธรรม เป็นปัจจัยแก่สัม-
ปยุตตขั้น และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย ด้วยอำนาจของฌานปัจจัย.

วิจาร์ เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย ด้วยอำนาจของฌานปัจจัย.

ในปฏิสนธิขณะ วิจาร เป็นปัจจัยแก่กัฏฐตารูปทั้งหลาย ด้วยอำนาจของฌานปัจจัย. วิจาร เป็นปัจจัยแก่หทยวัตถุ ด้วยอำนาจของฌานปัจจัย.

[๓๖๗] ๑๔. **อวิตกกถวิจารธรรม เป็นปัจจัยแก่อวิตกกถวิจารมัตตธรรม ด้วยอำนาจของฌานปัจจัย**

คือ วิจาร เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอวิตกกถวิจารมัตตธรรม ด้วยอำนาจของฌานปัจจัย.

ในปฏิสนธิขณะ วิจาร เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอวิตกกถวิจารมัตตธรรม ด้วยอำนาจของฌานปัจจัย.

[๓๖๘] ๑๕. **อวิตกกถวิจารธรรม เป็นปัจจัยแก่อวิตกกถวิจารมัตตธรรม และอวิตกกถวิจารธรรม ด้วยอำนาจของฌานปัจจัย**

คือ วิจาร เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ที่เป็นอวิตกกถวิจารมัตตธรรม และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย ด้วยอำนาจของฌานปัจจัย.

ในปฏิสนธิขณะ วิจารเป็นปัจจัยแก่ขันธ์ที่เป็นอวิตกกถวิจารมัตตธรรม และกัฏฐตารูปทั้งหลาย ด้วยอำนาจของฌานปัจจัย.

[๓๖๙] ๑๖. **อวิตกกถวิจารมัตตธรรม และอวิตกกถวิจารธรรม เป็นปัจจัยแก่อวิตกกถวิจารมัตตธรรม ด้วยอำนาจของฌานปัจจัย**

คือ องค์ฌานทั้งหลายที่เป็นอวิตกกถวิจารมัตตธรรม และวิจาร เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย ด้วยอำนาจของฌานปัจจัย.

ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

[๓๓๐] ๑๓. **อวิตกกถิการมัตตธรรม และอวิตกกถิการธรรม**

เป็นปัจจัยแก่อวิตกกถิการธรรม ด้วยอำนาจของฌานปัจจัย

คือ องค์ฌานทั้งหลายที่เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรม และวิการ เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย ด้วยอำนาจของฌานปัจจัย.

ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ.

[๓๓๑] ๑๔. **อวิตกกถิการมัตตธรรม และอวิตกกถิการธรรม**

เป็นปัจจัยแก่อวิตกกถิการมัตตธรรม และอวิตกกถิการธรรม ด้วยอำนาจของฌานปัจจัย

คือ องค์ฌานทั้งหลายที่เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรม และวิการ เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขั้น และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย ด้วยอำนาจของฌานปัจจัย.

ในปฏิสนธิขณะ องค์ฌานทั้งหลายที่เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรม และวิการ เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขั้น และกถัตตารูปทั้งหลาย ด้วยอำนาจของฌานปัจจัย.

[๓๓๒] ๑๕. **สวิตกกถิการธรรม และอวิตกกถิการมัตต-**

ธรรม เป็นปัจจัยแก่อวิตกกถิการธรรม ด้วยอำนาจของฌานปัจจัย

คือ องค์ฌานทั้งหลายที่เป็นสวิตกกถิการธรรม และวิตก เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขั้นทั้งหลาย ด้วยอำนาจของฌานปัจจัย.

ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ.

[๓๗๓] ๒๐. **วิตักกสวิจารธรรมและอวิตักกวิจารณ์ัตตธรรม**

เป็นปัจจัยแก่วิตักกสวิจารธรรม ด้วยอำนาจของฌานปัจจัย

คือ องค์ฌานทั้งหลายที่เป็นสวิตักกสวิจารธรรม และวิตก เป็นปัจจัย
แก่อจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย ด้วยอำนาจของฌานปัจจัย.

ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

[๓๗๔] ๒๑. **สวิตักกสวิจารธรรม และอวิตักกวิจารณ์ัตตธรรม**

**เป็นปัจจัยแก่วิตักกสวิจารธรรม และอวิตักกวิจารณ์ัตตธรรม ด้วย
อำนาจของฌานปัจจัย**

คือ องค์ฌานทั้งหลายที่เป็นสวิตักกสวิจารธรรม และวิตก เป็นปัจจัย
แก่สัมปยุตตขั้น และจิตตสมุฏฐานทั้งหลาย ด้วยอำนาจของฌานปัจจัย.

ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

๑๘. มัคคปัจจัย

[๓๗๕] ๑. **สวิตักกสวิจารธรรม เป็นปัจจัยแก่วิตักกสวิ-
จารธรรม ด้วยอำนาจของมัคคปัจจัย**

คือ องค์มรรคทั้งหลายที่เป็นสวิตักกสวิจารธรรม เป็นปัจจัยแก่
สัมปยุตตขั้นทั้งหลาย ด้วยอำนาจของมัคคปัจจัย.

ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

สวิตักกสวิจารมุลกะ ฟังแจกเป็น ๗ วาระ (วาระที่ ๑-๗) โดยเหตุนี้.

[๓๗๖] ๘. **อวิตกกถิการมัตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อวิตกก-
ถิการมัตตธรรม ด้วยอำนาจของมคคปัจจัย**

คือ องค์มรรคทั้งหลายที่เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรม เป็นปัจจัยแก่
สัมปยุตตขั้นทั้งหลาย ด้วยอำนาจของมคคปัจจัย.

ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

อวิตกกถิการมัตตมูลกะ พึงแจกเป็น ๕ วาระ (วาระที่ ๘ - ๑๒)
โดยเหตุนี้.

[๓๗๗] ๑๓. **อวิตกกถิการธรรม เป็นปัจจัยแก่อวิตกกถิ-
การธรรม ด้วยอำนาจของมคคปัจจัย**

คือ องค์มรรคทั้งหลายที่เป็นอวิตกกถิการธรรม เป็นปัจจัยแก่
สัมปยุตตขั้น และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย ด้วยอำนาจของมคคปัจจัย

ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

[๓๗๘] ๑๔. **สวิตกกถิการธรรม และอวิตกกถิการมัตต-
ธรรม เป็นปัจจัยแก่อวิตกกถิการธรรม ด้วยอำนาจของมคคปัจจัย**

คือ องค์มรรคทั้งหลายที่เป็นสวิตกกถิการธรรม และวิตก เป็นปัจจัย
แก่สัมปยุตตขั้นทั้งหลาย ด้วยอำนาจของมคคปัจจัย

ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

[๓๗๙] ๑๕. **สวิตกกถิการธรรม และอวิตกกถิการมัตตธรรม
เป็นปัจจัยแก่อวิตกกถิการธรรม ด้วยอำนาจของมคคปัจจัย**

คือ องคัมภรคทั้งหลายที่เป็นสวิตักกสวิจารณ์ธรรม และวิตก เป็นปัจจัย
แก่อจิตตสมุฏฐานรูป ด้วยอำนาจของมคคปัจจัย.

ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

[๓๘๐] ๑๖. สวิตักกสวิจารณ์ธรรม และอวิตกกวิจารณ์มัตตธรรม
เป็นปัจจัยแก่อวิตักกสวิจารณ์ธรรม และอวิตกกวิจารณ์ธรรม ด้วย
อำนาจของมคคปัจจัย

คือ องคัมภรคทั้งหลายที่เป็นสวิตักกสวิจารณ์ธรรม และวิตก เป็นปัจจัย
แก่อสัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย ด้วยอำนาจของมคคปัจจัย.

ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

๑๕. สัมปยุตตปัจจัย

[๓๘๑] ๑. สวิตักกสวิจารณ์ธรรม เป็นปัจจัยแก่อวิตักกสวิจารณ์-
ธรรม ด้วยอำนาจของสัมปยุตตปัจจัย

คือ ขันธ์ ๑ ที่เป็นสวิตักกสวิจารณ์ธรรม เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ ๓ ด้วย
อำนาจของสัมปยุตตปัจจัย ฯลฯ ขันธ์ ๒ เป็นปัจจัยแก่ ขันธ์ ๒.

ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

[๓๘๒] ๒. สวิตักกสวิจารณ์ธรรม เป็นปัจจัยแก่อวิตกกวิจารณ์-
มัตตธรรม ด้วยอำนาจของสัมปยุตตปัจจัย

คือ ชั้นทั้งหลายที่เป็นสวิตักกสัจจารธรรม เป็นปัจจัยแก่วิตก ด้วยอำนาจของสัมปยุตตปัจจัย.

ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

[๓๘๓] ๓. สวิตักกสัจจารธรรม เป็นปัจจัยแก่สวิตักกสัจจารธรรม และอวิตักกวิจาร์มัตตธรรม ด้วยอำนาจของสัมปยุตตปัจจัย

คือ ชั้น ๑ ที่เป็นสวิตักกสัจจารธรรม เป็นปัจจัยแก่ชั้น ๓ และวิตก ด้วยอำนาจของสัมปยุตตปัจจัย ฯลฯ ชั้น ๒ เป็นปัจจัยแก่ชั้น ๒ และวิตก.

ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

[๓๘๔] ๔. อวิตักกวิจาร์มัตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อวิตักกวิจาร์มัตตธรรม ด้วยอำนาจของสัมปยุตตปัจจัย

คือ ชั้น ๑ ที่เป็นอวิตักกวิจาร์มัตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ชั้น ๓ ด้วยอำนาจของสัมปยุตตปัจจัย ฯลฯ ชั้น ๒ เป็นปัจจัยแก่ชั้น ๒.

ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

[๓๘๕] ๕. อวิตักกวิจาร์มัตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สวิตักกสัจจารธรรม ด้วยอำนาจของสัมปยุตตปัจจัย

คือ วิตก เป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลายที่เป็นสวิตกกถาวิการธรรม ด้วยอำนาจของสัมปยุตตปัจจัย.

ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ.

[๓๘๖] ๖. อวิตกกถาวิการมัตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อวิตกกถาวิการธรรม ด้วยอำนาจของสัมปยุตตปัจจัย

คือ ชั้นทั้งหลายที่เป็นอวิตกกถาวิการมัตตธรรม เป็นปัจจัยแก่วิการ ด้วยอำนาจของสัมปยุตตปัจจัย.

ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ.

[๓๘๗] ๗. อวิตกกถาวิการมัตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อวิตกกถาวิการมัตตธรรม และอวิตกกถาวิการธรรม ด้วยอำนาจของสัมปยุตตปัจจัย

คือ ชั้น ๑ ที่เป็นอวิตกกถาวิการมัตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ชั้น ๓ และวิการ ด้วยอำนาจของสัมปยุตตปัจจัย ฯลฯ ชั้น ๒ เป็นปัจจัยแก่ชั้น ๒ และวิการ.

ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ.

[๓๘๘] ๘. อวิตกกถาวิการธรรม เป็นปัจจัยแก่อวิตกกถาวิการธรรม ด้วยอำนาจของสัมปยุตตปัจจัย

คือ ชั้น ๑ ที่เป็นอวิตกกถาธรรม เป็นปัจจัยแก่ชั้น ๓ ด้วย
อำนาจของสัมปยุตตปัจจัย ฯลฯ ชั้น ๒ ฯลฯ.

ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

[๓๘๕] ๕. อวิตกกถาธรรม เป็นปัจจัยแก่อวิตกกถา-
มัตตธรรม ด้วยอำนาจของสัมปยุตตปัจจัย

คือ วจาร เป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลายที่เป็นอวิตกกถาธรรม
ด้วยอำนาจของสัมปยุตตปัจจัย.

ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

[๓๕๐] ๑๐. อวิตกกถาธรรม และอวิตกกถาธรรม
เป็นปัจจัยแก่อวิตกกถาธรรม ด้วยอำนาจของสัมปยุตตปัจจัย

คือ ชั้น ๑ ที่เป็นอวิตกกถาธรรม และวจาร เป็นปัจจัยแก่
ชั้น ๓ ด้วยอำนาจของสัมปยุตตปัจจัย ฯลฯ ชั้น ๒ และวจาร เป็นปัจจัยแก่
ชั้น ๒.

ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

[๓๕๑] ๑๑. สวิตกกถาธรรม และอวิตกกถาธรรม
เป็นปัจจัยแก่สวิตกกถาธรรม ด้วยอำนาจของสัมปยุตตปัจจัย

คือ ชั้น ๑ ที่เป็นสวิตกกถาธรรม และวิตก เป็นปัจจัยแก่ชั้น
๓ ด้วยอำนาจของสัมปยุตตปัจจัย ฯลฯ ชั้น ๒ และวิตก ฯลฯ.

ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ.

๒๐. วิปยุตตปัจจัย

[๓๕๒] ๑. สวิตักกสวิจารธรรม เป็นปัจจัยแก่วิตักกอวิจารณ์

ธรรม ด้วยอำนาจของวิปยุตตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือที่เป็น สหชาตะ และ ปังณาชาตะ

ที่เป็น สหชาตะ ได้แก่

ชั้นทั้งหลายที่เป็นสวิตักกสวิจารธรรมที่เกิดพร้อมกัน เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย ด้วยอำนาจของวิปยุตตปัจจัย.

ในปฏิสนธิขณะ ชั้นทั้งหลายที่เป็นสวิตักกสวิจารธรรม เป็นปัจจัยแก่ กุฏัตตารูปทั้งหลาย ด้วยอำนาจของวิปยุตตปัจจัย.

ที่เป็น ปังณาชาตะ ได้แก่

ชั้นทั้งหลายที่เป็นสวิตักกสวิจารธรรมที่เกิดภายหลัง เป็นปัจจัยแก่กายนี้ ที่เกิดก่อน ด้วยอำนาจของวิปยุตตปัจจัย.

[๓๕๓] ๒. อวิตักกวิจารณ์มัตตธรรม เป็นปัจจัยแก่วิตักก-

อวิจารณ์ธรรม ด้วยอำนาจของวิปยุตตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือที่เป็น สหชาตะ และ ปังณาชาตะ

ที่เป็น สหชาตะ ได้แก่

ชั้นทั้งหลายที่เป็นอวิตักกวิจารณ์มัตตธรรมและวิตกที่เกิดพร้อมกัน เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย ด้วยอำนาจของวิปยุตตปัจจัย.

ในปฏิสนธิขณะ ชั้นทั้งหลายที่เป็นอวิตักกวิจารณ์มัตตธรรม และวิตก เป็นปัจจัยแก่กุฏัตตารูปทั้งหลาย ด้วยอำนาจของวิปยุตตปัจจัย.

ที่เป็น ปังชาตะ ได้แก่

ชั้นทั้งหลายที่เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรมและวิตกที่เกิดภายหลัง เป็น
ปัจจัยแก่กายนี้ ที่เกิดก่อน ด้วยอำนาจของวิปยุตตปัจจัย.

[๓๕๔] ๓. อวิตกกถิการธรรม เป็นปัจจัยแก่อวิตกกถิการ-
ธรรม ด้วยอำนาจของวิปยุตตปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือที่เป็น สหชาตะ ปุเรชาตะ และ ปังชาตะ
ที่เป็น สหชาตะ ได้แก่

ชั้นทั้งหลายที่เป็นอวิตกกถิการธรรมที่เกิดพร้อม เป็นปัจจัยแก่จิตต-
สมภูฐานรูปทั้งหลาย ด้วยอำนาจของวิปยุตตปัจจัย.

วិการ เป็นปัจจัยแก่จิตตสมภูฐานรูปทั้งหลาย ด้วยอำนาจของวิปยุตต-
ปัจจัย.

ในปฏิสนธิขณะ ชั้นทั้งหลายที่เป็นอวิตกกถิการธรรม เป็นปัจจัย
แก่กถิตารูปทั้งหลาย ด้วยอำนาจของวิปยุตตปัจจัย.

วិการ เป็นปัจจัยแก่กถิตารูปทั้งหลาย ด้วยอำนาจของวิปยุตตปัจจัย.

ชั้นทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่หทยวัตถุ ด้วยอำนาจของวิปยุตตปัจจัย.

หทยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลาย ด้วยอำนาจของวิปยุตตปัจจัย.

วិการ เป็นปัจจัยแก่หทยวัตถุ ด้วยอำนาจของวิปยุตตปัจจัย.

หทยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่วิการ ด้วยอำนาจของวิปยุตตปัจจัย.

ที่เป็น ปุเรชาตะ ได้แก่

จักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ ด้วยอำนาจของวิปยุตตปัจจัย
 ฯลฯ กายายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ ด้วยอำนาจของวิปยุตตปัจจัย.

หทยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธทั้งหลาย ที่เป็นอวิตกกถาวิจารณ์ และ
วิจารณ์ ด้วยอำนาจของวิปยุตตปัจจัย.

ที่เป็น ปัจจชาตยะ ได้แก่

ขันธทั้งหลายที่เป็นอวิตกกถาวิจารณ์ที่เกิดภายหลัง และวิจารณ์ เป็น
ปัจจัยแก่กายนี้ที่เกิดก่อน ด้วยอำนาจของวิปยุตตปัจจัย.

[๓๕๕] ๔. อวิตกกถาวิจารณ์ เป็นปัจจัยแก่สวิตกกถาวิจารณ์
ด้วยอำนาจของวิปยุตตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือที่เป็น สหชาตยะ และ ปุเรชาตยะ

ที่เป็น สหชาตยะ ได้แก่

ในปฏิสนธิขณะ หทยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธทั้งหลายที่เป็นสวิตกกถา
วิจารณ์ ด้วยอำนาจของวิปยุตตปัจจัย.

ที่เป็น ปุเรชาตยะ ได้แก่

หทยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธทั้งหลายที่เป็นสวิตกกถาวิจารณ์ ด้วย
อำนาจของวิปยุตตปัจจัย.

[๓๕๖] ๕. อวิตกกถาวิจารณ์ เป็นปัจจัยแก่อวิตกกถาวิจารณ์
มัตตธรรม ด้วยอำนาจของวิปยุตตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือที่เป็น สหชาตะ และ ปุเรชาตะ

ที่เป็น สหชาตะ ได้แก่

ในปฏิสนธิขณะ หทยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอวิตกก-
วิจารณ์ัตตธรรม และวิตก ด้วยอำนาจของวิปยุตตปัจจัย.

ที่เป็น ปุเรชาตะ ได้แก่

หทยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลาย ที่เป็นอวิตกกวิจารณ์ัตตธรรม
และวิตก ด้วยอำนาจของวิปยุตตปัจจัย.

[๓๕๓] ๖. อวิตกกวิจารณ์ัตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อวิตกกวิจารณ์-
ัตตธรรม และอวิตกกวิจารณ์ัตตธรรม ด้วยอำนาจของวิปยุตตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือที่เป็น สหชาตะ และ ปุเรชาตะ

ที่เป็น สหชาตะ ได้แก่

ในปฏิสนธิขณะ หทยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอวิตกก-
วิจารณ์ัตตธรรม และวิจารณ์ัตตธรรม ด้วยอำนาจของวิปยุตตปัจจัย.

ที่เป็น ปุเรชาตะ ได้แก่

หทยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลาย ที่เป็นอวิตกกวิจารณ์ัตตธรรม
และวิจารณ์ัตตธรรม ด้วยอำนาจของวิปยุตตปัจจัย.

[๓๕๔] ๗. อวิตกกวิจารณ์ัตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อวิตกกวิจารณ์-
ัตตธรรม และอวิตกกวิจารณ์ัตตธรรม ด้วยอำนาจของวิปยุตตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือที่เป็น สหชาตะ และ ปุเรชาตะ

ที่เป็น สหชาตะ ได้แก่

ในปฏิสนธิขณะ หทยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขั้นทั้งหลายที่เป็นสวิตกก-
สวิจารณ์ธรรม และวิตก ด้วยอำนาจของวิปยุตตปัจจัย.

ที่เป็น ปุรชาตะ ได้แก่

หทยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขั้นทั้งหลาย ที่เป็นสวิตกกสวิจารณ์ธรรม และ
วิตก ด้วยอำนาจของวิปยุตตปัจจัย.

[๓๕๕] ๘. อวิตกกวิจารณ์มัตตธรรม และอวิตกกวิจารณ์ธรรม

เป็นปัจจัยแก่อวิตกกวิจารณ์ธรรม ด้วยอำนาจของวิปยุตตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือที่เป็น สหชาตะ และ ปังจชาตะ

ที่เป็น สหชาตะ ได้แก่

ขั้นทั้งหลายที่เป็นอวิตกกวิจารณ์มัตตธรรมที่เกิดพร้อม และวิจารณ์ เป็น
ปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย ด้วยอำนาจของวิปยุตตปัจจัย.

ในปฏิสนธิขณะ ขั้นทั้งหลายที่เป็นอวิตกกวิจารณ์มัตตธรรม และวิจารณ์
เป็นปัจจัยแก่กฐัตตารูปทั้งหลาย ด้วยอำนาจของวิปยุตตปัจจัย.

ที่เป็น ปังจชาตะ ได้แก่

ขั้นทั้งหลายที่เป็นอวิตกกวิจารณ์มัตตธรรมที่เกิดภายหลัง และวิจารณ์
เป็นปัจจัยแก่กายนี้ ที่เกิดก่อน ด้วยอำนาจของวิปยุตตปัจจัย.

[๔๐๐] ๙. สวิตกกสวิจารณ์ธรรม และอวิตกกวิจารณ์มัตตธรรม

เป็นปัจจัยแก่อวิตกกวิจารณ์ธรรม ด้วยอำนาจของวิปยุตตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือที่เป็น สหชาตะ และ ปังณาชาตะ

ที่เป็น สหชาตะ ได้แก่

ชั้นทั้งหลายที่เป็นสวิตักกสวิจารธรรมที่เกิดพร้อม และวิตก เป็น
ปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย ด้วยอำนาจของวิปยุตตปัจจัย.

ในปฏิสนธิขณะ ชั้นทั้งหลายที่เป็นสวิตักกสวิจารธรรม และวิตก
เป็นปัจจัยแก่กฏัตตารูปทั้งหลาย ด้วยอำนาจของวิปยุตตปัจจัย.

ที่เป็น ปังณาชาตะ ได้แก่

ชั้นทั้งหลายที่เป็นสวิตักกสวิจารธรรมที่เกิดภายหลัง และวิตก เป็น
ปัจจัยแก่กายนี้ ที่เกิดก่อน ด้วยอำนาจของวิปยุตตปัจจัย.

๒๑. อตฺถิปัจจย

[๔๐๑] ๑. สวิตักกสวิจารธรรม เป็นปัจจัยแก่สวิตักกสวิจาร-
ธรรม ด้วยอำนาจของอตฺถิปัจจย

คือ ชั้น ๑ ที่เป็นสวิตักกสวิจารธรรม เป็นปัจจัยแก่ชั้น ๓
ด้วยอำนาจของอตฺถิปัจจย ฯลฯ ชั้น ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

[๘๐๒] ๒. สวิตักกสวิจารธรรม เป็นปัจจัยแก่วิตักกสวิจาร-
มัตตธรรม ด้วยอำนาจของอตฺถิปัจจย

คือ **ขันธทั้งหลายที่เป็นสวิตักกสวิจารธรรม** เป็นปัจจัยแก่วิตก ด้วยอำนาจของอตฺถิปัจจัย

ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

[๔๐๓] ๓. **สวิตักกสวิจารธรรม** เป็นปัจจัยแก่วิตกสวิจารธรรม ด้วยอำนาจของอตฺถิปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือที่เป็น สหชาตะ และ ปัจจชาตะ

ที่เป็น สหชาตะ ได้แก่

ขันธทั้งหลายที่เป็นสวิตักกสวิจารธรรมที่เกิดพร้อมกัน เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย ด้วยอำนาจของอตฺถิปัจจัย.

ในปฏิสนธิขณะ ขันธทั้งหลายที่เป็นสวิตักกสวิจารธรรม เป็นปัจจัยแก่กฏัตตารูปทั้งหลาย ด้วยอำนาจของอตฺถิปัจจัย.

ที่เป็น ปัจจชาตะ ได้แก่

ขันธทั้งหลายที่เป็นสวิตักกสวิจารธรรมที่เกิดภายหลัง เป็นปัจจัยแก่กายนี้ ที่เกิดก่อน ด้วยอำนาจของอตฺถิปัจจัย.

ในสวิตักกสวิจารมุลกะ หัวข้อปัจจัยที่เหลือ เหมือนกับ สหชาตปัจจัย.

[๔๐๔] ๔. **อวิตักกวิจาร์มัตตธรรม** เป็นปัจจัยแก่อวิตักกวิจาร์มัตตธรรม ด้วยอำนาจของอตฺถิปัจจัย

๑. ในสหชาตปัจจัย มี ๗ วาระ ในที่นี้แสดงย่อไว้เพียง ๓ วาระ

คือ ชั้น ๑ ที่เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ชั้น ๓ ด้วย
อำนาจของอติปัจจัย ฯลฯ ชั้น ๒ เป็นปัจจัยแก่ชั้น ๒.

ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

[๔๐๕] ๕. อวิตกกถิการมัตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สวิตกกถิการ
ธรรม ด้วยอำนาจของอติปัจจัย

คือ วิตก เป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลายที่เป็นสวิตกกถิการธรรม ด้วย
อำนาจของอติปัจจัย.

ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

[๔๐๖] ๑๐. อวิตกกถิการมัตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อวิตก-
ถิการธรรม ด้วยอำนาจของอติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือที่เป็น สหชาตะ และ ปังณาชาตะ

ที่เป็น สหชาตะ ได้แก่

ชั้นทั้งหลายที่เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรมที่เกิดพร้อมกัน และวิตก
เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย ด้วยอำนาจของอติปัจจัย.

ในปฏิสนธิขณะ ชั้นทั้งหลายที่เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรมและวิตก
เป็นปัจจัยแก่กฐิตารูปทั้งหลาย ด้วยอำนาจของอติปัจจัย.

ที่เป็น ปังณาชาตะ ได้แก่

ขั้นทั้งหลายที่เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรมที่เกิดภายหลัง และวิตก เป็นปัจจัยแก่กายนี้ ที่เกิดก่อน ด้วยอำนาจของอติปัจจัย.

อวิตกกถิการมัตตมูลกะ มี ๕ วาระ เหมือนสหชาติปัจจัย.

[๔๐๗] ๑๑. อวิตกกถิการธรรม เป็นปัจจัยแก่อวิตกกถิการ-
ธรรม ด้วยอำนาจของอติปัจจัย

มี ๕ อย่าง คือที่เป็น สหชาติะ ปุเรชาติะ ปัจฉาชาติะ อาหาระ
และอินทริยะะ

ที่เป็น สหชาติะ ได้แก่

ขั้น ๑ ที่เป็นอวิตกกถิการธรรม เป็นปัจจัยแก่ขั้น ๑ และจิตต-
สมุฏฐานรูปทั้งหลาย ด้วยอำนาจของอติปัจจัย ฯลฯ ขั้น ๒ ฯลฯ.

วิการ เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย ด้วยอำนาจของอติปัจจัย.

ในปฏิสนธิขณะ ขั้น ๑ ที่เป็นอวิตกกถิการธรรม เป็นปัจจัยแก่
ขั้น ๑ และกภูตคารูปทั้งหลาย ด้วยอำนาจของอติปัจจัย ฯลฯ

ขั้นทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่หทยวัตถุ ด้วยอำนาจของอติปัจจัย.

หทยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขั้นทั้งหลาย ด้วยอำนาจของอติปัจจัย.

วิการ เป็นปัจจัยแก่หทยวัตถุ ด้วยอำนาจของอติปัจจัย.

หทยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่วิการ ด้วยอำนาจของอติปัจจัย.

มหาภูตรูป ๑ เป็นปัจจัยแก่มหาภูตรูป ๑ ด้วยอำนาจของอติปัจจัย ฯลฯ

มหาภูตรูปทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูป และกภูตคารูป
ทั้งหลายที่เป็นอุปาทารูป ด้วยอำนาจของอติปัจจัย.

๑. คู่ข้อ ๒๐๖ ถึงข้อ ๒๑๐

พาหิรรูป...อาหารสมุฏฐานรูป...อตุสมุฏฐานรูป ฯลฯ

ส่วนพวกอสังขสัต์ว์ทั้งหลาย มหาภูตรูป ๑ เป็นปัจจัยแก่มหาภูตรูป ๓ ฯลฯ มหาภูตรูปทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่กัฏตารูปทั้งหลาย ที่เป็นอุปาทารูป ด้วยอำนาจของอตติปัจจัย.

ที่เป็น ปุระชาตะ ได้แก่

บุคคลเห็นรูปด้วยทิพยจักขุ, ฟังเสียงด้วยทิพโสตธาตุ.

รูปายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ ฯลฯ โผฏฐัพพายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ ด้วยอำนาจของอตติปัจจัย.

จักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ ฯลฯ กายายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ ด้วยอำนาจของอตติปัจจัย.

ททยัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธทั้งหลายที่เป็นอวิตกกถวิจาร์ธรรม และวิจาร์ ด้วยอำนาจของอตติปัจจัย.

ที่เป็น ปังฉาชาตะ ได้แก่

ขันธทั้งหลายที่เป็นอวิตกกถวิจาร์ธรรมที่เกิดภายหลัง และวิจาร์ เป็นปัจจัยแก่กายนี้ที่เกิดก่อน ด้วยอำนาจของอตติปัจจัย.

กวฬีการหาร เป็นปัจจัยแก่กายนี้ ด้วยอำนาจของอตติปัจจัย.

รูปชีวิตินทรีย์ เป็นปัจจัยแก่กัฏตารูปทั้งหลาย ด้วยอำนาจของอตติปัจจัย

[๔๐๘] ๑๒. อวิตกกถวิจาร์ธรรม เป็นปัจจัย แก่สวิตกกถวิจาร์-
ธรรม ด้วยอำนาจของอตติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือที่เป็น สหชาตะ และ ปุเรชาตะ

ที่เป็น สหชาตะ ได้แก่

ในปฏิสนธิขณะ หทยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสวิตกก-
สวิจารณ์ธรรม ด้วยอำนาจของอตฺถิปัจจัย.

ที่เป็น ปุเรชาตะ ได้แก่

บุคคลพิจารณาเห็นจักขุ โดยความเป็นของไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็น
อนัตตา, ย่อมยินดี ย่อมเพติดเพลินยิ่ง เพราะปรารถนจักขุนั้น รากะย่อม
เกิดขึ้น โทมนัสย่อมเกิดขึ้น.

บุคคลพิจารณาเห็นโสตะ ฯลฯ กายะ รูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ
 ฯลฯ หทยวัตถุ โดยความเป็นของไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตา ฯลฯ
โทมนัสย่อมเกิดขึ้น.

หทยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสวิตกกสวิจารณ์ธรรม ด้วย
อำนาจของอตฺถิปัจจัย.

[๔๐๕] ๑๕. อวิตกกวิจารณ์ธรรม เป็นปัจจัยแก่อวิตกกวิจารณ์-
มัตตธรรม ด้วยอำนาจของอตฺถิปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือที่เป็น สหชาตะ และ ปุเรชาตะ

ที่เป็น สหชาตะ ได้แก่

วิจารณ์ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอวิตกกวิจารณ์มัตตธรรม ด้วย
อำนาจของอตฺถิปัจจัย.

ในปฏิสนธิขณะ วิจาร เป็นปัจจัยแก่ขันธทั้งหลายที่เป็นอวิตกกิจารมัตตธรรม ด้วยอำนาจของอตติปัจจัย.

ในปฏิสนธิขณะ หทยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธทั้งหลายที่เป็นอวิตกกิจารมัตตธรรม และวิตก ด้วยอำนาจของอตติปัจจัย.

ที่เป็น ปุเรชาตะ ได้แก่

บุคคลพิจารณาเห็นจักขุ โดยความเป็นของไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตา, ย่อมยินดี ย่อมเพติดเพลินยัง เพราะปรารภจักขุนั้น วิตกย่อมเกิดขึ้น.

บุคคลพิจารณาเห็นโสตะ ฆานะ ชิวหา กายะ รูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ หทยวัตถุ โดยความเป็นของไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตา ย่อมยินดี ย่อมเพติดเพลินยัง เพราะปรารภโสตะเป็นต้นนั้น วิตกย่อมเกิดขึ้น

หทยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธทั้งหลายที่เป็นอวิตกกิจารมัตตธรรม และวิตก ด้วยอำนาจของอตติปัจจัย.

[๔๑๐] ๑๖. อวิตกกอิจารธรรม เป็นปัจจัยแก่อวิตกกิจารมัตตธรรม และอวิตกกอิจารธรรม ด้วยอำนาจของอตติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือที่เป็น สหชาตะ และ ปุเรชาตะ

ที่เป็น สหชาตะ ได้แก่

วิจาร เป็นปัจจัยแก่ขันธที่เป็นอวิตกกิจารมัตตธรรม และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย ด้วยอำนาจของอตติปัจจัย.

ในปฏิสนธิขณะ วิจารณ์ เป็นปัจจัยแก่ขั้นที่เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรม และกฏัตตารูปทั้งหลาย ด้วยอำนาจของอติปัจจัย.

ในปฏิสนธิขณะ หทยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขั้นทั้งหลายที่เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรม ด้วยอำนาจของอติปัจจัย.

ที่เป็น ปุระชาตะ ได้แก่

หทยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขั้นทั้งหลายที่เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรม และวิจารณ์ ด้วยอำนาจของอติปัจจัย.

[๔๑๑] ๑๗. อวิตกกถิการมัตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สวิตกกถิการมัตตธรรม และอวิตกกถิการมัตตธรรม ด้วยอำนาจของอติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือที่เป็น สหชาตะ และ ปุระชาตะ

ที่เป็น สหชาตะ ได้แก่

ในปฏิสนธิขณะ หทยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขั้นทั้งหลายที่เป็นสวิตกกถิการมัตตธรรม และวิตก ด้วยอำนาจของอติปัจจัย.

ที่เป็น ปุระชาตะ ได้แก่

บุคคลพิจารณาเห็นจักขุ โดยความเป็นของไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตา ย่อมยินดี ย่อมเพิลิเพลินยิ่ง เพราะปรารภจักขุนั้น ขั้นทั้งหลายที่เป็นสวิตกกถิการมัตตธรรม และวิตก ย่อมเกิดขึ้น.

บุคคลพิจารณาเห็นโสตะ ฆานะ ชิวหา กายะ ฯลฯ หทยวัตถุ โดยความเป็นของไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตา ย่อมยินดี ย่อมเพิลิเพลินยิ่ง

เพราะปรารภโสตะเป็นต้นนั้น ชั้นทั้งหลายที่เป็นสวิตักกสัจจธรรม และ
วิตก ย่อมเกิดขึ้น ด้วยอำนาจของอตฺถิปัจจย.

[๔๑๒] ๑๘. สวิตักกสัจจธรรม และอวิตักกอิจจธรรม

เป็นปัจจยแก่สวิตักกสัจจธรรม ด้วยอำนาจของอตฺถิปัจจย

มี ๒ อย่าง คือที่เป็น สหชาตะ และ สหชาตะ รวมกับ ปุเรชาตะ ได้แก่
ชั้น ๑ ที่เป็นสวิตักกสัจจธรรมที่เกิดพร้อมกันและหทยวัตถุ เป็น
ปัจจยแก่ชั้น ๓ ด้วยอำนาจของอตฺถิปัจจย, ฯลฯ ชั้น ๒ และหทยวัตถุ เป็น
ปัจจยแก่ชั้น ๒ ด้วยอำนาจของอตฺถิปัจจย.

ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๑ ที่เป็นสวิตักกสัจจธรรม และหทยวัตถุ
เป็นปัจจยแก่ชั้น ๓ ด้วยอำนาจของอตฺถิปัจจย ฯลฯ ชั้น ๒ และหทยวัตถุ เป็น
ปัจจยแก่ชั้น ๒ ด้วยอำนาจของอตฺถิปัจจย.

[๔๑๓] ๑๙. สวิตักกสัจจธรรม และอวิตักกอิจจธรรม

เป็นปัจจยแก่อวิตักกอิจจธรรม ด้วยอำนาจของอตฺถิปัจจย

มี ๒ อย่าง คือที่เป็น สหชาตะ และ สหชาตะ รวมกับ ปุเรชาตะ
ได้แก่

ชั้นทั้งหลายที่เป็นสวิตักกสัจจธรรมที่เกิดพร้อมกัน และหทยวัตถุ
เป็นปัจจยแก่วิตก ด้วยอำนาจของอตฺถิปัจจย.

ในปฏิสนธิขณะ ชั้นทั้งหลายที่เป็นสวิตักกสัจจธรรม และหทยวัตถุ
เป็นปัจจยแก่วิตก ด้วยอำนาจของอตฺถิปัจจย.

[๔๑๔] ๒๐. สวิตักกสวิจารธรรม และอวิตักกสวิจารธรรม

เป็นปัจจัยแก่อวิตักกสวิจารธรรม ด้วยอำนาจของอตฺถิปัจจย

มี ๓ อย่าง คือที่เป็น สหชาตะ, ปัจฉาชาตะ รวมกับ อาหาระ และ
รวมกับ อินทริยะ

ที่เป็น สหชาตะ ได้แก่

ขั้นที่ที่เป็นสวิตักกสวิจารธรรมที่เกิดพร้อมกันและมหาภูตรูป เป็น
ปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย ด้วยอำนาจของอตฺถิปัจจย.

ในปฏิสนธิขณะ ขั้นที่ที่เป็นสวิตักกสวิจารธรรม และมหาภูตรูป
ทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่กฏัตตารูปทั้งหลาย ด้วยอำนาจของอตฺถิปัจจย.

ที่เป็น ปัจฉาชาตะ รวมกับ อาหาระ ได้แก่

ขั้นทั้งหลายที่ที่เป็นสวิตักกสวิจารธรรมที่เกิดภายหลัง และกวฬิการา-
หารเป็นปัจจัยแก่กายนี้ ที่เกิดก่อน ด้วยอำนาจของอตฺถิปัจจย.

ที่เป็น ปัจฉาชาตะ รวมกับ อินทริยะ ได้แก่

ขั้นที่ที่เป็นสวิตักกสวิจารธรรมที่เกิดภายหลัง และรูปชีวิตินทรีย์เป็น
ปัจจัยแก่กฏัตตารูปทั้งหลาย ด้วยอำนาจของอตฺถิปัจจย.

[๔๑๕] ๒๑. สวิตักกสวิจารธรรม และอวิตักกสวิจารธรรม

เป็นปัจจัยแก่อวิตักกสวิจารธรรม และอวิตักกสวิจารมัตตธรรม ด้วย

อำนาจของอตฺถิปัจจย

มี ๒ อย่าง คือที่เป็น สหชาตะ และสหชาตะ รวมกับ ปุเรชาตะ ได้แก่

ชั้น ๑ ที่เป็นสวิตกกสวิจารธรรมที่เกิดพร้อมกันและหทยวัตถุ เป็น
ปัจจัยแก่ชั้น ๓ และวิตก ด้วยอำนาจของอตฺถิปัจจย ๗๗ ชั้น ๒ และหทย-
วัตถุ เป็นปัจจัยแก่ชั้น ๒ และวิตก ด้วยอำนาจของอตฺถิปัจจย.

ในปฏิสนธิขณะ ๗๗

[๔๑๖] ๒๒. อวิตกกสวิจารมัตตธรรม และอวิตกกอิจาร-
ธรรม เป็นปัจจัยแก่สวิตกกสวิจารธรรม ด้วยอำนาจของอตฺถิปัจจย

มี ๒ อย่าง คือที่เป็น สหชาตะ และ สหชาตะ รวมกับ ปุเรชาตะ

ที่เป็น สหชาตะ รวมกับ ปุเรชาตะ ได้แก่

วิตก และ หทยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลายที่เป็นสวิตกกสวิจาร-
ธรรม ด้วยอำนาจของอตฺถิปัจจย.

ที่เป็น สหชาตะ ได้แก่

ในปฏิสนธิขณะ วิตก และหทยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลายที่เป็น
สวิตกกสวิจารธรรม ด้วยอำนาจของอตฺถิปัจจย.

[๔๑๗] ๒๓. อวิตกกอิจารมัตตธรรม และอวิตกกอิจารธรรม
เป็นปัจจัยแก่อวิตกกอิจารมัตตธรรม ด้วยอำนาจของอตฺถิปัจจย

มี ๒ อย่าง คือที่เป็น สหชาตะ และ สหชาตะ รวมกับ ปุเรชาตะ

ที่เป็น สหชาตะ ได้แก่

ชั้น ๑ ที่เป็นอวิตกกอิจารมัตตธรรม และอิจาร เป็นปัจจัยแก่ชั้น
๓ ด้วยอำนาจของอตฺถิปัจจย ๗๗ ชั้น ๒ และอิจาร เป็นปัจจัยแก่ชั้น ๒ ๗๗

ที่เป็น สหชาตะ ร่วมกับ ปุเรชาตะ ได้แก่

ขั้น ๑ ที่เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรม และหทยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่
ขั้น ๓ ด้วยอำนาจของอตติปัจจัย ฯลฯ ขั้น ๒ และหทยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่
ขั้น ๒ ด้วยอำนาจของอตติปัจจัย.

ที่เป็น สหชาตะ ได้แก่

ในปฏิสนธิขณะ ขั้น ๑ ที่เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรม และวิการเป็น
ปัจจัยแก่ขั้น ๓ ด้วยอำนาจของอตติปัจจัย ฯลฯ ขั้น ๒ และวิการ เป็นปัจจัย
แก่ขั้น ๒.

ในปฏิสนธิขณะ ขั้น ๑ ที่เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรม และหทยวัตถุ
เป็นปัจจัยแก่ขั้น ๓ ฯลฯ ขั้น ๒ และหทยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขั้น ๒ ด้วย
อำนาจของอตติปัจจัย.

[๔๑๘] ๒๘. อวิตกกถิการมัตตธรรม และอวิตกกถิการธรรม
เป็นปัจจัยแก่อวิตกกถิการธรรม ด้วยอำนาจของอตติปัจจัย

มี ๔ อย่าง คือ สหชาตะ, สหชาตะ ร่วมกับ ปุเรชาตะ, ปัจจชาตะ
ร่วมกับ อาหาระ และร่วมกับ อินทริยะ

ที่เป็น สหชาตะ ได้แก่

ขั้นทั้งหลาย ที่เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรม ที่เกิดพร้อมกัน และ
วิการ เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย ด้วยอำนาจของอตติปัจจัย.

ขั้นที่เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรมที่เกิดพร้อมกัน และมหาภูตรูปทั้ง
หลาย เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย ด้วยอำนาจของอตติปัจจัย.

วิตกที่เกิดพร้อมกัน และมหาภูตรูปทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย ด้วยอำนาจของอตติปัจจัย.

ที่เป็น สหชาตะ ร่วมกับ ปุเรชาตะ ได้แก่

ขั้นทั้งหลายที่เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรมที่เกิดพร้อมกัน และหทยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่วิจารณ์ ด้วยอำนาจของอตติปัจจัย.

ที่เป็น สหชาตะ ได้แก่

ในปฏิสนธิขณะ ขั้นทั้งหลายที่เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรม และวิจารณ์ เป็นปัจจัยแก่กฐิตารูปทั้งหลาย ด้วยอำนาจของอตติปัจจัย.

ในปฏิสนธิขณะ ขั้นที่เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลายเป็นปัจจัยแก่กฐิตารูปทั้งหลาย ด้วยอำนาจของอตติปัจจัย.

ในปฏิสนธิขณะ วิตก และมหาภูตรูปทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่กฐิตารูปทั้งหลาย ด้วยอำนาจของอตติปัจจัย.

ในปฏิสนธิขณะ ขั้นทั้งหลายที่เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรม และหทยวัตถุเป็นปัจจัยแก่วิจารณ์ ด้วยอำนาจของอตติปัจจัย.

ที่เป็น ปัจจชาตะ ได้แก่

ขั้นทั้งหลายที่เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรมที่เกิดภายหลัง และวิจารณ์ เป็นปัจจัยแก่กาย ที่เกิดก่อน ด้วยอำนาจของอตติปัจจัย.

ที่เป็น ปัจจชาตะ ร่วมกับ อาหาระ ได้แก่

ขั้นทั้งหลายที่เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรมที่เกิดภายหลัง วิตก และ กวฬิการาหาร เป็นปัจจัยแก่กายนี้ที่เกิดก่อน ด้วยอำนาจของอตติปัจจัย.

ที่เป็น ปัจจชาตะ ร่วมกับ อินทริยะ ได้แก่

ขั้นทั้งหลายที่เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรมที่เกิดภายหลัง วิตก และ
รูปชีวิตินทรีย์ เป็นปัจจัยแก่กฐัตตารูปทั้งหลาย ด้วยอำนาจของอติปัจจัย.

[๔๑๕] ๒๕. อวิตกกถิการมัตตธรรม และอวิตกกถิการธรรม
เป็นปัจจัยแก่อวิตกกถิการมัตตธรรม และอวิตกกถิการธรรม ด้วย
อำนาจของอติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาตะ และ สหชาตะ รวมกับ ปุเรชาตะ
ที่เป็น สหชาตะ ได้แก่

ขั้น ๑ ที่เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรม และวิการ เป็นปัจจัยแก่ขั้น
๓ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย ด้วยอำนาจของอติปัจจัย ฯลฯ ขั้น ๒ และ
วิการ ฯลฯ.

ที่เป็น สหชาตะ รวมกับ ปุเรชาตะ ได้แก่

ขั้น ๑ ที่เป็นอวิตกกถิการมัตตธรรม และหทยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่
ขั้น ๓ และวิการ ด้วยอำนาจของอติปัจจัย ฯลฯ ขั้น ๒ และหทยวัตถุ ฯลฯ.

ที่เป็น สหชาตะ ได้แก่

ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

[๔๒๐] ๒๖. สวิตกกถิการธรรม และอวิตกกถิการมัตตธรรม
เป็นปัจจัยแก่สวิตกกถิการธรรม ด้วยอำนาจของอติปัจจัย

คือ ขั้น ๑ ที่เป็นสวิตกกถิการธรรม และวิตก เป็นปัจจัยแก่ขั้น
๓ ด้วยอำนาจของอติปัจจัย ฯลฯ ขั้น ๒ และวิตก ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

[๔๒๑] ๒๓. สวิตักกสวิจารธรรม และอวิตักกวิจาร์มัตต-
ธรรม เป็นปัจจัยแก่อวิตักกวิจาร์ธรรม ด้วยอำนาจของอติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาตะ และ ปังณาชาตะ

ที่เป็น สหชาตะ ได้แก่

ชั้นทั้งหลายที่เป็นสวิตักกสวิจารธรรมที่เกิดพร้อมกัน และวิตก เป็น
ปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย ด้วยอำนาจของอติปัจจัย.

ในปฏิสนธิขณะ ชั้นทั้งหลายที่เป็นสวิตักกสวิจารธรรม และวิตก
เป็นปัจจัยแก่กัฏฐตารูปทั้งหลาย ด้วยอำนาจของอติปัจจัย.

ที่เป็น ปังณาชาตะ ได้แก่

ชั้นทั้งหลายที่เป็นสวิตักกสวิจารธรรมที่เกิดภายหลัง และวิตก เป็น
ปัจจัยแก่กายนี้ ที่เกิดก่อน ด้วยอำนาจของอติปัจจัย.

[๔๒๒] ๒๔. สวิตักกสวิจารธรรม และอวิตักกวิจาร์มัตต-
ธรรม เป็นปัจจัยแก่อวิตักกสวิจารธรรม และอวิตักกวิจาร์ธรรม
ด้วยอำนาจของอติปัจจัย

คือ ชั้น ๑ ที่เป็นสวิตักกสวิจารธรรม และวิตก เป็นปัจจัยแก่ชั้น ๓
และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย ด้วยอำนาจของอติปัจจัย ฯลฯ ชั้น ๒ และวิตก
เป็นปัจจัยแก่ชั้น ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

[๔๒๓] ๒๕. สวิตกกสวิจารธรรม อวิตกกวิจรมัตตธรรม
และอวิตกกอวิจารณ์ธรรม เป็นปัจจัยแก่สวิตกกสวิจารธรรม ด้วย
อำนาจของอัติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาตะ และ สหชาตะ รวมกับ ปุเรชาตะ
ที่เป็น สหชาตะ รวมกับ ปุเรชาตะ ได้แก่
ชั้น ๑ ที่เป็นสวิตกกสวิจารธรรมที่เกิดพร้อมกัน วิตก และหทยวัตถุ
เป็นปัจจัยแก่ชั้น ๓ ด้วยอำนาจของอัติปัจจัย ฯลฯ

ที่เป็น สหชาตะ ได้แก่

ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

[๔๒๔] ๓๐. สวิตกกสวิจารธรรม อวิตกกวิจรมัตตธรรม
และอวิตกกอวิจารณ์ธรรม เป็นปัจจัยแก่อวิตกกอวิจารณ์ธรรม ด้วย
อำนาจของอัติปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ สหชาตะ, ปังณาชาตะ รวมกับ อาหาระ และรวมกับ
อินทริยะ

ที่เป็น สหชาตะ ได้แก่

ชั้นทั้งหลายที่เป็นสวิตกกสวิจารธรรมที่เกิดพร้อมกัน วิตก และมหา-
ภูตรูปทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย ด้วยอำนาจของอัติปัจจัย.

ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

ที่เป็น ปังณาชาตะ รวมกับ อาหาระ ได้แก่

ชั้นทั้งหลายที่เป็นสวิตกกสวิจารธรรมที่เกิดภายหลัง วิตก และกวฬิ-
การอาหารเป็นปัจจัยแก่กายนี้ ที่เกิดก่อน ด้วยอำนาจของอัติปัจจัย.

ที่เป็น ปังจาทะ รวมกับ อินทริยะ ได้แก่

ชั้นทั้งหลายที่เป็นสวิตักกสวิจารธรรมที่เกิดภายหลัง วิตก และรูป-
ชีวิตินทรีย์ เป็นปังจัยแก่กัฏตารูปทั้งหลาย ด้วยอำนาจของอัตติปังจัย.

๒๒. นัตติปังจัย

๒๓. วิตปังจัย

[๔๒๕] วิตักกสวิจารธรรม เป็นปังจัยแก่สวิตักกสวิจาร-
ธรรมด้วยอำนาจของนัตติปังจัย ฯลฯ เป็นปังจัยด้วยอำนาจของวิต-
ปังจัย.

นัตติปังจัย วิตปังจัย เหมือนกับ อนันตรปังจัย.

อวิตปังจัย เหมือนกับ อัตติปังจัย.

การนับจำนวนวาระในอนุโลม แห่งปัญหาวาระ

สุทธมุลกนัย

[๔๒๖] ในเหตุปังจัย มี ๑๑ วาระ ในอาร์มมณปังจัย มี ๒๑ วาระ
ในอริปติปังจัย มี ๒๓ วาระ ในอนันตรปังจัย มี ๒๕ วาระ ในสมนันตร-
ปังจัย มี ๒๕ วาระ ในสหชาติปังจัย มี ๓๐ วาระ ในอัญญมัญญปังจัย มี
๒๘ วาระ ในนิสสยปังจัย มี ๓๐ วาระ ในอุปนิสสยปังจัย มี ๒๕ วาระ
ในปุเรชาติปังจัย มี ๕ วาระ ในปังจาทปังจัย มี ๕ วาระ ในอาเสวน-
ปังจัย มี ๒๑ วาระ ในกัมมปังจัย มี ๑๑ วาระ ในวิปากปังจัย มี ๒๑ วาระ

ในอาหารปัจฉัย มี ๑๑ วาระ ในอินทริยปัจฉัย มี ๑๑ วาระ ในฌานปัจฉัย มี ๒๑ วาระ ในมคคปัจฉัย มี ๑๖ วาระ ในสัมปยุตตปัจฉัย มี ๑๑ วาระ ในวิปยุตตปัจฉัย มี ๙ วาระ ในอตติปัจฉัย มี ๓๐ วาระ ในนัตติปัจฉัย มี ๒๕ วาระ ในวิคตปัจฉัย มี ๒๕ วาระ ในอวิคตปัจฉัย มี ๓๐ วาระ.

ปัจฉัยขมฤณา เหมือนกับ กุสลดติกะ นั้นเทียว. การนับปัญหาวาระ ผู้มีปัญญาพึงกระทำอย่างนี้.

อนุโลม จบ

ปัจจนียัย

การยกปัจฉัยในปัจจนียะแห่งปัญหาวาระ

[๔๒๗] ๑. สวิตักกสวิจารธรรม เป็นปัจฉัยแก่สวิตักกสวิจารธรรม ด้วยอำนาจของอาร์มมณปัจฉัย, เป็นปัจฉัย ด้วยอำนาจของสหชาติปัจฉัย, เป็นปัจฉัย ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจฉัย เป็นปัจฉัย ด้วยอำนาจของกัมมปัจฉัย.

[๔๒๘] ๒. สวิตักกสวิจารธรรม เป็นปัจฉัยแก่อวิตักกวิจาร์มัตตธรรม ด้วยอำนาจของอาร์มมณปัจฉัย, เป็นปัจฉัย ด้วยอำนาจของสหชาติปัจฉัย, เป็นปัจฉัย ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจฉัย. เป็นปัจฉัย ด้วยอำนาจของกัมมปัจฉัย.

[๔๒๘] ๓. สวิตักกสวิจารธรรม เป็นปัจจัยแก่วิตักกสวิจารธรรม ด้วยอำนาจของอาร์มมณปัจจัย เป็นปัจจัย ด้วยอำนาจของสหชาติปัจจัย, เป็นปัจจัย ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย, เป็นปัจจัย ด้วยอำนาจของกัมมปัจจัย.

[๔๓๐] ๔. สวิตักกสวิจารธรรม เป็นปัจจัยแก่สวิตักกสวิจารธรรม และวิตักกสวิจารธรรม ด้วยอำนาจของสหชาติปัจจัย. เป็นปัจจัย ด้วยอำนาจของกัมมปัจจัย.

[๔๓๑] ๕. สวิตักกสวิจารธรรม เป็นปัจจัยแก่วิตักกวิจารมัตตธรรม และวิตักกสวิจารธรรม ด้วยอำนาจของสหชาติปัจจัย, เป็นปัจจัย ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย, เป็นปัจจัย ด้วยอำนาจของกัมมปัจจัย.

[๔๓๒] ๖. สวิตักกสวิจารธรรม เป็นปัจจัยแก่สวิตักกสวิจารธรรม และวิตักกวิจารมัตตธรรม ด้วยอำนาจของอาร์มมณปัจจัย. เป็นปัจจัย ด้วยอำนาจของสหชาติปัจจัย, เป็นปัจจัย ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย, เป็นปัจจัย ด้วยอำนาจของกัมมปัจจัย.

[๔๓๓] ๗. สวิตักกสวิจารธรรม เป็นปัจจัยแก่สวิตักกสวิจารธรรม วิตักกวิจารมัตตธรรม และวิตักกสวิจารธรรม ด้วยอำนาจของสหชาติปัจจัย, เป็นปัจจัย ด้วยอำนาจของกัมมปัจจัย.

[๔๓๔] ๘. อวิตกกถิการมัตตชรรร เป็นปัจจยแกอวิตกก-
วิการมัตตชรรร ด้วยอำนาจของอารัมมณปัจจย, เป็นปัจจย ด้วยอำนาจ
ของสหชาตปัจจย, เป็นปัจจย ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจย, เป็นปัจจย
ด้วยอำนาจของกัมมปัจจย.

[๔๓๕] ๙. อวิตกกถิการมัตตชรรร เป็นปัจจยแกสวิตกกถิ-
การชรรร ด้วยอำนาจของอารัมมณปัจจย เป็นปัจจย ด้วยอำนาจของ
สหชาตปัจจย เป็นปัจจย ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจย.

[๔๓๖] ๑๐. อวิตกกถิการมัตตชรรร เป็นปัจจยแกอวิตกกถิ-
การชรรร ด้วยอำนาจของอารัมมณปัจจย, เป็นปัจจย ด้วยอำนาจของ
สหชาตปัจจย, เป็นปัจจย ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจย เป็นปัจจย
ด้วยอำนาจของปัจจนาชาตปัจจย, เป็นปัจจย ด้วยอำนาจของกัมมปัจจย.

[๔๓๗] ๑๑. อวิตกกถิการมัตตชรรร เป็นปัจจยแกสวิตกก-
ถิการชรรร และอวิตกกถิการชรรร ด้วยอำนาจของสหชาตปัจจย.

[๔๓๘] ๑๒. อวิตกกถิการมัตตชรรร เป็นปัจจยแกอวิตกก-
วิการมัตตชรรร และอวิตกกถิการชรรร ด้วยอำนาจของสหชาต-
ปัจจย, เป็นปัจจย ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจย, เป็นปัจจย ด้วย
อำนาจของกัมมปัจจย.

[๔๓๙] ๑๓. อวิตกกถิการมัตถกรรม เป็นปัจจัยแก่สวิตกก-
ถิการกรรม และอวิตกกถิการมัตถกรรม ด้วยอำนาจของอาร์มมณ-
ปัจจัย, เป็นปัจจัย ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย.

[๔๔๐] ๑๔. อวิตกกถิการกรรม เป็นปัจจัยแก่อวิตกกถิการ
กรรม ด้วยอำนาจของอาร์มมณปัจจัย เป็นปัจจัย ด้วยอำนาจของ
สหชาติปัจจัย, เป็นปัจจัย ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย, เป็นปัจจัย
ด้วยอำนาจของปุเรชาติปัจจัย เป็นปัจจัย ด้วยอำนาจของปัจฉาชาติ-
ปัจจัย, เป็นปัจจัย ด้วยอำนาจของกัมมปัจจัย, เป็นปัจจัย ด้วยอำนาจ
ของอาหารปัจจัย, เป็นปัจจัย ด้วยอำนาจของอินทริยปัจจัย.

[๔๔๑] ๑๕. อวิตกกถิการกรรม เป็นปัจจัยแก่สวิตกกถิการ-
กรรม ด้วยอำนาจของอาร์มมณปัจจัย, เป็นปัจจัย ด้วยอำนาจของ
สหชาติปัจจัย, เป็นปัจจัย ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย, เป็นปัจจัย
ด้วยอำนาจของปุเรชาติปัจจัย.

[๔๔๒] ๑๖. อวิตกกถิการกรรม เป็นปัจจัยแก่อวิตกกถิการ-
มัตถกรรม ด้วยอำนาจของอาร์มมณปัจจัย เป็นปัจจัย ด้วยอำนาจของ
สหชาติปัจจัย เป็นปัจจัย ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย, เป็นปัจจัย
ด้วยอำนาจของปุเรชาติปัจจัย.

[๔๔๓] ๑๗. อวิตกกถาวิจารณ์ เป็นปัจจัยแก่อวิตกกถาวิจารณ์ัตถกรรม และอวิตกกถาวิจารณ์ ด้วยอำนาจของอาร์มณปัจจัย, เป็นปัจจัย ด้วยอำนาจของสหชาติปัจจัย, เป็นปัจจัย ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย, เป็นปัจจัย ด้วยอำนาจของปุเรชาติปัจจัย.

[๔๔๔] ๑๘. อวิตกกถาวิจารณ์ เป็นปัจจัยแก่อวิตกกถาวิจารณ์ัตถกรรม และอวิตกกถาวิจารณ์ัตถกรรม ด้วยอำนาจของอาร์มณปัจจัย, เป็นปัจจัย ด้วยอำนาจของสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัย ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัย ด้วยอำนาจของปุเรชาติปัจจัย.

[๔๔๕] ๑๙. อวิตกกถาวิจารณ์ และอวิตกกถาวิจารณ์ เป็นปัจจัยแก่อวิตกกถาวิจารณ์ัตถกรรม ฯลฯ

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ และ สหชาติ รวมกับ ปุเรชาติ

[๔๔๖] ๒๐. อวิตกกถาวิจารณ์ และอวิตกกถาวิจารณ์ เป็นปัจจัยแก่อวิตกกถาวิจารณ์ัตถกรรม ฯลฯ

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ และ สหชาติ รวมกับ ปุเรชาติ

[๔๔๗] ๒๑. อวิตกกถาวิจารณ์ และอวิตกกถาวิจารณ์ เป็นปัจจัยแก่อวิตกกถาวิจารณ์ัตถกรรม ฯลฯ

มี ๓ อย่าง คือ สหชาตะ, ปังจชาตะ รวมกับ อาหาระ และ
รวมกับ อินทริยะ

[๔๔๘] ๒๒. สวิตักกสวิจารธรรม และอวิตักกสวิจารธรรม
เป็นปัจฉัยแก่สวิตักกสวิจารธรรม และอวิตักกสวิจารมัตตธรรม ฯลฯ

มี ๒ อย่าง คือ สหชาตะ และ สหชาตะ รวมกับ ปุเรชาตะ

[๔๔๙] ๒๓. อวิตักกสวิจารมัตตธรรม และอวิตักกสวิจารธรรม
เป็นปัจฉัยแก่สวิตักกสวิจารธรรม ด้วยอำนาจของอาร์มมณปัจฉัย, เป็น
ปัจฉัย ด้วยอำนาจของสหชาตปัจฉัย, เป็นปัจฉัย ด้วยอำนาจของอุป-
นิสสยปัจฉัย, เป็นปัจฉัย ด้วยอำนาจของปุเรชาตปัจฉัย.

[๔๕๐] ๒๔. อวิตักกสวิจารมัตตธรรม และอวิตักกสวิจารธรรม
เป็นปัจฉัยแก่อวิตักกสวิจารมัตตธรรม ด้วยอำนาจของอาร์มมณปัจฉัย
เป็นปัจฉัย ด้วยอำนาจของสหชาตปัจฉัย, ปุเรชาตปัจฉัย ด้วยอำนาจของ
อุปนิสสยปัจฉัย, เป็นปัจฉัย ด้วยอำนาจของปุเรชาตปัจฉัย.

[๔๕๐] ๒๕. อวิตักกสวิจารมัตตธรรม และอวิตักกสวิจารธรรม
เป็นปัจฉัยแก่อวิตักกสวิจารธรรม ด้วยอำนาจของอาร์มมณปัจฉัย, เป็น
ปัจฉัย ด้วยอำนาจของสหชาตปัจฉัย เป็นปัจฉัย ด้วยอำนาจของอุป-
นิสสยปัจฉัย, เป็นปัจฉัย ด้วยอำนาจของปุเรชาตปัจฉัย เป็นปัจฉัย ด้วย

อำนาจของปัจฉาชาติปัจจัย, เป็นปัจจัย ด้วยอำนาจของอาหารปัจจัย,
เป็นปัจจัย ด้วยอำนาจของอินทริยปัจจัย.

[๔๕๒] ๒๖. อวิตักกวิจารณ์ัตตธรรม และอวิตักกวิจารณ์ธรรม
เป็นปัจจัยแก่อวิตักกวิจารณ์ัตตธรรม และอวิตักกวิจารณ์ธรรม ด้วย
อำนาจของสหชาติปัจจัย, เป็นปัจจัย ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย,
เป็นปัจจัย ด้วยอำนาจของปุเรชาติปัจจัย.

[๔๕๓] ๒๗. อวิตักกวิจารณ์ัตตธรรม และอวิตักกวิจารณ์ธรรม
เป็นปัจจัยแก่วิตักกวิจารณ์ธรรม และอวิตักกวิจารณ์ัตตธรรม ด้วย
อำนาจของอาร์म्मณปัจจัย, เป็นปัจจัย ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย

[๔๕๔] ๒๘. สวิตักกวิจารณ์ธรรม และอวิตักกวิจารณ์ัตต-
ธรรม เป็นปัจจัยแก่วิตักกวิจารณ์ธรรม ด้วยอำนาจของอาร์म्मณ-
ปัจจัย, เป็นปัจจัยด้วยอำนาจของสหชาติปัจจัย, เป็นปัจจัย ด้วยอำนาจ
ของอุปนิสสยปัจจัย.

[๔๕๕] ๒๙. สวิตักกวิจารณ์ธรรม และอวิตักกวิจารณ์ัตต-
ธรรม เป็นปัจจัยแก่อวิตักกวิจารณ์ัตตธรรม ด้วยอำนาจของอาร์म्मณ-
ปัจจัย เป็นปัจจัย ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย.

[๔๕๖] ๓๐. สวิตักกสวิจารธรรม และอวิตักกวิจาร์มัตตธรรม เป็นปัจฉัยแก่อวิตักกวิจาร์ธรรม ด้วยอำนาจของอาร์มมณปัจฉัย เป็นปัจฉัย ด้วยอำนาจของสหชาติปัจฉัย, เป็นปัจฉัย ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจฉัย. เป็นปัจฉัย ด้วยอำนาจของปัจฉชาติปัจฉัย.

[๔๕๗] ๓๑. สวิตักกสวิจารธรรม และอวิตักกวิจาร์มัตตธรรม เป็นปัจฉัย แก่สวิตักกสวิจารธรรม และอวิตักกวิจาร์ธรรม ด้วยอำนาจของสหชาติปัจฉัย.

[๔๕๘] ๓๒. สวิตักกสวิจารธรรม และอวิตักกวิจาร์มัตต-
ธรรม เป็นปัจฉัยแก่อวิตักกวิจาร์มัตตธรรม และอวิตักกวิจาร์ธรรม
ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจฉัย.

[๔๕๙] ๓๓. สวิตักกสวิจารธรรม และอวิตักกวิจาร์มัตตธรรม เป็นปัจฉัย แก่สวิตักกสวิจารธรรม และอวิตักกวิจาร์มัตตธรรม ด้วยอำนาจของอาร์มมณปัจฉัย. เป็นปัจฉัย ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจฉัย.

[๔๖๐] ๓๔. สวิตักกสวิจารธรรม อวิตักกวิจาร์มัตตธรรม และอวิตักกวิจาร์ธรรม เป็นปัจฉัยแก่สวิตักกสวิจารธรรม ฯลฯ

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ และ สหชาติ รวมกับ ปุเรชาติ

[๔๖๑] ๓๕. สวิตักกสวิจารธรรม อวิตักกวิจาร์มัตตธรรม
และอวิตักกอวิจารณ์ธรรม เป็นปัจจัยแก่อวิตักกอวิจารณ์ธรรม ฯลฯ

มี ๓ อย่าง คือ สหชาตะ, ปัจฉาชาตะ รวมกับ อาหาระ และ
รวมกับ อินทริยะ

ปัจจนียามาทิกา จบ

การนับจำนวนวาระในปัจจนียะ

[๔๖๒] ในนเหตุปัจจัย มี ๓๕ วาระ ในนอารัมมณปัจจัย มี ๓๕
วาระ ในนอธิปติปัจจัย มี ๓๕ วาระ ในนอนันตรปัจจัย มี ๓๕ วาระ ใน
นสมนันตรปัจจัย มี 6 วาระ ในนสหชาตปัจจัย มี ๒๕ วาระ ในนอัญญ-
มัญญปัจจัย มี ๒๕ วาระ ในนนิสสยปัจจัย มี ๒๕ วาระ ในนอุปนิสสยปัจจัย
มี ๓๔ วาระ ในนปุเรชาตปัจจัย มี ๓๕ วาระ ในนปัจฉาชาตปัจจัย ๓๕ วาระ
ในนอาเสวนปัจจัย มี ๓๕ วาระ ในนกัมมปัจจัย มี ๓๕ วาระ ในนวิปากปัจจัย
มี ๓๕ วาระ ในนอาหารปัจจัย มี ๓๕ วาระ ในนอินทริยปัจจัย มี ๓๕ วาระ
ในนฉานปัจจัย มี ๓๕ วาระ ในนมคคปัจจัย มี ๓๕ วาระ ในนสัมปยุตต-
ปัจจัย มี ๒๕ วาระ ในนวิปปยุตตปัจจัย มี ๒๗ วาระ ในนโธตติปัจจัย มี ๒๗-
วาระ ในนโนตติปัจจัย มี ๓๕ วาระ ในนโนวิคตปัจจัย มี ๓๕ วาระ ในนโน-
อวิคตปัจจัย มี ๒๗ วาระ.

ผู้มีปัญญา เมื่อจะนับปัจจนียะ พึงนับตามบทเหล่านี้.

ปัจจนียะ จบ

อนุโลมปัจจนียะ

การนับจำนวนวาระในอนุโลมปัจจนียะ

[๔๖๓] เพราะเหตุปัจจย ในอารัมมณปัจจย มี ๑๑ วาระ... ในนอธิปติปัจจย มี ๑๑ วาระ ในอนันตรปัจจย มี ๑๑ วาระ ในสมนันตร-
ปัจจย มี ๑๑ วาระ ในอัญญัญญุปัจจย มี ๓ วาระ ในอุปนิสสยปัจจย
มี ๑๑ วาระ ในปุเรชาตปัจจย มี ๑๑ วาระ ในปัจจชาติปัจจย มี ๑๑
วาระ ในอาเสวนปัจจย มี ๑๑ วาระ ในกัมมปัจจย มี ๑๑ วาระ ในวิปาก-
ปัจจย มี ๑๑ วาระ ในอาหารปัจจย มี ๑๑ วาระ ในอินทริยปัจจย มี ๑๑ วาระ
ในนฉานปัจจย มี ๑๑ วาระ ในมคคปัจจย มี ๑๑ วาระ ในสัมปยุตตปัจจย
มี ๓ วาระ ในวิปยุตตปัจจย มี ๗ วาระ ในโนนัตถิปัจจย มี ๑๑ วาระ ใน
โนวิกตปัจจย มี ๑๑ วาระ.

การนับจำนวนวาระในอนุโลมปัจจนียะ พึงนับโดยเหตุนี้.

อนุโลมปัจจนียะ จบ

ปัจจนียานุโลมหนัย

การนับจำนวนวาระในปัจจนียานุโลม

[๔๖๔] เพราะนเหตุปัจจย ในอารัมมณปัจจย มี ๒๑ วาระ... ใน
อธิปติปัจจย มี ๒๓ วาระ ในอนันตรปัจจย มี ๒๕ วาระ ในสมนันตรปัจจย
มี ๒๕ วาระ ในสหชาตปัจจย มี ๓๐ วาระ ในอัญญมัญญุปัจจย มี ๒๘ วาระ
ในนิสสยปัจจย มี ๓๐ วาระ ในอุปนิสสยปัจจย มี ๒๕ วาระ ในปุเรชาต-

ปัจจย มี ๕ วาระ ในปัจจชาติปัจจย มี ๕ วาระ ในอาเสวนปัจจย มี ๒๑
วาระ ในกัมมปัจจย มี ๑๑ วาระ ในวิปากปัจจย มี ๒๑ วาระ ในอาหารปัจจย
มี ๑๑ วาระ ในอินทริยปัจจย มี ๑๑ วาระ ในฌานปัจจย มี ๒๑ วาระ ใน
มัคคปัจจย มี ๑๖ วาระ ในสัมปยุตตปัจจย มี ๑๑ วาระ ในวิปยุตตปัจจย
มี ๕ วาระ ในอัติปัจจย มี ๓๐ วาระ ในนัตติปัจจย มี ๒๕ วาระ ในวิคต-
ปัจจย มี ๒๕ วาระ ในอวิคตปัจจย มี ๓๐ วาระ.

ปัจจนียานุโลม พึงแจก โดยเหตุนี้.

ปัจจนียานุโลม จบ

วิตักกติกะที่ ๖ จบ

อรรถกถาวิตักกติกะ

ใน วิตักกติกะ คำว่า ยถากัมมุปลคณาสุส ปริกมม ได้แก่
บริกรรมแห่งทิพยจักขุญาณนั่นเอง เป็นบริกรรมเพื่อให้ยถากัมมุปลคณานั้น
เกิดขึ้น ก็คำนี้ตรัสหมายบริกรรมในเวลาใช้ญาณที่เกิดขึ้นแล้ว. คำที่เหลือใน
อธิการนี้ท่านอธิบายไปตามบาลีนั่นเอง.

อรรถกถาวิตักกติกะ จบ

๗. ปิตติกะ

ปฏิจวาระ

อนุโลมณัย

[๔๖๕] ๑. ปิติสหคตธรรม อาศัยปิติสหคตธรรม เกิดขึ้น

เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นปิติสหคตธรรม, ชั้น ๑ อาศัยชั้น ๓, ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๒.

ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นปิติสหคตธรรม ฯลฯ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๒.

๒. สุขสหคตธรรม อาศัยปิติสหคตธรรม เกิดขึ้น

เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ ที่เป็นสุขสหคตธรรม อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นปิติสหคตธรรม ฯลฯ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๒.

ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๓ ที่เป็นสุขสหคตธรรม อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นปิติสหคตธรรม ฯลฯ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๒.

๓. ปิติสหคตธรรม และสุขสหคตธรรม อาศัยปิติสหคตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ ที่เป็นปิติสหคตธรรม และสุขสหคตธรรม อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นปิติสหคตธรรม ฯลฯ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๒.

ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๓ ที่เป็นปีติสหคตธรรม และสุขสหคตธรรม
อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นปีติสหคตธรรม ฯลฯ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๒.

[๔๖๖] ๔. สุขสหคตธรรม อาศัยสุขสหคตธรรม เกิดขึ้น

เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นสุขสหคตธรรม, ชั้น อาศัย
ชั้น ๒.

ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นสุขสหคตธรรม ชั้น ๑
อาศัยชั้น ๒.

๕. ปีติสหคตธรรม อาศัยสุขสหคตธรรม เกิดขึ้น

เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ ที่เป็นปีติสหคตธรรม อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นสุขสหค-
ตธรรม ฯลฯ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๒.

ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๓ ที่เป็นปีติสหคตธรรม อาศัยชั้น ๑ ที่เป็น
สุขสหคตธรรม ฯลฯ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๒.

๖. ปีติสหคตธรรม และสุขสหคตธรรม อาศัยสุข-
สหคตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๒ ที่เป็นปีติสหคตธรรม และสุขสหคตธรรม อาศัยชั้น
๑ ที่เป็นสุขสหคตธรรม, ชั้น ๑ อาศัยชั้น ๒.

๑. องค์ธรรมของสุขสหคตธรรม ได้แก่ สุขสหคตจิต ๖๑ เจ. ๔๖. (เวทนาชั้น) เพราะ
ฉะนั้น จึงแสดงได้เพียงนามชั้น ๑ อาศัยกันเท่านั้น

ในปฏิสนธิขณะ ชั้นที่ ๒ ที่เป็นปีติสหคตธรรม และสุขสหคตธรรม
อาศัยชั้นที่ ๑ ที่เป็นสุขสหคตธรรม, ชั้นที่ ๑ อาศัยชั้นที่ ๒.

[๔๖๗] ๗. อุเบกขาสหคตธรรม อาศัยอุเบกขาสหคตธรรม
เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้นที่ ๒ อาศัยชั้นที่ ๑ ที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม, ชั้นที่ ๑ อาศัย
ชั้นที่ ๒.

ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

[๔๖๘] ๘. ปีติสหคตธรรม อาศัยปีติสหคตธรรม และสุข-
สหคตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้นที่ ๓ ที่เป็นปีติสหคตธรรม อาศัยชั้นที่ ๑ ที่เป็นปีติสหคต-
ธรรม และสุขสหคตธรรม ฯลฯ ชั้นที่ ๒ อาศัยชั้นที่ ๒.

ในปฏิสนธิขณะ ชั้นที่ ๓ ที่เป็นปีติสหคตธรรม อาศัยชั้นที่ ๑ ที่เป็น
ปีติสหคตธรรม และสุขสหคตธรรม ฯลฯ ชั้นที่ ๒ อาศัยชั้นที่ ๒.

๙. สุขสหคตธรรม อาศัยปีติสหคตธรรม และสุข-
สหคตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้นที่ ๒ ที่เป็นสุขสหคตธรรม อาศัยชั้นที่ ๑ ที่เป็นปีติสหคต-
ธรรมและสุขสหคตธรรม, ชั้นที่ ๑ อาศัยชั้นที่ ๒.

ในปฏิสนธิขณะ ชั้นที่ ๒ ที่เป็นสุขสหคตธรรม อาศัยชั้นที่ ๑ ที่เป็น
ปีติสหคตธรรม และสุขสหคตธรรม, ชั้นที่ ๑ อาศัยชั้นที่ ๒.

๑๐. ปิติสหคตธรรม และสุขสหคตธรรม อาศัยปีติ-

สหคตธรรม และสุขสหคตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๒ ที่เป็นปีติสหคตธรรม และสุขสหคตธรรม อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นปีติสหคตธรรม และสุขสหคตธรรม, ชั้น ๑ อาศัยชั้น ๒.

ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๒ ที่เป็นปีติสหคตธรรม และสุขสหคตธรรม อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นปีติสหคตธรรม และสุขสหคตธรรม, ชั้น ๑ อาศัยชั้น ๒.

เหตุปัจจัย จบ

[๔๖๕] ปิติสหคตธรรม อาศัยปีติสหคตธรรม เกิดขึ้น เพราะ อารัมมณปัจจัย, เพราะอธิปัตปัจจัย ในปฏิสนธิขณะ ไม่มี.

เพราะ อนันตรปัจจัย เพราะ สมันตรปัจจัย เพราะ สหชาติปัจจัย เพราะ อัญญมัญญปัจจัย เพราะ นิสสยปัจจัย เพราะ อุปนิสสยปัจจัย เพราะ ปุเรชาติปัจจัย ในปุเรชาติปัจจัย ในปฏิสนธิขณะ ไม่มี.

เพราะ อาเสวนปัจจัย ในอาเสวนปัจจัย วิบาก ไม่มี. เพราะ กัมมปัจจัย เพราะ วิปากปัจจัย เพราะ อาหารปัจจัย เพราะ ฯลฯ เพราะ อินทริยปัจจัย เพราะ ฌานปัจจัย เพราะ มัคคปัจจัย เพราะ สัมปยุตตปัจจัย เพราะ วิปยุตตปัจจัย เพราะ อตถิปัจจัย เพราะ นัตถิปัจจัย เพราะ วิคตปัจจัย เพราะ อวิคตปัจจัย.

มาติกา จบ

๑. ตั้งแต่อารัมมณปัจจัย ถึง อวิคตปัจจัย แต่ละปัจจัย มี ๑๐ วาระ.

การนับจำนวนวาระในอนุโลมัยแห่งปฏิจวาระ

สุทธมูลกนัย

[๔๗๐] ในเหตุปัจจัย มี ๑๐ วาระ ในอาร์มมณปัจจัย มี ๑๐ วาระ ในอธิปัตติปัจจัย มี ๑๐ วาระ ในอนันตรปัจจัย มี ๑๐ วาระ ในสมนันตรปัจจัย มี ๑๐ วาระ ในสหชาติปัจจัย มี ๑๐ วาระ ในอัญญมัญญปัจจัย มี ๑๐ วาระ ในนิสสยปัจจัย มี ๑๐ วาระ ในอุปนิสสยปัจจัย มี ๑๐ วาระ ในปุเรชาติปัจจัย มี ๑๐ วาระ ในอาเสวนปัจจัย มี ๑๐ วาระ ในกัมมปัจจัย มี ๑๐ วาระ ในวิปากปัจจัย มี ๑๐ วาระ ในอาหารปัจจัย มี ๑๐ วาระ ในอินทริยปัจจัย มี ๑๐ วาระ ในฌานปัจจัย มี ๑๐ วาระ ในมัคคปัจจัย มี ๑๐ วาระ ในสัม-
ปยุตตปัจจัย มี ๑๐ วาระ ในวิปยุตตปัจจัย มี ๑๐ วาระ ในอตฺถิปัจจัย มี ๑๐ วาระ ในนตฺถิปัจจัย มี ๑๐ วาระ ในวิคตปัจจัย มี ๑๐ วาระ ในอวิคต-
ปัจจัย ทั้งหมด มีปัจจัยละ ๑๐ วาระ.

การนับอนุโลม พึงนับอย่างนี้.

อนุโลม จบ

ปัจจนียนัย

นเหตุปัจจัย

[๔๗๑] ๑. ปีติสหคตธรรม อาศัยปีติสหคตธรรม เกิดขึ้น

เพราะนเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๑ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นปีติสหคตธรรม ซึ่งเป็นเหตุกะ
๑๗๑ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๒ ๑๗๑

๒. สุขสหคตธรรม อาศัยปีติสหคตธรรม เกิดขึ้น

เพราะนเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ ที่เป็นสุขสหคตธรรม อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นปีติสหคตธรรม ซึ่งเป็นเหตุกะ ฯลฯ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๒.

๓. ปีติสหคตธรรม และสุขสหคตธรรม อาศัยปีติ

สหคตธรรม เกิดขึ้นเพราะนเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ ที่เป็นปีติสหคตธรรม และสุขสหคตธรรม อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นปีติสหคตธรรม ซึ่งเป็นเหตุกะ ฯลฯ ชั้น ๒ อาศัย ๒.

[๔๗๒] ๔. สุขสหคตธรรม อาศัยสุขสหคตธรรม เกิดขึ้น

เพราะนเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นสุขสหคตธรรม ซึ่งเป็นเหตุกะ, ชั้น ๑ อาศัยชั้น ๒.

๕. ปีติสหคตธรรม อาศัยสุขสหคตธรรม เกิดขึ้น

เพราะนเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ ที่เป็นปีติสหคตธรรม อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นสุขสหคตธรรม ซึ่งเป็นเหตุกะ ฯลฯ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๒.

๖. ปีติสหคตธรรม และสุขสหคตธรรม อาศัยสุข-

สหคตธรรม เกิดขึ้น เพราะนเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๒ ที่เป็นปีติสหคตธรรม และสุขสหคตธรรม อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นสุขสหคตธรรม ซึ่งเป็นเหตุกะ, ชั้น ๑ อาศัยชั้น ๒.

[๔๗๓] ๗. อุเบกขาสหคตธรรม อาศัยอุเบกขาสหคตธรรม
เกิดขึ้น เพราะนเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม ซึ่งเป็นเหตุกะ
ชั้น ๑ อาศัยชั้น ๒.

ในเหตุกปฏิสนธิขณะ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอุเบกขาสหค-
ตธรรม ชั้น ๑ อาศัยชั้น ๒.

โมหะ ที่สหคตด้วยวิจิณณา ที่สหคตด้วยอุทัจจะ อาศัยชั้น
ทั้งหลาย ที่สหคตด้วยวิจิณณา ที่สหคตด้วยอุทัจจะ.

[๔๗๔] ๘. ปีติสหคตธรรม อาศัยปีติสหคตธรรม และสุข-
สหคตธรรม เกิดขึ้น เพราะนเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ ที่เป็นปีติสหคตธรรม อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นปีติสหคต-
ธรรม และสุขสหคตธรรม ซึ่งเป็นเหตุกะ ฯลฯ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๒.

๙. สุขสหคตธรรม อาศัยปีติสหคตธรรม และสุข-
สหคตธรรม เกิดขึ้น เพราะนเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๒ ที่เป็นสุขสหคตธรรม อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นปีติสหคตธรรม
และสุขสหคตธรรม ซึ่งเป็นเหตุกะ, ชั้น ๑ อาศัยชั้น ๒.

๑๐. ปีติสหคตธรรม และสุขสหคตธรรม อาศัยปีติ-
สหคตธรรม และสุขสหคตธรรม เกิดขึ้น เพราะนเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๒ ที่เป็นปีติสหคตธรรม และสุขสหคตธรรม อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นปีติสหคตธรรม และสุขสหคตธรรม ซึ่งเป็นเหตุกะ, ชั้น ๑ อาศัย ชั้น ๒.

[๔๗๕] ๑. ปีติสหคตธรรม อาศัยปีติสหคตธรรม เกิดขึ้น เพราะนอริปัตติปัจจัย

นอริปัตติปัจจัย ในปฏิสนธิขณะ ฟังใส่ให้เต็ม.

เพราะนปุเรชาติปัจจัย ฟังกำหนดว่า ในรูปและในปฏิสนธิขณะ ด้วย.

ฯลฯ เพราะนปัจฉาชาติปัจจัย เพราะนอาเสวนปัจจัย

นกัมมปัจจัย

๑. ปีติสหคตธรรม อาศัยปีติสหคตธรรม เกิดขึ้น เพราะน- กัมมปัจจัย

คือ เจตนาที่เป็นปีติสหคตธรรม อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นปีติสหคต- ธรรม.

๒. สุขสหคตธรรม อาศัยปีติสหคตธรรม เกิดขึ้น เพราะน- กัมมปัจจัย.

คือ เจตนาที่เป็นสุขสหคตธรรม อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นปีติสหคต- ธรรม.

วาระทั้ง ๑๐ ฟังให้พิสดารโดยเหตุนี้.

ปีติสหคตธรรม อาศัยปีติสหคตธรรม เกิดขึ้น เพราะ นวิปากปัจจัย ฯลฯ

พึงใส่ให้เต็ม, ปฏิสนธิไม่มี.

นถนบัจจย

[๔๗๖] ๑. สุขสทคตธรรม อาศัยสุขสทคตธรรม เกิดขึ้น

เพราะนถนบัจจย

คือ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๑ ที่สทคตด้วยกายวิญญาน ที่เป็นสุขสทคต-
ธรรม, ชั้น ๑ อาศัยชั้น ๒.

[๔๗๗] ๒. อุเบกขาสทคตธรรม อาศัยอุเบกขาสทคตธรรม

เกิดขึ้น เพราะนถนบัจจย

คือ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๑ ที่สทคตด้วยจตุวิญญาน, ชั้น ๑ อาศัย
ชั้น ๒.

เพราะนถคคัจจย เหมือนกับ เพราะนเหตุัจจย โมหะไม่มี.

เพราะนวิปยุตตัจจย. อรูปปัญหาเท่านั้น พึงใส่ให้เต็ม.

การนับจำนวนวาระในปัจจนียะ

[๔๗๘] ในนเหตุัจจย มี ๑๐ วาระ ในนอธิปติัจจย มี ๑๐ วาระ
ในนปุเรชาติัจจย มี ๑๐ วาระ ในนปัจฉาชาติัจจย มี ๑๐ วาระ ในน-
อเสวนัจจย มี ๑๐ วาระ ในนถัมมัจจย มี ๑๐ วาระ ในนวิปากัจจย มี
๑๐ วาระ ในนถนบัจจย มี ๒ วาระ ในนถคคัจจย มี ๑๐ วาระ ในนวิปยุตต-
ัจจย มี ๑๐ วาระ.

ปัจจนียะ พึงกระทำให้บริบูรณ์.

ปัจจนียะ จบ

อนุโลมปัจจนีนิย

การนับจำนวนวาระในอนุโลมปัจจนีนิย

[๔๗๕] เพราะเหตุปัจจย ในนอชปติปัจจย มี ๑๐ วาระ...ในน
ปุเรชาตปัจจย มี ๑๐ วาระ ในนปัจจชาตปัจจย มี ๑๐ วาระ ในนอาเสวน-
ปัจจย มี ๑๐ วาระ ในนกัมมปัจจย มี ๑๐ วาระ ในนวิปากปัจจย มี ๑๐
วาระ ในนวิปยุตตปัจจย มี ๑๐ วาระ.

อนุโลมปัจจนีนิยะ พึงนับโดยพิสดาร.

อนุโลมปัจจนีนิยะ จบ

ปัจจนีนิยานุโลมนิย

การนับจำนวนวาระในปัจจนีนิยานุโลม

[๔๗๖] เพราะเหตุปัจจย ในอาร์มมณปัจจย มี ๑๐ วาระ...ใน
อนันตรปัจจย มี ๑๐ วาระ ในสมนันตรปัจจย มี ๑๐ วาระ ในสหชาตปัจจย
มี ๑๐ วาระ ในอัญญมัญญปัจจย มี ๑๐ วาระ ในนีสสยปัจจย มี ๑๐ วาระ
ในอุปนิสสยปัจจย มี ๑๐ วาระ ในปุเรชาตปัจจย มี ๑๐ วาระ ในอาเสวนปัจจย
มี ๑๐ วาระ ในกัมมปัจจย มี ๑๐ วาระ ในวิปากปัจจย มี ๑๐ วาระ ใน
อาหารปัจจย มี ๑๐ วาระ ในอินทริยปัจจย มี ๑๐ วาระ ในฌานปัจจย
มี ๑๐ วาระ ในมัคคปัจจย มี ๑๐ วาระ ในสัมปยุตตปัจจย มี ๑๐ วาระ
ในวิปยุตตปัจจย มี ๑๐ วาระ ในอัติปัจจย มี ๑๐ วาระ ในนัตติปัจจย
มี ๑๐ วาระ ในวิกตปัจจย มี ๑๐ วาระ ในอวิกตปัจจย มี ๑๐ วาระ.

ปัจจนีนิยานุโลม จบ

ปฏิจวาระ จบ

สหชาตวาระกัตี ปัจจยวาระกัตี นีสสยวาระกัตี สังกัฏฐวาระกัตี
สัมปยุตตวาระกัตี เหมือนกับ ปฏิจวาระ.

ปัญหาวาระ

อนุโลมน์ย

๑. เหตุปัจจัย

[๔๘๑] ๑. ปิติสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่ปิติสหคตธรรม

ด้วยอำนาจของเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นปิติสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขั้นทั้งหลาย ด้วยอำนาจของเหตุปัจจัย

ในปฏิสนธิขณะ เหตุทั้งหลายที่เป็นปิติสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขั้นทั้งหลาย ด้วยอำนาจของเหตุปัจจัย.

[๔๘๒] ๒. ปิติสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่สุขสหคตธรรม

ด้วยอำนาจของเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นปิติสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขั้นทั้งหลายที่เป็นสุขสหคตธรรม ด้วยอำนาจของเหตุปัจจัย.

ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

[๔๘๓] ๓. ปิติสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่ปิติสหคตธรรม

และสุขสหคตธรรม ด้วยอำนาจของเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นปิติสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขั้นทั้งหลายที่เป็นปิติสหคตธรรม และสุขสหคตธรรม ด้วยอำนาจของเหตุปัจจัย.

ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

[๔๘๔] ๔. สุขสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่สุขสหคตธรรม ฯลฯ

๕. ฯลฯ เป็นปัจจัยแก่ปีติสหคตธรรม ฯลฯ

๖. ฯลฯ เป็นปัจจัยแก่ปีติสหคตธรรม และสุขสหคต-
ธรรม ฯลฯ

ในสุขมฺหุละ มี ๓ นัย.

[๔๘๕] ๗. อุเบกขาสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่อุเบกขาสหคต-
ธรรม ด้วยอำนาจของเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตต-
ชั้นทั้งหลาย ด้วยอำนาจของเหตุปัจจัย.

ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

[๔๘๖] ๘. ปีติสหคตธรรม และสุขสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่
ปีติสหคตธรรม ฯลฯ

๙. ฯลฯ เป็นปัจจัยแก่สุขสหคตธรรม ฯลฯ

๑๐. ฯลฯ เป็นปัจจัยแก่ปีติสหคตธรรม และสุขสหคต-
ธรรม ด้วยอำนาจของเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นปีติสหคตธรรม และสุขสหคตธรรม เป็น
ปัจจัยแก่สัมปยุตตชั้นทั้งหลายที่เป็นปีติสหคตธรรม และสุขสหคตธรรม ด้วย
อำนาจของเหตุปัจจัย.

ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

๒. อารัมมณปัจจัย

[๔๘๗] ๑. ปิติสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่ปิติสหคตธรรม ด้วย

อำนาจของอารัมมณปัจจัย

คือ บุคคลให้ทาน สมาทานศีล กระทำอุโบสถกรรมด้วยจิตที่เป็น ปิติสหคตธรรมแล้ว พิจารณากุศลกรรมนั้นด้วยจิตที่เป็นปิติสหคตธรรม.

บุคคลออกจากฌานที่เป็นปิติสหคตธรรม ออกจากมรรค ออกจากผล แล้ว พิจารณากุศลกรรมนั้นด้วยจิตที่เป็นปิติสหคตธรรม.

พระอริยะทั้งหลาย พิจารณาภิเลสที่ละแล้ว ที่เป็นปิติสหคตธรรม พิจารณาภิเลสที่ข่มแล้ว, รู้ซึ่งกิเลสทั้งหลายที่เคยเกิดขึ้นแล้วในกาลก่อนด้วยจิต ที่เป็นปิติสหคตธรรม.

บุคคลพิจารณาเห็นขั้นทั้งหลายที่เป็นปิติสหคตธรรม โดยความเป็น ของไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตา ด้วยจิตที่เป็นปิติสหคตธรรม ย่อมยินดี ย่อมเพติดเพตินยิ่ง เพราะปรารถนขั้นนั้น รากะที่เป็นปิติสหคตธรรม ย่อม เกิดขึ้น ทิฏฐิ ย่อมเกิดขึ้น.

เพราะปรารถนขั้นทั้งหลายที่เป็นปิติสหคตธรรม ขั้นทั้งหลายที่เป็น ปิติสหคตธรรมย่อมเกิดขึ้น.

[๔๘๘] ๒. ปิติสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่สุขสหคตธรรม ด้วย

อำนาจของอารัมมณปัจจัย

คือบุคคลให้ทาน สมาทานศีล กระทำอุโบสถกรรมด้วยจิตที่เป็น ปิติสหคตธรรมแล้ว พิจารณาด้วยจิตที่เป็นสุขสหคตธรรม.

บุคคลออกจากฉานที่เป็นปีติสหคตธรรม, ออกจากมรรค, ออกจากผลแล้ว พิจารณากุศลธรรมนั้นด้วยจิตที่เป็นสุขสหคตธรรม.

พระอรียะทั้งหลาย พิจารณาภิเลสที่ละแล้ว ที่เป็นปีติสหคตธรรม พิจารณาภิเลสที่ข่มแล้ว รู้ซึ่งกิเลสทั้งหลายที่เคยเกิดขึ้นแล้ว ในกาลก่อนด้วยจิตที่เป็นสุขสหคตธรรม.

บุคคลพิจารณาเห็นขั้นทั้งหลายที่เป็นปีติสหคตธรรม โดยความเป็นของไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตา ด้วยจิตที่เป็นสุขสหคตธรรม ย่อมยินดี ย่อมเพิลิดเพลินยิ่ง เพราะปรารถนาขั้นนั้น รากะที่เป็นสุขสหคตธรรม ย่อมเกิดขึ้น ทิฎฐิ ย่อมเกิดขึ้น.

เพราะปรารถนาขั้นทั้งหลายที่เป็นปีติสหคตธรรม ขั้นทั้งหลายที่เป็นสุขสหคตธรรม ย่อมเกิดขึ้น.

[๔๘๕] ๓. ปีติสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่อุเบกขาสหคตธรรม

ด้วยอำนาจของอาร์มมณปัจจัย

คือ บุคคลให้ทาน สมาทานศีล กระทำอุโบสถกรรมด้วยจิตที่เป็นปีติสหคตธรรม แล้วพิจารณากุศลธรรมนั้นด้วยจิตที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม

บุคคลออกจากฉานที่เป็นปีติสหคตธรรม, ออกจากมรรค, ออกจากผล, แล้วพิจารณากุศลธรรมนั้น ด้วยจิตที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม.

พระอรียะทั้งหลาย พิจารณาภิเลสที่ละแล้ว ที่เป็นปีติสหคตธรรม พิจารณาภิเลสที่ข่มแล้ว รู้ซึ่งกิเลสทั้งหลายที่เคยเกิดขึ้นแล้วในกาลก่อนด้วยจิตที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม.

บุคคลพิจารณาเห็นขั้นทั้งหลายที่เป็นปีติสหคตธรรม โดยความเป็นของไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตา ด้วยจิตที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม ย่อมยินดี ย่อมเพติดเพลินยิ่ง เพราะปรารถนาขั้นนั้น ราคะที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม ย่อมเกิดขึ้น ทิฏฐิ ย่อมเกิดขึ้น วิจิกิจจาย่อมเกิดขึ้น อุทธัจจะ ย่อมเกิดขึ้น.

บุคคลรู้จิตของบุคคลผู้พร้อมเพรียงด้วยจิตที่เป็นปีติสหคตธรรม ด้วยเจโตปริยญาณ.

ขั้นทั้งหลายที่เป็นปีติสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่เจโตปริยญาณ แก่ปุพเพนิวาสานุสสติญาณ แก่ยถากัมมุปกญาณ แก่อนาคตังสญาณ แก่อาวัจชนะ ด้วยอำนาจของอาร์มมณปัจจัย.

เพราะปรารถนาขั้นทั้งหลายที่เป็นปีติสหคตธรรม ขั้นทั้งหลายที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม ย่อมเกิดขึ้น.

[๔๕๐] ๔. ปีติสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่ปีติสหคตธรรม และ
สุขสหคตธรรม ด้วยอำนาจของอาร์มมณปัจจัย

คือ บุคคลให้ทาน มาทานศีล กระทำอุโบสถกรรม ด้วยจิตที่เป็นปีติสหคตธรรมแล้ว พิจารณากุศลกรรม ด้วยจิตที่เป็นปีติสหคตธรรม และสุขสหคตธรรม.

บุคคลออกจากภวนที่เป็นปีติสหคตธรรม. ออกจากมรรค. ออกจากผลแล้ว พิจารณากุศลกรรมนั้นด้วยจิตที่เป็นปีติสหคตธรรม และสุขสหคตธรรม.

พระอริยะทั้งหลาย พิจารณาภิเลสที่ละแล้วที่เป็นปีติสหคตธรรม, พิจารณาภิเลสที่ข่มแล้ว รู้ซึ่งภิเลสทั้งหลายที่เคยเกิดขึ้นแล้วในกาลก่อน ด้วยจิต ที่เป็นปีติสหคตธรรม และสุขสหคตธรรม.

บุคคลพิจารณาเห็นขั้นทั้งหลายที่เป็นปีติสหคตธรรม โดยความเป็นของไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตา ด้วยจิตที่เป็นปีติสหคตธรรม และสุขสหคตธรรม, ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลिनยิ่ง เพราะปรารถนาขั้นนั้น รากะที่เป็นปีติสหคตธรรม และสุขสหคตธรรม ย่อมเกิดขึ้น ทิฏฐิ ย่อมเกิดขึ้น.

เพราะปรารถนาขั้นทั้งหลายที่เป็นปีติสหคตธรรม ขั้นทั้งหลายที่เป็นปีติสหคตธรรม และสุขสหคตธรรม ย่อมเกิดขึ้น.

[๔๕๑] ๕. สุขสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่สุขสหคตธรรม ด้วยอำนาจของอาร์มมณปัจจัย

๖. สุขสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่ปีติสหคตธรรม ฯลฯ

๗. ฯลฯ เป็นปัจจัยแก่อุเบกขาสหคตธรรม ฯลฯ

๘. ฯลฯ เป็นปัจจัยแก่ปีติสหคตธรรม และสุขสหคต-

ธรรม ด้วยอำนาจของอาร์มมณปัจจัย

คือ เพราะปรารถนาขั้นทั้งหลายที่เป็นสุขสหคตธรรม ขั้นทั้งหลายที่เป็นปีติสหคตธรรม และสุขสหคตธรรม ย่อมเกิดขึ้น.

[๔๕๒] ๕. อุเบกขาสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่อุเบกขาสหคต-
ธรรม ด้วยอำนาจของอาร์มมณปัจจัย

คือ บุคคลให้ทาน สมาทานศีล กระทำอุโบสถกรรมด้วยจิตที่เป็น
อุเบกขาสหคตธรรมแล้ว พิจารณากุศลกรรมนั้น ด้วยจิตที่เป็นอุเบกขาสหคต-
ธรรม

บุคคลออกจากฌานที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม ฯลฯ ออกจากมรรค ฯลฯ
ออกจากผลแล้ว พิจารณากุศลกรรมนั้นด้วยจิตที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม.

พระอริยะทั้งหลาย พิจารณากิเลสที่ละแล้วที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม,
พิจารณากิเลสที่ข่มแล้ว, รู้ซึ่งกิเลสทั้งหลายที่เคยเกิดขึ้นแล้วในกาลก่อนด้วยจิต
ที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม.

บุคคลพิจารณาเห็นขั้นทั้งหลายที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม โดยความ
เป็นของไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตา ด้วยจิตที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม,
ย่อมยินดี ย่อมเพ็ดเพลินยิ่ง เพราะปรารถนาขั้นนั้น ราคะที่เป็นอุเบกขา-
สหคตธรรมย่อมเกิดขึ้น ทิฏฐิ ย่อมเกิดขึ้น วิจิกิจฉา ย่อมเกิดขึ้น อุทธัจจะ
ย่อมเกิดขึ้น.

บุคคลรู้จิตของบุคคลผู้พร้อมเพรียงด้วยจิตที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม
ด้วยเจโตปริยญาณ.

อากาสาัญญาตนะ เป็นปัจจัยแก่วิญญาตัญญาตนะ ด้วยอำนาจของ
อาร์มมณปัจจัย.

อากิญจัญญาตนะ เป็นปัจจัยแก่เวสัญญานาสัญญาตนะ ด้วยอำนาจ
ของอาร์มมณปัจจัย.

ขั้นทั้งหลายที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่อิทธิวิธญาณ แก่เจโตปริยญาณ แก่ปุพเพนิวาสานุสสติญาณ แก่ยถากัมมุปคญาณ แก่อนาคังสญาณ แก่อาวชชนะ ด้วยอำนาจของอาร์มมณปัจจัย.

เพราะปรารถนาขั้นทั้งหลายที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม ขั้นทั้งหลายที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม ย่อมเกิดขึ้น.

[๔๕๓] ๑๐. อุเบกขาสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่ปีติสหคตธรรม ๗๑๑

๑๑. ๗๑๑ เป็นปัจจัยแก่สุขสหคตธรรม ๗๑๑

๑๒. ๗๑๑ เป็นปัจจัยแก่ปีติสหคตธรรม และสุขสหคตธรรม ด้วยอำนาจของอาร์มมณปัจจัย

คือ บุคคลให้ทาน สมาทานศีล กระทำอุโบสถกรรมด้วยจิตที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรมแล้ว พิจารณากุศลกรรมนั้นด้วยจิตที่เป็นปีติสหคตธรรม และสุขสหคตธรรม.

บุคคลออกจากฌานที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม, ออกจากมรรค, ออกจากผลแล้ว, พิจารณากุศลกรรมนั้นด้วยจิตที่เป็นปีติสหคตธรรม และเป็นสุขสหคตธรรม.

พระอรិยะทั้งหลาย พิจารณาภิเลสทีละแล้ว ที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม พิจารณาภิเลสที่ข่มแล้ว รู้ซึ่งภิเลสทั้งหลายที่เคยเกิดขึ้นและในกาลก่อน ด้วยจิตที่เป็นปีติสหคตธรรม และสุขสหคตธรรม.

บุคคลพิจารณาเห็นขั้นทั้งหลายที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม โดยความเป็นของไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตา ด้วยจิตที่เป็นปีติสหคตธรรม และสุขสหคตธรรม ย่อมยินดี ย่อมเพิลิดเพลินยิ่ง เพราะปรารถนาขั้นนั้น รากะที่เป็นปีติสหคตธรรม และสุขสหคตธรรม ย่อมเกิดขึ้น ทิฏฐิย่อมเกิดขึ้น.

เพราะปรารถนาขั้นทั้งหลายที่เป็นปีติสหคตธรรม ขั้นทั้งหลายที่เป็นปีติสหคตธรรม และสุขสหคตธรรม ย่อมเกิดขึ้น.

[๔๕๔] ๑๓. ปีติสหคตธรรม และสุขสหคตธรรม เป็นปัจจัย

แก่ปีติสหคตธรรม ฯลฯ

๑๔. ฯลฯ เป็นปัจจัยแก่สุขสหคตธรรม ฯลฯ

๑๕. ฯลฯ เป็นปัจจัยแก่อุเบกขาสหคตธรรม ด้วย-

อำนาจของอาร์มณปัจจัย

คือ บุคคลให้ทาน สมาทานศีล กระทำอุโบสถกรรม ด้วยจิตที่เป็นปีติสหคตธรรม และสุขสหคตธรรม.

บุคคลพิจารณาเห็นขั้นทั้งหลายที่เป็นสหคตธรรม และสุขสหคตธรรม โดยความเป็นของไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตา ด้วยจิตที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม ย่อมยินดี ย่อมเพิลิดเพลินยิ่ง เพราะปรารถนาขั้นนั้น รากะที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม ย่อมเกิดขึ้น ทิฏฐิ ฯลฯ วิจิกิจญา ฯลฯ อุทัจจะ ย่อมเกิดขึ้น.

บุคคลรู้จิตของบุคคลผู้พร้อมเพรียงด้วยจิตที่เป็นปีติสหคตธรรมและ
สุขสหคตธรรม ด้วยเจโตปริยญาณ.

ขั้นทั้งหลายที่เป็นปีติสหคตธรรม และสุขสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่
เจโตปริยญาณ แก่ปุพเพนิวาสานุสสติญาณ แก่ยถากัมมุปกตญาณ แก่อนาคตั้งส-
ญาณ แก่อาวัชชนะ ด้วยอำนาจของอาร์มมณปัจจัย.

เพราะปรารถนาขั้นทั้งหลายที่เป็นปีติสหคตธรรม และเป็นสุขสหคต-
ธรรม ขั้นทั้งหลายที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม ย่อมเกิดขึ้น

[๔๕๕] ๑๖. ปีติสหคตธรรม และสุขสหคตธรรม เป็นปัจจัย-
แก่ปีติสหคตธรรม และสุขสหคตธรรม ด้วยอำนาจของอาร์มมณ-
ปัจจัย ฯลฯ

๓. อธิปติปัจจัย

[๔๕๖] ๑. ปีติสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่ปีติสหคตธรรม ด้วย
อำนาจของอธิปติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือที่เป็น อาร์มมณอธิปติ และ สหชาตอธิปติ

ที่เป็น อาร์มมณอธิปติ ได้แก่ บุคคลให้ทาน สมาทานศีล กระ-
ทำอุโบสถกรรมด้วยจิตที่เป็นปีติสหคตธรรมแล้ว กระทำกุศลกรรมนั้นให้เป็น
อารมณ์อย่างหนักแน่นด้วยจิตที่เป็นปีติสหคตธรรมแล้ว พิจารณา.

บุคคลออกจากฌานที่เป็นปีติสหคตธรรม ออกจากมรรค ออกจาก
ผลแล้ว กระทำฌานเป็นต้นนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นด้วยจิตที่เป็นปีติ-
สหคตธรรมแล้ว พิจารณา.

บุคคลกระทำขั้นทั้งหลายที่เป็นปีติสหคตธรรมให้เป็นอารมณ์อย่าง
หนักแน่น ด้วยจิตที่เป็นปีติสหคตธรรมแล้ว ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง
เพราะกระทำขั้นนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ราคะที่เป็นปีติสหคตธรรม
ย่อมเกิดขึ้น ทิฏฐิย่อมเกิดขึ้น.

ที่เป็น สหชาตาริปีติ ได้แก่ อธิปัตติธรรมที่เป็นปีติสหคตธรรม
เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขั้นทั้งหลาย ด้วยอำนาจของอธิปัตติปัจจัย.

[๔๕๑] ๒. ปีติสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่สุขสหคตธรรม
ด้วยอำนาจของอธิปัตติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือที่เป็น อารัมมณาริปีติ และ สหชาตาริปีติ

ที่เป็น อารัมมณาริปีติ ได้แก่ บุคคลให้ทานด้วยจิตที่เป็นปีติ-
สหคตธรรม ฯลฯ

ที่เป็น สหชาตาริปีติ ได้แก่ อธิปัตติธรรมที่เป็นปีติสหคตธรรม
เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขั้นทั้งหลายที่เป็นสุขสหคตธรรม ด้วยอำนาจของอธิปัตติ
ปัจจัย.

[๔๕๒] ๓. ปีติสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่อุเบกขาสหคตธรรม
ด้วยอำนาจของอธิปัตติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ อารัมมณาริปีติ ได้แก่ บุคคลให้ทานด้วยจิตที่
เป็นปีติสหคตธรรม ฯลฯ แล้ว กระทำกุศลกรรมนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนัก
แน่นด้วยจิตที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม ฯลฯ

[๔๙๕] ๔. ปิติสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่ปิติสหคตธรรม

และสุขสหคตธรรม ด้วยอำนาจของอริปิปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือที่เป็น อารัมมณาริปีติ และ สหชาตาริปีติ

ที่เป็น อารัมมณาริปีติ ได้แก่ บุคคลให้ทานด้วยจิตที่เป็นปิติสหคต-
ธรรม ฯลฯ

ที่เป็น สหชาตาริปีติ ได้แก่ อริปีติธรรมที่เป็นปิติสหคตธรรม
เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขั้นทั้งหลายที่เป็นปิติสหคตธรรม และสุขสหคตธรรม
ด้วยอำนาจของอริปิปัจจัย.

[๕๐๐] ๕. สุขสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่สุขสหคตธรรม ด้วย
อำนาจของอริปิปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือที่เป็น อารัมมณาริปีติ และ สหชาตาริปีติ

ที่เป็น อารัมมณาริปีติ ได้แก่บุคคลให้ทานด้วยจิตที่เป็นสุขสหคต-
ธรรม ฯลฯ

ที่เป็น สหชาตาริปีติ ได้แก่ อริปีติธรรมที่เป็นสุขสหคตธรรม
เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขั้นทั้งหลาย ด้วยอำนาจของอริปิปัจจัย.

[๕๐๑] ๖. สุขสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่ปิติสหคตธรรม ด้วย
อำนาจของอริปิปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือที่เป็น อารัมมณาริปีติ และ สหชาตาริปีติ ฯลฯ

ที่เป็น สหชาติรูปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่เป็นสุขสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขั้นทั้งหลายที่เป็นปีติสหคตธรรม ด้วยอำนาจของอธิปติปัจจัย.

[๕๐๒] ๗. สุขสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่อุเบกขาสหคตธรรม ด้วยอำนาจของอธิปติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือที่เป็น อารัมมณารูปติ ฯลฯ

[๕๐๓] ๘. สุขสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่ปีติสหคตธรรม และสุขสหคตธรรม ด้วยอำนาจของอธิปติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือที่เป็น อารัมมณารูปติ และ สหชาติรูปติ ฯลฯ

ที่เป็น สหชาติรูปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่เป็นสุขสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขั้นทั้งหลายที่เป็นปีติสหคตธรรม และสุขสหคตธรรม ด้วยอำนาจของอธิปติปัจจัย.

[๕๐๔] ๙. อุเบกขาสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่อุเบกขาสหคตธรรม ด้วยอำนาจของอธิปติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือที่เป็น อารัมมณารูปติ และ สหชาติรูปติ ฯลฯ

ที่เป็น สหชาติรูปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขั้นทั้งหลาย ด้วยอำนาจของอธิปติปัจจัย.

[๕๐๕] ๑๐. อุเบกขาสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่ปีติสหคต-
ธรรม ด้วยอำนาจของอริปิปัจจัย

มีอย่างเดียว คือที่เป็น อารัมมณชิปติ ฯลฯ

๑๑. อุเบกขาสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่สุขสหคต-
ธรรม ด้วยอำนาจของอริปิปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ อารัมมณชิปติ ฯลฯ

[๕๐๖] ๑๒. อุเบกขาสหคตธรรม ปัจจัยเป็นแก่ปีติสหคต-
ธรรม และสุขสหคตธรรม ด้วยอำนาจของอริปิปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ อารัมมณชิปติ ฯลฯ

[๕๐๗] ๑๓. ปีติสหคตธรรม และสุขสหคตธรรม เป็นปัจจัย
แก่ปีติสหคตธรรม ด้วยอำนาจของอริปิปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือที่เป็น อารัมมณชิปติ และ สหชาตชิปติ

ที่เป็น สหชาตชิปติ ได้แก่ อริปิคธรรมที่เป็นปีติสหคตธรรม
และสุขสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขั้นทั้งหลายที่เป็นปีติสหคตธรรม
ด้วยอำนาจของอริปิปัจจัย.

[๕๐๘] ๑๔. ปีติสหคตธรรม และสุขสหคตธรรม เป็นปัจจัย
แก่สุขสหคตธรรม ด้วยอำนาจของอริปิปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือที่เป็น อารัมมณชิปติ และ สหชาตชิปติ ฯลฯ

ที่เป็น สหชาติปฏิบัติ ได้แก่ อธิปัตติกรรมที่เป็นปีติสหคตกรรม
และสุขสหคตกรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขั้นทั้งหลายที่เป็นสุขสหคตกรรม
ด้วยอำนาจของอธิปัตติปัจจัย

[๕๐๕] ๑๕. ปีติสหคตกรรม และสุขสหคตกรรม เป็นปัจจัย
แก่อุเบกขาสหคตกรรม ด้วยอำนาจของอธิปัตติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ อารัมมณชาติปติ ฯลฯ

[๕๐๖] ๑๖. ปีติสหคตกรรม และสุขสหคตกรรม เป็นปัจจัย
แก่ปีติสหคตกรรม และสุขสหคตกรรม ด้วยอำนาจของอธิปัตติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือที่เป็น อารัมมณชาติปติ และ สหชาติปฏิบัติ

ที่เป็น อารัมมณชาติปติ ฯลฯ

ที่เป็น สหชาติปฏิบัติ ได้แก่ อธิปัตติกรรมที่เป็นปีติสหคตกรรม
และสุขสหคตกรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขั้นทั้งหลายที่เป็นปีติสหคตกรรม
และสุขสหคตกรรม ด้วยอำนาจของอธิปัตติปัจจัย.

๔. อนันตรปัจจัย

[๕๑๑] ๑. ปีติสหคตกรรม เป็นปัจจัยแก่ปีติสหคตกรรม
ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย

คือ ชั้นทั้งหลายที่เป็นปีติสหคตธรรมที่เกิดก่อน ๆ เป็นปัจจัยแก่
ชั้นทั้งหลายที่เป็นปีติสหคตธรรมที่เกิดหลัง ๆ ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย.

อนุโลมที่เป็นปีติสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่โคตรภู ด้วยอำนาจของ
อนันตรปัจจัย.

พึงแสดงว่าเป็นปัจจัยสำหรับบททั้งปวง ด้วยเหตุนี้.

อนุโลม เป็นปัจจัยแก่โวทาน, โคตรภู เป็นปัจจัยแก่มรรค โวทาน
เป็นปัจจัยแก่มรรค, มรรค เป็นปัจจัยแก่ผล, ผลเป็นปัจจัยแก่ผล, อนุโลม
เป็นปัจจัยแก่ผลสมาบัติที่เป็นปีติสหคตธรรม ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย.

[๕๑๒] ๒. ปีติสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่สุขสหคตธรรม ด้วย
อำนาจของอนันตรปัจจัย

คือ ชั้นทั้งหลายที่เป็นปีติสหคตธรรมที่เกิดก่อน ๆ เป็นปัจจัยแก่ชั้น
ทั้งหลายที่เป็นสุขสหคตธรรมที่เกิดหลัง ๆ ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย

อนุโลมที่เป็นปีติสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่โคตรภูที่เป็นสุขสหคต-
ธรรม ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย

อนุโลมที่เป็นปีติสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่โวทานที่เป็นสุขสหคต-
ธรรม ฯลฯ

อนุโลมที่เป็นปีติสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่ผลสมาบัติที่เป็นสุขสหคต-
ธรรม ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย.

[๕๑๓] ๓. ปิติสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่อุเบกขาสหคตธรรม

ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย

คือ จุติจิตที่เป็นปิติสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปิตติจิตที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย.

ภวังค์ที่เป็นปิติสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่อาวัชชนะ ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย.

วิบากมโนวิญญาณธาตุที่เป็นปิติสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่กิริยามโนวิญญาณธาตุ ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย.

ภวังค์ที่เป็นปิติสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่ภวังค์ที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย.

กุศลอกุศลที่เป็นปิติสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่ภูฐานะที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม, กิริยาเป็นปัจจัยแก่ภูฐานะ, ผลเป็นปัจจัยแก่ภูฐานะ ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย.

[๕๑๔] ๔. ปิติสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่ปิติสหคตธรรมและ

สุขสหคตธรรม ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย

คือ ชั้นทั้งหลายที่เป็นปิติสหคตธรรมที่เกิดก่อน ๆ เป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลายที่เป็นปิติสหคตธรรม และสุขสหคตธรรมที่เกิดหลัง ๆ ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย.

อนุโลมที่เป็นปิติสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่โคตรภูที่เป็นปิติสหคตธรรม และสุขสหคตธรรม ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย ฯลฯ

อนุโลมที่เป็นปีติสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่ผลสมาบัติที่เป็นปีติสหคต-
ธรรม และสุขสหคตธรรม ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย.

[๕๑๕] ๕. สุขสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่สุขสหคตธรรม ด้วย
อำนาจของอนันตรปัจจัย

คือ ชั้นทั้งหลายที่เป็นสุขสหคตธรรมที่เกิดก่อน ๆ เป็นปัจจัยแก่ชั้น
ทั้งหลายที่เป็นสุขสหคตธรรมที่เกิดหลัง ๆ ด้วยอำนาจอนันตรปัจจัย.

อนุโลมที่เป็นสุขสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่โคตรภูที่เป็นสุขสหคตธรรม
ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย ฯลฯ

อนุโลมที่เป็นสุขสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่ผลสมาบัติที่เป็นสุขสหคต-
ธรรม ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย.

[๕๑๖] ๖. สุขสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่ปีติสหคตธรรม ด้วย
อำนาจของอนันตรปัจจัย

คือ ชั้นทั้งหลายที่เป็นสุขสหคตธรรมที่เกิดก่อน ๆ เป็นปัจจัยแก่ชั้น
ทั้งหลายที่เป็นปีติสหคตธรรมที่เกิดหลัง ๆ ฯลฯ

อนุโลมที่เป็นสุขสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่ผลสมาบัติที่เป็นปีติสหคต-
ธรรม ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย.

[๕๑๗] ๗. สุขสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่อุเบกขาสหคตธรรม
ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย

คือ จุติจิตที่เป็นสุขสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปัตติจิตที่เป็นอุเบกขา-
สหคตธรรม ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย.

ภวังค์ที่เป็นสุขสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่อาวัชชนะ ด้วยอำนาจของ
อนันตรปัจจัย.

กายวิญญาณที่เป็นสุขสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่วิบากมโนวิญญาณธาตุ
ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย.

วิบากมโนวิญญาณธาตุที่เป็นสุขสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่กิริยามโน-
วิญญาณธาตุ ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย.

ภวังค์ที่เป็นสุขสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่ภวังค์ที่เป็นอุเบกขาสหคต-
ธรรม ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย.

กุศลอกุศลที่เป็นสุขสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่ภูฏานะที่เป็นอุเบกขา-
สหคตธรรม, กิริยา เป็นปัจจัยแก่ภูฏานะ ผลเป็นปัจจัยแก่ภูฏานะ ด้วย
อำนาจของอนันตรปัจจัย.

[๕๑๘] ๘. สุขสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่ปีติสหคตธรรม และ
สุขสหคตธรรม ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย

คือ ชั้นทั้งหลายที่เป็นสุขสหคตธรรมที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ชั้น
ทั้งหลายที่เป็นปีติสหคตธรรม และสุขสหคตธรรมที่เกิดหลัง ๆ ฯลฯ

อนุโลมที่เป็นสุขสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่ผลสมาบัติที่เป็นปีติสหคต-
ธรรม และสุขสหคตธรรม ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย.

**[๕๑๕] ๕. อุเบกขาสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่อุเบกขาสหคต-
ธรรม ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย**

คือ ชั้นทั้งหลายที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรมที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่
ชั้นทั้งหลาย ที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรมที่เกิดหลัง ๆ ฯลฯ.

อาวัชชนะ เป็นปัจจัยแก่ปัญญาวิญญาณ ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย.
อนุโลมที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่ผลสมวัตติที่เป็นอุเบก-
ขาสหคตธรรม.

เนวสัญญานาสัญญายตนะของบุคคลผู้ออกจากนิโรธ เป็นปัจจัยแก่ผล-
สมวัตติที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย.

**[๕๒๐] ๑๐. อุเบกขาสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่ปีติสหคต-
ธรรมด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย**

คือ จุติจิตที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปปีตติจิตที่เป็น
ปีติสหคตธรรม.

อาวัชชนะ เป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลายที่เป็นปีติสหคตธรรม.

วิบากมโนธาตุ เป็นปัจจัยแก่วิบากมโนวิญญาณธาตุที่เป็นปีติสหคต-
ธรรม.

ภวังค์ที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่ภวังค์ที่เป็นปีติสหคต-
ธรรม.

กุศลอกุศลที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่ภูฐานะที่เป็นปีติ-
สหคตธรรม.

กิริยา เป็นปัจจัยแก่ภูฐานะ.

ผล เป็นปัจจัยแก่ภูฐานะ.

เนวสัญญานาสัญญายตนะของบุคคลผู้ออกจากนิโรธ เป็นปัจจัยแก่ผล
สมาบัติที่เป็นปีติสหคตธรรม ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย.

[๕๒๑] ๑๑. อุเบกขาสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่สุขสหคต-
ธรรม

๑๒. ฯลฯ เป็นปัจจัยแก่ปีติสหคตธรรม และสุขสหคต-
ธรรม ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย

พึงกำหนดถือเอาข้อความตามบาลีข้างต้นนั้นแหละ เป็นอรรถาธิบาย
ในที่นี้ด้วย.

[๕๒๒] ๑๓. ปีติสหคตธรรม และสุขสหคตธรรม เป็นปัจจัย
แก่ปีติสหคตธรรม ฯลฯ

๑๔. ฯลฯ เป็นปัจจัยแก่สุขสหคตธรรม ฯลฯ

๑๕. ฯลฯ เป็นปัจจัยแก่อุเบกขาสหคตธรรม ด้วย
อำนาจของอนันตรปัจจัย

คือ จุติจิตที่เป็นปีติสหคตธรรม และสุขสหคตธรรม เป็นปัจจัย
แก่อุปปัตติจิตที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม.

ภวังค์ที่เป็นปีติสหคตธรรม และสุขสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่
อวัชชนะ.

วิบากมโนวิญญูณธาตุที่เป็นปีติสหคตธรรม และสุขสหคตธรรม
เป็นปัจจัยแก่กิริยามโนวิญญูณธาตุ.

ภวังค์ที่เป็นปีติสหคตธรรม และสุขสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่ภวังค์
ที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม กุศลและอกุศลที่เป็นปีติสหคตธรรม และสุขสหคต-
ธรรมเป็นปัจจัยแก่ภูฐานะที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม.

กิริยา เป็นปัจจัยแก่ภูฐานะ.

ผล เป็นปัจจัยแก่ภูฐานะ ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจัย.

[๕๒๓] ๑๖. ปีติสหคตธรรม และสุขสหคตธรรม เป็นปัจจัย
แก่ปีติสหคตธรรม และแก่สุขสหคตธรรม ด้วยอำนาจของอนันตร-
ปัจจัย

คือ ชั้นทั้งหลายที่เป็นปีติสหคตธรรม และสุขสหคตธรรมที่เกิด
ก่อน ๆ เป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลายที่เป็นปีติสหคตธรรม ที่เกิดหลัง ๆ ฯลฯ.

อนุโลมที่เป็นปีติสหคตธรรม และสุขสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่
ผลสมบัติที่เป็นปีติสหคตธรรม และสุขสหคตธรรม ด้วยอำนาจของอนันตร-
ปัจจัย.

๕. สมันตรปัจจัย

[๕๒๔] ๑. ปีติสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่ปีติสหคตธรรม
ด้วยอำนาจของสมันตรปัจจัย

เหมือนกับ อนันตรปัจจัย.

๖. สหชาติปัจจัย

[๕๒๕] ๑. ปิติสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่ปิติสหคตธรรม

ด้วยอำนาจของสหชาติปัจจัย

คือ ชั้นที่ ๑ ที่เป็นปิติสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่ชั้นที่ ๓ ด้วยอำนาจของสหชาติปัจจัย ฯลฯ ชั้นที่ ๒ เป็นปัจจัยแก่ชั้นที่ ๒ ด้วยอำนาจของสหชาติปัจจัย.

เหมือนกับ ปฏิกิจวาระ ในสหชาติปัจจัย ปัญหาวาระมี ๑๐ วาระ.

๓. อัญญมัญญปัจจัย

๘. นิสสยปัจจัย

[๕๒๖] ๑. ปิติสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่ปิติสหคตธรรม

ด้วยอำนาจของอัญญมัญญปัจจัย. เป็นปัจจัย ด้วยอำนาจของนิสสยปัจจัย.

พึงกระทำให้เป็น ๑๐ วาระ.

๕. อุปนิสสยปัจจัย

[๕๒๗] ๑. ปิติสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่ปิติสหคตธรรม ด้วย

อำนาจของอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือที่เป็น อารัมมภูตูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ และ ปกตูปนิสสยะ

ที่เป็น ปกตูปนิสสยะ ได้แก่

บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาที่เป็นปีติสหคตธรรมแล้ว ให้ทาน สมาทาน-
ศีล กระทำอุโบสถกรรม ยังฌานที่เป็นปีติสหคตธรรมให้เกิดขึ้น ยังวิปัสสนา
ฯลฯ ยังมรรค ฯลฯ ยังสมาบัติให้เกิดขึ้น ก่อมานะ ถือทัญญู ด้วยจิตที่เป็น
ปีติสหคตธรรม.

บุคคลเข้าไปอาศัยศีลที่เป็นปีติสหคตธรรม ฯลฯ สุตะ ฯลฯ จาคะ ฯลฯ
ปัญญา แล้วให้ทาน สมาทานศีล ฯลฯ ก่อมานะ ถือทัญญู ด้วยจิตที่เป็นปีติ-
สหคตธรรม.

บุคคลเข้าไปอาศัยจาคะที่เป็นปีติสหคตธรรม ฯลฯ โมหะ มานะ ทัญญู
ความปรารถนาแล้ว ให้ทาน สมาทานศีล กระทำอุโบสถกรรม, ยังฌานที่
เป็นปีติสหคตธรรมให้เกิดขึ้น ยังสมาบัติให้เกิดขึ้น ด้วยจิตที่เป็นปีติสหค-
ตธรรม.

บุคคลยอมถือเอาสิ่งของที่ผู้อื่นมิได้ให้, กล่าวเท็จ, กล่าวส่อเสียด,
พูดเพื่อเจ้อ, ตัดช่องย่องเบา, ลอบขึ้นไปลักทรัพย์ ปล้นบ้านหลังหนึ่ง, ดัก
ปล้นตามทาง ฆิครรยาผู้อื่น ฆ่าคนในหมู่บ้าน ฆ่าคนในนิคม ด้วยจิตที่เป็น
ปีติสหคตธรรม.

ศรัทธาที่เป็นปีติสหคตธรรม ฯลฯ ศีล สุตะ จาคะ ปัญญา รากะ
โมหะ มานะ ทัญญู ความปรารถนา เป็นปัจจัยแก่ศรัทธา ที่เป็นปีติสหคต-
ธรรม แก่ศีล สุตะ จาคะ ปัญญา รากะ โมหะ มานะ ทัญญู แก่ความ
ปรารถนา ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย.

[๕๒๘] ๒. ปีติสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่สุขสหคตธรรม
ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือที่เป็น อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ และ
ปกตูปนิสสยะ

ที่เป็น ปกตูปนิสสยะ ได้แก่

บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาที่เป็น ปิติสหคตธรรม ให้ทาน ฯลฯ ยังสมา-
บัติให้เกิดขึ้น ก่อมานะ ถือทัญญู ด้วยจิตที่เป็นสุขสหคตธรรม.

บุคคลเข้าไปอาศัยศีลที่เป็นปิติสหคตธรรม สุตะ จาคะ ปัญญา รากะ
โมหะ มานะ ทัญญู ความปรารถนาแล้ว ให้ทาน ฯลฯ ยังสมาบัติ ให้เกิดขึ้น
ด้วยจิตที่เป็นสุขสหคตธรรม.

บุคคลยอมถือเอาสิ่งของที่เจ้าของเขามีได้ให้ ฯลฯ ฆ่าคนในนิคม ด้วย
จิตที่เป็นสุขสหคตธรรม.

ศรัทธาที่เป็นปิติสหคตธรรม ฯลฯ ความปรารถนา เป็นปัจจัยแก่
ศรัทธาที่เป็นสุขสหคตธรรม แก่ความปรารถนา แก่กายวิญญาณที่เป็นสุขสหคต-
ธรรม ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย.

[๕๒๘] ๓. ปิติสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่อุเบกขาสหคต-
ธรรม ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือที่เป็น อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ และ
ปกตูปนิสสยะ

ที่เป็น ปกตูปนิสสยะ ได้แก่

บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาที่เป็นปิติสหคตธรรมแล้ว ให้ทาน ฯลฯ ยัง
อภิญาให้เกิดขึ้น ยังสมาบัติให้เกิดขึ้น ฯลฯ ก่อมานะ ถือทัญญู ด้วยจิตที่เป็น
อุเบกขาสหคตธรรม.

บุคคลเข้าไปอาศัยศีลที่เป็นปีติสหคตธรรม ฯลฯ ความปรารถนาแล้ว
ให้ทาน ฯลฯ ฆ่าคนในนิคม ด้วยจิตที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม.

ศรัทธาที่เป็นปีติสหคตธรรม ฯลฯ ความปรารถนา เป็นปัจจัยแก่ศรัทธา
ที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม แก่ความปรารถนา ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย.

[๕๓๐] ๔. ปีติสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่ปีติสหคตธรรม และ
สุขสหคตธรรม ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือที่เป็น อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ และ
ปกตูปนิสสยะ ได้แก่

ที่เป็น ปกตูปนิสสยะ ได้แก่

บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาที่เป็นปีติสหคตธรรม แล้วให้ทาน ฯลฯ ถือ
ทิวาส ด้วยจิตที่เป็นปีติสหคตธรรม และสุขสหคตธรรม.

บุคคลเข้าไปอาศัยศีลที่เป็นปีติสหคตธรรม ฯลฯ ความปรารถนา ฯลฯ
แล้วให้ทาน ฯลฯ ฆ่าคนในนิคม ด้วยจิตที่เป็นปีติสหคตธรรม และสุขสหคต-
ธรรม.

ศรัทธาที่เป็นปีติสหคตธรรม ฯลฯ ความปรารถนา เป็นปัจจัยแก่
ศรัทธาที่เป็นปีติสหคตธรรม และสุขสหคตธรรม แก่ความปรารถนา ด้วย
อำนาจของอุปนิสสยปัจจัย.

[๕๓๑] ๕. สุขสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่สุขสหคตธรรม ด้วย
อำนาจของอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือที่เป็น อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ และ
ปกตูปนิสสยะ

ที่เป็น ปกตูปนิสสยะ ได้แก่

บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาที่เป็นสุขสหคตธรรมแล้ว ให้ทาน ฯลฯ ถือ
ทัญญู ด้วยจิตที่เป็นสุขสหคตธรรม.

บุคคลเข้าไปอาศัยศีลที่เป็นสุขสหคตธรรม ฯลฯ ความปรารถนา ฯลฯ
กายวิญญาณที่เป็นสุขสหคตธรรมแล้ว ให้ทาน ฯลฯ ฆ่าคนในนิคม ด้วยจิต
ที่เป็นสุขสหคตธรรม.

ศรัทธาที่เป็นสุขสหคตธรรม ฯลฯ ความปรารถนา ฯลฯ กายวิญญาณ
ที่เป็นสุขสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่ศรัทธาที่เป็นสุขสหคตธรรม แก่ความ
ความปรารถนา แก่กายวิญญาณที่เป็นสุขสหคตธรรม ด้วยอำนาจของอุปนิสสย-
ปัจจัย.

[๕๓๒] ๖. สุขสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่ปีติสหคตธรรม

ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือที่เป็น อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ และ
ปกตูปนิสสยะ

ที่เป็น ปกตูปนิสสยะ ได้แก่

บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาที่เป็นสุขสหคตธรรมแล้ว ให้ทาน ฯลฯ ถือ
ทัญญู ด้วยจิตที่เป็นปีติสหคตธรรม.

บุคคลเข้าไปอาศัยศีลที่เป็นสุขสหคตธรรม ฯลฯ ความปรารถนา ฯลฯ
อาศัยกายวิญญาณที่เป็นสุขสหคตธรรม แล้วให้ทาน ฯลฯ ฆ่าคนในนิคม ด้วย
จิตที่เป็นปีติสหคตธรรม.

ศรัทธาที่เป็นสุขสหคตธรรม ฯลฯ ความปรารถนา ฯลฯ กายวิญญาณ
ที่เป็นสุขสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่ศรัทธาที่เป็นปีติสหคตธรรม แก่ความ
ปรารถนา ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย.

[๕๓๓] ๗. สุขสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่อุเบกขาสหคตธรรม
ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือที่เป็น อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ และ
ปกตูปนิสสยะ

ที่เป็น ปกตูปนิสสยะ ได้แก่

บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาที่เป็นสุขสหคตธรรมแล้ว ให้ทาน ฯลฯ ยัง
อภิญาให้เกิดขึ้น ฯลฯ ถือทัญญู ด้วยจิตที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม.

บุคคลเข้าไปอาศัยศีลที่เป็นสุขสหคตธรรม ฯลฯ ความปรารถนา ฯลฯ
กายวิญญาณที่เป็นสุขสหคตธรรม ให้ทาน ฯลฯ ฆ่าคนในนิคม ด้วยจิตที่เป็น
อุเบกขาสหคตธรรม.

ศรัทธาที่เป็นสุขสหคตธรรม ฯลฯ ความปรารถนา ฯลฯ กายวิญญาณ
ที่เป็นสุขสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่ศรัทธาที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม แก่ความ
ปรารถนา ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย.

[๕๓๔] ๘. สุขสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่ปีติสหคตธรรม

และสุขสหคตธรรม ด้วยอำนาจของอุปนิสสยะปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือที่เป็น อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ และ
ปกตูปนิสสยะ

ที่เป็น ปกตูปนิสสยะ ได้แก่

บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาที่เป็นสุขสหคตธรรมแล้ว ให้ทาน ฯลฯ ถือ
ทัญญู ด้วยจิตที่เป็นปีติสหคตธรรม และสุขสหคตธรรม.

บุคคลเข้าไปอาศัยศีลที่เป็นสุขสหคตธรรม ฯลฯ ความปรารถนา ฯลฯ
กายวิญญาณที่เป็นสุขสหคตธรรมแล้ว ให้ทาน ฯลฯ ฆ่าคนในนิคม ด้วยจิต
ที่เป็นปีติสหคตธรรม และสุขสหคตธรรม.

ศรัทธาที่เป็นสุขสหคตธรรม ฯลฯ ความปรารถนา ฯลฯ กายวิญญาณ
ที่เป็นสุขสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่ศรัทธาที่เป็นปีติสหคตธรรม และสุข-
สหคตธรรม แก่ความปรารถนา ด้วยอำนาจของอุปนิสสยะปัจจัย.

[๕๓๕] ๙. อุเบกขาสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่อุเบกขาสหคต-
ธรรม ด้วยอำนาจของอุปนิสสยะปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือที่เป็น อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ และ
ปกตูปนิสสยะ

ที่เป็น ปกตูปนิสสยะ ได้แก่

บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรมแล้ว ให้ทาน ฯลฯ
ยังอกัญญาให้เกิดขึ้น ฯลฯ ถือทัญญู ด้วยจิตที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม.

บุคคลเข้าไปอาศัยศีลที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม ฯลฯ ความปรารถนาแล้ว ให้ทาน ฯลฯ ฆ่าคนในนิคมด้วยจิตที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม.

ศรัทธาที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม ฯลฯ ความปรารถนา ฯลฯ เป็นปัจจัยแก่ศรัทธาที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม แก่ความปรารถนา ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย.

[๕๓๖] ๑๐. อุเบกขาสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่ปีติสหคต-
ธรรม ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือที่เป็น อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ และ
ปกตูปนิสสยะ

ที่เป็น ปกตูปนิสสยะ ได้แก่

บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรมแล้ว ให้ทาน ฯลฯ ถือทัญญู ด้วยจิตที่เป็นปีติสหคตธรรม.

บุคคลเข้าไปอาศัยศีลที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม ฯลฯ ความปรารถนาแล้ว ให้ทาน ฯลฯ ฆ่าคนในนิคม ด้วยจิตที่เป็นสหคตธรรม.

ศรัทธาที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม ฯลฯ ความปรารถนา เป็นปัจจัยแก่ศรัทธาที่เป็นปีติสหคตธรรม แก่ความปรารถนา ด้วยอำนาจของอุปนิสสย-
ปัจจัย.

[๕๓๗] ๑๑. อุเบกขาสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่สุขสหคต-
ธรรม ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือที่เป็น อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ และ
ปกตูปนิสสยะ

ที่เป็น ปกตูปนิสสยะ ได้แก่

บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรมแล้ว ให้ทาน ฯลฯ
ถือทิฏฐิ ด้วยจิตที่เป็นสุขสหคตธรรม.

บุคคลเข้าไปอาศัยศีลที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม ฯลฯ ความปรารถนา
แล้ว ให้ทาน ฯลฯ ฆ่าคนในนิคม ด้วยจิตที่เป็นสุขสหคตธรรม.

ศรัทธาที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม ฯลฯ ความปรารถนา เป็นปัจจัย
แก่ศรัทธาที่เป็นสุขสหคตธรรม แก่ความปรารถนา แก่กายวิญญาณที่เป็นสุข-
สหคตธรรม ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย.

[๕๓๘] ๑๒. อุเบกขาสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่ปีติสหคต-
ธรรม และสุขสหคตธรรม ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือที่เป็น อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ และ
ปกตูปนิสสยะ

ที่เป็น ปกตูปนิสสยะ ได้แก่

บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรมแล้ว ให้ทาน ฯลฯ
ถือทิฏฐิ ด้วยจิตที่เป็นปีติสหคตธรรม และสุขสหคตธรรม

บุคคลเข้าไปอาศัยศีลที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม ฯลฯ ความปรารถนา
แล้ว ให้ทาน ฯลฯ ฆ่าคนในนิคม ด้วยจิตที่เป็นปีติสหคตธรรม และสุข-
สหคตธรรม.

ศรัทธาที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม ฯลฯ ความปรารถนา เป็นปัจจัย
แก่ศรัทธาที่เป็นปีติสหคตธรรม และสุขสหคตธรรม แก่ความปรารถนา ด้วย
อำนาจของอุปนิสสยปัจจัย.

[๕๓๕] ๑๓. ปีติสหคตธรรม และสุขสหคตธรรม เป็นปัจจัย
แก่ปีติสหคตธรรม ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือที่เป็น อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ และ
ปกตูปนิสสยะ

ที่เป็น ปกตูปนิสสยะ ได้แก่

บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาที่เป็นปีติสหคตธรรม และสุขสหคตธรรม
แล้ว ให้ทาน ฯลฯ ถือทิฎฐิ ด้วยจิตที่เป็นปีติสหคตธรรม.

บุคคลเข้าไปอาศัยศีลที่เป็นปีติสหคตธรรม และสุขสหคตธรรม ฯลฯ
ความปรารถนาแล้ว ให้ทาน ฯลฯ ฆ่าคนในนิคม ด้วยจิตที่เป็นปีติสหคตธรรม

ศรัทธาที่เป็นปีติสหคตธรรม และสุขสหคตธรรม ฯลฯ ความปรารถนา
เป็นปัจจัยแก่ศรัทธาที่เป็นปีติสหคตธรรม ฯลฯ แก่ความปรารถนา ด้วยอำนาจ
ของอุปนิสสยปัจจัย.

[๕๔๐] ๑๔. ปีติสหคตธรรม และสุขสหคตธรรม เป็นปัจจัย
แก่สุขสหคตธรรม ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือที่เป็น อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ และ
ปกตูปนิสสยะ

ที่เป็น ปกตูปนิสสยะ ได้แก่

บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาที่เป็นปีติสหคตธรรม และสุขสหคตธรรม
แล้ว ให้ทาน ฯลฯ ถือทิฏฐิ ด้วยจิตที่เป็นสุขสหคตธรรม.

บุคคลเข้าไปอาศัยศีลที่เป็นปีติสหคตธรรม และสุขสหคตธรรม ฯลฯ
ความปรารถนาแล้ว ให้ทาน ฯลฯ ฆ่าคนในนิคม ด้วยจิตที่เป็นสุขสหคตธรรม
ศรัทธาที่เป็นปีติสหคตธรรม และสุขสหคตธรรม ฯลฯ ความปรารถนา
เป็นปัจจัยแก่ศรัทธาที่เป็นสุขสหคตธรรม แก่ความปรารถนา แก่กายวิญญาณ
ที่เป็นสุขสหคตธรรม ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย.

[๕๔๑] ๑๕. ปีติสหคตธรรม และสุขสหคตธรรม เป็นปัจจัย

แก่อุเบกขาสหคตธรรม ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือที่เป็น อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ และ
ปกตูปนิสสยะ

ที่เป็น ปกตูปนิสสยะ ได้แก่

บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาที่เป็นปีติสหคตธรรม และสุขสหคตธรรม
แล้ว ให้ทาน ฯลฯ ยังอภิญาให้เกิดขึ้น ฯลฯ ถือทิฏฐิ ด้วยจิตที่เป็นอุเบกขา
สหคตธรรม.

บุคคลเข้าไปอาศัยศีลที่เป็นปีติสหคตธรรม และสุขสหคตธรรมแล้ว
ให้ทาน ฯลฯ ฆ่าคนในนิคม ด้วยจิตที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม.

ศรัทธาที่เป็นปีติสหคตธรรม และสุขสหคตธรรม ฯลฯ ความปรารถนา เป็นปัจจัยแก่ศรัทธาที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม แก่ความปรารถนา ด้วยอำนาจ ของอุปนิสสยปัจจัย.

[๕๔๒] ๑๖. ปีติสหคตธรรม และสุขสหคตธรรม เป็นปัจจัย แก่ปีติสหคตธรรม และสุขสหคตธรรม ด้วยอำนาจของอุปนิสสย- ปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือที่เป็น อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ และ ปกตูปนิสสยะ

ที่เป็น ปกตูปนิสสยะ ได้แก่

บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาที่เป็นปีติสหคตธรรม และสุขสหคตธรรม แล้ว ให้ทาน สมาทานศีล กระทำอุโบสถกรรม ยังฆานที่เป็นปีติสหคตธรรม และสุขสหคตธรรมให้เกิดขึ้น ยังวิปัสสนา ฯลฯ ยังมรรค ฯลฯ ยังสมาบัติ ให้ เกิดขึ้น ฯลฯ ก่อมานะ ถือทิฏฐิ ด้วยจิตที่เป็นปีติสหคตธรรม และสุขสหคตธรรม.

บุคคลเข้าไปอาศัยศีลที่เป็นปีติสหคตธรรม และสุขสหคตธรรม ฯลฯ สุตตะ จาคะ ปัญญา รากะ โมหะ มานะ ทิฏฐิ ความปรารถนาแล้ว ให้ ทาน สมาทานศีล กระทำอุโบสถกรรม ยังฆานที่เป็นปีติสหคตธรรม และ สุขสหคตธรรม ฯลฯ ยังวิปัสสนา ฯลฯ ยังมรรค ฯลฯ ยังสมาบัติให้เกิดขึ้น ด้วยจิตที่เป็นปีติสหคตธรรม และสุขสหคตธรรม.

บุคคลย่อมถือเอาสิ่งของที่ผู้อื่นมิได้ให้ กล่าวเท็จ กล่าวส่อเสียด พุค เพื่อเจ้า ตัดช่องย่องเบา ลอบขึ้นไปลักทรัพย์ ปล้นบ้านหลังหนึ่ง ดักปล้นตาม

ทาง ผิดภรรยาผู้อื่น หม่าคนในหมู่บ้าน หม่าคนในนิคม ด้วยจิตที่เป็นปีติสหคต-
ธรรม และสุขสหคตธรรม.

ศรัทธาที่เป็นปีติสหคตธรรม และสุขสหคตธรรม ฯลฯ ความปรารถนา
เป็นปัจจัยแก่ศรัทธาที่เป็นปีติสหคตธรรมและสุขสหคตธรรม ฯลฯ แก่ความ
ปรารถนา ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย.

๑๐. อาเสวนปัจจัย

[๕๔๓] ๑. ปีติสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่ปีติสหคตธรรม

ด้วยอำนาจของอาเสวนปัจจัย

คือ ชั้นทั้งหลายที่เป็นปีติสหคตธรรม ที่เกิดก่อน ๆ เป็นปัจจัยแก่
ชั้นทั้งหลายที่เป็นปีติสหคตธรรม ที่เกิดหลัง ๆ ด้วยอำนาจของอาเสวนปัจจัย.

อนุโลมที่เป็นปีติสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่โคตรภูที่เป็นปีติสหคต-
ธรรม.

อนุโลม เป็นปัจจัยแก่โวทาน.

โคตรภู เป็นปัจจัยแก่มรรค.

โวทานเป็นปัจจัยแก่มรรค ด้วยอำนาจของอาเสวนปัจจัย.

[๕๔๔] ๒. ปีติสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่สุขสหคตธรรม

ด้วยอำนาจของอาเสวนปัจจัย

คือ ชั้นทั้งหลายที่เป็นปีติสหคตธรรม ที่เกิดก่อน ๆ เป็นปัจจัยแก่
ชั้นทั้งหลายที่เป็นสุขสหคตธรรม ที่เกิดหลัง ๆ ด้วยอำนาจของอาเสวนปัจจัย.

อนุโลมที่เป็นปีติสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่โคตรภูที่เป็นสุขสหคต-
ธรรม ด้วยอำนาจของอาเสวนปัจจัย.

อนุโลมที่เป็นปีติสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่โวทานที่เป็นสุขสหคตธรรม
ด้วยอำนาจของอาเสวนปัจจัย.

โคตรภูที่เป็นปีติสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่มรรคที่เป็นสุขสหคตธรรม

โวทานที่เป็นปีติสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่มรรคที่เป็นสุขสหคตธรรม
ด้วยอำนาจของอาเสวนปัจจัย.

[๕๔๕] ๓. ปีติสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่ปีติสหคตธรรม

และสุขสหคตธรรม ด้วยอำนาจของอาเสวนปัจจัย

คือ ชั้นทั้งหลายที่เป็นปีติสหคตธรรม ที่เกิดก่อน ๆ เป็นปัจจัยแก่
ชั้นทั้งหลายที่เป็นปีติสหคตธรรม และสุขสหคตธรรม ที่เกิดหลัง ๆ ด้วย
อำนาจของอาเสวนปัจจัย ฯลฯ

โวทานที่เป็นปีติสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่มรรคที่เป็นปีติสหคตธรรม
และสุขสหคตธรรม ด้วยอำนาจของอาเสวนปัจจัย.

[๕๔๖] ๔. สุขสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่สุขสหคตธรรม ฯลฯ

๕. ฯลฯ เป็นปัจจัยแก่ปีติสหคตธรรม ฯลฯ

๖. ฯลฯ เป็นปัจจัยแก่ปีติสหคตธรรม และสุขสหคต-
ธรรม ด้วยอำนาจของอาเสวนปัจจัย ฯลฯ

พึงดูปิณัย แล้วกระทำไปตามนั้น

[๕๔๗] ๑. อุเบกขาสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่อุเบกขาสหคต-
ธรรม ด้วยอำนาจของอาเสวนปัจจัย

คือ ชั้นทั้งหลายที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม ที่เกิดก่อน ๆ เป็นปัจจัย
แก่ชั้นทั้งหลายที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม ที่เกิดหลัง ๆ ด้วยอำนาจของอาเสวน-
ปัจจัย ฯลฯ

โวทานที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่มรรคที่เป็นอุเบกขา
สหคตธรรม ด้วยอำนาจของอาเสวนปัจจัย.

[๕๔๘] ๘. ปีติสหคตธรรม และสุขสหคตธรรม เป็นปัจจัย
แก่ปีติสหคตธรรม ฯลฯ

๕. ฯลฯ เป็นปัจจัยแก่ สุขสหคตธรรม ฯลฯ

๑๐. ฯลฯ เป็นปัจจัยแก่ปีติสหคตธรรม และสุขสหคต-
ธรรม ด้วยอำนาจของอาเสวนปัจจัย

คือ ชั้นทั้งหลายที่เป็นปีติสหคตธรรม และสุขสหคตธรรมที่เกิด
ก่อน ๆ เป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลายที่เป็นปีติสหคตธรรม และสุขสหคตธรรม
ที่เกิดหลัง ๆ ด้วยอำนาจของอาเสวนปัจจัย ฯลฯ

โวทานที่เป็นปีติสหคตธรรม และสุขสหคตธรรมเป็นปัจจัยแก่มรรค
ที่เป็นปีติสหคตธรรมและสุขสหคตธรรม

๑๑. กัมมปัจจัย

[๕๔๙] ๑. ปีติสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่ปีติสหคตธรรม
ด้วยอำนาจของกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือที่เป็น สหชตะ และ นานาขณิกะ

ที่เป็น สหชตะ ได้แก่

เจตนาที่เป็นปีติสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย ด้วยอำนาจของกัมมปัจจัย.

ในปฏิสนธิขณะ เจตนาที่เป็นปีติสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย ด้วยอำนาจของกัมมปัจจัย.

ที่เป็น นานาขณิกะ ได้แก่

เจตนาที่เป็นปีติสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นปีติสหคตธรรม ซึ่งเป็นวิบาก ด้วยอำนาจของกัมมปัจจัย.

[๕๕๐] ๒. ปีติสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่สุขสหคตธรรม ด้วยอำนาจของกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือที่เป็น สหชตะ และ นานาขณิกะ

ที่เป็น สหชตะ ได้แก่

เจตนาที่เป็นปีติสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสุขสหคตธรรม ด้วยอำนาจของกัมมปัจจัย.

ในปฏิสนธิขณะ เจตนาที่เป็นปีติสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสุขสหคตธรรม ด้วยอำนาจของกัมมปัจจัย.

ที่เป็น นานาขณิกะ ได้แก่

เจตนาที่เป็นปีติสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสุขสหคตธรรม ซึ่งเป็นวิบาก ด้วยอำนาจของกัมมปัจจัย.

[๕๕๑] ๓. ปิติสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่อุเบกขาสหคตธรรม

ด้วยอำนาจของกัมมปัจจัย

มีอย่างเดียว คือที่เป็น นานาชนิดะ ได้แก่

เจตนาที่เป็นปิติสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่ขั้นทั้งหลายที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม ซึ่งเป็นวิบาก ด้วยอำนาจของกัมมปัจจัย.

[๕๕๒] ๔. ปิติสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่ปิติสหคตธรรมและ

สุขสหคตธรรม ด้วยอำนาจของกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือที่เป็น สหหตตะ และ นานาชนิดะ

ที่เป็น สหหตตะ ได้แก่

เจตนาที่เป็นปิติสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขั้นทั้งหลายที่เป็นปิติสหคตธรรม และสุขสหคตธรรม ด้วยอำนาจของกัมมปัจจัย.

ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

ที่เป็น นานาชนิดะ ได้แก่

เจตนาที่เป็นปิติสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่ขั้นทั้งหลายที่เป็นปิติสหคตธรรมและสุขสหคตธรรม ซึ่งเป็นวิบาก ด้วยอำนาจของกัมมปัจจัย.

[๕๕๓] ๕. สุขสคคตธรรมเป็นปัจจัยแก่สุขสหคตธรรม ฯลฯ

พึงดูแล้ว กระทบการนับทั้ง ๔ วาระต่อไป.

[๕๕๔] ๕. อุเบกขาสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่อุเบกขาสหคต-
ธรรม ด้วยอำนาจของกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือที่เป็น สหชาตะ และ นานาขณิกะ

๑๐. ฯลฯ เป็นปัจจัยแกंपิติสหคตธรรม ด้วยอำนาจ
ของกัมมปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ นานาขณิกะ ได้แก่

เจตนาที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม ฯลฯ.

๑๑. ฯลฯ เป็นปัจจัยแก่อุซุขสหคตธรรม ด้วยอำนาจ
ของกัมมปัจจัย

มีอย่างเดียวคือ นานาขณิกะ ได้แก่

เจตนาที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม

๑๒. ฯลฯ เป็นปัจจัยแกंपิติสหคตธรรม และอุซุข
สหคตธรรม ด้วยอำนาจของกัมมปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ นานาขณิกะ ได้แก่

เจตนาที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม ฯลฯ

๑๓. ปิติสหคตธรรม และอุซุขสหคตธรรม เป็นปัจจัย
แกंपิติสหคตธรรม ฯลฯ

พึงกระทำเป็น ๔ วาระ (รวมเป็น ๑๖ วาระ)

ผู้มีปัญญาพึงแจก ปิติสหคตธรรม.

๑๒. วิปากปัจจัย

[๕๕๕] ๑. ปิติสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่ปิติสหคตธรรมด้วย

อำนาจของวิปากปัจจัย

คือ ชั้น ๑ ที่เป็นปิติสหคตธรรม ซึ่งเป็นวิปาก เป็นปัจจัยแก่
ชั้น ๓ ด้วยอำนาจของวิปากปัจจัย ฯลฯ ชั้น ๒ เป็นปัจจัยแก่ชั้น ๒

ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๑ ที่เป็นปิติสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่ชั้น ๓
 ฯลฯ ชั้น ๒ เป็นปัจจัยแก่ชั้น ๒ ฯลฯ

พึงทำ วิปากปัจจัยทั้ง ๑๐ วาระ ให้พิสดาร เหมือนกับ เหตุปัจจัย
ในปัจจุจวาระ.

๑๓. อาหารปัจจัย ฯลฯ ๑๓. อตฺถิปัจจัย

[๕๕๖] ปิติสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่ปิติสหคตธรรม ด้วย

อำนาจของอาหารปัจจัย, เป็นปัจจัย ด้วยอำนาจของอินทริยปัจจัย, เป็น
ปัจจัย ด้วยอำนาจของฌานปัจจัย, เป็นปัจจัย ด้วยอำนาจของมคคปัจจัย,
เป็นปัจจัย ด้วยอำนาจของสัมปยุตตปัจจัย, เป็นปัจจัย ด้วยอำนาจของ
อตฺถิปัจจัย.

พึงทำทุกปัจจัยปัจจัยละ ๑๐ วาระ ให้พิสดาร.

๑๘. นัตถิปัจจย ๑๘. วิคตปัจจย

เป็นปัจจย ด้วยอำนาจของนัตถิปัจจย, เป็นปัจจย ด้วยอำนาจ
ของวิคตปัจจย.

นัตถิปัจจยก็ดี วิคตปัจจยก็ดี เหมือนกับ อนันตรปัจจย.

๒๐. อวิคตปัจจย

เป็นปัจจยด้วยอำนาจของอวิคตปัจจย.

การนับจำนวนวาระในอนุโลมแห่งปัญหาวาระ

สุทฺถมุลกนัย

[๕๕๑] ในเหตุปัจจย มี ๑๐ วาระ ในอาร์มมณปัจจย มี ๑๖ วาระ
ในอิปติปัจจย มี ๑๖ วาระ ในอนันตรปัจจย มี ๑๖ วาระ ในสมนันตรปัจจย
มี ๑๖ วาระ ในสหชาติปัจจย มี ๑๐ วาระ ในอัญญมัญญปัจจย มี ๑๐ วาระ
ในนิสสยปัจจย มี ๑๐ วาระ ในอุปนิสสยปัจจย มี ๑๖ วาระ ในอาเสวนปัจจย
มี ๑๐ วาระ ในกัมมปัจจย มี ๑๖ วาระ ในวิปากปัจจย มี ๑๐ วาระ ใน
อาหารปัจจย มี ๑๐ วาระ ในอินทริยปัจจย มี ๑๐ วาระ ในฌานปัจจย มี
๑๐ วาระ ในมัคคปัจจย มี ๑๐ วาระ ในสัมปยุตตปัจจย มี ๑๐ วาระ ใน
อตถิปัจจย มี ๑๐ วาระ ในนัตถิปัจจย มี ๖ วาระ ในวิคตปัจจย มี ๑๖
วาระ ในอวิคตปัจจย มี ๑๐ วาระ

ผู้มีปัญญาพึงนับตาม กุสลติกะอนุโลม.

อนุโลม จบ

ปัจจัยนัย

การยกปัจจัยในปัจจัยะแห่งปัญหาวาระ

[๕๕๘] ปิติสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่ปิติสหคตธรรม ด้วยอำนาจของอาร์म्मณปัจจัย เป็นปัจจัย ด้วยอำนาจของสหชาติปัจจัย. เป็นปัจจัย ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย, เป็นปัจจัย ด้วยอำนาจของกัมมปัจจัย.

[๕๕๙] ปิติสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่สุขสหคตธรรม ด้วยอำนาจของอาร์म्मณปัจจัย, เป็นปัจจัย ด้วยอำนาจของสหชาติปัจจัย, เป็นปัจจัย ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย, เป็นปัจจัย ด้วยอำนาจของกัมมปัจจัย.

[๕๖๐] ปิติสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่อุเบกขาสหคตธรรม ด้วยอำนาจของอาร์म्मณปัจจัย, เป็นปัจจัย ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย.

[๕๖๑] ปิติสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่ปิติสหคตธรรม และสุขสหคตธรรม ด้วยอำนาจของอาร์म्मณปัจจัย, เป็นปัจจัย ด้วยอำนาจของสหชาติปัจจัย, เป็นปัจจัย ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย, เป็นปัจจัย ด้วยอำนาจของกัมมปัจจัย.

[๕๖๒] สุขสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่สุขสหคตธรรม ด้วยอำนาจของอาร์म्मณปัจจัย, เป็นปัจจัย ด้วยอำนาจของสหชาติปัจจัย

เป็นปัจจัย ด้วยอำนาจของอุปนิสยปัจจัย, เป็นปัจจัย ด้วยอำนาจของ
กัมมปัจจัย.

[๕๖๓] สุขสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่อปีติสหคตธรรม ด้วย
อำนาจของอาร์म्मณปัจจัย, เป็นปัจจัย ด้วยอำนาจของสหชาติปัจจัย,
เป็นปัจจัย ด้วยอำนาจของอุปนิสยปัจจัย เป็นปัจจัย ด้วยอำนาจของ
กัมมปัจจัย.

[๕๖๔] สุขสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่อุเบกขาสหคตธรรม
ด้วยอำนาจของอาร์म्मณปัจจัย, เป็นปัจจัย ด้วยอำนาจของอุปนิสย-
ปัจจัย, เป็นปัจจัย ด้วยอำนาจของกัมมปัจจัย.

[๕๖๕] สุขสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่อปีติสหคตธรรม และ
สุขสหคตธรรม ด้วยอำนาจของอาร์म्मณปัจจัย, เป็นปัจจัย ด้วยอำนาจ
ของสหชาติปัจจัย, เป็นปัจจัย ด้วยอำนาจของอุปนิสยปัจจัย, เป็นปัจจัย
ด้วยอำนาจของกัมมปัจจัย.

[๕๖๖] อุเบกขาสหคตธรรม เป็นปัจจัย แก่อุเบกขาสหคต-
ธรรม ด้วยอำนาจของอาร์म्मณปัจจัย, เป็นปัจจัย ด้วยอำนาจของ
สหชาติปัจจัย, เป็นปัจจัย ด้วยอำนาจของอุปนิสยปัจจัย, เป็นปัจจัย
ด้วยอำนาจของกัมมปัจจัย.

[๕๖๗] อุเบกขาสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่อปีติสหคตธรรม
ด้วยอำนาจของอาร์म्मณปัจจัย. เป็นปัจจัย ด้วยอำนาจของอุปนิสยะ
ปัจจัย, เป็นปัจจัย ด้วยอำนาจของกัมมปัจจัย.

[๕๖๘] อุเบกขาสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่สุขสหคตธรรม ด้วยอำนาจของอาร์มมณปัจจัย, เป็นปัจจัย ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัย ด้วยอำนาจของกัมมปัจจัย.

[๕๖๙] อุเบกขาสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่ปีติสหคตธรรม และสุขสหคตธรรม ด้วยอำนาจของอาร์มมณปัจจัย เป็นปัจจัย ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย, เป็นปัจจัย ด้วยอำนาจของกัมมปัจจัย.

[๕๗๐] ปีติสหคตธรรม และสุขสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่ปีติสหคตธรรม ด้วยอำนาจของอาร์มมณปัจจัย, เป็นปัจจัย ด้วยอำนาจของสหชาติปัจจัย, เป็นปัจจัย ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย, เป็นปัจจัย ด้วยอำนาจของกัมมปัจจัย.

[๕๗๑] ปีติสหคตธรรม และสุขสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่สุขสหคตธรรม ด้วยอำนาจของอาร์มมณปัจจัย เป็นปัจจัย ด้วยอำนาจของสหชาติปัจจัย, เป็นปัจจัย ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัย ด้วยอำนาจของกัมมปัจจัย.

[๕๗๒] ปีติสหคตธรรม และสุขสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่อุเบกขาสหคตธรรม ด้วยอำนาจของอาร์มมณปัจจัย, เป็นปัจจัย ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย, เป็นปัจจัย ด้วยอำนาจของกัมมปัจจัย.

[๕๗๓] ปีติสหคตธรรม และสุขสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่ปีติสหคตธรรม และสุขสหคตธรรม ด้วยอำนาจของอาร์มมณปัจจัย, เป็นปัจจัย ด้วยอำนาจของสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัย ด้วยอำนาจของอุปนิสสยปัจจัย, เป็นปัจจัย ด้วยอำนาจของอาร์มมณปัจจัย.

การนับจำนวนวาระในปัจจนียะแห่งปัญหาวาระ

สุทธมูลกนัย

[๕๗๔] ในนเหตุปัจจย มี ๑๖ วาระ ในนอารัมมณปัจจย มี ๑๖ วาระ ในนอธิปัตติปัจจย มี ๑๖ วาระ ในนอนันตรปัจจย มี ๑๖ วาระ ในนสมนันตรปัจจย มี ๑๖ วาระ ในนสหชาติปัจจย มี ๑๖ วาระ ในนอัญญมัญญุปัจจย มี ๑๖ วาระ ในนนิสสยปัจจย มี ๑๖ วาระ ในนอุปนิสสยปัจจย มี ๑๖ วาระ ในนปุเรชาติปัจจย มี ๑๖ วาระ ในนปัจจฉชาติปัจจย มี ๑๖ วาระ ในนอาเสวนปัจจย มี ๑๖ วาระ ในนกัมมปัจจย มี ๖ วาระ ในนวิปากปัจจย มี ๑๖ วาระ ในนอาหารปัจจย มี ๑๖ วาระ ในนอินทริยปัจจย มี ๑๖ วาระ ในนฉานปัจจย มี ๑๖ วาระ ในนมคคปัจจย มี ๑๖ วาระ ในนสัมมปยุตตปัจจย มี ๑๖ วาระ ในนวิปยุตตปัจจย มี ๑๖ วาระ ในนอิทธิปัจจย มี ๑๖ วาระ ในนัตติปัจจย มี ๑๖ วาระ ในนวิคตปัจจย มี ๑๖ วาระ ในนอิคตปัจจย มี ๑๖ วาระ.

ผู้มีปัญญาพึงนับปัจจนียะ.

ปัจจนียะ จบ

อนุโลมปัจจนียนัย

การนับจำนวนวาระในอนุโลมปัจจนียะ

[๕๗๕] เพราะนเหตุปัจจย ในนอารัมมณปัจจย มี ๑๐ วาระ...ในนอธิปัตติปัจจย มี ๑๐ วาระ ในนอนันตรปัจจย มี ๑๐ วาระ ในนสมนันตร-

ปัจจย มี ๑๐ วาระ ในอุปนิสสยปัจจย มี ๑๐ วาระ ในนปุเรชาติปัจจย มี ๑๐ วาระ ในนปัจจยชาติปัจจย มี ๑๐ วาระ ในนอาเสวนปัจจย มี ๑๐ วาระ ในนกัมมปัจจย มี ๑๐ วาระ ในนวิปากปัจจย มี ๑๐ วาระ ในนอาหารปัจจย มี ๑๐ วาระ ในนอินทริยปัจจย มี ๑๐ วาระ ในนฌานปัจจย มี ๑๐ วาระ ในนมัคคปัจจย มี ๑๐ วาระ ในนวิปยุตตปัจจย มี ๑๐ วาระ ในนโนนัตติ-ปัจจย มี ๑๐ วาระ ในนโนวิกตปัจจย มี ๑๐ วาระ.

ผู้มีปัญญาพึงนับอนุโลมปัจจนีเย.

อนุโลมปัจจนีเย จบ

ปัจจนียานุโลมหนัย

การนับจำนวนวาระในปัจจนียานุโลม

[๕๗๖] เพราะนหตุปัจจย ในอาร์มมณปัจจย มี ๑๖ วาระ... ใน อธิปติปัจจย มี ๑๖ วาระ ในอนันตรปัจจย มี ๑๖ วาระ ในสมนันตรปัจจย มี ๑๖ วาระ ในสหชาติปัจจย มี ๑๐ วาระ ในอัญญมัญญุปัจจย มี ๑๐ วาระ ในนิสสยปัจจย มี ๑๐ วาระ ในอุปนิสสยปัจจย มี ๑๖ วาระ ในอาเสวนปัจจย มี ๑๐ วาระ ในกัมมปัจจย มี ๑๖ วาระ ในวิปากปัจจย มี ๑๐ วาระ ในอาหารปัจจย มี ๑๐ วาระ ในอินทริยปัจจย มี ๑๐ วาระ ในฌานปัจจย มี ๑๐ วาระ ในมัคคปัจจย มี ๑๐ วาระ ในสัมปยุตตปัจจย มี ๑๐ วาระ ใน

พระอภิธรรมปิฎก ปุฏฐาน เล่ม ๗ ภาค ๒ - หน้าที่ 611

อัตถิปัจจย มี ๑๐ วาระ ในนัตถิปัจจย มี ๑๖ วาระ ในวิกตปัจจย มี ๑๖
วาระ ในอวิกตปัจจย มี ๑๐ วาระ.

ผู้มีปัญญาพึงนับปัจจนียานุโลม.

ปัจจนียานุโลม จบ

ปีติติกะ ที่ ๗ จบ

อรรถกถาปีติติกะ

ใน ปีติติกะ คำว่า ภาวังค์ที่สหรถด้วยสุข เป็นปัจจยแก่
ภาวังค์ที่สหรถด้วยอุเบกขา ด้วยอำนาจของอนันตรปัจจย พระผู้มี-
พระภาคเจ้า ตรัสด้วยอำนาจของตทารัมมณะ ภาวังค์ และมูลภาวังค์ คำที่เหลือ
ทั้งหมดในอธิการนี้ พึงทราบด้วยอำนาจบาลีนั่นเอง.

อรรถกถาปีติติกะ จบ